IDENTITATE, PATRIMONIU, PRACTICI CULTURALE

Editura Universul Școlii

ALBA IULIA, 2018

MINISTERUL CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ROMÂNIA 1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE

Eseuri ale elevilor, nivel liceal, partipanți la Concursul Național, dedicat Centenarului Marii Uniri,
din cadrul proiectului "COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA",
finanțat de Ministerul Identități și Culturii Naționale

COORDONATORI:

Profesor Eugenia Marcela Dărămuș, Inspector Școlar General
Profesor Ramona Georgeta Cucea, Inspector Școlar
Profesor Ștefan Aviu Teompa, Inspector Școlar
Profesor Daniel Fonoage, Director Palatul Copiilor Alba Iulia

ISBN: 978-606-005-021-6
Alba Iulia
2018

CUPRINS

1. **TECUCIUL INTRE POEZIE ŞI OBUZE-**
   Profesor Miron Dorica, Colegiul National „Spiru Haret” Tecuci……10
   Eleva Epure Simona, Colegiul National „Spiru Haret” Tecuci
2. **TRADIȚII VECHI CÂT UN CENTENAR – ……..……15**
   Profesor Perțea Sorin Liceul Tehnologic ”Sf.Mucenic Sava” Berca
   Eleva Perțea Diana, Liceul Tehnologic ”Sf.Mucenic Sava” Berca
3. **PERSONALITĂȚI ALE UNIRII-VASILE GOLDIȘ……...…… .19**
   Profesor dr. Felicia Elena Boșcodeală, Colegiul Național Pedagogic ”Spiru Haret” Buzău
   Elev Grigore Robert Gabriel, Colegiul Național Pedagogic”Spiru Haret” Buzău
4. **PATRIMONIUL GASTRONOMIC AL JUDEŢULUI BUZĂU.....22**
   Profesor Miron Carmina, Colegiul Național “B.P. Hașdeu” Buzău
   Eleva Trandafir Raluca, Colegiul Național “B.P. Hașdeu” Buzău
5. **VASILE GOLDIȘ -FIGURĂ REMARCANTĂ A MARII UNIRI……..…36**
   Profesor Savu Veronica Iulia, Liceul Teoretic „ Dimitrie Bolintineanu” Bucureşti
   Eleva Dobre Daniela, Liceul Teoretic„ Dimitrie Bolintineanu” Bucureşti
6. **„SOLDATUL MEMORIALIST” ŞI MAREA UNIRE……..….. 40**
   Profesor Zaharia Irina, Colegiul Naţional „Nicu Gane” Fălticeni
   Eleva Loluță Ana Maria, Colegiul Naţional „Nicu Gane” Fălticeni
7. **TORSUL VIEȚII ÎN FIR DE CAPRĂ……...……...43**
   Profesor Mancu Camelia, Colegiul Național “Bogdan Petriceicu Hașdeu” Buzău
   Eleva Gaitanovici Ana Teodora, Colegiul Național “Bogdan Petriceicu Hașdeu” Buzău
8. **IULIU MANIU- IERI, AZI, MÂINE ȘI ...ÎNTOTDEAUNA……...……...48**
   Profesor Efrim Lucia, Colegiul Național I.M.Clain Blaj
   Eleva Cilner Alina Violeta, Colegiul Național I.M.Clain Blaj
9. **100 de GÂNDURI PENTRU ROMÂNIA……..…56**
   Profesor Roman Nicoleta, Colegiul Tehnic “Decebal” Drobeta Turnu Severin
   Eleva Răgman Denisa, Colegiul Tehnic “Decebal” Drobeta Turnu Severin
10. **SUNTEM ISTORIE……...…….59**
    Profesor Duca Loredana-Costina, Liceul Tehnologic „Gheorghe Ionescu-Sisești”
    Comuna Valea Călugărească, Prahova
    Eleva Aldea Andrada, Liceul Tehnologic „Gheorghe Ionescu-Sisești”
    Comuna Valea Călugărească, Prahova
11. **IMPACTUL MARII ADUNĂRI DE LA ALBA IULIA ASUPRA MOȚILOR ……...……63**
    Profesor Bendea Claudiu, Liceul Tehnologic Silvic Cîmpeni
    Eleva Napău Ana Maria, Liceul Tehnologic Silvic Cîmpeni
12. **AIUD: ISTORIE ȘI TRADIȚIE ……...……68**
    Profesor Voicu Corina, Colegiul Tehnic Aiud
    Eleva Maier Ioana, Colegiul Tehnic Aiud
13. **CUM NE-AMINTIM DE EROI: CONSTANTIN MUȘAT……...…….72**
    Profesor Herghelegiu Maricica, Colegiul Național ”Barbu Știrbei” Călărași
    Eleva Burghelea Bianca Ioana Colegiul Național ”Barbu Știrbei” Călărași
14. **EROUL DIN FAMILIA MEA, ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL……...……...75**
    Profesor Iliescu Luminița, Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu
    Elevul Iliescu Vlad George, Liceul Teoretic „Ioan Slavici” Panciu
15. **PERSONALITĂȚI ALE SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI DIN ARGEȘ ȘI MUSCEL CARE AU CONTRIBUIT LA FĂURIREA ROMÂNIEI MARI ……...……..…81**
    Profesor Ștefan Cristian, Liceul Tehnologic “ASTRA” Pitești
    Elevul Pavel Mihai, Liceul Tehnologic “ASTRA” Pitești
16. **COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA…… 87**
    Profesor Ilinca Oana Tatiana, Liceul de Arte “I.Șt. Paulian” Drobeta Turnu Severin
    Eleva Peța Bianca-Florentina, Liceul de Arte “I.Șt. Paulian” Drobeta Turnu Severin
17. **CUSUTUL – FRUMUSEȚE SPIRITUALĂ A POPORULUI ROMÂN……...92**

Profesor Gabor Crina- Mihaela, Liceul „Miron Cristea” Subcetate, Harghita
Eleva Pop Raluca Adriana, Liceul „Miron Cristea” Subcetate, Harghita
18. VOCEA UNIRII…… 97
Profesor Cristinescu Angela Liceul Teoretic„Radu Vlădescu” Pătârlagele
Eleva Stanciu Nicoleta-Alexandra, Liceul Teoretic„Radu Vlădescu” Pătârlagele
19. GARDA NAȚIONALĂ DE LA ALBA IULIA, DE LA CONSTITUIRE LA RECONSTITUIRE PRIN REENACTEMENTUL ISTORIC ……99
Profesor Cetean Daniela, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia
Eleva Coroiu Mădălina, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia
20. DOMENIUL ŞI CASTELUL DIN BLAJ ZUGRĂVITE ÎN URBARIILE DIN SECOLUL AL XVII – LEA…….105
Profesor Dancu Aurel, Liceul Tehnologic Jidvei
Eleva Stan Florina Raluc, Liceul Tehnologic Jidvei
21. COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA……108
Profesor Popescu Grațiela, Liceul Teoretic “Radu Vlădescu” Pătârlagele
Eleva Sandu Maria Roxana, Liceul Teoretic “Radu Vlădescu” Pătârlagele
22. UNIREA BUCOVINEI ……110
Profesor Buda Niga Valentin, Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava
Eleva Murariu Alexandra-Ioana, Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava
23. ISTORIA ȘI TRADIȚIILE SATULUI PRESACA AMPOIULUI……114
Profesor Druța Alina, Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
Eleva Onica Ana-Maria, Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
24. REGATUL ZLATNA……119
25. Profesor Lupșa Ioana Anca Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
Elevul Tîrziu Cristian-Ioan, Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
26. PERSONALITĂȚI MARI DIN ZONA ZLATNEI……125
Profesor Rusan Mirela, Liceul “Coreliu Medrea” Zlatna
Elevul Chifor Mihai Laurențiu, Liceul “Coreliu Medrea” Zlatna
27. MAREA UNIRE - ÎNTRE CONTEXTE SOCIALE ȘI EVENIMENTE POLITICE……128
Profesor Lepărdă Ionela Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui
Eleva Goran Rahela, Liceul Teoretic “Emil Racoviță” Vaslui
28. IULIU MANIU ÎN PARLAMENTUL MAGHIAR-1918……132
Profesor Mariana Dascălu, Liceul de Artă „Gh. Tattarescu” Focșani
Elevul Lemnaru Cosmin , Liceul de Artă „Gh. Tattarescu” Focșani
29. VALORI CULTURALE, SPIRITUALE ŞI TRADIŢIONALE DIN MUNICIPIUL ŞI JUDEŢUL ARAD……135
Profesor Julan Cosmin-Mircea, Liceul Tehnologic „Iuliu Moldovan” Arad
Elev Severin Petru Andrei, Liceul Tehnologic „Iuliu Moldovan” Arad
30. TRADIȚII CREȘTINE ÎN SUBCARPAȚII DE CURBURĂ……141
Profesor Costache Mihaela, Colegiul Național “Mihai Eminescu” Buzău
Eleva Moise Andreea Lavinia, Colegiul Național “Mihai Eminescu” Buzău
31. STEMA TRANSILVANIEI……145
Profesor Cristina-Magdalena Călin Colegiul Naţional De Informatică “Gr. Moisil”, Braşov
Elev Vlad-Mihail Vasile, Colegiul Naţional De Informatică “Gr. Moisil”, Braşov
32. MAREA UNIRE DE LA 1918 ……149
Profesor Constantinescu Niculina, Liceul Teoretic “Lucian Blaga” sector 2 Bucuresti
Elev Mihai Corvin Olărescu, Liceul Teoretic „Lucian Blaga” sector 2 Bucuresti
33. COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA……153
Profesor Ghițoiu Claudia Milena, Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” Corabia
Eleva Crusoveanu Alexandra, Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza”Corabia
34. ECATERINA TEODOROIU - SIMBOL AL IDENTITĂŢII NAŢIONAL……155
Profesor Piscanu Camelia Colegiul „Mihai Viteazul” Bumbeşti-Jiu, Judeţul Gorj
Elev Prejbeanu Ion Irinel, Colegiul „Mihai Viteazul” Bumbeşti-Jiu, Judeţul Gorj
35. TAINELE ORIGINII……159
Profesor Ivan Rodica, Liceul de Coregrafie “Floria Capsali” București
Eleva Voicu Ioana, Liceul de Coregrafie “Floria Capsali” București

36. NU-ȚI UITA ORIGINILE! ……163
Profesor Mihăilă Eugen Liceul "Simion Mehedinți" Vidra Vrancea
Eleva Mărica Andreea, Liceul "Simion Mehedinți" Vidra Vrancea
37. MARELE RĂZBOI, MAREA UNIRE ŞI ŢINUTUL GURAHONŢULUI ÎN "MEMORIA"SUFLETULUI DE COPIL-AMINTIRI ȘI OPINII LUATE DE LA LOCALNICI – …… 166
Profesor Păiușan Teodor Gheorghe Liceul "Ioan Buteanu Gurahonț – Arad
Eleva Țigan Patricia Georgiana, Liceul "Ioan Buteanu Gurahonț – Arad
38. COMORI VII ÎN LUMEA VECHILOR CĂRȚI……...……171
Profesor Bobaru Virginia-Camelia
Elev Răducan Ionuț, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei", Galați
39. ABRUDUL, OAMENI ȘI FAPTE……...……176
Profesor Golgoț Nicoleta, Liceul „Horea, Cloșca Şi Crișan" Abrud
Eleva Sicoe Alexandra-Paula, Liceul „Horea, Cloșca Şi Crișan" Abrud
40. CEEA CE AR FI PUTUT FI, DAR NU A FOST,MARELE SFAT NAȚIONAL ROMÂN ……180
Profesor Mureșan Roxana, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
Elev Marginean Mihai Iulian, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
41. FILĂ DE ISTORIE MEMORABILĂ DEPĂNATĂ SUB CORONAMENTUL UNUI MARTOR SECULAR MAIESTUOS : "FAGUL ÎMPĂRATULUI" ……..……..183
Profesor Volcov Claudiu-Vasile, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș
Eleva Popa Alina-Cristina, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș
42. VRANCEA ȘI CEI 100 DE ANI DE LA UNIRE……...……187
Profesor Antimirescu Ionel, Liceul " Simion Mehedinți " Vidra, Vrancea
Eleva Ghiuță Mădălina, Liceul " Simion Mehedinți " Vidra, Vrancea
43. "RESPECT PENTRU VECIE"……..…….190
Profesor Babiș Maricica, Liceul " Simion Mehedinți " Vidra
Elev Pamfil Alexandru, Liceul " Simion Mehedinți " Vidra
44. SUFLETUL NEAMULUI MEU, ÎMBRĂCAT ÎN COSTUMUL POPULAR AL JERTFEI PENTRU NEAM…….……195
Profesor Marincaș Marinela Colegiul Național "Horea, Cloșca Și Crișan" Alba Iulia
Eleva Todorescu Andreea - Cătălina Colegiul Național "Horea, Cloșca Și Crișan" Alba Iulia
45. EROISMUL MOȚILOR. PAGINI DIN ISTORIA MUNȚILOR APUSENI……..…….. 198
Profesor Gaidei Cristina Colegiul Național "Horea, Cloșca Și Crișan" Alba Iulia
Eleva Groza Ioana Rosalinda, Colegiul Național "Horea, Cloșca Și Crișan" Alba Iulia
46. COPILĂRIA – SURSA INEPUIZABILĂ A SPIRITULUI ……..……201
Profesor Olteanu Mihaela, Colegiul Național „Ion I.C Brătianu" Pitești
Eleva Dobre Andrada Evelina Colegiul Național „Ion I.C Brătianu" Pitești
47. DECEMBRIE 1918 – DECEMBRIE 2018, UN ARC PESTE TIMP……...……204
Profesor Vasile Busuioc, Colegiul Tehnic Decebal" Drobeta-Turnu-Severin
Eleva Văduva Cristina-Georgiana Colegiul Tehnic Decebal" Drobeta-Turnu-Severin
48. GALAȚIUL DANUBIAN……...…….....206
Profesor Popa Jeni Marilena Colegiul Economic "Virgil Madgearu" Galați
Eleva Bucur Andreea Lidia Colegiul Economic "Virgil Madgearu" Galați
49. ZLATNA-DESCOPERIRI ARHEOLOGICE, MONUMENTE ISTORICE, LEGENDE ZONALE ……..……210
Profesor Cernușcă Simona Liceul „Corneliu Medrea" Zlatna
Eleva Földvari-Lipovan Andreea Liceul „Corneliu Medrea" Zlatna
50. ANUL 1918 ÎN SCRIERILE REGINEI MARIA A ROMÂNIEI……213
Profesor Cojocaru Daniela-Ana, Colegiul Național „Costache Negri" Galați
Elev Lazăr Cosmin-Ionuț, Colegiul Național „Costache Negri" Galați
51. UNIRE DE NEAM ȘI CREDINȚĂ……219
Profesor Mateica Daniela, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
Eleva Dănilă Crina, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
52. CULORILE SUFLETULUI ROMÂNESC ……222
Profesor Bădescu Nicoleta, Colegiul Național „Mihai Viteazul" București
Eleva Stratan Ruxandra, Colegiul Național „Mihai Viteazul" București

53. IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE ÎNTRE DUNĂRE ȘI MARE……226
Profesor Iordache Paula, Liceul Teoretic ”Gheorghe Munteanu Murgoci” Localitatea Măcin, Județul: Tulcea
Eleva Prodan Andra-Elena, Liceul Teoretic ”Gheorghe Munteanu Murgoci” Localitatea Măcin
54. REGIMENTUL 38 INFANTERIE „NEAGOE BASARAB”1916-1919……..230
Profesor Vlad Alina, Colegiul Național „Gh.M.Murgoci”
Eleva Zafiu Marina, Colegiul Național „Gh.M.Murgoci”
55. MINERITUL ÎN ZLATNA, DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÂNĂ LA MAREA UNIRE……235
Profesor echita Paul Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
Elev Meteșan Robert Vlad, Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna
56. COMUNA ARICEȘTII-RAHTIVANI – PUNTE PESTE TIMP……..…..237
Profesor Radu Nicoleta Colegiul „Spiru Haret” Ploiești
Eleva Radu Maria Laura Talida Colegiul „Spiru Haret” Ploiești
57. ROMÂNIA DODOLOAȚĂ – POVESTE, ISTORIE, SUFERINȚĂ……...……242
Profesor Ioan Visoschi Colegiul Național „Nicolae Iorga”
Eleva Maxim Izabela-Ioana Colegiul Național „Nicolae Iorga”
58. GALAȚIUL EROIC……..……...245
Profesor Dănăilă Laura Marilena, Colegiul Economic “Virgil Madgearu” Galați
Elevul Bucur Marius Emilio Colegiul Economic “Virgil Madgearu” Galați
59. RĂZBOIUL DIPLOMATIC AL ROMÂNIEI……...……248
Profesor Buta Iuliana, Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud
Elev Sasu Augustin, clasa a XII-a, Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud
60. ISTORIA ȘI TRADIȚIILE POPORULUI ROMÂN……..…252
Profesor Moldovan Anda, Colegiul Național “Ion C. Brătianu” Pitești
Elev Nicolau Andra-Maria, Colegiul Național “Ion C. Brătianu” Pitești
61. CONTEMPLATIVITATEA EULUI PATRIOT……..….256
Profesor Lupulescu Dănuț, Colegiul „Mihai Viteazul” Bumbești-Jiu, Gorj
Eleva Corobea Ionela Alina Damiana, Colegiul „Mihai Viteazul” Bumbești-Jiu, Gorj
62. VALORILE CULTURALE DIN COMUNA SĂLCIUA…….....258
Profesor Cenan Nicoleta, Liceul ”Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș
Eleva Pârțilă Valentina, Liceul ”Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș
63. ȘI “STEAGUL LUI DRĂGHICI“ MUNCITORUL SOCIALIST DIN OCNA MUREȘ A FOST LA ALBA IULIA……..…261
Profesor Tecar Dan, Liceul Teoretic “Petru Maior”, Ocna Mureș
Eleva Duda Anastasia Maria, Liceul Teoretic “Petru Maior”, Ocna Mureș
64. ISTORIE ȘI TRADIȚIE ÎN ORAȘUL DE LA POALELE TÂMPEI…….……263
Profesor Stati Maria, Colegiul Național “Dr. Ioan Meșotă” Brașov
Eleva Mircea Diana Maria, Colegiul Național “Dr. Ioan Meșotă” Brașov
64. CUM M-A DEFINIT IDENTITAR COPILĂRIA ÎN ȚARA MOȚILOR,……..268
Profesor Berindei Liliana Cristina, Liceul „Horea, Cloșca Și Crișan”, Abrud
Eleva Burz Sorina, Liceul „Horea, Cloșca și Crișan”, Abrud
65. OBICEIURI DIN LUPȘA…….....271
Profesor Ciuciulete Ioan, Liceul ”Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș
Eleva Capău Crina-Valentina, Liceul ”Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș
66. 100 DE ANI DE EXISTENȚĂ A FABRICII SIMBOL DIN ORAȘUL OCNA MUREȘ – UZINA SOLVAY / SODA……...……273
Profesor Oniga Corina Liceul Teoretic “Petru Maior” Ocna Mureș
Eleva Martin Catinca Teodor, Liceul Teoretic “Petru Maior” Ocna Mureș
67. VALEA SEBEȘULUI, ÎNTRE SINCRONISM ȘI AUTOHTONISM……..……276
Profesor Busuioc Carmen, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia
Ghișa Ștefania-Maria, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia
68. ZLATNA-ORAȘUL CU EXISTENȚĂ MILENARĂ……...……283
Profesor Rof Elena, Liceul “Corneliu Medrea” Zlatna
Eleva Rusu Roxana, Liceul “Corneliu Medrea” Zlatna

69. MOMENTUL 1918 SURPRINS ÎN PRESA INTERBELICĂ. ZIARELE ADEVĂRUL ŞI MIŞCAREA……...……287
Profesor Topîrcean Natalia, Seminarul Teologic Ortodox ”Sf.Simion Ștefan” Alba Iulia
Eleva Teclaș Bianca-Anamaria, Seminarul Teologic Ortodox ”Sf.Simion Ștefan” Alba Iulia
70. BUTEA FECIORILOR, OBICEI STRĂVECHI……...……291
Profesor Marcu Octavian, Liceul de Arte „Regina Maria”, Alba
Eleva Hileagă Alina, Liceul de Arte „Regina Maria”, Alba Iulia
71. COPIII DACIEI: BASARABIA ȘI ROMÂNIA……..……296
Profesor Florea Dorin - Cornel, Colegiul Național ”Gheorghe Lazăr” Sibiu
Eleva Revencu Iuliana, Colegiul Național ”Gheorghe Lazăr” Sibiu
72. MOTIVUL UNITĂȚII NAȚIONALE - ARC PESTE TIMP ÎN LITERATURA NOASTRĂ……...…….301
Profesor Cândea Tereza, Colegiul Naţional „Lucian Blaga” Sebeş
Eleva Vesa-Fulea Amalia, Colegiul Naţional „Lucian Blaga” Sebeş
73. ALEXANDRU LAPEDATU – UN ARTIZAN AL ROMÂNIEI ÎNTREGITE……...……304
Profesor Gavrilă Mariana Letiția, Colegiul Național „Andrei Șaguna”, Brașov
Elevul Rădulescu Alexandru Matei, Colegiul Național „Andrei Șaguna”, Brașov
74. UNIFICAREA ROMÂNIEI – ÎNTRE PATRIOTISM ŞI ONOARE……..…308
Profesor Anca Nicolae Dan, Colegiul Naţional Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia
Eleva Matei Viorica Celina, Colegiul Naţional Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia
75. LICEUL „SF. PETRU ȘI PAVEL“ – DE LA MEMORIA SPAȚIULUI LA CEA A TIMPULUI……311
Profesor Ciprian Nistor, Colegiul Național De Informatică „Tudor Vianu“ București
76. ROMÂNIA ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL –MAREA UNIRE DE LA 1918……...…..318
Profesor Bordei Georgeta, Colegiul Tehnic “ Mihai Bravu ” București
Elev Moldovan Radu, Colegiul Tehnic “ Mihai Bravu ” București
77. ZLATNA-ORAȘUL RENAȘTERII……320
Profesor Vințan Iulia-Cristina Liceul „Corneliu Medrea”, Zlatna
Eleva Avram Adriana-Lavinia, Liceul „Corneliu Medrea”, Zlatna
***78.* CARTEA ROMÂNEASCĂ VECHE DIN COMITATUL ALBA – PROTECTOARE A LIMBII ŞI CULTURII ROMÂNE ÎN SECOLUL AL XVII-LEA. PRELIMINARII……..... 323**
Profesor Ancateu Teodora Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” Alba Iulia
Eleva Luha Irina, Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” Alba Iulia
79. MARTIRUL UNIRII DIN 1918 ……...……327
Profesor Nicoleta Cîmpean, Liceul Teoretic Teiuş
Eleva Sîrbu Andra Timea, Liceul Teoretic Teiuş
80. STATUIE DE AMINTIRI……....332
Profesor Dr. Olaru Cătălina, Colegiul Naţional „Ion Neculce “ Bucureşti
Eleva Andrei Carmen Iulia, Colegiul Naţional „Ion Neculce “, Bucureşti
81. O CLĂDIRE SIMBOLICĂ ÎN ISTORIA ROMÂNIEI……..……..334
Prof. dr. Aurelian Tudorică, Colegiul Naţional „Ion Neculce “ Bucureşti
Eleva Puiu Irina Mihaela, Colegiul Naţional „Ion Neculce “ Bucureşti
82. ISTORIA BLAJULUI ÎN RAPORT CU CENTENARUL MARII UNIRI……...……..338
Profesor Savonea Cristina, Liceul Tehnologic „Ștefan Manciulea” Blaj
Elevul Haidu Dragoș-Gabriel, Liceul Tehnologic „Ștefan Manciulea” Blaj
83. ROMANIA, FAMILIA NOASTRA!.....345
Profesor Mărginean Ioana Melania Liceul Tehnologic „Stefan Manciulea” Blaj
Elevul Panazan Dan, Liceul Tehnologic „Stefan Manciulea” Blaj
84. CAPACLIA - SATUL STRĂBUN……...……348
Profesor Berindeie Loredana – Elena, Liceul Tehnologic ”Țara Moților” Albac
Eleva Florența Simion, Liceul Tehnologic ”Țara Moților” Albac
85. PARFUMUL DE EV MEDIU……..…352
Profesor Mircea Cosmina, Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia
Eleva Gălățan Ramona, Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia
86. TRADIȚIA ISTORICĂ ÎN FORME DE MANIFESTARE ARTISTICĂ……..……354
Profesor Corina Daniela Bogheanu, Colegiul Național *Elena Cuza*

Eleva Maria Balan, Colegiul Național *Elena Cuza*
87. ORAȘUL MEU ÎN MAREA UNIRE……..……358
Profesor Prună Nicolae, Colegiul Național "Traian" Drobeta Turnu Sevein
Elev Căpitănescu Mario, Colegiul Național "Traian" Drobeta Turnu Severin
88. IDENTITATE,PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE……360
Profesor Palfalvi Loredana, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
Eleva Bejenaru Daria-Ioana, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
89. IDENTITATE, PATRIMONIU SI PRACTICI CULTURALE……..…….365
Profesor Țundrea Marinela, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
Eleva Diana Cîrciu, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
90. MAREA UNIRE- UN VIS DEVENIT REALITATE…….……369
Profesor Roman Adriana, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
Eleva Costea Andreea, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
91. IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE……..…….373
Profesor Șerbănete Andreea, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
Eleva Șulan Stanko, Școala Gimnazială Nr. 7 „ Sf. Maria" Timișoara
92. CUGIRUL LA CUMPANA ANILOR 1916-1918……..……377
Profesor Satmari Daniela, Liceul Teoretic „David Prodan" Cugir
Crișan Andreea, Liceul Teoretic „David Prodan" Cugir
93. MAREA UNIRE-PENTRU ȘI DESPRE ROMÂNI.....380
Profesor Boga Valentina Colegiul Tehnic "Simion Mehedinți" Codlea
Elev Mocan Oleg, Colegiul Tehnic "Simion Mehedinți" Codlea
94. LA ÎNCEPUT A FOST CUVÂNTUL……..……...383
Profesor Nedea Ramona Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu" București
Rotaru Maria, clasa a XI-a Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu" București
95. SĂRBĂTOAREA LIMBII ROMÂNE…SĂRBĂTOAREA IDENTITĂȚII NOASTRE ……....386
Profesor Trif Ioana Daniela, Seminarul Teologic Ortodox *"Sfântul Simion Ștefan"* Alba Iulia
Eleva Bărbuşiu Ioana, Seminarul Teologic Ortodox *"Sfântul Simion Ștefan"* Alba Iulia
96. EVOLUȚIA CUGIRULUI DE LA MICRO LA MACRO……..…… 390
Profesor Moldovan Alina, Liceul Teoretic "David Prodan" Cugir
Eleva Gligor Adina-Mari, Liceul Teoretic "David Prodan" Cugir
97. CÂMPIA CRIȘULUI ALB – POARTA DE APUS A ȚĂRII ZĂRANDULUI……..……394
Profesor Danciu Nicolae, Colegiul Naţional „Preparandia-Dimitrie Ţichindeal" Arad
Elev Andrei Gurău, Colegiul Naţional „Preparandia-Dimitrie Ţichindeal" Arad
98. O PICĂTURĂ DIN ISTORIA ROMÂNILOR.....398
Profesor Sebeșan Daniela Camelia, Colegiul Economic „Francesco Saverio Nitti" Timișoara
Elev Dimoiu Ruben,Colegiul Economic „Francesco Saverio Nitti" Timișoara
99. SCRISOARE CĂTRE ȚARA MEA……402
Profesor Mrejeru Marcel, Colegiul Național "Tudor Vladimirescu", Târgu-Jiu, Gorj
Eleva Lazăr-Andrei Ariana-Maria, Colegiul Național "Tudor Vladimirescu", Târgu-Jiu, Gorj
100. CRÂMPEI DIN ISTORIA CRAIOVEI - CONTRIBUȚIA PREOȚILOR GRIGORE POPESCU-BREASTA, DUMITRU LUNGULESCU ȘI ELEFTERIE MARINESCU LA DESĂVÂRȘIREA NAȚIONALĂ ……...…405
Diac. Profesor Drd. Manea Emil Marian, Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul", Craiova
Elev, Anastasescu Dan Dumitru, Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul", Craiova
101. CLEPSIDRA SANGELUI ROMAN…….……408
Profesor Retezanu Daiana Nicoleta Colegiul National "Tudor Vladimirescu" Tg. Jiu
Eleva Diana Gavan, Colegiul National "Tudor Vladimirescu" Tg. Jiu
102. DESPRE POVESTE……..……...409
Profesor Georgescu Delia, Colegiul Național de Informatică "Tudor Vianu", București
Eleva Buha Alexandra, Colegiul Național de Informatică "Tudor Vianu", București
103. 100 DE ANI DE LA UNIRE ŞI TOT ATÂTEA MOTIVE PENTRU CARE IUBESC ROMÂNIA……...……..412
Profesor Timar Mariana Liceul Teoretic „Petru Maior'' Ocna Mureş
Kanczi Viana Daniela, Liceul Teoretic „Petru Maior'' Ocna Mureş

104. ISTORIA ASCUNSĂ ÎN SUFLET……416
Profesor Hotca Otilia, Liceul Teoretic Negrești-Oaș
Eleva Dragoș Daiana, Liceul Teoretic Negrești-Oaș
105. ASISTAREA SEBEȘENILOR LA MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA-IULIA……420
Profesor Damian Elena, Colegiul Național „Lucian Blaga" Sebeș
Eleva Cioranu Roxana, Colegiul Național „Lucian Blaga" Sebeș
106. ELEMENTE ALE IDENTITĂȚII NAȚIONALE DIN POȘAGA……422
Prof. Haiduc Valentina, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș
Eleva Petruța Camelia, clasa a XII-a, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș
107. FERDINAND „INTREGITORUL" ROMANIEI……426
Profesor Paizan Daniela, Liceul Teoretic Constantin Brancoveanu, Bucuresti, Sector
Eleva Turculeț Andreea, Liceul Teoretic Constantin Brancoveanu, Bucuresti, Sector 1
108. UNIȚI PENTRU DREPTATE, LIBERTATE SI ADEVĂR!……429
Profesor Anisie Monica, Colegiul Național de Informatică Tudor Vianu București
Eleva Vasilescu Eliza, Colegiul Național de Informatică Tudor Vianu București
109. CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA CONSILIULUI NAȚIONAL ROMÂN ALBA IULIA SUB CONDUCEREA PROTOPOPULUI ORTODOX IOAN TECULESCU (1918-1919)……433
Profesor Daniela Curelea, Colegiul Tehnic „Cibinium" Sibiu
Eleva Beleiu Alexandra, Colegiul Tehnic „Cibinium" Sibiu

TECUCIUL INTRE POEZIE ŞI OBUZE

Profesor Miron Dorica Colegiul National „Spiru Haret”
Epure Simona, clasa a XI-a, Colegiul National „Spiru Haret”

Ce s-a aflat dincolo de România Mare? Care este povestea nespusă a Tecuciului? Cum trăiau, simțeau și gândeau oamenii acum 100 de ani, pășind pe aceleași străduțe pe care trecem astăzi nepăsători, grăbiți? Acestea sunt întrebările de la care a pornit cercetarea mea. Din dorința de a aduce o fărâmă din istoria uitată a orașului nostru în actualitate, am pornit pe drumurile reconstituirii trecutului. Literatura, documentele oficiale, mărturiile, fotografiile, toate păstrează farmecul locurilor, o bucățică din sufletele strămoșilor noștri și ne transpun în mijlocul marilor evenimente istorice care au marcat evoluția țării noastre.

Perioada antebelică

Tecuciul, orașul liniștit, în care "orice zgomot e un păcat și orice mișcare e zădărnicie", în care totul este neschimbat de trecerea vremii, așa cum consemnează Ștefan Petică în "Tecuciul îndepărtat":"Nimic nu pare schimbat, nimic nu s-a știrbit, nimic nu s-a adăugat vechiului oraș"[1]. Străzile sunt "largi și acoperite cu prundiș sur", iar curțile mari și spațioase cuprind case cu aspect modest, rustic.

Strada Mare reunea majoritatea centrelor comerciale, de la băcanii și cârciumi, până la magazine textile, cu felurite ștofe și pânzeturi, majoritatea acestor centre fiind deținute de membrii comunității evreiești. "Cafe Central", cafeneaua de pe bulevard, era o agora a Antichității transpusă în prezent, un loc de întâlnire al oamenilor de toate etniile, vârstele, un loc propice conversațiilor însoțite de jocuri de table, dulceață și cafea. Bărbații își etalau costumele elegante, însoțite de pălării negre și baston, iar mustățile stufoase le împodobeau fețele. Clădirile stilate ale bulevardului păstrează amintirea pașilor unor mari personalități. Mircea Eliade, în lucrarea sa "Memorii", amintește de perioada copilăriei sale. Acesta își vizita bunicul, cu care mergea în fiecare după-amiază la cafenea, unde alături de alți domni, juca table. "Aveam dreptul la dulceață și rahat, dar, când câștiga partida de table, mai primeam o dulceață. Către seară ne întorceam acasă pe Strada Mare."[2]

Activitatea comercială a orașului era animată mai ales în perioada sărbătorii de Drăgaică, când avea loc un mare iarmaroc în oraș. Tarabele precupeților se întindeau în toată piața. Mirosul gogoșilor proaspete îmbia atmosfera alarmantă creată de vânzătorii gălăgioși. Atracțiile erau felurite, de la delicatesele preparate pe loc, la jocuri de noroc și negustori de mărchitănii.[3]

Parcul orașului, locul unde prezentul se întâlnește astăzi cu trecutul, locul de unde statui de piatră zâmbesc trecătorilor, ca o mărturie a persoanelor importante ce au dat valoare Tecuciului, a fost atunci, ca și astăzi, un loc în care bârfa la o promenadă și declarațiile de dragoste rostite sub crengile grele ale copacilor se întâlneau. Grădina Publică, cu arborii înalți ce străjuiesc aleile pavate, cu băncile ocupate de domni preocupați de ultimile noutăți ale publicațiilor tecucene, a reprezentat spațiul tainic al primei iubiri a poetului Ștefan Petică: "Treceam prin Grădina care îmi tăinuise odinioară întâia mea dragoste (...) Fiecare copac îmi era un prieten iubit și dorit, fiecare cărare un templu adorat, fiecare colț un altar sfânt..."[4]. Un alt loc propice promenadei era Bulevardul Elisabeta. Castanii sălbatici îl împodobeau, creând un farmec romantic după-amiezelor de duminică.

Tecuciul era un oraș cu orizonturi culturale, mărturie stând numeroasele publicații ale vremii. Pe strada Elena Doamna se afla sediul Societății Literare "Mihai Eminescu" (1909-1912). Printre membrii acesteia aflându-se Constantin Doboș, absolvent al Facultății de Drept din Iași. Prieten apropiat al poetului George Bacovia, acesta sporește activitatea culturală a orașului prin înființarea societății de lectură "Lumina" și prin tipărirea revistei literare "Freamătul" (ianuarie, 1911).[5]

Sediile serviciului sanitar al orașului erau constituite din frumoase și impunătoare clădiri, farmacia "Racoviță" de pe Șoseaua Națională și Spitalul "Anton Cincu". Constantin Racoviță era principalul farmacist al orașului. Clădirea elegantă adăpostea în etajul de sus locuința farmacistului, iar la parter se afla spițeria. "Farmacia 'Racoviță' nu avea numai medicamente, ci și cutii de bomboane englezești; făcea deci, în parte, și oficiul de cofetărie."[6] Spitalul Anton Cincu impresionează prin arhitectura deosebită și mărime: "Măreața clădire a Spitalului 'Anton Cincu' formează astăzi o podoabă a Tecuciului, luând loc în rândul celor dintâi spitale din țară prin mărimea, frumusețea și tehnica construcției lui."[7]

Anii războiului

"-Războiul ne-a stricat, nu mai suntem buni de nimic.
Are dreptate. Nu mai suntem tineri. Nu mai vrem să cucerim lumea. Suntem niște fugari. Fugim de noi înșine. De viața noastră. Aveam optsprezece ani și începeam să iubim lumea și existența, dar a trebuit să le împușcam. Primul obuz care a explodat ne-a lovit în inimă. Nu mai avem nici o idée despre activitate, năzuințe sau progress. Nu mai credem în ele, Credem în război."

-"Pe frontul de vest nimic nou", Erich Maria Remarque [8]

Primul Război Mondial a fost declanșat la data de 28 iulie 1914. Timp de doi ani, România a rămas în starea de neutralitate, ca mai apoi, în 27 august 1916 să devină țară beligerantă de partea Antantei.

În timpul perioadei de neutralitate a României, Tecuciul susținea intrarea în război în special prin publicația Revista Națională Română. Aceasta își dorea să contribuie la "luminarea neamului, pregătind conștiințele poporului către idealul cel mare de întrupare și întregire a întregului neam românesc."[9] Articolele regăsite printre filele acestei cărți cuprindeau mesaje ce militau pentru intrarea României în război, cu scopul reîntregirii acesteia.

O altă dovadă a atitudinii pro război a Tecuciului este constituită de aderarea cetățenilor în cadrul Gărzii Demnității Naționale., condusă în plan local de avocatul Radu Vasile. Presa vremii relatează evenimentele din ziua de 28 a lunii august, când acesta, împreună cu un grup de voluntari, au pătruns în depozitele ziarelor din oraș, distrugând numeroase publicații, precum "Ziua", "Moldova" și "Minerva", din cauza orientării lor filogermane.[10]

Susținerea armatei se făcea prin organizarea de baluri și serbări populare, cu scopul strângerii de fonduri. Un astfel de bal este organizat în comuna Brăhășești, unde se strânge o sumă de 614 lei dintre care jumătate sunt destinați achiziționării mobilierului pentru școala din Brăhășeștii de Sus, iar cealaltă jumătate este donată flotei naționale.[11]

Situația social-economică a Tecuciului

Nivelul de trai al locuitorilor și activitatea economică au fost profund afectate de intrarea în război.

Planul anului 1914 era constituit de lucrările pentru alimentarea cu apă, pavarea unor străzi, furnizarea de energie electrică și reustaurarea vechii grădini publice. Bugetul anului 1914 curpindea 510.363 lei, bani proveniți din impozitele pe chiriile (5%) hotelurilor, proprietăți funciare, clădiri și locuri virane (4%), impozite pe firme, asupra dotelor, vânzătorilor ambulanți, căruțe, birje, trăsuri, camioane; impozitul asupra luxului care cuprindea taxe pe biciclete, automobile, spectacole, expoziții, etc. Donațiile reprezentau o parte importantă din bugetul primăriei, acestea fiind încadrate la categoria venituri extraordinare. Majoritatea acestor sume erau constituite din moșiile donate primăriei, precum: moșia Capoteasca, Pisera-Gropana, Micleasca, Cozmasca.[12]

Deoarece negustorii au fost înrolați forțat în armată, prăvăliile s-au închis. Doar câteva dintre ele mai funcționau cu greutate. Comercianții nu își permiteau să se aprovizioneze cu marfă nouă, din cauza prețurilor costisitoare. Brutarii sunt nemulțumiți de condițiile în care trebuie să lucreze, deoarece patronii "nu ne platia o leafă mai bună, față de timpul de astăzi, speculându-ne munca noastra", așa că solicită primarului să le pună la dispoziție o brutărie, iar plata materialelor, plata chiriei și iluminatul să fie suportate de către brutari. Solicitarea brutarilor nu a putut fi

îndeplinită, deoarece primăria nu dispunea de brutării. Astfel, brutarii erau nevoiți să accepte condițiile de lucru.[13] Aprovizionarea orașului cu pâine se făcea de două ori pe zi, dimineața la ora 8 și după-amiaza la ora 4. Nerespectarea acestei dispoziții dată de către primarul delegat Alexandru P. Anastasiu, se pedepsea cu ridicarea autorizației și darea în judecată.[14]

În urma izbucnirii războiului, viața cetățenilor a devenit tot mai strictă, administrația impunând restricții riguroase. Era interzisă populației participarea la manifestații, circulația pe timpul nopții, în zonele militare, călătoria cu trenul fără permis de circulație, răspândirea informațiilor și știrilor defetiste, vânzarea de băuturi alcoolice soldaților ruși, cafenelele deschise la anumite ore, etc. Nici cadrele militare nu erau scutite de la interdicții. Acestea trebuiau să aibă o ținută corespunzătoare, să nu circule prin locuri publice fără un motiv ori prin localuri în timpul orelor de serviciu.[15]

Serviciul sanitar

Anul 1917 este bântuit de boli transmisibile. Scarlatina, febra-tifoidă și dizenteria iau proporții îngrijorătoare printre cetățeni. Această situație necesită măsuri urgente: curățirea și dezinfectarea latrinelor, a fântânilor, depistarea bolnavilor, curățirea orașului de gunoaie.[16] Cazurile de îmbolnăviri cu holeră sunt din ce în ce mai multe, fapt ce îl determină pe medicul locotenent-colonel profesor Ion Cantacuzino să îi trimită o telegramă medicului maior Mihai Ciuca, șeful Secției de igienă de la Spitalul de contagioși nr. 1 din Iași, în care consemnează: "Veti pleca cu primul tren la Bârlad, de unde veți lua laboratorul mobil, împreună cu personalul lui, ducându-vă de urgență la Tecuci. Vă veți pune la dispoziția medicului locotenent-colonel profesor Al. Slatineanu însărcinat cu combaterea epidemiei de holeră."[17]

Bătăliile din lunile iulie-august ale anului 1917 au însemnat intensificarea bombardamentelor inamice. Spitalele erau supraaglomerate. Alexandru Lascarov-Moldovanu consemnează în "Peregrinări": "O săptămână la șir, veniră răniți... Mirosea aerul a răniți. Internul șoptea: toate spitalele din oraș sunt pline."[18] La momentul bombardamentelor asupra spitalului și gării Tecuci, profesorul dr. Ion Jianu relatează: "Eu am fost chirurgul care a operat răniții în iadul de la Tecuci, în plin bombardament de obuze, de la orele 2-8 seara până în clipa când, după ce arsese spitalul, începuse să ardă și sala de operație."[19]

O însemnată contribuție în serviciul sanitar al orașului era adusă de către regina Maria, prin intermediul serviciului ce îi purta numele. Aceasta deținea 3 spitale de campanie și un serviciu de ambulanțe. Suverana țării era neînfricată printre primejdioasele boli, bombardamente și gloanțe. "In tranșee printre combatanți în rândurile înaintate, o găsim în spitale și în toate posturile sanitare printre răniți și bolnavi. (...) Nu a cunoscut frica de gloanțe și de bombe, cum nu a cunoscut teamă și scârbă de molimă sau nerăbdarea față de eforturile așa de des inutile."[20] Supranumită "Mama ranitilor", datorită contribuției deosebite în cadrul domeniului sanitar, regina este decorată cu distincția "Virtutea Militara", cea mai înaltă distincție militară care se acordă doar soldaților și subofițerilor.[21]

Spiritul solidar pentru situația României nu s-a manifestat doar de populația de origine română. Organizația Spitalele Femeilor Scoțiene a trimis o unitate medicală din cele 14 și pe teritoriul Tecuciului. Conduse de către medicul Elsie Inglis, femeile îndeplineau roluri diverse, de la medici, asistente și infirmiere, până la bucătărese și șoferi de ambulanțe.

În Tecuci trebuia să se înființeze "un spital pentru tifos, febră tifoidă și recurentă, și orice alte cazuri medicale ne-ar mai fi întrebuințate. Am auzit că Tecuci este o localitate mică așadar probabil ar trebui să ținem pacienții în corturi, unde s-ar părea că vom locui și noi."[22] În urma bombardamentelor aviației germane de la data de 27 mai, spitalul devine supraaglomerat. Una dintre infirmiere mărturisește: "locatia este atât de mică, abia puțin mai mare decât un sat, așa că îți poți imagina că nu este plăcut ca opt sau nouă avioane inamice să zboare chiar deasupra ta."

În luna iunie, regina Maria vizitează spitalul amenajat în curtea vilei lui Nestor Cincu din Țigănești. În "Jurnal de război", suverana îl descrie ca fiind "organizat în corturi, pentru rusi", condus de doctori și surori de caritate din Anglia, sanitarii fiind de origine sârbă.[23]

La mijlocul lunii iulie, situația scapă de sub control. Bombardamentele germane sunt stăruitoare. În spital, nu au mai rămas decât 3 surori care nu pot face față situației (la începutul lunii iulie o bună parte a personalului spitalului se întoarse acasă, sătui de războiul teribil), așa că se oferă voluntare pentru o stație de prim-ajutor. În urma bombardamentului din 15 iulie care a distrus gara orașului, lovind un ten cu muniții, s-a înregistrat un număr de 50 de victime, iar odată cu munițiile, și proviziile de hrană destinate unui total de 20 000 de oameni, au fost aruncate în aer. În urma acestui incident, este luată decizia de evacuare la Varnița, unde surorile scoțiene plănuiau să instaleze o stație de prim-ajutor.

Orașul masacrat

Dacă în perioada antebelică am putut admira eleganța clădirilor, liniștitele străduțe pavate și domnii stilați care jucau table în după-amiezele blânde de vară, acum, o privire panoramică asupra Tecuciului ne oferă o priveliște oribilă: case distruse, străzi rase de pe fața pământului, atacuri soldate cu victime nevinovate.

Bombardamentele din luna iulie au schimbat fața orașului, distrugând: casa lui Constantin Frangulea, de pe strada Anton Cincu, tatăl acestuia murind în urma bombardamentului; străzile Ștefan cel Mare, Sf. Nicolae și Traian; în luna august este distrusă casa doamnei Mândița P. Damian, din strada Elena Doamna, înregistrându-se 3 victime- Elena Fulga de 8 ani, Anica Teodor și Fifi Belterat, și răniți- Tinca Fulga, fiicele proprietarei, Zoe și Aneta P. Damian. Alte străzi bombardate: Nicoresti, Anton Cincu, Carol.[24]

Nici gara orașului nu a scăpat focurilor inamice. Printr-un atac aerian din prima jumătate a lunii iulie, gara a fost distrusă. Două trenuri de muniție, toate rezerva de subzistență a armatei, împreună cu un mare spital al acesteia, situat în imediata apropiere a gării, au fost incendiate.

Concluzie

Tecuciul de la începutul secolului XX trece prin schimbări majore odată cu intrarea țării în război. Orașul "somnului lung", în accepțiunea lui Ștefan Petică, se transformă în orașul zgomotos, zdrobit de căderea obuzelor. Domnii stilați nu mai joacă table, copiii nu mai primesc dulceață, doamnele nu mai ies la promenade lungi însoțite de bârfe și chicoteli. Războiul știrbește frumusețea și romantismul străduțelor pavate pe care au păsit mari personalități. Focurile de armă sparg liniștea bulevardelor lungi, străjuite de arbori înalți. Oamenii duc dorul zilelor în care puteau savura un prânz copios, în care puteau păși fără frică în afara caselor lor. Soldații își doresc din nou zilele de pace petrecute lângă familie. Războiul nu aduce decât suferință, brutalitate, moarte.

Voi încheia această lucrare cu un citat din cartea "Pe frontul de vest nimic nou", de Erich Maria Remarque: "Sunt tânăr, am douăzeci de ani; dar nu cunosc din viață decât deznădejdea, moartea, frica și îmbinarea celei mai neghioabe superficialități cu un abis de suferințe. Văd popoare asmuțite unele împotriva altora, ucigându-se tăcute, neștiutoare, tembele, docile, fără vină. Văd că mințile cele mai înțelepte din lume născocesc arme și cuvinte, pentru a face toate acestea mai rafinate și de mai lungă durată."[25]

BIBLIOGRAFIE

[1] PETICĂ Ștefan, *Tecuciul depărtat*, II
[2] ELIADE Mircea, *Memorii (1907-1960),* Editura Humanitas, 1999
[3] LASCAROV-MOLDOVANU Alexandru, *Amintiri dintr-un oraș moldovenesc*, proză apărută în revista "Convorbiri literare"
[4] PETICĂ Ștefan, *Tecuciul depărtat*, II
[5] PETCU Marian, *Istoria jurnalismului din România în date*, Editura Polirom, 2012
[6] PETROVICI Ion, *De-a lungul unei vieți*, Editura pentru literatură, 1966
[7] BALABAN Dimitrie, Cartea donatorilor orașului Tecuci, Tipografia "Gutenberg", București 1907
[8] REMARQUE Erich Maria, *Pe frontul de vest nimic nou*, Editura pentru literatură, 1965

[9] NECULA Cf. Ionel, *Uricar la poarta Moldovei de Jos*, vol. IV, Editura GRAPHO-PRESS, Tecuci, 2013
[10] ”Adevărul”, an XVIII, nr. 10226, 29 august 1915
[11] “Albina”, an XVIII, nr. 22, 1 martie 1915
[12] BALABAN Dimitrie, *Cartea donatorilor orașului Tecuci*, Tipografia “Gutenberg”, București 1907
[13] DJAN Galati, fond Primăria orașului Tecuci, dosar 3/1917
[14] DJAN Galati, fond Primăria orașului Tecuci, dosar 3/1917
[15] Comunicatul Oficial al Prefecturii judetului Covurlui, nr. 377/25.08.1917
[16] DJAN Galati, fond Primăria orașului Tecuci, dosar 5/1917
[17] BRĂTESCU Gheorghe, Biciul *holerei pe pământ românesc: o calamitate a vremurilor moderne*, Editura Academiei Române, Bucuresti, 2002
[18] LASCAROV-MOLDOVANU Alexandru, *Peregrinari*, “Țara Noastră”, an VII, nr. 37, 12 septembrie 1926
[19] Doctorul Y, O *idila electorală între doi candidați: mareșalul Averescu și prof. Dr. Ion Jianu*, in “Adevărul”, 16 iulie 1932
[20] ARGETOIANU Constantin, *Pentru cei de mâine: Amintiri din vremea celor de ieri.* Vol. 3, partea V, Editie de Stelian Neagoe, Editura Humanitas, Bucuresti 1992
[21] Maria Regina Romaniei, *Jurnal de Război* II, Editura Humanitas, 2014
[22] COROBAN Costel, *Potârnichile gri. Spitalele Femeilor Scoțiene din România 1916-1917*, Editura Cetatea de Scaun, 2011
[23] Maria Regina Romaniei, *Jurnal de Război II*, Editura Humanitas, 2014
[24] DJAN Galati, fond Primăria orașului Tecuci, dosar 13/1917
[25] REMARQUE Erich Maria, *Pe frontul de vest nimic nou*, Editura pentru literatura, 1965.

TRADIȚII VECHI CÂT UN CENTENAR

Profesor Perțea Sorin – Liceul Tehnologic ”Sf. Mucenic Sava” Berca
Perțea Diana –clasa a XI-a– Liceul Tehnologic ”Sf.Mucenic Sava” –Berca

În cotextul în care pe canalele de media auzi vorbindu-se despre **„Centenar”** și despre **„identitatea națională”**, într-o lume copleșită de fenomenul globalizării, te întrebi cum este posibil ca un eveniment din istoria națională petrecut acum 100 de ani să rămână așa viu în conștiința colectivă a poporului român. Oare e posibil ca în comunitatea mea să existe un eveniment care să aibă un impact asemănător? O dată ce l-am întâlnit pe domnul profesor la liceul pe care mi l-am ales și știind că avem aceleși rădăcini de ,,goidari**”**, am încercat să caut răspunsuri la această întrebare. Și de unde poți să începi căutările, dacă nu de la tradiții. În comunitatea mea Sărbătorile de Anul Nou rămân cele mai încărcate de semnificații și emoții, așa că acesta este evenimentul căutat de mine.

De Anul Nou, locuitorii din satele românești fac urări pentru a avea noroc, bani şi a fi sănătoşi în următorul an, mergând din casă în casă, respectând datinile străbune. **„Pluguşorul”, „Sorcova” sau „Plugul”** sunt cele mai frumoase obiceiuri de Anul Nou, păstrate din moşi-strămoşi în satul nostru natal, **Brătileşti din Subcarpații Buzăului.**

În ajunul Anului Nou, goidarii , așa cum le place lor să-și zică, nume dat de vechea denumire a comunei Goideşti, etimologie cu rădăcini din vremea lui Mihai Viteazul care în drumul său spre Transilvania în anul 1599 a dat aceste pământuri căpitanului Goidea, merg cu **„Pluguşorul”, „Sorcova” şi „Plugul”**, obiceiuri ce invocă prosperitatea şi belşugul pentru gospodăria celui care primeşte colindătorii așa cum subliniază M. Pop, în lucrarea ,,Obiceiuri tradiționale românești**”**. Se spune că cei care nu primesc cetele de colindători vor avea necazuri şi sărăcie în anul ce vine.

„Pluguşorul’’ este un străvechi obicei agrar, declamată sau cântată, urarea este un poem lung, cu un conţinut care redă succesiv muncile agricole de la arat la semănat, până la secerat, recoltat şi chiar până la împletirea colacilor, N.Cojocaru, ,,Cântece, obiceiuri și tradiții populare românești**’’**. Se urează în versuri pline de vervă fiecărui gospodar: fertilitate, abundenţă, îmbelşugare. **O ceată de copii (urători) urează sau hăiesc.** Pluguşorul este întotdeauna însoţit de strigături, pocnete de bici şi sunete de clopoţei, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai uşor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. „Pluguşorul” este extrem de complex. O variantă specifică satului nostru și putin cunoscută este: *„Aho, aho, români şi fraţi!/La ferestre v-adunați/ Și cuvântul mi-ascultați! / Că s-a sculat peste ani / Mai an Bădica Traian. / El era chipeş băiat / C-a ajuns și împărat./ El din pat când s-a sculat, / El pe față s-a spălat/ Și părul și-a pieptănat./ Apoi la grajd a plecat/ Și calul a ceşălat/ Și la plug l-a inhămat/ Și pe câmp el a plecat./ S-a apucat de arat,/ Brazdă mică, brazdă mare/ A arat pân***’ la hotare./ Apoi grâu a-nsămânțat,/ Dumnezeu ploaie a dat/ Și grâul s-a ridicat./ Era pai cât trestia/ Și spicul cât vrabia./ Dumnezeu soare i-a dat/ Și s-a luat de recoltat./ Și apoi l-a treierat/ Și-n hambare l-a băgat./ Apoi a pus grâul în saci/ Și a-nparțit și la săraci./ Apoi a pus grâul în care/ Și a plecat către moară./ Iar morarul s-a speriat,/ Când a văzut atâtea care/ Încărcate cu povară./ El moara a ferecat/ Și drumul la moară a dat./ Patru zile el a stat,/ Până grâul a măcinat./ Și-a făcut faină fină/ Și-a copt și pâine bună./ La Dumnezeu s-a închinat,/ Că Dumnezeu l- ajutat./ Și-apoi l-a pus împărat/ Peste pământul bogat./ Cât Traian a împărățit,/ El pământul l-a iubit,/ La arat, l-a însămânțat,/ De dușmani l-a apărat./ Să ne rugăm Domnului/ Să urmăm exemplul lui!** ”.

Pluguşorul, era urat pe grupe de vârstă. Copiii de până la opt ani urează un pluguşor mai scurt, pentru a putea fi reţinut mai uşor:*,,Aho, aho, de Anul Nou/ Când găina n-are ou/ Și cocoşul are guşă/Ia mai dă un leu mătuşă./Ia plecați de-aici* golani!/ Că mătuşa n-are bani/ Și plecai la altă casă/ Și gasi banii pe masa/Mânaţi măi, hăi-hăi”. Aceste grupuri sunt acompaniate de clopoţei adecvaţi vârstei.

De asemenea, o dată cu intrarea în Noul An, este bine să se ureze pentru bunăstare, iar în acest sens **„Sorcova”** este cel mai cunoscut colind. Sorcova este un substitut al divinităţii fitomorfe, invocată de copii pentru a aduce oamenilor sorcoviţi viaţă lungă, sănătate şi prosperitate. Sorcova era confecţionată, la început, din una sau mai multe rămurele de pomi fructiferi (măr, păr, vişin, prun) sau de trandafir, tăiate şi puse în apă la înmugurit şi înflorit în ziua de Sfântul Andrei (30 noiembrie) sau de Moş Nicolae (6 decembrie). Apoi, obiectul ritual cu care colindă copiii a început să fie realizat dintr-o nuia cu rămurele împodobite cu fire colorate de lână, cu beteală şi cu un fir de busuioc în vârf. Înclinată de mai multe ori în direcţia unei anumite persoane, sorcova joacă întrucât va rolul unei baghete magice, înzestrată cu capacitatea de a transmite vigoare şi tinereţe celui vizat. Textul urării, care aminteşte de o vrajă, nu face decât să întărească efectul mişcării sorcovei. Sorcova, simbol al vegetaţiei de primăvară, este făcută astăzi din hârtie colorată şi flori artificiale. Copiii, după ce îşi sorcovesc părinţi şi rudele apropiate, pornesc, câte doi-trei, colindatul prin vecini. În timp ce rostesc textul: *„Sorcova, vesela,/ Să trăiţi, să-mbătrâniţi/ Ca un măr, ca un păr/ Ca un fir de trandafir!/ Tare ca fierul,/ Iute ca oţelul!/ Tare ca piatra,/ Iute ca săgeata!/ La anul şi la mulţi ani!*„ ating ritmic cu Sorcova uşa sau fereastra, dacă se colindă afară, sau corpul gazdelor, dacă se colindă înăuntru. După terminarea colindatului, Sorcova se păstrează peste an, ca un lucru sfânt, agăţată de peretele de la răsărit al casei, la icoană sau în alt loc curat al gospodăriei. Purtând în mână o ramură de măr sau păr, împodobită cu hârtii colorate, trecând prin casele oamenilor, copiii le urează ani mulţi, sănătate, tăria fierului, frumuseţea trandafirului .

Dar punctul culminant pentru satele din Subcarpaţii de Curbură aşa cum este şi satul **Brătileşti este „Plugul”**, la care participă flăcăi şi bărbaţi de curând însuraţi. „Mascaţii” sunt gupaţi în cete, care reunesc personaje diverse: general, domişoara generalului, moş, babă, urs, mut, toboşari, ţigan, ţigancă, doctor, etc. La lăsarea serii, cetele merg la”Întâlnire” în centrul satului unde este prezent întreg satul, cu mic cu mare, iar de acolo merg din casă în casă, până la răsăritul soarelui, atunci când Anul Nou îşi intră în drepturi. **Ursul** este prezent la puține cete. Costumația specifică este mai complexă. Ursul este întruchipat de un tânăr purtând pe cap și umeri blana naturală a unui urs . “Masca “ este condusă de un ursar, însoțiți de muzicanți.In răpăitul tobelor și a altor instrumente ursarul ațâtă animalul imitând pașii legănați ai lui. Obiceiul semnifică puritatea și fertilizarea solului în noul an. Se încheie cu urări adresate gazdelor.

Versurile „Plugului” sunt unice, în nici o altă parte a ţării nu au mai fost regăsite. Au fost transmise cu sfinţenie din generaţie în generaţie. Tinerii cântă Plugul, prinşi în cerc şi legânâdu-se ritmic sânga-dreapta oprind uratul după fiecare strofă cu un răpait de tobe, talangă, purtată de Mut şi îndemul „Mânaţi flăcăi! Hăiii-hăiii”:

Ale cui-s aceste case?/ Aşa înalte, minunate./Cu sreaşinile de-a lasate,/Cu şindrilă mărunţică/Cu ferestrele de sticlă./Cu vârfuri de siminoc/Să miroasă a busuioc./Mânaţi flăcăi! Hăiii- hăiii/Dar în casă ce era?/Era un pat mare făcut,/ E făcut şi e zidit /Numai aur şi argint./E făcut şi încheiat,/ De făcli înconjurat./Mânaţi flăcăi! Hăiii- hăiii/ Dar în grajd ce era?/Era un cal galben gălbior./ Nu e galben de făptură /Ci e galben de alergătură. /Aergat cât alergat,/Pe Dumnezeu l-a cătat./L-a cătat şi l-a aflat/Sub un pom mare rotat./Mânaţi flăcăi! Hăiii-hăiii/Coalea coalea după dealuri/Tot se pare că- i un soare./Dar nu-i soare răsărit/Ci i-un pom mare înflorit./Face poame de argint/Ce nu sunt pe-acest pământ. /Mânaţi flăcăi! Hăiii- hăiii/Dar sub pom cine era?/Era domnul Dumnezeu/Alături de fiul său./Înfăşat în făşăţel/În scutec de bumbacel./Faşa e albă de mătese/Împletită în viţe şase. /Mânaţi flăcăi! Hăiii- hăiii...

După ce fac urări de sănătate, belşug, bucurie etc., colindătorii primesc în dar colaci, prăjituri, cârnați, vin, ţuică. De depozitarea lor se ocupa „Mutul” care comunica doar prin semne fiind costumat cu suman şi iţari de dimie. Uneori se primesc și bani care sunt strânși de general. Cu cele primite, ceata se retrage în zorii zilei, acasă la „general” unde se împart banii şi se cosumă darurile primite. După un somn de câteva ore, ceata îşi reface componenţa şi maştile şi merge din nou la „Întâlnire” în centrul satului de Sf. Vasile. Aici este adunat întreg satul şi noi cete de „mascaţi” formate din flăcăi si bărbaţi însuraţi care au sărbătorit Anul Nou acasă, în familie. **Maştile** satirizează anumite obiceiuri ale oamenilor şi persoanelor publice. **Un moment special îl**

reprezentă făurirea tobelor. Sunt câţiva meşteri în sat pricepuţi în făurirea tobelor prin întinderea pielii de viţel pe baniţe din lemn. Sunt apreciate acele tobe care au o muzicalitate deosebită, acestă calitate fiind dată de cât de bine este întinsă pielea.

Capra se umblă în prima zi a Anului Nou la „Intâlnire". Capra este costumată şi jucată de un flăcău care imită mersul animalului în două sau patru picioare, ascuns sub o carpetă lucrată manual şi divers colorată. Acesta ritmează jocul, acţionând botul de lemn clănţănitor. Din combinaţia paşilor de dans cu loviturile lemnului, se obţine o poliritmie cu efect deosebit. Acţiunile şi gestica personajelor care însoţesc capra anunţă sosirea primăverii, reînvierea naturii şi ideea de fertilitate a câmpurilor. Un flăcău recită ritmat: „ Hai ţa-ţa , căpriţa ţa / Te-am adus din Africa /Te-am adus cu avionul/ Şi ţe-am dat lapte cu biberonul. / Hai ţa-ţa, căpriţa mea etc ." Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, peste care se lipeşte o piele subţire cu păr pe ea. Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum şi alte manifestări ale măştilor zoomorfe, întâlnite în satele românesti la vremea Anului Nou provin din ceremoniile sacre arhaice închinate morţii şi renaşterii divinităţii, O. Buleoiu, ,,Folclorul de iarnă, și poezia păstorească**"**.

Așadar, în fiecare an așteptăm sărbătorile de Anul Nou cu inimile pline de lumină sfântă. Avem cele mai frumoase colinde, cele mai complexe datini de Anul Nou. Nimeni nu ne întrece. Și toate aceste evenimente le relatăm cu profundă emoție, din postura personajelor care au fost inițiate în toate etapele prezentate. Aceste tradiții vin din negura timpului, cu siguranță sunt mai vechi decât un ,,Centenar**" și merg mai departe deoarece rădăcinile noastre sunt adânc înfipte în acest pământ. De asemenea,** amintirile din **copilărie** și tinerețe legate de participarea noastră la aceste tradiții, reprezintă locul unde **ne unim** peste ani, indiferent de vârstă. Acest loc trebuie să rămână nealterat. Generațiile actuale sunt obligaete să acționeze astfel încât aceste tradiții să rămână sădite și în conștiința generațiilor viitoare.

BIBLIOGRAFIE:

1. O. Buleoiu, 1979,Folclorul de iarnă, și poezia păstorească, Ed. Minerva, Buc.
2. N.Cojocaru, 1984, Cântece, obiceiuri și tradiții populare românești, Ed. Minerva, Buc.
3. P. Caraman, 1981,Substratul vital al sărbătorilor de iarnă la români și slavi, Inst. de arte Graf.Presa.,Iași
4. M. Pop, 1999,Obiceiuri tradiționale românești, Ed. Excelleus Univers, Buc.

Fotografii mai vechi și mai noi cu „Mascații" (arhiva personală)

PERSONALITĂȚI ALE UNIRII-VASILE GOLDIȘ

Prof.dr. Felicia Elena Boșcodeală,Colegiul Național Pedagogic ”Spiru Haret”Buzău
Grigore Robert Gabriel, clasa a XII a Colegiul Național Pedagogic”Spiru Haret” Buzău

Una din marile personalități ale Marii Uniri din 1918 a fost Vasile Goldiș.Ca student s-a remarcat ca fiind unul dintre cei mai activi membri ai Societății Academice”Petru Maior”,o organizație naționalistă constituită din studenți români,iar ca profesor a avut drept elevi personalități care vor deveni figuri emblematice ale culturii române,precum:*Octavian Goga,Sextil Pușcariu,Onisifor Ghibu,Ioan Lupaș sau Iosif Popoviciu.*

În anul 1893 devine membru al Partidului Național Român și colaborator activ al ziarului „Tribuna” în Sibiu,iar în 1906 candida cu succes la alegerile parlamentare în circumscripția electorală Radna.În anii cât a fost deputat în parlamentul maghiar,1906-1910,a intervenit de nenumărate ori împotriva legilor cu caracter antinațional românesc promulgate de Budapesta.Astfel că la următoarele alegeri,cele din vara anului 1910,guvernul maghiar a făcut tot posibilul ca numele lui să nu se mai găsească între cei prezenți în viitorul parlament de la Budapesta.Deși înfrânt în acele alegeri, Goldiș a continuat să combată cu aceeași fermitate politica de deznaționalizare dusă de autorități.Pe lângă aceste realizări,cea mai importantă rămâne,fără doar și poate,contribuția sa la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu patria sa mamă,România.Vasile Goldiș și-a servit țara cu dragoste,credință și devotament în ceasul suprem al democrației sale,prin efort,muncă și patriotism,de care a dat dovadă. Dar pentru a înțelege pe deplin,această măreața pagină a istoriei noastre redată prin Marea Unire trebuie să parcurgem o scurtă incursiune în timp.

La data de 6 octombrie 1918 Enea Grapini a fost trimis să se întâlnească cu o parte a deputaților PNR,aflați în capitala Ungariei.La întalnirea cu aceștia(Vasile Goldiș,Al. Vaida-Voevod,Aurel Lazăr și Ștefan Cicio-Pop),Enea Grapini a lansat inițiativa social-democraților de a-și uni forțele în perioada următoare.Propunerea acestuia a fost primită fără rezerve.Conferința Comitetului Executiv adoptă,șase zile mai târziu,12 octombrie 1918,„Declarația” redactată de Vasile Goldiș,prin care se exprima dorinta națiunii române din Ungaria și Ardeal de a-și hotărî soarta în urma unei mari adunări naționale.

La 28 octombrie 1918,fruntașii celor două mari partide politice(PNR și PSDU) au decis constituirea pe baza de paritate a unui organism care să coordoneze lupta de emancipare națională a românilor din Ungaria,numit Consiliul Național Român Central.Consiliul format în noaptea de 30 spre 31 octombrie la Budapesta,era format din șase reprezentanți ai PNR(Vasile Goldiș,Ștefan Cicio-Pop,Teodor Mihail,Alexandru Vaida-Voevod,Aurel Vlad,Aurel Lazăr) și șase ai Secției Române a PSDU(Ion Flueraș,Iosif Jumanca,Enea Grapini,Basiliu Surdu,Tiron Albani,Iosif Renoiu).În fruntea sa se afla omul politic Ștefan Cicio-Pop.După ”Declarația de independență”,redactată de Vasile Goldiș și citită în parlamentul ungar de către Al.Vaida-Voevod,se făcea un alt pas major pe calea autodeterminării naționale prin constituirea Consiliului Național Român Central.

La începutul lunii noiembrie,Consiliul Național Român Central și-a mutat sediul la Arad,în casa lui Ștefan Cicio-Pop,devenind un veritabil guvern provizoriu al Transilvaniei.Odată cu mutarea la Arad,Consiliul a dat publicității un manifest în care,după ce denunța politica de oprimare și deznaționalizare dusă de guvernul ungar, declară:„”*Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu urmărește să stăpânească asupra altor neamuri.Lipsită cu desăvârșire de orice clasă stăpânitoare istorică,națiunea română,prin ființa ei însăși,este întruparea democrației celei mai desăvârșite.Pe teritoriul său strămoșesc,națiunea română este gata de a asigura fiecărui popor libertatea națională,și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației,care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiunilor de viață,unicul mijloc al desăvârșirii omenești*”.Manifestul respingea,în termeni categorici,orice formă de menținere a românilor în frontierele unui stat maghiar,indiferent de

regimul său:„*Națiunea română din Ungaria și Transilvania [...]nu mai voiește,sub nici o condițiune,să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară,ci este hotărâtă a-și înființa pe teritoriul locuit de români statul său liber și independent*”.Tot în această perioadă se formează și gărzile naționale militare,organe menite să protejeze noua administrație românească din provincie.

După eșuarea trativelor de la Arad dintre Consiliul Național Român și delegația guvernului maghiar,pregătirile pentru unire au intrat în line dreaptă. Consiliul a lansat apelul pentru convocarea Adunării Naționale de la Alba Iulia,în ziua de duminică 1 decembrie 1918.În vederea desfășurării Marii Adunări Naționale,în întreaga Transilvanie,în condiții de insecuritate,create de atacurile unor cete înarmate maghiare,românii și-au desemnat delegații pentru adunarea ce urma să se desfășoare la Alba Iulia,orașul încărcat de amintiri istorice:cârmuirea lui Mihai Viteazul asupra Transilvaniei și martiriul lui Horea și Cloșca.

La Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918 au participat 1 228 de delegați;prezidată de Gh.Pop de Băsești,adunarea a ascultat mai multe cuvântări (Șt. Cicio Pop,Iuliu Maniu și alții)rostite și primite într-o atmosferă de mare entuziasm,în timp ce în afara clădirii peste 100 000 de români,veniți din întreaga Transilvanie,fremătau,în așteptarea unei decizii care li se părea încă a fi un vis minunat.

Am considerat că este absolut necesar să redăm o mică parte din emoționanta cuvântare ținută de protagonistul nostru în fața Marii Adunări de la Alba Iulia: „*Națiunile trebuiesc liberate. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria,Banat și Transilvania.Dreptul națiunei române de a fi liberă îl recunoaște lumea întreagă,îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri.Dar o dată scăpată din robie, ea – aleargă în brațele dulcei sale mame.Nimic mai firesc în lumea aceasta.Libertatea acestei națiuni înseamnă – unirea ei cu Țara Românească [...] Să jurăm credința de aici înainte numai națiunii române,dar tot atunci să jurăm credință tare civilizațiunei umane.Câtă vreme vom păstra aceste credințe,neamul nostru va trăi,se va întări și fericiți vor fi urmașii noștri până la sfârșitul veacurilor*”. Discursul lui Vasile Goldiș s-a încheiat cu fraza „*Trăiască România Mare!*” urmată de aplauze furtunoase.

Rezoluțiunea de unire,o veritabilă sinteză între programul național și cel social,între unirea necondiționată și cea condiționată,citită de Vasile Goldiș a fost votată în unanimitate de delegați,hotărând astfel pe vecie unirea Transilvaniei cu patria sa mama,România.Hotărârea de la Alba Iulia aduce o notă distinctă,în raport cu cele de la Chișinău și Cernăuți.În primul său articol, ea proclama solemn că „*Adunarea națională a românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decretează unirea acelor români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România.*”

Evenimentul a fost puternic reflectat și în presa vremii, după cum reiese din urmatorul articol:„ *În aceste ciasuri peste 1 000 conducători și adevărații deputați ai neamului românesc din toate ținuturile noastre adunatu-s-au la Alba-Iulia,cetatea bravului Mihai Viteazul,ca să decreteze prin hotărârea lor libertatea noastră,neatârnarea de nimeni și voința,că toți românii voiesc de acum înainte să fie uniți într-o țară sub o stăpânire și conducere și astfel să aducă la îndeplinirea visul de al cărui dor ne-au murit părinții și stămoșii.Dacă în aceste momente de prăznuire mă gândesc la timpul războiului de mai bine de 4 ani,mă gândesc la șiroaele nesecate de lacrimi,la greutățile,suferințele și durerile noastre,mă gândesc la pierderea celor mai buni de-ai noștri,căzuți pe multe câmpuri de luptă,nu pot zice acum altceva,decât: Opriți-vă lacrimile și durerile! Din ele și mormintele eroilor noștri ne-a răsărit libertatea,care va pune fundamental viitorului, fericirei neamului,; pentru acestea jertfe,vă vor binecuvânta fii,nepoții și strănepoții*”.Cât despre Vasile Goldiș, în același an, 1918,a fost numit ministru în guvernul central de la București condus de Ion I.C Brătianu.A mai activat o perioadă scurtă în viața politică,ocupând diferite funcții,pentru ca mai apoi să se retragă.Ultimii ani ai vieții sale,i-a petrecut la Arad,oraș,care a rămas,după cum se pare,în inima sa:

„ În istoria poporului român ziua de 1 Decembrie va fi pentru toate timpurile viitoare cea mai frumoasă sărbătoare (...) Pentru toate veacurile rămâne gloria Aradului că Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a fost concepută și convocată de aici de la Arad." (Vasile Goldiș, Cuvânt rostit la 1 Decembrie 1932).

Bibliografie:

1. Bulei,Ion,2012,*O istoriei a Românilor*,Ed. Meronia.,București.
2. Berindei,Dan,1986,*Cultura națională română modern*,Ed. Eminescu, București
3. Constantiniu,Florin,1998,*O istorie sinceră a poporului român,*Ed. Universul encyclopedic,București.
4. Diță,Nicolae,Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai,2017,*Istoria Monarhiei din România,*Ed. Nomina. Pitești.
5. Dragomir,Silviu,1936,*Vasile Goldiș,luptătorul și realizatorul politic,*Sibiu.
6. Hitchins,Keith,1979,*România 1886-1947*,Ed. Humanitas,București.
7. Kirițescu,Constantin,1989*,Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919.* Ed. Militară,București
8. Pop,Ioan-Aurel,Bolovan,Ioan,2016,*Istoria Transilvaniei*, Ed. Școala Ardeleană,Cluj-Napoca.
9. Roșu,Tudor,Rustoiu,Ioana,Zgârciu,Liviu,Cristea,Marius,2017,*Zece personalități ale Unirii,*Ed.Vertical,Alba-Iulia.
10. Șora,Gheorghe,1980,*Vasile Goldiș,militant pentru desăvârșirea idealului national-1 decembrie 1918,*Ed. Editura Flacăra,Timișoara.
11. Șora,Gheorghe,2000,*Cuvântarea istorică a lui Vasile Goldiș la Alba-Iulia din 1 decembrie 1918,*Ed. Gutenberg,Arad.
12. Șora,Gheorghe,Terchilă,Marius,1976,*Semnificația unei mari prieteni:Vasile Goldiș și Octavian Goga*,În *Orizontul* XXVII, nr.11

PATRIMONIUL GASTRONOMIC AL JUDEŢULUI BUZĂU

Profesor Miron Carmina, Colegiul Național "B.P. Hașdeu" Buzău
Trandafir Raluca, clasa a XI-a, Colegiul Național "B.P. Hașdeu" Buzău

I. Introducere

1. Argument

Scopul urmărit în demararea proiectului ***Patrimoniu gastronomic*** a fost acela de a demonstra valoarea produselor românești, preparate după rețetele preluate de la bunici.

Ne-am propus să identificăm reţete tradiţionale româneşti, aşa cum se prepară în satul bunicilor, să le notăm, dar şi să învăţăm să le gătim, pentru că sunt deosebit de gustoase şi sănătoase.

Bucătăria românească îmbină preparate din diverse culturi, păstrând totuși aromele specifice moștenite încă din cele mai vechi timpuri. Deși nenumărate feluri de mâncare au fost transmise din generație în generație, românii au împrumutat, de-a lungul vremii, rețete și ingrediente de la vecinii lor germani, unguri, bulgari, sârbi, dominante fiind însă influențele otomane. Moștenirea bucatelor tradiționale a fost chiar documentată în lucrări ca „200 rețete cercate de bucate, prăjituri și alte trebi gospodărești", adunate de Costache Negruzzi și Mihail Kogălniceanu.

Spre deosebire de arta culinară specifică altor țări, în care două-trei produse sunt combinate, bucătăria românească se remarcă prin bogăția ingredientelor și felul în care aceste ingrediente sunt alese.

Studiul a pornit de la un chestionar aplicat elevilor din şcoală privind mâncărurile tradiţionale locale. În urma interpretării rezultatelor, echipa de proiect a demarat o acţiune de cercetare în localităţile din Valea Buzăului şi Valea Slănicului.(Anexa 23)

Ca metodă de lucru s-a folosit interpretarea informaţiilor redate în materiale bibliografice şi a datelor culese direct pe teren de la informatorii din zona cercetată. Am utilizat anchetele pe teren şi interviurile cu localnicii.

1.1.2. Zona cercetată cuprinde regiunea de deal şi munte a judeţului reprezentată de Valea Buzăului şi Valea Slănicului. Cea mai importantă localitate este Pleşcoi, localitate care a dat numele celui mai cunoscut preparat culinar din zona Buzăului: cârnaţii de Pleşcoi.

Localitatea Plești, menționată pentru prima dată într-un document emis de voievodul Vlad Călugărul la 24 aprilie 1484(6992) ca cetate de scaun a Târgoviștei sub numele de Plăcicoi, este una din cele mai vechi localități din Țara Românească cu peste 528 de ani de existență atestată documentar. Vechimea acestora este principalul argument al păstrării secretului cârnaților de Pleșcoi.[1] Pomenit alături de Vernești, Fântânele (Năeni), Gugești, Cornu (Prahova) și Mileşti într-un document emis de voievodul Radu cel Mare la 15 iunie 1499 (7007) și într-un alt document la 22 mai 1489 (6997), de astă dată în București (redactat în 1531-1532 și atribuit voievodului Vlad Înecatul), unde apare sub numele de Plăcicoiul, satul Pleșcoi/ Plăcicoi era una din puținele așezări medievale unde funcționa o moară de vânt.[2]

Numiți inițial cârnați de Buzau, prepararea lor (din carne de oaie) a fost legată de numărul mare de oi ce păşteau pe dealurile și pe pășunile din munții Buzăului. Produsul era realizat mai în fiecare casă, se păstrau afumați și uscați și împreună cu carne sărată și afumată, cunoscută astăzi sub numele de pastramă erau pentru localnici, unul din principalele produse ce constituiau rezerva de hrană conservată care nu se altera. Cu ce erau condimentati în acele timpuri, este greu de precizat dar cu siguranţă se foloseau condimente adunate din flora zonei - usturoi, cimbru, busuioc, măcriș, mărar, hrean, seminţe de mac, etc. În cursul mileniului I d.Chr., când zona Buzăului a cunoscut, la fel ca întreg spațiul carpato-dunăreano-pontic, migrația popoarelor barbare, cârnați uscaţi şi pastrama constituiau, probabil, principala rezervă de hrană a localnicilor, aceştia fiind pregătiţi în orice moment să se băjenească (își părăseau temporar gospodăria și satul, retrăgandu-se din calea năvălitorilor și vieţuiau un timp, până plecau nepoftitţii).[3]

Cu siguranţă cârnații de Pleșcoi erau deja bine cunoscuţi în secolele al XIII-lea și al XIV-lea și mai ales după întemeierea Țării Românești sub Basarab I (1324 -1352) fiind vânduți în târgul Drăgaica zis și Târgul dintre ţări,[4] ce se desfășura timp de două săptămâni, între 10 și 24 iunie, înainte de naşterea Sfântului Ioan Botezătorul la poalele Penteleului, iar din 1778 la Buzău. Târgul, ale cărui începuturi foarte vechi nu pot fi precizate, era un prilej pentru schimbul de produse între locuitorii zonelor de deal şi munte care aduceau la târg brânză, caşcaval, cârnaţi afumaţi, carne sărată și uscată bureţi muraţi, fructe, lână, ţesături de interior, obiecte de port: ii, fuste, fote,cămaşi bărbăteşti, ilice, etc., și locuitorii satelor de câmpie care aduceau mai ales produse agricole: grâu, orz, ovăz, miei, mai târziu porumb, fasole, ceapă, usturoi, fire și țesături din in și cânepă, altele. [5]

Între produsele mult căutate și consumate în târgul Drăgaica erau pastrama și cârnați de Buzău /de Pleșcoi. Din păcate, cârnatii erau foarte ieftini, motiv pentru care nu erau menționat în mercurialele sau listele de prețuri ale vremii, decât arareori: dintre puținele mențiuni aflate, reținem pe cele din tabelul „Prețurile la alimente între 1802- 1812”: „cârnați 20 perechi -2 taleri”, iar în tabelul pentru anul 1807: „Pastrama de vacă și cârnații [făcuți] la zalhana[fabrica]- ocaua 12 parale.”

Spre sfârşitul secolului XVIII ca urmare a războaielor ruso-turce care au pustiit Peninsula Balcanică, mulţi locuitori bulgari și sârbi au trecut Dunărea și s-au așezat şi în zona Buzăului, unde au creat cunoscutele sârbării. Ei au adus și au implantat aici cultivarea legumelor, contribuind la dezvoltarea economică a zonei, Buzăul beneficiind din plin de pe urma acestui fenomen. Între legumele cultivate de sârbi se afla și ardeiul iute, mult folosit de noii veniţi în hrana zilnică și în conservarea alimentelor.[6]

---

[1] Grigore Posea, *Judeţul Buzău*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1971, p 35.

[2] xxx *Ghid monografic al comunelor judeţului Buzău*, Consiliul Judeţean Buzău, 2012.

[3] Gheorghe, Petcu, Doina,Ciobanu; Doina, Filoti; Stan, Constantin; Constanța, Tănase, *Municipiul Buzău. Monografie*, Buzău, Editura Alpha, 2002, p. 45.

[4] Alexandru Deşliu, *Buzău, Ghid turistic,* Editura Terra, Focşani, 2001, p. 29.

[5] Eugen-Marius, Constantinescu , *Buzău. Mică enciclopedie istorică*, Muzeul Județean de Istorie Buzău, 2000, p.34.

[6] Alexandru Deşliu, *Buzău, Ghid turistic,* Editura Terra, Focşani, 2001, p. 29.

Unii sârbi s-au așezat și în zona Berca-Pleșcoi; ei au introdus ardeiul iute în condimentarea cârnaților locali, contribuind astfel la definitivarea gustului acestora precum și la apariția salamului local-babicul, preparat din carne de vită și de porc de asemenea puternic condimentat.[7] (Anexa 1,9,10,11,12)

II. AMENAJAREA BUCĂTĂRIEI TRADIŢIONALE

În trecut, bucătăria casei era utilată cu un sau cu o sobă de teracotă, cu plită. În puține case se mai păstrează cuptorul care, în trecut era un spaţiu important în interiorul tradiţional, întrucât asigura încălzirea camerei, gătitul mâncărurilor, dar şi un confortabil spaţiu pentru dormit, în iernile aspre de la
munte. Lângă sobă era o ladă pentru lemne.

În imediata apropiere a sobei era amplasat un coş de nuiele în care se păstrau uneltele folosite cel mai des: făcăleţul, linguri de lemn, cărpătorul, un platou pe care se tăiau legumele, un cărpător de lemn de dimensiuni mai mari, pe care se întindea aluatul. De asemenea, în aceeaşi camera era un blidar, din lemn de tei, în care erau aşezate obiectele din ceramică: blidele, ulcelele, sau ulcioarele. Pe pe un raft, erau aşezate oale în care se găteau sarmalele, ceaunul de mămăligă, vasele care se luau vara la fân, pe alt raft se păstrau sita de cernut şi covata.

După uşă, erau găleţiile cu apa utilizată la gătit şi ulciorul cu apă de băut.

În mijlocul casei, sau lângă perete (pentru a avea mai mult spaţiu), era o masă utilizată atât la pregătirea mâncării, cât şi pentru luarea mesei. În jurul ei erau scaune cu trei picioare, iar lângă perete o laiţă pe care, seara, dormeau copiii precum şi un pat pentru adulţi,

În tindă se aflau coşuleţe de răchită, în care se păstrau ouăle, lăzile pentru bucatele utilizate zilnic. De grindă erau atârnate cununi de ceapa, sau usturoi.

Tot aici era amplasată o scară folosită pentru ca oamenii să se poată urca în podul casei, unde, se ţinea porcul pus la afumat şi bucatele în lăzi.

III. MÂNCĂRURI STRĂVECHI

Caracteristici generale

Până în urmă cu 40-50 de ani, alimentaţia locuitorilor din satele din zona de munte, sau a celor din câmpie era extrem de simplă, bazată în proporţie mare pe ceea ce se producea în gospodăria proprie. Nu ne-a fost greu să găsim în satele cercetate persoane care să ne indice reţete tradiţionale. În toate găsim ca materie primă făină, cartofi, mălai, fasole, varză.

Unul din produsele de bază era laptele / derivatele din lapte. Deoarece fiecare gospodărie avea câteva vaci, acest produs era de multe ori excedentar, iar surplusul era valorificat la piaţă. Laptele se folosea la masa de dimineaţă alături de mămăligă sau de pâine. La masa de prânz după felurile principale urma uneori *laptele prins (acrit),* iar seara, de multe ori se mânca mămăligă cu brânză.

Laptele nu lipsea de la niciuna din mesele zilei. Smântâna de asemenea era mult folosită, atât la dregerea supelor, cât şi a altor mâncăruri.

Un alt aliment, nelipsit în trecut din meniul zilnic, era *mămăliga,* obţinută din făină de mălai.

Mămăliga era utilizată ca un înlocuitor al pâinii, dar şi în diverse combinaţii: cu smântână, cu brânză, cu lapte, sau cu mujdei de usturoi, etc.

Alte alimente de bază erau legumele şi fructele obţinute în gospodărie. Dintre legumele cele mai utilizate erau cartoful şi varza, precum şi fasolea uscată, sau verde. Acestea se preparau atât sub formă de supe, de ciorbe, cât şi sub formă de mâncare scăzută. Alături de acestea se utilizau castraveţii, rădăcinoasele şi în mod deosebit bulboasele, adică ceapa şi usturoiul – aproape nelipsite şi ele din meniurile zilnice. Se foloseau de asemenea ciupercile culese din păduri în cantităţi mari, în perioada de vară şi conservate peste iarnă, prin uscare.

[7] Gheorghe, Petcu, Doina,Ciobanu; Doina, Filoti; Stan, Constantin; Constanța, Tănase, op. cit., p. 67.

În trecut, carnea era un aliment scump. Rar, se tăia câte o găină. Cei mai bogaţi, tăiau uneori câte un viţel, iar cei care aveau oi, tăiau la Paşte miel. De Crăciun se tăia un porc. Deoarece în trecut familiile erau numeroase, chiar dacă la prima vedere ar părea multă carne, aceasta se epuiza rapid, deşi era foarte bine drămuită.

Pentru prepararea mâncării se utiliza rar untura de porc şi în cantităţi mici uleiul din sâmbure de nucă şi de dovleac, obţinut în teascurile locale.

Posturile erau ţinute cu sfinţenie de întreaga familie. Însumate, toate posturile de peste an, rezultă în jur de 4 luni pe an în care ţăranii nu consumau carne, şi nici alte produse de origine animală. (Anexele 19, 20, 21, 22)

IV. SUPERSTIŢII LEGATE DE PREGĂTIREA ŞI CONSUMAREA MÂNCĂRURILOR

Fiecare cultură are superstiţiile sale care sunt transmise mai departe din generaţie în generaţie. Cum mâncarea este o parte importantă a vieţii de zi cu zi, nu putem ignora superstițiile legate de pregătirea alimentelor, dar și de plantarea și îngrijirea legumelor sau fructelor.

Informatorii noştri ne-au indicat o serie de superstiţii care sunt legate de păstrarea sau de pregătirea alimentelor sau de uneltele folosite, fapt care dovedește importanța gătitului în viaţa cotidiană a femeii de la țară.(Anexele 5, 6, 8)

Astfel unele superstiţii fac trimitere la sărbătoriile religioase: *Aluatul frământat în noaptea de Crăciun e bun de deochi pentru vite.*

Nu e bine a cerni făina în ziua de Paşti, căci din tărâţele acelea se fac locustele care pustiesc câmpiile

În ziua nunţii, mirii nu mănâncă carne, ca să le fie corpul uşor, să aibă noroc şi să trăiască ani mulţi.

Alte superstiţii culese din localitatea Limpeziş, renumită pentru castraveţii cultivaţi fac referire la această legumă:

Castraveţii, să nu-i pui în pământ miercuri ori vineri, că ies amari.

Când tai castravetele, ia-i vârful de unde-i floarea şi pune-i în fruntea unui copil, că nu-l va durea niciodată capul.

Când castraveţii au floare multă şi nu rodesc, strânge floarea dumineca dimineaţa, când e popa în biserică, şi bate-o cu un băţ în răscrucile drumului şi atunci vor rodi.

Să nu mănânci castraveţi în locul unde cresc, că se amărăsc.

Alte superstiţii făceau trimitere la pâine şi la mămăligă alimentele de bază pentru ţărnul român:*Să nu cerni făina în covata de sus, că-i a rău.*[8]

Să nu frământi pâinea cu mâna stângă, că nu se face grâul.

Mămăligă şi pâinea să nu o calci în picioare, că-i păcat.

Când scapi mămăligă din mâna fără să ştii, ai un neam flămând.[9]

Fetele amorezate, când fac mămăligă şi o toarnă din căldare, pun apoi în ea apă, apoi beau, ca să le iasă focul de la inima cum iese din căldare apa.

Când mănânci mămăligă din ceaun, tragi a sărăcie.

Nu-i bine să dai mămăligă caldă la câini că turbă.

Când se murează pepenii sau varza, atunci este obiceiul ca gospodina să tragă băieţii pe urechi, ca să fie murăturile acre.

Când mănânci şi se uită un băiet, şi dacă nu-i dai şi lui, băiatul nu creşte.

Să nu mănânci nimic când scăpată soarele, căci vei face caş la gură

Când mănânci cu pălăria sau căciula pe cap atunci dracu râde şi Dumnezeu plânge.

[8] Carmen Mihalache, Ana Pascu, Cosmin Manolache, Ciprian Voicilă *Îngeri, zmei și joimărițe: mitologie populară pe înțelesul copiilor,*București, Humanitas, 2008, p. 107.
[9] Irina Nicolau, Carmen Mihalache, *Credinţe şi superstiţii româneşti*, Editura Humanitas Bucureşti, p.70.

V. REŢETE SPECIFICE PATRIMONIULUI GASTRONOMIC AL JUDEŢULUI BUZĂU

Cârnaţii de Pleşcoi

La origine, Cârnații de Pleșcoi erau produse din carne și seu de oaie, tocată cu barda, condimentată cu usturoi, cimbru, busuioc și sare, umpluți în maț de oaie (subţiri) şi afumaţi cu lemn de fag. Ulterior pentru condimentarea lor s-a adaugat ardeiul iute, care, treptat a devenit preponderent. În ultima vreme, în funcție de producător și de solicitanți, reţeta originară a fost modificată, alături de carnea de oaie folosindu-se până la 1/3 carne de vită (aceştia sunt buni uscaţi), carnea de capră (buni prăjiți) sau chiar de porc. Din timpuri imemoriale, Cârnații de Pleșcoi sunt asociaţi cu pastrama zvântată, cu pastramă fiartă și afumată și mai recent cu babicul-salam specific, foarte condimentat produs după o rețetă locală și uscat mai multe săptămâni la aer.[10]

Preparare: După ce carnea de oaie este curăţată de pe oase, într-un ceaun se fierb oasele şi cu zeama rezultată, călduţă, se framântă carnea tocată, cu usturoi, cimbru şi ardei iute tocat. Compoziţia se lasă să stea 1-2 ore, după care se face ultimă verificare a gustului şi se decide dacă se mai adaugă condimente. Cu această compoziţie vor fi umplute maţele de oaie. Cârnaţii vor fi apoi uscaţi si afumaţi, ei putând fi serviţi atât cruzi, cât şi prăjiţi. (Anexele 3, 16)

Ciorba de babic

Ingrediente: babic, slăninuţă afumată, ceapă, morcovi, ardei capia, ţelină, cartofi, orez, zeamă de varză, leuştean, frunze de telină.

Preparare: se taie legumele mărunt şi se fierb, între timp se trag la tigaie babicul şi slăninuţa. După ce legumele s-au fiert pe jumătate, se adaugă orezul. Se lasă la fiert şi apoi se adaugă babicul şi slăninuţa. Zeama de varză, fiartă separat, se adaugă la ciorbă. Se mai lasă 10 minute la foc şi se pune verdeaţa.

Babicul de Buzău

Este un preparat ce aparţine sârbilor grădinari din municipiul Buzău. De fapt, ei nici nu sunt sârbi, ci neam de bulgari, dar aşa a apucat lumea să-i numească în târgul nostru.

Reţeta babicului de Buzău

Ingrediente: carne de porc (adaugi şi vită doar dacă vrei să scurtezi timpul de uscare), ardei tocat, bulion de ardei preparat după reţeta sârbilor grădinari, sare, maţ de vită. Pentru bulionul de ardei se folosesc numai ardei kapia, care se lasă la „putrezit" într-un sac vreme de o săptămână. Când incepe să se scurgă zeama, se dau prin ciur şi se obtine o pastă concentrată. Din cojile care rămân, sârbii grădinari fac boia.

Preparare: carnea se toacă mare, se adaugă toate ingredientele de mai sus, se frământă compoziţia de mai multe ori, de-a lungul a 2 zile. Se umple maţul şi se calcă apoi cu sticla pentru aplatizare şi pentru eliminarea eventualelor goluri. Se lasă la zvântat şi apoi se afumă. (Anxa 4)

Bulz pe jar, ca la Varlaam

Zona etnografică Gura Teghii, atestată de către specialişti ca zonă prin care ciobanii coborau cu turmele spre câmpie pe vechiul Drum al Oilor, poate oricând concura cu satele din judeţele Braşov sau Covasna la capitolul preparate specifice stânelor.

Ingrediente: mălai, caş de oaie sfărâmat, sare grunjoasă, ulei.

Preparare: se face o mămaligă vârtoasă, din care gospodinele iau bucăţi fierbinţi, adaugă caşul sfărâmat şi frecat cu sarea grunjoasă, apoi modelează compoziţia sub forma unui cocoloş pe care il pun pe jar.

Foi cu lapte[11]

Un preparat inedit, care ar putea lăsa impresia călătorului că urmează a-i fi servită o plăcintă, când de fapt, foile cu lapte se aduc în castronul de ciorbă.

Ingrediente: ştevie, lăptucuţă sau salata ursului, ceapă verde, lapte acru, verdeaţă.

Preparare: se opăresc ştevia şi lăptucuţa şi se toacă mărunt. Se călește ceapa verde şi se adaugă peste toată compoziţia lapte acru, după care se dă totul la fiert 15 minute. Se serveşte cu mărar tocat, atât caldă cât şi rece.

[10] Radu, Anton, Roman, *Poveştile Bucătăriei româneşti,* Editura Paideia, Bucureşti, 2010, p. 51.
[11] Idem, p. 45.

Vârzob (păstrăv în cetină de brad)

Ingrediente: păstrăv prins de pe Bâsca Mare sau Bâsca Mică ce izvorăsc din Penteleu, cetină de brad, nuiele de alun, sfoară.

Preparare: se ţine păstrăvul o zi într-un baiţ, să îşi tragă singur sare şi arome, după care se afumă cu lemn de fag sau prun. Vârzobul se realizează din crenguţe de brad, legate între ele cu nuieluşa de alun şi sfoară, astfel încât să ia forma unei cobze. Se serveste alături de un pahar de ţuică de prună.

Tocăniţa de ied ca la Chiojdu

Ingrediente: un ieduţ, morcov, ceapă, ţelină, gulie, bulion de tomate, foi de dafin, boabe de ienibahar, cimbrisor.

Preparare: se porţionează carnea, se căleşte la foc mic, se adaugă legumele tăiate cuburi şi se dau la fiert împreună cu mirodeniile, într-un ceaun pus la foc de lemne. Se serveşte cu mămăliguță fierbinte.

Sărmăluţe în foi de tei (preparat specific al Casei cu Teii, Sărata Monteoru, începand cu luna mai şi pana când cade frunza).

Ingrediente: carne tocată, frunze de tei, orez, ceapă, bors, otet, sare, piper, mărar, smântână sau iaurt.

Preparare: Sarmăluţele se pot pregăti numai din carne de porc dar se poate adaugă şi carne de vită sau miel. Se pregăteşte tocătura, se amestecă împreună cu ceapa care în prealabil a fost călită, cu orezul spălat şi fiert pe jumătate şi se condimentează după gust. Frunzele de tei se opăresc în apă clocotită cu sare şi o lingură de oţet. Se rulează sarmăluţele şi se aşează într-o cratiță, al cărei fund se acoperă cu frunze de tei şi cu o legatură de mărar întreagă. Se acoperă cu apă şi se dau la foc mic. Când sunt apoape gata se adaugă borşul fiert în prealabil. Se servesc cu mărar deasupra.

Ghiveciul de toamnă al Coanei Sofica din sârbăria Buzăului

Ingrediente: cartofi, morcovi, ţelină, ceapa de „apă", ardei gras, dovlecei , vinete, bame, păstăi de fasole albă, varză, ulei, bulion de ardei, foi de dafin, piper, pătrunjel.

Preparare: Se porţionează legumele (mai mari) şi se călesc mai întâi: ceapa, morcovii, ţelina, după care se adaugă pe rând şi celelalte legume. Se căleşte bulionul de ardei şi se adaugă peste legume împreună cu condimentele, se lasă mai întâi la fiert până dau în clocot, după care se introduce tava la cuptor. Se serveste cu mult pătrunjel deasupra şi cu pâine de casă.

Mâncarică de pui cu bame (specifica sârbilor grădinari din municipiul Buzău)

Ingrediente: un pui, 1/2 kg bame, ulei, 3 roşii, ceapă, verdeaţă, sare, piper, bulion de ardei, 1 /2 l borş.

Preparare: Se porţionează puiul, se trage la tigaie în ulei sau unt, iar separat se căleşte ceapa împreună cu bulionul de ardei, se curăţă bamele, se opăresc cu borş după care se lasă borşul să se limpezească. Se adaugă peste pui, împreună cu ceapa călită câteva minute, apoi se adaugă apa, sare, roşiile şi se dau la cuptor, se servesc cu pătrunjel deasupra.(Anexa 13,14,15)

VI. CONCLUZII

Identitatea românească poate să rămână vie numai prin conservarea moștenirilor culturale. Pe lângă creațiile populare (doine, balade, basme și legende, proverbe și zicători sau poezii), cultura tradițională românească mai cuprinde și arta meșteșugărească, cea care presupune ceramica, obiectele din lemn, țesăturile, broderiile și, nu în ultimul rând, bucătăria tipic românească, atât de mult apreciată de fiecare turist care ne trece granița.

Satele din România sunt caracterizate prin păstrarea identității și tradiției naționale, a practicilor meșteșugărești, culinare și agricole, fiecare dintre aceste manifestări oferindu-i comunității șansa de a transmite din generație în generație datinile și, totodată, de a-și valorifica munca.

Satul tradițional românesc a trecut peste perioade istorice dificile, printre care se numără și comunismul, în care identitatea rurală și multe dintre meseriile tradiționale dispăruseră aproape

total. Chiar dacă migrația de la sat la oraș a avut consecințe negative asupra culturii rurale românești, în multe dintre regiunile istorice ale țării au existat familii care încearcă și astăzi să mențină activitățile tipic rurale, cum sunt țesutul, cioplitul, munca la câmp, dar și ritualuri și sărbători cu o semnificație profundă pentru cei care au crescut în acest spirit și pentru cei care îl descoperă și sunt încântați de frumusețea moștenirilor culturale românești.

De-a lungul timpului, redescoperirea tradițiilor culturale românești a determinat păstrarea și valorificarea acestora prin punerea în scenă, reconsolidări arhitecturale, purtarea straielor populare, arta populară și culinară, promovarea acestora în mass-media națională și locală și prin organizarea diferitelor evenimente care au reunit comunitățile interesate de moștenirile culturale și au atras atenția și altor categorii de public asupra importanței păstrării culturii românești.

Folclorul românesc poate fi conservat, în primul rând, prin cultivarea unui sentiment de respect și apartenență, conștientizarea valorii pe care o are cultura tradițională în identitatea neamului românesc și educarea în acest spirit a copiilor din familia românească. Românul se defineşte prin tradiţiile, obiceiurile şi datinile sale. Ia-le pe acestea şi nu va mai rămâne un roman adevarat!

VII. BIBLIOGRAFIE

Studii şi articole de generale

1. Constantinescu, Eugen-Marius, *Buzău. Mică enciclopedie istorică*, Muzeul Județean de Istorie Buzău, 2000;
2. Chiţimi, I.C., *Folclorul românesc în perspectivă comparată*, Editura Minerva, 1971.
3. Deşliu, Alexandru, *Buzău, Ghid turistic,* Editura Terra, Focşani,2001;
4. Horşia, Olga, *Zona etnografică Buzău*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981;
5. Mihalache, Carmen; Pascu, Ana; Manolache, Cosmin; Voicilă, Ciprian, *Îngeri, zmei şi joimărițe: mitologie populară pe înțelesul copiilor,*Bucureşti, Humanitas, 2008.
6. Nicolau, Irina; Carmen Mihalache, *Credinţe şi superstiţii româneşti*, Editura Humanitas Bucureşti, 2012;
7. Petcu, Gheorghe; Ciobanu, Doina; Filoti, Doina; Stan, Constantin; Tănase, Constanța, *Municipiul Buzău. Monografie*, Buzău, Editura Alpha, 2002;
8. Petrescu, Paul, *Creaţia plastică ţărănească*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1976;
9. Pop, Mihai, Ruxăndroiu, Pavel *Folclor Literar românesc*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978.
10. Posea, Grigore, *Judeţul Buzău*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1971;
11. Vlăduţiu, Ion, *Etnografia românească*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973;
12. xxx , *Studii şi cercetări etnoculturale*, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 1996.
13. Stahl, Simionescu, Dan, *Studii de folclor şi literatură*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1967.
14. xxx *Ghid monografic al comunelor judeţului Buzău*, Consiliul Judeţean Buzău, 2012.

Studii şi articole de specialitate

1. Băluţeanu, Iustina, Ţesături decorative, Editura Ceres, Bucur
2. Cherciu, Ion, Arta populară din Ţara Vrancei, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004;
3. * Istoria Gustului, coordonată de Paul Freedman, Editura Vellant 2008
4. *** O lume într-o carte de bucate: manuscris din epoca brâncovenească, prefață și postfață de Ioana Constantinescu și studiu introductiv de Matei Cazacu, Editura Fundației Culturale Române, 1997

   Gh.Dumitrescu, Material documentar privind viața orașului Buzău, mss. la Arhivele Statului Filiala Buzău,vol.X

5. Jurcovan, Silvia, Carte de bucate, Editura Tehnică, Bucureşti, 1987
6. Radu, Anton, Roman, *Poveştile Bucătăriei româneşti,* Editura Paideia, Bucureşti, 2010

Dicţionare

1. Breban, Vasile, *Dicţionar General al Limbii Române,* Bucureşti ESE, 1987.

Surse Web:

1. http://adevarul.ro/locale/buzau/cum-ajuns-covrigii-buzau-marca-inregistrata-europa-reteta-celei-mai-gustoase-copturi-comerciale-fabricate-romania-1_55fc1625f5eaafab2cbe1599/index.html
2. https://www.google.com/search?q=covrigi+de+buzau&client=firefox-b&sa=X&biw=1114&bih=682&tbm=is_
3. https://www.google.com/search?q=foi+cu+lapte+ciorba&client=firefox-b&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjOj9n6u5TbAhVDbVAKHR8CDh0Q_AUICigB&biw=1114&bih=682#imgdii=DI4QXDBPRmRr-M:&imgrc=DyGqpjcBN22k6M

.

Anexa 1
Trandafir Raluca
Fişă de obeservaţie

Poveşti legate de cârnaţii de Pleşcoi

Ca toate lucrurile cu-adevărat bune, şi cârnaţii de Pleşcoi sunt purtători de legendă. Nu una singură, ci mai multe. Două dintre acestea merită menţionate, cu precizarea că nimeni nu ştie cu exactitate adevărul.

Legenda lui Napoleon

Prima legendă susţine că Pleşcoii erau nişte simpli cârnaţi de casă din oaie, iuţi, uscaţi şi afumaţi, produşi în gospodăriile de pe Valea Buzăului… Până când Napoleon, în retragere după campania dezastruoasă din Rusia, s-ar fi oprit o noapte la Buzău, în casa unui boier care i-a pus împaratului pe masă ce-a considerat el mai bun… ţuică din zonă, babici şi Pleşcoi. Napoleon s-a îndrăgostit aşa de tare de cârnaţii cu pricina, încât a luat cu el, pe drumul către casă, mai multe kilograme de cârnaţi de Pleşcoi.

Legenda sârbilor

A doua istorie, care pare ceva mai credibilă, spune că reţeta cârnaţilor de Pleşcoi aparţine zarzavagiilor sârbi care s-au stabilit în zonă în secolul XIX şi care-au adus acolo şi reţeta de babic (pentru cunoscători, nu există nicăieri babic mai bun decât cel de Buzău). Nemulţumiţi de gustul cărnii de oaie din regiune, care era mult diferit de cel de-acasă, sârbii ar fi decis să-şi condimenteze foarte puternic cârnaţii, să-i afume şi să-i usuce până la consistenţa unor bucăţi de lemn, pentru a-i putea mânca.

Legenda haiducilor

Mai generoasă în informaţii despre originea cârnaţilor de Pleşcoi este o legendă a locului care spune că, în urmă cu mai multe secole, o ceată de haiduci ar fi poposit în zona dintre dealurile şi vadul Buzăului, organizând tabăra în apropierea satului Pleşcoi. Pentru a supravieţui, aceştia prindeau oile bogaţilor munteni când treceau prin apropiere în drumul lor spre târg, la Buzău şi, ca să nu fie prinşi de poteră cu prada vie, o făceau pastramă şi cârnaţi. Această teorie privind originea cârnaţilor de Pleşcoi este susţinută de publicistul Viorel Frâncu, autorul mai multor lucrări despre istoria locală, care crede că „sunt o invenţie haiducească”. „Haiducii aveau nevoie de provizii bine conservate mai multe săptămâni la rând, iar pleşcoii sunt ideali pentru aventurierii care n-au casă sau masă”, a spus Viorel Frâncu.

Chestionarul informatorilor

1. Nume, prenume: Viorel Frâncu;
2. Studii: universitare;
3. Vârsta: 52;
4. Ocupaţia:jurnalist;
5. Informaţia oferită: legende;
6. Sursa de informare: de la bunici.

Autoevaluare

MATERIALUL	AUTOAPRECIERE
Fişa de studiu	FB
Fişa de observaţii	B
Chestionarul Informatorului	FB
Portofoliul	B

Anexa 2

Tabel informatori

1.Nume, prenume – Gheorghe Rodica; 2.Vârsta: 54; 3.Studii: universitare; 4.Ocupaţia: profesoară; 5.Informaţia oferită: reţeta cârnaţolor de Pleşcoi.	1.Nume, prenume - Vasile Ioana; 2.Vârsta: 63; 3.Studii: liceale; 4.Ocupaţia: profesoară; 5.Informaţia oferită: reţete locale.
1.Nume, prenume - Dobre Maria 2.Vârsta: 90; 3.Studii: patru clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: superstiţii.	1.Nume, prenume - Pascu Anica 2.Vârsta: 92; 3.Studii: patru clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: superstiţii;
1.Nume, prenume - Pascu Voica 2.Vârsta: 74; 3.Studii: şapte clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: superstiţii.	1.Nume, prenume - Mazâlu Aneta 2.Vârsta: 88; 3.Studii: trei clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: superstiţii.
1.Nume, prenume - Jupială Elena 2.Vârsta: 78; 3.Studii: şapte clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: superstiţii.	1.Nume, prenume - Leau Elena 2.Vârsta: 58; 3.Studii: liceale; 4.Ocupaţia: învăţătoare; 5.Informaţia oferită: interiorul bucătăriei tradiţională.
1.Nume, prenume - Milea Victoria 2.Vârsta: 79; 3.Studii: şapte clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: reţeta Foi cu lapte.	1.Nume, prenume – Sichim Crina 2.Vârsta: 52 3.Studii: universitare 4.Ocupaţia: profesoară 5.Informaţia oferită: reţeta Babicului.
1.Nume, prenume - Filimon Liliana 2.Vârsta: 70; 3.Studii: cinci clase;	1.Nume, prenume - Pietraru Milica 2.Vârsta: 76; 3.Studii: liceale;

4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: reţeta Bulzului pe jar.	4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: interiorul bucătăriei tradiţionale.
1.Nume, prenume - Ciocan Maria 2.Vârsta: 63; 3.Studii: liceale; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: reţeta covrigilor de Buzău.	1.Nume, prenume - Vintilă Florica 2.Vârsta: 69; 3.Studii: opt clase; 4.Ocupaţia: pensionară; 5.Informaţia oferită: prelucrarea părului de capră.

Anexa 3
CHESTIONAR ELEVI

Initialele numelui:
Varsta:
Domiciliul: Urban ☐ Rural ☐

1. Cunoşti reţete tradiţionale din zona noastră, a Buzăului? Care sunt acestea?
   .....
   .....
   .....

2. Care este materia primă de bază a producerii cârnaţilor de Pleşcoi? De ce crezi că gustul cârnaţilor de Pleşcoi este diferit de gustul celorlalţi cârnaţi?
   .....
   .....
   .....

3. Explică termenii: *pur (plantă)*
   babic

4. Cum se conservă cârnaţii de Pleşcoi?
   .....

5. Ştii cum se prepară foile cu lapte?
   .....
   .....
   .....

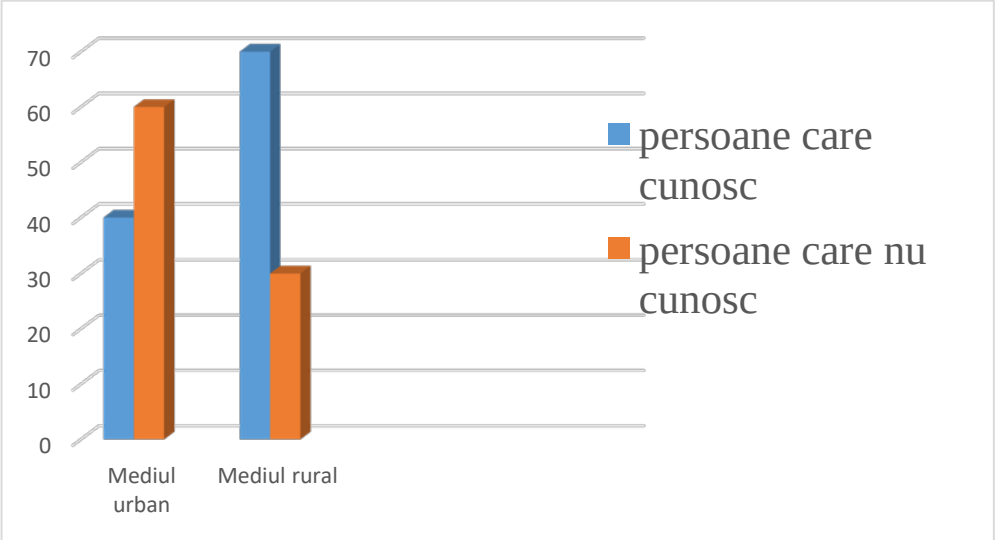
6. Cunoşti istoria covrigilor de Buzău? În ce an crezi că au fost făcuţi pentru prima dată?
   .....
   .....
   .....

7. Ce bucate tradiţionale se prepară în familia ta?
   .....
   .....
   .....

INTERPRETAREA CHESTIONARULUI

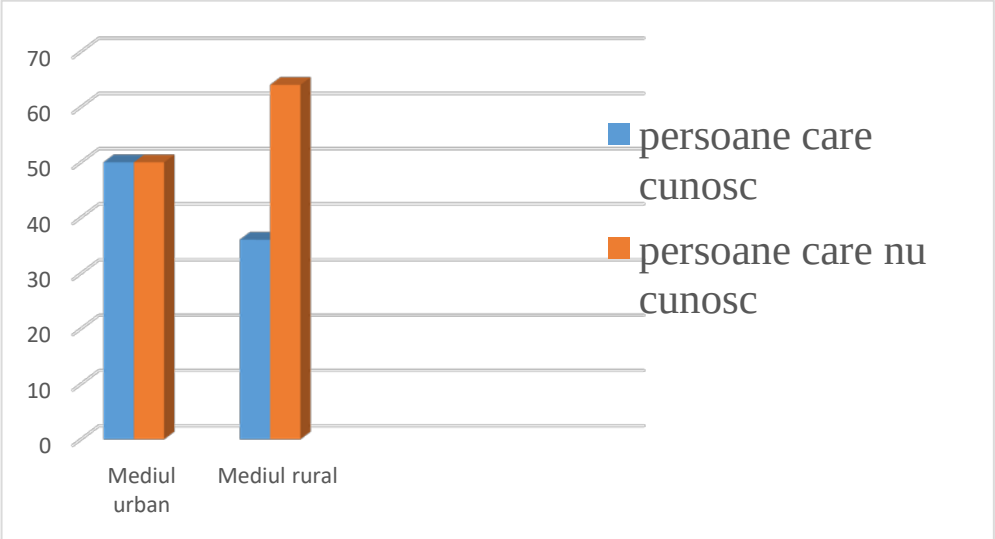
1. Cunoşti reţete tradiţionale din zona noastră, a Buzăului? Care sunt acestea?

40% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 55% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, cunosc retete traditionale din zona Buzaului.

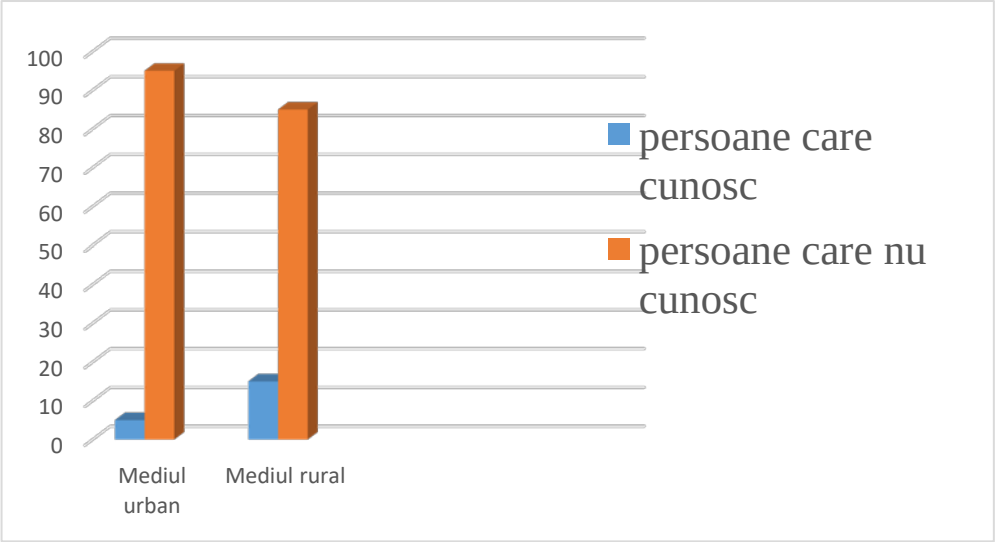
2. Care este materia primă de bază a producerii cârnaţilor de Pleşcoi? De ce crezi că gustul cârnaţilor de Pleşcoi este diferit de gustul celorlalţi cârnaţi?

36% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 64% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, cunosc materia prima a producerii carnatilor de Plescoi si motivul gustului diferit al acestora.

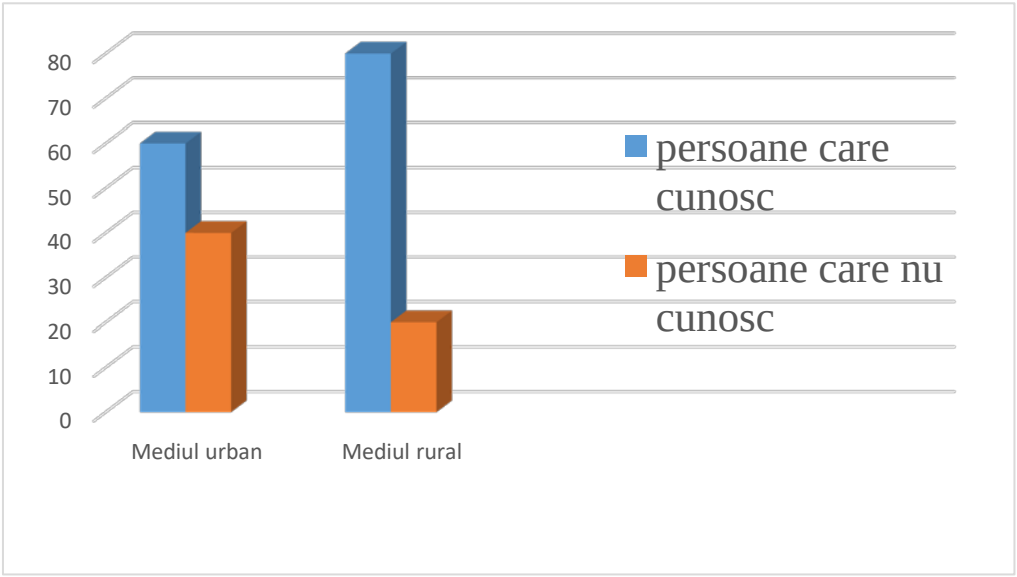
3. Explică termenii: *pur (planta), babic*

5% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 15% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, au explicat corect cei doi termeni.

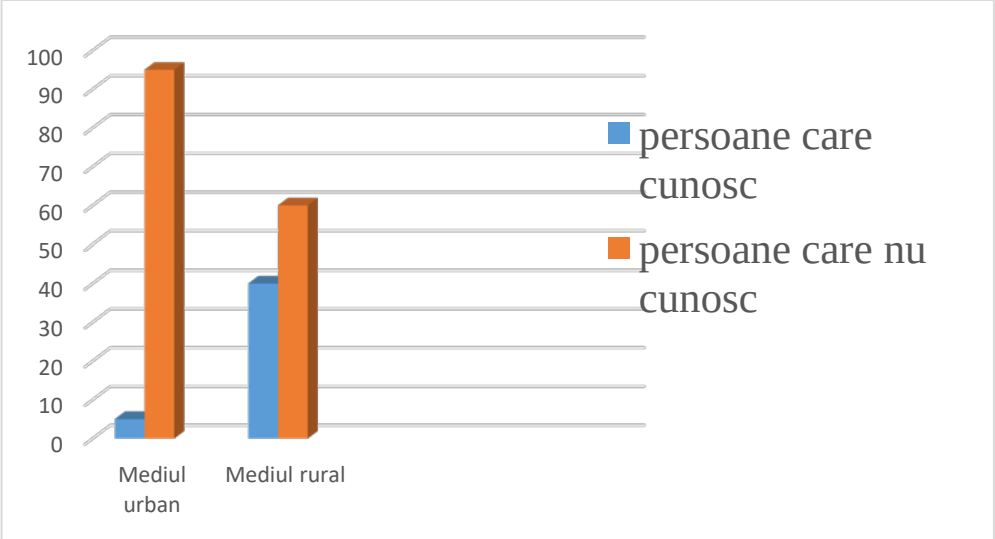
4. Cum se conservă cârnaţii de Pleşcoi?

60% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 80% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, cunosc modul de conservare a carnatilor de Plescoi.

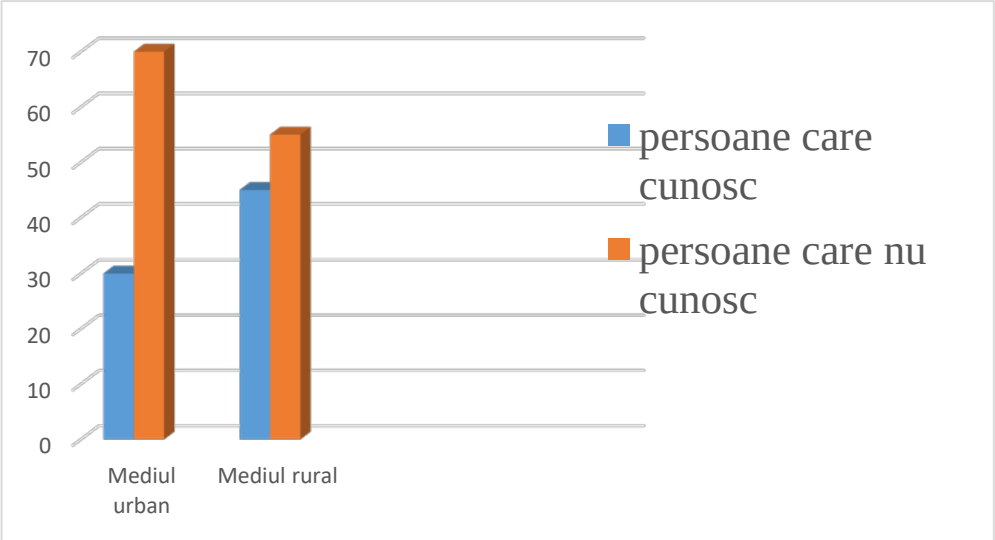
5. Ştii cum se prepară foile cu lapte?

5% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 40% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, cunosc modul de preparare a foilor cu lapte.

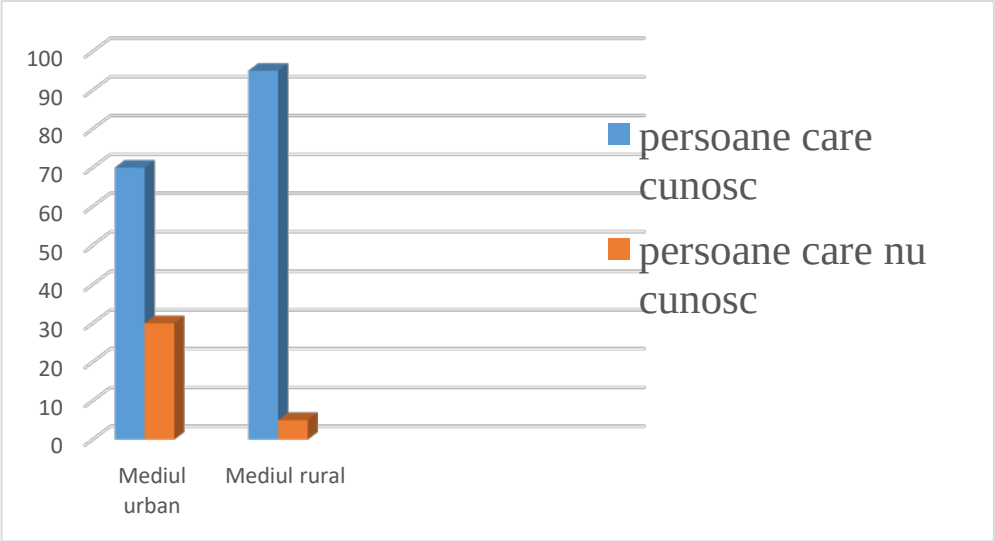
6. Cunoşti istoria covrigilor de Buzău? În ce an crezi că au fost făcuţi pentru prima dată?

30% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 45% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, cunosc istoria covrigilor de Buzau si au oferit un an aproximativ sau exact corect.

7. Ce bucate tradiţionale se prepară în familia ta?

70% din persoanele chestionate, provenind din mediul urban, si 95% din persoanele chestionate, provenind din mediul rural, fac parte din familii in care se gatesc si bucate traditionale pe care sunt capabili sa le enumere.

100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Mediul urban
Mediul rural
persoane care cunosc
persoane care nu cunosc

VASILE GOLDIȘ -FIGURĂ REMARCANTĂ A MARII UNIRI

PROF.SAVU VERONICA IULIA
ELEV – DOBRE DANIELA
LICEUL TEORETIC„ DIMITRIE BOLINTINEANU” BUCUREŞTI

Vasile Goldiș (12 noiembrie 1862-10 februarie 1934) a fost un deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918.

Cariera didactică și publicistică

După absolvire, obține diploma de licențiat în litere și filozofie și este numit la 1 septembrie 1885, candidat de profesor la *Liceul Eotvos* din Budapesta. În anul următor renunță la acest post și se stabilește la Caransebeș ca profesor de istorie și limba latină, la *Institutul Pedagogic-Teologic* și începe activitatea publicistică la *Foaia diecezană* organ de presă al Episcopiei Române din Caransebeș. În aceeași perioadă îndrumă societatea de lectură a tinerilor români și foaia acesteia *Progresul*. La 5 martie 1888 îi adresează lui Gheorghe Barițiu o scrisoare pentru obținerea unei catedre la Sibiu. La 1 septembrie 1889 este numit profesor la Brașov, unde activează până în anul 1901. În această perioadă publică manuale de latină, istorie și constituție pentru elevii din liceu, programe și abecedare pentru școlile primare. Din anul 1890 devine membru și apoi secretar al Casinei române din Brașov. În 1893, devine membru al Partidului Național Român și colaborator activ al ziarului *Tribuna* din Sibiu. Între 1895-1901, Goldiș este secretar al *Societății pentru crearea unui fond de teatru român*, sprijină mișcarea teatrală a românilor transilvăneni publicând articole pe această temă, preocupându-se de alcătuirea de repertorii adecvate echipelor de artiști amatori, stimulând permanent strângerea de mijloace bănești necesare creării fondului propus. Din anul 1897 devine colaborator permanent al ziarului *Tribuna poporului* din Arad unde semnează articolul redacțional, susținând alături de Vasile Lucaciu și Ioan Russu-Șirianu noua orientare politică a românilor, bazată pe activismul parlamentar. La 1 iulie 1901 părăsește Brașovul și se stabilește la Arad, unde devine secretar al *Episcopiei Ortodoxe Române*, iar mai târziu profesor și director al *Școlii Superioare de Fete*.

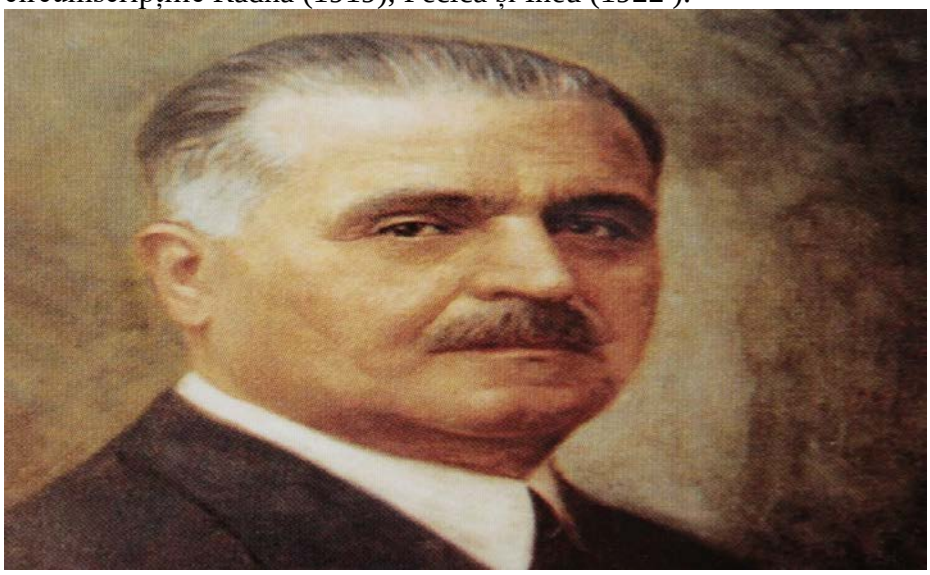
Cariera politică

La 10 ianuarie 1905 cere să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania, în cadrul conferinței Partidului Național Român. Împreună cu Emanoil Ungureanu și Ioan Mihu, redactează un memoriu pe care acesta din urmă îl înaintează guvernului maghiar la 13 septembrie 1910 din partea Partidului Național Român, ca răspuns la propunerile de tratative ale acestuia.

Diferențele de opinii față de tratativele cu guvernul maghiar creează în jurul anilor 1910-1911 grave disensiuni în cadrul Partidului Național Român având ca rezultat conturarea a două orientări diferite în problema formelor pe care este necesar să le îmbrace lupta de emancipare națională: orientarea radicală susținută în general de membrii tineri ai partidului grupați în jurul ziarului *Tribuna*, în frunte cu Octavian Goga, Ilarie Chendi, Onisifor Ghibu, Sever Bocu și cea moderată reprezentată de membrii mai vârstnici ai partidului. Vasile Goldiș adoptă o atitudine de compromis între cele două orientări încercând alături de Aurel Lazăr, Ioan Suciu, Vasile Lucaciu și Ștefan Cicio-Pop să mențină unitatea de acțiune a românilor ardeleni.

Conduce ziarul *Românul* fondat la Arad de la 1 ianuarie 1911, care după încetarea apariției în martie 1912 a ziarului *Tribuna* a devenit cartierul general al luptei politice românești, pregătind Unirea cea mare, anunțând pe orice cale prăbușirea iminentă a Imperiului Austro-Ungar.Fiind director al ziarului, refuză semnarea declarației de fidelitate față de guvernul contelui Tisza în condițiile intrării României în război împotriva Austro-Ungariei. Acest act a fost calificat de către autoritățile maghiare drept atitudine duplicitată și lipsită de patriotism și a determinat suspendarea, în martie 1916, a ziarului *Românul* care va reapărea abia în preajma actului unirii de la Alba Iulia.

La 1 decembrie 1918 Vasile Goldiș a rostit la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia un discurs în care a relevat inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare și necesitatea unirii Transilvaniei cu România. Începând cu 2 decembrie 1918 a fost ministru al Instrucțiunii Publice în Consiliul Dirigent de la Sibiu, funcție pe care a exercitat-o până pe 17 decembrie 1918, când a fost numit ministru fără portofoliu în guvernul central de la București. Mandatul său de ministru al Instrucțiunii Publice în Consiliul Dirigent a fost preluat de Valeriu Braniște.În 1919 a fost numit membru de onoare al Academiei Române.În perioada interbelică Vasile Goldiș a făcut parte din guvernele de la București conduse de I.C. Brătianu (1918-1919), Artur Văitoianu (1919-1920), Alexandru Averescu (1920-1926), a fost ales deputat al Partidului Național Român în circumscripțiile Radna (1919), Pecica și Ineu (1922).

Vasile Goldiș a fost un dascăl apreciat de elevii săi, un talentat gazetar si un bun orator.

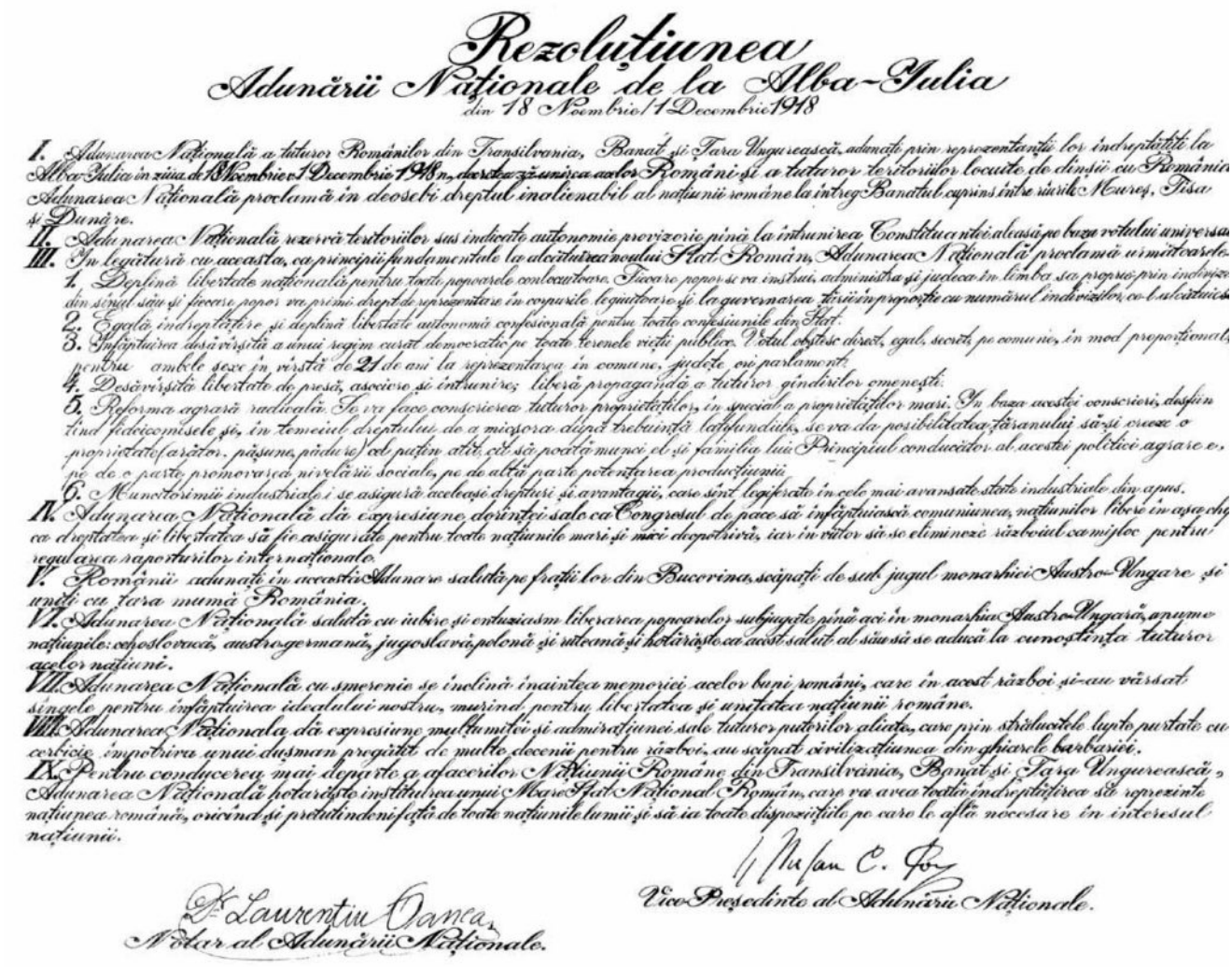
Delegația Marii Uniri

Declarația a fost concepută de Vasile Goldiș. Acesta este momentul care va conduce către Marea Unire.

Un fragment din aceastĂ declarație:

”Pe temeiul dreptului firesc că fiecare naţiune poate dispune, hotărî singură şi liberă de soarta ei – un drept care este acum recunoscut şi de către guvernul ungar prin propunerea de armistiţiu a monarhiei – naţiunea română din Ardeal şi Ungaria doreşte să se folosească de acest drept ca, liberă de orice înrâurire străină să hotărască singură plasarea (aşezarea) ei printre naţiunile libere…”

La 1 Decembrie 1918, Vasile Goldiș va citi Rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia. 1.300 de delegați, reprezentanți ai instituțiilor din provinciile românești și peste 100.000 de români din toate colțurile Transilvaniei au venit la această adunare. Ședința a început dimineața cu fundal muzical din cântecul patriotic ”Pe-al nostru steag e scris unire”.

Rezoluțiunea
Adunării Naționale de la Alba-Iulia
din 18 Noembrie/1 Decembrie 1918

I. Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 Noembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dinșii cu România. Adunarea Națională proclamă în deosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus indicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei ales pe baza votului universal

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la zidirea noului Stat Român, Adunarea Națională proclamă următoarele:

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sînul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor, ce-l alcătuiesc.
2. Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.
3. Înfăptuirea deplină a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc direct, egal, secret pe comune, în mod proporțional pentru amîndouă sexele în vîrstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe și parlamente.
4. Desăvîrșita libertate de presă, asociere și întrunire; liberă propagandă a tuturor gîndirilor omenești.
5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființînd fideicomisele și, în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, se va da posibilitatea țăranului să-și rotunjească o proprietate arător, pășune, pădure și așa pe cît se poate la munte el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e, pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențarea producțiunii.
6. Muncitorimii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sînt legiferate în cele mai avansate state industriale din apus.

IV. Adunarea Națională dă expresiune dorinței sale ca Congresul de pace să înfăptuiască comunitatea, națiunilor libere în așa chip ca drepturile și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această Adunare salută pe frații lor din Bucovina, scăpați de sub jugul monarhiei Austro-Ungare și uniți cu țara mumă România.

VI. Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea popoarelor subjugate pînă aci în monarhia Austro-Ungară, anume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, jugoslavă, polonă și ucraină și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea Națională cu smerenie se înclină înaintea memoriei acelor bravi români, care în acest război și-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțumirii și admirațiunei sale tuturor puterilor aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu vitejie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război, au scăpat civilizațiunea din ghiarele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor Națiunii Române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea Națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română, oricînd și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiile pe care le află necesare în interesul națiunii.

Vasile C. Goldiș
Vice-Președinte al Adunării Naționale.

Dr. Laurențiu Comșa,
Notar al Adunării Naționale.

Rezoluția de la Alba-Iulia din 1 decembrie 1918

Această zi memorabilă a fost surprinsă de aparatul de fotografiat al lui Samoilă Mârza, fotograful român, care a realizat 5 clișee cu mulțimea adunată la Alba-Iulia, printre care câteva cadre cu sătenii locului natal Galțiu. Rezoluția a fost citită de Vasile Goldiș,votată în unanimitate.Prin acest document istoric se înfăptuia România Mare de la 1 Decembrie 1918.

Marea Unire de la 1 decembrie 1918 surprinsă de fotograful Samoilă Mârza

Consătenii fotografului Marii Uniri, Samoilă Mârza, care se îndreptau spre Alba-Iulia

Ultimii ani ai patriotului Vasile Goldiș

După această dată, Vasile Goldiș va ocupa diferite funcții înalte: ministru al cultelor în Consiliul Dirigent; vicepreședinte al delegației, a prezentat actul unirii regelui Ferdinand I, ministru în guvernul central; deputat la Radna; membru al Academiei Române; președinte al „Astrei". Și-a petrecut ultimii ani, modești, la Arad. Se stinge din viață la 10 februarie 1934 și este înmormântat în cimitirul "Eternitatea".

Poetul Octavian Goga l-a numit, pe Vasile Goldiș, "părinte al patriei".

"Națiunile trebuiesc eliberate. Între aceste națiuni se afla și națiunea română din Ungaria, Banat, Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi eliberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcei sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea ei cu Țara Românească", Vasile Goldiș.

BIBLIOGRAFIE- https:// momenteistorice.ro

www.cimec.ro

„SOLDATUL MEMORIALIST” ŞI MAREA UNIRE

PROFESOR COORDONATOR: ZAHARIA IRINA
ELEV: LOLUŢĂ ANA-MARIA
COLEGIUL NAŢIONAL „NICU GANE” FĂLTICENI

Marea Unire din anul 1918 reprezintă una dintre cele mai minunate pagini ale istoriei româneşti. Măreţia ei stă în faptul că desăvârşirea unităţii naţionale este fapta istorică a întregii naţiuni române, realizată într-un elan ţâşnit cu putere din străfundurile conştiinţei unităţii neamului controlat de fruntaşii politici , pentru a călăuzi cu inteligenţă politica remarcabilă spre ţelul dorit. Cu toţii trebuie să ne amintim de personalităţile care au făcut posibil acest deziderat, dar fără să îi uităm pe soldaţii care s-au jertfit în luptă, visând mereu la înfăptuirea României Mari. Unii dintre aceşti luptători au relatat,în pagini de jurnal,sentimente, amintiri şi detalii neştiute cu privire la parcursul războiului. În acest fel, soldaţii au contribuit la realizarea „memorialisticii mărunte” care reprezintă o parte necunoscută a războiului, dar şi a istoriei Marii Uniri. În cadrul acesteia, soldatul de rând avea şi o datorie lăuntrică de a consemna tot ceea ce se întâmpla atât pe front cât şi în afara lui.

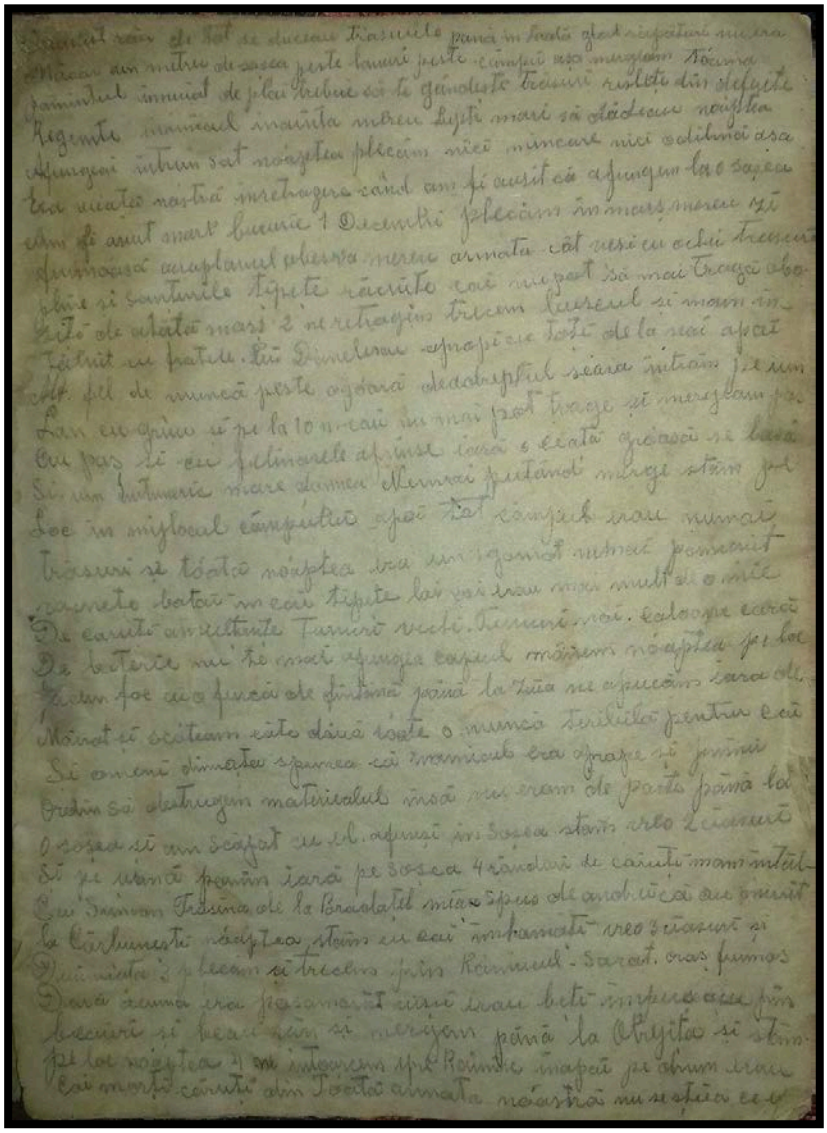
„Soldatul memorialist” care mi-a atras atenţia prin sentimentele lui patriotice dar şi prin relatările deosebite este Dumitru Constantin, acesta provenind din zona Lămăşeniului, un sat aflat în apropierea oraşului Fălticeni din judeţul Suceava. Astfel, Dumitru Constantin a făcut parte din Regimentul Suceava No.16 Infanterie(Dorobanţi), batalionul 3, participând la lupte pe tot parcursul războiului. Acesta a fost o unitate de nivel tactic care s-a constituit la 14/26 august 1916, prin mobilizarea unităţilor şi subunităţilor existente care aparţineau de Regimentul Suceava No.16. Conform istoricului Alin Ciupală, „memorialistica măruntă”, reprezentată în cazul nostru de jurnal, trebuie analizată mai ales din perspectiva poziţiei sociale a celui ce scrie, acesta afirmând că „poziţia socială a celor ce scriu influenţează scriitura şi mai ales ideile puse în pagină, într-o regie nu atât a prezentului, cât mai ales a posterităţii.” Acesta a fost şi cazul lui Dumitru Constantin care nu scria pentru posteritate, ci pentru sine, pentru a scăpa prin intermediul scrisului, măcar pentru câteva momente de ororile războiului.

Două episoade importante ale „Marelui Război” sunt bătăliile dintre Neajlov şi Argeş, la care a luat parte şi Regimentul 16 Infanterie. Luptele dintre Neajlov şi Argeş au avut loc între 17 şi 20 noiembrie 1916, acestea încheindu-se cu înfrângerea armatei române. Totodată, luptele au fost considerate a fi o „Marna română”. Soldatul Dumitru Constantin, parte a regimentului, a prezentat acest episod în memoriile sale, scriind aşa:„24 [noiembrie- n.n.] ne retragem mereu şi atunci au murit cumnatul Ghiţă, apoi în retragerea noastră drumul rău stricat regimente amestecate de artilerie. Infanteria inamicul înainta mereu”. Soldatul memorialist” a participat şi la luptele de la Stefăneşti şi Dealul Şonticari, exprimând sentimentul de tristeţe cauzat de condiţiile grele de drum: „25-27 [noiembrie- n.n.] ne retragem. Mereu coloane trăsuri stricate automobile înfipte în glod. Mergeam spre Urziceni drumurile rele lumea jelea mereu. Eram îngrijoraţi inamicul căuta să ne înconjoare”. După cum povesteşte şi el, în ziua de 27 noiembrie 1916, regimentul a primit ordin de retragere de la divizie spre localitatea Mihăileşti, unde a ajuns a doua zi. Alte lupte importante relatate într-un mod deosebit de către soldat sunt cele din zilele de Crăciun: „25 [decembrie - n.n.] Naşterea Mântuitorului. Să începuse lupta mare la Focşani clocotea pământul de bubuitul tunurilor populaţia suparată după amiază mergem în Gara Panciu. Luptele din ziua de Crăciun vor rămînea neuitate dacă voi mai trăi.”

Dumitru Constantin a cuprins în paginile jurnalului său şi o percepţie asupra războiului dar nu nu numai asupra lui ci şi asupra celorlalţi combatanţi, fie ei aliaţi sau inamici. Germanii sunt priviţi cu o oarecare antipatie, ei reprezentând inamicul, „nemţii” sau „bavarezii” cum îi numea personajul nostru: „noaptea au mers divizia noastră şi au căzut în spatele bavarezilor au atacat ai noştri cu ruşi vreo 12 Batalioane”. Ura faţă de germani este evidenţiată prin următoarele rânduri: „ruşii se sărutau cu soldaţii noştri că iau tocat aşa de bine” „Germani bătuţi nu pot înainta”.

Personajul nostru avea viciul vinului, spunând : ,,ah când îmi aduc aminte acolo găseam vin cu 50 bani litrul vii foarte multe" sau oftând la gândul că ,,vinul sta prin şanţuri vărsat Se impune să menţionăm faptul că viaţa pe frontul de luptă este un joc de noroc adesea, iar cel mai mare inamic al fiecărui soldat este moartea. Pentru a putea face faţă provocărilor zilnice, soldaţii, din cele mai vechi timpuri, şi-au găsit curajul sau şi-au înecat amarul în diverse licori spirtoase, după puteri şi nevoi. Astfel, se evidenţiază curajul cu care soldaţii erau nevoiţi să meargă mai departe în luptă, ei dând dovadă de dragoste pentru patria lor. Câmpul de luptă este, de foarte multe ori, locul unde se dă bătălia între viaţă şi moarte, dintre puterea de continua sau de a renunţa. Memoriile soldatului nostru conţin şi o percepţie destul de stranie cu privire la moarte care, în perioada războiului, îşi face loc în mintea fiecărui soldat. Dumitru Constantin priveşte moartea ca fiind o alternativă mult mai bună în faţa posibilităţii de a ajunge prizonier: ,,of şi amar mai bine mort decât prizonier".

Soldatul care a scris memoriile prezentate, se dovedeşte a fi şi un om credincios, cu frică de Dumnezeu. Acesta asociază numeroase evenimente petrecute pe front cu sărbători religioase, pe care le serbează, prin tranşee, aşa cum poate mai bine: ,,25 [decembrie - n.n.] Naşterea Mântuitorului să începuse lupta mare la Focşani";,,Şi toată lumea vorbeşte de ar da Dumnezeu pace, pe când în vremurile mai înainte de război nu auzei vorbind despre pace. Lupte de artilerie 9 [martie - n.n.] sf. Mucenici". Războiul nu reprezintă doar confruntări armate, ci mai mult de atât: distanţarea de tot ce îţi este drag şi anume familie, locuri natale. Aceste aspecte sunt surprinse şi de soldatul Dumitru Constantin în unele părţi ale scrierilor sale, el exprimând o stare permanentă de tristeţe la evocarea celor mai de preţ amintiri, cum ar fi căsătoria sa: ,,pe ziua de 19 am împlinit 3 ani de când mam cununat." Importanţa veştilor este evidenţiată chiar de cuvintele sale: ,,vine Constantin Todirică cu anuţa şi îmi aduce veste bună de pe acasă mam mai bucurat puţin". Relatările ,,soldatului memorialist" ne arată cât de importantă este familia pentru un soldat, aceasta ajutându-l să treacă peste greutăţile frontului, dar şi spiritul de sacrificiu al acestuia.

În concluzie, trebuie să subliniez importanţa acestui jurnal atât în cadrul ,,memorialisticii mărunte" a Primului Război Mondial cât şi în cea a Marii Uniri, povestea lui Dumitru Constantin fiind una dintre poveştile ilustre ale soldaţilor care s-au jertfit pe câmpul de luptă pentru a îndeplini visul secular al românilor. Sacrificiul lor trebuie să ne arate, mai ales acum în anul Centenar, importanţa unităţii de neam. Ei şi-au părăsit casele şi locurile natale pentru a ne da nouă, celor de astăzi un lucru la care ei au visat, şi anume acela ca

românii de pretutindeni să trăiască într-o mare familie.

BIBLIOGRAFIE

-Ciupală Alin, 2017, *„Bătălia lor:femeile din România în Primul Război Mondial”*, Editura Polirom, Iași

- Ciobanu Viorel- *„Se sting veteranii! ”*(poezie publicată pe blogul personal la adresa viorelciobanu.blogspot.ro/2009/07/se-sting-veteranii.html)

-Constantiniu Florin,2008, *„O istorie sinceră a poporului român”* , Editura Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti

- Jurnalul lui Dumitru Constantin.

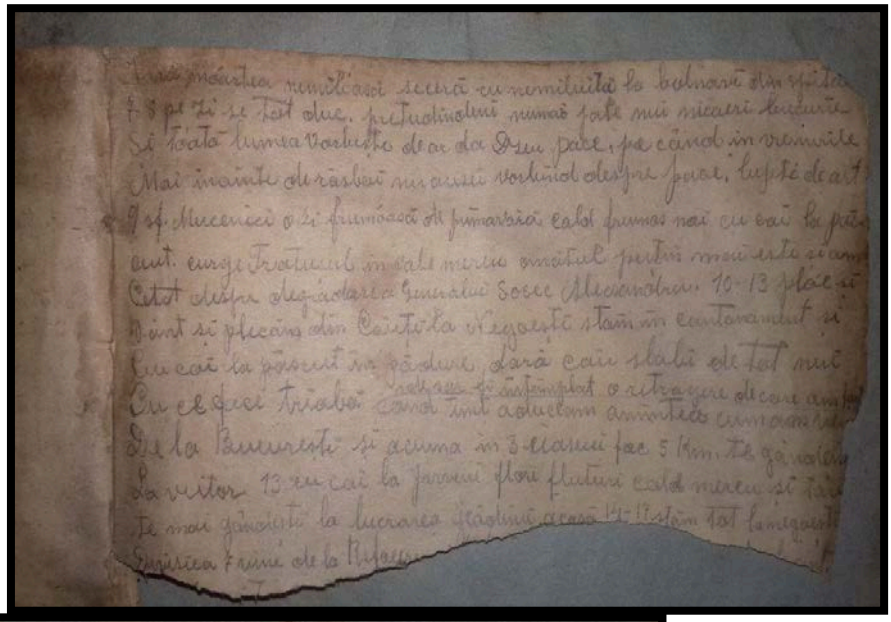
- Nuţu Ilie, 2014, *„Pagini glorioase din istoria Regimentului 16 Dorobanţi din Fălticeni. Luptele dintre Neajlov şi Argeş”* în „Cuvânt şi Faptă”,Nr.44, pag.9.

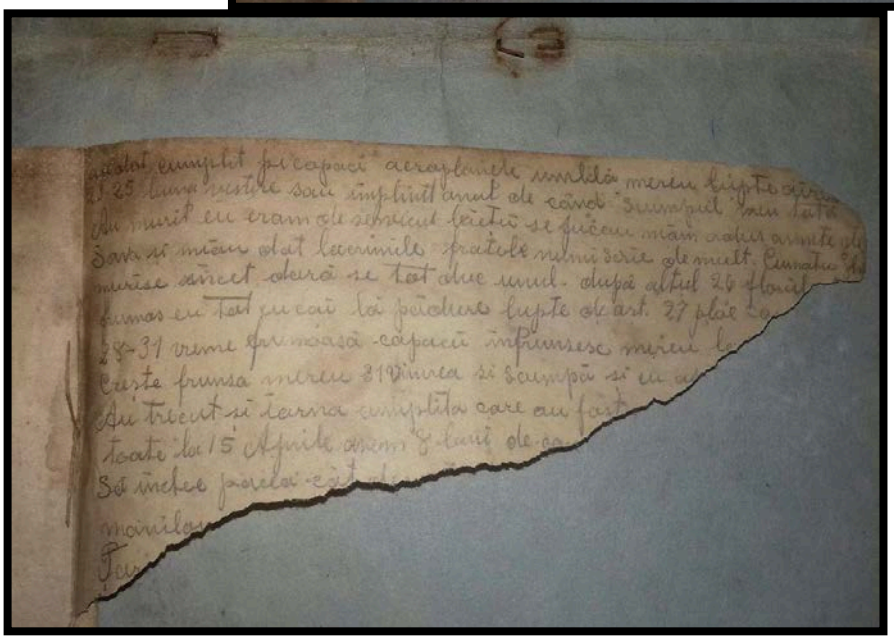
-Ilie Nuţu, 2015, an XII, nr.45, *„Pagini glorioase din istoria Regimentului 16 Dorobanţi din Fălticeni. Luptele de la Ştefăneşti”* în „Cuvânt şi Faptă”,Nr.45, pag.8-9.

-Şerban Alexandra, *„Băutura în vremea războiului. Ce şi cum beau soldaţii? ”* în „Historia”(accesat online https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/top-5-animale-ale-razboiului-de-la-cai-la-licurici)

ANEXE

(Imagini din jurnalul soldatului Dumitru Constantin)

TORSUL VIEȚII ÎN FIR DE CAPRĂ

PROF. MANCU CAMELIA
ELEV: GAITANOVICI ANA TEODORA
Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hasdeu" Buzău
Tradițiile nu sunt un mesaj despre trecut,
ci o căutare despre prezent

Lumea satului românesc e o altă lume, un spațiu în care, cândva, trăiau în bună înțelegere oamenii și toate făpturile născute din spaimele sau din dorințele lor: Marțolea și Joimărița, Ceasul-Rău și Caii lui Sântoader, Căpcăunii și Blajinii. Acolo fiecare lucru avea rostul și povestea lui, acolo se spunea că într-o zi de marți *a urzit* Dumnezeu pământul, de aceea țărăncile nu urzeau pânză, nu croiau și nu coseau haine în această zi, pentru că omul care le purta se îmbolnăvea. Asta putea să se mai întâmple însă și dacă *așa i-a fost ursit*, pentru că destinul e închipuit ca un *fir, tors* și *depănat* de ursitoare, trei surori: *Torcătoarea, Depănătoarea* și *Curmătoarea*. Cea mare ține o *furcă de tors,* cea mijlocie un *fus,* iar cea mică o *foarfecă.* E dincolo de orice evidență că, pentru omul de la sat, destinul era un fir care se cerea tors, depănat și țesut în marele război de țesut al vieții.

Am aflat toate aceste lucruri la școală și m-a cucerit metafora aceasta a vieții ca țesătură, cu atât mai mult cu cât pentru noi, tinerii de astăzi, e greu de găsit un cod comun în care să definim destinul.

De câte ori am fost în satul bunicilor, m-a speriat o întrebare: ***A cui ești?*** Nu cine ești, ci din povestea cui faci parte, care e covorul în care ai fost urzit? E, poate, cea mai bună întrebare pentru cei din generația noastră, europenii, globalizații. A trebuit să amintesc *a cui sunt* și mi-am dat seama că identitatea ține de memorie.

Peste ceva timp, plecată în tabără, am fost întrebată: *De unde ești?* Și când am spus: *de la Buzău,* am auzit voci completând: De la Vulcanii Noroioși? Ai adus covrigi de Buzău? Cârnați de Pleșcoi? Locul de unde veneam mă asimilase – eram buzoiancă și aveam câteva lucruri care țineau de identitatea mea locală. Nu erau toate, aveam să aflu peste ceva timp, și nu erau cele mai valoroase. Vorbind, tot la școală, despre patrimoniul cultural românesc am fost uimită când ni s-a spus că Buzăul figurează în patrimoniul imaterial al UNESCO cu două tezaure umane vii: creatoarele populare Adela Petre și Amelia Papazissu, ambele recunoscute pentru țesăturile cu păr de capră.

Picturi cu păr de capră au fost numite carpetele Adelei Petre de numeroasele personalități care i-au admirat munca. Expoziții în Franța, Olanda sau Grecia, lucrări în mari muzee ale lumii (a donat un covor până și Institutului Smithsonian din America), toate însoțite de un mesaj: Sunt produse tradiționale românești, de la Buzău, de peValea Sibiciului. Eu cred că acesta e cel mai frumos mod de a spune de-al cui ești și de unde.

Pe Valea Slănicului, la Beceni, Amelia Papazissu își țese firul de capră cu motive specifice zonei și, mai mult decât atât, își transmite meșteșugul mai departe. Lucrează la Palatul Copiiilor din Beceni învățând copiii din zonă meșteșugul țesutului cu păr de capră.

Proiectul de față își propune popularizarea acestui meșteșug prin documentarea vechimii și a stării lui actuale, plecând de la ideea că a cunoaște și a respecta valorile locale este un bun mod de a ne defini ca buzoieni printre ceilalți români.

În etapa de documentare am aflat informații importante despre geografia și istoria celor două zone geografice studiate – Valea Sibiciului și Valea Buzăului. M-au interesat în mod special date despre creșterea caprelor în zonă și despre prelucrarea părului de capră. Am stat de vorbă cu femei din mai multe sate din zonele studiate, am aflat detalii despre uneltele folosite la prelucrare și țesere.Vocabularul mi s-a îmbogățit cu termeni precum cei din „Glosarul" lucrării de față, termeni despre care le-am vorbit și colegilor mei Am aflat cum se obțin culorile firului de capră, fără să fie vopsit, prin combinarea celor patru nuanțe de bază, cum arată războiul de țesut și cum se urzește.

Motivele tradiționale mi-au trezit un interes aparte. Multe dintre colegele noastre poartă cu plăcere ie, dar foarte puține dintre ele ar putea spune ceva despre motivele cu care sunt ornate. Eu le-am descoperit în carpetele și covoarele lucrate în păr de capră, le-am aflat numele și semnificația. „Colţişori", „guriţe", „răscruci", „tăbliţe", „suveici", „suveicuţe", „toegele", „zimţi", „zală de lanţ", „ochişori", „colţişori simpli", „colţişori dubli", „steluţe crestate", „ ghiocul", „dinţi de fierăstrău", „cheiţa", "urma mâţei", „chenarul simplu", „chenarul cu colţişori" sunt numele câtorva dintre aceste motive. Cel mai mult m-a impresionat motivul numit călărețul/calul de Buzău, specific zonei noastre, uitat cu timpul, dar reînviat de Adela Petre.

Abia după toate acestea m-am simțit pregătită să le întâlnesc pe doamnele Adela Petre și Amelia Papazissu, care mi-au vorbit despre satisfacțiile practicării acestui meșteșug străvechi, dar și despre teama că țesutul tradițional s-ar putea pierde. Premiile pe care le-au obținut, recunoașterea internațională, admirația și respectul de care se bucură și frumusețea lucrurilor pe care le-au făcut cu pricepere, talent și răbdare, m-au motivat să spun *povestea firului de capră* ca un îndemn pentru cei din jurul nostru să fie păstrători ai tradiției, fiecare după puterile lui.

Zona cercetată cuprinde regiunea de deal şi munte a judeţului, reprezentată de Valea Buzăului şi Valea Slănicului, cea din urmă fiind, în vechime, un drum comercial des circulat, un drum al lemnului, al sării, oilor şi fructelor, care asigura legătura între munte, deal şi câmpie. De-a lungul văii se înşiruie comune precum Săpoca, Vintilă-Vodă, Mânzălești, Sările sau Bisoca. Toponimul Mânzălești are şi o explicaţie legendară, care atestăun obicei stăvechi - ţesutul la argea. „Groapa cu argele" era un loc aşezat în pădure, unde soarele nu pătrundea ziua întreagă. Femeile lucrau aici, deoarece iarba era curată şi umbra deasă menţinea umezeală pentru ca ţesătura să se bată mai bine. Argeaua era o groapă construită în pământ, în care încăpeau războiul de ţesut şi femeia care lucra la el. Pentru ca firele să se păstreze moi şi ţesătura să iasă bătută, se ungea cu „mânzală"- o cocă obţinută prin fierberea tărâţei de grâu cu nalbă. Explicația este confirmată și de unul dintre informatorii noștri: „Când eram eu copilă, mă jucam cu fetele de seama mea în pădure la groapa cu argele. Erau acolo vreo 15-20 de gropi adânci până la genunchi, unde-şi aşezau războiul femeile. Bunica mea - Anica Stănilă - spunea că ţesea aici cu Anica şi Măria lu' Drăgoi şi, ca să nu se usuce natra (iţele) folosea o perie făcută din păr de porc. O înmuia într-o amestecătură de flori fierte în tărâţe de grâu şi ungea firele". (Maria Beşliu 71 de ani, comuna Mânzălești)

Concomitent cu agricultura şi păstoritul, șesutul apare aici ca îndeletnicire utilitar-artistică, dar, în unele sate, ţesutul şi alesul covoarelor au devenit ocupaţii meşteşugăreşti. Operaţiile de prelucrare şi pregătire a materiei prime, de toarcere a fibrelor vegetale (cânepă, in) şi animaliere (lână, păr de capră) erau înşirate de-a lungul anului în dependenţă de anotimp şi lucrările agricole.

Țesutul cu păr de capră este un meșteșug întâlnit mai ales în zona de sud a țării. Pe lângă explicațiile de ordin geografic, istoric sau economic, nu putem ignora superstițiile legate de capră și creșterea acesteia, dar și de tors și țesut.

„Capra n-are nume bun printre țărani, pentru că oamenii știu că a făcut-o Dracul. Dumnezeu a făcut oaia, iar Necuratul a vrut să-și facă și el una ca a lui Dumnezeu. A frământat pământ de baltă, neroditor, i-a pus ierburi în loc de lână, i-a făcut coadă din vârful cozii sale și i-a mai dat și-o barbă ascuțită și despicată ca a lui. Dar Dracul nu a putu să-i dea și viață. Ca și-n alte dăți, s-a milogit de Dumnezeu, care i-a dat ființei pocite duh de viață. Dar capra era atât de nărăvașă, că îi scotea sufletul Necuratului când umbla cu ea la păscut. Așa că Necuratul s-a supărat și a lovit-o peste picioare. Și pe loc i s-au umflat caprei genunchii, cum îi are până-n ziua de azi. Mâniat, Dracul a hotărât ca numai de la genunchi în jos să fie a lui, restul să fie al lui Dumnezeu.

Prima etapă în procesul prelucrării este **recoltarea** părului de capră. Procedeul diferă de la un meşter la altul. Meşterii, cu care am vorbit, fie folosesc firele de la caprele tunse în lunile aprilie – mai (Amelia Papazissu), fie folosesc doar firul obţinut din năpârlirea părului de capră obţinut din pieptănarea caprei cu ţesala (Adela Petre).

Sortarea se face în funcţie de culoarea acestuia: alb, negru, roşcat, gri, maron. O trăsătură specifică ţesăturilor din păr de capră o reprezintă folosirea firului în varianta sa naturală, fără a fi vopsit. Pentru a obține mai multe nuanțe (se ajungechiar până la 14) se combină cele patru de bază.

Spălarea, operaţia cea mai importantă care pregăteşte părul pentru toarcere, are două etape. Prima spălare se face cu apă caldă, pentru a se curăța părul de *usuc, urmată* de câteva spălări cu apă rece, făcute, de obicei, la râu. **Uscarea** se face la soare, la temperaturi nu foarte ridicate, în strat subțire.

Băteala este operația echivalentă cu trasul lânii prin piepteni pentru alegerea firelor mai lungi, bune pentru tors. La capătul unei scânduri lungi, fixată în pământ, sunt legate la distanţe egale patru sfori prinse cu celălalt capăt de un băţ rotund, numit bătător. Părul se aşază în grămadă pe scândură, în aşa fel încât trăgând cu bătătorul de sfori, în mod ritmic, sar firele lungi, bune pentru tors. Operaţiunea se repetă de trei ori. Din părul astfel ales se formează caierul.

Torsul presupune tragerea firelor de diverse grosimi, în funcţie de gradul de răsucire. Părul de capră fiind aspru şi lucios, înainte de tors se umezeşte puţin. Dificultatea torsului părului de capră a făcut ca, uneori, să fie amestecat cu lână de oaie. Astfel, la 1773 trăistarii braşoveni se plâng că „... locuitorii din Dârste şi Săcel cumpără păr de capră, îl amestecă cu lână, fac pături şi le vând înşelând pe cumpărători, căci astfel de pături nu sunt durabile".

Prin **urzit,** firele sunt aşezate pe o lungime stabilită, care va fi lungimea ţesăturii, iar numărul firelor va da lăţimea viitoarei ţesături. Modalităţile de urzit au fost diferite de-a lungul timpului: de la sistemele arhaice ale urzitului, afară, pe cuie de lemn fixate în pereţii exteriori ai casei, pe parii gardului, până la aceeaşi operaţie, făcută în casă, cu o unealtă specială numită ” urzitor”. Pentru întinderea firelor femeile foloseau și „ lingura” de urzit, mai târziu „ lopăţica” ori scândura” de urzit.

Ţesutul se face la război vertical, în două ițe, tehnica de lucru fiind cea a scoarței românești, prin alesătură. Tipurile de obiecte confecționate astfel au fost prezentate în Anexa 2.

Ornamentaţia este compusă în joc de fond continuu, cu chenare mici, având însă aspectul de covor. În zona Buzău, păretarele erau concepute pentru a fi puse pe .pereţii „odăii frumoase”, deasupra paturilor. Coloritul, în care predomină brunurile, galbenul, albul, negrul şi portocaliul, dă valoare, pune în evidenţă ornamentica geometrică ritmată a scoarţelor.

Nesfârşita serie de motive geometrice poartă denumiri pline de farmec, alese de fantezia nesecată a ţăranului român: „colţişori”, „guriţe”, „răscruci”, „tăbliţe”, „suveici”,” suveicuţe” „toegele”, „zimţi”, „zală de lanţ”, „ochişori”, „colţişori simpli”, „ colţişori dubli”, „steluţe crestate”, „ghiocul”, „dinţi de fierăstrău”, „ cheiţa”,” urma mâţei”, „chenarul simplu”, „chenarul cu colţişori”. (Anexa 2)

Elementul figurativ specific textilelor tradiţionale din zona Buzău este *călăreţul* (într-o tratare naivă), regăsit în ornamentica unei întregi regiuni de la Dunărea de Jos.

Călăreţul de Buzău este eroul, cavalerul, simbol solar masculin. Calul este negru, călăreţul poartă o cămaşă fustă, după cum era costumul bărbătesc la Gura Teghii, şi ţine ambele picioare pe aceeași parte. Prezent este şi câinele care însoţeşte călăreţul. Trebuie specificat că acest motiv l-am găsit doar în lucrările doamnei Adela Petre. Persoanele chestionate din Gura Teghii ne-au spus că au văzut acest model în tinereţe, însă ele nu l-au lucrat.

Inițial un motiv întâlnit pe cusături, *Călăreţul de Buzău* a fost preluat de doamna Adela Petre și adaptat țeșăturilor.

„Adela Petre este și unica păstrătoare a motivului tradițional Calul de Buzău pe care l-a realizat din păr de capră în combinații de roșu și negru. *Calul de Buzău e preferatul meu. Se pierduse într-o vreme și eu l-am reprodus dintr-un album foarte vechi; eram în anii comunismului când l-am cusut pe un ștergar. E un motiv tipic zonei Buzăului. Îmi place să respect motivele ornamentale populare : unda apei, floarea creață, zigzagul.*

Tot ceea ce ține de acest meșteșug oferă o imgine complexă și autentică a unui stil de viață, a unei zone, a unui model uman. De la stână până în lada de zestre e un drum lung pe care firul de lână îl parcurge îmbogățindu-se. Pregătirea firului, uneltele necesare pentru aceasta, războiul și complicata operațiune a urzitului sunt doar câteva aspecte care pot vorbi generațiilor actuale despre grija cu care țăranul făcea lucrurile. Țesăturile și simbolistica modelelor, superstițiile și vorbele de duh legate de țesut completează această imagine cu poezia unei lumi bine rânduite în care tradiția

nu era simplă rutină, ci legătură sacră cu strămoșii și spiritul locului.

Paradoxal ar fi ca acest meșteșug să fie lăsat uitării, mai ales în contextul în care interesul omului contemporan se îndreaptă tot mai mult spre materialele organice și spre tot ceea ce ține de amprenta etnografică autentică. Nu poate fi trecută cu vederea inițiativa UNESCO de a alcătui tezaure umane vii din care fac parte și artizani buzoieni ai firului de capră.

Meşteşugul prelucrării firului de capră s-ar putea pierde în timp dacă nu se vor găsi oameni inimoşi, care să-i ajute pe tineri şi să-i îndrume în respectarea adevăratelor valori.

Așadar, povestind despre torsul părului de capră am vorbit nu doar despre un vechi meșteșug popular, ci și despre bucuria de a fi parte dintr-o Românie ca un covor bogat, țesut în firele colorate și prețioase ale destinelor noaste mici, într-un destin comun, românesc.

BIBLIOGRAFIE

Studii şi articole generale

- Constantinescu, Eugen-Marius, *Buzău. Mică enciclopedie istorică*, Muzeul Județean de Istorie Buzău, 2000;
- Horşia, Olga, *Zona etnografică Buzău*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981;
- Mihalache, Carmen; Pascu, Ana; Manolache, Cosmin; Voicilă, Ciprian, *Îngeri, zmei şi joimărițe: mitologie populară pe înțelesul copiilor,* București, Humanitas, 2008.
- Nicolau, Irina; Carmen Mihalache, *Credinţe şi superstiţii româneşti*, Editura Humanitas Bucureşti, 2012;
- Petrescu, Paul, *Creaţia plastică ţărănească*, Editura Meridiane, Bucureşti, 19
- Vlăduţiu, Ion, *Etnografia românească*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973;
- xxx , *Studii şi cercetări etnoculturale*, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 1996.
- xxx *Ghid monografic al comunelor judeţului Buzău*, Consiliul Judeţean Buzău, 2012.

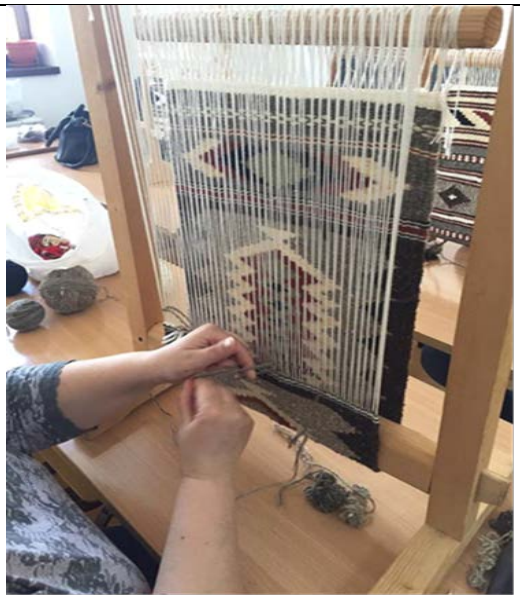
Studii şi articole de specialitate

- Băluţeanu, Iustina, *Ţesături decorative*, Editura Ceres, Bucureşti, 1981;
- Cherciu, Ion, *Arta populară din Ţara Vrancei*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004;
- Georgeta, Stoica, *Prelucrarea părului de capră. Unelte şi produse*., în Cibinium 1967/1968, Sibiu;
- Muzeul Satului Bucureşti, *De la fibră la covor*, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1998;
- Pavel, Emilia, *Scoarţe şi ţesături populare*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1989;
- *Români de patrimoniu* în *România rurală,* Nr.20, Anul II, 2015

ANEXE

Anexa 1. Etapa documentării

Anexa 2. Glosar

ALEGE (A) = a realiza ornamentarea ţesăturilor cu motive decorative complexe, policrome, prin delimitarea porţiunilor diferit colorate şi trecerea firelor de bâteală corespunzătoare numai pe aceste porţiuni.

ALESĂTURĂ = tehnica de realizare a ornamentării ţesăturilor, în cazul unor motive decorative policrome altele decât vârgile sau carourile. Fiecare fir de bătealâ diferit colorat nu mai merge de la o margine la alta a ţesăturii, ci numai pe mici porţiuni, trecut cu mâna printre fire de urzeală, al căror număr era stabilit pentru alcătuirea unui motiv sau a altuia.

CHENAR = porţiune îngustă sau mai lată de-a lungul a două laturi sau mărginind pe toate laturile câmpul covorului.

GHERGHEF = v. RĂZBOI DE ŢESUT vertical.

LĂICER = ţesătură lungă şi îngustă din lână, cu vrâste colorate, care se pune pe perete sau

pe laviţă; sinonime: lăvicer, păretar (derivat după model slav - din laviţă).

PĂRETAR = ţesătură îngustă şi lungă care se aşază pe perete, în dreptul patului, al laviţelor, până la pervazul ferestrelor.

PIEPTĂNAT = operaţie efectuată cu unelte speciale – piepteni - în scopul alegerii calităţilor diferite de fibre textile şi al uniformizării unor straturi de fibre, care prin suprapunere vor forma caierul.

PIEPTENE = unealtă alcătuită dintr-un suport de lemn pe care sunt fixaţi dinţi metalici, folosită în industria casnică la pieptănatul fibrelor textile.

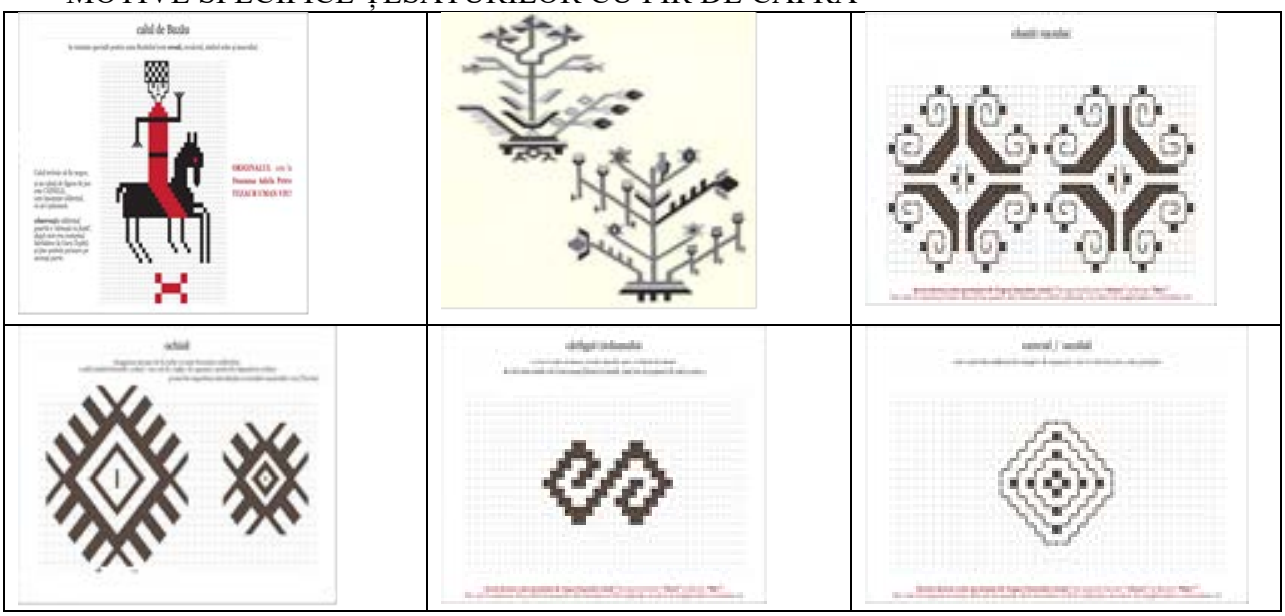
RĂZBOI DE ŢESUT = unealtă casnică de ţesut; război vertical - o unealtă mai simplă pe care se ţes, se aleg numai covoare; sinonim: gherghef.

SCĂRMĂNAT = operaţie manuală prin care se desprind fibrele unele de altele, îndepărtându-se ultimele resturi de corpuri străine.

URZEALĂ = sistemul firelor paralele montate în războiul de ţesut,printre care se trece firul de bătează.

URZI (A) = operaţie prin care se întind fire pe o anumităLungime ce va fi şi lungimea ţesăturii ; se urzeşte pe cuie de lemn fixate pe pereţii exteriori ai casei, pe parii din gard, pe urzoi pentru războiul orizontal.

MOTIVE SPECIFICE ŢESĂTURILOR CU FIR DE CAPRĂ

IULIU MANIU- IERI, AZI, MÂINE ȘI… ÎNTOTDEAUNA

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: EFRIM LUCIA
NUMELE ȘI PRENUMELE AUTORULUI ESEULUI: CILCER ALINA-VIOLETA
UNITATEA ȘCOLARĂ: COLEGIUL NAȚIONAL“INOCHENTIE MICU CLAIN”, BLAJ

Motto: “Nici o jertfă nu e prea mare când este pentru neam și adevăr”

(Iuliu Maniu)

Planul eseului

I IERI: Date biografice și activitatea politică înainte de Marea Unire.
II AZI: Date biografice și activitatea politică legată de înfăptuirea Marii Uniri.
III MÂINE: Date biografice și activitatea politică după Marea Unire.
IV ÎNTOTDEAUNA: Vizionarul om politic Iuliu Maniu.
Opinii personale.

I IERI

“Ardealule, tu plângi, suspini,
Ardeal bogat în aur,
Pe frunte porți cununi de spini,
Ți-om da cununi de laur.”
(U. I. Soricu-“Ardealul”)[1]

Iuliu Maniu a fost unuldintre cei mai de seamă oameni politici ai României, numărându-se printre principalii conducători ai luptei pentru eliberarea națională a românilor din Transilvania și făuritor al României Mari. (Vezi Anexa I: 1, 2)

Acesta își trage originea din familia marelui patriot cărturar si revoluționar de la 1848, Simion Bărnuțiu.

Iuliu Maniu s-a născut la 8 ianuarie 1873 în apropiere de Șimleul Silvaniei, în localitatea Bădăcin. Tatăl său, Ioan Maniu, a fost magistrat la Zalău. Bunica sa, Ileana Bărnuțiu, era sora lui Simion Bărnuțiu. (Vezi Anexa I: 3, 4)

Studiile primare le-a făcut la Blaj, iar cele liceale la Zalău. A efectuat studii universitare la Cluj (Facultatea de Drept 1891-1896), Budapesta și Viena, unde a devenit doctor în drept în anul 1896. Revenit în Transilvania, s-a stabilit la Blaj, unde și-a început activitatea de avocat al Mitropoliei Greco-Catolice (1898-1915), precum și de profesor de drept civil la Academia Teologică Greco-Catolică. (Vezi Anexa I: 5, 6)

Iuliu Maniu și-a început cariera politică în cadrul Partidului Național Român din Transilvania, fiind coptat în 1897, la numai 24 de ani în Comitetul de conducere al Partidului Național Român. Debutează totodată ca membru, iar apoi ca președinte al Societății Academice Petru Maior. În anul 1907 este ales deputat de Vințul de Jos, județul Alba. La 12 noiembrie 1918, a fost ales în Marele Sfat Național Român, cu sediul la Arad.

II AZI

“Azi strălucește-n raze de aur,
Cetatea marelui Mihai,
Tu steaua ce de-acum ne leagă,
De-a României dulce rai.
……
Spre-ale tale ziduri de aramă,
În zorii albei dimineți
Porniră fii Românimei,

Tot șoimi și vulturi îndrăzneți…”

(Elena din Ardeal (Elena Simtion)- “Alba-Iulia”)[1]

Iuliu Maniu face parte dintre organizatorii Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia din 1 decembrie 1918, unde se va decide Unirea Transilvaniei cu România. În drum spre Alba-Iulia, Iuliu Maniu face un popas la Blaj, rostind aici un discurs prin care aducea un ultim omagiu acelei citadele a românismului.

1 decembrie 1918, era zi de duminică, aceasta începând cu Sfânta Liturghie.

“Veneau la Alba rând pe rând
Și toți aveau același gând:
Să se unească frați cu frați
Cu toți românii din Carpați”

(Stelian Stoica-“Marea Unire nu se uită niciodată!”)

La sunetul clopotelor, toț iromânii s-au îndreptat spre biserici. După Liturghie, cei 1228 de reprezentanți ai românilor se adună în sala mare a Casinei militare din Alba-Iulia.Cei aproximativ 100.000 de romani așteptau afară, pe Câmpul lui Horea, venirea oratorilor, care să le prezinte actul unirii. Au rostit discursuri memorabile Gheorghe Pop de Băsești, care este ales președinte de onoare al Adunării, Vasile Goldiș și Iuliu Maniu, acestea fiind și astăzi adevărate lecții de oratorie.

“Români din patru unghiuri, acum ori niciodată
Uniți-vă în cuget, uniți-vă în simțiri.”
(Andrei Mureșianu-“Un răsunet”)

Discursul de la Alba-Iulia șicontribuția lui Maniu la MareaUnire nu s-au bucurat de o foarte mare atenție din partea istoricilor în perioada comunistă și aceasta pentru că nu i se putea ierta faptul că după Al Doilea Război Mondial a fost simbolul rezistenței anticomuniste din România. Acest discurs este un demers istoric încadrat în spiritual barnuțian, al cărui ecou a trecut din Catedrala de la Blaj, prin glasul luiTreboniu Laurian, pe Câmpia Libertății de aici. Iuliu Maniu a jucat un rol hotărâtor în toate marile momente ale anului 1918 și în ceea ce s-a hotărât la Alba-Iulia. În cuvântarea pe care a ținut-o cu ocazia Adunării Naționale de la Alba-Iulia, Iuliu Maniu a spus “Noi, onorată Adunare Națională, privim înfăptuirea unității noastre naționale ca un triumf al libertății omenești.”

Un principiu doctrinar fundamental enunțat de Iuliu Maniu –democratismul- a ocupat un rol important în lucrările sale de poziție principale. Formulată în proclamația de la Alba-Iulia, necesitatea unui regim politic democratic este subliniată cu insistență în cuvântările sale: „Numai printr-un regim democratic putem întări țara noastră românească…Deplina libertate a tuturor straturilor sociale e o garanție pentru binele țării.”

A doua zi, în data de 2 decembrie 1918, s-a format Consiliu Dirigent, organ executiv provizoriu, care avea sediul la Sibiu și care era alcătuit din 15 șefi de resort. Iuliu Maniu a fost ales în funcția de președinte al Consiliului Dirigent, funcție echivalentă cu cea de guvernator, îndeplinind câteodată și funcția de Ministru de Interne (până în 4 aprilie 1920).

“Ce-ți doresc eu ție, dulceRomânie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!”
……
“Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!”
(Mihai Eminescu- “Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”)

În toamna anului 1918, în calitate de ofițer de rezervă, Iuliu Maniu a asigurat ordinea în Viena, în timpul grevei poliției vieneze, în numele națiunii române.

III MÂINE

“O Alba Iulie vestită,
Să fii bogată-n străluciri,
Ești templul nostru de închinare
În ziua sfintei izbăviri”
(Elena din Ardeal (Elena Simtion)- “Alba-Iulia”)[1]

Între anii 1918-1926, Iuliu Maniu a fost președinte al Partidului Național Român, iar între 1926-1933 și 1937-1947, președinte al Partidului Național- Țărănesc. A fost prim-ministru al țării între anii 1928-1930 și 1932-1933.La început, din ambiție politică, s-a numărat printre susținătorii principelui Carol și a revenirii acestuia la tronul României. Când regele Carol al II-lea a manifestat tendințe autoritare împotriva principiilor democratice, nu a ezitat să se angajeze într-o nouă luptă de opoziție.

Iuliu Maniu a condamnat regimurile dictatoriale care au existat în România între 1938-1944 și a luat parte la acțiunea politică de răsturnare a guvernului Antonescu și întoarcere a armelor împotriva Germaniei hitleriste la 23 august 1944. Ulterior, s-a opus satelizării României de către Uniunea Sovietică și schimbărilor politice care au dus la instaurarea la putere a Partidului Comunist Român.[3]

Pentru a putea face față concurenței din Europa, Iuliu Maniu considera necesară cultivarea calităților profesionale și morale ale românilor: “Deci, pregătire de specialitate, pregătire politică și morală.”[2]

Aderența nestrămutată la ideea unirii și hotărârea de a o apăra erau formulate de Iuliu Maniu în asemenea memorabile cuvinte rostite de el la Congresul din 1920 al Partidului Național Român: “Partidul nostrum va lucre cu siguranță și cu tărie pentru închegarea pe veci a acestei uniri, ca nici o forță străină să nu o poată rupe niciodată.”

În mai toate guvernele pe care le-a prezidat Iuliu Maniu nu au fost îndeplinite condițiile obiective care urmau să fie realizate exclusiv pe drumul legii și al democrației.[4]

Iuliu Maniu a fost unul dintre cei mai importanți oameni politici dintre cele două războaie mondiale. Victimă a regimului comunist din România, Iuliu Maniu a întruchipat pentru mulți români, în timpul anilor grei ai dictaturii comuniste simbolul speranței și al dorinței de libertate.

Întrebat de Corneliu Coposu care sunt cele mai importante realizări din viața lui, Iuliu Maniu i-a răspuns că după Unirea de la 1918, care este cea mai mare realizare, a urmat introducerea regimului românesc în Transilvania.

Iuliu Maniu a fost acuzat de înaltă trădare de către regimul stalinist inaugurat în România după 1945, în urma înscenării de la Tămădău. În 1947 a fost arestat, împreună cu alți conducători ai Partidului Național- Țărănesc, fiind întemnițat în închisoarea de la Sighetu Marmației: “Trupul lui se topea de la o zi la alta, iar conducerea închisorii trebuia să facă totul pentru ca acest om să nu mai poată ieși viu niciodată.”[4]

Această stea a unirii României a murit în închisoarea de la Sighet în 5 februarie 1953, la vârsta de 80 de ani și nu se cunoaște nici astăzi locul înmormântării, probabil în Cimitirul Săracilor de la marginea orașului. (Vezi Anexa I: 7, 8)

IV ÎNTOTDEAUNA

„Sus ridică fruntea, vrednice popor!
Câți vorbim o limbă și purtăm un nume,
Toți s-avem o țintă și un singur dor
Mândru să se-nalțe peste toate-n lume
Steagul tricolor!”
(“Cântec”)[1]

“Ca oameni politici, putem fi oricând adversari, dar niciodată dușmani.” Este motto-ul după care Maniu și-a guvernat activitatea politică din întreaga sa carieră, de 56 de ani. Activitatea politică a lui Iuliu Maniu a cuprins multe perioade, fiecare cu caracteristicile și problemele ei specifice:

lupta pentru unire, România interbelică, anii dictaturii de dreapta și ai alianței cu Germania hitleristă, perioada de după Al Doilea Război Mondial.

Calitatea care l-a consacrat pe Iuliu Maniu în prim planul scenei politice a fost moralitatea ireproșabilă, motiv pentru care este numit "Sfinxul de la Bădăcin", locul unde a copilărit și unde, la maturitate se retrăgea pentru a se odihni.

Pentru Maniu unirea Transilvaniei cu România însemna concretizarea ideii naționale: "Cea mai perfectă organizație omenească, pentru că are la bază unitatea limbii, obiceiurilor, gândirii tradiției care caracterizează și constituiesc în mod firesc o națiune și cea mai perfectă organizație politică ce se numește stat."

Maniu considera că obiectivele unei țări nu se încheie cu înfăptuirea unității statale și că trebuie să ne propunem noi și noi idealuri, să realizăm marea idee de pace a omenirii. Iuliu Maniu a rămas în conștiința publică drept liderul permanent al opoziției, teren pe care nu a putut fi egalat. A dus o luptă neîncetată împotriva asupririi Austro-Ungare asupra Ardealului românesc, împotriva sovietizării țării de către autoritățile comuniste.

Ion Tiberiu Pădureanu, avocat, afirmă că: "Maniu era un om extraordinar. Era de o cumsecădenie și de o mare bunătate și de asemenea, de un calm misterios. Misterul calmității lui și mai ales al echilibrului, nu am reușit să-l dezleg niciodată. Probabil că aceste calități le-a primit de la Școala Blajului. Avea o rezistență fantastică în dialogurile politice și o logică impecabilă. În discuțiile cu adversarii săi, putea să vorbească toată ziua. Tu oboseai de zece ori și el nu obosea. Îl punea pe adversar într-o poziție de inferioritate și până la urmă tot el dădea soluția."[4]

Iuliu Maniu a fost omul care a ținut în mâinile sale toate luminile libertății ce au venit din adâncurile istoriei noastre și le-a ferit pe cât a putut de uraganul ce bântuia peste Transilvania și apoi peste România Mare din acele timpuri. Lui Iuliu Maniu nu i-a fost teamă să lupte în orice împrejurare,
pentru că era născut din convulsiile istoriei noastre. El a fost un clarvăzător.

Motivul pentru care am ales această temă este acela că Iuliu Maniu a avut un rol important în lupta pe care poporul român a desfășurat-o în lumina dreptului său: a trăi liber în propria țară-luptă ce a avut rezultat Marea Unire. Și, de asemenea, pentru că viața, activitatea și gândirea lui Iuliu Maniu sunt prea puțin cunoscute.

Lectura suplimentară, noile informații despre Iuliu Maniu ne întărește convingerea că acesta a fost cel mai proeminent patriot român din secolul XX. El a arătat întotdeauna că iubirea de țară și de neam, activitatea în folosul patriei până la sacrificiul suprem, pot să existe. Aceasta mai ales pentru că realizările sale eu fost decisive în făurirea României moderne aliniată cu civilizația europeană căreia îi aparține în mod natural.

În memoria și în cinstea"Sfinxului de la Bădăcin" au fost ridicate mai multe monumente care-i poartă numele,precum: statuia din Alba Iulia- Piața Iuliu Maniu (Vezi Anexa I-2) statuile din București și de la Șimleul Silvaniei, bulevardul din București, Timișoara, străzile din Brașov, colegiile din Carei , Zalău, Oradea ș.a.(Vezi Anexa I - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)

"Trecut-au anii chiar o sută,
Marea Unire nu se uită,
Că s-a strigat cu voce tare:
"Trăiască România Mare!"

(Stelian Stoica- „Marea Unire nu se uită niciodată!„) (Vezi Anexa II- 8)

BIBLIOGRAFIE:

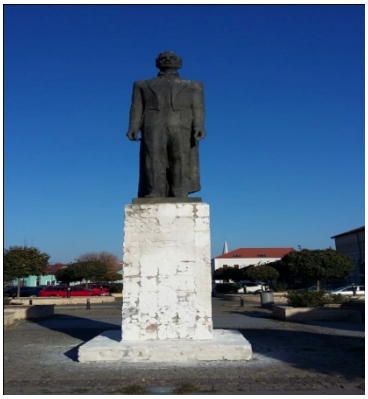
- Buzași Ion, Pop Mioara, Mărgineanu Ion, 1998, "*Noi vrem să ne unim cu țara"*, Editura Alba-Iulia (1);
- Isac Victor, 1991, "*Testament moral politic- Iuliu Maniu"*,editura- Gândirea românească, București (2);

- Nedelea Marin, 1994, *"Compediu de curente și personalități politice"*,editura- Niculescu, București (3);
- Pădureanu Ion Tiberiu, 1993, *"Alături de Iuliu Maniuprininfernulistoriei",* editura- Unirea Pres, Alba-Iulia (4);
- *70 de ani de la Procesullui Iuliu Maniu (1)- În Linie Dreaptă*: https://inliniedrepta.net;
- *Contribuția lui Iuliu Maniu la Marea Unire de la 1918- Gazeta de Cluj*, https://gazetadecluj.ro>Cultură;
- *Cum au încercat comuniștii să "falsifice" rămășițele pământești ale lui Iuliu Maniu*, https://www.historia.ro>general>articol;
- *Despre Iuliu Maniu- Marius Andrei*, https://marius-andrei.ro>iuliu-maniu;
- *Iuliu Maniu- Enciclopedia României*, http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Iuliu_Maniu;
- *Referat: Iuliu Maniu- Graduo.ro*,https://graduo.ro>...>Istoria Românilor;
- *Referat Iuliu Maniu<Istoria Românilor*, https://biblioteca.regielive.ro>referate;
- *Testamentul lui Iuliu Maniu*, www.e-communio.ro;
- *Top Guverne ale Românieiînperioadainterbelică,* https://referatenoi.ro.

ANEXA I

1. Iuliu Maniu portret

2. Iuliu Maniu-Statuie Alba Iulia- Fotografie realizată de eleva Cilcer Violeta

3. Casa memorială - Bădăcin

4. Biroul lui Iuliu Maniu

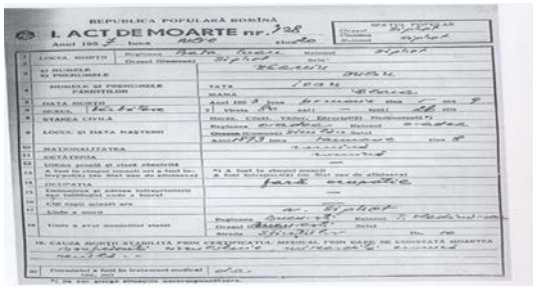
5. Mitropolia Greco-Catolică Blaj Blaj

6. Academia Teologică Greco-Catolică

7. Iuliu Maniu - Sighet

8. Act de deces – Iuliu Maniu

ANEXA II

1. B-dul Iuliu Maniu – București

2. Statuia Iuliu Maniu București

3.Colegiul Tehnic Iuliu Maniu - Carei

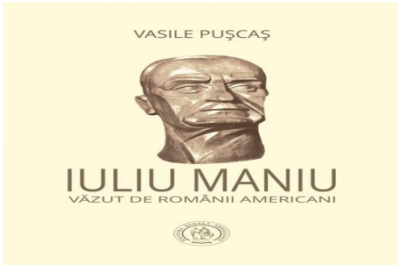
4. Liceul Teoretic Iuliu Maniu – Oradea

5.Școala Gimnazială Iuliu Maniu – Zalău

6. Monument – Șimleul Silvaniei

7.Proiect editorial – Românii americani

8. Harta România Mare

100 DE GÂNDURI PENTRU ROMÂNIA

Prof. Roman Nicoleta
Elev: Răgman Denisa
Unitatea de învățământ: Colegiul Tehnic "Decebal"
Localitatea: Drobeta Turnu Severin

„Sunteţi legaţi de-acest pământ al patriei prin tot ce-a fost înaintea voastră, prin tot ce va veni după voi; prin aceia care v-au născut şi prin aceia pe care îi veţi naşte; prin trecut şi prin viitor; sunteţi legaţi prin mormintele strămoşilor şi prin leagănele nepoţilor ‘’ (Jaures)

Marea Unire din 1918 reprezintă pagina cea mai sublimă a istoriei românești, reprezintă procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, România. Anul 1918 a fost anul în care s-a realizat unul dintre celele mai mari visuri ale românilor de pe întreg teritoriul țării, și anume, acela de a locui toți în hoarele aceluiași stat. Realizarea statului național unitar român a fost un proces îndelungat, realizat cu mari sacrificii de ostașii români, ostași care au demostrat pe câmpul de luptă că putem avea o patrie reîntregită. Procesul s-a realizat în mai multe etape, prima dintre provinciile care s-au unit cu Țara Mamă România a fost Basarabia, numită și lacrima neamului românesc, la 27 martie 1918, urmând apoi, ca pe data de 9 aprilie 1918 regele Ferdinand I al României să precizeze că..."în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria...de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu România!". A doua etapă, este reprezentă de unirea celei de-a doua provincii românești cu Vechiul Regat, Bucovina, numită și pădurea de fag, care a început în toamna anului 1918, iar pe 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei a hotărât „unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru cu Regatul României". A urmat apoi Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care a avut loc la 1 decembrie 1918 și la care au participat 1228 de deputați pentru a vota Rezoluția de la Alba Iulia, prin care se pecetluia Unirea Transilvaniei cu Regatul Român. Odată cu unirea Transilvaniei s-a desăvârșit procesul integrării naționale.

Astfel, unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România reprezintă finalul de drum în procesul anevoios al făuririi statului național unitar român. Nu putem vorbi despre realizarea Marii Uniri fără a ne aduce aminte de martirii care și-au dat viața pentru acest ideal și care au făcut posibil acest vis secular al românilor. În viaţa unui popor există fapte de extremă importanţă, care pot determina însăşi existenţa lui Aceste fapte, transmise din generaţie în generaţie, sunt mărturii ale destinului istoric lăsate posterităţii. Multe dintre ele au fost realizate cu mari sacrificii de adevăraţii martiri ai neamului care s-au jertfit pentru ţară, neam şi libertate. Şi în trecut, dar şi în prezent războaiele au fost şi sunt cele mai diabolice conflicte pentru finalizarea unor litigii politice sau economice, provocate, de multe ori, fără discernământ, şi implicând sacrificii care depăşesc cu mult prejudiciile materiale. Acestea din urmă pot fi recuperate, dar nu pot fi întorşi eroii căzuţi în cursul confruntărilor care sunt, aproape în totalitate, fii ai satului românesc, ai celor ce alcătuiesc talpa ţării. Numele lor nu trebuie date uitării, urmând a fi păstrate în inimile noastre, sacrificiul acestor eroi fiind un îndemn spre unire a românilor şi salvarea Patriei clădită pe sacrificiul lor. O unire în cuget şi simţiri, pentru realizarea idealurilor naţionale, neacceptând sfâşierea hotarelor neamului românesc. Unirea din 1918 reprezintă cel mai înalt act de voință națională înfăptuit vreodată de români.

Ce cred eu că trebuie să sărbătorim la Centenarul Marii Uniri?

Azi, la ceas aniversar, să nu uităm credința românilor, care au făcut posibilă Unirea, că toatăsuflarea românească trebuie să trăiască împreună, într-un singur stat; Efortul susținut al românilor, de-a lungul timpului, de a se opune invadatorilor, de multe ori purtând cu aceștia un război asimetric și efortul de a apăra fiecare palmă de pământ românesc în parte, chiar cu prețul vieții; Priceperea și viziunea politică a liderilor și a elitelor românești care au întreprins toate cele necesare ca visul românilor de a trăi într-un singur stat să devină realitate; Eroismul și jertfa celor

fără de care visul românilor de veacuri, Marea Unire, nu ar fi fost posibil, martirii care au căzut pe câmpul de luptă, lăsând în urmă familii înduretare, doar pentru că credeau în acest ideal al iubirii de țară, și nu în ultimul rând, Rațiunea românilor de a căuta în permanență cele mai bune împrejurări pentru concretizarea aspirațiilor legitime și valorificarea acestor ocazii, obiectiv îndeplinit cu multă pricepere, necesară în navigarea prin apele tulburi ale contextului internațional. România văzută prin ochii mei este o țară frumoasă și simplă, trecută adesea prin focurile unor războaie despre care am învățat la istorie că nu au fost întotdeauna ale ei. România mea, este locul în care am crescut, undea am trăit bucurie, tristețe, am învățat să iubesc, să dau frâu imaginației, să cred în forțele proprii. Iubesc România așa cum este ea, cu trecutul ei, cu istoria ei deoarece este țara în care m-am format ca om, este țara în care au crescut bunicii și părinții mei, iar aceștia m-au educat în spiritul dragostei față de țară. Consider că fiecăruia dintre noi îi revine datoria de a contribui la păstrarea vie, în inimile noastre a istoriei noastre naționale. Aşadar, trebuie să învățăm din exemplul marilor înaintaşi de la 1918 și să nu lăsăm ca ceea ce ne desparte să ne dezbine. Dacă reușim să ne privim față în față și să găsim, dincolo de opțiunile fiecăruia, cele câteva lucruri sacre care cad în custodia noastră comună, atunci vom putea să ne privim în ochi și bunicii pe care-i omagiem, dar și nepoții care așteaptă de la noi o Românie stabilă și demnă pentru cel puțin încă 100 de ani. Cu toții ne dorim astăzi, la aniversare, asemenea regelui Ferdinand I, „să trăiască România mare, puternică și unită“!

Consider că principala dimensiune a centenarului este aceea educativă, pentru ca noi, tânăra generație, dar și societatea românească în ansamblu, să-și însușească valorile, atitudinile și convingerile patriotice și să înțeleagă mesajul și sacrificiul generației Marii Uniri și nu în ultimul rând, să cultive valori și atitudini care să ducă mai departe spiritul generației de la 1918. Aceasta este România mea, văzută atât prin ochi de copil, cât și prin ochii de adolescent și să nu uităm că „Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului fără de care nu există iubire de țară”, așa cum spunea marele nostru poet, Mihai Eminescu.

Bibliografie:

1. Leonid Boicu,1978, *Diplomația Europeană și triumful cauzei române*, Ed. Junimea, Iași;
2. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, 2002, *Istoria României*, Editura Corint, București;
3. Florin Constantiniu, 1997, O istorie sinceră a poporului român, Editura Univers Enciclopedic, București;
4. Dumitru Ivănescu (ed.), 2005, *Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști*, Ed. Junimea, Iași;
5. Ioan Scurtu, 1988, *Alba Iulia, 1 Decembrie 1918,* Editura Sport-Turism, București;

Iubită țară

Poezie – compoziție proprie

Elev: Răgman Denisa

Prof. coordinator: Roman Nicoleta

Colegiul Tehnic Decebal, Dr. Tr. Severin

Au trecut ani și chiar o sută,
Iar Marea Unire tot nu se uită
Nu se uită bătălia,
Nu se uită agonia.

Ne-a surâs cu glas duios
Și ne-am ridicat de jos
Ne-am șetrs fruntea obosită
În luptă noi am fost prinși
Și de tunuri nimiciți
Dar în suflet și în gând
Unirea Mare ne-a surâs.

Nu plânge, maică Românie!
Că n-am să mor, și am să lupt
Un glonț pornit spre pieptul tău

Și ne-am prins în aceea luptă .

Și am plecat cu frații mei
Să ne unim cu cele trei
Cu cele trei mari Principate
Cu cele trei mari surate.

Cu brațul meu eu l-am oprit.

Și chiar de voi muri acum
Străpuns de sabia durerii
Îți las în dar, iubit popor…
Al meu suflet nemuritor!

SUNTEM ISTORIE

NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI: ALDEA ANDRADA
NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: DUCA LOREDANA-COSTINA
LICEUL TEHNOLOGIC „GHEORGHE IONESCU-SISEȘTI”
COMUNA VALEA CĂLUGĂREASCĂ, PRAHOVA

Este oare istoria plictisitoare? Să fie doar o îngrămădire de numere? Propagandă ori fantezie? Pentru mine istoria reprezintă trecutul, prezentul și viitorul meu.

Tatăl meu, care este pasionat de istorie, mă fascina încă de când eram mică cu poveștile sale, întâmplări reale de altfel: de la luptele haiducilor pentru o fărâmă de dreptate, până la bătăliile domnitorilor pentru apărarea țării lor. Ne povestea (mie și surorilor mele) ce însemna să călătorești cu turmele sau să cobori cu pluta pe râuri, cum au fost secate bălțile pline cu pești, cum exploatarea masivă a secat pământul și a adus deșertul în zone odată bogate și verzi.

Eu și surorile mele am ajuns să ni-l dorim pe tata drept profesor de istorie, căci poveștile lui erau mereu atât de vii și de interesante... Însă, cu timpul, am ajuns să mă întreb cât de adevărate erau toate aceste povești. Lumea despre care ne povestea el părea o cu totul alta față de cea în care trăiam; așa că, atunci când l-am întrebat de ce nu seamănă, mi-a răspuns: „Când aud istoria, oamenii devin interesați doar de ce este frumos din ea, dar când o trăiesc, nu le rămâne în amintire decât ce a fost urât.”. Abia mai târziu am înțeles la ce se referea. Există în jur atâtea frumuseți, însă noi doar ne plângem și vedem, parcă, numai răul. L-am întrebat apoi de ce facem asta, iar el mi-a răspuns: „Ca să spălăm răul, trebuie să-l vedem. Dacă nu învățăm să îndreptăm răul, ce ne rămâne de făcut, în afară de a ne plânge de el?”. Când m-am gândit la asta, mi-am dat seama că și noi suntem istorie. La fel ca și cei din trecut, și noi avem de făcut alegeri (corecte ori greșite) ce ne vor influența viitorul. De la un simplu gunoi aruncat în stradă, până la alegerea de a ne uita trecutul, fiecare acțiune contează.

Și picătură cu picătură, alegerile noastre se adună într-o istorie - istoria de acum.

M-a ajutat mult să înțeleg acest lucru și ceea ce tata mi-a povestit despre bunicii lui. Eu îl cunosc pe tatăl tatălui meu – bunicul Mihai Ion Petre. Are 80 de ani și mi se pare într-un fel foarte bătrân, are aproape un secol... Și totuși, la această vârstă, de primăvara până toamna, muncește la grădină la țară, cu toate că are apartament în București. Aș putea umple pagini întregi cu toate activitățile minunate pe care bunicul le desfășoară acolo (cultivă legume și fructe, cultivă viță de vie și obține vin în propria gospodărie), însă vă scutesc de toate aceste detalii și voi trece direct la subiect. Bunicul a apucat al Doilea Război Mondial, copil fiind. A trăit toate momentele când americanii bombardau Bucureștiul, s-a jucat cu schijele bombelor prin gropile lăsate de acestea, a plâns împreună cu mama sa când a auzit la radio abdicarea Regelui Mihai. Tatăl bunicului (străbunicul meu), Gheorghe Aldea, a fost pe front, a fost rănit la Odesa și era să fie ucis de comuniști de mai multe ori. Bunicul a fost dat afară din Facultatea de Biologie de comuniști pentru că tatăl, unchii și alte rude de ale sale luptaseră împotriva Uniunii Sovietice.

Când îl aud povestindu-mi toate aceste lucruri, nu-mi vine să cred că sunt reale. Îmi povestește fapte pe care le aud la școală, la ora de istorie, din perspectiva sa - de om care a luat parte la aceste întâmplări. Dar unde începe istoria, dacă istoria este chiar viața unui om?

Părinții bunicului meu s-au căsătorit în munți; amândoi iubeau munții și călătoriile pe munte. Bunicul mi-a arătat certificatul de căsătorie, era o hârtiuță dreptunghiulară, aproape roz, scris de mână, cu ștampila Schitului la care s-au căsătorit (Anexa1). Era înainte de al Doilea Război Mondial (5 iulie 1933). Mi s-a părut foarte interesant cât de diferite erau familiile lor.

Gheoghe Aldea, stăbunicul, era din Viișoara, comuna Cobadin, județul Constanța. Străbunicul lui venise din același județ în care trăiesc eu acum – județul Prahova, doar că partea în care se născuse el era pe atunci alt județ, numit Saacul, pentru că erau mulți români acolo ce veniseră din secuime, de peste munți. La fel era și familia Aldea, trecuse din Transilvania în Muntenia, ca urmare a prigoanelor religioase calvine din secolul al XVII-lea. Se așezaseră în satul

Vai de El, numit și Muscel, în comuna Tătaru de azi. Se spune că ultimul bărbat din familia Aldea, la vremea aceea, a plecat în Războiul de Independență în 1877 cu o lance pe care o avea din bătrâni și a luptat atât de bine, încât a primit mult pământ în Dobrogea, așezându-se și căsătorindu-se acolo. A păstrat lancea până la moarte, fiind și poreclit Moș Lance. Urmașul său, tatăl străbunicului meu, Ion Aldea, avea să lupte și el pe front, însă a murit în luptele pentru apărarea Dobrogei din Războiul de Întregire (1916-1918). Ca urmare a acestui fapt, stăbunicul meu, Gheoghe Aldea, devine copil de trupă, ofițer în Armata Regală, dar și profesor de geografie și istorie, la început într-un liceu din Târgoviște, apoi, prin concurs, chiar într-un liceu din București. Aici își va cunoaște viitoarea soție, Elena.

Elena Popescu este bunica tatălui meu, născută în București, al cărei tată – stră-străbunicul meu, Petre R. Popescu, pe numele său anterior Petre R. Popa (Anexa 2) este de fel din comuna Potlogi. Aveau și ei rădăcini ardelenești, se pare din Ținutul Pădurenilor, județul Hunedoara. Stră-străbunicul meu a învățat la Școala Normală din Câmpulung (unde a fost coleg cu Ion Mihalache – prietenia lor va dura până la moarte). Apoi, după o veche tradiție a familiei, învață la Seminarul Ortodox din București. Și tatăl lui, dar și alți înaintași ai săi urmaseră seminarul sau alte școli mănăstirești, însă nici unul dintre ei nu se făcuse preot. Stră-străbunicul Petre Popescu (Popa) devenise după terminarea studiilor învățător, predă la Cucuruzu, din județul Vlașca, apoi la Zâmbreasca, din județul Teleorman, dar urmează și cursurile Milițiilor Militare din acea vreme – pentru că pe atunci învățătorii aveau de făcut pregătirea pre-militară cu tinerii din sate. În 1914 devine sublocotenent, iar din 1916 până în 1918 este pe front, în Războiul de Întregire. Ia parte la lupte grele, conducând printre altele o companie de mitraliere cu oșteni din Vlașca și Teleorman. În cartea sa – *În fața morții*, publicată în 1921 – sunt scrisorile pe care le-a scris din linia I, de pe front, și unele amintiri proaspete din războiul prin care trecuse. Fata sa, Elena, este cea care, căsătorindu-se cu tânărul subofițer și profesor Gheorghe Aldea, va deveni bunica tatălui meu și străbunica mea.

Bineînțeles că nu se poate cuprinde în câteva rânduri întreaga viață a unor generații, nici măcar, poate, ce este esențial. Dar sunt fapte care oferă o imagine vie a ceea ce a fost, a felului în care se întoarce „roata istoriei", a felului în care alegerile noastre se adaugă în tabloul trecutului.

De câte ori aud aceste povestiri, mi-e greu să spun cum mă simt: uimită sau rușinată...

Aud despre cât de mult și cât de greu au luptat toți acești oameni, ce sunt parte din mine, și cât de mult s-au chinuit în viețile lor, trecând peste greutăți cu fruntea sus. Mă simt rușinată, spuneam, pentru că eu mă plâng doar de greutatea unor teme sau teste. Și, din păcate, nu sunt singura. Oamenii din jurul meu tratează istoria ca pe o simplă materie.

Deunăzi, am fost de față la o discuție în care unul dintre interlocutori spunea că nu are rost să stăm în România, că nu există motive pentru care să iubim România și că nu e nimic frumos în EA. Însă sunt de părere că, acest om, pe lângă faptul că nu înțelege ce semnificație profundă pot avea o serie de lucruri mărunte, a uitat ce înseamnă să fii ROMÂN, în adevăratul sens al cuvântului. Din păcate mulți uităm acest lucru: să fii român nu înseamnă doar să te naști în România. Cu toții ne naștem undeva, pe Glob, dar ce ne face să fim unici în felul nostru? ISTORIA. Istoria este trecutul nostru, originea noastră, viața și moartea fraților noștri pentru a nu fi robi, pentru ca această țară să se poată numi ROMÂNIA, iar noi – ROMÂNI.

Mulți vor să ne uităm originile și istoria, fie pentru că nu o înțeleg, fie pentru că nu sunt interesați să o înțeleagă. Însă ce suntem noi fără istorie? Dacă nu ne cunoaștem originile, vom putea la fel de bine să spunem că am apărut din neant, iar dacă apărem din neant, în neant ne vom întoarce. Oricine va putea să vină și să spună: sunteți maghiari sau sunteți turci, iar noi le vom da dreptate în timp, pentru că nu vom ști adevărul.

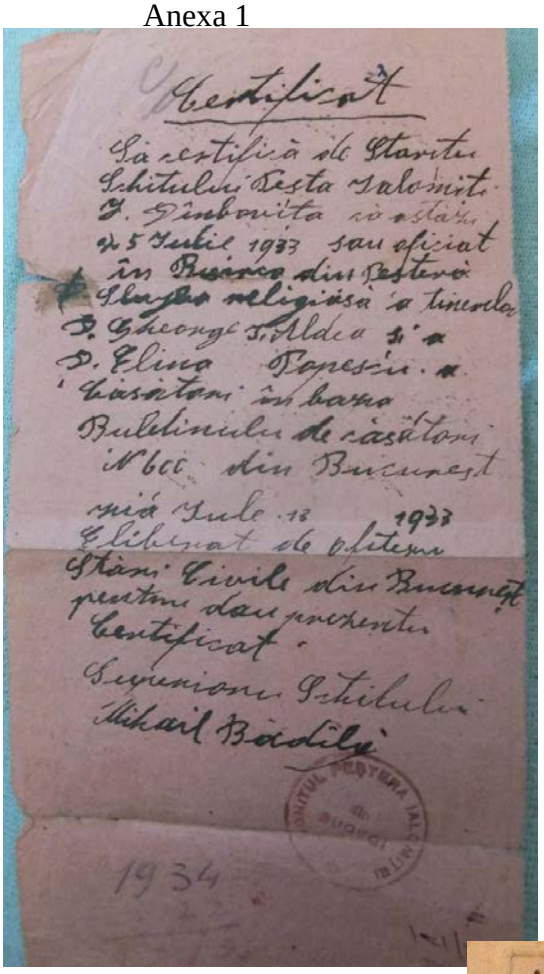
Ca să fii român, întâi de toate, trebuie să știi istoria României, istoria neamului tău, istoria vremurilor trecute. De aceea eu nu vreau să uit nici momentele frumoase, nici pe cele grele. Învăț istoria românilor, ca să știu trecutul strămoșilor mei, să știu ce greșeli au făcut, ca să știu cum să le evit și cum să merg mai departe cu fruntea sus, așa cum au făcut-o și ei. Pentru că am înțeles că,

vreau sau nu, și eu sunt o părticică din istoria Țării mele și vreau să fiu una asemenea străbunilor mei. Așa că pot să spun cu mândrie: Sunt ROMÂNCĂ! Voi puteți?

Iată-ne ajunși la 100 de ani de la Marea Unire, o sută de ani de istorie grea, dar frumoasă, pe care trebuie să ne-o amintim ca să putem ajunge la încă o sută.

La mulți ani, ROMÂNIA!

Anexa 1

Certificat

Se certifică de Starețul Schitului Vesta Calomiți D. Dînbovița că astăzi 25 Iulie 1933 sau oficiat în Biserica din Pestera Slujba religioasă a cununiei D. Gheorghe S. Aldea și a D. Elena Popescu. Căsătoriți în baza Buletinului de căsătorii Nr 600 din București emis Iulie 13 1933 Eliberat de Oficiul Stării Civile din București pentru doua persoane Certificat. Semnătura Starețului Mihail Bădilă

ONITUL PESTERA JALE Ilfov

1934

REGATUL ROMÂNIEI

MUNICIPIUL BUCUREȘTI

PRIMĂRIA SECTORULUI 1 (GALBENI)

OFICIUL STĂRII CIVILE

BULETIN DE CĂSĂTORIE

Nr. 600

Domnul Gheorghe I. Aldea de religiune ortodox, și D. Elena I. Popescu născută ——, de religiune ortodoxă, s'au căsătorit astăzi, la această Primărie, înscriindu-se în registru sub Nr. 600.

Spre credință li s'a liberat acest buletin pentru a le servi la ceremonia religioasă.

OFIȚER AL STĂRII CIVILE,

Director.

Anul una mie nouă sute treizeci și trei, luna Iulie ziua 13.

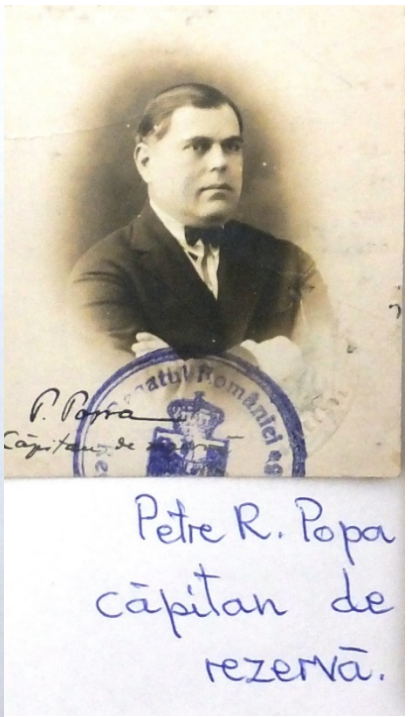
W. Oppel BUCUREȘCI

Iulie 1915

32 ani

ANEXA 2

IMPACTUL MARII ADUNĂRI DE LA ALBA IULIA ASUPRA MOȚILOR

Coordonator: prof. de istorie BENDEA CLAUDIU
Elev: NAPĂU ANA MARIA, clasa a XII-a AE
LICEUL TEHNOLOGIC SILVIC CÎMPENI

Făuritori de istorie, luptători cu arma sau condeiul pentru prosperitatea neamului românesc, moții au fost trup și suflet alături de țară, au fost întotdeauna cu arma în mână pentru apărarea drepturilor și idealurilor naționale. Că i-a ridicat Horea, fie i-a chemat Iancu, moții au fost întotdeauna la arme, au pus mâna pe coase, pe furci și au spus „*așa nu se mai poate*”. Şi de data aceasta ei aveau un cuvânt de spus, cînd a fost nevoie, au luat drumul frontului în primul război mondial și au luptat cu sânge la desăvârșirea unității statale a națiunii române.

Ca un răsunet peste veac, sună manifestul lui Amos Frâncu din 28 octombrie 1918, numit „**Moților Fraților**”, prin care cerea românilor din Apuseni să participe la lupta de eliberare a Ardealului de sub stăpânire austro-ungară: „*Noi, românii suntem stăpâni pe soarta noastră. La arme pentru unirea tuturor românilor. De la voi moților, fraților, așteptăm să ne urmați cei dintâi. Fraților! Moților! Adunați-vă la Cîmpeni, Abrud, desfaceți steagul românesc și luptați pentru unitatea neamului românesc*”.

În efervescenta toamnă a anului 1918, ținutul Munților Apuseni a fost teatrul unor profunde evenimente revoluționare, menite a rezolva niște nedreptăți sociale și naționale de proporții, acumulate de multe veacuri. De fapt era și normal ca această zonă, cu atât de bogate tradiții revoluționare, să cunoască puternice frământări și în agitata toamnă a lui 1918.

Dorința maselor, de libertate națională, a fost atât de puternică încât muncitorii și țăranii, pe care starea lor social-economică îi punea într-o situație de confruntare zilnică și directă cu exploatatorii, să treacă imediat la răfuială cu aceștia. Amploarea deosebită a luptei revoluționare a maselor din zonă se explică în primul rând prin starea social-economică precară a majorității populației.

Mizeria populației Munților Apuseni, o adevărată plagă de-a lungul veacurilor și cauza principală a numeroase răscoale și mișcări ale moților, a devenit exasperantă la finele primului război. Muncile grele la care erau puși moții, de către autoritățile austro-ungare, apăsau tot mai greu asupra umerilor gârboviți ale locuitorilor munților, mai ales că vedeau cum aurul și pădurile Apusenilor luau drumul Budapestei sau Vienei.

Caracteristica dominantă a activității maselor a devenit însă în această perioadă polarizarea tuturor eforturilor în jurul consiliilor și gărzilor naționale, în vederea creării condițiilor favorabile realizării Unirii. Luptând pentru eliberarea națională, poporul român este pătruns de convingerea că împlinirea acestui ideal va aduce cu sine, dacă nu eliberarea națională, cel puțin o îmbunătățire a situației materiale. Finalitatea acestor mișcări a fost însă una fericită pentru moți, deoarece unirea de la 1 decembrie le-a adus mult dorita libertate.

Organizarea moților pentru Adunarea de la Alba Iulia

Locuitorii din Cîmpeni și din alte sate moțești și-au adus contribuția lor hotărâtă la lupta pentru desăvârșirea unității de stat a României. Moții au fost foarte hotărâți și când a fost pusă în aplicare constituirea gărzilor naționale și a consiliilor locale românești din Munții Apuseni. Un rol important în organizarea românilor de pe Valea Arieșului, l-au avut lideri precum Emil Dandea, Zosim Chirtop, Iosif Arieșan, Remus Furdui, Ioan Nicola, care au străbătut satele Apusenilor pentru organizarea românilor. Aceștia au participat la adunări organizate în Țara Moților pentru a-i informa și organiza pe moți pentru întocmirea Consiliilor Naționale Locale și participarea la Adunarea de la Alba Iulia.

O frumoasă relatare despre organizarea românilor din Munții Apuseni avem de la **Emil Dandea**, trimisul Senatului Național din Cluj în această zonă, ca fiu al munților și bun cunoscător al caracterului locuitorilor de aici. După ce a asistat la constituirea Consiliului Național Român al

comitatului Turda, a pătruns în munți, pe valea Arieșului, a făcut popasuri, însoțite de constituirea consiliilor și gărzilor naționale locale, la Sălciua și Lupșa, mai întâi, apoi la Bistra.

"*Steaguri tricolore par că răsar din pământ, bătrânii șterg lacrimi de bucurie, ici colo câte un român, ridicându-şi pălăria, își face sfânta cruce, zicând: Mulțumescu-ți Doamne că am ajuns zilele acestea*", declara autorul impresionat de atitudinea moților de pe Valea Arieșului.

În Abrud - fiind deja comitet, preș. Laurentiu Pop, s-a format apoi garda, cu care prilej pe magistrat s-a arborat "*mult persecutatul tricolor, care de pe timpul marelui Avram Iancu, aștepta ziua înălțării*".

"*În Câmpeni mulțimea uriașă a bravilor și inteligenților locuitori ai orășelului ascultă încântați vestea învierii, și aici sunt flori și aclamări, răsplata. S-a înființat comitet local, s-a celebrat sfințirea de Steag, s-a depus jurământ Sfatului Național*". În afară de Abrud și Câmpeni, s-au mai format consilii și gărzi naționale în cele șase Buciumuri, în Sohodol, Cărpeniș, Abrud-Sat, Roșia, Corna, Mogoș, Mușca, Bistra, Albac și Certege, cu un cuvânt, munții întregi. *"Fruntașii nu cunosc piedici în nobila lor însuflețire, iar poporul are deplină încredere în dânșii*".

"*Adunările de organizare din toate comunele acestea au decurs în cea mai perfectă ordine, însuflețire până la lacrimi, care a se descrie nu se poate*".

La Vidra, adunarea a fost convocată pe ziua de 12 noiembrie la Casa lui Iancu, locul de naștere a marelui erou, loc de pietate pentru fiecare român. Între cântările și strigătele de bucurie a poporului, între porți de triumf, flori și mulțime de steaguri și prapori ajunge automobilul Senatului Român.

Cu toții înteleg însemnătatea zilelor istorice de acum, hainele lor de sărbătoare sunt decorate cu tricolor, flori și brad, în ochi lor strălucesc bucuria și însuflețirea, iar strigătelor lor de "*Să trăiască*", "*trăiască unirea tuturor românilor, trăiască România mare*", marchează importanța momentului pentru acești oameni simpli.

Alexandru Melin scria în ***Unirea*** din 24 nov. 1918 despre delegația care a străbătut Munții Apuseni din partea Blajului pentru organizarea satelor cu privire la acțiunile unirii: "*În Abrud, la adunarea grandioasă a participat toată inteligența, dame, domni, săteni. Apoi a străbătut cu bun succes cu satisfacția unei bune organizări românești localitățile Bucium, Mogoș, Câmpeni și Bistra. În Bistra fuseseră tulburări, dar la glasul delegatului și a conducătorilor oamenii s-au liniștit ... Cu această comună turneul s-a încheiat, cu cel mai deplin succes. Cea mai înflăcărată lume românească și poporul e conștient de demnitatea sa și de idealul național, a cărui înfăptuire o pretinde sus și tare, ca un covârșitor glas de tulnic.*"

Primul Consiliu Național de pe Valea Arieşului, s-a creat în comuna Lupşa şi acesta a constat din 14 membri, după cum rezultă din raportul din 3/16 martie 1919, semnat de Vasile Gan, preot, fostul șef al acestui organism. În general, în fruntea consiliilor naționale au fost aleși preoți sau învățători ai satelor. O excepție notabilă o aflăm la Poşaga de Sus, unde în această funcție a fost ales țăranul fruntaş Hagău Ioan în 16 noiembrie 1918.

Documente ale Unirii în Munții Apuseni

Ca o minunată punte peste decenii, în satele natale ale lui Horea și Avram Iancu, și în general în satele Munților Apuseni, s-au redactat unele dintre cele mai frumoase **„Documente ale Unirii**", cu adevărat demne de tradiția istorică a locului. Iată ce spuneau moții din Albac, cu câteva zile înainte de 1 Decembrie 1918:

„Atât sfatul național român, cât și întreg poporul din comuna curat românească Albac, la adunarea ținută la 14/27 nov 1918, cu unanimitate s-au declarat că unica și nestrămutata lor dorință, nemaiputând suferi jugul străin este: ***Unirea tuturor Românilor****, și că toți aderă și se vor supune întru toate tuturor hotărârilor aduse de adunarea națională română din Alba Iulia - care se va ține la 1 dec. 1918".*

La rândul lor, sătenii din Vidra Inferioară a lui Avram Iancu, făceau următoarea declarație:

„Poporul român din comuna Vidra Inferioară în adunarea sa declară cu unanimitate şi cea mai vie însufleţire, că una şi nestrămutata dorinţă a lor este: Unirea tuturor Românilor din Ungaria, Transilvania şi Banatul Timişan într-un singur stat naţional liber”.

La fel și locuitorii din comuna Ponorel, au elaborat o declarație prin care se arată „*Noi românii din comuna Ponorel, hotărâm cu unanimitate, ca românii din Ardeal şi Ungaria să se unească cu toţi fraţii români din Europa pentru ca să formeze un singur stat naţional român*”.

Demne de consemnat sunt și „**Declarațiunile**" românilor din comunele Bistra și Lupșa.

„Subscrişii membri ai Senatului Naţional Român din comuna Bistra, din încredinţarea poporului declarăm şi hotărâm unirea tuturor românilor din Europa. Declarăm această dorinţă atât în numele poporului din Bistra, cât si în numele nostru, aşteptând cu nerăbdare momentul de a putea striga: Să trăiască România Mare!”, scriau bistrenii, iar locuitorii din Lupșa declarau:

„Subscrişii locuitori din comuna Lupşa, declarăm, atât în numele nostru, al familiilor noastre, cât şi a întregului popor român din comuna Lupşa, cum că pretindem şi dorim nestrămutat ceea ce au dorit strămoşii noştri: unirea tuturor românilor din Ungaria şi Ardeal cu fraţii noştri de un sânge şi o limbă care locuiesc în Bucovina, România şi Basarabia, aderăm deci cu tot sufletul nostru la hotărârea ce se va aduce în acest înţeles la marea adunare naţională din Alba Iulia”.

Un act deosebit, de excepție, îl reprezintă „**Protocolul**” românilor din satul Certege, aparținător orașului Cîmpeni, în care se exprimă în modul cel mai tranșant și mai fierbinte dorința și voința de unire a tuturor românilor.

"Noi românii, locuitori ai comunei Certege dându-ne bine seama de zilele istorice ce le trăim, adică eliberarea de sub jugul străin şi câştigarea independenţei şi libertăţii naţionale, ne exprimăm dorinţa inimii şi convingerea sufletului, că numai atunci va fi libertatea noastră naţională deplinită şi fericitoare, când toţi românii de pre întreg rostogolul vom fi una cu fraţii din România Mamă. Pretindem deci sus şi tare în faţa întregii lumi că singura şi cea mai arzătoare dorinţă a noastră să ni se împlinească şi fără amânare să fim alăturaţi României ca la o mamă de mult dorită şi dulce".

Participarea moților la Adunarea de la Alba Iulia prezentată în presa vremii

În presa închinată actului Unirii, din 1918, îndeosebi în ziarul "***Alba Iulia***" şi în "***Unirea***" de la Blaj, există impresionante referiri la prezenta moților la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie.

Chiar numărul din istorica zi al ziarului "**Alba lulia**", intitulat "organ al unității naționale” şi apărut ca "foaie ocazională”, se oprea în mod deosebit asupra sosirii moților la măreața adunare, sub titlul „*Vin moții de la Abrud*”, scriind: "*Vineri, pe la orele 10 noaptea, peste piaţa oraşului, vin în rânduri de câte patru, mândrii moţi în sumane albe, înarmaţi complet, moţii de la Abrud. Şireag fără sfârşit, parcă vezi muntenii lui Horea, reînviaţi. Vin aclamând însufleţiţi, toţi cu căciulile împănate cu tricolor si parcă nu se mai isprăvesc. Se pierd în întunericul nopţii, un batalion eroic din viitoarea noastră armată*”.

Același ziar, "**Alba lulia**", în primul său număr din seria sa regulată, din 10 decembrie 1918, descriind uriașul aflux de popor, scria:

"*Începând de joi sosesc primii oaspeţi. Apoi de vineri trenurile aduc mii şi mii de oameni. Pe la orele 7 seara soseşte garda "**Moţilor**". Erau îmbrăcaţi în minunatele lor haine mocăneşti, cu straie albe şi arma pe umăr. În aceşti copii ai codrilor, parcă întrezăream pe luptătorii îndrăzneţi si nerăsplătiţi ai Craiului Munţilor, Avram Iancu, eroul zilelor furtunoase din anul 1848. Printre flăcăii chipeşi şi cu feţele îmbujorate de sănătate, erau presăraţi bătrâni cu pletele cărunte, care au prins în mână arma să ţină paza în oraş din prilejul marelui praznic naţional. Nu putem să nu trimitem mulţămitele noastre calde preoţilor si tuturor povăţuitorilor, care au ştiut vărsa atîta disciplină in sufletele fostilor soldaţi eroi”.*

Unul dintre cei mai valoroși gazetari și cronicari ai mărețului act de la 1 Decembrie 1918, gazetarul și scriitorul blăjean **Alexandru Lupeanu-Melin**, scria în legătură cu acest rarisim moment:

”Iată, s-a pornit curgerea satelor din tot cuprinsul ţinuturilor româneşti. Cei dintâi sunt moţii lui Iancu şi muntenii lui Horea de sub poalele răsăritene ale Bihariei. Îi varsă apele Ampoiului şi-i mână la vale spre coborâşurile Dealului Mare. Vin cu sumane albe de lână, cu căciuli ţuguiate, cu puştile pe umăr, cu ochii arzători. Ei sunt primii, care urcă pe meterezele cetăţii şi sfidează zările, cu bărbăţia lor de şoimi deşteptati la libertate.

Doi dintr-înşii s-au urcat chiar pe vârful cetăţii, alături de împietritul împărat austriac, îi prind calul de dârlogi, voind parcă să-i zică: Înălţate împărate, ne-ai minţit destul atâtea veacuri de trudă, ne-ai călcat cu copitele cailor tăi, ne-ai sfâşiat în roată pe Horea şi ne-ai pălmuit pe Iancu, jos în mijlocul oraşului. De acum ne-am suit alături de tine. Iată, îţi ţinem calul de hăţuri. De eşti piatră, să fii piatră şi veşnic piatră să rămâi, Habsburgule viclean, că de noi nu mai ai parte. Ne-ai pierdut. S-a isprăvit”.

Același înzestrat autor, în articolul „**Moții”**, din ziarul ***Unirea***, din 7 decembrie scria:

„Falnicii şi mândrii moţi ai Munţilor Apuseni, au venit la Alba lulia, la marea sărbătoare a libertăţii, aşa precum îi aşteptam: în sumane albe, curate, cu răsboinicele lor căciuli dace, cu frunţile netede şi luminoase, cu ochii plini de demnitate şi de trezvie. Frumoasă oaste de eroi legendari: armele moderne ale stăpânitorilor de ieri erau parcă concrescute cu spatele lor late şi ţevile puştilor purtate de ei păreau un codru de cetini biruitoare din munţii lor de obârşie.

I-am văzut sosind vineri noaptea: Bălgradul atâtor umilinţi vechi se învăluise în mantaua tăcerii; cetatea bătrână de pe culme dormita liniştită, când s-a auzit năvală de cântece şi de paşi, vuet cutropitor, şi piaţa largă a oraşului a fost inundată într-o clipă de albimea frumoaselor sumane munteneşti: o viziune măreaţă, cum numai încântătoarele noastre poveşti poporale pot să îmbie...

— Moţii, moţii! Vin moţii!...

Un fior neînchipuit a străbătut întreg oraşul, fior de mândrie pentru sufletele româneşti, şi de groază întârziată şi fără temeiu, pentru cei de altă limbă.

Moţii la Bălgrad... murmurau toţi.

Mare lucru când coboară moţii; de câteori au trebuit să-şi părăsească ei căsuţele lor cu vârfuri ţuguiate de pe la Albac şi Vidra, de la Scărişoara şi Ponorel, a fost vorbă totdeauna de drepturi încălcate, de asupreli neomeneşti, cari cereau răsbunare, de apărarea demnităţii româneşti: biciu de foc pentru asupritori, fulger al mâniei îndreptăţite.

Iată-i pe muntenii lui Horia reînviaţi; eroii martiri de la Mihăileni, luptătorii dârzi ai Iancului, cari au înnecat în sânge mândria vicleană a lui Hatvani la Abrud şi au tras în ascuţişul lăncii îndrăsneala prostească a aventurierului Vasvary la Fântânele.

Sunt tot ei, moţii cei vechi: au venit de astădată la Alba lulia în numele libertăţii depline, plătită atât de scump de marii lor vizionari de la Albac şi Vidra. Unde eşti Iancule, Măria Ta, aprig „Crai ai Munţilor?" Desfă pe câteva clipe ţărâna mormântului de la Ţebea, şi-i vezi, cum stau de pază „ca brazii în munte", deasupra porţii Bălgradului, pe zidurile suferinţelor tale de la 1852, şi înşiruiţi mai departe pe calea cea mare a cetăţii, făcând strajă de onoare adunării, care proclamă visul Tău îndrăsneţ de proroc însetat...

Moţi bravi şi mândrii: deacuma visul vostru e împlinit, munţii plini de aur pe care i-aţi scormonit cu atâta trudă pentru alţii, sunt avere românească şi codrii, pentru cari a murit Horia pe roată, vor fi ai voştri deplin...

Nu veţi mai umblă „din poartă-n poartă' „Cu cercuri şi cu ciubară, Şi cu teocuri de răşină. Prin ţară, după făină... Nu, Românii s-au înfrăţit în unirea de mântuire obştească şi voi veţi fi ostaşii de fală ai Craiului românesc!”.

La 1 decembrie 1927, ziarul **Glasul Moților**, care a apărut pentru o scurtă perioadă la Abrud, scria în primul său "Cuvânt Înainte" adresat "***Fraților Moți***":

"Pare că acuma vă văd, cum în acea zi memorabilă de 1 Decembrie 1918, eraţi înşiraţi cu arma la picior, pe tot întinsul acelei falnice cetăţi a Albei Iulia, făcând garda de onoare şi de pază al marelui act istoric, alipirea Ardealului fără condiţiuni, la sânul mamei noastre scumpe,

România. Erați cu toții cuprinși de cea mai curată simțire românească și nutreați cu toții nădejdea că ceasul mântuirii a sosit."

Atunci, la 1 decembrie 1918, moții au participat cu forța lor morală de luptători de neam, la scrierea unei pagini de seamă a istoriei glorioase a națiunii române. Moții au fost făuritori de istorie, au făcut parte din pagina de istorie care s-a scris la Alba Iulia la 1 decembrie 1918, privind desăvârșirea unității statale a României și conturarea identității naționale a tuturor românilor.

BIBLIOGRAFIE:

Bud, Vasile, 2011, *Cîmpeni – studiu monografic 1366-2011*, Editura Mega, Cluj Napoca;

Josan, Nicolae, 2001, *Românii din Munții Apuseni de la Horea și Avram Iancu la Marea Unire din 1918*, Editura Altip, Alba Iulia;

Melin, Alexandru, *Moții,* în „Unirea – Ziar național cotidian", nr. 19-20, 1918, Blaj, p.1.

Furduiu, Ilie, *Moţi participanţi la făurirea României Mari 1916-1919*, în „Dacoromania", nr. 12, 2002, Alba Iulia, p. 24-25;

Furduiu, Ilie, *Abrudeni delegaţi la Marea Adunare Naţională de la 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia*, în „Dacoromania", nr.15, 2003, Alba Iulia, p. 37-38;

COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA - AIUD: ISTORIE ȘI TRADIȚIE

PROF. COORDONATOR: VOICU CORINA
ELEVĂ: MAIER IOANA,
COLEGIUL TEHNIC AIUD

Încă din copilărie ni se spune că familia este cea mai importantă în viața unui om. Familia înseamnă mama, tata, bunicii dar și orașul sau țara în care trăim, oamenii alături de care conviețuim. Așadar, am analizat familia mea, orașul Aiud din mai multe perspective pt a-mi face o părere cât mai obiectivă despre oamenii care au trăit pe aceste meleaguri și care au fost strămoșii noștri. Prin faptele lor pline de glorie și de curaj, ei ne-au făcut să fim mândri de tot ceea ce au realizat.

Din punct de vedere geografic Municipiul Aiud se află în județul Alba, fiind situat în culoarul depresionar, aflat pe cursul mijlociu al Mureșului. Orașul este amplasat la întrepătrunderea a trei mari forme geografice:

-Câmpia Transilaniei, la N-E.
-Podișul Târnavelor, la S-E.
-munții Apuseni, la V.

Orașul este situat la o distanță de 35 de km de municipiul Alba Iulia și la 70 de km de municipiul Cluj Napoca. El este traversat de Valea Aiudului, care se varsă în râul Mureș.

Pe plan istoric, zona Aiudului este una foarte importantă fiind legată de marile evenimente din istoria românilor. Municipiul Aiud (în maghiară Enyed, Nagyenyed, în dialectul săsesc Änjet, Angetn, Stroßbrich, în germană Straßburg am Mieresch, în latină Brucla) este format din localitățile Aiud (reședința), alături de Aiudul de Sus, Gâmbaș, Măgina și Păgida, și din satele Ciumbrud, Gârbova de Jos, Gârbova de Sus, Gârbovița, Sâncrai și Țifra. Etimologia cuvântului Aiud provine din limba maghiară, de la numele Sfântului Egidiu. Începuturile existenței orașului trebuie căutate încă din antichitate, acesta fiind identificat ca așezarea romană Brucla. Prima atestare datează din 1293.

În anul 1437, când a avut loc răscoala de la Bobâlna, orașul Aiud s-a aflat sub ocupația țăranilor răsculați împotriva dominației maghiare. Aiudul a devenit unul dintre principalele centre calvine din Transilvania, comunitatea maghiară importantă reușind să-l transforme într-un centru cultural și de educațional al calvinismului transilvănean. Românii din Aiud au participat la organizarea celor 3 Adunări naționale, de la Blaj, de pe Câmpia Libertății organizate în timpul revoluției de la 1848-1849.

În data de 8 ianuarie 1849 țăranii români răsculați, aflați sub comanda lui Axente Sever și a preotul Simion Prodan, au dat foc orașului. În urma confruntărilor au fost uciși circa 600 de maghiari. Înăbușirea celor două revoluții, română și maghiară nu a pus capăt evenimentelor de la 1849.

După primul război mondial situația politică internațioanală a făcut posibilă Marea Unire. Sfatul Național Român din municipiul Aiud era format din 47 de membri (printre care și protopopi și preoți) care sunt chemați în data de 4 noiembrie 1918, la întrunirea Comitetului. Ei sunt de acord cu revendicările naționale și hotărăsc formarea unor consilii naționale în fiecare localitate din împrejurimile Aiudului.

Consiliile erau conduse de localnici patrioți precum:

-Suciu Candin din Măgina
-Maxa Vasiliu din Gârbova
-Pop Iosif din Geomal

Foștii militari din zona Aiudului au fost mobilizați în fruntea unor gărzi naționale . Un rol important l-a jucat și Asociațiunea culturală, ASTRA care a reușit să sensibilizeze prin acțiunile întreprinse conștiința națională a transilvănenilor și să lupte pt răspândirea în toate colțurile a dorinței de unire. Despărțământul Aiud era nou format și dornic de afirmare în lupta pt recunoașterea drepturilor naționale ale românilor din Ardeal. Protopopul **Maier Ioan**, (poate chiar un strămoș de-al meu), a fost desemnat responsabil cu societatea culturală care cuprindea populația

din orașul Aiud dar și din Teiuș, sau localitățile aparținătoare. Nu este întâmplător faptul că, majoritatea celor desemnați cu organizarea evenimentelor sunt teologi, preoți, avocați, învățători sau profesori, oameni educați având o cultură intelectuală și o dragoste puternică față de istorie și tradiție. În data de 24 noiembrie 1918 au avut loc alegeri pt a desemna participanții delegați cu drept de vot la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Contextul în care erau desemnați era accentuat de amplificarea manifestărilor revoluționare în aproape toate localitățile din zonă. Oamenii porneau cu mic, cu mare, să fie prezenți la Alba Iulia în cea mai importantă zi din viața lor și din istoria noastră de români ardeleni. Ca delegați la Alba Iulia, la Marea Adunare cu caracter plebiscitar au fost:

-Suciu Candin, preot în localitatea Măgina

-Bedeleu Iustin Savadin, din Izvoarele, participă la organizarea evenimentului, fiind la dispoziția Consiliului Național Român Central.

In Alba Iulia se întâlnesc peste 100.000 de persoane și 1228 de delegați, reprezentând toate cele 130 de cercuri electorale din cele 27 de comitate românești. Rezoluția Unirii a fost citită de episcopul greco-catolic Hossu Iuliu la 1 dec 1918, orele 12!

Marea Unire s-a făcut atât cu oameni politici cunoscuți, precum Iuliu Maniu, cât și cu oameni simpli, din popor, care au simțit nevoia să meargă la Alba Iulia. Acești oameni au fost strămoșii noștri, străbunicii sau bunicii, care au participat cu mic cu mare, făcându-ne pe noi azi, să fim mândri de faptele lor! Cu siguranță au simțit emoție în sufletul lor și erau conștienți de însemnătatea actului la care participă, la fel cum suntem și noi azi emoționați când ne gândim la Marea Unire.

Din păcate numele orașului Aiud se leagă și de pedepsirea celor care au participat la actul de unire, mulți fiind închiși în Penitenciarul din Aiud în timpul perioadei comuniste. În timpul regimului comunist din România, în închisoarea din Aiud au fost întemnițați numeroși deținuți politici dintre care se remarcă numele lui Iuliu Maniu.

Pe plan cultural în municipiul Aiud se remarcă o bogată activitate. După cum am văzut ASTRA era foarte activă în zonă, mobilizând populația să participe la Unire. În zilele noastre Despărțământul Ovidiu Hulea din Aiud este condus de d-na Stanciu Despina. Un rol important îl are și Centrul Cultural Liviu Rebreanu care organizează diverse activități culturale. În acest an Primăria Municipiului Aiud a organizat o expoziție de sculptură dedicată Centenarului Unirii, în urma căreia orașul s-a îmbogățit cu mai multe sculpturi aparținând unor sculptori celebrii. Acestea pot fi admirate în mai multe locuri din oraș.

Pe plan turistic zona este foarte apreciată de turiști. Aceștia pot vizita Cetatea medievală a Aiudului, rezervația geografică Cheile Aiudului, Castelul Bethlen (palatul voievodal, sec. XVI-XVII), a aparținut principelul ardelean Gabriel Bethlen (în anii 1612-1629), Muzeul de istorie (în incinta cetății Aiudului), Muzeul de Științe și rezervația naturală Pădurea Sloboda. Multe grupuri de turiști provin din străinătate și sunt formate din urmașii celor care au emigrat în Germania sau Ungaria, după revoluție și care vin să redescopere modul în care au trăit părinții sau bunicii lor.

Râpa Robilor este un alt obiectiv turistico-religios pe care îl vizitează multă lume. Este un monument închinat victimelor din Penitenciarul Aiud din timpul regimului comunist. Monumentul ridicat reprezintă loc de pelerinaj pt cei care vor să cinstească memoria înaintașilor care s-au împotrivit regimului comunist.

Obiceiuri și tradiții: în zonă sunt păstrate meşteşuguri precum arta lemnului, ţesut-cusut, confecţionat instrumente tradiţionale (fluieraşi), încrustături în lemn, pictură de icoane şi olărit. Zona este bogată din punct de vedere folcloric, există mai multe ansambluri folclorice (Hopârteanca, Doina Aiudului) care păstrează tradițiile și cântecul popular. Portul popular din Transilvania este cel cu catrință. Catrința se întâlnește și în alte regiuni ale țării și este o piesă dreptunghiulară (40-50 cm) care se poartă vertical în față și în spate, de la brâu în jos. Piesele care costumul popular sunt: cămașa, poalele, zadiile, năframa. „Ciupagul” mare, aspectuos, lucrat sub guler uneori cu o lățime de peste 10-15 cm în motive geometrice, este elementul caracteristic al acestui costum. Gura cămășii era tăiată în spate. La mâneci cămașa se termină cu fodori largi care cuprind aproape o treime din lungimea mânecii. Cămașa este într-o singură culoare, eventual cu

ceva aplicații de culoare neagră. În partea de jos a brâului se pun zadiile, încrustate cu vărgi în motive geometrice. Peste zadii se poartă un brâu care nu este foarte lat. Peste cămașă se îmbracă pieptarul deschis în față, cu broderii bogate în motive florale, cusute cu roșu, verde, galben și fluturi cojocărești galbeni sau albi, cu adâncituri. Pieptarul este decoltat larg pentru a lăsa ciupagul de pe piept la vedere. În secolele trecute costumul tradițional era cusut simplu, doar cu alb și negru, însă în zilele noastre au apărut și costume colorate.

Localitatea Ciumbrud este renumită pt cultivarea mai multor soiuri de trandafiri, tradiție care s-a transmis din generație în generație. Premiile obținute de producători la concursurile naționale și internaționale ne arată că ecest meșteșug ne face onoare.

Un alt meșteșug care ne face onoare este legat de producerea și comercializarea vinului (Plebanos, Domeniile Boieru) aromat și de o calitate deosebită.

În concluzie, orașul Aiud oferă o mare diversitate atât pe plan istoric, cât și pe plan cultural, turistic su tradițional. Noi, copiii României trebuie să ne cunoaștem istoria și să le-o transmitem copiilor noștri, să-i facem mândri de strămoșii noștri, de obiceiurile noastre, de tradiții și de cultura noastră!

Copilăria unește România!

Bibliografie:

Colonel (rtr) Cristea Vasile, *Locuitorii din zona Aiudului şi Marea Unire de la 1918,* publicat în Aiud info, 16.06.2017

Dimen Levente, 2012, *Geografia județului Alba,* Ed. Aeternitas, Alba Iulia

Doagă Aurelia, 1981*, Ii și cămăși românești*, Editura Tehnică, Bucureşti

Hitchins Keith, 2005, *Istoria României,* Ed. Corint

Anexe:

Anexa 1: Maier Ioana, port tradițional din zona Aiudului.

CUM NE-AMINTIM DE EROI: CONSTANTIN MUȘAT

Prof. coord. HERGHELEGIU MARICICA
Elevă: BURGHELEA BIANCA IOANA
COLEGIUL NAȚIONAL ”BARBU ȘTIRBEI” CĂLĂRAȘI

Floroaica. Satul copilăriei mele, locul unde, în lungile vacanțe de vară găseam întotdeauna mângâierea caldă a bunicilor mei. Anii s-au dus, bunicii mei de asemenea, au fost chemați la cele veșnice, dar peste toate a rămas acum, în mijloc de toamnă, amintirea mirosului gutuilor de pe pervazul casei bunicilor și un sentiment că am trăit acolo, în satul uitat de vremi, o frumoasă lecție de istorie, prea puțin deslușită de mine la vârsta primei copilării.

Am decis, acum, să-mi lămuresc acel sentiment că satul copilăriei mele ascunde o poveste pe care trebuie să mi-o deslușesc mai bine. Într-o zi recentă de octombrie, în care soarele generos se încăpățâna să dezmintă data din calendar, m-am reîntors în Floroaica, cu speranța de a retrăi acel sentiment când, de mâna bunicii, mergeam în centru, la ”Eroul”. Mă revăd, mică fiind, privind bustul cu torsul înclinat spre mine, ca într-o încercare de a săruta pământul, ca-ntr-o închinăciune. Mă uitam la bunica și o vedeam cu ochii inundați de lacrimi. Am înțeles mai târziu că, pentru ea, ”Eroul” era întruchiparea soldatului ce-și jertfise viața la vârsta marilor speranțe pentru ca lor, nouă, să ni se dea șansa să trăim într-o țară ”dodoloață”. Știa, bunica mea, la fel de bine ca mulți alți români, ce înseamnă să-ți pierzi fiul în război. Ion, fiul cel mare, murise pe front în Marele Război. Nu i se cunoștea mormântul. Mergea, așadar, la monumentul ”Eroului” ca la mormântul propriului copil. Un buchet de flori proaspete și o lumânare aprinsă erau ofranda pe care eu și bunica le aduceam de fiecare dată ”Eroului”.

Acum, pașii mă poartă pe covorul de frunze cărămizii de pe străduțele frumos aliniate ale bătrânului sat. Încerc un sentiment cald, familiar, la vederea chipurilor bătrânilor satului, pe care îi întrezăresc în curți sau pe băncile de la poartă, ca niște statui însuflețite doar de ochii care priveau undeva, în zare; pe alții, îi văd măturând covorul stufos de frunze și făcând movilițe pe care vântul, întețit brusc, se încăpățânează să le împrăștie, demonstrându-ne tuturor vremelnicia.

Aici, în sat, toată lumea cunoaște povestea ”Eroului”, viteazul grenadier, iar bătrânii abia așteaptă să aibă cui povesti ceea ce știu despre acesta. Așa este și tanti Niculina Mazilu, o bătrânică de 70 de ani, mândră să povestească însemnătatea pe care o are statuia pentru satul lor, povestindu-mi cu acea căldură în glas cum doar bunica mai avea:

”Noi, cei ce locuim aici, suntem mândri că în acest loc au trăit și oameni cu asemenea povești precum a grenadierului. Toată lumea îi cunoaște povestea! Eu o știu de la tatăl meu, Dumnezeu să-l ierte, care își dorea mult ca și copiii lui să aibă un suflet atât de frumos precum al ostașului, de la el am prins iubirea pentru istorie. Cuvintele sale sunt și acum în ecou în mintea mea… <<Să vă dea Bunul Dumnezeu și vouă un suflet așa de mare cum a avut acel soldat.>>. Mereu când merg la biserică și văd statuia mă întreb dacă am reușit să fiu așa cum își dorea tata, săracul... Uneori, de Ziua Eroilor, aici mai vin și copiii cu profesorii, vin de la școală pregătiți cu flori și ascultă cu așa de mult interes tot ceea ce li se spune, fiind mișcați la auzul felului în care ostașul și-a găsit sfârșitul, însă nimeni nu își închipuie că un asemenea război s-ar putea săvârși fără jertfe. Vin și îi privesc, îmi sunt dragi copii. Eroul are o poveste frumoasă, dar atât de tristă! Dacă avea să mai trăiască după război, poate avea să audă de dânsul și mai multă lume. Primăria se ocupă mult de menținerea curățeniei și are grijă de statuie. Suntem mândri că datorită statuii noi nu am rămas în umbră și că, deși este aici de mulți ani, când o privim, încă îi simțim sufletul și dăruința, parcă ar fi prezent…”

Se face amiază…mă despart de tanti Niculina cu sentimentul că-mi iau rămas bun, din nou, de la bunica mea. Pașii mă poartă la biblioteca școlii din sat. Povestea grenadierului Constantin Mușat mi se dezvăluie în lumina documentelor. Aflu, despre Constantin Mușat, ”Eroul” nostru, că era un fiu adoptat al bătrânului Bărăgan, fiind născut în comuna Domnești, județul Ilfov, în anul 1890. Nu se știe cu exactitate când a ajuns în Bărăgan împreună cu familia și s-a stabilit în satul

Smârdan, dar în mod sigur și familia sa a venit aici ca multe alte familii din județul Ilfov, spre a fi împroprietăriți după Războiul de independență. La sfârșitul secolului al XIX-lea era elev al școlii din Bogata (în satul Smârdan încă nu exista școală) pe care a absolvit-o în anul 1903. După moartea tatălui său, în anul 1906, îl găsim în satul Floroaica, de unde pleacă la București pentru a învăța meseria de croitor.

La 1 noiembrie 1911, Constantin Mușat a fost înmatriculat la centrul de Înmatriculare Ialomița din Călărași, în regiment cu tinerii contingentului 1912, fiind repartizat întâi la Regimentul de Infanterie Matei Basarab-Dobrogea, iar apoi la Regimentul 2 Grăniceri. Dacă lucrurile ar fi decurs normal, la 1 noiembrie 1014 ar fi trebuit lăsat la vatră și să se întoarcă acasă. Izbucnirea războiului i-a schimbat cursul vieții, transformându-l, mai apoi, într-un erou despre care au învățat la școală generații întregi de elevi.

În dramaticii ani de început ai Primului Război Mondial, îl găsim pe ”Eroul” nostru în încleștările de pe valea Oltului, apoi, cu regimentul din care făcea parte, s-a retras în Munții Vrancei ca altădată strămoșii din calea altor năvălitori. Aici, în ziua de 16 decembrie 1916, într-o mare de omăt, la Râpa Roșie, soldatul Constantin Mușat a fost rănit grav de un glonț dușman, dar nu a părăsit lupta, ci a continuat să arunce asupra dușmanului grenadă după grenadă. În timpul aprigei bătălii, o schijă de obuz i-a sfârtecat mâna stângă. După amputarea brațului, comisia medicală a decis reformarea soldatului, dar bravul grănicer a refuzat reformarea și a cerut să se întoarcă alături de camarazii săi și să lupte până la moarte pentru neamul său. Devenise deja o legendă printre camarazii săi. Nefiind în măsură să tragă cu arma, Constantin Mușat arunca grenade cu mâna dreaptă, impulsionându-i, astfel, pe soldați, să lupte cu curaj.

Eroismul soldatului grănicer, avansat între timp la gradul de caporal, a fost elogiat și de regele Ferdinand, care, în Ordinul de zi nr. 32/12 februarie 1917 (publicat în Monitorul Oficial nr. 21/1917), nota: *”cu multă bărbăție și însuflețit de cele mai frumoase sentimente de dragoste de țară, numitul soldat a stăruit să nu fie reformat și să fie trimis pe front ca aruncător de bombe, având mâna dreaptă în bună-stare. Cinste lui pentru pilda frumoasă ce dă camarazilor!”*

În dimineața zilei de 17 iulie 1917, Batalionul 1 Grăniceri, comandat de maiorul Alexandru Costăchescu, a asaltat cota 789 de pe dealul Coșna. În această crâncenă încleștare au căzut la datorie mulți eroi grăniceri, între care și caporalul Constantin Mușat, al cărui ultim îndemn a fost: ”Înainte, băieți! Grenade, băieți! Înainte!” Cu mai mult de trei sferturi de țară cotropită de germani și austro-ungari, militarii români, între care și Constantin Mușat, apărau, astfel, cu sacrificiul propriu, Moldova, ultimul pământ românesc rămas neocupat, în crâncenele bătălii din ”triunghiul de foc” (Mărăști, Mărășești, Oituz).

Constantin Mușat a intrat în memoria colectivă ca un exemplu de curaj și sacrificiu suprem pentru pământul sfânt al Țării, devenind un martir sau ”un sfânt secularizat”. Eroismul său a făcut subiectul a numeroase scrieri în versuri și proză, în pagini dintre cele mai emoționante, iar chipul său, simbol al eroismului ostașilor români căzuți pentru realizarea idealului național, a fost eternizat în bronz sau în granit, în monumente realizate în multe localități din țară: Bușteni, Brăila, Bârlad, dar și în satul de unde a plecat pe front, Floroaica din comuna Vâlcelele, județul Călărași. Constantin Mușat poate fi considerat, astfel, fiu al oricărei localități din România.

Se lasă seara. Mă desprind cu greu de paginile din care figura legendară a lui Constantin Mușat mi se dezvăluise atât de vie. Un miros de gutui mă învăluie în sala de bibliotecă.

Peste oameni, statui și pământ cad frunzele aurii ale acestei toamne târzii. Așa cum vor cădea și alte ploi, ninsori și frunze. Iar el, ”Eroul”, va rămâne aici. Un buchet de tufănele proaspete și o lumânare ca o candelă veșnic vie stau mărturie că ”Eroul” este la el acasă.

În Floroaica, apusul de octombrie aureolează statuia ”Eroului” cu o lumină caldă, roșiatică, ca-ntr-o eternă îmbrățișare.

Floroaica, 25 octombrie 2018. La statuia lui Constantin Mușat.

Omagiu eroului Constantin Mușat

Bibliografie:

1. Boia, Lucian, 2002, *Pentru o istorie a imaginarului,* Editura Humanitas, București;
2. Bonțeanu,Teodora, *Imaginea eroului național în monarhia austro-ungară la 1900. Perspectivă istorico-artistică*, în ”Anuarul Școlii Doctorale. Istorie. Civilizație. Cultură”, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006, vol. II, pag. 302-304
3. Cotenescu, Mihai, *Viața social-politică*, în ”Monografia municipiului Călărași” Editura Pământul, Călărași, 2010, pag. 39-55
4. Hitchins, Keith, 2013, *România 1866-1947*, Editura Humanitas, București
5. Kirițescu, Constantin, 1989, *Istoria războiului pentru întregirea României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București
6. Nicoară, Simona, 2002, *Națiunea modernă, mituri, simboluri, ideologii*, Editura Accent, Cluj-Napoca
7. Țiripan, Nicolae, 2008, *Cartea eroilor călărășeni*, Editura Agora, Călărași

EROUL DIN FAMILIA MEA, ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Iliescu Vlad George;Clasa a-XII-a
Liceul Teoretic „Ioan Slavici" Panciu
Profesor coordonato: Iliescu Luminița

M-am născut într-o familie de profesori de istorie ale cărei rădăcini sunt adânc înfipte în pământul unei localități cu o rezonanță istorică profundă, satul Mărăști. Satul a cunoscut urgia războiului și tocmai de aceea Mărăștiul a rămas în inima mea încă de mic pentru că acolo mi-am petrecut mare parte din anii copilăriei, iar mersul de mână cu bunicii sau părinții la Mausoleul Eroilor îl privesc acum, la 18 ani, ca pe un drum inițiatic, un drum al cunoașterii, căci peste ani, pasiunea pentru istorie transpusă în realizarea unor filme documentare, dar și în participarea la Olimpiada Națională de Istorie, a fost un mod de a mă legitima sau de a demonstra că pentru mine cunoașterea istoriei era o datorie nobilă.

Poate că nu m-aș fi simțit atât de cucerit de această știință magistrală, dacă nu aș fi avut tangență directă cu locul unde s-a dat una din cele mai crâncene încleștări din vara anului 191. Intrarea în satul bunicilor mei dinspre mamă se face pe sub Arcul de Triumf ridicat în onoarea victoriei Armatei a II-a Române condusă de generalul Alexandru Averescu cel care a scris o memorabilă pagină de istorie.Pe el stă scris **Câmpul istoric Mărăști**, pecete a unui loc în care au luptat bravii ostași români sub deviza ***Pe aici nu se trece!***Mărturie a faptelor de arme din vara fierbinte a anului 1917 stau tranșeele de pe dealurile dimprejurul satului Mărăști care acum sunt acoperite de vegetație, dar pe care bunicul meu mi le-a arătat în desele noastre incursiuni în pădurile din vecinătate:dealurile Drăgoeștilor,Vârlanului, Momâia, dar și Albei.Acestora li se adaugă cazematele de pe cuprinsul satului, dar și din vecinătatea acestuia.În galeria acestor fortărețe subpământene se numără și cazemata din curtea străbunicului meu, Ștefan Matei, rămasă mărturie a faptului că Războiul cel Mare a trecut și prin satul bunicilor și străbunicilor mei în acea vară de foc, a anului 1917, când soarta frontului din Moldova depindea de rezistența Armatelor române.

Sunt mândru că în familia dinspre mamă am străbunici care au luptat în ambele războaie: stră-străbunicul Ștefan Matei, a luptat la Mărăști sub comanda generalului Alexandru Averescu, iar fiul său, Gheorghe Matei, a luptat pe frontul din Răsărit, murind în anul 1942 la Cotul Donului.Evenimentele Războiului sunt și o parte a istoriei familiei mele.De mic am fost familiarizat cu evocările Războiului cel Mare pentru că bunicul își amintea despre bunicul său care a participat la ofensiva de la Mărăști, iar pe mine m-a dus prin toate locurile care poartă amprenta războiului, dealurile cu urmele tranșeelor, Mausoleul care pentru mine devenise axis mundi, cazemata din curtea străbunicului sau casele de societate, care în timpul războiului au fost distruse dintr-o necesitate strategică, dar care ulterior, grație eforturilor Societății „Mărăști" au fost reconstruite, împreună cu Școala și Biserica.

Ecourile luptelor de la Mărăști străbat și astăzi liniștea satului erou și după 100 de ani de la marea ofensivă din ziua de 7 iulie 1917, se aude vibrant Ordinul de zi al comandantului Armatei a-II-a Române, generalul Alexandru Averescu, care a intrat în memoria colectivă a locuitorilor satului Mărăști ca fiind cel care i-a dat o lecție înfumuratului mareșal Von Mackensen, cunoscut sub numele de „spărgătorul de fronturi", ce va amenința de pe peronul Gării de Nord : "La revedere, peste două săptămâni, la Iași!"[1]Însă, marele om de arme al momentului, cel care și-a legat numele indubitabil de victoria de la Mărăști îl va contrazice prin marea victorie obținută în urma ofensivei din acest loc de jertfă și biruință.

[1]Florian Tucă, Triunghiul Eroic Mărăști, Mărășești, Oituz, Editura Junimea, Iași, 1977, p.51
Cuvintele generalului transformate în Ordinul de zi parcă traversează și azi liniștea locurilor, dar prin perdeaua timpului ele vin spre noi de la Observatorul situat pe Dealul Carpenului, la cota 707:" Ostași!A sosit momentul mult așteptat de toată suflarea românească, de voi însă mai mult decât de oricine , depinde să reluăm lupta pentru a răsturna zăgazul dincolo de care se aud gemetele părinților, fraților, copiilor nostri sub apăsarea vrășmașului hrăpăreț.Nu uitați că reluăm lupta pentru

cea mai dreaptă și mai sfântă cauză, pentru izgonirea cotropitorilor din căminele noastre“[2].Luptele propriu-zise au început în data de 9 iulie 1917.Armata a-II-a Română a fost silită să bombardeze satul care fusese ocupat de armata germană.Asedierea satului a început în ziua de 11 iulie 1917 de către Divizia a-III-a Infanterie, iar după aproape trei ore și jumătate de lupte aprige, pentru fiecare tranșeu, pentru fiecare curte, în jurul orelor 10 satul era în întregime eliberat de soldații români.În timpul bombardamentului, unul din proiectile a năruit biserica din sat și din cele 123 de case, 65 au fost șterse de pe fața pământului.[3]În această uriașă canonadă a fost prins și stră-străbunicul meu, Ștefan Matei care în noaptea de 10 spre 11 iulie alături de ceilalți bravi ostași au coborât dealurile Drăgoteștilor, ale Vârlanului și Albei, traversând apa limpede a pârâului Limpejoara și au început să urce povârnișurile dealului Mărăști.Așa cum îi va povesti mai târziu nepotului său, adică bunicului meu, Matei Gheorghe, au reușit atunci să se apropie de liniile dușmane cam la o distanță de 100-200 de metri.I-a relatat bunicului meu că în liniștea aceea își auzea inima batând și se gândea înaintea atacului la familie și la cei dragi,cu incertitudinea că-i va mai vedea după ceea ce avea să se dezlănțuie.Orice bătrân știe să povestească ceea ce-și amintește și bunicul meu despre noaptea de dinaintea marii ofensive:”

În puterea nopții o ploaie de luminițe vestitoare de furtună se oglindeau pe apa Limpejoarei.Până la ultimul oștean din armata română știa ce însemnau acele steluțe care pâlpâiau pe cerul înstelat și care se stingeau ca la un semn.“[4] Așa cum susține și bunicul, din spusele stră-străbunicului meu, Ștefan Matei, în pragul zorilor a răsunat un bubuit extraordinar de prelung, fapt ce marca începutul lungului tir al artileriei române.Atunci a început iureșul bătăliei în care ostașii români cu baionetele la arme se ridică de la pământ și pornesc spre creastă.În mijlocul acestor bravi soldați s-a aflat și stră-străbunicul meu care a luptat în unul din Regimentele care a luat cu asalt crestele dealurilor.Luați la ochi de inamic feciorii României cad pe dealurile din jurul satului, însă cei care n-au fost loviți de schije sau de grenade, reușesc să pătrundă în prima tranșee și se angajează în lupta corp la corp.Astfel, și stră-străbunicul meu, alături de ceilalați viteji ostași ai Armatei a-II-a Române, dând dovadă de credință față de țară și față de pământul acesta sfânt, s-a aruncat în liptă urmând exemplul ofițerilor inimjoși care au condus atacul, printre aceștia numărându-se și căpitanul Ion Coravu.

Nici nu puteau să nu fie la înălțimea jertfei care și-au asumat-o, când în apropiere, în asaltul de pe crestele Mânăstioarei se va remarca printr-un curaj asemănător sfinților, eroina Ecaterina Teodoroiu.Pe cine nu impresionase acest moment de cotitură din desfășurarea operațiunilor militare de pe frontul din Moldova?Astfel, Mihail Sadoveanu evoca bătălia de la Mărăști într-o notă extrem de realistă:”Veneau amenințătoare ca valurile neoprite Regimentele 2 Vânători și 4 Argeș … Dintr-o dată, după zile și nopți de teribilă bombardare, după suferințele morale ale așteptărilor, lovitura aceasta bruscă a infanteriei noastre dezlănțuia panică în rândurile vrăjmașilor.Unii începură a fugi spre sat și spre drumurile de scăpare cu capetele goale, aruncând armele.Alții înfingeau puștile și baioneta-n jos înainte-le, înălțau brațele și se constituiau prizonieri în masă, palizi și tremurând de groază. “[5]

---

[2]Ibidem,p.30

[3]Ibidem,p.34

[4]Constantin Kirițescu, Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919, vol.II,Editura Junimea, București, p.71

[5]Mihail Sadoveanu, Mărășești, Editura Tineretului,f.a., București, p.25

După aceste asalturi vijelioase, către dimineață satul Mărăști a trecut în mâinile Armatei Române.Acest succes al armatei noastre nu a rămas fără ecou.Arhiducele austro-ungar Joseph raporta a doua zi Marelui Cartier General austro-ungar: ”La 11 iulie după cea mai vie pregătire de artilerie și după ce s-a infectat cu gaze tot terenul, inamicul cu o superioritate de forțe de infanterie, pleacă la atac pe întregul front al Diviziei 218 infanterie…În luptă disperată linia noastră subțire este respinsă.Pe un teren greu și sub presiunea celui mai tare foc de artilerie inamic, contraatacurile noastre au avut prea puțin rezultat….. Artileria noastră a fost decimate, iar infanteria a suferit foarte mari pierderi“.A urmat apoi un alt greu atac, acela de pe Poiana Încărcătoarea.Ce era în realitate

această poziție?Încărcătoarea era o formă de teren dominant transformată de inamic într-un fel de redută și organizată genistic pentru a rezista unui asediu.Atacul asupra acestei poziții s-a declanșat către cea de-a șaptea zi de aspre înfruntări din zona Mărăști.Aici a fost un adevărat carnagiu, pentru că după mai multe atacuri ale Armatei Române, inamicul continua să reziste, ba mai mult unul dintre batalioanele în care a luptat și stră străbunicul meu, Ștefan Matei a rămas prins în încercuire, având misiunea aproape imposibilă de a rezista ceasuri lungi ca anii, până când aveau să primească întăriri.În fața unor alte atacuri successive Încărcătoarea intră în sfârșit în mâinile românilor.Însă cu câte sacrificii!

Bunicul meu mi-a povestit că atunci când ai nostri au ajuns înPoiana Încărcătoarea privelișteа era înspăimântătoare.Tranșee, adăposturi, tunuri și mortiere, arme automate, puști cu baionetă, grenade și cartușe erau amestecate cu cadavre și răniți din ambele tabere.Stră-străbunicul i-a povestit bunicului meu că pârâul Alba, dar și Șușița erau înroșite decât sânge a curs în acele zile.Gemete de moarte se auzeau de peste tot.Constantin Chirițescu a surprins tragismul acestei teribile bătălii:" Printre rețelele intacte de sârmă zăceau bravii soldați ai coloanelor de atac prinși de moarte în pozițiile cele mai bizare, sfâșiați de ghimpii sârmelor, cu hainele și cu carnea ruptă…., unii cu membrele smulse, alții fără cap…Tragic revers al medaliai biruinței."[6]Asaltul asupra satului Mărăști a rămas în memoria contemporanilor, dar și a urmașilor acestora, dovadă sunt mărturisirile pline de tragism ale celor care au avut pe cineva care a trăit războiul sau care au auzit de la persoanele apropiate întâmplări care nu au cum să rămână nepovestite.

O asemenea întâmplare mi-a relatat-o și bunicul meu care la rândul său o auzise de la stră-străbunicul:în ziua în care satul fusese luat cu asalt de armatele noastre, soldații români, inclusiv stră-străbunicul a auzit urlete ale sătenilor ascunși în pivnițe pentru că n-au vrut să-și părăsească locuințele.Au fost prinși de inamic și înjunghiați cu baionetele, așa încât sângele curgea pe marginea șanțului ca atunci când ploua.Sunt scene ale războiului povestite mamei mele de bunicul dinspre mamă, auzite și de la bătrânii din sat și încetățenite în istoria orală a locului.Dar dovada cea mai vie a faptului că războiul n-a fost o glumă nici pentru familia mea, este prezența cazematei din curtea străbunicului dinspre tată, Ștefan Matei.Ea a fost ridicată împreună cu celelalte cazemate și adăposturi germane în iarna anului 1916-1917, iar familia străbunicului s-a refugiat dincolo de pârâul Alba, într-un loc pe care bunica și-l amintește cu titlul generic de "odaie".Când războiul s-a sfârșit și satul a fost refăcut cu sprijinul Societății Mărăști, sătenii s-au întors și au muncit la reconstrucția lui.Societatea "Mărăști" a luat ființă în anul 1917 fiind condusă de generalul Alexandru Mărgineanu cel care promisese că satul va fi refăcut așa cum a fost.

Un moment extrem de emoționant, așa cum își amintește bunicul meu, a fost prezența Majestăților lor Regele Ferdinand și Regina Maria la inaugurarea lucrărilor de reconstrucție, prilej cu care și stră străbunicul meu a fost de față și-a păstrat în amintire acest moment măreț, transmițând mai departe nepotului său, adică bunicului meu emoția pe care a trăit-o când și-a văzut regele care un an mai târziu avea să fie încoronat la Alba Iulia împreună cu Regina Maria ca Regi ai României Mari.

[6]Constantin Kirițescu, Op.cit.,p.125

Cum să nu fie emoționat, căci Regele a fost prezent și pe front, i-a îmbărbătat pe bravii soldați, le-a ridicat moralul și le-a promis pământ, o promisiune onorată, căci după Marele Război, familia Matei a primit pământ, ca multe alte familii din sat.Bunicul ne-a povestit că stră străbunicul a luat parte la sfințirea acestei biserici istorice a Eroilor, fapt petrecut la 3 iunie 1928.[7]Acest sfânt locaș a fost zidit aidoma celor din timpul lui Ștefan cel Mare, din piatră și cărămidă.Intrând în Biserică, m-au impresionat, desigur, portretele Regilor României Mari, dar și lespedea de marmură din pridvor pe care stă scris:" Să reclădim cu dragoste în amintirea celor căzuți aici".[8]Așa cum știu de la bunici, mai toți sătenii au participat la fabricarea cărămizilor care au fost folosite atât pentru Biserică, dar și pentru școală.Pământul dat de Regele României Mari a fost lăsat moștenire nepoților; pe lotul primit moștenire, bunicul meu, Gheorghe Matei, a ridicat casa.Dar în 1949 tăvălugul comunist le-a răpit mare parte din pământ, fapt ce a reprezentat un sacrilegiu pentru că pământul acesta își luase un greu tribut de sânge.Cu trudă, dar și cu credință au fost ridicate din fondurile Societății,

Mausoleul Eroilor, Biserica cu hramul Sfintei Maria Magdalena, dar și cele 18 case de piatră și cărămidă.Acestora li se adaugă „Școala Regina Maria", construită imediat după război, lucrările finalizându-se în anul 1922.La ridicarea Bisericii, dar și a Mausoleului a participat, așa cum își amintește bunicul și stră străbunicul meu, pentru că a considerat o datorie sfântă să mulțumească Celui de Sus că a rămas în viață, dar și o îndatorire față de istoria acestui loc, față de sat, față de familie, dar mai ales față de cei care își dorm acolo somnul de veci, marii comandanți ai Armatei Române în frunte cu mareșalul Alexandru Averescu.Din nefericire nu s-au păstrat documente în familie, ci doar amintiri depozitate cu mare grijă în memoria urmașilor.Un fapt pe care eu l-am considerat semnificativ a fost și acela că în urma inundațiilor din anul 1971, Mausoleul a fost grav afectat, apa infiltrându-se în fundație și astfel, au necesare lucrări de reaparație la care a participat și bunicul meu, Gheorghe Matei pentru că de meserie era constructor.Cazemata, ridicată de armata germană în iarna anului 1916-1917, a rămas in curte ca martor viu a faptului că războiul a trecut prin satul natal al mamei mele.

Mama si-a amintit că-n vara anului 1977, la comemorarea a 60 de ani de la marea ofensivă, la Mausoleul Eroilor de la Mărăști s-au organizat manifestări de o grandoare fără precedent, specifice *Epocii de aur,* iar cazemata din curte a devenit celebră, devenind subiectul unei emisiuni televizate de singura televiziune existentă, TVR.Atunci s-a filmat în curtea bunicilor mamei și li s-a luat interviu părinților bunicii mele dinspre mamă.Rănile războiului nu s-au putut șterge pentru că în fiecare dintre cei care au participat direct sau indirect, au rămas nu una ci multe amintiri care s-au transmis generațiilor viitoare.Pentru mine imaginea stră-străbunicului meu este aceea a unui brav soldat care și-a servit țara, care a văzut împlinit visul de veacuri al românilor, România Mare.El a murit de supărare după ce doi dintre băieții săi au fost luați pe front, iar cel mai mare, Gheorghe, a murit la 24 de ani, în 1942, în bătălia de la Cotul Donului, rămânând în urma sa un băiat de 4 ani, adică bunicul meu.Poate că acest destin al familiei mele legat de firul unei istorii ce nu poate fi uitată, poate glasul moșilor și strămoșilor mei care își dorm somnul de veci în cimitirul satului, poate incursiunile mele din copilărie în locurile unde și astăzi mai găsești câte un cartuș, o tranșee sau o grenadă, un obuz, m-au cucerit definitiv și m-au orientat indubitabil către Istorie, o Istorie pe care nu avem dreptul să o uităm, avem datoria și onoarea să știm să o citim, să ne-o însușim, dar și s-o transmitem mai departe.

[7]Ionuț Iliescu, Aspecte privind reconstrucția satului Mărăști, în *România și Primul Război Mondial,* Editura Empro, Focșani, 1998, p.465
[8]Ibidem, p.468

Bibliografie:

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vrancea, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr.129/1928
Iliescu Ionuț, **Aspecte privind reconstrucția satului Mărăști, în România și Primul Război Mondial,** Editura Empro, Focșani, 1998, p.465
Kirițescu Constantin**, Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919,** vol.II,Editura Junimea, București, p.71
Sadoveanu Mihail**, Mărășești**, Editura Tineretului, București, p.25
Tucă Florian, **Triunghiul Eroic Mărăști, Mărășești, Oituz,** Editura Junimea Iași, 1977, p.51

Anexe

Unitatea școlară: Liceul Teopretic "Ioan Slavici"
Localitatea: Panciu
Județul Vrancea
Profesor coordonator:Iliescu Luminița
Nume elev: Iliescu Vlad George
Clasa a-XII-a D
Data nașterii: 20 Ianuarie 2000

II. Tema cercetării: Eroul din familia mea

1.Activități desfășurate (scurtă descriere)

a.Deplasarea în teren, însoțită de vizitarea obiectivelor istorice de pe raza satului Mărăști

b.Intervievarea bunicului meu, Gheorghe Matei, al cărui bunic a luptat în vara anului 1917

c.Fotografierea cazematei din curtea stră-străbunicului meu, Ștefan Matei, dar și a celorlalte obiective istorice situate în satul Mărăști: Școala "Regina Maria", Biserica ridicată din fondurile Societății "Mărăști", Mausoleul Eroilor și Casele construite tot din fondul Societății, odată cu reconstrucția satului

2. Fotografii, documente, obiecte identificate(prezentarea lor pe scurt)

a.)

Cazemata din curtea stră-străbunicului meu, Ștefan Mate, face parte dintr-un lanț de 12 puncte de foc ale inamicului(au fost descoperite doar 6), amplasate de la punctual Încărcătoarea până pe Dealul Momâia.Este construită din beton cu ziduri de 60 cm.grosime, suprafață de 7 mp. prevăzută cu o intrare dinspre sud și cu două creneluri pentru mitraliere înspre E.

b.)Biserica Mărăști, cu hramul Maria Magdalena.Inamicul a făcut în timpul războiului din vechea biserică un cuib de mitraliere, armata română fiind nevoită să o distrugă prin bombardament.Generalul Arthur Văitoianu a făcut un legământ că dacă Dumnezeu va ajuta Armatei Române să obțină victoria, vor construi o biserică mai mare și mai frumoasă.Afost finalizată în anul 1921.

Pisania de la intrarea în Biserică, cu inscripția "Să reclădim din inimă pentru cei căzuți aici", Maria

PERSONALITĂŢI ALE SOCIETĂŢII ROMÂNEŞTI DIN ARGEŞ ŞI MUSCEL CARE AU CONTRIBUIT LA FĂURIREA ROMÂNIEI MARI

PROFESOR ÎNDRUMĂTOR ŞTEFAN CRISTIAN
PAVEL MIHAI- CLASA A IX-A
LICEUL TEHNOLOGIC "ASTRA" PITEŞTI

Argeşul şi Muscelul au dat ţării, de-a lungul timpului, numeroase personalităţi de marcă în multe domenii ale societăţii româneşti: economic, politic, cultural, militar, cu mari merite în progresul ţării.

Dintre toate aceste personalităţi, fără îndoială că locul central în cadrul efortului naţional de întregire a statului român îl ocupă **Ion I. C. Brătianu**, primul-ministru al României din perioada aceea (Ionel, cum i se spunea în epocă şi cum o să-l folosim frecvent în continuare). S-a născut la 20 august 1864, la Ştefăneşti, judeţul Muscel.

Despre rolul său în realizarea României Mari, Constantin Kiriţescu, autorul monumentalei sinteze „Istoria războiului pentru întregirea României" spunea încă din 1921: „În cele mai grele momente pe care le-a întâlnit în calea ei istorică, în răscrucea încurcată, dar hotărâtoare a istoriei noastre naţionale, România a avut norocul să aibă la cârma ţării un om cu însuşirile cerute de împrejurări. Ion I. C. Brătianu a ştiut să apuce pe drumul cel bun. Era greu şi nesigur acest drum…

Se poate spune că a pregătit din timp momentul 1918. Astfel, a întreţinut numeroase legături cu fruntaşi ai românilor din Transilvania, Bucovina şi Banat. Miron Cristea, viitorul patriarh al României din perioada interbelică, relata de numeroasele scrisori primite între 1900 şi 1909, de la Brătianu. Cu ocazia unei vizite la Sibiu în 1905, s-au întâlnit Miron Cristea, Ionel Brătianu şi alţi câţiva prieteni ai viitorului patriarh, la locuinţa unuia dintre ei, stând de vorbă „câte o noapte întreagă, aproape până spre ziuă, ascultându-i planurile şi dându-i informaţiile ce ni le cerea."

În anul 1907, împreună cu soţia, a vizitat Sibiul, Alba Iulia, Zlatna, Munţii Apuseni, Abrudul, Câmpeni, Vidra (satul lui Avram Iancu), Albac (satul lui Horea). La Albac a rămas profund impresionat de biserica de lemn de aici, construită în 1746, aflată în paragină şi urmând a fi surpată de către autorităţi şi vândută la lemn vechi. Ionel Brătianu a hotărât să o cumpere şi să o aşeze în parcul conacului său de la Florica. A adus-o în ţară în 1907 şi a aşezat-o, aşa cum şi-a propus, la Florica. Astăzi se află la Băile Olăneşti, judeţul Vâlcea. În 1908, în urma unei vizite la moşia Florica, Octavian Goga a scris o răscolitoare poezie despre biserica de lemn, intitulată „Bisericuţa din Albac", text care, alături de portretul lui Horea, străjuieşte şi acum intrarea în locaş.

În 1910, Brătianu, prim-ministru atunci, a primit vizita directorului ziarului „Drapelul" din Lugoj, Valeriu Branişte, ocazie cu care l-a sfătuit să nu abdice cu niciun preţ de la caracterul naţional. Aceleaşi sfaturi le-a dat şi lui Iuliu Maniu şi Theodor Mihali, fruntaşi P.N.R., aflaţi în tratative cu primul-ministru al Ungariei, Tisza István, în septembrie 1914.

După şedinţa Consiliului de Coroană, din 3 august 1914, când s-a hotărât neutralitatea României, politica externă a tării a fost preluată total de I.I.C. Brătianu, 19 domeniu în care a condus „cu o mână de maestru" 20, fără să fie titularul departamentului şi dovedind o mare hotărâre. Îşi dădea perfect de bine seama că „neamul românesc trăieşte unul din acele momente care se ivesc o dată la 19 veacuri în viaţa unui popor. A-l lăsa să treacă, fără să tragă pentru ţară maximum de foloase, i se părea o crimă naţională. De aceea se dezinteresează cu voinţă, de orice alte chestiuni."

În perioada neutralităţii, guvernul Brătianu şi-a îndreptat atenţia spre două direcţii principale: pregătirea economiei României pentru război şi pregătirea diplomatică a războiului.

Momentul intrării în război a României a fost îndelung studiat de către primul-ministru I. I. C. Brătianu, în vederea obţinerii unor garanţii solide din partea Marilor Puteri ale Antantei, în vederea făuririi statului naţional unitar. Ştiind că Marile Puteri erau obişnuite să trateze România, ca şi pe celelalte state mici, cu aroganţă şi să-şi impună voinţa prin presiuni de tot felul, Brătianu a dat dovadă de multă fermitate şi dibăcie politico-diplomatică, stăruind pentru încheierea unei convenţii

politice şi a uneia militare, care să stipuleze limpede, condiţiile în care România intra în război, obiectivele urmărite, modalităţile colaborării.

Un prim succes în tratativele cu Aliaţii din Antantă a fost obţinut în vara anului 1915, când aceştia au acceptat condiţiile impuse de Brătianu. De fapt, politica externă a României urmărea întregirea naţională, nu cucerirea de teritorii străine. Spre a lămuri acest lucru, Brătianu preciza: „România nu cere, de fapt, decât o restitutio in integrum, ea nu are ambiţia unor cuceriri aiurea. România se ridică doar pentru a elibera pe fraţii săi, care dintotdeauna au fost uniţi cu ea prin cele mai strânse legături". În acest sens a trimis emisari diplomatici în Franţa, Anglia şi Italia pentru a argumenta drepturile românilor asupra Transilvaniei şi Bucovinei.

A reuşit, totodată, să asigure o discreţie totală faţă de măsurile adoptate de el în acea perioadă, atât faţă de miniştri, cât şi faţă de prieteni, pentru a asigura o reuşită deplină a scopurilor de realizare a măreţului vis românesc. Atât de mare era încrederea lui în realizarea acestui vis, încât îl făcea să afirme în faţa majorităţilor parlamentare, în vara lui 1916: „Să mă împuşcaţi dacă n-are să iasă bine."

La 14 august 1916, Consiliul de Coroană a hotărât intrarea României în război de partea Antantei.

În cadrul şedinţei care a durat două ore, Ion I. C. Brătianu a justificat acţiunile sale şi şi-a asumat întreaga răspundere pentru politica urmată. În discursul său, el a declarat: „Într-o vâltoare ca aceea a actualului război, când toată lumea se preface, o ţară ca a noastră, o ţară cu aspiraţiuni naţionale, nu poate să rămână neutră fără a-şi compromite tot viitorul. Prin urmare, se impune să ieşim din neutralitate. Pe de altă parte, având drept ideal unitatea naţională, suntem datori să urmărim realizarea lui, căci cine ştie dacă, în decursul veacurilor, vom mai găsi un prilej atât de prielnic ca cel de azi. Chiar dacă ar fi să fim bătuţi totuşi, prin faptul că patru din cele mai mari puteri ale lumii au recunoscut temeinicia revendicărilor noastre naţionale şi au sfinţit printr-un act solemn hotarele etnice ale românilor de peste Carpaţi, cauza românismului va face un pas înainte mai mare şi mai însemnat ca oricând".

Văzându-l în acele zile, Nicolae Iorga avea să noteze că era „mândru şi rece, avea înfăţişarea sigură… Niciodată n-a părut mai stăpân pe dânsul, pe rege, pe noi, toţi, pe soartă"

Cu ocazia sosirii la Iaşi a primelor trupe de voluntari români din Transilvania şi Bucovina, I. I. C. Brătianu declara la 8 iunie 1917, în Piaţa Unirii din Iaşi: „A vrut Dumnezeu ca în această piaţă, în zile de luptă şi de dureri să se serbeze prima manifestare a întregirii neamului nostru, să serbăm temelia României Mari… „Bine aţi venit la căminul nostru, care de azi înainte este al vostru!", „Bine aţi venit în acest colţ al României, care de azi înainte, într-o întindere mică, are un cuprins mare, căci prin înfrăţirea noastră, România Mare este azi la Iaşi…"

La 11 noiembrie 1918, Germania capitulase, iar la 1 Decembrie 1918, „cu ochii înlăcrimaţi de emoţie, învinsul de la Iaşi privea alaiul regal care-şi făcea intrarea triumfală în Capitala ţării. În ziua aceea istorică, el, ctitorul cel mai de seamă al României Mari, se mulţumea să fie un simplu spectator."

Pe 14 decembrie 1918 Regele şi guvernul au aşteptat la Gara de Nord din Bucureşti delegaţia Marelui Sfat Naţional Român din Transilvania, care aducea Rezoluţia Unirii de la Alba Iulia pentru a fi predată Şefului Statului. La banchetul dat în această onoare, Ionel Brătianu a luat cuvântul: „De o mie de ani vă aşteptăm şi aţi venit ca să nu ne mai despărţim niciodată. Sunt clipe în viaţa unui neam, de fericire atât de mare, că răscumpără veacuri întregi de dureri. Bucuria noastră nu este bucuria unei singure generaţii, ea e sfânta cutremurare de fericire a întregului popor românesc, care de sute şi sute de ani a stat sub urgia soartei celei mai cumplite, fără a pierde credinţa lui nestrămutată în această zi ce ne uneşte şi care nu se putea să nu vie."

O altă personalitate de marcă a neamului românesc, originară din judeţul Argeş, a fost **Ion Antonescu**, mareşal al României (din 22 august 1942).

S-a născut la 14 iunie 1882, la Piteşti. Calităţile personale, ca şi contextul istoric, l-au favorizat în cariera sa militară. Faima i s-a răspândit repede, aproape în toată armata, mai ales printre cavalerişti. A intrat în legendă acea comandă atât de dragă inimii sale, pe care, de câte ori

avea prilejul, o dădea cu o satisfacţie deosebită: „Sus capul, elevi! Privirea înainte, peste Carpaţi, acolo este idealul naţional!“

Declanşarea Primului Război Mondial, intrarea României în război l-au găsit pe Ion Antonescu ca şef al Biroului Operaţii din Statul Major al Corpului 4 Armată, cu gradul de căpitan. Remarcat de comandantul Corpului, generalul Constantin Prezan, viitorul mareşal al României, pentru însuşirile sale excepţionale de militar şi ofiţer de stat major, la 16 august 1916 a fost numit şef al Biroului III Operaţii din Statul Major al Armatei de Nord.

Pentru dăruirea şi abnegaţia de care a dat dovadă, pentru meritele sale deosebite, regele Ferdinand i-a înmânat cea mai înaltă distincţie de război, ordinul „Mihai Viteazul“, la capătul podului de peste Tisa, adresându-i cuvintele: „Antonescule, regele, mai mult ca oricare altul din această ţară, ştie cât îţi datorează România Mare. Meritai de mult această recunoaştere publică. Am scăpat, însă, ocaziile. Sunt fericit că a venit aceasta!“ Regele, apoi, şi-a scos propria decoraţie de la piept şi i-a prins-o de veston locotenentului-colonel Ion Antonescu, îmbrăţişându-l în faţa ofiţerilor şi a trupei.

Alături de Ion Antonescu, în războiul din 1916-1918 s-a distins un alt argeşean, cu un important rol de conducere în armata română, generalul **Constantin Cristescu**.

S-a născut la Pădureţi, judeţul Argeş, în satul Catane, la 2 decembrie 1866. Printre şcolile militare urmate se numără şi Şcoala Superioară de Război, din Paris, absolvită în 1894. În 1914 a fost înaintat la gradul de general.

Unul dintre momentele cele mai importante din întreg războiul întregirii României, de care a fost legat numele generalului Cristescu, a fost epopeea Mărăşeştilor. Înaintea celebrei bătălii, C. Cristescu, pe lângă funcţia de subşef al M.C.G. român, a fost numit şi comandant al Armatei I din zona Mărăşeştilor.

Din cauza unor divergenţe grave la nivelul deciziilor, dintre comandantul Armatei I române şi comandantul Armatei a IV-a ruse, generalul Aleksandr Ragoza, generalul român a fost înlocuit cu generalul Eremia Grigorescu, comandantul Corpului 6 armată, din componenţa Armatei I. Nu trebuie să se înţeleagă că schimbarea s-ar fi făcut din cauza incapacităţii profesionale a generalului Cristescu. Cauza a constat în opoziţia strategică a acestuia, care propunea ofensivă pentru data de 30 iulie, avându-se în vedere sosirea unor forţe româneşti proaspete (Diviziile 10 şi 13 infanterie), faţă de ordinul dat de generalul Ragoza, care propunea o retragere.

De fapt, înlocuitorul generalului Cristescu, generalul Eremia Grigorescu, a continuat acţiunea în zona Mărăşeşti, tot printr-o ofensivă.

La lupta de făurire a statului naţional unitar român şi-au adus contribuţia şi membri ai vechii familii româneşti a Goleştilor, originari din satul cu acelaşi nume din judeţul Muscel, prin fiii lui Alexandru G. Golescu, cunoscutul luptător din 1848:

Nicolae A. Golescu, s-a născut la 27 aprilie 1874, la Goleşti, a căzut în luptele de la Sălătrucu, în nordul judeţului Argeş, la 28 noiembrie 1916;

Dimitrie A. Golescu s-a născut la 28 iunie 1877, în Bucureşti. Avocat de profesie, s-a înrolat voluntar în 1916, în Regimentul 70 Infanterie. A murit pe 21 septembrie 1916, în Dobrogea, în luptele de la Cocargea;

Gheorghe A. Golescu, s-a născut în Bucureşti, la 22 septembrie 1880. Avocat ca şi Dimitrie A. Golescu, a fost înrolat ca ofiţer de rezervă în războiul din 1916. A fost luat prizonier în bătălia de la Turtucaia, fiind eliberat în 1918.

Carol A. Golescu s-a născut la Constantinopol, la 30 iunie 1866, când tatăl său era ambasador al României. A luptat în cadrul Regimentului 46 Infanterie, între 15 august 1916 şi 1 martie 1917;

Un reprezentant de marcă al culturii româneşti, pentru care războiul întregitor din 1916-1918 a însemnat un reper semnificativ în existenţa sa, a fost pictorul piteştean **Costin Petrescu** (1872-1954). Este cunoscut mai ales prin monumentala operă „Marea frescă a neamului“ de pe pereţii Ateneului Român din Bucureşti. L-au interesat în mod deosebit aspectul epic al războiului din 1916-1918, reprezentat prin picturi precum: „Chipul sergentului Tilică Alexandru“, erou din

Regimentul 4 Argeş, participant la peste 50 de atacuri la Mărăşti şi Oituz. De asemenea, a pictat „Chipul caporalului Silişteanu“ şi „Asaltul cotei 536 de la Mărăşeşti“.

Alți reprezentanți importanți ai culturii românești, originari din județele Argeș și Mușcel, participanți la primul război mondial, mulți înrolându-se voluntar au fost: criticul literar Vladimir Streinu (Nicolae Iordache), criticul literar Ion Trivale (Iosif Netzler), profesorul Victor Slăvescu, reputat economist, profesorul Virgil Tempeanu, reputat gemanist, profesor universitar la Universitatea Bucureşti, a fost unul dintre semnatarii Declaraţiei de independenţă de la Chişinău, din ianuarie 1918.

Un rol important în Războiul Reîntregirii l-au avut și Ion Mihalache (viitorul politician), Armand Călinescu (viitorul prim-ministru) și actorul Vasile Brezeanu, toți fii ai Argeșului și Mușcelului.

Sunt încă documente necercetate care pot să scoată la lumină noi nume de argeșeni și musceleni pentru care unirea tuturor teritoriilor locuite de români a fost un scop în viață

IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE - 2018

Bibliografie

1. Agapie, Mircea, Rotaru, Jipa, 1993 *Ion Antonescu. Cariera militară (scrisori inedite),* Editura Academiei de Înalte Studii Militare, Bucureşti,
2. Argetoianu, Constantin, 1995, *Memorii*, Vol. V, Editura Machiavelli, București
3. Arhiva Academiei Române, Anul 1923
4. Căzănişteanu, C., 1983, *Comandanţi militari (dicţionar)*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti
5. Diamandi, Sterie, 1991,*Galeria oamenilor politici,* Editura Gesa, București
6. Dicu, Paul, *Contribuţia argeşenilor la Marea Unire*, în ziarul „Argeşul Liber“, 1990, nr. 244, Piteşti, pp. 1-2
7. Duca, I. G., 1936, *Portrete şi amintiri*, Editura Cartea Românească, Bucureşti
8. Duca, I. G., 1993, *Memorii*, Editura Helicon, Timişoara,
9. Firoiu, V., 1972, *Biografii în bronz şi marmură. Argeşenii, oameni de seamă ai patriei,* Piteşti,
10. Fotino George, 1940, *Discursurile lui Ion I. C. Brătianu*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, vol. IV, pp. 452-453
11. Ghiaţă, I. Petre, 1938, *Oameni şi fapte,* Editura Ideea, Bucureşti,
12. Iorga, Nicolae, 1971, *O viaţă de om aşa cum a fost*, Editura Univers, Bucureşti
13. *Istoria militară a poporului român,* vol. V, 1988, Editura Militară, Bucureşti,
14. Kiriţescu, Constantin, 1989, *Istoria războiului pentru întregirea României*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti,
15. *Marea Unire a românilor în izvoare narative,* Editura Eminescu, 1984 Bucureşti,
16. Marghiloman, Alexandru, 1993, *Note politice*, Editura Scripta, Bucureşti
17. Neagoe, Stelian, 2007, *Oameni politici români*, Editura Machiavelli, Bucureşti,
18. Novac, Vasile, 1980, *Contribuţia ultimilor descendenţi ai Goleştilor la formarea statului naţional unitar român*, în „Studii şi comunicări“, Muzeul orăşenesc Curtea de Argeş,
19. Scurtu, Ioan (coordonator), 1993,*Documentele Unirii 1918,* Editura Fundaţia Culturală Română, București
20. Scurtu, Ioan, 1992, *Ion I. C. Brătianu – activitatea*, Editura Museion, Bucureşti,

ANEXE

I. I. C. Brătianu absolvent la liceul „Sf. Sava", 1882

(1864-1927)

Biserica

BISERICUȚA DIN ALBAC

Bisericuță din Albac,
Tu ești al vremurilor semn,
Tot bietul nostru plâns sărac
E-nchis în trupul tău de lemn.

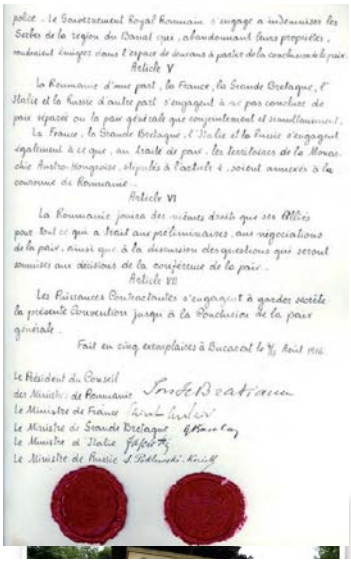
Din ce-am cerut, din ce-am gândit,
Atâtea rugăciuni cuprinzi
Și-atâta vis neîmplinit
Sub vechiul tău tavan de grinzi.

Tu știi cum ne-am trudit stingher
De-a pururi fără crezământ,
La Dumnezeu acolo-n cer
Și la-mpăratu' pe pământ.

De-aceea ostenită acum
De zile rele câte-au fost,
Bătrână te-ai pornit la drum
Să-ți deie frații adăpost...

Rămâi aici, fă-ți un popas,
Fii sfetnic bun din veac în veac,
Și spune-acasă ce-a rămas,
Bisericuța din ALBAC!

Octavian GOGA
Florica, 1908

Tratatul politic între România și Antanta – 4 august 1916 cu semnătura lui Ionel Brătianu

tianu la Conferința de Pace de la Paris cu ișić, primul-ministru al Serbiei (F.S.V.)

Biserica Sf. Ioan (capela) de la Florica (Ștefănești)

Mormintele lui Ion C. Brătianu și Ion I.C. Brătianu din capela de la Florica

Moartea lui I. I. C Brătianu în presa vremii

Ion Antonescu la 22 de ani uniforma de sublocotenent de roşiori

Vladimir Streinu (1902-1970)

Ion Trivale (1889-1916)

Costin Petrescu (1872-1954)

Armand Călinescu (1893-1939)

Victor Slăvescu (1891-1977)

Virgil Tempeanu (1888-1984)

Ion Mihalache (1882-1963)

COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA

PROFESOR : ILINCA OANA TATIANA
ELEV-AUTORUL ESEULUI : PEȚA BIANCA-FLORENTINA

De-a lungul timpului, omenirea a avut diferite atitudini faţă de copii și copilărie.Această perioadă ar trebui să fie etapa cea mai frumoasă și lipsită de griji a vieții , în care individul învaţă diverse lucruri , de la a face primii pași până la a-și forma o personalitate.Copilăria este unicul moment al vieții în care orice este posibil , iar fiecare moment este trăit la maximă intensitate.Un copil are idei măreţe , planuri și mai măreţe , dar și o ambiţie de invidiat. Etapa aceasta este un lucru ce nu se uită niciodată pentru că aceasta este inima tuturor vârstelor , așa cum spunea și Lucian Blaga .Cel mai uluitor lucru este că un copil găsește totul în nimic, pe când un om ajuns la vârsta maturității nu găsește nimic în tot ceea ce îl înconjoară.

Recunoaşterea şi respectarea drepturilor copilului datează încă din cele mai vechi timpuri. Dintotdeauna au existat legi ce au pedepsit părinţii care îşi neglijau copiii. Trimiterea acestora la cerşit sau împingerea spre o cale greşită erau pedepsite foarte aspru. Un exemplu foarte bun ar fi pedepsirea prin decapitare a părinţilor , un lucru foarte înfiorător din perspectiva oricărui om. Pe lângă aceste pedepse aplicate părinţilor , existau și pedepse şi pentru copiii care nu-şi respectau părinţii sau nu îi întreţineau pe aceștia. Aceste pedepse la care erau supuși copiii , erau văzute ca pe o lecţie pentru a-i ajuta în formarea lor ca oameni în societate , pentru ca aceștia să își înţeleagă greșelile.Până și Regele Carol al II-lea a primit o astfel de pedeapsă.

În anul 1883 societatea „Obolul" ce se ocupa de copiii săraci , ce nu puteau fi crescuți de către părinții lor.Această societate nu avea un adăpost al său, copiii fiind întreținuți numai până la vârsta de 14 ani deoarece fondurile nu erau bogate , acestea provenind din chete sau serbări.De abia în anul 1910 se înființează o societatea numită „Societatea de Pediatrie și protecțiune a primei copilării" de către profesorul Thomescu , care a făcut posibilă și prima consultație a copiilor făcută la Spitalul din București . Dar , din păcate, această consultație nu a îndeplinit condițiile prielnice.Astfel , s-a ajuns ca în România să se preia și să se adapteze destul de târziu reglementările moderne în domeniul preocupării pentru copil și drepturile acestuia.

În trecut , în secolele XIX – XX , copiii nu erau așa de ocrotiți și iubiți ca în zilele noastre deoarece existau concepții diferite despre aceștia și despre creșterea lor.

Copiii secolului XIX nu erau imbrăcați sofisticat , nu aveau prea multe jucării,dar nici nu simțeau nevoia de mai mult pentru că în acea vreme nu existau prea multe articole vestimentare și nici numeroase jucării cum găsim în zilele noastre. Cu toate acestea, aveau vise mărețe , visau cu ochii deschiși să ajungă cineva și să schimbe ceva în această lume

În aceste secole au existat foarte multe decese ale copiilor , acestea fiind în mare parte provocate de sărăcia cruntă în care trăiau țăranii.

Timpurile secolelor XIX-XX au fost foarte grele atât pentru copii cât și pentru adulți. Sărăcia era întâlnită la tot pasul , oamenii descurcându-se foarte greu de pe o zi pe alta.

COPILĂRIA REGELUI CAROL I

Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen s-a născut pe 20 aprilie 1839 la Sigmaringen, în Baden-Württemberg.

Copilăria și-a petrecut-o alături de frații și surorile sale pe la reședințele familiei , iar de educația acestuia s-a ocupat o bonă de origine franceză Educația propiu-zisă a început-o la Dresda. Profesorul era foarte exigent cu elevii săi. Acesta le spunea părinților studenților, dar și elevilor săi că trebuie să-și dea silința pentru ca omenirea să le șteargă vina de a se fi născut prinți. Esența acestei idei a fost preluat de Carol I și toată viața sa a încercat să nu beneficieze de vreun privilegiu sau lucru necuvenit.

După terminarea studiilor la Dresda, prințul Carol a dorit să susțină examenul de sublocotenent de dragoni, adică de cavalerie.Acest examen a durat patru zile , iar într-un final , prințul a reușit să îl treacă, într-un mod corect fără a fi privilegiat de funcția sa , acesta luând calificativul „bine” , nu maxim.

Carol I a fost mai întâi domnitorul , apoi regele României după abdicarea forțată de o lovitură de stat a lui Alexandru Ioan Cuza.

Regele României a decedat în data de 10 octombrie 1914 la Sinaia.

Educația în România
1918-1944

După anul 1918 , două probleme trebuiau să fie depășite , și anume : integrarea a nu mai puțin de patru sisteme de învățământ diferite datorită unirii celor patru provincii și nevoia de industrializare și modernizare pe care o întâmpina societatea.Un rol esențial în modelarea inter-război a sistemului de învățământ din România l-a avut Ministrul Constantin Angelescu.A fost

păstrat modelul lui Spiru Haret , iar modelele sistemelor maghiar și austriac răspândite în Bucovina și Transilvania au fost eliminate.Până în anul 1941 au existat diferențe între tipul de educație primită de către copii de vârstă școală în zonele rurale și urbane. Aceste diferențe puteau fi foarte mari , elevii care se transferau din școlile rurale la cele urbane , trebuiau să repete anumiți ani pentru a se putea adapta.Liceele au fost modernizate și ele , de asemenea, învățământul clasic fiind simplificat , iar cel tehnic îmbunătățindu-se semnificatic pentru frumizarea tehnicienilor și furnizărilor.

1949-1958

În această perioadă sistemul educațional a fost sub controlul Partidului Comunist Român, sprijinit de Uniunea Sovietică. Educația a fost văzută de către guvernul comunist ca un instrument importnat de a controla societatea și de a crea „omul nou".Reformele din anul 1949 au fost necesare pentru distrugerea vechiului sistem.Uniforma a devenit obligatorie , fetele purtau obligatoriu bentiță , iar băieții șapcă.Nimeni nu intra în școală fără matricolă , o bucată de pânză pe care erau trecute școala și numărul de înmatriculare al elevului. Pe lângă toata aceste au existat ateliere și muncă patriotică pe lângă orele de curs.

Anii 1980-1990 au fost ani ai apogeului crizei alimentare , iar apoi ai tranziției spre democrație. Dar , cu toate acestea anii copilăriei pentru români au fost fericiți , în ciuda lipsurilor . Totodată, în această perioadă, au existat și oamenii de succes , români care au avut ceva de spus . Unul dintre ei este chiar Nicolae Ceaușescu cunoscut ca primul președinte al României.

COPILĂRIA ȘI ADOLESCENȚA LUI NICOLAE CEAUȘESCU

Familia Ceaușescu a fost o familie de țărani ce avea 10 copii.Tatăl său avea 3 hectare de pământ și câteva oi , dar își susținea familia și din croitorie.Acesta „nu se interesa de copii lui; fura , bea și sărea la bătaie și înjura...” după cum susținea bătrânul preot dim Scornicești.Despre mama acestuia se spune că era o femeie supusă și muncitoare , dar totodată analfabetă.

Nicolae a făcut 4 clase la școala din sat , în care profesorul preda simultan mai multor clase.Ceaușescu nu a avut cărți și adesea mergea la școală desculț. Acesta nu avea prieteni , era mereu nervos și imprevizibil . La vârsta fragedă de 11 ani , după absolvirea școlii primarev, Ceaușescu a plecat la București , unde s-a angajat ca cizmar , fiind inițiat de Alexandru Săndulescu, membru activ al PCR.

În anul 1933 a devenit membru al Uniunii Tineretului Comunist din România , și tot în acel an a fost arestat prima oară pentru agitație comunistă în timpul unei greve.În anul 1934 a fost atras în Comitetul raional din Negru unde a lucrat până în luna august când a fost desemnat să muncească în mișcarea antifascistă.După toate acestea au mai urmat încă trei arestări, iar în urma acestora a fost etichetat de autoritățile vremii „agitator comunist periculos” și „distribuitor activ de material de propagandă comunistă și antifascistă”.

Cu toate acestea , Nicolae Ceaușescu a reușit să devină Primul Președinte al României începând cu data de 29 aprilie 1974. Ca președinte a schimbat foarte mult societatea , a modificat foarte mult învățământul și a demolat Biserici și Mănăstiri deoarece acesta era ateu.

În ciuda tuturor problemelor întâmpinate în România de-a lungul anilor , în țara noastră mereu au existat copii cu minți sclipitoare , copii care și-au dorit o schimbare și au muncit pentru a ajunge cineva și pentru a-și îndeplini visul . Totul pleacă de la un vis , iar după ce ne-am construit visul avem nevoie de ambiție , voință și mult curaj . Nimic nu este ușor , există piedici la tot pasul , dar nu trebuie să ne pierdem speranța.

În țara noastră , avem o mulțime de nume mari care au muncit foarte mult în copilărie pentru a ajunge astăzi cine sunt .

ROMÂNI CU CARE NE MÂNDRIM PESTE TOT ÎN LUME

Simona Halep – la 26 de ani , aceasta a ajuns cea mai bună jucătoare de tenis din lume în octombrie 2017, performanță care nu a mai fost atinsă de nicio româncă înaintea ei. Simona a început să joace tenis de la vârsta fragedă de 4 ani , iar în 2008 a câștigat turneul junioarelor de la Rolamd Garros

Dragoș și Adrian Pavăl – frații Pavăl au adus businessul Dedeman spre 1,2 miliarde de euro, iar anul acesta compania ar putea trece pragul de 1,3 miliarde de euro.

Nadia Elena Comăneci – prima gimnastă din lume care a primit nota zece într-un concurs olimpic de gimnastică. Este câștigătoare a cinci medalii olimpice de aur , este considerată a fi una dintre cele mai bune sportive ale secolului XX și una dintre cele mai bune gimnaste ale lumii din toate timpurile , „Zeița de la Montreal". Aceasta este primul sportiv român inclus în memorialul International Gymnastics Hall of Fame.

Ion Țiriac- fost jucător profesionist de tenis , jucător de hochei pe gheață și actualmente un influent om de afaceri în România și Germania. Acesta a participat la Jocurile Olimpice de iarnă din Innsbruck și la Campionatele Mondiale (1958-1964). Iar , în 1970 a câștigat împreună cu Ilie Năstase , un alt român cu care ne mândrim pentru performanțele sale sportive, turneul de la Roland Garros. Ion Țiriac este unul dintre cei mai bogați români , fiind proprietarul unui număr mare de firme în domeniul bancar , auto și cel al transporturilor.

De-a lungul timpului au existat și există foarte mulți români cu care ne mândrim peste tot în lume datorită performanțelor în domeniul ales de ei : sport , muzică , business etc. Sunt extrem de multe personalități ce ar trebui amintite și respectate pentru efortul și munca depusă. Acești oameni care ne-au făcut țara mai cunoscută au muncit de vârste fragede pentru a atinge succesul și pentru a fi astăzi cine sunt.

Copiii și visele lor mărețe au unit România și au făcut-o cunoscută peste tot în lume prin prisma talentelor lor . Copiii pot să unească o țară prin sinceritatea , dăruirea și visele lor .

Bibliografie

https://adevărul.ro **– „Plăcerile" școlii în comunism.Cum era viața cu manuale unice , uniformă obligatorie și muncă patriotică pe câmp" -articol scris de Elisabeth Bouleanu**
https://istoriepescurt.ro **- Copilăria lui Carol I"**
https://jurnalul.antena3.ro **– „Copilăria la români" – autor Cristina Diac**
https://www.wikipedia.org **„Educația în România" , „Nicolae Ceaușescu"**
https://www.zf.ro **– „Exercițiu de admirație 2017. Cu ce români ne mândrim"**

CUSUTUL – FRUMUSEȚE SPIRITUALĂ A POPORULUI ROMÂN

PROFESOR ÎNDRUMĂTOR: GABOR CRINA- MIHAELA
ELEV: POP RALUCA ADRIANA
LICEUL „MIRON CRISTEA" SUBCETATE, HARGHITA

„Nu există nimic mai fascinant decât să privești în puțul timpului și să cauți originile", spunea Nicolae Manolescu, iar precum „veșnicia s-a născut la sat", consider că trebuie să avem conștiința și responsabilitatea păstrării portului românesc.

Istoria ne dovedește că s-a scris, se scrie și se va scrie despre orice persoană care și-a adus contribuția la promovarea valorilor țării, ale neamului, însă de cele mai multe ori descoperim valoarea unui om abia după ce acesta trece în neființă. În fiecare generație se află personalități care să sensibilizeze, să-și lase amprenta asupra destinelor celor din jur. Pe un om îl cunoști mai întâi prin faptele lui și mai târziu tot pentru fapte ajungi să-l prețuiești, căci vorbele lui sau imaginea pe care și-o construiește pot fi înșelătoare.

Există profesori care își dedică viața educației și, mai ales, însuflețirii copiilor, în sensul deșteptării și înfloririi pornirilor latente către frumusețea spirituală a vieții, oferindu-le lecții de viață, determinându-i să aprecieze istoria, frumosul și tradițiile locului, învățându-i să știe cine sunt, ce moștenesc și ce datorie au față de neamul lor și, mai mult, să fie mândri de ceea ce au și ce sunt.

Cunoașterea meșteșugului varvigencelor din care se trage și dorința firească de a face cunoscute roadele lui i-au dat ghes doamnei profesoare Doinița Dobreanu să scrie, pornind de la propria colecție de țesături, dar pe baza unei documentații temeinice, două studii valoroase despre tainele meșteșugului, priceperea femeilor, frumusețea și înțelesurile ascunse ale pânzelor țesute și cusute la Subcetate: **Cusături artistice din Subcetate – Mureș, județul Harghita** (2008) și **Țesături românești din zona Mureșului Superior – secolul al XX-lea** (2010).

Arta cusutului și arta țesutului, prezentate în cărțile doamnei profesoare Doinița Dobreanu, trimit simțirea, afecțiunea, iubirea frumosului spre abstract, spre esență prin sinteză, spre simbol. Toate piesele și ornamentele înfățișate au fost atent și cu gust, respectiv cu pricepere selectate, fiind reprezentative pentru spiritualitatea și arta localnicilor.

Pornind de la aceste modele se naște conștiința continuității valorilor neamului, iar doamna profesoară Crina Gabor, a inițiat în școala noastră un proiect prin care valorificăm dorința de a ne păstra propria identitate, de a dezvolta și de a transmite urmașilor noștri cultura națională. Proiectul **Cusutul – meșteșug străvechi și artă** își propune să promoveze calitățile spirituale definitorii ale poporului român: frumusețea, gingășia, sensibilitatea, măiestria și rafinamentul, deoarece trăim într-o lume care se află în continuă schimbare, cu ritmuri alerte și doar un singur lucru a rămas și va rămâne viu în memoria colectivă ca o constantă a vieții spirituale: portul popular. Acesta ne definește ca popor, fiind emblema neamului nostru.

Încă de mic copil am fost inițiată în tainele cusutului, văzându-le pe bunicile și mama mea croșetând, tricotând și cosând pe toată perioada iernii straie/ veșminte pentru toată familia, precum și obiecte textile necesare în casă. Interesată fiind de această îndeletnicire practicată cu atâta dragoste și răbdare, care le asigura femeilor și un venit pentru a supraviețui, mi-am dorit să-mi aduc contribuția la realizarea unui obiect tradițional ceea ce m-a motivat, stârnindu-mi totodată curiozitatea pentru acest domeniu. Satisfacția a fost imensă când mi-am văzut prima „capodoperă" înrămată.

Creațiile ornamentale textile realizate de-a lungul secolului al XX-lea în comuna Subcetate relevă prezența unor diverse puncte de cusătură, care sunt aceleași în întreaga zonă a Topliței. Din punct de vedere funcțional, acestea sunt: puncte de asamblare și finisare, precum cheițele, tivurile cu găurele, crețurile, puncte ornamentale de cusătură artistică pe fire numărate, ca punctul „urzit pe fir" sau punctul înaintea acului care se realizează pe dos, punctul simplu de contur sau punctul tighel numit la Subcetate „în punturi", punctul în cruce sau „crucița", punctul „pe butuci", broderia

plină sau „cu două fețe și punctul de chilim. Cusăturile pe țesătura cu fire scoase este reprezentată de găurelele simple, găurelele duble, ajururile și șabacele.

În cadrul acestui proiect învățăm punctele de cusătură, **tighelul** - „în punturi”, care se realizează pe fire numărate, fiind un punct întrebuințat în cusăturile românești, folosit pentru a contura modelul sau pentru a separa două culori din același model, **tivul cu găurele**, **crucea** - care este punctul de bază în cusătura românească fiind folosit în întreaga țară. Se coase pe două până la patru fire și se lucrează în două feluri: se duce un rând de oblici de la stânga la dreapta, apoi ne întoarcem tot cu un rând de oblici, în sens invers primelor. Pe dos apar verticalele, iar pentru al doilea mod numărăm patru fire pe orizontală, formând un pătrat imaginar. În acest pătrat, scoatem acul în unghiul de jos al pătratului și-l înfingem în unghiul opus, formând pe față o diagonală. Repetăm operația, de data aceasta începând cu unghiul de sus, formând a doua diagonală, iar pe dos apar linii paralele, pe orizontală. **Cheițele** sunt punctele cu ajutorul cărora se unesc două bucăți de pânză, părți componente ale cămășilor sau obiectelor ornamentale destinate locuinței. Acestea pot fi: simple, duble, în zig-zag/ încrucișate și festonate. Cheițele devin elemente decorative extrem de expresive prin modelul simplu sau complicat, lucrat cu bumbac alb sau colorat. Îmi doresc, de asemenea, să realizez **crețeala** sau **încrețul** care este prezentată pe cămășile femeiești foarte vechi. Este vorba de acel rând de cusătură așezat la baza altiței ce redă motive geometrice în nuanțe de roșu/vișiniu. Punctul se lucrează în așa fel încât liniile cusute apar pe fața pânzei orizontale, iar pe dos apar verticale. Prin acest punct de cusătură se încrețea, probabil, în vremurile îndepărtate, mâneca mult mai largă decît altița, dar nici cele mai vechi cămăși păstrate la Subcetate nu relevă tipul de mânecă încrețită sub altiță, deși elementul compozițional al mânecii cusut în punct de creteală este prezent pe unele cămăși. Dacă aceste puncte, care dau o frumusețe aparte cusăturii românești, au putut fi lucrate de bunicile și străbunicile noastre, care de cele mai multe ori erau neștiutoare de carte, cu atât mai mult fetele contemporane, care au la îndemână tehnologia necesară, își pot însuși tehnica cusăturii românești, concepția artistică a acestor creații cu un accentuat specific național. Urmărind transformările survenite în arta cusăturii în secolul al XX-lea la nivelul localității Subcetate, se poate observa trecerea de la arta tradițională, „clasică” la un fel de „baroc” al artei populare, cu decorațiuni bogate și culori vii, îndrăznețe, ceea ce dovedește preferința pentru înfrumusețarea portului popular.

În acest moment confecționăm semne de carte pe etamină, familiarizându-ne cu punctele de cusătură, iar pe viitor ne dorim ca ceea ce am învățat să se materializeze în realizări de cămăși populare. La sfârșitul anului școlar vom realiza o expoziție cu obiectele de artă realizate de elevii liceului „Miron Cristea” – Subcetate. Suntem novice în tainele acestui meșteșug și sperăm să nu fim judecați prea aspru pentru stângăciile noastre, însă avem atitudinea corespunzătoare și determinarea necesară pentru a ieși din tiparele impuse de noua societate dominată de tehnologie.

Satul românesc este acela care poartă peste ani tradiția portului, a cântecului și a dansului popular. Ele sunt ca niște indicatoare ce conduc adânc în subconștientul nostru. Atâta timp cât le cunoștem și le transmitem din generație în generație vom rămâne veșnic ROMÂNI.

Acest proiect ne-a ajutat și ne ajută să înțelegem semnificațiile semnelor cusute, contextul în care au apărut, apartenența lor la anumite zone și legende. Am învățat, spre exemplu, că ceea ce pare la prima vedere o inimă cusută, reprezintă de fapt, poziția cu mâinile în șold a femeilor și este un semn de putere feminină. Impactul proiectului sperăm să fie unul pozitiv, prin care ne îmbunătățim atât metodele de colaborare, cât și mentalitatea la nivel local. Important este faptul că ne dorim să rămânem mai mult la școală, să coasem mult mai mult, așa cum făceau străbunii noștri când se adunau la șezători... sufletul se liniștea, iar mâna lucra cu spor.

Costumul popular face parte din viața noastră, a românilor, fiind un mod de a ne înfrumuseța traiul și avem responsabilitatea de a-l lăsa generațiilor viitoare, așa precum și noi l-am moștenit, de o mare frumusețe, pur, elegant, luminos, funcțional prin excelență, deoarece „obiceiurile, tradițiile, cântecul și portul local fac parte din tezaurul pe care trebuie să-l lăsăm urmașilor noștri. Ele sunt, alături de limbă, semne ale identității noastre etnice și atâta timp cât le păstrezi, nu ești un

NIMENI”. Valorizarea tradițiilor și obiceiurilor poporului nostru sunt o necesitate în contextul social-actual. Arta populară trebuie cunoscută, conservată, și mai ales, trebuie practicată.

Sunt mândră și le sunt recunoscătoare profesorilor mei, care au inițiat acest proiect prin intermediul căruia pot face ceea ce îmi place alături de colegii mei, fără a fi judecată ca fiind „o bunicuță”. Astfel de oameni sunt din ce în ce mai rar, însă reprezintă „sarea pământului” acestuia, dar pentru a afla gustul pe care-l dau ei culturilor locale trebuie să reușim să-i vedem, să-i ascultăm, să le înțelegem zbaterea și să transmitem generațiilor următoare frumusețea spirituală a vieții, așa precum și Nicolae Iorga afirma că: „fiecare loc de pe pământ are o poveste a lui, dar trebuie să tragi bine cu urechea ca să o auzi și trebuie un gram de iubire ca să o înțelegi”.

BIBLIOGRAFIE

1. DOBREANU, Doina, 2008, *Cusături artistice din Subcetate-Mureș (Harghita)*, editura F&F International S.R.L., Gheorgheni.
2. DOBREANU, Doina, 2010, *Țesături românești din zona Mureșului Superior (Secolul al XX-lea)*, editura F&F International S.R.L., Gheorgheni.

VOCEA UNIRII

CRISTINESCU ANGELA
STANCIU NICOLETA-ALEXANDRA
LICEUL TEORETIC„RADU VLĂDESCU”

„Românie,dulce ți-i graiu’ /Dulce și de-un veac vorbit/Iar a ta mare unire/Pe toți ne-a înmărmurit/,Iar de-o fi să vină iară/Popoare,cotropitorii/Află că din astă țară/N-o să plec pân-o-i murii/”. Asta spunea un copil la 1 decembrie 2017. Rostea cu patos și iubire, câteva versuri scrise de el pentru țara lui, România. Nu a recitat școlărește alte creații lirice impuse de către doamna profesoară, ci a vrut să-și exprime liber emoțiile. Nu a vrut să iasă în evidență prin tehnica recitatului, ci doar și-a arătat iubirea și convingerea, o fermă convingere ca el este pregătit și acum, la doar cei zece ani, să lupte pentru țara sa. Nu a vărsat lacrimi false, ci a stat demn, cu mâna la piept, rostindu-și respectuos versurile dedicate României. Nu a jucat un rol, dar a creat prin poezia sa ușor stângace, o stare pe care noi o trăim din ce în ce mai rar, un sentiment ce-a dispărut din inimile noastre sau a fost umbrit ,anume iubirea față de țară. Țara aceasta pe care noi o blamăm și o împroșcăm cu ură și cuvinte grele, sau a cărei limbă o vorbim, conștient,incorect,devenise brusc, „PATRIA MAMĂ”.

Înconjurat de circa o sută de oameni, băiatul a rostit:„ Iar azi de-o fi să vină mama/ Eu doar o vorba am să-i spun/ De ce ți-ai părăsit tu țara/ Și m-ai lăsat pe mine-n drum?/”. Nimic, dar nimic pe lumea aceasta nu poate fi mai dureros decât dorul de mamă, iar România se confruntă cu multe lacrimi și suspine din cauza plecării masive a românilor în străinătate. Acasă, pe prispă sau în fața blocului rămân zeci de copii triști . Sunt suflete fragile, inocente, conștiente de faptul că ai lor părinți nu vor putea veni în fiecare lună acasă, ci vor trece ani, ani grei până se vor revedea. La fel era și situația lui. Fiecare cuvânt rostit avea o tonalitate din ce în ce mai puternică. Făcea pauze dese,respira adânc, se uita în ochii noștii și-și continua spusele. Avea o privire prin care ne făcea să ne simțim mândrii că suntem români, dar totodată să realizăm că ceea ce spunem despre țara noastră este dizgrațios, iar ceea ce facem pentru ea este insuficient.

„ Știu că renumerația este mică și că majoritatea ne plângem de neajunsuri, dar gândiți-vă la ce s-a întâmplat pe 1 decembrie 1918!”. Și astfel, un copil de zece ani, a explicat, pe înțelesul tuturor unirea făcându-ne să îi înțelegem însemnătatea.„ Acum 99 de ani, la 1 decembrie 1918, s-a petrecut cel mai mare și mai semnificativ eveniment pentru țara noastră, adică Marea Unire. La Alba Iulia,poporul român și-a decis soarta. Cu entuziasm și inimi iubitoare, au declarat faptul că ei reprezintă un tot, că Transilvania, Basarabia și Bucovina s-au unit cu Regatul României, formând ROMÂNIA. Peste 100.000 de oameni din fiecare colț ale acestor teritorii au mers către Alba Iulia. Munții se cutremurau, apele șoviau, iar inimile lor băteau din ce în ce mai tare. Unirea Transilvaniei , Basarabiei și Bucovinei a fost un rezultat al luptelor duse cu eroism de către poporul român și al curajului românilor din aceste provincii de a se unii cu țara. Unirea s-a realizat înntr-un context internațional prin intermediul adunărilor: Congresul ostașilor moldoveni, Congresul General al Bucovinei și Marea Adunare Națională. A reprezentat o încununare a luptei duse pentru unitate națională și realizarea idealului întregii națiuni. Marea Unire a avut și personalități,figuri reprezentative pentru importantul eveniment. Amintesc de Ion I.C.Brătianu care a avut o contribuție majoră la actul de unire al Transilvaniei și Ștefan Cicio Pop ,vicepreședinte al Marii Adunări Naționale.Știți, așa cum noi ne bucurăm atunci când câștigăm ceva, de pildă un concurs la șah și

savurăm tortul primit ulterior ca răsplată, așa s-au bucurat și românii la 1 decembrie. De exemplu, eu am stat până acum câteva luni cu mama, înainte să-și părăsească ea țara, iar tatăl meu stă în alt oraș. Ei sunt certați, iar dacă ar depune un efort pentru a se înțelege mai bine și ne-am unii, așa cum s-au unit principatele române, am fi mai fericiți. Exact așa au fost și românii, bucuroși că au realizat o mare familie, România.

Și acum vă întreb: Nu este păcat de această țară frumoasă,zămislită cu greu de către strămoșii noștrii? De ce plecați departe cu trupul și sufletul de patria voastră?

Acum câțiva ani am întrebat-o pe bunica mea,,Ce sunt? “, iar buna’ mi-a spus că sunt om. ,, Om ,om,am zis eu, dar altceva?”. ,, Da, ești român!”. Curios,i-am zis:,, Păi și de ce nu sunt italian?” . Și atunci, lăsând fusul de-o parte, cu ochii umezi și vocea tremurândă, mi-a spus:,,Pentru că te-ai născut în România, vorbești română, îți cunoști istoria și îți iubești țara”. Asta înseamnă să fii român. Așa că voi, cei care plecați în străinătate și uitați de tot ceea ce vă leagă de România sau vă este rușine cu țara aceasta, să știți că oricât de departe ați pleca, sunteți români. Fie că vă faceți o familie în Germania sau lucrați în Spania,în inima voastră curge sânge de dac. Nu vă condamn pentru alegerile voastre, vreau doar să vă fac să înțelegeți că e păcat de o țară atât de frumoasă precum România. Oricum, să recunoaștem că sunt o mulțime de persoane, chiar și în sala aceasta, care cred că este o țară ,,naspa”. În concepția lor, frumos înseamnă modern, extravagant. Eu , de pildă, nu știu cum să explic definiția cuvântului,,frumos”. Pentru mine reprezintă natură, tradiție. E ca un trandafir, pe care indiferent de culoarea sa, îl consider frumos, iar România este o țară minunată, așa cum ne-au lăsat-o strămoșii noștrii.

Noi ,copii, suntem cei care creem o legătură între românii plecați în străinătate și cei rămași aici. Menținem o unitate între România de afară și cea de acasă. Apropiem,prin iubirea noastră, sufletele românilor. Chiar și astăzi sunt în această sală câteva persoane pe care postarile noastre pe anumite rețele de socializare ,le-au făcut să vină acasă, să ne asculte și să se gândească la faptul că ei sunt ,oricum și oriunde, români.

Așadar, sper că în câțiva ani, percepția voastră despre România să se schimbe, iubirea să înflorească, iar gândul de a pleca să dispară. Cred cu ardoare că părinții tuturor colegilor mei și inclusiv mama mea, se vor gândii la cei peste 100.000 de oameni hotărâți pentru a realiza,, Visul de aur al României” și că vor înțelege că,, ACASĂ E ROMÂNIA”.”

Îmi amintesc lacrimile ce au urmat după acest discurs, aplauzele furtunoase din sală și privirea lui Răzvan, băiatul cu o gândire matură și un suflet curat, de român. Ne explicase tuturor ce este de fapt România și cât de mult s-a luptat pentru acest ideal. A emoționat prin povestea lui, dar și prin cea a României, ambele fiind spuse cu atât de multă iubire și emoție.

Anul acesta este centenarul Marii Uniri, adică au trecut 100 de ani de când s-a făurit această țară. Avem motive să sărbătorim, să fim mândrii că ne-am născut aici și că am crescut pe plaiuri românești. Suntem datori acestei țări .Trebuie să îi îngrijim valorile și locurile. Avem numeroase obiective turistice pe care noi le catalogăm drept ,,ruine”, dar pentru care străinii plătesc sume mari ca să le viziteze.Spunem că peisajele sunt plictisitoare , însă nu ne dăm seama de cât de minunate sunt pajiștile sau cât de fascinanți sunt munții.

Mărturisesc că am realizat atât de multe lucruri datorită acelui băiat și pot să declar, cu toată inima:
Românie, te iubesc!

Bibliografie
http://ziarullumina.ro/principalele-evenimente-din-1918-anul-marii-uniri-129647.html -sursa primei fotografii
https://www.thenaturaladventure.com/filters/romania-walking-holidays/ - sursa ultimei fotografii

GARDA NAŢIONALĂ DE LA ALBA IULIA, DE LA CONSTITUIRE LA RECONSTITUIRE PRIN REENACTEMENTUL ISTORIC

Eleva COROIU MĂDĂLINA, cl. a XII-a
Coord.prof. CETEAN DANIELA
COLEGIUL NAŢIONAL „HOREA, CLOŞCA ŞI CRIŞAN" ALBA IULIA

I. CE ESTE REENACTEMENTUL ISTORIC?

Din ce în ce mai răspândit în lume, reenactementul istoric este cea mai apropiată legătură dintre istorie şi publicul interesat de aceasta. **Reenactementul istoric** reprezintă o activitate educaţională, dar şi de divertisment, prin care marele public urmăreşte într-o manieră nouă evenimentele istorice dintr-o anumită perioadă. Termenul provine din limba engleză şi se referă la recrearea unui eveniment istoric sau al unei perioade cât mai real cu putinţă . Într-o accepţiune mai largă , reenactement-ul reinterpretează istoria într-o manieră facilă pentru public , nereducându-se doar la o călătorie emoţionantă sau o iluzie ci la o muncă asiduă care presupune cunoaşterea istoriei şi colaborarea mai multor factori (muzeu, Arhive, cercetători ştiinţifici, voluntari care sunt pasionaţi de istorie) ce dau caracter profesionist întregii activităţi.

Reenectementul este folosit de-a lungul întregii istorii. Cele mai vechi spectacole de reenactement aparţin romanilor. În epoca medievală erau frecvente turnirurile care reînviau prin lupte personaje istorice din antichitate. Secolul XX a fost cel care a făcut din reenactement cea mai răspândită formă de apropiere de istorie pentru publicul larg. Au apărut tot mai mulţi voluntari, **reenactori**, cei care dau viaţă istoriei, pasionaţi de istorie, interesaţi să îşi petreacă timpul liber făcând ceva constructiv. Aceştia provin din toate mediile sociale şi au ca numitor comun pasiunea pentru istorie. Totodată, au vârste diverse, sunt şi bărbaţi şi femei, se îmbracă cât mai autentic pentru perioada pe care o reprezintă, îşi însuşesc comportamentul, chiar limbajul epocii, consultă sursele istorice pentru a păstra adevărul istoric, şi oferă spectacole din cele mai interesante pentru a capta atenţia publicului şi pentru a face cunoscute locurile pe care le reprezintă. Succesul unor astfel de iniţiative depinde foarte mult de pasiunea voluntarilor, de credibilitatea lor în respectarea adevărului istoric.

Oraşul care se poate mândri cu cele mai multe trupe de reenactement din ţară este Alba Iulia. Toate cele 6 proiecte au fost demarate şi câştigate de Muzeul Naţional al Unirii din Alba Iulia prin şase proiecte intitulate **„Ţinutele istoriei".** Proiectul **„Ţinutele istoriei. V. Garda Naţională de la Alba Iulia"** a fost câştigat de Muzeul Naţional al Unirii din Alba Iulia în 2016 şi a avut ca obiectiv principal reconstituirea prin metoda reenactement-ului istoric a unui detaşament al Gărzii Naţionale din Alba Iulia ce a activat în preajma Unirii de la 1 Decembrie 1918. Reconstituirea Gărzii Naţionale de la Alba Iulia este strâns legată de oraşul nostru, de evenimentul care a avut loc în urmă cu 100 de ani şi reprezintă, prin urmare, o modalitate deosebită de a face cunoscut publicului larg rolul oraşului Alba Iulia în realizarea Marii Uniri.

În anul Centenarului Marii Uniri, recrearea unui detaşament al Gărzii Naţionale este binevenită deoarece este un subiect foarte puţin cunoscut de publicul larg, deşi anul 1918 s-a bucurat de o foarte mare atenţie în istoriografie.

II.CONSTITUIREA GĂRZII NAŢIONALE DE LA ALBA IULIA

Garda Naţională de la Alba Iulia , cunoscută şi sub numele de Legiunea de Alba Iulia, sau Legiunea a XIII-a, (ce o leagă clar de istoria antică a oraşului nostru) a avut un rol esenţial în organizarea Marii Adunări Naţionale de la 1 Decembrie 1918, precum şi în alegerea locului unde s-a desfăşurat aceasta - la Alba Iulia.

La începutul lunii octombrie , românii din Transilvania reprezentaţi de două partide, Partidul Naţional Român şi Partidul Social Democrat, stabilesc o linie comună de acţiune şi constituie un organism unic ce va conduce lupta de autodeterminare- *Consiliul Naţional Român Central*. Înființarea consiliului are loc la Budapesta la 30 octombrie 1918, având în componență șase

naționali: Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio Pop, Alexandru Vaida-Voievod, Aurel Vlad și șase socialiști Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu și Baziliu Surdu.

Consiliul Național Român Central își începe activitatea la Arad, la 2 noiembrie 1918, în casa lui Ștefan Cicio-Pop, care este numit președintele consiliului. De la această dată consiliul a început formarea organizațiilor teritoriale, comitate, cercuale și comunale, prin intermediul cărora consiliul nu doar a orientat, ci a condus efectiv viața politică din Transilvania. A doua zi, la 15 noiembrie 1918, *Consiliul Național Român Central* ia hotărârea de a declara unirea românilor transilvăneni, crișeni, bănățeni și maramureșeni cu Regatul României într-o Mare Adunare Națională. Hotărârea este cuprinsă în *Regulamentul* pentru alegerea deputaților care urmau să voteze Unirea cea Mare.

Alegerea deputaților urma să se facă în următoarele 10 zile în conformitate cu Legea electorală din 1910, pe circumscripții, în toate localitățile desemnate a fi centre electorale. Numărul deputaților aleși, s-a decis a fi cinci pe circumscripție electorală, aleși prin vot universal deschis. Este pentru prima dată când bărbații și femeile aveau dreptul de a-și exprima votul direct. La 18 noiembrie 1918 Consiliul Național Român Central redactează, prin același Vasile Goldiș, manifestul *Către popoarele lumii*, semnat în numele Marelui Sfat al Națiunii Române de Ștefan Cicio-Pop, prin care se făcea cunoscut refuzul autorităților maghiare de a ține seama de revendicările juste ale populației românești. La 20 noiembrie 1918 Consiliul Național Român Central anunță convocarea Marii Adunări Naționale la Alba Iulia. În discuție au mai fost luate orașele Blaj și Sibiu, dar s-a optat pentru Alba Iulia datorită faptei lui Mihai Viteazul de la 1600 și a supliciului conducătorilor răscoalei de la 1784 în cetatea orașului. Alba Iulia fiind numită în Actul Convocării, **cetatea istorică a neamului nostru**.

Gărzile Naționale Române au fost organe de asigurare a ordinii publice și de apărare a drepturilor naționale rezultate din principiul autodeterminării, al libertății și unității naționale, constituite în cursul lunilor noiembrie-decembrie 1918 în ținuturile locuite de români dintre Carpați, Tisa și Dunăre. Ele au fost organizate de către *Consiliul Național Român Central* și subordonate acestuia și, alături de *Consiliul Dirigent* au avut calitatea de organisme executive. Prin natura lor, au constituit o forță care a preluat rolurile poliției locale și al jandarmeriei pe fondul dezorganizării administrației austro-ungare și, până la intrarea trupelor regulate române în Transilvania și pe cel al armatei. Simultan, Gărzile și-au asumat și un rol politic, servind atât ca mesageri și propagandiști ai hotărârilor și deciziilor Consiliului Național Român Central și ai consiliilor locale, cât și uneori ca factori de opoziție activă politică, administrativă și militară față de guvernul de la Budapesta. Prima gardă naţională a fost creată la Arad, iar după modelul acesteia se vor constitui şi în restul Transilvaniei. În aceasta putea să fie primit „orice om cinstit fără deosebire de neam şi lege”.

Gărzile naţionale rurale se constituie la decizia Gărzii Naţionale de la Arad încă din 7 noiembrie 1918. Populația de la sat putea fi reprezentată de 5 la sută din numărul locuitorilor în garda rurală. Conducerea aparținea unui ofițer, iar în lipsa lui, i se încredința unui subofițer. Soldele erau diferite, ofițerul primea 30 de coroane, iar locotenenții 20 coroane. De alimentație se ocupau localnicii, iar gardiștii se organizau în casele comunale. Pe 12 noiembrie 1918, Consiliul i-a decizia de a forma o secție militară, care va avea rolul de a organiza gărzile la nivel național. Astfel, toți cei care făcuseră parte din armata austro-ungară și care nu se mai aflau sub jurământul împăratului puteau deveni membri ai acestora şi vor putea purta simbolul mândru al suveranităţii naţionale, tricolorul.

După depunerea jurământului de către maiorul Alexandru Vlad, acesta a fost instituit comandant al gărzilor naționale. Fiecare membru al legiunii trebuia să depună jurământul. La 4 noiembrie 1918 s-a creat Consiliul Naţional Român la Alba Iulia precum şi Consiliul Militar Român. Comandant militar al gărzii a fost numit căpitanul Florian Medrea

Comunicatul emis după ședința Consiliului din 9 noiembrie 1918, a precizat rolul important care urma să revină acestor tipuri de unități, a căror formare a reprezentat unul dintre obiectivele

esențiale ale strategiei mișcării de eliberare și unitate națională a românilor transilvăneni. Având în vedere creare unei armate independente, Consiliul Național Român Central a stipulat că toți militarii români erau „soldați ai Consiliului Național Român".

În cursul intervalului noiembrie-decembrie, înființarea Gărzilor a cunoscut o amploare deosebită, la sfârșitul lunii noiembrie numărul celor înrolați fiind de 8.000-10.000. Formarea gărzilor în mediul rural a fost rezultanta unui efort de convingere dus de elita satelor. Un rol semnificativ a revenit în acest context tandemului preot-învățător (ce aparținea elitei tradiționale), tandem care a avut atât calitatea de instanță simbolică validată comunitar, cât și un puternic grad de reprezentativitate și o capacitate mare de mobilizare. Alături de elita tradițională, noua elită întoarsă de pe front a venit cu un semnificativ capital de imagine.

Nevoia constituirii unei gărzi care să apare și să protejeze satele transilvănene era principala problema a CNRC. Regulamentul organizării acestora s-a aprobat pe 7 noiembrie 1918. În 7 noiembrie CNR din Alba Iulia anunță înființarea gărzii civile locale. La început, în garda locală s-au înrolat 120 de soldați reîntorși de pe fronturile Imperiului austro-ungar plătiți cu 30 de coroane pe 24 de ore de serviciu. În procesul verbal al CNR din Alba Iulia din data de 11 noiembrie, se consemna faptul că românii care făceau parte din garda maghiară ar trebui să devină voluntari în garda națională română. Sediul legiunii a fost stabilit în localul judecătoriei militare pe strada Valeria, numărul 19, iar voluntarii aveau să fie recrutați din fostul Regiment 50 Infanterie.

Înființarea legiunii a fost anunțată pe data de **12 noiembrie 1918**. Toți cei născuți între 1896-1900 urmau a fi recrutați. De asemenea, civili și oameni apți pentru efort erau chemați pentru a se înrola, asigurându-li-se mâncare, cazare și soldă. Un alt apel s-a făcut către ofițerii Regimentului 50 Infanterie, care trebuiau în 48 de ore să înștiințeze CNR de voința lor și pentru a cunoaște regulamentul și planul organizării. Apelul a fost primit cu mare bunăvoință, garda ajungând la sfârșitul lunii decembrie la un efectiv de 817 de persoane.

Legiunea cu sediul la Alba Iulia a fost împărțită în patru batalioane, ce acopereau zone din Alba Iulia- Aiud cu plășile din zonă, Blaj, Abrud, și Turda. Excelenta organizare militară a acestei unități a constituit și unul dintre argumentele fundamentale pentru întrunirea Marii Adunări Naționale la Alba Iulia, premisele pentru organizarea evenimentului în condiții de deplină siguranță fiind astfel asigurate. Prin urmare, importanţa Gărzii Naţionale de la Alba Iulia a crescut!

Garda Naţională din Alba Iulia a fost cea care a asigurat paza depozitelor militare din Cetate, dar şi ale celor din Coşlariu. Tot sub controlul acesteia , armele au ajuns acolo unde a fost nevoie, la gărzile naţionale de pe tot comitatul (la Berghin, Hăpria, Colibi, Ohaba ş.a.) Ea avea rolul de a apăra ordinea, de a restabili liniştea prin comune şi de a evita răzbunările personale. Întreţinerea numeroasei gărzi de la Alba Iulia a căzut în sarcina Consiliului Naţional Român local şi se realiza prin rechiziţionări de alimente şi alte bunuri de la populaţie. Peste 700.000 de coroane au fost cheltuite pentru întreţinerea Gărzii Naţionale de la Alba Iulia în perioada cât a funcţionat aceasta.

III. GARDA NAŢIONALĂ ŞI APĂRAREA ORAŞULUI ALBA IULIA

Întrucât la Alba Iulia pe data de 1 Decembrie 1918 se aştepta un număr impresionant de participanţi, oraşul trebuia să beneficieze de o organizare pe măsură. Statul Major al Gărzilor Naţionale a elaborat un plan de apărare a oraşului, responsabil fiind comandantul Legiunii de la Alba Iulia, Florean Medrea. Acest plan trebuia să prevadă protecţia asupra Sălii Unirii, acolo unde urmau să se adune cei 1228 de delegaţi, cât şi asupra împrejurimilor oraşului. Ordinea exemplară a fost asigurată de cei 3000 de gardişti din judeţ concentraţi la Alba Iulia ajutaţi şi de unităţi militare din judeţele vecine. Armele cu care au fost dotaţi gardiştii însumau peste 30 de mitraliere, numeroase puşti, patru tunuri şi mai multe camioane blindate. Pe lângă asigurarea securităţii oraşului şi adunării, în eventualitatea unui atac din afară, rolul gărzii a fost şi acela de a asigura ordinea internă a Adunării şi realizarea fluenţei deplasării participanţilor pe coloane spre Platoul Romanilor unde a avut loc Marea Adunare. Un amănunt foarte important legat de desfăşurarea în

condiţii optime a Adunării este acela că pe parcursul zilei de 1 decembrie au fost interzise consumul şi comercializarea de băuturi spirtoase.

Trei cercuri de cordoane au împrejmuit oraşul astfel încât să fie evitate orice conflicte cu armatele lui Mackensen în retragere cărora le-a fost oprită intrarea în oraş. 22 de medici şi numeroşi farmacişti au ajutat şi ei la bunul mers al organizării. Au fost asigurate 3 puncte de prim-ajutor pe Câmpul Adunării semnalizate cu tricolorul românesc şi cu steagul alb al Crucii Roşii. În memorialistica vremii, precum şi în corespondenţa ziariştilor de atunci, e consemnată prezenţa Gărzii Naţionale în asigurarea ordinii.

Printre conducătorii Gărzii Naţionale de la Alba Iulia s-a remarcat **Florian Medrea** care a îndeplinit funcţia de comandant militar al judeţului Alba având în subordine toate formaţiunile militare de pe cuprinsul judeţului, el a înarmat gărzile, şi a dezarmat garnizoana maghiară din Alba Iulia. A avut marea misiune a organizării şi supravegherii ordinii în cadrul Marii Adunări de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Fratele său, medicul **Dominic Medrea** a organizat serviciul medical la 1 decembrie pentru a evita izbucnirea unor epidemii şi pentru acordarea serviciului de urgenţă. **Ovidiu Gritta** a fost colaborator al fraţilor Medrea şi a condus gărzile naţionale din satele din jurul oraşului Alba Iulia. S-a ocupat de aprovizionarea gărzilor. El a dat onorul delegaţiilor sosite la Alba Iulia, precum şi CNRC-ului. **Eugen Hulea** viitorul director al Liceului de băieţi „Mihai Viteazul" creat în 1919 a comandat şi el un detaşament de gardişti cu misiunea de a supraveghea căile de acces spre Alba Iulia dinspre Teiuş şi Zlatna. Organizarea Adunării de la Alba Iulia a fost descrisă de acesta pe câteva file care se păstrează la Muzeul Naţional al Unirii din Alba Iulia.

Garda Naţională şi-a continuat activitatea şi după Adunarea de la Alba Iulia în principal pentru aprovizionarea populaţiei cu alimente. Crearea Consiliului Dirigent în 2 decembrie 1918 a subordonat Gărzile Naţionale acestuia . Transilvania devine treptat parte a României , iar gărzile naţionale cedează rolul lor armatei şi jandarmeriei române. Desfiinţarea Legiunii române de la Alba Iulia s-a făcut pe data de 15 ianuarie 1919 când comanda armatei ardelene va fi încredinţată generalului Ioan Boeriu, iar legiunea din Alba Iulia va face parte integrantă a noii armate române. O parte dintre gardişti rămân încadraţi în armata română, alţii, mai tineri îşi vor continua studiile întrerupte de război, iar cei mai mulţi îşi vor continua meseriile de dinainte de război.

IV. GARDA NAŢIONALĂ –TRUPĂ DE REENACTEMENT ÎN ALBA IULIA

Continuitatea legiunii romane dăinuie și în prezent prin Garda Națională de la Alba Iulia care a existat și acum 100 de ani, în anul Marii Uniri, dar și acum prin trupa de reenactement a proiectului „Ținutele istoriei". Cum Legiunea a XIII –a Gemina a protejat Apulum-ul între anii 106-270 d. Hr, așa au procedat și soldații care făceau parte din Legiunea Română în anul 1918!

Timp de secole locuitorii zonei care se găsește în arcul Carpatic au năzuit la o unire cu țara mamă, unire ce avea să fie posibilă la Alba Iulia și datorită bunei organizări a Gărzii Naționale. Legiunea română de la Alba Iulia nu a reprezentat doar o grupare de soldați ce aveau să asigure buna desfășurare a Marii Uniri, ci o adevărată instituție! Ea a făcut posibil să se împlinească în Alba Iulia, locul unde în 1599 Mihai Viteazul a realizat prima unire a românilor , Marea Unire din 1918.

Pentru cetăţenii oraşului, această nouă trupă de reenactement aduce mai în actualitate istoria locală. Fiind deja obişnuiţi cu spectacolele pe care le desfăşoară romanii şi dacii de câţiva ani, noul proiect leagă clar istoria noastră de monumentele cele mai cunoscute din Alba Iulia - Sala Unirii, unde s-a semnat actul de la 1 Decembrie 1918 şi Muzeul Naţional al Unirii. Publicul alba iulian , dar şi turiştii care ajung în oraşul nostru, au acum o nouă posibilitate de a învăţa pe viu o nouă lecţie de istorie. Puţini ştiu despre Garda Naţională şi rolul ei în Marea Adunare de la Alba Iulia. Abia acum vor înţelege mulţi dintre aceştia cum a fost posibil ca într-un oraş cu aproximativ 10.000 de locuitori să se poată organiza o adunare la care au participat peste 100.000 de oameni, fără să fie probleme. Oameni veniţi din toate părţile Transilvaniei, dar şi ale României, care au fost îndrumaţi, încolonaţi, grupaţi ,supravegheaţi de gărzile naţionale, cărora li s-a acordat şi asistenţă medicală dacă au avut nevoie. O astfel de adunare s-a desfăşurat în ordine , fără incidente militare, în condiţiile în care trupele germane învinse se retrăgeau pe lângă graniţa oraşului.

În anul Centenarului, acest proiect este binevenit pentru a permite celor interesaţi de istorie să înţeleagă cum a fost posibilă desfăşurarea Marii Adunări şi luarea deciziei de a se organiza aici, în oraşul nostru, care nu era capitala Transilvaniei. Totodată, membrii Gărzii Naţionale (10 soldaţi şi ofiţerul Florian Medrea) sunt invitaţi la şcolile din oraş pentru a organiza lecţii de istorie interactive. Elevii pot interacţiona direct cu aceştia. Pot atinge uniformele lor, primesc explicaţii privind echipamentul militar, pot atinge puştile din dotare, văd cum se făcea defilarea atunci, află informaţii istorice de la reenactori şi lecţia de istorie devine una plină de viaţă, este o istorie trăită de fiecare în parte, şi, în consecinţă, mult mai eficientă decât lecţia tradiţională!

La fel ca şi celelalte proiecte referitoare la ţinute ale istoriei, în luna mai când are loc „Noaptea Muzeelor" un număr foarte mare de turişti au posibilitatea să vadă în acţiune membrii Gărzii Naţionale. Până astăzi majoritatea imaginilor cu Legiunea de la Alba Iulia din 1918 au fost asociate cu fotografiile făcute de Samoilă Mârza în 1918. De când există în Alba Iulia trupa de reenactement, ea devine o realitate a oraşului fiind strâns legată de Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Aceasta este însă parte a unui proiect mult mai amplu al Muzeului Naţional al Unirii din Alba Iulia care doreşte să recreeze atmosfera de la 1 decembrie prin reconstituirea segmentului politic (care a fost deja realizat prin „Ţinutele istoriei. VI. Personalităţile Marii Uniri") şi a marii mase de participanţi la Unire.

Garda Naţională de la Alba Iulia are mare vizibilitate în comunitatea locală şi în şcoală. În fiecare săptămână începând cu luna mai 2018 se organizează la cinematograful din Mall activităţi de prezentare a Gărzii tuturor şcolilor din oraş. Se fac lecţii interactive, se prezintă filme documentare de epocă cu Marea Unire, se iscă discuţii constructive şi astfel istoria e mult mai bine înţeleasă. În plus , presa locală prezintă toate acţiunile în care este implicată Garda Naţională , atât în oraş cât şi la concursurile de reenactement din ţară. Ea are o deosebită reclamă în oraş şi , prin numărul foarte mare de turişti care vin în Alba Iulia din ţară şi străinătate, ajungând să fie unul dintre subiectele cunoscute pe viu de către aceştia.

O ALTFEL de istorie prezentată ASTFEL!

BIBLIOGRAFIE

1. Clopoţel, Ion, *Revoluţia din 1848 şi Unirea Ardealului cu România,* Cluj, 1926
2. Giles, Howard, *A Brief History of Re-enactment,* 2014 , in **http://www.eventplan.co.uk/page29.html**
3. Groza, Mihai Octavian, *Documente privind activitatea Consiliului Naţional Român din Alba Iulia,* Sebeş, 2012
4. *Istoria Transilvaniei,* vol. III (De la 1711 până la 1918), Coordonatori Ioan Aurel Pop, Thomas Nagler, Magyari Andras, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2008
5. *Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, București, 1943
6. MNUAI, Colecția de documente, inv. nr. 2577, 2259, 6608, 6615
7. Pleşa, Ioan, *Formarea şi activitatea Consiliilor Naţionale din judeţul Alba, în luna noiembrie 1918,* în *Apulum,* VII/2, 1969.
8. Românul, Arad, nr. 1, din 26 octombrie/ 8 noiembrie 1918, p. 2
9. Roz, Alexandru, *Aradul - cetatea Marii Uniri,* Editura Mirton, Timișoara, 1993
10. Rustoiu,Ioana, Cristea, Marius , Roșu, Tudor, Liviu Zgârciu, Liviu, *Garda Națională de la Alba Iulia*, Alba Iulia, Editura EVertical, 2016

DOMENIUL ŞI CASTELUL DIN BLAJ ZUGRĂVITE ÎN URBARIILE DIN SECOLUL AL XVII - LEA

CADRU DIDACTIC – DANCU AUREL
AUTOR ESEU ELEV – STAN FLORINA RALUCA
UNITATEA ŞCOLARA – LICEUL TEHNOLOGIC JIDVEI

De o importanţă deosebita, pentru interpretarea istoriei dintr-un unghi nou, ne sunt de un real folos, nouă, întreaga serie a datelor desprinse din conscripţiile urbariale ale secolului al XVII-lea şi a celui următor, a sediului domeniului din Blaj. Astfel s-ar putea porni spre o cercetare istorică, mai profundă, aplicată locurilor în cauză, de la imaginea schematică a fortificaţiei Blajului, datând din 11 noiembrie 1665, configurată descriptiv amănunţit de catre David Prodan, care deşi este anterioară, nu se află în contradicţie cu cea a releveului de după 22 de ani, din 1687, ci dimpotrivă şi ele pot fi suprapuse perfect, completându-se reciproc. În interiorul şi împrejurimile fortificaţiei erau menţionate, la sfârşitul secolului al XVII-lea, un personal şi o populaţie relativ numeroasă, cu îndeletniciri inclusiv meşteşugăreşti, diverse. Astfel numai personalul cetăţii includea în 1665: provizor, sameş, chelar, pârcălab, 4 drabanţi, 6 nemţi(soldaţi), predidator, învaţător (schola mester), stăvar, văcar, ospătar, maier al oilor, 9 birişi cu judele lor, 12 birişi din Făgăraş, maieriţă, jude al şurii, îngrijitor de găini, pitar, doi grădinari, femeie pentru gătit.

Tot în ceea ce priveşte efectivele umane de pe domeniul Blajului şi nu numai, ne putem baza, putem urmării evoluţia acestora, cu creşteri, stagnări sau scăderi, având la dispoziţie mai multe urbarii din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, din anii 1647, 1681, 1691, 1694, 1696. Astfel urbariul din 1647 aminteşte de existenţa unui jude în Blaj (Biro), denumirea maghiară a termenului, indicând evident caracterul unguresc, preponderent al localităţii. Apoi ne sunt prezentate slujbele mai importante de pe domeniu ca: 1 libertin călare, 1 crâşmar şi libertin, 1 drabant cu săptămâna, un jude al şurii(csurbiro), 1 grădinar, 2 olari. În 1691, găsim pe domeniul Blajului următoarele slujbe:1 jude, 2 olari, 2 grădinari, 1 maier la vaci, 1 morar. Ţiganii înscrişi la Blaj au drept voievod pe Rosa Mihaly, personal fiind obligaţi toţi să slujească măriei sale. Trei ani mai târziu, urbariul din 1694, consemnează pe domeniul Blajului în plus pe lângă cei 38 de ţigani, din care 20 arămari, 18 fierari, 8 dintre ei fiind fugiţi. Din punct de vedere al veniturilor, urbariile consemnează sume mici ce se realizau aici, faţă de alte domenii, astfel că pe baza socotelile din 1668 rezultă o sumă doar de 690 de florini, un an mai târziu doar de 500 florini, iar pentru 1670, doar de 225,46 florini.

Însă, pe baza urbariului din 1665, ne putem face o imagine globală asupra domeniului din Blaj şi-n primul rând asupra centrului său domenial cel reprezenta castelul. La intrare pe poarta castelului, poartă care se poate ridica, bine întărită, zăvorâtă, având pod la inrare, găsim cuierele unde îşi atârnă darabanţii puştiile. Prima ,,casa'', dintr-un număr de şapte, din zona parterului, este cea a drabanţiilor, ea este boltită, are cuptor, un pat, 2 cuiere pe care se găsesc ,,cinci perechi de fiare pentru picioare'', 2 muschete, 1 vas de cărat var, În următoarele trei ,,case'', toate boltite, găsim: ferestre cu lipsuri, ferestre cu gratii de fier, cuiere ţăraneşti, 10 gălete de ciapă roşie şi 58 de caşi. Îi urmează apoi, în enumerarea făcută de urbariul din 1665, ,,casa de bucate''(gabonas ház), cu cantităţi diverse de bucate ,,16 gălete de grâu de toamnă, 48 gălete de orz, 9 gălete de ovăz'' urmat apoi, la capătul casei, de grajd şi de o fântână cu scripete, apoi de bucătărie, plăcintărie (Teszta műves ház) şi pitărie (Sűteő ház). Tot în zona parterului se mai aflau: ,,casa oţeturilor''unde se găseau , sare măcinată, 14 piei crude de oaie, 3 vedre de oţet, 115 lâni de miel, o bute goală'', ,,casa făinii'', unde găsim ,,4 gălete de făină, 1 cadă de baie, 130 de scânduri secuieşti, 2 buţi'', urmată de ,,casa'' de fiert vinars şi măcinat sare, unde găsim ,, cuptor de cahle ţărăneşti, o moară de măcinat sare, 2 ciubere''.

Cea mai importantă ,,casă'' din zona parterului este cea a judelui curţii (provizorului). În ea găsim următoarele:,, 1 cuptor de chale ţărăneşti, două mese, un scaun cu braţe, 1 pat, 1 laviţă căptuşită, 1 ciubăr, 1 dulap, 1 cadă mică, în târnaţ o masa rotundă de piatră pe picioare de lemn''. ,,Casele'' din rândul de sus, de la primul etaj, sunt în număr mare, mai exact, 11. Prima este ,, palat mare'', dar nu are ferestre, nici tavan, pereţii goi, cere grabnică renovare. Urmează biserica (capela) din incinta castelului, ,,cu târnaţ şi coridor''. Celelalte ,,case, palate'' până la al zecelea, sunt sărăcăcioase, având, printre puţinele, cam aceleaşi. A zecea ,,casă'' se distinge sub numele de ,,casa principelui'', având uşi căptuşite, cuptor de cahle smălţuite verde, padiment bun, boltitură bună, 2 ferestre de sticlă. Următoarea ,,casă''era cea a principesei, având o fereastră cu sticlă, cuptor de cahle smălţuite verde, padiment bun, 1 masă, trei scaune de unul, trei cuiere, 1 pat. Urmează ,,casa'' sameşului, având în inventar:,, 1 masă, 1 scaun, 1 pat, 1 cuier, 1 cuptor de cahle ţărăneşti, 2 ferestre cu sticlă'', urmează alte câteva ,,case'' cu un inventar sărac. ,,Casele'' din rândul al doilea, etajul doi, sunt în număr de unsprezece, astfel că în prima avem ferestre în formă de orificii de tragere, în a doua ,,casă'', cuptor de cahle smălţuite, 1 pat, 1 masă, 1 scaun, 3 laviţe, în a treia ,,casă'', găsim bucătăria, în a patra ceapă iar în a cincea slănini. Celelalte şase ,,case'', au un echipament simplu, mese, laviţe, scaune, au în jurul lor un coridor şi sunt sub acoperiş de ţiglă bun. Sub casele roşii avem pivniţe în trei despărţituri, în fiecare stative şi încă o pivniţă cu nouă secţiuni. În ele găsim un inventar bogat ca:,, 1 vadră de tarcon murat, 1 ciubăr de o vadră, 2 putini goale, o formă de pământ pentru turnat lumânări, 3 poliţe de scânduri, 1 cadă mică de brad, 2 butoaie goale, 1 ladă de ţinut lumânări, într-o bute de 78 vedre 50 vedre de vin cu drojdie, 10 vedre de unt''

De un real folos ne este şi Conscripţia urbarială din 1747, ce a fost realizată cu ocazia preluării efective a administraţiei părţii domeniale de către călugări, ea constituind o veritabilă radiografie a reşedinţei episcopale. Detaliile relevate reînvie, cu deosebită plasticitate, multe aspecte ale realităţiilor trecute. Iată cum era descrisă partea fortificaţiei care a constituit şi constituie actualmente castelul episcopal. Pe latura de apus, un zid înalt de 3 orgii se întindea de la locul, se poate presupune, fostului bastion sud-estic, până la o clădire cu trei nivele (ad aedificium trium contignationum sub tecto tegulitio quasi rotundum). Se intra ca şi acum, de altfel, dinspre răsărit, printr-un portic din lemn de pin. La parter existau două încăperi (cameras duos) şi trei dormitoare (cubicola tria). Pe o scară din lemn de stejar se urca la etaj. Aici se aflau o cămăruţă boltită, bucătăria, patru dormitoare, iar la ultimul etaj o sală încăpătoare, denumită ,,atrium…seu palatium'', trei dormitoare mai mici (tria vero cubicula minora), toate trei cu sobe în cahle verzi, precum şi capele episcopală. Din atriu, pe trepte tot din lemn de stejar, se urcă într-un fel de foişor, rotund şi el (ubi referitur quaedam fornix Simonis quondam Pecs, primi in Transylvania judaizantis…). De jur împrejurul fortificaţiei în forma de T , încorporată laturii vestice, care fusese iniţial ea însăşi prevăzută cu un şanţ împrejmuitor spre interiorul castrului numai şi cu un pod, la începuturi probabil mobil, se întindeau grădinile alodiale. Ele ofereau vederii imagini foarte plăcute, putând fi admirate din foişorul ,,Cetăţii Roşii''. Urbariul anului 1747 specifica existenţa, unui acoperiş de ţiglă ,,sub tecto tegulitio'', deşi în 1761, gravura ,,Votiva apprecatio'' înfăţişa detalii care pot fi interpretate, nu categoric însă, în alt mod. Înspre apus, prin mica poartă de lângă locuinţa provisorului, se intra într-o grădină alodială destul de amplă, de 360 paşi lungime şi 320 lăţime, împrejmuită solid cu crăci şi mărăcini. Acolo fuseseră plantaţi pomi fructiferi, peri, pruni, meri, care existau alături chiar de un pâlc de frasini. Livada şi pădurica din spatele actualului castel episcopal, comunicau şi cu o grădină de legume. Exista tot pe teritoriul grădinii alodiale din preajma castelului un heleşteu ,,vivarium seu lacus'', precum şi o viişoară ,,vineola'', care producea anual 60 urne de vin. Tot pe baza conscripţiei aflam că populaţia domeniului propriu-zis al Blajului, consta îndeosebi din 32 de familii de taxalişti, care deţineau 31 de proprietăţi ,,fundi''şi plăteau în total 212 florini renani anual, respectiv pentru o sesie 10 florini renani şi 5 florini renani pentru o jumătate de sesie. Mai existau 14 familii iobăgeşti şi 39 de inquilini. Iobagii prestau patru zile de muncă cu braţele pe săptămână şi numai două dacă aveau car cu boi. Jelerii munceau două zile pe săptămână cu braţele

sau una cu animalele lor, în timp ce hurubaşii, care erau amplasaţi mai jos de mănăstire, în afara satului propriu-zis, prestau o singură zi de muncă fără alte obligaţii, sau alte taxe.

Trebuie spus în încheiere, faptul că, aceste urbarii sunt o adevarată radiografie a acestor domenii pentru secolele în care ele au fost relizate, dovedindu-ne cu date, cifre reale, situaţia acestora la momentul în care ele au fost făcute.

BIBLIOGRAFIE

Mircea, Gabriela, 1996, Blajul şi domeniul aparţinător la jumătatea secolului al XVIII-lea, în,, *Anuarul Institutului de istorie şi Arheologie'',*XXXIII, Cluj Napoca.

Prodan, David, 1987, *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea*, vol. II, Bucureşti.

COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA

SANDU MARIA ROXANA,
CADRU DIDACTIC : POPESCU GRAȚIELA, UNITATE ȘCOLARĂ: LICEUL TEORETIC "RADU VLĂDESCU"

Am păşit în anul 2018, anul centenarului. 100 de ani de România, 100 de ani de schimbări, de pierderi şi victorii, de suişuri şi coborâşuri, de idei inovatoare şi gândiri tradiţionale, 100 de ani de unitate.

100 de ani de la desăvârşirea statului naţional român, realizată prin unirea provinciilor româneşti cu România "mama". Întâia oară ni s-a alăturat Basarabia la 27 martie 1918, mai apoi Bucovina, pe 28 noiembrie 1918, iar finalizarea s-a realizat prin unirea cu Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş, pe 1 decembrie. Aşa s-a format, după multe eforturi România Mare ce avea ca scop intrarea în Primul Război Mondial, de partea Antantei.

Excluzând datele istorice şi obiectivele politice din acea perioadă, am încercat să mă transpun în inimile şi gândurile oamenilor de atunci, dar recunosc că mi-a fost extrem de greu "Generaţia click" aşa cum suntem numiţi astăzi are lumea doar la un click distanţă, pe vreme ce, acum 100 de ani lumea era doar a celor ce deţineau pământuri şi implicit bani. Se spune că generaţia, este parcă irecuperabilă. Niciodată nu am fost de acord cu această opinie, deoarece noi suntem generaţia ce are grijă de ţara mamă, parcă ajunsă la bătrâneţe. Părem o generaţie fără suflet, care nu mai ştie să mai comunice, să zâmbească, să trăiască altfel decât în spatele tehnologiei, însă sunt sigură căci conştiinţa neamului strămoşesc nu ne va lăsa să stăm de-o parte când vine vorba de "casa noastră".

Ce am considerat uimitor la Marea Unire este că nu a fost realizată de oamenii politici ai acelei perioade, ci de românii ce ardeau de nerăbdare să îi spună pământului pe care trăiau "acasă". Farmecul acestui eveniment fericit, de glorie al ţării noastre este faptul că istoria se transmite prin pur grai. Străbunicii povestesc bunicilor, iar bunicii nepoţilor. Cel puţin aceasta a fost situaţia în care m-am aflat eu acum câteva zile, când l-am rugat pe bunicul meu să îmi dea câteva idei pentru a realiza această lucrare. A început să-mi povestească fapte uluitoare ale copiilor din acea vreme. Bunicul lui ştia şi el poveşti atât de impresionante precum cele relatate reporterilor pentru realizarea articolul "Şi eu am văzut unirea!".

Doamna Salvina Lazăr a fost martoră a Unirii, la vremea adolescenţei. Pe mine această femeie m-a încărcat cu emoţie prin esenţa declaraţiilor sale. Era ca şi cum aş fi fost acolo. Povestea stimabila doamnă că "Se ducea lumea acolo, la Alba-Iulia, cu mare veselie se ducea... Tată lumea se ducea pe jos, spre locul acela." Simţeam în suflet bucuria şi emoţia pe care o aveau oamenii devenind un stat unitar, cu toţii un întreg mult mai puternic. Melancolia a venit după această declaraţie"Era o minune cum n-am mai văzut noi, că pân-atunci numai ungurii făceau sărbătoare şi pe noi nu ne lăsau că eram.." şi aici o lacrima de necaz mi-a alunecat pe obraz "ca nişte gunoaie faţă de ei. Ei îşi făceau poftele, de parcă erau ei stăpâni, dar doară că nu erau, că noi eram, dar tot degeaba, că nu ne lăsau să fim stăpâni la noi acasă".

Moş Ion, soldat în război şi căpitan în rezervă la 100 de ani mi-a adus zâmbetul pe faţă prin cuvintele sale vesele: "Mulţimile de români care soseau din toate părţile- pe jos, ori în care, ori călări- au stârnit mai întâi interesul copiilor. Ăi bătrâni s-au mirat şi ei, cum de-or vrut copiii, mai întâi, să meargă la Alba Iulia, şi pe jos, numa'să meargă. "

Ei bine, pe mine nu mă miră acest fapt, pentru că, din punctul meu de vedere, copiii sunt cei mai implicaţi şi curioşi când vine vorba, mai ales, de situaţia ce priveşte întreaga ţară.
Acei copii au mers atâta drum de bună voie pentru că ştiau că le va fi mai bine, şi inconştient au făcut-o pentru generaţiile viitoare, căci copiii sunt cei mai sinceri când vine vorba de a face bine. Pe lângă oamenii mari care se aflau acolo din motive politice, principalul fiind crearea unei forţe care putea fi participantă la război în urma acestei uniri, copiii erau acolo din dorinţă vie, fără interes.
Copiii dau tipologia unei generaţii. Dacă în 1918, aveam, în opinia mea o generaţie unită, curajoasă, şi mai ales luptătoare, ce ducea grija zilei de mâine, în 2018 cadrul este cu totul diferit. Dacă în

1918 războiul "bătea" pe la toate ușile, ei bine, în 2018 tehnologia evoluată ne face să uităm de probleme, zonele cu potențial conflictual sunt existente, însă neluate în seamă și așa ni se arată "România nouă".

Chiar dacă România de azi pare să se destrame pe zi ce trece mai îngrijorător, sunt ferm convinsă că noi, copiii ei vom rămâne aici pentru a aduce o schimbare și nu ne vom lăsa țara mamă să moară.

Schimbarea și ceea ce este punctul nostru de interes, unirea țării pleacă de la copiii cu idealuri, ce muncesc pentru visurile lor. Îmi doresc ca acest concept să nu moară, anturajele să nu-i mai ademenească pe copii și dorința de a ne fi mai bine să fie ca acum 100 de ani.

Avem datoria patriotică de a menține în conștiința generației tinere de astăzi ideea importanței de a ne apăra România unită pentru că aici trăiesc frații noștri. Să lăsăm urmașilor această țară pentru care strămoșii noștri au plătit cu jerfă de sânge. Iubirea de țară nu este o lozincă, este sentimentul compatibil cu acela al copilului pentru mama care i-a dat viață și l-a învățat ce înseamnă iubirea.

Să păstrăm unit teritoriul brăzdat de apele Prutului, Siretului, Oltului, ale Maramureșului, brăzdat de Dunărea albastră! Să facem un zid din inimile noastre de copii ca să ne protejăm țara unită! Le mulțumim copiilor de la 1918, pentru copii care putem fi astăzi, căci copilăria ne-a unit, unește și ne va uni România!

UNIREA BUCOVINEI

PROFESOR: BUDA NIGA VALENTIN
ELEV: MURARIU ALEXANDRA-IOANA
COLEGIUL ECONOMIC „DIMITRIE CANTEMIR” SUCEAVA

Originea română a limbii și a poporului român a intrat în conștiința românilor: oameni de rând, cărturari și oameni politici deopotrivă, conturându-se tot mai clar cu trecerea vremii. Conștiința originii și a limbii sale, prezentă la poporul român în întreg evul mediu, a generat o conștiință de neam tot atât de activă și de înrădăcinată. S-a constatat existența sentimentului de apartenență la acea comunitate umană numită neam, al cărui cheag unificator l-au constituit mai mulți factori, dintre care cel etnic și lingvistic par să fi fost mai puternici în această vreme. Conștiința de neam a fost o realitate vie neîntreruptă chiar dacă manifestarea ei nu e surprinsă în scris decât uneori.

Conștiința de neam a fost exprimată de poporul român în unirea tuturor românilor într-un singur stat. Dorința de veacuri a poporului din toate provinciile românești, nu s-a putut înfăptui,din cauza condițiilor istorice, decât în anul 1918, o dată cu unirea tuturor românilor într-un singur stat. Lupta ,,pentru întregirea neamului românesc”, cum se spunea în mod frecvent în publicistica vremii, devenise deosebit de acerbă. Diferitele asociații și presa, prin manifestări zgomotoase, cereau guvernului să ia o neîntârziată hotărâre.

În acest context, al luptei conjugate al întregului popor pentru desăvârșirea statului național român unitar, se încadrează, ca parte componentă a mișcării naționale, atât activitatea ardelenilor cât și bucovinenilor care au trecut la începutul războiului în România, cât și activitatea peste hotare a reprezentanților românilor.

Declarația de Unire a Bucovinei cu România, la 15/28 noiembrie 1918, Alexandru Ursu-Bukowina

Este și cazul unirii, în anul 1918, într-o singură alcătuire politică statală, a tuturor teritoriilor locuite de români. Însemnătatea istorică a înfăptuirii din 1918 explică numărul mare de articole, studii și lucrări cu caracter monografic sau de sinteză, care au apărut și până astăzi.

Nordul Bucovinei și mai multe localități din fostul județ Hotin al Basarabiei păstrază o zonă cu străvechi tradiții populare. Colecția tinde să reprezinte nu numai repertoriul folcloric dintr-o zonă cu străvechi tradiții culturale, ci și particularitățile lui specifice în contextul poeziei orale române, evoluția istorică și viața actuală a celor mai reprezentative opere ale genului popular. Totodată se evidențiază trăsăturile etnografice și folclorice, ca și cele lingvistice, pe teritoriul dintre Carpați și Nistru care structurează partea integrantă a masivului etnic est-romanic.

În creația poetică orală, ca și în publicistica și beletristica bucovineană a timpului, a avut un ecou puternic protestul populației băștinașe împotriva dominației streine, lupta pentru drepturi cetățenești și progres cultural pentru păstrarea și cultivarea tradițiilor multiseculare, graiului matern.

Odată cu apariția ziarului „Bucovina" începe și valorificarea sistematică a folclorului est-romamic din această zonă. Datorită activității lui Vasile Alecsandri, și a altor pașoptiști la Cernăuți, se trezește în rândurile intelectualilor de aici și interesul față de tezaurul artistic al poporului. Numeroase motive folclorice conțin „Colecția de cântece pentru școliile poporane", alte motive specifice întâlnim în opera lui Fedkovici care recurge la crâmpee din cântece populare și la elemente ale graiurilor românești, pentru a reda veridic specificului național al plaiului bucovinean.

În satul meu încă se mai practică obiceiurile precum: descântecele, vrăjile, formulele și practicile magice,care totodată sunt larg răspândite și astăzi pe întreg teritoriul Bucovinei, pe unde sunt încă păstrate în fondul pasiv al creației noastre poetice populare. Acestea constituie cea mai veche formă de poezie, chemată fiind la viață de necesitățile vitale ale omului, și de dorința de a trăi liber.

Port popular bucovinean 1918 (Ion Mureșeanu)

Deopotrivă portul popular din zona Bucovinei de Nord era compus „îmbrăcați național, dar în vechi: Babele au tulpane și mască / Moșnegii cu căciuli pe cap, mască, plete, pălării bătrânești de demult, cu cămeși vechi rupte cu pieptare, încălțați în opinci". În trecut, ceremonialurile bucovinene de trecere - referitoare la momentele cardinale ale existenței umane cum ar fi: nașterea, moartea, căsătoria care astăzi constituie în Bucovina o subversiune convențională aparte, era în trecut echivalentă cu cea moldovenească, dar conținând mult mai multe elemente ale obiceiurilor și creației folclorice depozitate de-a lungul timpului.

Alexandru Ursu ,,Adunare" poză preluată din Arhivele Bucovinei 1918-1925

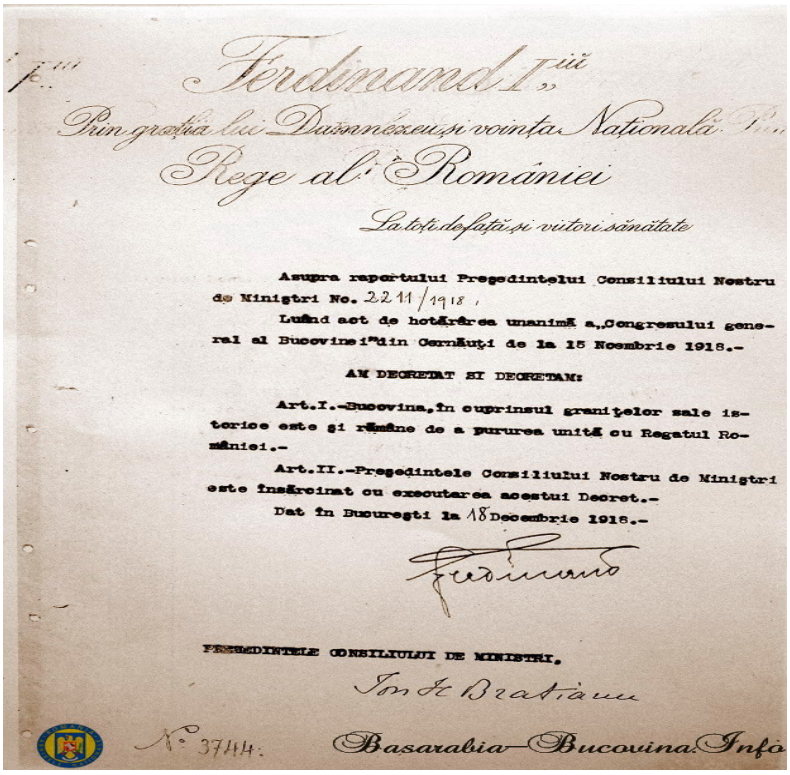
Ritualul nașterii este în fond de tip general, cât și pentru Moldova, dar și pentru întreaga țară... În trecut, acest ritual era însoțit în anumite zone de specia orației (colaci, cumătrii, cadouri, daruri simbolice...) cât și de diverse cântece, chiuituri și strigături. Însă astăzi se mai regăsesc formulele la rodină, scăldătoare.

Ritualitatea căsătoriei în Bucovina este privită ca un tip convențional- cel nordic bucovinean al nunții moldovenești. Acest proces în temeiul influențelor maramureșene, a imboldurilor locale și parțial a celor ucrainene s-a dezvoltat. In satul meu, dar și în satele vecine încă se consideră că nunta este cel mai mare și mai mobil ritual popular. În Bucovina are loc și astăzi într-o formă popular-tradițională. Specific zonei bucovinene din partea de nord este ritualul de iertăciune și binecuvântare a miriilor.

Ritualul înmormântării, peste tot se regăsește sub aceeași denumire care are ca și semne: cântatul cucuvelei, urlatul câinelui, visurile prevestitoare funebre. Ca regulă în zona de plai a Bucovinei se acoperă oglinziile, se ține lumânare muribundului, în unele sate are loc buciumatul, cântatul din fluiere, de obicei este cântat ,,Doina mortului", sunt în uz hainele de doliu de culoare neagră, se trage clopotul la aflarea veștii, se scaldă defunctul și se așează sub icoane, se pune toiagul, crucea de ceară și psaltirea pe pieptul acestuia.

Primile știri despre povești, legende ne vin din vremuri îndepărtate. Picturile murale, monumentele vechi de arhitectură, păstrează imagini semnificative ale unor legende și basme de epocă precum: lupta lui Sfântul Gheorghe cu balaurul, descălecatul Țării Moldovei.

În Bucovina sunt foarte multe locuri legate de numele lui Ștefan cel Mare, ele au conținut patriotic, eroic-militar, exprimă poziția poporului în marile probleme ale Moldovei. Ținutul Bucovinei de Nord, ascunde locuri frumoase, un colț de plai uitat de lume unde și astăzi se păstrează tradițiille și datinile străvechi ale neamului. Bucovina reprezintă una dintre cele mai valoroase culturii, păstrate de-a lungul vremii, transmise din generație în generație. Specific satului din care provin eu sunt obiceiurile legate de straiele populare, care sunt purtate duminica la Biserică, dar și în zilele de sărbătoare.

Ferdinand I-iu

Prin grația lui Dumnezeu și voința Națională

Rege al României

La toți de față și viitori sănătate

Asupra raportului Președintelui Consiliului Nostru de Ministri No. 2211/1918.

Luând act de hotărârea unanimă a „Congresului general al Bucovinei" din Cernăuți de la 15 Noembrie 1918.-

AM DECRETAT SI DECRETAM:

Art.I.-Bucovina, în cuprinsul granițelor sale istorice este și rămâne de a pururea unită cu Regatul României.-

Art.II.-Președintele Consiliului Nostru de Ministri este însărcinat cu executarea acestui Decret.-

Dat în Bucuresti la 18 Decembrie 1918.-

Ferdinand

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINISTRI,

Ion I. Brătianu

No. 37414.

Basarabia Bucovina Info

Unirea pe vecie a Bucovinei cu Regatul României. Decretul Regelui Ferdinand Documente

Bibliografie

Ardeleanu Ion, *Cartea Neamului*, 1995, Editura Mondan, București
Basciani Alberto, *Dificila Unire*, 1997, Editura Minerva, Cluj-Napoca
Băieșu Nicolae, *Folclor din Țara Fagilor*, 1993, Editura Hyperion, Chișinău
Faur Viorel, *Centenarul Unirii*, 1992, Editura Humanitas, Timișoara
Mușat Mircea, *Viața politică în România în 1918-1921*, 1976 Editura Politică, București
Mureșeanu Ion, *Poze și documente din arhivele Bucovinei!*, 1995, Editura Humanitas, București
Nica Marcela, *Istoria Românilor*, 1994, Editura Mondan, București
Ursu Alexandru, *Unirea Bucovinei*, (documente, poze), 1997, Editura Mondan , Iași

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE SATULUI PRESACA AMPOIULUI

Prof. coordonator: DRUȚA ALINA
Elevă: ONICA ANA-MARIA
LICEUL „CORNELIU MEDREA" ZLATNA

Satul Presaca Ampoiului este un loc plin de istorie și tezaur folcloric despre care se vorbea încă de pe vremea dacilor, cu o importanță mică dar însemnată în ceea ce privește trecutul țării noastre. Deasemenea, este meleagul pe care eu am păşit pentru prima dată în viață, unde am copilărit și trăiesc în momentul actual, pe care îl voi purta în inimă și mi-l voi aminti cu drag indiferent pe ce pământuri mă va purta viața.

Așezarea este situată în partea vestică a județului Alba, la poalele munților Apuseni, fiind străbătut de râul Ampoi și de drumul național DN74, aflându-se la o distanță de 26 de km de municipiul Alba și la 10 km de orașul Zlatna.

Deoarece satul se află la o distanță relativ mică de regiunea auriferă a munților Apuseni, și mai ales că pe aici trecea vechiul drum roman dintre două vechi orașe ale Daciei, anume Apulum (astăzi Alba Iulia) și Ampelum (astăzi Zlatna), ne duce la ipoteza că satul ar fi fost locuit încă de pe vremea dacilor. O legătura cu epoca antică se poate face prin existența în altarul actualei biserici din Presaca Ampoiului a unui monument (care în prezent este utilizat ca masă de altar), care reprezintă un ornament funerar sub forma unui trunchi de piramidă cu muchiile arcuite, provenind din necropola romană de la Ampelum. Chenarul care încadrează câmpul sculptural are o structură dublă și elegantă de 8 cm, iar pe partea neacoperită a monumentului se recunoaște conturul unui delfin în poziție sinusoidală și cu capul în jos.

Presaca Ampoiului, alături de alte sate de pe Valea Ampoiului, făcea parte din Comitatul Albei, unul dintre cele mai vechi comitate din Transilvania, atestat documentar încă din anul 1177. În zona Zlatnei, unde se găsește și satul Presaca Ampoiului, mineritul a creat condiții prielnice vieții omenești. Îmbunătățirea condițiilor de minerit prin reformele miniere ale lui Carol Robert de Anjou din anul 1324, au dus la popularea acestei zone cu așezări mărunte, împrăștiate, lucru care ne determină să credem că în acele timpuri s-ar fi format și satul Presaca Ampoiului. După spusele unor bătrâni ai satului, în acele timpuri oamenii se ocupau mult cu albinăritul „prisăcarii", fapt ce a determinat ca satul să ia denumirea de Prisaca.

Prima dată când satul Presaca Ampoiului intra în Istoria Națională a României este încă din secolul XVII, când în anul 1640, s-a tipărit un Catehism în limba română rezultând din aceasta faptul că la nivelul acelor ani a existat o tipografie în sat. Acest lucru reiese și din lucrarea „Istoria literaturii române vechi" de N.Cartojan și în lucrarea „Literatura bisericească". Faptul că românii din Ardeal nu au primit acest Catehism a fost transmis prin viu grai până la un vechi cantor din secolul XVIII, al bisericii ortodoxe din Presaca Ampoiului, cunoscut sub numele de Todoru Marcului care spunea: „Biserica din Presaca trebuia să se transforme într-una calvină, însă oamenii din sat nu au dorit să semneze trecerea la reformă, iar pentru a scăpa de represalii s-au refugiat pe dealuri și astfel nu s-a făcut trecerea". Tot acesta spunea că exemplarele din acest Catehism nu mai există deoarece au fost trimiși călugări din Vechiul Regat, care ajutați de preoții locali, le-au adunat și le-au ars.

În timpul Revoluției de la 1848, contradicțiile sociale, economice, politice și mai ales naționale din zona Zlatna din deceniile 3-5 ale secolului XIX-lea nu puteau fi rezolvate decât pe cale revoluționară.

În noaptea de 23 spre 24 octombrie 1848, sunt provocate lupte între români şi gărzile civile maghiare din Zlatna, din cauza faptului că maghiarii nu au respectat armistiţiul dintre cele două părţi. Armistiţiul se referea la părăsirea totală a zonei de către maghiari.

În sat există şi o legendă care are legătură cu evenimentele de atunci: un copil maghiar ar fi

scăpat din ambuscadă ascuzându-se sub fusta unei romînce din Presaca. Ulterior, acest copil a ajuns ministrul transporturilor în administraţia din Imperiul Austro-Ungar şi drept recunoştinţă a construit calea ferată de pe Valea Ampoiului, care leagă Alba Iulia de Zlatna. Linia ferată îngustă a fost construită în jurul anului 1895. Tot el ar fi finanţat şi construcţia unui monument care se află la intrarea în sat. Monumentul de la Presaca Ampoiului are, aproape permanent, însemnele statului maghiar. Are cinci metri înălţime şi două inscripţii: PAX şi anii 1848-1898. Periodic, Ambasada Ungariei la Bucureşti trimite aici reprezentanţi, care depun o coroana de flori şi ţin o slujba în amintirea celor decedaţi în 1848.

Însuși istoricului Ion Rusu Abrudeanu, în lucrarea „Moţii - calvarul unui popor eroic, dar nedreptăţit”, apărută în 1928 spunea: „În ziua de 23 octombrie, românii din regiunea Zlatnei, sătui de brutalităţi, bătăi şi închisori, după ce primiseră ordinul de dezarmare al generalului Puchner, au şi plecat la Zlatna, pentru că să ia armele de la unguri. Ţinutul întreg este locuit numai de români şi chiar în Zlatna românii sunt în mare majoritate. Însă colonia de funcţionari, meseriaşi şi alţi maghiari, nemţi şi armeni, tocmai pentru că era mică, s-a îngrijit încă din primăvară ca să se armeze bine. Prefect al acelei regiuni era tânărul advocat Petre Dobra, numit numai de câteva zile, prin urmare nu avuse timp să armeze şi să disciplineze cetele. Câţiva tineri s-au pus în locul lor şi sosiţi la Zlatna au somat pe unguri să depună armele. După lungi parlamentari, se ajunse la învoială ca să se încheie un armistiţiu până după amiazi. Românii, încrezători în cuvântul dat, s-au risipit prin oraş, iar alţii rămânând pe loc şi-au scos merindele din desagă, începând să mănânce. Ungurii perfizi, profitând de acest lucru, şi-au călcat cuvântul atacând pe români, omorând mai mulţi dintre dânşii şi rănind pe alţii. În prima spaimă românii au fost scoşi din oraş, afară însă, reculegându-se, s-au adunat din nou şi înverşunaţi şi clocotind de răzbunare s-au aruncat asupra ungurilor, cari, neputând să mai reziste românilor, au dat foc oraşului şi au luat-o la fugă. Ajunşi însă pe drum de români, şi anume în satul Presaca, la opt kilometri de Zlatna, au fost măcelăriţi aproape toţi. Scriitorii maghiari socotesc numărul conaţionalilor lor ucişi la Presaca la 640 capete”.

Momentul culminant al Revoluției l-a constituit Marea Adunare de la Blaj din 15 mai 1848, unde cei peste 40.000 de oameni au susținut Națiunea Română, ca „națiune de sine stătătoare”. Încă din primele zile ale lunii aprilie din 1848 au fost ținute mai multe adunări în regiunea Munților Apuseni unde au participat și țărani iobagi din satele apropiate Zlatnei (Presaca, Feneș, Galați și Pătrânjeni). După aceste evenimente au avut loc lupte sângeroase la Mihalț, Obreja, Cistei unde secuii au măcelărit pe toți românii pe care i-au prins.

La marele eveniment al Unirii de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, a participat o delegație de 100 de oameni din Presaca, sub conducerea marelui român, preotul Ștefan Nicola (Șeful Consiliului Național Local din Presaca Ampoiului care a fost întemnițat în Budapesta din cauza faptului că era un bun român, fiul lui Mihăilă Nicola).

De netrecut cu vederea sunt obiceiurile specifice satului, care au facilitat legăturile interumane, păstrând vie orice legătură cu trecutul, obiceiuri care au fost transmise din generație în generație și respectate cu sfințenie de la cel mic la cel mare.

Una dintre cele mai cunoscute este sărbătoarea „Tradiții Presăcane” care are loc în cea de-a doua zi de Paște și constă în 3 obiceiuri unice și interesante. Acestea sunt: „Pomeana copiilor”, „Fugăritul mirelui” și „Jucatu' lopții-n bâtă”. Aceste obiceiuri sunt foarte vechi, oamenii în vârstă de peste 80 de ani, afirmă că așa le știu de când sunt ei și că le vor transmite mai departe ca să nu se piardă acest obicei minunat.

Pomeana copiilor : În a II-a zi de Paște se slujește Sfânta Liturghie după rânduială, după care slujitorii împreună cu cei care au asistat la slujbă ies afară din biserică, pentru a lua parte la acest obicei. Pe latura de miază-zi a bisericii, câteva femei din sat îmbrăcate în straie populare, așează colăceii pe două rânduri, jos pe iarbă. Deasupra lor, se așează câte un ou roșu în principal, dar majoritatea femeilor din sat mai pun și lângă în așa fel încât colăcelul să fie cât mai plin. Toți copiii din sat indiferent de vârstă sunt prezenți și se așază în fața unui colăcel cu ouă. La capătul rândurilor se așează o masă pe care se pune colacul-părăstas, un litru de vin și câțiva colăcei. În

jurul mesei stă preotul și cei ce slujesc pentru a face slujba îndatinată.

Fugăritul mirelui: Obiceiul constă în faptul că băiatul din sat care s-a căsătorit în anul precedent trebuie să fie fugărit de către doi feciori necăsătoriți din sat. Punctul de plecare se dă din același loc cu pomeana copiilor. Mirelui i se dă avans de circa 50-100 metri făcând aluzie la faptul că este că este căsătorit și că are multe greutăți. Mirele trebuie să alerge până într-un loc stabilit de comun acord cu cei trei feciori. Dacă mirele este prins, trebuie să dea de băut feciorilor care vor fi priviți cu admirație de către fetele din sat și probabilitatea ca ei să se însoare în anul în curs este foarte mare.

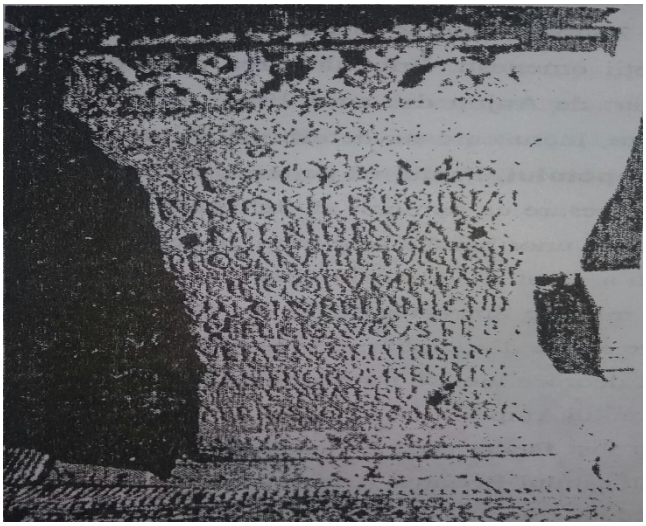
Jucatu' lopții-n bâtă : Acest obicei se desfășoară în partea sudică a cimitirului între localnicii din sat. Se aleg două echipe și se trasează terenul de joacă astfel încât să existe un țăruș de plecare și unul la care trebuie să se ajungă, după care se întoarce înapoi fără să fie lovit cu lopta (minge confecționată din cârpe). O echipă este la prindere-ochire iar o alta la bătaie-fugire. Când echipa este la bătaie, fiecare jucător are dreptul să dea 3 ori cu o bâtă în loptă și trebuie să fugă până la țărușul din capăt și să se întoarcă înapoi fără să fie ochit. Pierde echipa care se află cel mai mult timp la prindere-ochire.La sfârșitul acestor trei obiceiuri, lumea din sat se adună la Căminul Cultural unde sunt serviți cu o masă mocănească și vor putea participa la un spectacol de muzică populară unde sunt invitați soliști vocali din zona Văii Ampoiului.

În concluzie, satul Presaca Ampoiului este un meleag plin de unicitate, un loc care a găzduit de-a lungul timpului mii și mii de oameni minunați, pe baza muncii cărora putem să ne mândrim astăzi că suntem o țară liberă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cartojan, Nicolae, 1980, *Istoria literaturii române vechi*, Editura Minerva, București;
2. Domșa, Traian, 2003, *De la Ampelum la Zlatna*, editura Select, Alba Iulia;
3. Josan, Nicolae, 2002, *Românii din Munții Apuseni de la Horea și Avram Iancu la Marea Unire din 1918*, Alba Iulia;
4. Polervejan, Șerban, 2002, *Documente privind mișcarea națională a românilor din Transilvania 1881-1891*, editura Viitorul românesc, București;
5. Rusu Abrudeanu, Ion, 1928, *Moții. Calvarul unui popor eroic de nedreptățit*, editura, Cartea românească, București;
6. Ursaleș, Traian-Nicolae, 2012 *Monografia satului Presaca Ampoiului.Legământ pe viață cu satul natal*, editura Grinta, Cluj-Napoca;

- De asemena și bunicii mei, Olălău Elena și Olălău Gheorghe, care mi-au amintit detaliile obiceiurilor și o parte din istorie.

ANEXE

Satul Presaca Ampoiului

Monumentul prezent în altarul bisericii

„Pomeana copiilor”

Monumentul de la Presaca Ampoiului şi movila de pământ unde au fost îngropaţi maghiarii morţi în ambuscadă

REGATUL ZLATNA

CADRU DIDACTIC: LUPȘA IOANA ANCA
ELEV: TÎRZIU CRISTIAN-IOAN
UNITATE ȘCOLARĂ: LICEUL „CORNELIU MEDREA”

În Zlatna... iarba este tot verde, cerul este tot albastru, dar acest oraș are ceva special care îl diferențiază de orice alt loc de pe Pământ. Zlatna este un oraș asemănător unui regat, în care Istoricul este regele, Realitatea este regina, Miticul este prințul și Hazul este bufonul Curții Regale.

La ceas istoric, de Centenarul Marii Uniri, regele și regina discută despre acest loc unic: Zlatna. Istoricul povestește că pe teritoriul Zlatnei au fost găsite dovezi care demonstrează că în acest spațiu au existat așezări încă din Epoca Bronzului. În Antichitate orașul era cunoscut sub denumirea de Ampellum, a cărui atestare documentară datează din 158 d.Hr. La jumătatea secolului al XVII-lea, Zlatna a devenit centrul domeniului aurifer al Munților Apuseni. Din 1748 se construiesc topitorii, iar Zlatna devine un important centru industrial. Locuitorii Zlatnei au avut aceleași aspirații cu țăranii conduși de Horea, Cloșca și Crișan în Răscoala din 1784. În Zlatna a funcționat o școală în 1771 care avea scopul de a forma oameni în domeniul mineritului, unde au studiat personalități remarcante care au activat cultural și politic, de exemplu: Alexandru Sterca-Șuluțiu, Dimitie Moldovan, George Anghel, Petru Dobra, Petru Ioante, Iosif Sterca-Șuluțiu și Avram Iancu. Petru Dobra s-a născut în 1817, la Zlatna, într-o familie de nobili români. El s-a implicat în evenimentele revoluționare din 1848-1849 și a luptat alături de Avram Iancu. Petru Dobra a decedat la Abrud, în 8 mai 1849. Avram Iancu a fost un revoluționar român pașoptist, născut în Munții Apuseni într-o familie de moți. Școala gimnazială a făcut-o la Zlatna, începând cu 1837 și absolvind în 1841. O altă personalitate care a studiat în acest oraș este Corneliu Medrea. Între anii 1905 și 1909 a învățat la „Școala de arte și meserii” din Zlatna, urmând să devină un veritabil sculptor. Ulterior, liceul din Zlatna a fost numit după numele său. În cazul în care cele istorisite par de necrezut, un locuitor al acestui oraș, pe nume Pușcău Ioan, subinginer mecanic, în vârstă de 60 de ani, a răspuns la întrebarea „Ce a fost Zlatna?”: „Zlatna o fost o comună care avea spital, maternitate, chirurgie și judecătorie, urmând a deveni un oraș care nu a mai avut parte de aceste lucruri... În apropierea Zlatnei or fost importante zăcăminte de aur nativ și minereu complex (cupru, zinc, plumb, uraniu) care s-or exploatat în trecut... În 1958 o început tăierea pădurii aparținătoare Zlatnei, din Munții Trascău, prin construirea unui drum forestier manual. Exploatarea lemnului se făcea cu boi și funiculare”.

Realitatea spune că Zlatna este o localitate cu o populație de aproximativ 7500 de locuitori, din județul Alba, Transilvania, România, aflată în depresiunea cu același nume. Depresiunea Zlatna se găsește între două lanțuri muntoase: Munții Metaliferi, de origine vulcanică, cu Vârful Jidovu, având o înălțime de 936 m și Munții Trascău, care sunt formați prin încrețire, cu Vârful Dâmbău, având o înălțime de 1369 m. Râul Ampoi este principala apă curgătoare din zonă. În Zlatna există un tezaur mare de vestigii arheologice, un patrimoniu etnocultural, monumente istorice și obiective turistice, cum sunt: bustul lui Avram Iancu, bustul lui Petru Dobra, castelul de la Izvorul Ampoiului, numeroase biserici, mănăstirea de la Pătrângeni, dar și structuri precum coșul de fum care aparținea de fosta Uzină de cupru. Castelul de la Izvorul Ampoiului a fost construit de către Ion Giugurtu, fost premier al României și un acționar la minele din Zlatna. După ce a fost naționalizat, imobilul a fost utilizat ca sediu al unei societăți miniere, apoi ca școală pentru localnici. Mai târziu clădirea a fost dată unei societăți militare, urmând ca aici să fie filmat filmul „Noi, cei din linia întâi” al cărui regizor a fost Sergiu Nicolaescu, în 1985. Coșul de fum este un gigant de peste 200 de metri, făcut din fier și beton pe care localnicii îl numesc „Hornul” și se află pe „dealul Dudașului”. Acesta a fost construit la sfârșitul anilor `80 în ideea că va reduce poluarea și era folosit pentru evacuarea gazelor rezultate în urma procesului tehnologic de la Combinatul Metalurgic.

Miticul ascultă vorbele părinților săi și vrea să dea puțină culoare discuției, astfel că începe să relateze legende despre diferite zone ale Zlatnei. El narează despre Jidovu: se crede că în interiorul muntelui stau ascunse comorile lui Decebal, rămase de la tatăl său, Scorilo. Zeul Zamolxis a deschis muntele pentru a fi așezate comorile înăuntru, unde se află și duhurile lui Dicomes, Cotiso, Dapyx, Burebista și ceilalți regi ai Daciei. La porți au fost puși paznici feroce, care au primit poruncă să nu deschidă nimănui decât o dată la șapte ani când se aude toaca de la biserică, de Paște. Atunci pământul se ridică, porțile se deschid, iar paznicii se culcă. Dacă se întâmplă ca un om bun să trecă pe acolo poate intra, urmând a fi primit cu mâncăruri și băuturi alese. După masă, muntele îi oferă mult aur, iar tot ce trebuie omul să facă este să plece înainte de asfințit, fiindcă în momentul în care toaca anunță vecernia, paznicii se trezesc, muntele se închide iar cel rămas înăuntru din lăcomie este dat „aspidelor" pentru a se hrăni cu el. Doar după șapte ani se mai deschide muntele din care se aud plânsetele celor lacomi. Cei care nu cred sunt sfătuiți să meargă la Jidovu să vadă pietrele scobite asemenea unor scaune, care sunt ale paznicilor, scaune pe care oamenii sunt avertizați să nu stea, căci paznicii îmbolnăvesc pe cei care caută intrarea în munte și, în cele din urmă, îi omoară. Prințul împărtășește și o altă legendă despre acest munte, care spune că, demult, un uriaș avea comori neprețuite pe care le ducea pe munte. Grija pentru aur l-a făcut pe uriaș să fie arțăgos și să arunce cu bolovani pentru a ține la distanță hoții. Uriașul îl bănuia pe un tovarăș de-al lui că ar vrea să-i fure comoara. Într-o zi, când arunca bolovani, unul a ajuns în capul tovarășului care dormea. Tovarășul, supărat că a fost trezit, a aruncat cu un fier ascuțit în uriaș. Rana provocată l-a omorât, iar din trupul uriașului a început să curgă mult sânge, lăsând urme care se pot observa azi în Părăul Roșu. Oamenii, văzând întâmplarea, au mers să ia averile uriașului, dar n-au putut fiindcă acea comoară era vrăjită, iar uriașul s-a transformat într-un vârf de munte care a blocat comorile. Oamenii au numit uriașul încremenit „Jidovu", iar în împrejurime se află Breaza, care este tovarășul care i-a produs moartea uriașului. Despre Dâmbău, locul unde se află trei adâncituri afunde care fac legătura cu apa Feneșului și pe care oamenii le numesc „cântători", prințul povestește că în timpuri imemoriale muntele era acoperit cu aur. Stăpânul Dâmbăului era Gebeleizis, care avea în interiorul muntelui cuptoare unde topea aurul și îl curăța foarte bine. Pe „urlătoare" ieșeau nori de fum de la aceste cuptoare. Când se aduna destul aur, îi era dat lui Bendis, fiica stăpânului. Ea nu păstra aurul, ci trimitea „Vâlvele Băilor" să iasă cu el la suprafață și să cânte la cele trei orificii de ieșire, astfel anunțând lumea că urmează să li se ofere bogății. Așadar, au venit oamenii săraci și au primit câte-o desagă cu aur, având obligația să nu-l folosească nechibzuit, căci aurul s-ar transforma în piatră. Fiecare om putea merge de maxim trei ori după aur, altfel erau pedepsiți cu moartea. Totul mergea bine până când niște oameni au mers după aur și au omorât „Vâlvele" și pe Bendis pentru a lua mai mult aur. Aflând Gebeleizis, i-a aruncat pe acei oameni în „urlătoare", iar muntele a fost preschimbat în piatră, pe vârful acestuia fiind pus un strat de zăpadă. Apoi, primăvara următoare, Valea Feneșului a fost învolburată fiindcă aducea scheletele acelor oameni „hapsâni". De atunci „Vâlvele" nu s-au mai auzit cântând și nici nu s-a mai văzut vreun om sărac care să primească aur pentru întreținere. Se pare că unii oameni cred legendele prințului, dar toți ascultă cuvintele regelui și ale reginei.

Regina mai dezvăluie că în Zlatna există tradiții și obiceiuri păstrate din generație în generație încă de pe vremea dacilor și a romanilor. Oamenii din zonă practică anumite meșteșuguri tradiționale, cum ar fi prelucrarea lânii, la țesut și tors, prelucrarea pielii la cojocărie, confecționarea uneltelor și arta populară la confecționarea costumelor populare. La acestea, domnul Pușcău Ioan adaugă: „În urmă cu câteva zeci de ani, pe lângă industrie, oamenii se ocupau de zootehnie și agricultură montană, ocupații care sunt încă prezente, dar mai rar decât atunci". În această zonă se păstrează și obiceiuri religioase, precum botezul, nunta, înmormântarea și sărbătorile cu o semnificație deosebită. De exemplu, Sângeorzul sau Sfântul Gheorghe reprezintă sărbătoarea care anunță începutul anului pastoral și al activităților agricole. Această tradiție se desfășoară în fiecare primăvară când oamenii duc oile ciobanilor care urmează să aibă grijă de ele. Oieritul este un obicei bine păstrat în zonă. Anul pastoral se încheie de Sâmedru sau Sfântul Dimitrie. Un alt obicei cu o

deosebită însemnătate este colindatul de Crăciun. Colindele din zonă sunt profunde, vechi și sunt cântate de către copiii și tinerii care vor să răspândească bucuria sărbătorii Nașterii Domnului. De asemenea, portul popular este nelipsit în Zlatna, astfel că locuitorii îl îmbracă cu mândrie ori de câte ori au ocazia: la nunți, botezuri, la jocuri populare care se organizează de sărbători sau evenimente locale.

Costumul popular se remarcă prin simplitatea, ornamentele, compoziția, materialul și culori. La acestea, doamna Negrea Emilia, 59 de ani, profesor de religie, adaugă: „Piesele componente ale costumului românesc bărbătesc sunt: căciulă de miel, purtată în stilul dacic, cum se poate observa pe Columna lui Traian, cămașă de pânză țesută în casă, la război, jure, șerpar făcut din piele, cioareci făcuți din lână, opinci cu nojițe și șosete de lână sau obiele, iar, în perioadele reci se poartă pieptar sau țundră. La femei, piesele componente sunt: ie împodobită cu motive florale de o mare diversitate, poale, cătrința din spate (este îngustă, roșie cu dungi negre și motive florale discrete), cătrința din față (având fondul negru, pe care sunt cusute motive florale în culorile roșu, galben și albastru, dar și alte culori introduse subtil; se utilizează de obicei culori deosebit de vii demonstrând atașamentul față de natură), ciorapi de lână și opinci. Trebuie să remarcăm la tinerele fete că părul este prins în coade împletite cu funde albe sau colorate în funcție de perioada anului. Tinerele neveste poartă năframe cu ciucuri și învelite la spate, având conci, de unde provine și denumirea de moațe. Femeile bătrâne poartă năframa albă cu dantelă albă, discretă, pe margine, înfășurându-le gâtul, aceasta reflectând preocuparea lor pentru a realiza o armonie între părul cărunt și năframă. Prin Diploma Leopoldină de la 1691, în Transilvania, ungurii sașii și secuii erau recunoscuți ca națiii acceptate și li se recunoșteau privilegiile celor patru religii recepte (catolică, luterană, calvină, unitariană), românii fiind excluși politic, iar ortodoxia fiind doar tolerată. Aceasta i-a determinat pe români ca în costumul popular să introducă tricolorul prin coaserea cu mătase a unor motive florale discrete în culorile roșu, galben și albastru pe fondul negru dovedind dragostea poporului pentru neam și țară. Costumul autentic are întotdeauna înserat în motivele florale sau geometrice care decorează cămașa simbolul crucii, dovedind astfel credința poporului nostru și statornicia în valorile religioase ortodoxe”. În Zlatna se desfășoară anual o paradă a costumelor populare în deschiderea Festivalului Internațional de Film Etnografic (FIFE), festival emblema a satului romanesc si nu numai.

Hazul este la înălțime și dezvăluie că „Zlacna” sau „Zlagna” era fosta denumire a orașului. Aceste denumiri sunt utilizate și astăzi de către unii locuitori, în vreme ce alții folosesc aceste denumiri ca o imputare celor care pronunță greșit numele orașului. Pentru unele glume, au fost întrebați locuitori din zonă, care au un limbaj specific transilvănean. Astfel, Hendrea Petru, 69 de ani, spune: „Când o vinit trenu` Mocănița în Zlagna, câțiva țărani or ieșit cu fân să-i dea de mâncare. Cine știe ce-or fi crezut că îi?”. De asemenea, omul continuă să spună încă o situație comică de la un târg de animale din Zlatna: „Ion avea un cal batrân, alb și s-o hotărât să-l vândă, da` calu` era blând și cuminte. L-o dus la târg și l-o vândut unor neguțători. Păstă vreo două-tri săptămâni o mers la târg să-și ia un cal tânăr. O găsât un cal roșu care era cuminte. L-o cumpărat, s-o gurit pă el și o plecat spre casă. Ion era surprins cât de bine merge calu` spre casă. Ajungând acasă, calu` s-o dus sângur-sângurel în grajd, în locu` unde stătea calu` pă care l-o vândut. Mirat, s-o uitat mai bine la cal și o văzut că era același cal pă care l-o vândut și era doar vopsât în roșu de către neguțători”. Cele spuse de Hendrea Petru sunt fapte reale pe care locuitorii acestui oraș le-au auzit din batrâni. Rezumând ideile mai sus prezentate, Zlatna este un oraș superb, înzestrat cu un relief bogat, cu un trecut interesant și cu numeroase legende care sporesc farmecul zonei. Este un oraș ale cărui obiceiuri și tradiții se mai păstrează în prezent și fac din folclorul românesc o mândrie națională.

Bibliografie:

Cărți: : Bota Cristian Florin, Ciugudean Horia, Mircea Gabriela, *Zlatna de odinioară*, Alba-Iulia, editura ALTIP, 2013

Olea Valer Petru, *Repere monografice*, Alba-Iulia, Editura Fundația Paem, 2005
Link-uri: https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/uriasi-valve-zmei-raul-ampoi-muntii-jurul-zlatnei-povestiri-transmise-generatie-generatie-1_560d4701f5eaafab2c357cce/index.html
http://amfostacolo.ro/romania-pareri,15/m-tii-apuseni,101,1255/drumetii-in-apuseni,7135/impresii-sejur-si-fotografii-vacanta__65809.htm
https://ro.wikipedia.org/wiki/Avram_Iancu
https://ro.wikipedia.org/wiki/Cornel_Medrea
https://ro.wikipedia.org/wiki/Zlatna
https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/castelul-zlatna-comoara-uitata-apuseni-1_50acf1987c42d5a6638c4f34/index.html
Pentru imagini: https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/castelul-zlatna-comoara-uitata-apuseni-1_50acf1987c42d5a6638c4f34/index.html
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:RO_AB_Bustul_lui_Avram_Iancu_din_Zlatna_(2).jpg
http://proalba.ro/zlatna-sute-de-oameni-prezenti-la-deschiderea-fife-parada-portului-popular-a-fost-de-poveste

Bustul lui Avram Iancu

Castelul de la Izvorul Ampoiului

Priveliștea văzută de pe Vârful Dâmbău la apus (arhiva personală)

Imagine de la parada costumelor populare

Coșul de fum de pe „dealul Dudașului” (arhiva personală)

PERSONALITĂȚI MARI DIN ZONA ZLATNEI

PROFESOR: RUSAN MIRELA
ELEV: CHIFOR MIHAI LAURENȚIU
UNITATE ȘCOLARĂ : LICEUL "CORELIU MEDREA" ZLATNA

Am ales acest subiect pentru că, în opinia mea, faptele pe care le-au făcut personalitățile pe care le-am ales pentru acest referat sunt importante pentru Zlatna, căci plasează pe harta ţării oraşul meu, și pentru România în evoluţia ei către libertate şi independenţă, proces îndelungat şi dureros pentru numeroase familii. Acesta este motivul pentru care am ales să scriu despre aceştia; au făcut un bine țării și asta mi s-a părut foarte important de reţinut.

PREOTUL PAROH ȘI ÎNVĂȚĂTOR IOSIF MAGDA

Născut în anul 1863 într-o familie foarte credincioasă, cu stare materială bună, într-un sat de pe malul Mureșului, a fost învățat de mic să își iubească neamul și să îl slujească pe Dumnezeu. După ce crește, el urmează să studieze la Institutul Teologic Superior din Sibiu și după absolvire i se încredințează parohia din satul Feneș, unde urmează să se căsătorească cu Lucreția, fiica fostului preot din Feneș, pe nume Moisă Laslău.

În timpul în care el a fost preot, observă cu ochii săi cum autoritățile străine umilesc și desconsideră poporul, precum și abuzurile făcute asupra românilor; tocmai de aceea el alege să stea în fruntea mișcării de protest al românilor din zonă, la începutul secolului al XIX-lea, când lupta românilor pentru libertate și drepturi sociale a atins culmi cu ajutorul mișcării memorandiste.

Iosif Magda începe să participe la diferite manifestări ale personalităţilor însemnate din Zlatna și zona Zlatnei și afirmă că este de acord cu Memorandumul și cu persoanele care l-au scris. Suspectat de către autoritățile vremii că desfășoară activități antistatale, casa lui este percheziționată și i se confiscă scrisori și un drapel românesc. El a fost martor la confiscarea clopotelor bisericii la care slujea, la distrugerea lor și transportul lor către gara din Feneș, ca mai apoi să fie duse la fabrica de armament.

În timpul Primului Război Mondial el a fost arestat și dus la închisoarea din Abrud pentru puțin timp, ca apoi să fie trimis în lagărele din vestul Ungariei. El a fost arestat pentru activitate antimaghiară și pentru că susținea Antanta.

Preotul iese din închisoare în noiembrie 1918, când toată lumea se pregătea pentru Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918. El devine organizatorul și conducătorul oamenilor din Feneș la acest eveniment. El, alături de Aron Romoșan, a strâns cei 250 de oameni din Feneș care au plecat la Alba Iulia pentru a participa la Marea Unire. După ce au adunat oamenii, au plecat în ziua cea mare spre Alba Iulia cu „mocănița". Când „mocănița" a pornit, Iosif Magda a început să cânte „Pe-al nostru steag e scris unire", iar apoi ridică steagul tricolor în aer și începe să îl fluture.

Înainte cu câteva zile, el a adunat oameni din Feneș și i-a învățat câteva cântece patriotice cum ar fi „ Deșteaptă-te române ", „Pe-al nostru steag e scris unire" și „Hora unirii".

În 1931 preotul se retrage la Sibiu și moare fiind răpus de boală.

LUKACS BELA (1845-1918)

Născut în Zlatna, de origine armeană, este o personalitate marcantă în societate, mai ales în timpul regimului austro-ungar. El a fost ministru al comerțului în perioada aceea. Provine dintr-o familie înstărită din Zlatna care a fost maghiarizată și care deținea câteva mine de aur din zona Zlatnei. Când a fost copil, la vârsta de un an, mergea spre Alba Iulia cu părinții lui și cu restul grupului de maghiari, când au fost dezarmați și uciși o mare parte dintre ei, dar el a fost salvat de o țărancă din Presaca, care l-a ascuns sub rochie. Femeia abia putea să-l îngrijească și îl trimitea la păscutul caprelor, până într-o zi când l-a văzut pe primarul Zlatnei care era prieten cu tatăl lui; copilul i-a spus cine este și după ce primarul a întrebat-o și pe țărancă, l-a dus acasă la părinții lui.

Lukacs Bela a făcut școala primară în Zlatna, apoi cursurile medii la Alba Iulia, ca mai târziu să urmeze studiile superioare la Budapesta.

El a refăcut o clădire istorică din Zlatna, locuința în care stătea în timpul vizitelor în localitate. Prin rangul pe care îl avea în guvern și prin averea pe care o deținea, a contribuit la finanțarea unor lucrări importante care au ajutat orașul Zlatna. Una dintre ele este calea ferată ce leagă Alba Iulia de Zlatna. O altă lucrare importantă asupra căreia el și-a pus amprenta este repararea drumului ce leagă Zlatna de Almașu Mare.

În concluzie, pentru toate acţiunile pe care le-a întreprins, Lukacs Bela merită să fie ținut minte ca un om important pe care l-a avut Zlatna.

PETRU DOBRA (1816-1849)

A fost născut în anul 1816 în Zlatna; a fost prefect de Zlatna și un erou martir al Revoluției de la 1848 din Transilvania. El provine dintr-o familie de nobili români care locuiau de multă vreme în Zlatna; a făcut studiile gimnaziale la una dintre cele mai importante școli din Munții Apuseni, numită Gimnaziul Regesc Montan din Zlatna, ca apoi să urmeze să studieze la Academia de Drept din Cluj-Napoca, iar practică a făcut la Tabla Regească din Târgu Mureș.

Petru Dobra devine un personaj însemnat în Munții Apuseni făcându-și prieteni care erau intelectuali din zonă: un preot pe nume Simion Balint, apoi un avocat din orașul Abrud, pe nume Ion Buteanu, iar mai târziu să li se alăture și Avram Iancu. Grupul lor a condus și pregătit Revoluția Românească din 1848 din zona Munților Apuseni. Rolul pe care l-a avut Petru Dobra la Revoluția de la 1848 a fost acela de organizator și de agitator al oamenilor din Munții Apuseni. El, alături de ceilalți trei prieteni ai săi, mergea prin alte sate pentru a sfătui poporul și să pregătească adunările generale din Zlatna, Abrud și Câmpeni.

Pe 8 mai 1849 Petru Dobra a fost arestat. El a fost închis în Școala Reformată din Abrud. A fost torturat și înfometat, iar dupa trei zile a fost împins pe geam de la etajul doi în stradă, unde a fost împușcat sub motivul ca a devastat Zlatna în luna octombrie a anului 1848. El este înmormântat în Cimitirul Ortodox din Abrud, alături de alți 30 de români care au murit în luptă pentru a apăra orașul. Astfel s-a stins unul dintre cei mai reprezentativi fruntași politici români din cadrul Revoluției de la 1848-1849.

Concluzia pe care o putem trage despre personalitățile pe care le-am ales eu este că doi dintre ei (Petru Dobra și Iosif Magda) au dat dovadă de patriotism și și-au ajutat patria la două dintre cele mai mari revoluții din țara noastră, Revoluția de la 1848 și Revoluția de la 1 Decembrie 1918. Iar cealaltă personalitate a ajutat orașul Zlatna și zona Zlatnei, reconstruind o clădire istorică importantă din localitate și legând orașul printr-o cale ferată de Alba Iulia și reparând drumul până la Almașu Mare. În plus, povestea vieţii lor mi s-a părut interesantă şi demnă de a fi povestită mai departe.

BIBLIOGRAFIE:

1. Domşa, Ovidiu, Domşa, Traian, 2011, *Feneş. Vatră de cultură românească. Studiu monografic şi hartă virtuală a satului Feneş, judeţul Alba,* Editura Aeternitas, Alba Iulia.
2. Domşa, Traian, 2003, *De la Ampelum la Zlatna,* vol. II, Editura Select, Zlatna.

Petru Dobra, prefect de Zlatna, erou martir al revoluției de la 1848 din Transilvania

Bust Petru Dobra Zlatna

Lukács Béla

Conacul lui Lukács Béla (actuala casă de cultură din Zlatna)

Monument ridicat de Lukács Béla în omagiul martirilor revoluției de la 1848 (Presaca Ampoiului)

MAREA UNIRE - ÎNTRE CONTEXTE SOCIALE ȘI EVENIMENTE POLITICE

Nume și prenume cadru didactic: LEPĂRDĂ IONELA
Nume și prenume elev: GORAN RAHELA
Unitate școlară: LICEUL TEORETIC EMIL RACOVIȚĂ VASLUI

În anul 1918, ziarul *Românul* se întreba: *Generațiile ce au să vină după noi vor pricepe oare agitația înălțătoare a acestor zile istorice... pe care am vrea să le eternizăm pentru toate timpurile ce au să vie?*. Afirmația de mai sus m-a motivat în alegerea temei lucrării: am conștientizat că fac parte din *generațiile ce aveau să vină* și că am datoria morală și personală de a cunoaște un eveniment fundamental din istoria țării mele. Astfel, am căutat să demonstrez, pe baza unor materiale bibliografice verificabile, că Marea Unire a însemnat nu numai sforțările izolate ale unor conducători politici, ci momentul culminant al luptei tuturor categoriilor sociale (atât din cele trei provincii, cât și din Regatul României) pentru libertate, aspectul social fiind așadar predominant.

O enciclopedie de istorie universală, ce prezintă exhaustiv evoluția istorică a peste 190 de state, subliniază că reunirea tuturor teritoriilor locuite de români are loc în condițiile sfârșitului Primului Război Mondial, prin voința populară a locuitorilor celor trei provincii. Argumentul este susținut de către istoricul american Paul Kennedy, care subliniază că în 1882 Austro-Ungaria încheiase o alianță secretă cu România, prin care urma să îi ofere ajutor împotriva unei posibile agresiuni rusești. Pe de altă parte, dacă România intra în război de partea Antantei, aceasta lăsa să se întrevadă posibilitatea de a retroceda Transilvania (de exemplu, Nicolae Titulescu susținea: *Nu se ia Ardealul cu neutralitatea!).*

La nivel național, pe 14 decembrie 1916, Nicolae Iorga ține în Camera Deputaților de la Iași cel mai cunoscut discurs rostit în rimpul războiului, susținând că românii au intrat în război cu hotărârea de a căpăta *dreptul lor întreg*. Tot el va fi cel care, în 1933, va preciza în cadrul *Ligii Culturale* că *Declarația de la Alba-Iulia* a coincis cu dorința de unire a mai multor clase și categorii sociale.

De asemenea, în anii premergători ai Unirii, Ion.I.C.Brătianu, reprezentant al *Liberalismului* românesc, se află printre susținătorii acesteia, preocupat de ceea ce se numea adevărata *demnitate națională* a românilor. Acesta arată străinătății rolul românilor între popoarele dornice de a scăpa din *temnița* austriacă sau rusească.

În lucrarea *România în secolul XX*, profesorul universitar Gheorghe Iacob rezumă evenimentele Marii Uniri din 1918. Trei etape comune se disting pentru fiecare dintre cele trei provincii: câștigarea autonomiei, proclamarea independenței și unirea propriu-zisă cu Regatul României.

În primul rând, populația autohtonă a Moldovei dintre Prut și Nistru, anexată la 1812 de Imperiul Rus, a cunoscut sub dominația țaristă o politică cruntă de deznaționalizare și rusificare.

Cu toate acestea, elita intelectualității din Basarabia a insistat asupra conștientizării naționale românești. Numiți *propagandiști culturali*, intelectualii trimiși în Vechiul Regat, în urma cererii pe care Sfatul Țării o adresează guvernului României, vor contribui la crearea acestei conștiințe naționale. Erudiți precum Liviu Mrejeriu și Ion Mihalache vor observa cu surprindere situația deplorabilă a românilor din Basarabia, principala problemă fiind cea de ordin lingvistic: chiar preoții și învățătorii vorbeau foarte greu moldovenește. Dar, situația părea a fi dificilă doar la suprafață: o dată cu înfăptuirea Marii Uniri și înființarea școlilor cu predare în limba română, Petru Cazacu observa că ar fi fost imposibil ca sute de mii de copii să urmeze școlile primare românești dacă populația nu ar fi fost predominant românească (ceea ce spulberă mitul că naționalismul se datorează în exclusivitate elitelor manipulatoare).

În toamna anului 1917, cu prilejul *Congresului ostașilor moldoveni de la Chișinău* (o consecință a mișcării *Partidului Național Moldovenesc* și a organului de presă numit *Cuvântul Moldovenesc*, fondat de către Pantelimon Halippa), s-a proclamat autonomia Basarabiei și s-a decis convocarea unui organ reprezentativ numit *Sfatul Țării*. Acesta îl va avea drept președinte pe Ion Inculeț și va declara independența Republicii Democratice Moldovenești formată la sfârșitul anului 1917. Alegerea deputaților în Sfatul Țării s-a făcut într-o atmosferă de mare efervescență politică și națională. Zeci de mii de oameni s-au adunat la Chișinău pentru a aclama *Actul Unirii* al *Sfatului Țării,* iar un martor ocular scria că publicul striga: *Trăiască România Mare!*.

Pierre Renouvin subliniază că armata rusă era profund zdruncinată datorită revoluției din 1917: *Sovietul de la Petrograd* a semnat *Ordinul nr.1*, care anula practic întreaga autoritate a ofițerilor, iar rezultatul a fost că în numeroase unități militare nu mai exista nici cea mai mică urmă de disciplină militară.

Astfel, datorită intensificării relațiilor diplomatice dintre Chișinău și Iași (mediator fiind Constantin Stere) și a ruperii legăturilor diplomatice dintre guvernul bolșevic și România, *Sfatul Țării* va declara unirea Basarabiei cu România pe 27 martie/9 aprilie 1918; câteva zile mai târziu *Actul Unirii* este ratificat printr-un Decret-lege al regelui Ferdinand. În calitate de prim-ministru, Alexandru Marghiloman a primit la Chișinău *Actul Unirii* Basarabiei cu România și a susținut că *România a ieșit din instinctul tuturor românilor, nu din calculele făurite de unii!*.

În al doilea rând, starea Bucovinei, locuită de 300 000 de români în 1914, s-a înrăutățit în toamna anului 1918 datorită Ucrainei, care ridica pretenții asupra provinciei. În octombrie 1918, Sextil Pușcariu va fonda ziarul *Glasul Bucovinei* și împreună cu Iancu Flondor va convoca o Adunare a reprezentanților populației românești, unde se va decide înființarea *Consiliului Național Român*. Pentru că trupele ucrainene intră în Bucovina, guvernul român va trimite la Cernăuți trupe ce vor restabili ordinea (de altfel, trupele române vor interveni în acest scop atât în Basarabia, cât și în Bucovina). Noul guvern al Bucovinei va convoca *Congresul General al Bucovinei,* cu reprezentanți ai tuturor naționalităților.

Congresul General va vota *Actul Unirii* redactat de către Ion Nistor cu o majoritate de voturi, iar o delegație condusă de către Iancu Flondor va prezenta documentul regelui Ferdinand, ce îl va consfinți pe 19 decembrie/1 ianuarie 1918. Iată ce declara Iancu Flondor în cadrul audienței festive: *Aducem Majestății Voastre, Rege al tuturor românilor, Unirea unei țări întregi, a Țării Bucovina.* De altfel, ziarul *Steagul* din București scria: *După Basarabia vine rândul Bucovinei. Și aici, în vechea grădină a Moldovei, sufletul românesc n-a amorțit în timpul lungei dominațiuni străine!.*

În al treilea rând, istoricul Peter Calvocoressi menționează că, la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Europa va fi remodelată etnic, un exemplu care susține acest argument fiind situația Ungariei, care își pierde maghiarii din Transilvania în favoarea României.

Memorandumul din 1892 pare a fi uitat în aprilie 1918, când manifestul *Către popoarele lumii* adresat de Carol I de Habsbourg nici măcar nu menționează Transilvania printre cele 6 provincii ce urmau să existe în Austro-Ungaria. Ca reacție împotriva manifestului, pe 29 septembrie/12 octombrie se adoptă la Oradea *Proclamația de autodeterminare,* câteva zile mai târziu constituindu-se, la intenția fruntașului socialist Ion Fluieraș, *Consiliul Național Român,* format dintr-un număr egal de reprezentanți P.N.R și P.S.D. (care se va muta de la Budapesta la Arad).

În noiembrie 1918, maghiarii vor accepta autonomia Transilvaniei, dar nu și independența acesteia, așadar delegația românească refuză propunerea. De altfel, în capitolul intitulat *Moștenirea mondială a războiului*, istoricul Brendon menționează că, la sfârșitul lui octombrie 1918, Ungaria forma un stat democratic și independent, dar, cum reprezenta jumătate din monarhia bicefală a Austro-Ungariei, nu a primit nicio încurajare din partea Aliaților, care au permis României să ocupe fostele ei teritorii.

Prin urmare, se va alege un număr de 1228 de reprezentanți membri ai Adunării Naționale, care își vor da acordul cu privire la Unire. Adunarea (la care vor participa aproximativ 1000 de

persoane, din toate categoriile sociale) va fi deschisă de către Gh. Pop de Băsești, urmat de Vasile Goldiș, care a citit *Rezoluția Unirii*. Mai mult, se va decide înființarea a două instituții: *Marele Sfat Național* și *Consiliul Dirigent*. Cea de-a doua instituție, după cum îi spunea Iuliu Maniu lui Zaharia Boilă, va avea un rol esențial în organizarea și românizarea administrației țării.

Se pune adeseori întrebarea: *De ce Alba Iulia?*. I.I.Șerban răspunde la întrebare, menționând fapte din istoria cetății: a fost unul dintre cele mai puternice centre ale Daciei romane, a fost centrul statului unificat de către Mihai Viteazul, locul martiriului lui Horea, Cloșca și Crișan, respectiv al lui Avram Iancu.

Mai mult, personalități bisericești s-au remarcat la Alba Iulia (după cum spunea preotul și istoricul Grigore N.Popescu: *Dacă azi avem o patrie se datorează faptului că am avut un altar*). De asemenea, Episcopul Iuliu Hossu este denumit de către Viorica Lascu în revista *Apulum, crainicul Unirii*. A fost considerat vrednic să citească *Rezoluția Unirii* poporului strâns pe câmpul Unirii, actul fiind fotografiat de către Samoilă Mârza.

Mai târziu, biserica va avea un rol important în consolidarea Unirii, prin închegarea Bisericilor ortodoxe de pe întreg teritoriul românesc într-o singură Biserică (precum a hotărât, în martie 1919, *Congresul Clerului* de la Sibiu).

Evenimentul a fost sărbătorit nu numai la Alba Iulia, ci în toată țara. În ceea ce privește județul Vaslui, pe 30 octombrie 1918 primarul comunei Șuletea primește o copie a telegramei Consiliului de Miniștri referitoare la manifestul regal din 28 octombrie, ce solicita a se lua măsuri pentru organizarea Te-Deumuri la toate bisericile din comună pentru celebrarea Marii Uniri. De asemenea, telegrama preciza că preoții și învățătorii au datoria de a ține cuvântări pentru a explica vasluienilor în ce constă *întregirea neamurilor* (argumentul valorificând istoria propriului meu spațiu geografic).

În ultimul rând, Marea Unire poate fi înțeleasă nu numai pe baza argumentelor istorice, ci și din perspectiva a doi martori oculari: Eugen Hulea și Viorel Nerva Stoica. Primul menționează că un prim început la Alba Iulia l-a constituit manifestările femeilor din oraș în urma păcii de la Brest-Litovsk. Au urmat mișcările revoluționare din Munții Apuseni, ale studenților români din Cluj, Budapesta și Viena, respectiv cele ale armatei românești: Florian Medrea a avut rolul cel mai de seamă în organizarea *Gărzii Naționale*. Cu arme puține (existau doar 3000 de persoane înarmate la Alba Iulia) s-a dobândit o mare victorie fără vărsare de sânge, în ciuda gărzilor maghiare oponente (deși au existat câteva incidente nefericite, precum cel al românilor ce călătoreau cu trenul spre Alba Iulia- aceștia i-au dezarmat pe gardiștii unguri din Războieni pentru a-și continua drumul, motiv pentru care va izbucni un conflict militar, sergentul Arion fiind împușcat mortal).

Al doilea martor ocular, elev în vârstră de 15 ani, a fost cel care, la sfârșitul lunii octombrie 1918, în calitate de cel mai tânăr membru al *Gărzii Naționale*, a pus împreună cu alți câțiva gardiști, drapelul tricolor pe poarta cetății, păzită de *Garda Maghiară*. De asemenea, familia sa l-a găzduit în noiembrie 1918 pe Dr. Ștefan Cicio Pop (venit din Arad, membru al *Consiliului Național*, acesta va fi principalul organizator al Adunării).

Astfel, pe lângă consecințele teritoriale și demografice, Marea Unire prezintă consecințe în plan social. S-au decretat două reforme fundamentale pentru evoluția României după Marea Unire: electorală și agrară. Atât *Declarația* privind Unirea Basarabiei cu România din martie 1918, cât și *Rezoluția* de la Alba Iulia, prevedeau un regim democratic, bazat pe votul liber și universal. În ceea ce privește reforma agrară, aceasta va aparține perioadei interbelice (1921) și a presupus împroprietărirea a circa 1,4 milioane de țărani.

De asemenea, învățământul a constituit domeniul esențial pentru ridicarea nivelului de cultură al poporului. Istoricul Ioan Scurtu abordează subiecul reorganizării statului român de după 1918, susținând că preocuparea guvernelor a constituit-o dezvoltarea învățământului primar și lichidarea analfabetismului, conform *Legii învățământului* din 1924.

Pe plan european, Unirea este recunoscută pe baza Tratatele încheiate la Paris, care atestă crearea unei noi ordini internaționale în Europa: prin *Tratatul de la Saint-Germain-en-Laye,* Austria

ceda ducatul Buvovinei în favoarea României, prin cel de la Trianon, Ungaria urma să recunoască că nu mai deține drepturi asupra fostelor teritorii, iar principalele puteri aliate se pronunță în favoarea reunirii Basarabiei cu patria-mamă în cadrul *Consiliului Suprem* al *Congresului de Pace* din 1920.

Așadar, Marea Unire din 1918 a însemnat organizarea tuturor românilor într-un singur stat, rezultatul unor neîntrerupte activități politice, sociale și culturale, după cum spunea Ion I.C.Brătianu la banchetul dat în cinstea delegației ardelene: *Fraților, de o mie de ani vă aşteptăm. Şi aţi revenit ca să nu ne mai despărţim niciodată!*.

Bibliografie

Abrudeanu, Ion, 1929, *Înaltpreasfinția sa Patriarhul României Dr. Miron Cristea. Înalt și regent. Omul și faptele*, Editura Cartea Românească, București;

Brendon, Vyvyen, 2003, *Primul Război Mondial 1914-1918*, Editura BIC ALL, București, trad.: Daniela Mișcov;

Calvocoressi, Peter, 2003, *Europa de la Bismarck la Gorbaciov*, Editura Polirom, Iași, trad.: Lucian Leuștean;

Dumitrel, Ion (pref.) & Zecheru, Alexandra Dana (coord.), 2013, *Memoria arhivelor primele trei decenii de la făurirea României Mari*, Editura EUROCARPATICA, Sfântu-Gheorghe;

Gagea, Eugen, 2008, *Vasile Goldiș (1862-1934). Monografie istorică*, Editura Vasile Goldiș University Press, Arad;

Goia, Vistian, 2004, *Destine parlamentare. De la Mihail Kogălniceanu la Nicolae Titulescu*, Editura DACIA, Cluj-Napoca;

Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei (coord.), 2018, *Marea Unire de la Alba Iulia: 1 Decembrie 1918*, Editura REÎNTREGIREA, Alba Iulia;

Kennedy, Paul, 2011, *Ascensiunea și decăderea marilor puteri: transformări economice și conflicte militare din 1500 până în 2000,* Editura Polirom, Iași, trad.: Laurențiu Ursu, Teodora Moldovanu, Lucia Dos, Ramona Lupu;

Matei, Horia & Marcel, Popa, 1993, *Mică enciclopedie de istorie universală*, Editura IRI, București;

Perovici, Minodora, 2003, *Istoria universală în texte*, Editura Corint, București;

Pop, Ionel & Boilă, Zaharia & Boilă, Matei, 1998, *Amintiri despre Iuliu Maniu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca;

Renouvin, Pierre, 2006, *Primul Război Mondial*, Editura CORINT, București, trad.: Lucia Popa;

Scurtu, Ioan, 1996, *Istoria României în anii 1918-1940. Evoluția regimului politic de la democrație la dictatură*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Solomon, Flavius (ed.) & Zub, Alexandru (ed.), 2001, *Basarabia. Dilemele identității*, Editura Dosoftei, Iași: Fundația Academică *A.D.Xenopol*.

IULIU MANIU ÎN PARLAMENTUL MAGHIAR-1918

LEMNARU COSMIN, CLASA A X-A, LICEUL DE ARTĂ „GH. TATTARESCU” FOCȘANI,
PROF.MARIANA DASCĂLU

Maniu stătea relaxat pe fotoliul său comfortabil de la geamul vagonului. Gândurile din mintea lui se învârteau amețitor, uneori derutându-l pe rigidul comandant de la acțiunea din interiorul vagonului. Pentru cateva clipe, prin sufletul său a trecut un sentiment pe care nu îl mai simțise până atunci, o anume frică, frica de eșec. Însă nu lăsă acest sentiment meschin sa pună stăpânire pe sine, continuă să își reamintească faptul că nu este singur în această luptă, având o întreagă națiune în spatele său ce îl susține și îl va ajuta așa cum poate în îndeplinirea scopurilor sale.O voce îi întrerupse din nou șirul gândurilor:

- Oare ce fac ai noștri acasă?

La auzul acestor vorbe, în mintea lui Iuliu Maniu apăruse singura persoană care reușise vreodată să-i cucerească întrutotul inima. Numele ei este Klara și a fost farmacistă. Ea a fost singura în fața căreia rigidul și seriosul comandant se topea și devenea un bărbat dulce și iubitor care ar face orice pentru femeia iubită. Dragostea lor era una puternică și sinceră, însă în toată aceasta frumoasă poveste de dragoste exista un impediment din pricina căruia cei doi nu s-au putut căsători. Klara era unguroaică, lucru care dacă era aflat i-ar fi pus multe bețe în roate lui Maniu în cariera sa militară și politică, în calitate de reprezentant politic al tuturor românilor din Transilvania. “Oare ce este în sufletul ei acum că eu împreună cu poporul meu urmează să rupem o bucată din țara ei natală? Dar stai un pic... Transilvania este pământ românesc, iar ungurii trebuie să dea Cezarului ce-i al Cezarului. N-am de ce să am resentimente!”, gândește la rece comandantul privind pierdut pe geamul aburit al trenului. “Cum este soarta asta, Doamne…! Cine ar fi crezut că m-aș fi putut îndrăgosti vreodată de o unguroaică? Dar nu îmi pare rău. Este cel mai frumos lucru din viața mea, toate zilele în care reușesc să o văd pe ascuns în spatele farmaciei sunt binecuvântate. Dar, țara mea trebuie să rămână cel mai important lucru pentru mine”, ca o concluzie, acest gând încheie șirul întrebărilor și grijilor pentru Klara. Pentru el, țara și soarta românilor pe care i-a lăsat acasă era mai presus de orice, el fiind cel ce urma să îndeplinească visul visat de generații.

Fiind presat de ganduri, ba chiar și de timp, detaliile evenimentului ce urma a avea loc i se răscolesc în minte, căutându-și locul. Fiind vorba de un număr mare de deputați, este nevoie de un spațiu mare… care se poate găsi doar într-un oraș mare, cum este Blajul sau Sibiul. Însă, avem nevoie de un oraș care să aibă o puternică însemnătate istorică, așa cum este Alba-Iulia, datorită faptei lui Mihai Viteazu și a supliciului lui Horea de la 1784. Dar era mult prea devrema ca să se gândească la aceste detalii, scopul său imediat fiind discuția cu liderii politici maghiari ce urmează a avea loc la Budapesta. Aflând faptul ca liderii politici maghiari nu erau tocmai pe deplin de acord cu întrunirea ce urma să aibă loc în țară, Maniu a hotărât să le facă o vizită, pentru a se asigura că nu vor avea loc incidente neplăcute din partea armatei maghiare. Totuși, războiul nu s-a terminat.

Trenul se oprește. Iuliu Maniu coboară primul și se asigură că toți subalternii săi coboară din tren într-o ordine deplină, cărându-și fiecare bagajele. Gara din Budapesta, față de cea din Viena, era una mai decentă și curată, acolo nu avuseseră loc bombardamente. Orașul a fost bine păzit pe tot parcursul războiului, iar pe statele Antantei nu le prea interesa Budapesta, centrele mai mari de interes pentru acestea fiind orașe precum Viena sau Berlin.

Pe seară, soldații jucau poker, table și alte jocuri neînsemnate pentru a le trece timpul mai repede. Iuliu Maniu scria de zor în jurnalul său și își imagina cum avea să decurgă discuția de a doua zi: “Va trebui să fiu diplomat, scurt și la obiect, fără prea multe detalii inutile. Cea mai potrivită persoană pentru această discuție este Oskar Jaszi, ministrul pentru minorități, el are cea mai mare influență asupra maghiarilor din Transilvania și asupra acțiunilor lor. Nu vreau să isc vreo ceartă, pentru ca astfel aș înfăptui exact ceea ce vreau să previn. Dar nu văd care ar fi motivul unui

asemenea conflict- Austro-Ungaria a pierdut deja mult teren în fața Antantei, acum fiind la un pas de capitulare. Totuși, ar mai avea resurse pentru un simplu atac din pură răzbunare în timpul Adunarii Naționale, atac care n-ar face altceva decât să întârzie cu o lună sau două procedurile pentru separarea totală, ce într-un moment sau altul tot vor avea loc. Am promis asta." Scriind aceste ultime gânduri în jurnalul său, dă stingerea în cazarmă, a doua zi așteptându-l lucruri mărețe.

La ora șapte și un sfert, comandantul își fumează ultima țigară în fața cazarmei, înainte de-a porni însoțit de către cei cinci ofițeri ai săi de încredere. Mașina era pregătită, un Model 45A, pe care l-au adus cu ei de la Viena. Fiind un șofer foarte bun, Pavel a condus până la Parlamentul Maghiar în timp ce Maniu se uita pe geam cuprins de amalgamul gândurilor. "Parcă aici nici nu a fost vreun război – se gândea acesta – oamenii merg liniștiți pe stradă, își fac cumpărăturile, adevărul este că băcăniile și aprozarele nu mai sunt chiar așa de pline ca altă dată, dar nici cu Viena nu se compară sau cu regiunile din apropierea frontului de vest, unde sate întregi au fost distruse și cetățenii germani evacuați din propriile case. Oricum, este de admirat.". În mașină este liniște, toți șase simt o tensiune in aer, neștiind cum avea să decurgă discuția celor doi oameni politici, însă Iuliu Maniu era sigur pe el și pe puterile sale. Știa exact ce face și era conștient de consecințele pe care le putea avea fapta lui.

Mașina se oprește. Bărbații coboară pe rând în fața clădirii enorme și impunătoare, un adevărat palat, având niște creneluri și turnuri cu bolte înalte în stil gotic. Cei cinci au rămas pentru câteva secunde nemișcați, admirând cu uimire fastuosul Parlament. Au fost puțin intimidați de impunătoarea construcție, și chiar acesta fiind și scopul ei, acesta fiind unul dintre motivele li s-a cerut o construcție atât de impunătoare. Însă Maniu nu a fost foarte impresionat, nefiind prima dată când vedea această clădire, având în vedere că pentru o periadă bună de timp a fost reprezentantul tuturor românilor din Transilvania în guvernul maghiar.

Emanând curaj prin toți porii, comandantul urca scările înalte de marmură scumpă ale instituției cu cei cinci ofițeri ai săi de-o parte și de alta. La ușă este oprit de către paznicul de serviciu, care, pe moment, nu i-a recunoscut. Bărbatul s-a recomandat cu un aer stilat dar autoritar: "Iuliu Maniu, deputat român de Transilvania în dieta de la Budapesta, președinte al Partidului Național-Țărănesc și, reprezentant al poporului român." Auzind acestea, paznicul, ușor nedumerit, i-a lăsat să intre fără alte întrebări suplimentare. Prestanța și uniforma bărbaților erau cartea lor de vizită, în ciuda golului din memoria paznicului, acesta și-a dat seama că are deaface cu niște oameni importanți cu scopuri importante.

Bărbatul urca scările. Nu avea de ce să-i fie frică. Trecuse prin situații mult mai complicate și mai primejdioase. În plus, acest ministru nu avea puterea opririi unui act al destinului, anume cel al recuperării pământului românesc strămoșesc.

Nu-i luă foarte mult timp să găsească ușa, având în vedere că nu era prima dată când se afla în acea clădire, plus că avea și un incredibil simț al orientării. Bate cu încredere la ușă și drept răspuns primește un "Da!" la fel de încrezător. Maniu intră în încăperea mare și elegantă. Geamurile erau înalte și aerisite, camera era foarte luminoasă. În mijloc, pe un covor scump, lucrat manual, se afla biroul ministrului Jaszi. Acesta stătea pe scaunul său confortabil învelit în cașmir. Se uita la Maniu ca și cum l-ar fi așteptat de mult timp.

-Luați loc, vă rog! spuse ministrul făcându-i semn spre scaunul din fața biroului său. Se așează pe scaun, nu înainte de a da mâna bărbătește cu politicianul maghiar.

-În primul rând, aș dori să vă felicit pentru modul plin de curaj și profesionalism în care v-ați confruntat cu "anarhia" din urma războiului de la Viena și oprirea revoluției polițiștilor. Ați dovedit că sunteți un om de onoare.

Maniu rămăsese plăcut surprins de admirația pe care i-o purta ministrul Jaszi. La urma urmei, el era un politician român iar celălalt un politician maghiar, teoretic, cei doi nu prea ar avea motive să se simpatizeze sau să recunoască reușitele militare sau politice unul altuia, dar se vedea clar că acest caz era o excepție.

-Vă mulțumesc foarte mult, domnule Jaszi! Tot ce am vrut să fac a fost să-mi fac datoria. răspunse Iuliu Maniu pe un ton fericit și cald.

-Ei bine, v-ați făcut-o foarte bine! răspunse ministrul pe același ton prietenos.

-Cât despre politică și motivul principal pentru care mă aflu astăzi aici, eu…

-Acum despre politică – reluă discuția politicianul maghiar de astă dată – credeți-mă că știu de ce ați venit astăzi aici și despre ce doriți să discutăm! Maniu dădu aprobator și domol din cap!

- Știu situația Puterilor Centrale de pe frontul de est cât și pe cea din vest, dar, presupun că pe noi astăzi ne interesează cea de pe frontul din est.

-Aveți foarte mare dreptate! răspunse comandantul pe un ton ferm și serios.

-Cu toții știm cât de bună, sau rea, este starea fizică și psihică a soldaților de pretutindeni, atât pe front cât și în spatele acestuia, și ne este clar că războiul nu va mai putea continua mult. Eu unul, încă de la început mi-am exprimat opiniile cu privire la declanșarea acestui război, considerându-l o pierdere mult prea mare din punc de vedere economic și social pentru Austo-Ungaria, singurii care ar avea de câștigat din tot infernul acesta fiind clasele de sus, însă restul opiniei publice țară se pronunță pentru pace.

Deși Maniu avea niște bănuieli asemănătoare cu privire la situația socio-politică din Austro-Ungaria, la acel moment nu se aștepta la nici un om politic maghiar să și recunoască toată acestă situație oarecum jenantă și dureros de recunoscut pentru fostul imperiu.

-Cât despre situația din Transilvania, - își reluă Jaszi șirul cuvintelor scărpinându-se puțin nedumerit la ceafă – până la urmă ungurii sunt o minoritate acolo, și dacă Austro-Ungaria va fi cea care capitulează prima în fața românilor, nu văd în ce circumstanță Transilvania ar putea rămâne pământ austro-ungar.

Acum, Iuliu Maniu era complet surprins. Nu credea vreodată că va apuca ziua în care să audă aceste cuvinte din gura unui ungur, mai ales din gura uni ministru al Austro-Ungariei, dar uite că s-a întâmplat. Pentru câteva momente nu a știut ce să spună, cum să-i răspundă. Simțea că ministrul acesta este exact omul potrivit la momentul potrivit. Într-un final și-a căutat bine cuvintele și a zis:

-Sunt profund impresionat de adevărul spuselor dumneavoastră și vreau să știți că aveți tot respectul meu pentru curajul dumneavoastră de a vă ridica și a vă susține ideile, așa cum unii ar spune, “controversate”, dar adevărate, în fața unei întregi națiuni.

-Multora nu le place să audă adevărul, aici intervine problema, domnule Maniu!

-Știu exact la ce vă referiți, spuse comandantul și lăsară amândoi privirile în jos, în tăcere, ca într-un moment de reculegere ținut pentru soarta țărilor lor. Acum întrebarea ea este – rupse tacerea Maniu – dacă și ceilalți miniștrii și parlamentari maghiari o să fie la fel deschiși ca dumneavoastră cu privire la ceea ce am de gând să fac.

-O să văd ce pot face – răspunse ministrul maghiar într-un mod ce avea să-i dea ceva mai multă încredere lui Iuliu Maniu – însă nu promit nimic. Ceilalți oameni politici din parlamentul maghiar nu văd cu ochii foarte buni această situație din est, chiar dacă în sinea lor știu că nu prea au cum să se opună, dat fiind faptul că războiul este pe sfârșit și se cam știe cine o să iasă învingător și cine nu… Chiar de aceea nu ar trebui să vă faceți griji în privința asta, nu au foarte multe opțiuni, poate doar să vă amâne planurile cu o lună cel mult două, asta în cel mai rău caz. Oricum, eu voi fi aici, spuse Jaszi plin de optimism.

Se ridică de la masă și dădu mâna zâmbind prietenește cu Oskar Jaszi, își iau la revedere și acesta îl conduce pe Maniu până la ieșirea din birou. Era mai fericit ca niciodată. Nu numai că rezolvase o posibilă problemă ce îi putea da peste cap planurile, dar își și făcuse o persoană de nădejde în Parlamentul țării adverse. Coborî scările spre întâlnirea cu ofițerii săi care l-au așteptat cu nerăbdare . Când au văzut mina veselă a lui Iuliu Maniu în timp ce cobora scările și venea spre ei au știut că orice s-ar fi discutat în biroul acela, a fost de bine. Și-au luat poziția de drepți în fața lui și nu au îndrăznit să întrebe nimic, deși ardeau de curiozitate. Au așteptat ca el să vorbească singur.

-Camarazi! – spuse comandantul vesel în fața celor cinci ofițeri. E timpul să ne reîntoarcem acasă, pe meleagurile noastre românești moștenite din moși-strămoși! La auzul acestor vorbe, sufletele ofițerilor s-au umplut de căldură și bucurie. Erau vizibil emoționați. Și-ar fi dorit să se veselească să cânte imnul țării cât de tare ar fi putut, însă momentul și locul în care se aflau nu le-ar fi permis… de aceea s-au abținut până afară. Între timp, Jaszi se îndrepta spre Camera Parlamentului, unde era așteptat de către toți ceilalți miniștrii social democrați maghiari. Toată lumea aștepta cu niște priviri crunte ca Jaszi să prezinte situația în care se afla Imperiul cu privire la posibila pierdere a Transilvaniei, teritoriu ce nu era de fel unul neînsemnat și putea aduce și alte pagube, mai mici sau mai mari, pe lângă pierderea teritoriului în sine. Toți erau înștiințați de vizita lui Iuliu Maniu la Parlamentul maghiar și modul în care a decurs această vizită, aceștia cunoscând deja ideile controversate ale ministrului de minorități maghiar, însă tot mai așteptau o confirmare, ce nu a întârziat să apară:

-Liderul politic român, Iuliu Maniu, bun strateg militar și reprezentant al românilor din Transilvania în guvernul nostru, s-a pronunțat, având în vedere situația actuală, atât din vestul Europei cât și din estul acesteia, în ceea ce privește apartenența Transilvaniei la Imperiul Austro-Ungar, exprimându-și dorința separării totale și definitive a românilor din Transilvania de Austro-Ungaria.

Un bărbat înalt, robust, cu o barbă lungă și niște mustăți ascuțite, se ridică nervos din partea dreaptă a mesei și se adresă celor care stăteau jos:

-Domnilor, știți cum se numește ceea ce a îndraznit să facă domnul Iuliu Maniu? Trădare! spuse politicianul pe un ton aspru și răgușit din cauza furiei. Iuliu Maniu ne-a trădat uitându-se în ochii noștri!

Acest politician nervos era ministrul de interne al Austro-Ungariei, Teodor Batthyany, un om recunoscut în parlamentul maghiar pentru firea sa recalcitrantă.

-Are drepatate! se auzi o altă voce la fel de nervoasă. Nu putem lăsa să se întâmple așa ceva! Transilvania este pământul nostru strămoșesc! Nu ne poate fi luat de sub nas iar noi să nu facem nimic în legătură cu asta, spuse ministrul lovind cu pumnul în masă. Dezordinea se instaură rapid în cameră, multe voci vorbeau unele peste celelalte. Jaszi nu știa cum să reacționeze, știa că reacția liderilor politici maghiari nu avea să fie una foarte fericită, însă tot ce se inâmpla acum în Camera Parlamentului era peste așteptările sale.

-Benett!!! strigă cu toată puterea Batthyany. În cameră intră un locotenent înalt și impunător într-o uniformă perfect apretată și bine întisă pe corpul său. Își luă poziția de drepți chiar în fața ușii și își așteptă ordinele.

-Ia-ți oamenii și duceți-vă pe urmele lui Iuliu Maniu și a ofițerilor lui români. Îl aduceți direct în fața mea! spuse Batthyany după care reîntorcându-și atenția asupra celorlalți oameni politici din încăpere:

-Va fi judecat și condamnat pentru înaltă trădare!

La masă începură să se audă zgomote și voci aprobatoare. Ministrul de minorități rămăsese complet fără cuvinte. Acesta era ultimul lucru la care se aștepta din partea colegilor săi din parlament, deși nu era un lucru chiar așa de greu de crezut. Locotenentul răspunse cu un “Da, să trăiți!”, salută militărește și ieși din încăpere. Nu avea timp de pierdut, trebuia să se miște rapid dacă-și dorea să-l prindă pe Maniu și pe oamenii săi înainte să plece cu trenul. Își luă oamenii din rezervă și porniră pe cai la galop către gară. Spre ghinionul lor, Iuliu Maniu era deja îmbarcat în tren. Nu dorea să zăbovească foarte mult, fiindu-i dor de casă, de familie și de prețioasa sa Klara. Asemenea sentimente împărtășeau deopotrivă și cei cinci ofițeri ai lui, împreună cu restul soldaților. Bagajele erau gata, fiecare lucru se afla la locul lui, soldații de la clasa a II-a erau așezați în deplină ordine , exact așa cum au venit, mecanicii erau fiecare la posturile lor. Totul era gata. Singurul lucru care mai lipsea era semnalul de plecare a comandantului, care întârzia să apară. Maniu, pierzându-se din nou pe sine cu privirea pe geamul vagonului, spre orizont, răsunându-i în minte aceași eternă

întrebare: “Totul… și pentru ce? De ce fac tocmai eu toatea astea? Oare chiar acesta e destinul meu, al României? La ce bun? De ce?”.

Sublocotenenții maghiari se apropiau, erau într-o goană nebună pe străzile Budapestei, oamenii se dădeau speriați la o parte din calea vârtejului sălbatic ce zbura pe străzi.

În tot aces timp, Maniu se tot uita calm și visător pe fereastră, avea o mimică serioasă ce nu-l lăsa să i se descifreze nici cea mai mica emoție din sufletul lui. Unul dintre mecanici se apropie sfios de acesta și îl întrebă:

-Domnule comandant, nu vă fie cu supărare, se face târziu! Nu ar trebui să plecăm?

-Ba da! Chiar ar trebui. Pornește motoarele! ordonă Maniu odată ce fu rupt din transă.

Trenul porni domol, comandantul stătea jos în locul său confortabil și contempla parcă pierdut peisajul. Ușor, ușor, trenul ieși din gară și începea să prindă viteză. Locotenentul maghiar împreună cu ceilalți sublocotenenți ai săi se uitau stand călare pe peron în urma trenului, privindu-l cum încet, încet se îndepărtează. Nu mai aveau ce face. Nu puteau să oprească trenul în niciun fel. A descălecat și și-a aruncat cu putere chipiul peste șinele de tren, părăsind nervos peronul. Maniu habar nu avea ce se întâmplase în urma lui și nici nu avea să afle prea curând, cel puțin nu în următorii 15 ani. Nu știa dacă acum venise momentul să se bucure sau nu, încă mai avea multe de făcut și multe obstacole de dat la o parte, dar un lucru era sigur, ziua de azi fu un succes. Trebuia să pregătească ziua cea mare- **Unirea de la Alba Iulia!**

1. 1. Apostol Stan, *Iuliu Maniu. Biografia unui mare român*, 1997, Ed.Saeculum I.O., București;
2. Cicerone Ioanițoiu, *Viața politică și procesul lui Iuliu Maniu*, 2003, Ed. Libra Vox, București;
3. Ionel Pop,Zaharia Biolă, Mihai Biolă, *Amintiri despre Iuliu Maniu*,1998, Ed. Dacia, Cluj Napoca:

VALORI CULTURALE, SPIRITUALE ŞI TRADIŢIONALE DIN MUNICIPIUL ŞI JUDEŢUL ARAD

PROFESOR JULAN COSMIN-MIRCEA,
ELEV SEVERIN PETRU ANDREI, LICEUL TEHNOLOGIC „IULIU MOLDOVAN" ARAD

Lucrarea de faţă se numeşte Valorile culturale, spirituale şi tradiţionale din municipiul şi judeţul Arad. Am ales să scriu despre aceste elemente deoarece ne aflăm în anul Centenarului Marii Uniri şi cred că am obligaţia să mă gândesc la oraşul şi judeţul în care m-am născut, învăţ şi locuiesc.

Cultura este un cuvânt vechi, provenind din latinescul cultus, care avea sensul de cultivat, în modul în care un teren este cultivat de un agricultor pentru a obţine o recoltă. De aceea, la început cuvântul trimitea la ideile de dezvoltare intelectuală şi de perfecţionare a omului, realizate mai ales prin educaţie. Oamenii nu trăiesc singuri, ci sunt membri ai unei comunităţi, iar prin intermediul acesteia devin membri ai unei societăţi. Astfel, orice om îşi însuşeşte cultura în cadrul acestora. Cu alte cuvinte, cultura aparţine întotdeauna unui grup uman şi doar în calitate de membri ai unuia sau mai multor grupuri ajungem să o dobândim. Cultura, ca reprezentativă pentru un grup uman sau pentru societate, este astfel tot ceea ce oamenii deţin, gândesc şi fac.

Moştenirea culturală se referă, în mod riguros, la valorile din trecut care au promovat testul timpului şi pe care generaţiile următoare le consideră demne pentru a fi păstrate şi conservate, transmise copiilor lor. Ţinând cont de aria de acoperire, se poate face diferenţa între valori personale, familiale, comunitare sau naţionale. Indiferent însă de cât de răspândite sunt, valorile trebuie să se regăsească în fapte, trebuie comunicate, trebuie dovedite şi, în cele din urmă, trebuie recunoscute ca atare. A cunoaşte şi mai ales a recunoaşte propria moştenire culturală este datoria fiecăruia dintre noi. Trebuie să arătăm respect şi preţuire faţă de aceasta, fără să uităm că acelaşi respect trebuie să îl acordăm şi moştenirii culturale a celorlalţi oameni, fie că luăm contact cu aceasta ca simpli turişti, fie pentru că ei au ajuns să trăiască alături de noi sau, dimpotrivă, noi am ajuns să trăim alături de ei.

Moştenirea istorică şi culturală a fiecărui grup uman, a fiecărei regiuni, a fiecărei ţări etc. Este diferită. Această moştenire, în ansamblul ei, poartă numele de patrimoniu cultural, aceasta fiind „comoara" care ne arată cine ne-au fost înaintaşii, cum au trăit ei şi cum de suntem noi aşa cum suntem.

Identitatea culturală reprezintă modul de viaţă pe care un grup uman îl împărtăşeşte, membrii acestuia trăind solitari unii cu ceilalţi, adoptând, mai mult sau mai puţin, aceleaşi valori, credinţe, tradiţii, obiceiuri etc. Cu alte cuvinte, identitatea culturală se bazează pe o moştenire comună. La aceasta oamenii aderă chiar şi atunci când trăiesc departe de cei care au în comun această moştenire, după cum este cazul minorităţilor etnice sau al celor care, din diferite cauze, migrează departe de locurile în care au trăit până la un moment dat.

Fiecare dintre noi este el însuşi, diferit de oricare persoană, dar face simultan parte din grupuri, mai mari sau mai mici, cu care se identifică prin „noi". Pornind de aici, este uşor să recunoaştem că fiecare dintre noi are o identitate culturală, pe care o împărtăşeşte cu alţi oameni, care este compusă în realitate din numeroasele aspecte culturale pe care le trăim şi care ne fac să fim ceea ce suntem. Este foarte important, astfel, să descoperim toate aceste aspecte, să le preţuim şi să încercăm să le transmitem mai departe.

Patrimoniul cultural se împarte în două mari categorii: patrimoniul material, care cuprinde patrimoniul mobil, altfel spus cel care poate fi mişcat, mutat dintr-un loc în altul şi unde sunt incluse diferite obiecte cu valoare istorică şi culturală, respectiv patrimoniul imobil, cel care nu poate fi mişcat, unde se includ monumentele istorice individuale, dar şi ansamblurile de clădiri.

Patrimoniul imaterial, care cuprinde obiceiuri, tradiţii, meşteşuguri, folclorul, limba naţională şi altele de acest gen şi care nu se prezintă sub forma unor obiecte.

Municipiul şi judeţul Arad este aşezat în extremitatea vestică a României, în sudul Crişanei şi în nordul Banatului, la 46° lat. N şi 21° long. E, în câmpia aluvionară a Aradului, parte a Câmpiei de Vest. Este primul oraş important din România la intrarea dinspre Europa Centrală, fiind situat pe malul râului Mureş, în apropierea ieşirii acestuia din culoarul Deva-Lipova. Prima atestare documentară referitoare la zona Aradului datează din anul 1028, când aceasta este menţionată în contextul luptelor purtate de populaţia autohtonă împotriva regatului feudal maghiar. Cea dintâi menţiune a localităţii apare într-un document din anii 1078-1081, intercalat într-un altul din 1347. De asemenea, oraşul este menţionat şi în Cronica pictată de la Viena, datată în 1131.

Un moment istoric major de care se leagă numele Aradului este cel de la 1918, când, în toamna acelui an, după disoluţia Imperiului habsburgic, Consiliul Naţional Român Central se mută la Arad. Printre conducătorii acestei organizaţii erau şi o serie de politicieni arădeni: Ştefan Cicio Pop, Vasile Goldiş, Ioan Suciu şi Ioan Flueraş. O delegaţie maghiară condusă de Oskar Jaszi a venit la Arad să negocieze cu reprezentanţii români. După trei zile de discuţii, între 13 şi 15 noiembrie, marcate de deschiderea spre concesie a părţii maghiare, Iuliu Maniu exprima concis decizia fermă a românilor: totala separare a Transilvaniei de Ungaria şi unirea acesteia cu România. Consiliul National Român Central din Arad a pregătit adunarea plebiscitară de la Alba-Iulia, care a proclamat pe 1 Decembrie 1918 Unirea Transilvaniei cu România.

Palatul Administrativ din Arad a fost construit între anii 1872–1876 şi inaugurat în 1877, la terminarea finisărilor sălii festive. Construit în forma literei „U”, lipsită de calcan, clădirea a fost considerată un adevărat „Palazzo del Municipio”, reflectând posibilităţile şi, totodată, voinţa cetăţenilor de a ţine pasul cu tendinţa de modernizare caracteristică Europei. Clădirea reprezintă una dintre operele semnificative ale arhitecturii eclectice din Arad. Faţadele regulate sunt ritmate şi decorate de elemente clasiciste, iar rezalitul central al faţadei principale are bogate referinţe neorenascentiste.

Palatul Neuman situat la colţul Bulevardului Revoluţiei cu strada Horia, a fost construit între anii 1891-1892, după planurile arhitectului Milan Tabaković, la comanda familiei de industriaşi Neuman. Clădirea este considerată o capodoperă a stilului eclectic. Construcţia cu două etaje are porţi spre trei străzi, mai multe case ale scărilor, cu o bogată ornamentaţie de fier forjat.

Palatul Cenad - clădirea a fost ridicată între 1892-1894 la comanda Societăţii Feroviare Arad-Cenad. Planurile au fost realizate în atelierul arhitectului Miklós Ybl de la Budapesta, fiind modificate de către arhitectul arădean Lajos Jiraszek. Edificiul este una dintre clădirile care făceau parte din ansamblul urbanistic al Pieţei Primăriei – toate fiind construite în stil eclectic, cu elemente neoclasice. Clădirea Palatului Cenad se distinge prin faţada bogat ornamentată cu elemente de stil renascentist italian, punctate prin cele două turnuri de la colţuri, cele patru porţi de intrare şi blazonul societăţii feroviare. Ornamentaţia turnurilor reflectă specificul arhitecturii arădene de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Sub porţile clădirii sunt reprezentate picturi murale, cu tematică împrumutată din activitatea căilor ferate şi cu motive de sorginte religioasă.

Palatul Cultural - construirea edificiului a fost iniţiată încă din anul 1901 de către Societatea Culturală Kölcsey din Arad, care a început demersurile pentru a ridica o clădire care să adăpostească muzeul local, biblioteca oraşului şi o sală de concerte. Arhitectul arădean Ludovic Szántay a fost desemnat să execute un plan al clădirii. În toamna anului 1912, construcţia palatului era pe terminate, iar o parte din colecţiile muzeului au fost deja mutate în noile încăperi ale clădirii.

Clădirea etalează o diversitate de stiluri. Faţada, în stil neoclasic, este ornamentată cu un fronton sprijinit de coloane masive în stil corintic, iar deasupra lui se află un turn masiv. Aripile laterale sunt dominate de elemente ale stilului Renaşterii italiene. În partea din spate, se regăsesc unele elementele preluate din construcţia castelului de la Hunedoara, clădire de inspiraţie gotică. Holul central al clădirii este lucrat în marmură de Moneasa. Ornamentaţia holului principal este

realizată în stil secession. Ferestrele sunt originale, realizate în stil Art Nouveau. Pictura de pe bolta cupolei reprezintă sistemul solar şi cometa Halley.

Castelul Csernovics din localitatea Macea este plin de istorie. Ca orice castel are şi el legenda lui. Localnicii spun că la miezul nopţii se aude sunetul unui pian care vine dintr-o cameră misterioasă. Istoria castelului din Macea începe în jurul anului 1724, odată cu acordarea de către Imperiul Austriac titlului nobiliar unei familii sârbe, Csernovics. Cum titlul nu reprezenta doar cinste şi onoare familia proaspăt intrată în cercul select al nobilimii autriece primeşte şi o serie de proprietăţi, printre care şi Macea.

Biserica romano-catolică „Sfânta Treime" din Vinga – construcţia ei a început în data de 30 iunie 1890, când sunt demarate lucrările pentru construcţia noii biserici, conduse de inginerii Antony Toma şi Hostalek Carol. În data de 14 august, 1891, clădirea este acoperită. Peste alte zece luni, lucrarea este finalizată integral. În data de 12 iulie 1892 locuitorii din Vinga participă la ceremonia de sfinţire şi inaugurare a noii biserici, eveniment oficiat de episcopul Dessewffi Alexandru.

Cetatea Ineului - istoria medievală a târgului Ineu se suprapune cu istoricul cetăţii Ineului, situată pe Calea Traian, operă a arhitecturii Renaşterii târzii. Aici încă din 1295 există o fortăreaţă ridicată în centrul unui important cnezat românesc. Cetatea se compunea de fapt din două elemente: primul, cetatea interioară cu două nivele, existentă până astăzi, în formă de pătrat, la colţuri fiind străjuită de patru bastioane circulare etajate, care permiteau acţiunea eficace a artileriei.

Sânzienele se serbează, în fiecare an, în 24 iunie, când Biserica Ortodoxă prăznuieşte Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul. În credinţa populară, Sânzienele erau zâne bune, care umblau noaptea şi dădeau roadă holdelor.

La Covăsânţ - ziua de Sânziene este prima sărbătoare de vară în calendarul popular. În această zi se fac cununiţe împletite din flori de sânziene cu drimoc sau cu usturoi şi măr dulce. Ele se pun în cuie pe peretele casei şi pe stâlpul de la poartă. În trecut, se făceau cununiţe şi pentru fiecare membru al familiei şi se aruncau pe casă şi pentru cel a cărei coroniţă cădea se considera că nu-i semn bun. Până la Sânziene era interzis să se taie mere cu cuţitul, „ca să nu bată piatra".

La Păuliş - Sânzienele – Drăgaica (dezlegare la peşte) este sărbătoarea specifică fetelor, care îşi puneau sub pernă coroniţe de flori împletite de ele de cu seara pentru a-şi visa alesul inimii. În ziua de Sânziene, fetele necăsătorite şi femeile mai tinere împleteau cununi de sânziene, pe care le agăţau pe poartă, pe cruci la cimitir sau le duceau la biserică. Gospodinele caselor din comună pregăteau o coroniţă pe care o aşezau pe poartă ori pe faţada casei. Împleteau, de asemenea, coroniţe pentru fiecare membru al familiei, iar aceste coroniţe se aruncau pe acoperişul caselor. Se credea că membrul familiei a cărui coroniţă a căzut de pe acoperiş va avea o viaţă mai scurtă.

La Şepreuş - ziua Naşterii Sfântului Ioan Botezătorul, cunoscută popular ca ziua de Sânziene reprezintă miezul verii, din acestă zi, vara se îndreaptă spre iarnă. În Şepreuş, în acestă zi se fac cununi din flori de sânziene şi se duc la cimitir şi se pun pe morminţi, la cruci.

La Şimand - de Sânziene se făceau coroane din flori de sânziene, care se aruncau pe casă. Se credea că cel a cărui coroniţă cădea de pe casă, va muri în scurt timp.

La Miniş - sărbătoarea Sânzienelor avea şi ea ritualul ei, fetele îşi puneau de cu seară flori de sânzâiene sub pernă pentru a-şi visa alesul inimii. În ziua sărbătorii, femeile şi fetele împleteau cununi de sânzâiene pe care le agăţau pe poartă, pe cruci la cimitir sau le duceau la biserică.

La Căprioara - la Sânziene se culeg florile cu acelaşi nume, se fac coroniţe şi se pun pe porţile caselor.

La Şicula - în această zi se obişnuieşte să se agaţe la poarta dinspre uliţă, coroniţe din flori de sânzâiene, iar femeile care au numele de Ana şi Sânziana îşi serbau onomastica. Uneori aceste coroniţe erau aruncate peste casă. Dacă coroniţa rămânea pe casă se credea că fetele se vor mărita în decursul acelui an, iar dacă cădea jos, înseamnă că mai trebuie să aştepte un an. Sensul sărbătorii putea fi unul augural, legat de bunăstarea casei şi de viitorul fericit al fetelor. Fetele mari aduc de pe câmp „snopi de sânziene", pe care îi împletesc în cununi, care sunt puse, pentru norocul vitelor la

uşa grajdului, pe parii gardurilor sau la uşa uliţei, unde rămân până anul viitor. Coroniţa mai este comparată cu soarele.

La Nadăş - ca şi în alte părţi, de Sânziene se împleteau cununi ce se agăţau la porţile caselor, iar la uşile de la grajduri se atârnau crenguţe de rug, cu credinţa străveche conform căreia în acest fel erau îndepărtate moroanele care puteau lua laptele de la vaci.

La Secusigiu - în ajun se adună flori de Sânziene din care se fac cununi şi se atârnă într-un cui la poartă sau pe faţada casei, în credinţa că aceste plante cu valenţe magice ţin la distanţă de gospodărie forţele malefice. Ele sunt lăsate acolo până se distrug singure. Un alt obicei practicat încă în sat la Sânziene prin anii 1930-1935, de data aceasta de sondare a viitorului, consta din înfigerea la streşina casei a unor fire de floare, numite cu numele fiecărui membru al familiei, în ordinea vârstei. A cui floare cădea mai repede se credea că va muri mai repede.

Consider că identitatea, patrimonial cultural şi practicile culturale locale dar şi cele naţionale trebuie cunoscute şi duse mai departe de către toţi tinerii din satele, comunele şi oraşele României. Cei din generaţia mea au obligaţia să îşi cunoască propria identitate şi aici nu mă refer la cea personală ci la cea legată de tradiţii, obiceiuri şi culturi atât de valoroase, existente în toată ţara noastră.

BIBLIOGRAFIE

1. Gureanu, Dorel, 2003, *Monografia turistică-montană a judeţului Arad*, editura Carmel Print, Arad.
2. Marga, Andrei, 2018, *Identitate naţională şi modernitate*, editura Libris Editorial, Bucureşti.
3. Medeleanu, Horia, 2010, *Aradul între mit şi adevăr istoric*, editura Concordia, Arad.
4. Mureşan, Augustin, Sinaci, Doru, Colta, Rodica, Oarcea, Felicia, 2010, *Micălaca-Monografie*, editura Mirador, Arad.
5. Sava, Doru, 2011, *Aradul Nou-Mureşel*, editura Tiparniţa, Arad.

TRADIȚII CREȘTINE ÎN SUBCARPAȚII DE CURBURĂ

PROF.COSTACHE MIHAELA,
MOISE ANDREEA LAVINIA, C. N. MIHAI EMINESCU BUZĂU

Încă din primele secole de la apariția și răspândirea sa, creștinismul este prezent în zona Subcarpaților de Curbură. Cele mai cunoscute dovezi ale prezenței acestuia sunt legate de două momente cheie: realizarea și utilizarea grotelor din piatră din zona Munților Buzăului și cunoscutul martiriu al Sfântului Sava.

Arealul Nucu-Bozioru-Aluniș-Ruginoasa, unde se regăsesc concentrate "*bisericile din piatră",* se găsește situat în zona montană și piemontană a Munților Buzăului, în nordul județului Buzău, la altitudini cuprinse între 650-1100 m. De altfel, în actualul stadiu al cercetărilor, aici se află cea mai mare concentrare de schituri și locuiri rupestre monahale din întregul spațiu românesc. Pe o suprafață ce depășește 42 km^2 se regăsesc grote pe ai căror pereți au fost încrustate înscrisuri religioase, au fost realizate altare pentru rugăciune precum și biserici săpate în piatră. Din păcate, există prea puține informații viabile despre cei care au locuit în aceste lăcașe precum și despre activitatea acestora. Denumiri precum "*Biserica lui Iosif* " sau "*Chilia lui Dionisie Torcătorul*", păstrate si astăzi, amintesc doar episodic de anumite prezențe, fără a putea contribui însă în mod major la realizarea unei imagini reale asupra activității monahale din acest spațiu.

În ceea ce privește datarea locuirii monahale din zona Nucu-Bozioru-Aluniș-Ruginoasa, problemele sunt multiple. Cu toate acestea, majoritatea specialiștilor consideră secolele III - IV ca moment de debut al utilizării grotelor de către primii călugări creștini. Aceștia se bazează atât pe scrierile antice târzii și medievale timpurii care atestă, anterior anului 332, la Întorsura Carpaților, existența "unui episcopat condus de Teofil al Gothiei" ,cât și pe însemnul gravat la intrarea în *Biserica lui Iosif*, pentru care sunt utilizate analogii cu simbolul peștelui din Orient. Menționăm că până în prezent nu au fost întreprinse săpături arheologice în zonă, singurele cercetări fiind cele de suprafață, realizate în anii '80 de către un colectiv mixt compus din Corneliu Ștefan-jurnalist, Vasile Drâmbocianu - arheolog, Muzeul Județean Buzău, Constanța Tănase - arhivist, Venera Tudose - arhivist, Ștefan Chițu - profesor, Ilie Mândricel - profesor, Dan Scoroșanu - profesor, Dumitru Nica-profesor. Primele cercetări pluridisciplinare în zonă, realizate cu mijloace și metode moderne de cercetare au fost întreprinse între anii 2008-2012 de către Muzeul Județean Buzău în colaborare cu instituții de profil din România și din Germania. O primă chartare a vestigiilor rupestre din zona care face obiectul studiului este cunoscută pentru începutul secolului al XVIII-lea. În anul 1700, Constantin Cantacuzino marca pe ***"Harta Țării Românești"*** schiturile monahale. Un alt moment important în istoricul cercetărilor din această zonă este reprezentat de Proiectul de Campanie pentru "*Explorațiuni arheologice în districtul Buzăului*" întocmit de către Alexandru Odobescu în vara anului 1871. Tot Alexandru Odobescu este cel care ii propune lui C. A. Rosetti un raport complex prin care solicită sprijin în vederea organizării unor cercetări arheologice pe teritoriul județului Buzău, impulsionat fiind de descoperirea Tezaurului de la Pietroasa.

Primele descrieri ale grotelor, parțiale, incomplete, le găsim tot în răspunsul învățătorilor din județul Buzău la "*Chestionarul arheologic"* al lui Alexandru Odobescu. În anul 1871, autorul *Chestionarului arheologic* împreună cu pictorul elvețian Henri Trenk fac o excursie de documentare în zona Bozioru - Aluniș, prilej cu care sunt ridicate în plan câteva dintre aceste grote.

Un alt moment important în cercetarea grotelor din zona menționată este reprezentat de către *Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*.

Inițial, s-a considerat că locuirea a început in perioada Evului Mediu. În lucrarea sa, Pavel Chihaia este primul care atrage atenția asupra faptului că locuirea acestor grote este cunoscută pentru mai multe perioade istorice: "*(...) etapa medievală a schiturilor de piatră Alunișu-Nucu începe în intervalul iradierii isihaste de la Kilifarevo (1346-1371), deși este posibil ca funcția lor*

de lăcaşuri de cult să fie mult mai veche." De altfel, autorul consideră că locuirea în grotele din această zonă ar putea fi datate în secolele III-IV.

Bazându-se pe armele reprezentate pe peretele de nord și de sud ale grotei Fundul Peșterii de la Nucu, Basil Iorgulescu consideră că prima locuire în zonă poate fi atribuită *epocii geților*, însă studiile recente au demonstrat că *locuirea* în această zonă este din epoca bronzului, respectiv cultura Monteoru.

În anul 1892 monumentele apar menționate și în "*Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău"* al lui Basil Iorgulescu, fiind preluate întocmai în anul 1924. În acest areal au fost identificate 40 de grote și peșteri, toate cu urme de locuire monahală. În zona de nord a comunei Bozioru, pe teritoriul satului Nucu, în zona peşterii *Fundul Peşterii* sunt cunoscute nouă monumente rupestre, săpate de o parte şi de alta a masivului Crucea Spătarului Pe versantul vestic se află: *Fundul Peşterii, Peştera lui Dionisie, Peştera lui Iosif, Piatra Îngăurită* , *Agatonul Nou* şi *Agatonul Vechi (Dărămătură)* şi *Fundătura* Pe versantul estic se află *Ghereta* şi *Bucătăria*.

În ceea ce privește răspândirea creştinismului în regiunile de la est de Carpaţi, este cunoscut faptul că informaţiile izvoarelor scrise sunt putin numeroase, şi cu toate acestea în multe cazuri lapidare şi echivoce, uneori chiar contradictorii. Totuşi, din studierea acestora se întrevede existenţa aici a unei opere de propovăduire a *Evangheliei* încă din primele secole ale erei creştine. Ulterior, pe măsură ce Biserica se organizează şi se întăreşte în numeroase centre ale Imperiului Roman de Răsărit, are loc o creştere progresivă a numărului creştinilor şi o temeinică organizare a vieţii religioase, ce a contribuit la răspândirea noii religii. Unele informaţii scrise au înregistrat şi transmis tradiţia potrivit căreia noua religie s-ar fi difuzat în aceste părţi ale Europei încă din primul secol al erei creştine, ca urmare a activităţii de misionar a Apostolului Andrei în ceea ce priveşte începutul răspândirii creştinismului la nordul Dunării de Jos şi în teritoriul de la est de Carpaţi. Unii istorici contestă activitatea misionară a Apostolului Andrei. Menținerea firească a legăturilor cu Imperiul a populaţiei nord-dunărene (daco-romană), a permis preluarea creştinismului pe cale „populară". Din Imperiul Roman de Răsărit au venit la nordul Dunării misionari - despre activitatea cărora în Scythia Minor şi în răsăritul Daciei, aflăm de la Epiphanie din Salamina (320 – 403 p. Hr.).

O foarte importantă prezență în zona Buzăului este cea a martirului Sf. Sava care „îndrăznind să rămână în Dacia de peste Dunăre, este ucis prin înecare în râul Mousaios". Relatarea apare într-o scrisoare a Bisericii din Gotia către Biserica din Capadocia, scrisă cu prilejul mutării moaştelor sale în Capadocia la cererea Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscop în Cezareea Capadociei. Acesta era „un băştinaş provenit dintr-o familie de capadocieni" după cum reiese din răspunsul lui Vasile cel Mare, care îl numeşte „un martir din patria de dincolo de Istru şi care martir dovedeşte tăria credinţei trăite de oamenii de acolo". Menționăm în acest context existenţa unei Episcopii a Cumanilor (1228 – 1241) în zona de curbură a Carpaţilor, în care trăiau „vlahi" ortodocşi care primeau Sf. Treime de la nişte pseudoepiscopi care ţineau de ritul grecilor, nesocotind pe episcopul catolic al cumanilor", şi care atrăgeau de partea lor grupuri de unguri şi germani din Transilvania, spre nemulţumirea Papei. Mai mult, numeroşi locuitori de la poalele culmilor care adăpostesc schiturile au venit de peste munţi, descălecând cu „Negru Vodă". După opinia prof. Ștefan Chițu, „numele satului Scăieni (sat de moşneni aflat în vecinătatea zonei schiturilor) ar putea proveni de la denumirea celor care ar fi venit din locurile secuilor (Secuiani, Săcuiani – Scăeani). Numele unui mare număr de locuitori din Scăeni în catografia anului 1838, era Ungureanu (român venit din Transilvania). Coroborând izvoarele scrise cu rezultatele cercetărilor de teren, considerăm că multitudinea schiturilor din munţii Buzăului pot reflecta momentele de început ale vieţii creştine pe aceste meleaguri. Aşa cum se poate observa pe alocuri şi astăzi, aceste chilii erau înconjurate cu elemente realizate din lemn; astăzi fiind vizibile amprente în care se fixau parii, sistemul de scurgere a apei şi cel de strângere a apei de ploaie în uluce săpate în masa aceleiaşi stânci .

Primele informaţii scrise despre viaţa monahală din această zonă apar în consemnările documentare din secolul al XVI-lea, care se referă la donaţii şi închinăciuni către schitul Agaton - un document de la Mihnea Turcitul, din 18 iulie 1587, şi altul, din 29 august 1582-– donaţia lui Stanciu către mănăstirea Pinu sau documente ce se referă la judecata dintre Antonie egumenul de la schitul Aluniş şi Sibicieni. Începând cu secolul al XVI-lea, în strânsă concordanţă cu viaţa religioasă a întregului spaţiu din zona văii râului Buzău, creşte şi rolul acestui complex religios, ceea ce conduce și la creșterea interesului domniei pentru aceste locuri, pe un spaţiu destul de restrâns, găsindu-se două ctitorii domneşti: – Biserica „Sfântului Gheorghe”, situată în valea sihăstriilor, ctitoria lui Mihai Viteazul (1596) și Mănăstirea Pinu, cu biserica „*Naşterea Preacuratei Maică a Domnului Nostru Iisus Hristos”*, din satul Pinu. Toate acestea confirmă aici o bogată viaţă religioasă, care a continuat fără întrerupere, până la mijlocul secolului al XIX-lea când, prin reforma de împroprietărire, populaţia din Nucu a primit pământ în Bărăgan şi s-a mutat formând satul Munteni - Buzău (devenit comună), moment în care au luat şi biserica cu hramul „Sf. Gheorghe”, aflată astăzi în judeţul Ilfov. Modul de viaţă pustnică a continuat în zona Buzăului până în anii 1985, ultimul călugăr cunoscut fiind Ambrozie de pe dealul Istriţa, com. Pietroasele.

Așa cum se poate observa din cele prezentate pe scurt în materialul de față, în perioada secolelor XVI – XVIII, zona din Munții Buzăului a fost un puternic centru de viață spirituală și monahală. Cel mai probabil acest lucru a determinat ctitorirea de către domnitori și înalți dregători a mai multe lăcașe de cult pe toată Valea Buzăului. De unele dintre cele mai importante ctitorii se leagă numele voievozilor Mircea Ciobanul și Constantin Brâncoveanu. În plus, tradiția orală păstrează memoria mai multor călugări și preoți creștini *din vremea tătarilor* -perioadă asociată de către specialiști cu intervalul secolelor XIII – XVIII.

Bibliografie

Boroneanț Vasile, 2000, *Arheologia peșterilor și minelor din România*, Editura CIMEC, București.
Ciobanu Doina , *Catalogul schiturilor rupestre din zona Buzăului*, Mousaios, 2008, vol XIII, p. 199 – 225.
Ciobanu Doina, 2012, *Schiturile rupestre din zona Buzăului-prezentare generală/Les ermitages rupestres de la zone de Buzău*, în vol. *Un monument din Carpații Orientali cu reprezentări din Preistorie și Evul Mediu - Nucu-Fundu Peșterii, județul Buzău*, Ed. Istros, Buzău-Brăila.
Chihaia Pavel, 1976, *De la Negru Vodă la Neagoe Basarab*, Editura Academiei, București.
Cocora Gabriel, *Ctitorii buzoiene atribuite de tradiție Doamnei Neaga, dar infirmate de istorie*, BOR, 1986,vol. 7-8, p. 116-125.
Cocora Gabriel, 1986, *Episcopia Buzăului, o vatră de spiritualitate și simțire românească*, Editura Episcopiei Buzăului, Buzău.
Constantinescu N. A., *Colți, Aluniș-Fundătura*, revista Muguri, 1925, p. 108-110.
Constantinescu N. A., *Biserica din Aluniș*, Îngerul, 1941, nr. 5-6, p.34-36.
Costache Daniel, Stăicuț Gabriel, 2013., *Bibliografia arheologică a județului Buzău*, Ed. Alpha MDN, Buzău.
Drâmbocianu Vasile, *Vechimea milenară a așezărilor rupestre din Munții Buzăului*, Știință și tehnică, XXXI, vol.10, 1980, p. 28-32.
Iorgulescu Basil, 1892, *Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*, București.
Mândricel Ilie, Bortaș Victor, 2008, *Vestigii rupestre și alte locuri magice din Munții Buzăului*, Ed. Victor Bortaș, București.
Norocel Epifanie, 1986, *Pagini din istoria veche a creştinismului la români*, Editura Episcopiei Buzăului, Buzău.
Norocel Epifanie, 1988, *Ctitorii voievodale în Eparhia Buzăului*, Ed. Episcopiei Buzăului, Buzău.
Odobescu Alexandru, 1965, *Pagini regăsite*, ed. Leo Şerban, Bucureşti.

Olteanu Ștefan, 1991, *Societatea carpato-danubiano-pontică în secolele IV-XI*, Editura Polirom, București.
Postică Gheorghe, 2007, *Civilizația medievală timpurie din spațiul Pruto-Nistrean (sec. V-XIII)*, Editura Academiei Române, București.
Popescu Emilian, *Creştinismul în Eparhia Buzăului până în sec. al VII-lea*, în Spiritualitate și istorie, Buzău, 1985.
Teodor Dan Gheorghe, 1991*Creştinismul la est de Carpați. De la origini până în secolul al XIV-lea*,Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași.
Tudose Venera, *Alexandru Odobescu şi vestigiile rupestre din zona Bozioru-Aluniș*, în vol. *Vestigiile rupestre din Munții Buzăului*, Buzău, 1981.
Ștefan Chițu, *Documente medievale despre complexul rupestru de la Nucu* în *Vestigiile rupestre din Munții Buzăului*, Buzău, 1980.

STEMA TRANSILVANIEI…

PROF.CRISTINA-MAGDALENA CĂLIN
VLAD-MIHAIL VASILE
COLEGIUL NAŢIONAL DE INFORMATICĂ "Gr. MOISIL", BRAŞOV

După cum ştim, stema României este formată din stemele regiunilor istorice: Ţara Românească,Moldova, Oltenia, Transilvania şi Dobrogea. In acest eseu supunem spre analiză stema Transilvaniei şi autenticitatea acesteia.

Istoria Transilvaniei-retrospectivă

Transilvania este regiunea istorică a României, situată în partea de Nord-Vest a ţării, cu o populaţie de aproximativ 7 milioane de locuitori, 18 procente fiind maghiari, iar un procent fiind saşi. Pe parcursul istoriei sale, Transilvania a cunoscut numeroase perioade în care a facut parte din diferite regate şi imperii.

In perioada antică, Transilvania a făcut parte din Dacia, capitala statului dac aflându-se la Sarmisegetuza. După cucerirea romană a statului dac, ca urmare a războaielor daco-romane (101-102,105-106 d.Hr.), Transilvania face parte din noua provincie romană Dacia, zona maramureşului rămânând liberă de sub stăpânirea romană. În timpul ocupării romane, Dacia a trecut prin procesul de romanizare. "Romanii vor proceda la o intensă colonizare cu elemente din afara provinciei", ne informează istoricul Neagu Djuvara în opera sa - "O scurta istorie ilustrată a românilor". In anul 271, din cauza atacurilor barbare la marginea provinciei, împăratul Aurelian decide să se retragă din Dacia, lăsând în urmă o populaţie romanizată. Legiunile romane şi instituţiile administrative părăsesc provincia.

Perioada medievală în statele române se încheie odată cu Revoluţia lui Tudor Vladimirescu (1821 d.Hr). In această perioadă, populaţia daco-romană de pe teritoriul fostei provincii romane, Dacia, a cunoscut invaziile mai multor popoare migratoare care şi-au lăsat influenţa asupra acesteia. Slavii, popor migrator, au invadat Peninsula Balcanică întemeindu-şi propriile lor "ţarate", influenţând astfel cultura şi limba română care erau în dezvoltare la momentul acela. Invazia maghiară a avut loc pe la finalul secolului al IX-lea. Istoricul Neagu Djuvara constată: "Ungurii au trecut la nord de Carpaţi prin pasul Verecke/Veretchi, situat în Beschizii Orientali, poposind în pusta Panoniei, propice turmelor lor de cai". De acolo, populaţia maghiară porneşte o serie de atacuri împotriva Germaniei, dar sunt învinşi de Otto I în bătălia de la Lechfeld din anul 955, astfel aceştia îşi opresc incursiunile în Germania. Căpetenia maghiarilor, Ştefan I este botezat de papalitate romano-catolic şi se încoroneaza Rege al Maghiarilor, creştinându-şi astfel poporul. Aceştia -maghiarii creştinaţi- încep să cucerească treptat Transilvania, unde întâmpină formaţiuni statale româneşti. Maghiarii încep să colonizeze Transilvania cu secui, iar mai târziu la începutul secolului al XIII-lea aduc saşi, originari din Saxonia, care se organizează în 7 "burg"-uri. În următoarele secole, turcii otomani invadeaza Peninsula Balcanică, subjugând mare parte din populaţiile acesteia, iar în anul 149, cuceresc Constantinopolul, redenumindu-l Istanbul ca să isi stabilească acolo capitala noului lor imperiu. In anul 1526, are loc bătălia de la Mohacs între Imperiul Otoman şi Regatul Ungariei, pe care ungurii o pierd. In acel moment există o dispută pentru coroana Ungariei, între Ferdinand de Habsburg şi voievodul Transilvaniei, Ioan Zapolya. Neagu Djuvara consemnează: "După moartea regelui Ludovic II pe câmpul de luptă, s-a deschis succesiunea la tronul Ungariei, iar pătrunderea turcilor până în inima ţării nu a împiedicat împărţirea imediată a nobilimii maghiare în doua tabere: cei care acceptau urcarea pe tron a Habsburgului şi cei grupaţi în jurul lui Ioan Zapolya, care-l voiau pe acesta rege, chiar cu preţul unui ajutor din partea turcilor". Turcii intervin în această dispută, ocupă Buda şi reorganizează Ungaria astfel: Buda, Croaţia si Slovacia le revin Habsburgilor, Ungaria centrală şi Banatul cad sub administraţia directă a turcilor, iar Transilvania, Maramureşul şi Crişana îi revin lui Ioan Zapolya, astfel Principatul Transilvaniei ajunge la acelaşi nivel cu Ţara Românească şi Moldova, toate fiind

vasale ale Imperiului Otoman. Intre anii 1600 si 1601, Mihai Viteazul reuşeşte să unească Ţările Române într-un singur stat, dar este asasinat de Giorgio Basta, generalul Impăratului Austriac Rudolf II. Otomanii asediază Viena în anul 1683, dar sunt înfrânţi de forţele aliate ale Austriei şi Poloniei. Prin Pacea de la Karlowits din 1699, otomanii cedează austriecilor următoarele teritorii: Ungaria, Slovenia, câte o parte din Croaţia şi din Serbia, precum şi toată Transilvania. Titlul de Principe al Transilvaniei îi este atribuit acum Împăratului.

Perioada Epocii Moderne în statele române are loc între Revoluţia lui Tudor Vladimirescu şi finalul Primului Război Mondial. Din anul 1868, Transilvania va face parte din zona maghiară a Imperiului Austro-Ungar până la 1 Decembrie 1918. Odată cu asasinarea Arhiducelui Franz-Ferdinand al Austriei, începe Primul Razboi Mondial, la care vor lua parte numeroase ţări, printre care şi România (formată în1859). Imperiul Austro-Ungar, Germania şi Imperiul Otoman pierd războiul, iar Austro-Ungaria este destrămată prin Tratatul de la Versailles, iar Transilvania se uneşte cu România pe data de 1 Decembrie 1918 prin Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia.

In epoca contemporană, Transilvania va cunoaşte "ruperea" zonei nordice a acesteia prin Primul Dictat de la Viena în vara anului 1940, această parte fiind atribuită Ungariei. In anul 1944, Nordul Transilvaniei va fi recucerit de Armata Română şi Armata Roşie, România întorcând armele împotriva Axei. Transilvania va face parte până în prezent din România.

Analiza Stemei Transilvaniei

Stema actuală a Transilvaniei este reprezentată de un scut, iar în jumătatea de sus a acestuia apare o acvilă neagră cu aripile întinse, pe un fundal albastru. In cele două colţuri ale scutului sunt evidenţiate Soarele şi Luna. Scutul este împărţit în două jumătăţi printr-o dungă rosie, iar în partea inferioară apar 7 cetăţi roşii pe un fundal galben. Această stemă a fost stabilită prin ordinul împărătesei Maria Tereza, care avea titlul de principesă a acestei provincii, la data de 2 noiembrie 1765. Deoarece această stemă se regăseşte şi în prezent pe stema României, ne vom concentra asuprea acesteia.

In decursul istoriei sale, Transilvania a avut mai multe steme, întrucât voievozii şi vice-voievozii aveau sigilii cu propriile arme de familie, fără a fi dotate în mod special cu însemne care să reprezinte acel teritoriu. Astfel, acvila neagră îi reprezintă pe maghiarii din Transilvania, soarele şi luna de deasupra acvilei reprezintă populaţia secuiască a Transilvaniei, iar cele 7 castele roşii reprezinta cele 7 scaune saseşti (burguri) din Transilvania.

De remarcat, secuii nu sunt acelaşi popor ca maghiarii, secuii sunt o etnie venită in Europa odată cu maghiarii. Aceştia au fost maghiarizaţi şi au fost aşezaţi la poalele Carpaţilor răsăriteni cu rolul de a apăra graniţele de cumani.

După cum se poate observa, pe această stemă sunt reprezentate doar cele trei popoare privilegiate din Ardeal, pe stemă negăsindu-se nici o reprezentare a românilor, care nu aveau dreptul de participare la conducerea treburilor de stat, nefigurând în imagini realităţile politice existente pe atunci. La acel moment al istoriei, românii nu erau recunoscuţi de către împăraţii de la Viena sau de celelalte popoare din Ardeal.

Istoricul Dan Cernovodeanu nota: "In secolul al XIX-lea nu mai înregistrăm fluctuaţii de aspect ale stemei oficiale a Transilvaniei; în schimb, în perioada revoluţionară de la 1848, vor apărea reprezentări ale armelor acestei ţări alcătuite şi de români, care doreau ca şi simbolul lor ca naţiune majoritară să figureze în cuprinsul unor noi armerii ale acestui principat." Stema propusă de revoluţionari încadrează pe banda roşie a stemei originale o femeie îmbrăcată în haine dacice, ţinând în mâna stângă un stindard roman pe care sunt scrise iniţialele D şi F (Dacia Felix), iar în mâna dreaptă ţine un pumnal dac. Aceasta este flancată în partea stângă de o acvilă (asemănătoare cu cea de pe stema Ţării Româneşti), care ţine în cioc o cunună de lauri, şi de un leu în partea dreaptă. Din păcate, această modificare nu a fost acceptată de autoritaţile de la Viena. Femeia îmbrăcată în haine dacice, care ţine un stindard roman în mână reprezintă originea daco-romană a populaţiei româneşti. Dacă această stemă ar fi implementată în stema României, aceasta ar fi relativ greu de văzut, dar se pot realiza şi variante simplificate ale acesteia. Spre exemplu, pe banda roşie

ar putea apărea leii de pe stema României Regale, stând în cele patru labe, cu privirea spre noi, stând faţă în faţă, între aceştia apărând o sabie galbenă îndreptată spre pământ.

Alte steme ale Transilvaniei au fost influenţate de situaţia politică a Transilvaniei la momentul acela. Spre exemplu, Dan Cernoveanu descrie următoarea stemă a lui Sigismund Bathory: "Acest mare sigiliu al lui Sigismond Bathory cuprinde într-un cartuş, atât stema sa ca principe al Imperiului, cât şi stema Transilvniei."

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la Marea Unire de la Alba Iulia dintre România, Transilvania, Basarabia şi Bucovina. Această unire s-a format în contextul Primului Razboi Mondial, în care s-au jertfit ostaşii români pe diverse fronturi. Pentru a le respecta memoria şi sacrificiul, trebuie să rămânem uniţi noi, românii, in ciuda încercărilor altora de a ne dezbina. Trebuie să ţinem minte că înainte să fim ardeleni, munteni, moldoveni, dobrogeni, olteni, etc. suntem cu toţii români. Stema Transilvaniei face parte din stema României, stema României îi reprezintă pe toţi românii, indiferent unde se află. Intrucât situaţia politică s-a schimbat faţă de cea care era înainte, românii din Transilvania sunt majoritari în present şi au dreptul de a fi reprezentaţi pe stema lor. Să sperăm că pe viitor se vor face schimbările necesare, iar populaţia românească din Transilvania va fi reprezentată pe stema sa.

Bibliografie:

Djuvara, Neagu , 2013, "*O scurtă istorie ilustrată a românilor*", Editura Humanitas, Bucureşti

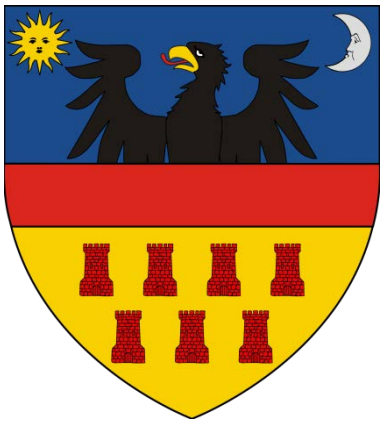
Cernovodeanu, Dan, 1977, "*Ştiinţa şi arta heraldică în România*", Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti

Stema României în prezent

Stema României Regale

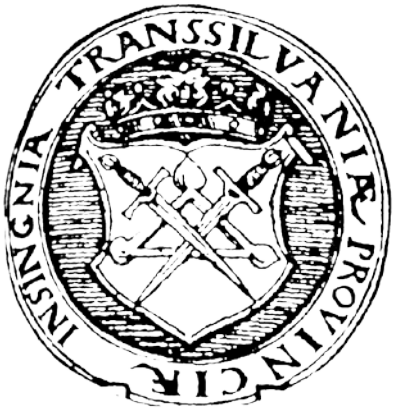

Stema Transilvaniei

Stema Transilvaniei - propunere

Stema Transilvaniei propusă la 1848

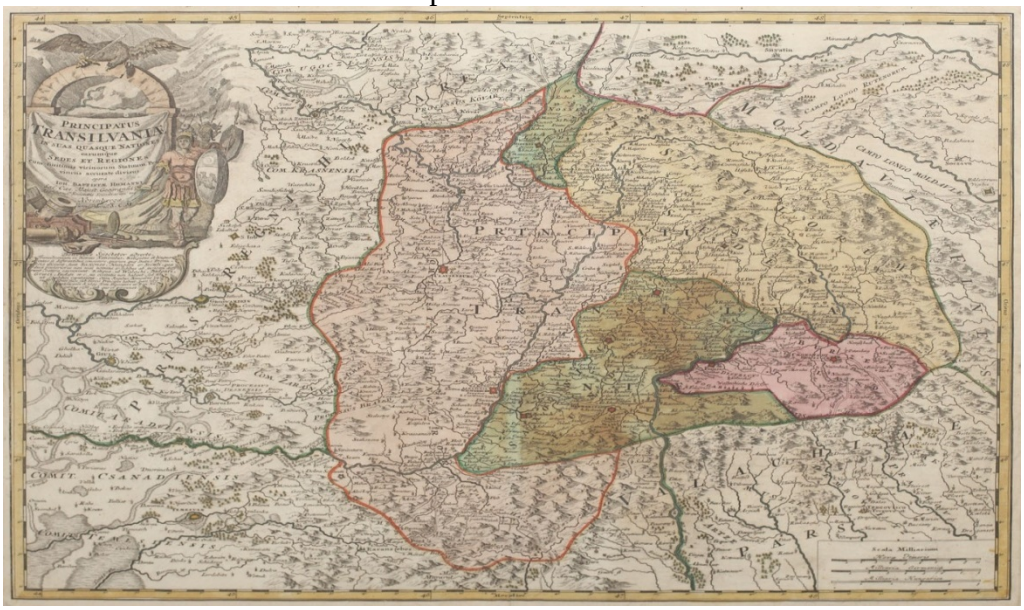

Stema Transilvaniei sec XVI-XVII

Stema lui Sigismund Bathory

Principatul Transilvaniei

MAREA UNIRE DE LA 1918

Numele cadrului didactic îndrumător: Constantinescu Niculina
Autor eseu : Mihai Corvin Olărescu cls. a IX-a D Filologie
Unitatea școlară: Liceul Teoretic Lucian Blaga sector 2 Bucuresti

Marea Unire de la 1918 a reprezentat un fenomen cultural, politc si militar, care a arătat dorința oamenilor care vorbeau aceeași limbă, aveau aceleași tradiții și năzuiau la unitatea teritorială.

Conceptul de unire are rădăcini încă din perioada Evului Mediu .

Primul mare voevod care a reușit să unească pentru prima dată în istorie cele 3 Țări Române a fost Mihai Viteazul care a domnit între anii [1593-1601] . A fost declarat domn al Țării Românești în urma celor doua victorii de la Călugăreni, din 23 august 1595 și Giurgiu, în octombrie 1595 , reușind să elibereze Țara Românească de otomani .În anul 1599 la Alba Iulia este proclamat principe al Transilvaniei și în anul 1600 și Moldova trece sub conducerea lui .Astfel el devine domn al Țării Românești, al Transilivaniei și al întregii Țări a Moldovei reușind să unească pentru prima dată cele 3 principate. După moartea lui Mihai Viteazul unirea celor 3 ţări a fost anulată si cele 3 principate au fost dezbinate.

Cel mai important moment ce a precedat Marea Unire din 1918 a fost dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza (5 ian.1859-în Moldova si 24 ian.1859-în Țara Românească) care a reușit unificarea celor două principate- Țara Românească și Moldova, sub numele de România .

În anul 1862 se realizeză unirea politică de către Al.I.Cuza,după care a fost înlăturat de la putere în anul 1866 ,și a fost adus pe tron prințul, Carol de Hohenzollen.

După moartea lui Carol I , în fruntea dinastiei este înscăunat nepotul lui Carol I- Ferdinand I, născut la 24 aug.1865 ce a fost încoronat la 10.oct.1914. Acesta domnește pâna la sfarșitul vieții lui – Iul. 1927.Istoria menționeaza că, regele Ferdinand a trecut peste originea sa germană și în numai 13 ani de domnie ,dintr-un „necunoscut„ , avea să devină regele României Mari supranumit „ Intregitorul „ sau „Ferdinand cel Loial „ pentru felul în care și-a dedicat viața tării sale .

Regele Ferdinand a reușit să realizeze Marea Unire în condițiile în care primul război mondial se desfașura si Ardealul era sub stăpânire austro-ungară .

Atât orașele mici, cât şi cele mari au fost locurile importante în care s-au desfașurat acțiunile politicienilor si ale societății civile care au elaborat planuri și au acționat in mod decisiv la realizarea Marii Uniri.

Chișinău - Înca din anul 1917 s-a format Sfatul Țării un fel de parlament ales democratic al poplației dintre Prut si Nistru care au hotărât autonomia Basarabiei care apoi se proclamă Republica Moldovenească .Aceeași instituție , Sfatul Țării, a decis cu majoritate de voturi la 27 martie și 9 aprilie 1918, unirea Basarabiei cu Regatul Român.

Cernăuți -Încă din ocombrie 1918 reprezentanții populației române ,in frunte cu Sextil Pușcariu si Iancu Flondor au decis unirea Bucovinei cu România . S-a format Consiliul Național Român condus de Iancu Flondor care a decis să acționeze rapid mai ales că trupele ucrainiene intrau în
Bucovina . În perioada 15/28 noiembrie are loc Congresul General al Bucovinei ,format din reprezentanții românilor, polonezilor, germanilor si rutenilor, care au hotărât „unirea necondiționată, pentru vecie ,a Bucovinei în vechile ei hotare ,cu Regatul României”.Reprezentanții au recunoscut în unanimitate unirea.

Alba Iulia- Marele Sfat Național Român a convocat la data de 1 Decembrie 1918 Marea Adunare Națională de la Alba Iulia care a reprezentat cel mai important moment din marile șiruri de evenimente. Sala Unirii construită în 1900, ce servea drept casină militară, pentru festivităţi şi recepţii

ale armatei austro-ungare, la 1 Decembrie 1918 a fost aleasă ca loc de desfăşurare al lucrărilor Marii Adunări Naţionale pentru că era cea mai spaţioasă clădire din oraş, singura ce putea să adune sub acoperişul său pe cei 1228 de delegaţi ai naţiunii române ce au proclamat pentru totdeauna şi în mod irevocabil, prin votul solemn şi unanim al poporului, Unirea Transilvaniei întregi cu Daco-Romania.

Factori interni care au ajutat la formarea Marii Uniri:

Unul dintre cei mai importanți factori interni îl reprezenta propaganda, un mod de informare ce a fost în spiritul și dorința oamenilor care doreau unirea .Propaganda a fost prezentă în școli , biserci si chiar în creaţiile lirice de la acea vreme, spre exemplu poezia „Noi „ de Octavian Goga ce semnifica nu numai fiinţa noastră naţională, ci insăşi ţara, spaţiul ei geografic şi etnic.

„ Avem un vis neîmplinit, / Copil al suferinţii, / De jalea lui ne-au răposat / Şi moşii, şi părinţii.../ Din vremi uitate, de demult, / Gemând din grele patimi, / Deşertăciunea unui vis / Noi o stropim cu lacrimi...”

Propaganda era realizată chiar de cele mai importante ziare din acea perioada: „ **Glasul Ardealului-Braşov”,** „ Românul”, „Gazeta Poporului”., „Revista Economica” , „Drapelul” , „Foaia Poporului Român”, „ Unirea, (ziarul Bisericii Greco-Catolice Blaj)”, „Glasul Ardealului”, „ Biroul de presă al gardelor române”, Biserica şi şcoala, „Lumina”, „Opinca”, „Telegraful roman”, ”Glasul Bucovinei”, „Libertatea-“Orăştie”, „Universul, Renaşterea”, „Izbânda, şi foi de partid -Viitorul, Steagul”, „Indreptarea”, „Tribuna”, „ Neamul Romanesc”, pentru a arăta că românii vor unirea,

Acțiunile importante premergătoare Marii Uniri au fost:

- Pregătirea regiunilor si oprirea anexării acestora de către alte state, au reprezentat cei mai importanți factori ai unirii ,deoarece românii au reușit cu greu să oprească extinderea Austro-Ungariei,Ucraniei si Rusiei Sovietice ca apoi în cel mai scurt timp să preia puterea din zonele ocupate de aceste imperii și să le declare autonomia.
- O acțiune importantă, premergătoare unirii, s-a desfașurat în perioada 17-30 aprile 1918, la Paris, când Comitetul Național al Românilor din Trasilvania si Bucovina, sub presedenția lui Traian Vuia și a doctorului Ion Cantacuzino au militat pentru dobândirea independenței Transilvaniei și unirea acesteia cu România .

Un rol important în realizarea unirii l-au avut și factorii externi.

Unul dintre factorii externi importanți l-a reprezentat apariția în publicații internaționale a problemei românilor care nu resușeau să facă Marea Unire. Aceste știri au apărut și în Franța, în publicația saptămnală “ La Roumanie”, din 4 - 17 ianuarie , care avea ca scop sprijinrea în plan publicistic și diplomatic a revendicărilor românești.

Un alt factor extern foarte important l-a reprezentat Primul Razboi Mondial, care punea bazele destramării Imperiul Austro-Ungar.

Personalitățile care au avut un rol marcant până la/și la înfăptuirea Marii Uniri :

Ion I.C.Bratianu .[n 20 august 1864 – d noiembrie 1927]. A condus guvernul României timp de 12 ani și a avut o contribuție majoră decisivă prin ratificarea actului Marii Uniri a Transilvaniei cu România.

Alexandru Vaida Voevod [n 27 febroarie 1872 – 19 marite 1950]

A avut un rol deosebit de important la infătuirea unirii Țarii Romanești cu Transilvania prin faptul că a fost ales ca membru al Consiliului Dirigent pentru a pregătii unirea administativă a Transilvaniei cu România .

Vasile Goldiș [n 12/24 noiembrie 1862 – 10 februarie 1934].A avut un rol foarte important la data de 1 Decembrie 1918 prin rostirea discursului său “ Să jurăm credință , de aici inainte națiunii române”.

Stefan Cicio Pop [n 1 aprile 1865-d16 februarie 1934]. A avut un rol important la înfăptuirea marii uniri administrative -fiind membru importantant al Consiliului Dirigent.

Episcopul Iuliu Hossu [n 30 ianuarie 1885-d28 martie 1970]. Iuliu Hossu s-a remarcat prin mesajele de unire transmise catre toți românii din țară și din afară :

“ Pe cum ne vedeți aici imbrațișați aici frațește ,așa să rămână imbrățișați toți frații români”.

Iancu Flondor [n 3 august 1865-d 19 octombrie 1924]. A militat pentru unirea Bucovinei și a jucat un rol major în unirea acesteia cu România.

Ion Inculeț [n 5 aprile1884-d 18 noiembrie 1940], A avut un rol important în unirea Moldovei cu România deoarece a condus Sfatul Țarii în Moldova.

“ Anul 1918, în ciuda marilor umilințe și sacrificii îndurate ,a adus Romaniei cea mai frumoasă împlinire din întreaga sa istorie modernă : unitatea politică, teritorială , militară și administrativă a tuturor românilor.”

Parcă ieri a fost 1918 și în acest an 2018 ,iată sărbătorim 100 de ani de la momentul Marii Uniri a tuturor românilor!

„Unirea este actul energic al întregii națiuni române.
Unirea,Națiunea a făcut-o !„
Mihail Kogălniceanu

Vrem unire , nu dezbinare!

BIBLIOGARFIE

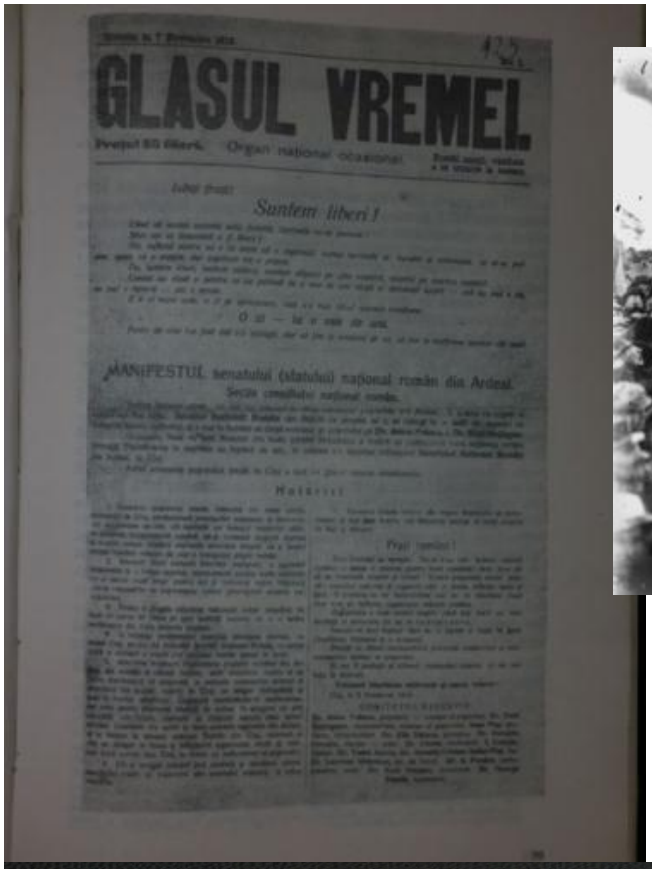
1. Carte/ Istoria românilor pentru elevi./Autor Ioan-Aurel Pop/ Editura Litera București/ 2016
2. Site-uri / Grpul de inițiativă Centar-Marea Unire-Alba Iulia-2018,Sitr-ul Unirea

Anexa 1

1 Decembrie Imgine cu adunarea de la Alba Iulia 1918

Anexa 2

GLASUL VREMEL

Sunteм liberi!

MANIFESTUL senatului (sfatului) național român din Ardeal.

Ediție specială.

ARDEALUL

(TRANSILVANIA)

BINE-AȚI VENIT!

Oștile românești au intrat în Chișinău.

In ziua de 13 Ianuarie s'a petrecut un fapt mare și drept: **Oștile românești au intrat biruitoare în capitala Basarabiei,** aducând cu ele rânduială și pace.

De luni de zile Basarabia a fost pe mâna dușmanilor și a hoților, cari au batjocurit-o și au prădat-o după cum au vrut. Era o jale și o rușine fără pereche ce se petrecea în această țărișoară frumoasă și bogată. Îmbătați de democrația rusească a bolșevicilor, chiar și frații noștri moldoveni și-au pierdut capul și s'au lăsat să fie întrebuințați ca unelte oarbe de către străinii fără suflet și fără omenie.

Întâmplarea cu uciderea Ardelenilor, la 6 Ianuarie, este o dovadă că stările de aici erau din cale afară de rele și că nu numai viața și averea singuraticilor oameni, dar însăș viața tinerei republici naționale era în cea mai mare primejdie.

Puțini oameni cu dragoste de țară și cu răspundere pentru soarta ei trebuiau să aleagă între a vedea cum se prăpădește țara în mâinile anarhiei bolșeviste, care a cuprins și oastea moldovenească, și între a lua o hotărâre energică de a chema în țară **oaste străină** care să scape totul de peire.

Dar unde se putea găsi o oaste străină care să-și facă de bună voie din cap călindar, cum se zice, și care să vie și să se amestece în anarhia rusească? Ucraina, rugată să dee ajutor, a răspuns că n'are de unde, — alte state vecine nu sunt decomandate, așa că văzând nevrând, trebuia cerut ajutorul României.

Și iată, minune, că mica Românie, țara de jertfă pe care au vrut s'o nimicească Nemții și Ungurii, și pe care au vândut-o și batjocurit-o Rușii, — ea vine să-și scape frații din ghiarele peirei. Ea nu se mai gândește la nevoile ei, multe și mari; ea își uită pentru o clipă primejdia care-i poate veni dela Nemți, și aleargă să mântuiască Basarabia din valurile anarhiei. Țara pe care la 1916 lacrimile și gemetele Ardealului și ale Bucovinei au îndulcșat-o atât de mult, încât pentru mântuirea lor și-a aruncat în cumpăna sabia și și-a pus în primejdie viața. — Țara aceasta a alergat și acum la chemarea Basarabiei, ca s'o scape din nevoi.

Vitejii cari au curit la OITUZ și la MĂRĂȘEȘTI năvala sălbatecă a Nemților, astăzi sunt pe pământul vechei Moldove, pe care tovarășii lui LENIN îl părăsesc în ruptul capului.

Mărire Ție, oaste românească viteză, care aduci pace și rânduială în această țară!

Mărire Ție, Țară Românească, pare care cu lacrimi de mulțămire trebue să cate astăzi fiecare fiu al Basarabiei ajunse la liniște!

Mărire Ție, Rege Ferdinande, care scrii în istoria Europei o pagină atât de luminoasă! Oștile Tale au mântuit Basarabia, pe care Rusia o sugă de ani a robit-o și pe care acum anarhia ei era s'o înghoape.

Moldovenii, însuflețiți vor păzi, în ziua de mâine în fața acelora, cari v'au dat pentru a doua oară viață, și strigați cu toții într'un glas:

Trăiască România mântuitoare de anarhia bolșevistă!

COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA.

Profesor **GHIȚOIU CLAUDIA MILENA**
Elev **CRUSOVEANU ALEXANDRA**

De-a lungul istoriei multe lucruri s-au schimbat in viața omenirii, multe au evoluat și multe au dispărut, dar un singur lucru a rămas neschimbat: copilăria. Pot spune că este cea mai minunată perioadă din viața unui om, cea mai pură și inocentă.

Pentru mine, copilăria înseamna totul, de la cele mai mici detalii pâna la realizări considerabile. Acest univers prematur ne definește ca oameni, ne ajuta să ne maturizăm prin joacă și să întelegem ce este aceea viață.

Știu că poate sună penibil, dar dacă aș putea da timpul înapoi, să mai trăiesc înca odată acei ani minunați, aș face-o cu siguranță! Imi este tare dor de acele vremuri când nu trebuia să mă ingrijorez din cauza timpului, acesta trecând foarte greu în lumea mea, când petreceam mare parte din zi pe afară, jucandu-mă cu prietenii mei imaginari. Înca tânjesc după acele jocuri ale copilăriei.

Țin minte și acum serile târzii cand stăteam pe uliță cu o ceata de copilași și ne jucam, iar bunica mea ieșea ingrijorată la poartă și țipa la mine că stau prea mult și mi se poate intampla ceva rău. Știu că era tare îngrijorată si speriată din cauza mea, dar ce nu știa ea era faptul ca toți copiii se strângeau la mine la poartă.

Eu, petrecându-mi mare parte din copilărie la bunici, am avut parte de cele mai minunate experiențe. Să ai bunicii la țară și să mai și locuiești cu ei, păi asta e bucurie curată! Bine, asta, cel puțin pentru mine. Nu știu ce experiențe frumoase au avut alți copii, chiar nu am habar, dar pot spune că avem ceva în comun: joaca. Încă de mici suntem obișnuiti cu ea. Învatăm prin joacă, ne descurcăm prin joacă. Totul pentru noi se rezumă la joacă. Nu aveam altceva de făcut decât să ne jucăm. Sincer, nu pot uita jocurile alea inventate, ca să nu ne plictisim, si cele cunoscute de tot poporul. Și spun de tot poporul pentru că jocurile acelea au fost transmise din generație in generație până la noi. Nu doar că au fost transmise, dar au adus bucurii multe și au creat amintiri de neuitat.

Vara este mereu cel mai prielnic anotimp pentru a le practica. Țin minte că lăsam un joc, intotdeauna, ultimul, tocmai cand se lăsa seara. Un copil se deghiza intr-un fel de ,,Bau-Bau" să ne sperie. Doamne, câte zbierături se mai auzeau atunci, se speriau chiar si vecinii, nu doar noi. Ba chiar, dacă aveau ghinionulm mai ieșea vreo bunică si și tot teatrul nostru se termina.

Sau când ne jucam cu mingea, orice fel de sport: fotbal sau pur si simplu. Când ne jucam un fel de ,,Măgarul impietrit", cine pierdea trebuia să aducă ceva dulce la poartă.

Și uite așa toată ziua o pierdeam cu joaca asta, iar seara nici nu mai aveam chef de somn. Stăteam cu bunica mea și ne uitam la stele. Iubeam acele momente. Ori stăteam afară, pe prispă, ori înăuntru și ne uitam pe geam. În fiecare seară, când nu puteam adormii, asta făceam eu si bunica mea. Ba chiar îmi spunea și povești sau îmi cânta. Păstrez toate acestea cu drag în sufletul meu și sper că o să le mai repet, chiar dacă nu eu in rolul copilului.

Priveam totul ca pe o lume plină de fericire, sufletul meu de copil neștiind că sunt acele greutăți. Spre exemplu, vara se muncește la câmp, iar bunicii mei se trezeau cu noaptea-n cap, ca să nu-i prindă căldura. Ce credeți, scăpau ei de mine acolo? Nici vorbă! Erau obligați să mă poarte cu ei, neavând cu cine să mă lase acasă. Imi plăcea sa merg acolo, mă jucam, nu aveam eu treabă, dar nu imi plăcea că mă trezeam prea devreme. Îi ajutam si eu cum puteam.

Eram toată numai un zâmbet, nici nu credeai că plang vreodată, dar si când o făceam, auzea toată casa. Fiind mică, mă loveam, ca orice copil, dar eu zbieram din toți plămanii, de se cruceau bunicii mei, neștiind ce să-mi facă să mă liniștesc.

Ce pot să zic? Am avut o copilărie tare hazlie! Toți copiii cred că au avut parte de una. Cu toții avem amintiri plăcute de când eram mici puișori si nu ne desprindeam de mama, tata, bunicul sau bunica. Eram dependenți de ajutorul lor, ei fiind eroii evoluției noastre. Si acum, serios vorbind, eu pe bunica mea o credeam vrăjitoare. Știu, pare amuzant, dar eu așa credeam cand eram mică. Își termina treaba foarte repede și se apuca de alta, eu crezand ca face vreo vrajă si puf! Gata treaba. Sau când gătea. Mă lingeam pe degețele. Nu știu ce poțiune magică prepara, dar mâncarea era nemapiomenită. Cea mai dulce din prăjitura vieții o constituie copilaria.

Cred că am repetat acest cuvânt de o mulțime de ori, dar l-aș repeta încontinuu. Iubesc tot ce ține de ea, de copiărie. Iubesc faptul că am putut să descopăr atât de multe lucruri atunci, al căror sens l-am realizat mai târziu. Nici nu îmi vine a crede că o singură perioadă de timp, poate fi atât de importantă pentru un copil!

ECATERINA TEODOROIU
SIMBOL AL IDENTITĂȚII NAȚIONALE

PROFESOR COORDONATOR: PISCANU CAMELIA
AUTOR: PREJBEANU ION IRINEL
COLEGIUL „MIHAI VITEAZUL” BUMBEŞTI-JIU, JUDEŢUL GOR

După un veac de la Marea Unire, un veac în care ţara noastră a trecut printr-un lung proces de deznaţionalizare vreme de 42 de ani, cât a fost guvernată de regimul comunist, în rândul românilor trebuie promovată tot mai puternic dragostea pentru cultura noastră naţională. Poporul are nevoie să-şi cunoască identitatea; totodată este obligat de conştiinţa morală să respecte tradiţiile pe care le-a moştenit de la înaintaşii lui, să-şi iubească limba şi să-şi cinstească eroii.

Având în vedere că societatea românească a secolului al XXI-lea se confruntă cu o adevărată criză culturală, o mulţime de tineri neonorându-şi valorile, batjocorindu-şi limba şi necinstind numele de „român", este necesară informarea cetăţenilor despre tot ceea ce înseamnă preţuirea acestor comori prin organizarea de diferite proiecte culturale care să-i atragă pe oameni către dragostea pentru tot ceea ce înseamnă România, pentru poziţia pe care o ocupă ea în istoria lumii şi pentru imaginea din prezent a românilor: informaticieni, medici, fizicieni, chimişti, biologi, etc. de renume internațional.

„Un popor care nu îşi cunoaşte istoria este ca un copil care nu îşi cunoaşte părinţii." spunea Nicolae Iorga. Temelia trecutului românilor, cu care trebuie să ne mândrim, o reprezintă eroii neamului, care secole la rând şi-au dat viaţa pentru îndeplinirea a două idealuri mult dorite: libertatea şi unitatea ţării.

Unul dintre aceşti bravi luptători a fost şi Ecaterina Teodoroiu sau „Eroina de la Jiu", cum a fost numită pentru curajul şi priceperea dovedite în bătăliile de la Jiu, din toamna anului 1916, însuşiri dovedite şi pe câmpurile de luptă de la Mărăşeşti.

Venită pe lume la 14 ianuarie 1894, în comuna Vădeni, azi – cartier al municipiului Târgu-Jiu, Ecaterina Teodoroiu, pe numele ei real – Cătălina Toderoiu, a fost al treilea copil dintre cei opt ai lui Vasile şi ai Elenei Toderoiu. Şcoala primară a urmat-o în satul natal, încheind gimnaziul la Târgu-Jiu, între ani 1905-1909. Ecaterina a frecventat liceul timp de şapte ani, până în vara lui 1916. Ea şi-a dorit iniţial să ajungă învăţătoare, dar, din motive necunoscute, a renunţat la gimnaziu-pensionul pe care îl începuse, continuându-şi studiile la o şcoală de infirmiere.

Imediat după ce România a intrat în război de partea Antantei, Cătălina s-a înscris într-una dintre primele trupe de cercetaşi din Bucureşti, cohorta „Păstorul Bucur", condusă de Arethia Piteşteanu, viitoarea soţie a unui alt mare om politic şi erou gorjean, Gheorghe Tătărescu, premier al României în perioadele 1934-1937 şi 1939-1940. În iulie 1916, Ecaterina a revenit la Târgu-Jiu, intrând în activitatea cohortei „Domnul Tudor", aflată sub conducerea ofiţerului Liviu Teiuşanu.

După începerea luptelor, după ce o perioadă a lucrat ca infirmieră pentru răniţii aduşi în spatele frontului, Cătălina a luat decizia de a se alătura, pe front, fratelui ei, Nicolae, care lupta în Valea Jiului, fiind înrolat în Regimentul 18 Gorj.

În urma destituirii generalului Ioan Culcer de la comanda Armatei I-a, care lupta în Carpaţii din nordul Olteniei, şi numirea în locul său a generalului Ion Dragalina, pe 10 octombrie 1916, Ecaterinei i s-a deschis calea pentru participarea directă la lupte. A doua zi, pe 11 octombrie, cu ocazia inspecţiei generalului Dragalina în localităţile gorjene Rugi, Vălari şi Bumbeşti-Jiu, Cătălina a fost acceptată de general în linia I-a.

În primele ore ale dimineţii zilei de 14 octombrie 1916, o patrulă a unei unităţi de armată ce trebuia să păzească podul de peste Jiu, fiind plecată din Târgu-Jiu spre vest, în localitatea Slobozia, a fost surprinsă de un inamic mult mai numeros şi bine înarmat.

Bătălia de la Podul Jiului a început la orele 11:30, în aceeaşi zi de 14 octombrie 1916, luând parte la lupte, alături de soldaţi, o mare parte din populaţia civilă, precum şi unităţile de cercetaşi, dintre care s-a remarcat Ecaterina Teodoroiu, „Eroina de la Jiu".

Chiar dacă românii s-au dovedit biruitori în bătălia de la Jiu, Marele Cartier General a hotărât retragerea Diviziei a XI-a la Piteşti.

Şapte zile, din 23 octombrie, până în 30 octombrie, zi în care Cătălina s-a întors acasă pentru a participa la luptele din localitatea Sâmbotin, ea a fost prezentă la Bucureşti, unde a fost felicitată de familia regală pentru eroismul pe care l-a dovedit pe câmpul de luptă.

Pe 1 noiembrie, fratele Ecaterinei, Nicolae, a fost ucis în luptele de la Porceni. Din acea zi, eroina a luptat sub comanda locotenentului Gheorghe Gheorghiţoiu, comandantul plutonului din care făcuse parte şi fratele ei.

În următoarele două zile Armata română s-a retras spre Brătuia, Târgu-Jiul fiind ocupat de nemţi pe 3 noiembrie. În noaptea de 3-4 noiembrie, Ecaterina a căzut prizonieră în luptele purtate pe înălţimile Răşina-Peşteana-Tunşi, dar, folosind un revolver ascuns, a reuşit să fugă de sub escortă, fiind uşor rănită la piciorul drept.

Participând la luptele de la Ţânţăreni şi la contraofensiva de la Filiaşi, Cătălina a fost rănită de un obuz care i-a fracturat tibia şi coapsa stângă, dar provocându-i răni şi la piciorul drept şi la umărul stâng, eroina fiind transportată de urgenţă la Filiaşi, apoi la Craiova şi de acolo la Bucureşti. După ce capitala a fost ocupată de armatele invadatoare, administraţia României a fost evacuată în Moldova, la Iaşi. Cu această ocazie, Ecaterina, încă fiind rănită, a fost internată la Spitalul Liceului Naţional nr. 266 din Iaşi, unde a fost vizitată de regina Maria, şi a primit gradul de sublocotenent.

La debutul lunii ianuarie 1916, Ecaterina s-a făcut bine şi s-a înrolat în Regimentul 43, condus de ofiţerul Gheorghe Mănoiu, alături de care eroina noastră a trăit o frumoasă idilă.

În vara anului 1917, armata română a pregătit o nouă ofensivă, la al cărei plan a lucrat timp de opt luni generalul Eremia Grigorescu.

La data de 4 august 1917, Regimentul 43, care până atunci se aflase în rezerva Armatei I, s-a pregătit pentru intrarea în prima linie, pentru ca în ziua de 20 august să fie trimis în locul Regimentului 35 Infanterie, pe Valea Zăbrăuciorului, spre Dealul Secului.

Pe 21 august 1917, au căzut la datorie, în luptele de la Muncelu, 35 de ofiţeri şi aproximativ 2700 de soldaţi români. A doua zi, pe 22 august, Batalionul II, căruia aparţinea şi plutonul comandat de Ecaterina, a trecut din rezervă, în prima linie.

„Seara târziu, după lupte grele, Cătălina se află cu plutonul său în tranşee, pe Dealul Secului, deasupra pârâului Zăbrăuciorul, în zona Muncelului. În acele clipe, observând că inamicul este hotărât să pregătească un nou contraatac, Ecaterina a părăsit poziţia din tranşee, dorind să-i îmbărbăteze pe soldaţii săi să pornească la atac, cu îndemnul: <<Înainte, băieţi, nu vă lăsaţi, sunteţi cu mine!>>. Aproape instantaneu, a fost lovită în zona inimii de două gloanţe venite dinspre poziţiile ocupate de Regimentul 40 de rezervă german, ultimele sale cuvinte fiind: <<Înainte! Răzbunaţi-mă!>>.

Trupul lipsit de viaţă al eroinei a fost transportat de către brancardieri la postul de comandă al regimentului, unde a rămas până a doua zi, când a fost înmormântată cu paradă militară într-o poiană din Zăbrăuţi, pe valea pârâului Glod, comuna Fiţioneşti, lângă căpitanul Dumitru Morjan, gorjean şi el, mort în fruntea Companiei a 6-a, cu o zi înainte.”

După încheierea războiului şi întregirea ţării, la 9 iunie 1921, rămăşiţele pământeşti ale Cătălinei au fost aduse la Târgu-Jiu şi înmormântate între sediul Primăriei, în prezent reşedinţa prefecturii Gorj, şi Catedrala ortodoxă cu hramul Sfinţii Voievozi Mihail şi Gavril, peste care a fost amplasat un sarcofag din piatră, sculptat de către Miliţa Petraşcu, o elevă a marelui Constantin Brâncuşi.

De asemenea, în semn de cinstire al curajului şi eroismului dovedit de tânăra gorjeancă pe front, în Târgu-Jiu există o statuie a Ecaterinei, realizată de Iulia Oniţă şi amplasată pe bulevardul care-i poartă numele eroinei, un liceu de prestigiu din învăţământul românesc, Colegiul Naţional „Ecaterina Teodoroiu”, iar în restul ţării, o mulţime de străzi şi instituţii şcolare îi poartă numele „Eroinei de la Jiu”.

Este cert că imaginea Cătălinei va rămâne pentru eternitate întipărită în inimile românilor ca o dovadă a patriotismului ei, însemnat în istorie prin sacrificiul suprem.

Cum spunea George Topîrceanu, „A fi patriot nu e un merit, e o datorie!”, la fel vor grăi şi generaţiile viitoare când se vor gândi la Ecaterina Teodoroiu şi la restul eroilor care s-au jertfit pentru bunăstarea României de astăzi. Într-adevăr, ştiind că ţi-ai servit mereu patria şi ai militat

numai pentru apărarea intereselor fraţilor tăi din orice colţ al ţării, atunci te poţi numi un adevărat român, un exemplu pentru viitorii copii ai neamului.

Aşadar, mai ales pentru că ne aflăm în anul Centenarului, nu trebuie să uităm că unul dintre idealurile străbunilor noştri nu este înfăptuit, România nu este întreagă, românii din stânga Prutului, fraţii noştri basarabeni, sunt separaţi de sânul mamei de un hotar fals, fixat pe un râu care a fost din cele mai vechi timpuri interior ţării. Prin promovarea patriotismului, în rândul românilor trebuie să se trezească sentimente demne, de dragoste de patrie şi de dorinţa apărării acesteia de orice primejdie. Cel mai important obiectiv naţional pe care România trebuie să-l aibă la 100 de ani de la Marea Unire trebuie să fie reîntregirea ţării, care înseamnă realipirea Basarabiei patriei-mamă. România nu poate sărbători Centenarul fără Unire; nu putem vorbi despre România Mare atât timp cât mama nu are toţi „copiii" acasă.

De aceea, între românii din orice colţ al ţării, de la Carei până la Orhei, trebuie să se creeze sentimentul de unitate naţională. Numai prin înfăptuirea Unirii ne putem dovedi patriotismul şi recunoştinţa faţă de România şi faţă de făuritorii ei.

BIBLIOGRAFIE:

- Mălăescu, Ioan; Brozbă, Dorin *Cătălina, Eroina de la Jii*, Editura B.D. MEDIA, 2010
- Mocioi, Ion, *Ecaterina Teodoroiu: eroina poporului român*, Editura Scrisul Românesc, 1981.
- Moșneagu, Marian, *Legenda Ecaterinei Teodoroiu: între Fals și Adevăr- ce spun Arhivele Militare* , „Historia", 27 iunie 2013, *Adevărul*

TAINELE ORIGINII

PROF. IVAN RODICA
ELEV VOICU IOANA
LICEUL DE COREGRAFIE "FLORIA CAPSALI"

„Oare n-am uitat cumva că iubirea de patrie nu e iubirea brazdei, a ţărânei, ci iubirea trecutului?" (Mihai Eminescu)

Dacă pentru studiul arhitecturii arheologia a descoperit numeroase cetăți și alte tipuri de locuințe, dacă pentru studiul societății există arheologia și izvoarele vechi, dacă pentru studiul evenimentelor istorice există nenumărate izvoare istorice, pentru studiul vortexului anahatei planetare deși există numeroase izvoare, acestea surprind foarte puțin din acest vast domeniu și în plus foarte puțini cercetători au reușit să înțeleagă importanța studierii acestuia. Studiile recente dovedesc faptul că vortexul energetic al anahatei planetare își va amplifica din ce în ce mai mult forţa. Influenţa sa va deveni tot mai puternică (de la un an la altul), urmând ca în perioada 2017-2020 să avem o vibraţie de circa şapte ori mai mare decât în 2011-2012. Acest lucru determină amplificarea tuturor proceselor, fie că sunt de evoluţie, fie că sunt de involuţie. Având în vedere faptul că majoritatea este angrenată în procese de involuţie, primul proces care va fi pus în mişcare va fi cel de purificare. Procesul de purificare are loc atât la nivel personal cât şi la nivel social, deci de grup.

Purificarea presupune revenirea la legile universale, la armonia cu sine şi cu ceilalţi, la iubirea universală, la pace, bun simţ etc. Vorbim aşadar de eliminarea tuturor tiparelor psiho-mentale nocive, agresive, sau care sunt în contradicţie cu legile universale (vorbim aici de relaţii bazate pe exploatare, speculă, minciună, hoţie, înşelătorie etc.).

Deși în mediile ezoterice autohtone, este cunoscută o tehnică de protecţie subtilă împotriva formei de atac neconvenţional (denumită octogonul ezoteric), al carei scop este lezarea interesului naţional și anihilarea fiinţei naţionale. Am observat cu stupoare că, deşi informaţia a fost oferită anterior precipitării evenimentelor, nu s-a întreprins nimic în acest sens. Este drept, nici traseul vortexului anahatei planetare nu a fost cunoscut, dar despre octogonul ezoteric se ştia în cel puţin două medii ezoterice.

Din momentul în care vortexul anahatei planetare a fost asimilat în deceniul 7 al secolului 20, în sensul sesizării efectelor deosebite, neobişnuite, în anumite zone geografice, s-a încercat de câteva ori anihilarea sau neutralizarea influenţelor sale. Acest lucru s-a făcut, fie de către puterile locale, fie de către forţe externe.

Trebuie spus că nu oamenii sunt cauza acestor manifestări, ci forţe din alte sfere de influenţă. Oamenii sunt doar intrumentele acestora. Nu le-aş numi forţe întunecate, ci mai degrabă forţe care se opun evoluţiei firești spre lumină, şi care doresc păstrarea unor tipare ce determină rigiditate în procesele de evoluţie. Aceste forţe acţionează atât la nivel fizic cât şi la nivel subtil, pătrunzând până în straturile cele mai adânci ale conştiinţelor maselor de oameni. Aceste forţe au reuşit să influenţeze anumite decizii importante ale liderilor vremii, ale caror consecinţe nu au fost cele mai plăcute. La nivel local, s-a încercat „intoxicarea" cu vibraţii negative a unor zone cu o puternică influenţă benefică. În acest sens, s-au dezvoltat într-un mod anormal anumite sectoare industriale, chiar cu riscul unor costuri financiare foarte mari. Este vorba de exploatarea zăcămintelor de cărbuni din zona Văii Jiului, a cuprului şi a aurului din zona Apuseni (de la Brad la Roşia Montană), sau prin construirea de coloşi industriali în oraşe nepotrivite (Braşov, Rm. Vâlcea, Piteşti). Deşi costurile de producţie nu justificau asemenea măsuri, după greva minerilor din 1977, din Valea Jiului, s-a trecut la mărirea gradului de intoxicare psiho-energetică a zonei, aducându-se

foşti deţinuţi din toată ţara, precum şi oameni care erau consideraţi agresivi şi fără căpătâi, la fel s-a întâmplat şi în Braşov. Rolul acestora a fost de-a „înneca" influenţele benefice ale vortexului din anumite zone. Ambele regiuni trebuiau să bruieze foarte puternic centrele de conexiune (cu matricea carpatică) din Retezat şi Bucegi. Nu degeaba primele revolte împotriva regimului comunist au avut loc în Valea Jiului şi Braşov (1987). Observându-se mai apoi că aceste măsuri nu mai pot opri influenţa benefică a traseului energetic, s-au încercat şi alte metode. Una dintre ele a fost pusă în aplicare în Ianuarie 1999, când s-a dorit dislocarea traseului de structura a Retezatului. Scenariul urmărea o acţiune de forfecare, folosind forţa urii şi a disperării (extrem de nocive pentru un astfel de traseu) pe ruta (iarăşi) Valea Jiului – Bucureşti.

Cauzele mineriadei din Ianuarie 1999 (şi nu numai acel eveniment) se află departe de România. Deşi existau, fără îndoială, multe nemulţumiri în zonă, anumite forţe obscure au folosit (şi amplificat) aceste tensiuni pentru a-şi duce la îndeplinire planul.

Ulterior s-a încercat o altă metodă, deosebit imorală, lovind astfel chiar centrul anahatei planetare. Este vorba desigur de exploatarea aurului din zona Roşia Montană. În mediile ezoterice (şi mai ales între alchimişti) se ştie că aurul şi argintul sunt lumină solară condensată, respectiv lumină lunară condensată. De fapt, aurul şi argintul nu au o mare valoare decât în starea lor naturală, dispersată în roci. În acest fel, aceste minereuri se comportă asemănător unor „bureţi" de lumină, care absorb vibraţiile înalte ale Soarelui şi ale Lunii. Nu degeaba minereurile de aur şi argint sunt găsite adesea împreună. Prin folosirea corectă a triadei intenţie-imagine-emoţie, se poate extrage energie solară şi lunară din aceste zăcăminte.

Pe de altă parte, zona este bogată şi în minereuri de cupru, wolfram şi chiar uraniu. Cuprul este în conexiune cu energiile planetei Venus, având un rol extrem de important în armonizarea relaţiilor umane. Uraniul, precum şi alte elemente radioactive, sunt în conexiune cu înaltele energii universale. Oamenii de ştiinţă admit că astrul nostru nu poate crea (prin intermediul reacţiilor de fuziune termonucleară) decât elemente relativ uşoare, iar fierul este cel mai „greu" element produs de el. Ceea ce este mai „greu" decât fierul ar fi produs în reacţiile teribile din alte locuri ale Universului (quasari, găuri albe – locuri unde este „scoasă" materia din celebrele găuri negre). După unii cercetători, metalele mai grele decât fierul ar fi fost produse în primele fracţiuni de secunde de la Big Bang-ul local. Conexiunea subtil energetică cu aceste elemente ne poate ajuta în conexiunea cu însăşi Universul. Deschizându-se exploatările, banda energetică sacră va interacţiona atât cu zăcămintele de aur şi argint din zonă cât şi cu respectivele cianuri, determinând „reziduuri subtile" extrem de nocive pentru corpurile subtile ale oamenilor, şi mai ales asupra egregorului naţional (fiinţei spiritual-energetice).

O altă formă de agresiune este cea psiho-energetică indirectă. Metodele folosite sunt destul de nocive deoarece creează mecanisme reactive în subconştientul străinilor vizavi de imaginea ţării noastre, iar efectele persistă în timp. Studiile atestă faptul că pentru anihilarea unei imagini negative este nevoie de cel puţin 7 (până la 14) imagini pozitive. Deşi respectivele ţări au probleme mult mai mari cu alte etnii, sau chiar cu proprii cetăţeni, s-a făcut o tradiţie în a lovi imaginea românilor. Pe de altă parte, mass-media românească se întrece în a prezenta cele mai şocante şi degradante cazuri, încercând din răsputeri să se facă legături cu autorităţile statale. Protecţia împotriva acestor acţiuni este relativ simplă deşi implică un oarecare „sevraj" psiho-emoţional. Din păcate, omul de rând se uită la aceste emisiuni pentru că vede cum alte persoane o duc mai rău decât el, iar acest lucru îi oferă o complacere în propria-i situaţie. Este, de fapt, un mic şiretlic al egoului. În realitate, este o programare a conştientului de a privi numai în „jos", spre ceea ce este mai rău, mai degradant, mai sărăc, mai bolnav etc. Niciuna dintre acţiunile de mai sus n-ar avea efectul scontat dacă oamenii ar avea un minim de educaţie spirituală. Desigur, acel minim de educaţie spirituală înseamnă revenirea la valorile spirituale autentice. Adevăratele valori spirituale determină încrederea în propriile forţe, revenirea la armonia cu sine şi cu mediul înconjurător, respectul faţă de viaţă în general, impulsionează procesul de autocunoaştere, încurajează efortul pentru depăşirea propriilor bariere etc. Desigur, este ideal ca exteriorul să ofere cât mai multe cu putinţă, dar când nu se poate, asa cum

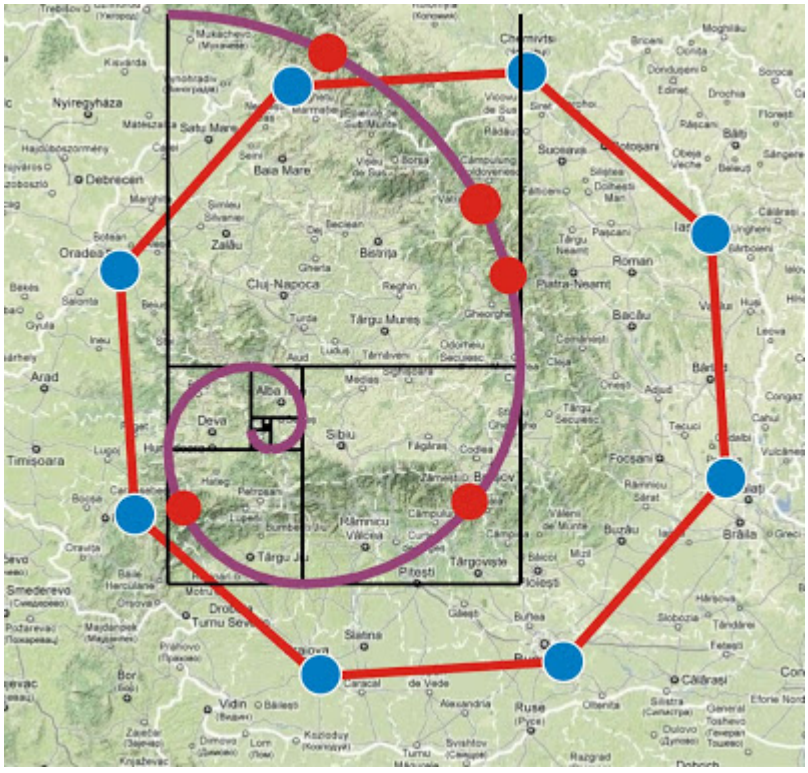
este cazul de acum al României, trebuie să se pună mai mult accent pe latura interioara. De fapt, marile comori sunt în interiorul omului, nu în exterior!

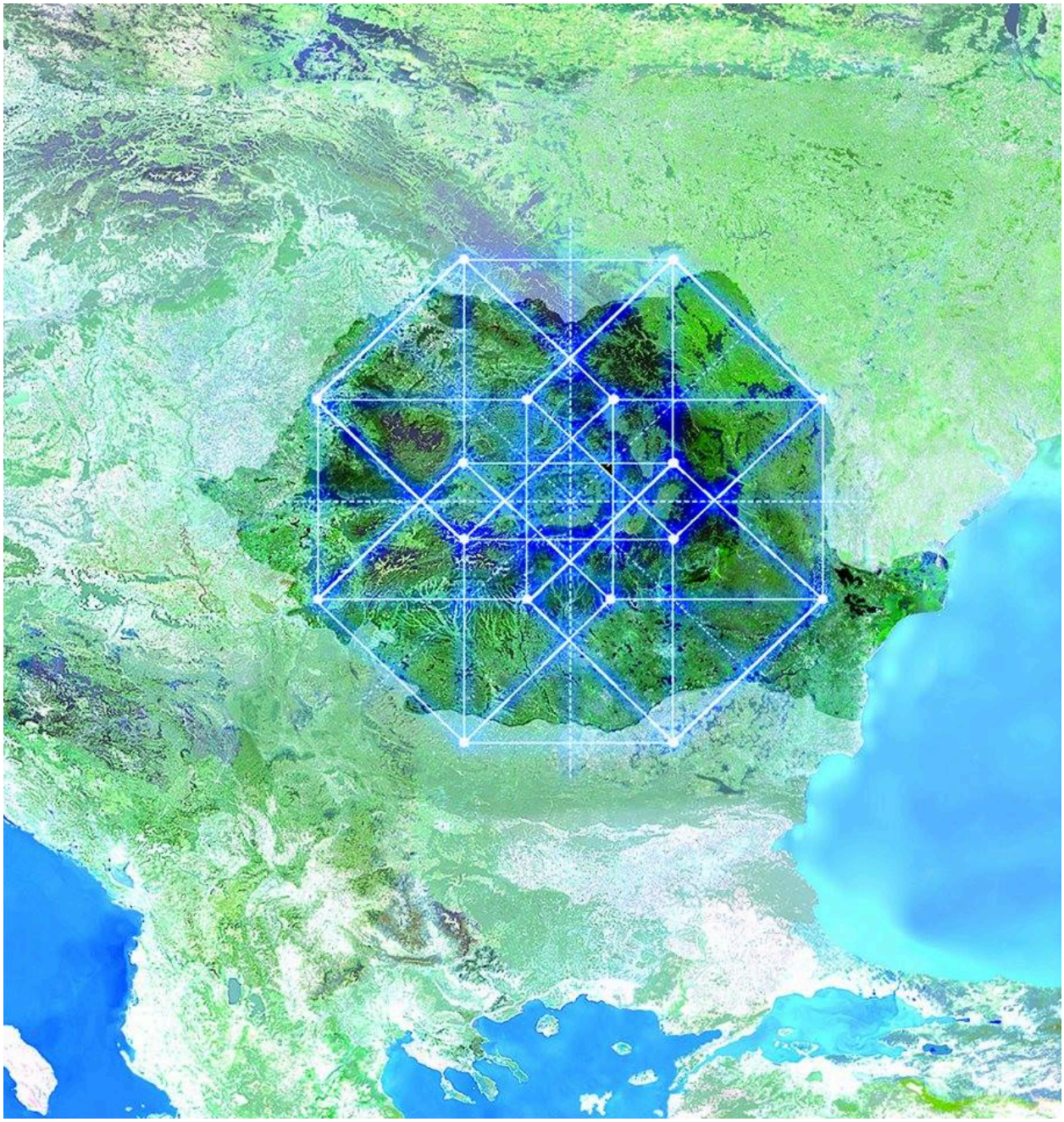
„Octogonul ezoteric" mentionat în antecedență cuprinde în totalitate vortexul anahatei planetare din zona românească, precum şi cea mai mare parte din matricea carpatică. Nu degeaba anumite oraşe au luat fiinţă într-o anumită geometrie. Octogonul este simbolul sacru care facilitează echilibrul dintre cer şi pământ. Este simbolul abundenţei, echilibrului, al rozei vânturilor (patru direcţii cardianle şi patru intermediare), veşniciei (cifra 8 aşezată în plan orizontal este simbolul infinitului - ∞). În ezoterism, opt este numărul Christului Cosmic. Vizualizarea octogonului facilitează regenerarea, întregirea, renaşterea, transformarea, conexiunea cu infinitul. Gautama Siddhartha (Buddha), care este o altă unitate de conştiinţă divină întrupată (asemenea lui Zamolxe) a considerat că octogonul (şi implicit cifra 8) determină: dreapta viziune, dreapta gândire, dreapta vorbire, dreapta acţiune, dreapta muncă, dreapta atenţie, dreapta vieţuire, dreapta concentrare.

Concluzionând, în prezent societatea românească este deficitară la toate aceste opt „fructe" ale octogonului, este departe de a nu precupeții eforturi pentru a regăsii adevăratul sens al vieții, ce constă în a te şlefui şi a te forma conform armoniei divine, pentru a străluci şi a ilumina lumea. Cu toţii avem locul nostru, iar prin felul nostru unic, prin deosebirile noastre se cristalizează diversitatea luminii divine şi a conştiinţei. Noi suntem cei în măsură să îi dai un sens vieții, şi acest lucru devine posibil în momentul în care recunoaștem lumina, atunci când începem să folosim această lumină şi dragoste creatoare. Responsabilitatea ne aparţine nouă şi nu divinităţii. Noi înșine suntem Divinitatea, nici mai mult, nici mai puţin.

Bibliografie

https://www.efemeride.ro
https://www.numaiterapievie.ro
https://www.sursazilei.ro

NU-ȚI UITA ORIGINILE!

Numele și prenumele cadrului didactic**: MIHĂILĂ EUGEN**
Numele și prenumele elevei: **MĂRICA ANDREEA**
Unitate școlară: **LICEUL "SIMION MEHEDINȚI" VIDRA VRANCEA**

Este anul 2018. Anul aniversar al Centenarului Marii Uniri. Acum 100 de ani, în anul 1918 s-a realizat Unirea Provinciilor Românești cu România. Prietena mea, o pasionată desăvârșită a istoriei și a tradițiilor romanești, a avut plăcerea de a-mi povesti câte ceva din ceea ce înseamnă Romania, și mai exact ,Țara Vrancei.

În româna veche „frânc", „frâncu" însemna „occidental". Potrivit lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, originea numelui "Vrancea" ar fi traco-dacică și ar proveni de la cuvântul "vrana", care se traduce ca "pădure" sau "munte", ori poate de la cuvântul sanscrit "vran" („munte"). Numele de Vrancea este întâlnit pentru prima dată intr-un document scris în limba latină în data de 2 iulie 1431, sub forma de "Varancha".

Vrancea este un ținut răzășesc vechi ,cu o istorie unică privind proprietatea devălmașă a moștenirilor sau răzeșilor asupra munților, apelor sau pădurilor."Nu mă înșel că în Vrancea de pe la 1200-1250 a fost o populație numeroasă și bine alcătuită capabilă de a produce și peste nevoile sale"- conform lui Nicolae Iorga.

După spusele lui Iorgu Iordan,"vranu", care provine din vechea sanscrită înseamnă "corb negru", făcând aluzie la desimea pădurilor străvechi ale munților Vrancei.

Pădurile Vrancei au reprezentat încă din cele mai vechi timpuri cea mai mare bogăție . Poporul a considerat"codrul frate cu românul", asigurându-i acestuia casă, loc de refugiu în fata migratorilor,hrană prin vânat si pescuit. Lemnul a asigurat materialul de bază, mijloc important pentru încălzirea locuințelor, dar mai ales, pentru construirea caselor. În această vreme, pădurile Vrancei produceau cheresteaua care era foarte căutată în toată țara dar și în străinătate. Printre materialele produse se aflau grinzi 2900mc, dulapi 7600mc, scânduri 32999mc, lețuri 25600mc si 130000 bucăți șindrilă.

În 1843 se exporta prin Focșani din Moldova în Muntenia , făbricături din lemn în valoare de peste 3000 de galbeni. Printre acestea se numără cercuri, osii, sănii, care, căruțe, furci, linguri , cozi de topor. În ciuda acestei bogății oferite de natură, țăranul de rând a fost sărac și în mică măsură s-a bucurat de bogăție. Fapt dureros pe care Carol I în 1866 l-a cunoscut cu ocazia vizitei sale în Vrancea când a obținut numele de "Conte de Vrancea".

Numărul de comune al județului Vrancea, pot spune că acesta dispune de un efectiv de 68 de comune si 5 orașe, cu reședința la Focșani. Referindu-mă la tradițiile pe care vrâncenii le aveau încă de pe timpuri, unul din cele mai vechi obiceiuri erau iarmaroacele prilejuite de sărbători de primăvară, vară și toamnă. Cel mai vechi iarmaroc din Vrancea este iarmarocul de la Vidra care se ținea la 23 aprilie, 6 august si 26 octombrie. La aceste târguri se întâlneau grădinarii din Făureii Putnei, Țifesti-Bătinești sau Nămoloasa cu producătorii de cereale din șesul județului, iar grâul, orzul, ovăzul și porumbul erau aduse de la Bilieși, Suraia, Vulturu, Nănesti. Ceea ce ținea de îmbrăcăminte și țesături fine, erau aduse de peste munte de la Brețcu. Printre acestea se numărau catrințele înflorate și ștergare de Săcele. De la pivele Vrancei erau aduse carpete, covoare, dimie, glugi ciobănești scoarțe de lână cu o diversitate de culori. În aceste târguri se mai vindeau și bunuri de interes casnic din lemn cum ar fi coveți, donate, cofe , linguri, bote de apă, butoaie, căzi, balerci pentru țuica si budane pentru vin.

Trecând la felul în care se îmbrăcau femeile, pot spune că pentru fiecare categorie de vârstă, exista un anumit port popular. Pregătirea în ceea ce privește portul popular femeiesc începea de la "gătirea capului". Când vine vorba de modelul de aranjare a părului, fetițele și adolescentele *(codănițe)* purtau, de regulă, codițe libere, pe spate, sau sub forma unei cununi. După măritiș, ele

recurgeau la o coafura destul de complicată care împărţea părul cu cărare pe mijloc, apoi se împletea şi se rotea deasupra urechilor sub forma a două coarne, pe care le strângeau puternic cu o cârpă de cânepă. În perioada interbelică s-a renunțat treptat la această coafură din cauza situației precare cu care se confruntau.

În zilele de sărbătoare se organizau hore la care fetele nemăritate aveau podoabe în par din mușcate, aceasta fiind o grija permanentă. A umbla cu capul descoperit era un semn al fecioriei. Pentru a marca trecerea către altă etapă a vieţii exista obiceiul *dezhobodatului* prin care nuna mare pieptăna mireasa şi îi punea ştergarul, pe care urma să-l poarte toată viaţa.

Ștergarul era unul dintre elementele cele mai importante a portului popular femeiesc. confecţionat din bumbac sau borangic, ţesătura avea o consistenţă spectaculoasă. În perioada interbelică, ștergarul se va mai subţia, devenind astfel ca o eşarfă care lasă să se vadă firele de păr.

În ceea ce privește podoabele, salbele și cerceii din monede, pe lângă funcţia estetică, semnalau şi statutul persoanei care le purta. *Mărgelele* preferate erau cele din sticlă, în general de culoare galbenă, formate din 3 rânduri. După război, se va renunţa la salbe, cerceii vor putea fi cumpăraţi din târg, iar mărgelele vor fi dispuse pe un singur rând.

În ceea ce privește cămașa, reprezentativă pentru ținuturile Vrâncene este *cămaşa cu mâneca răsucită*, atestată încă din Antichitate. Avea un caracter festiv, fiind destul de rară, fapt ce sporea valoarea sa. Aspectul spiralat al mânecilor, simplu de altfel, oferea o nota de noblețe vestimentației. Acest stil s-a bazat pe seama influențelor modei occidentale din secolul al XVI-lea, de unde ar fi adoptată în veacul următor de costumul nobiliar din Țările Romane. Ca funcție utilitară si valoare estetică, cămașa femeiască reprezintă piesa de rezistentă din portul popular vrâncean. Este încadrată în cele 2 tipuri principale , al iei dacice, încrețit la gat și al cămășii dalmate, numită de vrânceni “cămeșoi”. Cămășile erau prevăzute cu poale lungi . În zona Vrancei, doar ansamblul cămașă + poale reprezentă piesa întreaga. În perioadele critice din timpul războiului, femeile au fost nevoite să taie poalele cămășii pentru a se folosi de acel material. Elementul care face inconfundabilă cămașa femeiască de Vrancea este gherdanul, fiind o încrețitură plasată de obicei în treimea superioară a stanului din spate.

Legat de broderia cămășii, cea de pe mânecă se numește flori pe altiță cu prelungire în josul mânecii până la brățară și executată în fir, beteală si arnici. Broderiile de pe părți sunt mărginite de cate o cheiță prin care unesc ciupagul cu foroclina.

Catrința reprezintă singura piesă caracteristică pentru îmbrăcămintea de la brâu în jos a femeilor. Este împărțită în trei categorii:catrință neagră, catrință vrăstată și catrință aleasă, catrința neagră fiind cea mai veche expresie etnografică a fotei. Sunt țesute din urzeală de par și bătaie de lână cu firul mai scurt, rezultate în urma prelucrării casnice a acestei materii prime. Lânii i se adaugă lănci și fir metalic, iar la sfârșitul perioadei interbelice, mătase vegetala.

În portul vechi, catrințele negre aveau margini din fire colorate sau aplicate. În satele de sub munte, cernitul cuprindea și etapa obligatori a punerii catrințelor la lut. În afara intensității luciului pe care îl căpăta după vopsirea tradiționala realizată prin fierberea cojilor de arin sau stejar, era usor observabilă calitatea țesăturii, absența decorului făcea vizibilă orice imperfecțiune tehnică. Catrința era legată cu ajutorul betelor, care variau în ceea ce privește lățimea în funcție de vârstă și statut.

Vesta din catifea, numită de vrânceni cheptărică, era brodată cu mărgele și aplicații din fir. Mai există o varietate numită bundă sau cojocel care se caracterizează printr-un decor sobru, parțial compensat de aplicațiile din pojiță și accentele de culoare ale lăncii.

Încălțămintea - existau botforii și ciubote roșii purtate de femei în zilele de sărbătoare, și ghetele înalte, încheiate cu nasturi aduse la iarmarocul din Vidra de către covăsneni. Opincile din piele de porc erau la mare cinste, fiind purtate de femei nu numai la lucru, cât și în zilele de sărbătoare, la horele de altă dată, la biserică și chiar la drumurile făcute în afara Vrancei. Spre deosebire de bărbați, vrâncencele nu au purtat obiele decât în zilele foarte friguroase de iarna. Opincile erau prinse cu ațe răsucite din păr de capră sau de cal peste călțunii împletiți de lână.

În portul popular bărbătesc a Țării Vrancei , piesa de rezistență este reprezentată cămașa dreaptă confecționată din pânză de fuior de câmpei identică cu cămeșoiul purtat de femei. În zilele de serbătore, bărbații îmbrăcau cămașa cu mânecă largă datorită decorului brodat cu fir și încheieturilor specifice cu care sunt asamblate părțile componente ale cămășii. Costumul popular bărbătesc avea atașat un brâu care înfășura cămașa ținută în ițari. Se întâlnea adesea brâul la persoanele mai în vârstă pentru o protecție suplimentară a spatelui. Chimerul era asemeni unui brâu considerat un articol de lux, fiind folosit pentru punerea banilor, actelor și accesoriilor.

La fel ca în cazul costumului femeiesc, costumul popular bărbătesc era împărțit în îmbrăcăminte pentru lucru și îmbrăcăminte pentru sărbătoare. Ițarii îmbrăcați de vrânceni în zilele de lucru erau ițarii bubăiț, iar la sărbători pe cei cu patru ițe țesuți în ochiuri sau în ozoare. Ițarii erau țesături în război, iar detaliul care îi făcea speciali, fapt ce nu s-a găsit la un alt popor, era croiala ițarilor fără fața, numiți de vrânceni ițari cu tur.

Fiecare zonă a tării este recunoscută pentru un anumite lucruri. Vrancea este un judet cu o bogată încărcătură istorică, aproximativ fiecare sat având câte o rămășiță a timpurilor de demult. Comuna Negrilești face parte din această listă a monumentelor istorice ca monument de interes local datorită a doua așezări, din neolitic (cultura Boian faza Giulești) și una din Epoca Bronzului (cultura Monteoru)

O tradiție foarte veche, nemaiîntâlnită în alte zone ale tării, care totodată își pune amprenta chiar și în ziua de azi asupra județului, este confecționarea păpușilor din caș, făcute din brânză proaspătă și puse în forme din lemn de paltin.

Vidra este comuna care găzduiește unele din cele mai multe părți ale istoriei Vrancei. Cinci obiective din comuna Vidra sunt incluse în lista monumentelor istorice din județ. Unul dintre ele este o așezare din paleoliticul superior descoperit în centrul satului Tichiriș. În satul Vidra sunt clasificate ca monumente de arhitectură școala și spitalul comunal, construite la sfârșitul secolului al XIX-lea. Ca monument de for public este reprezentativ Monumentul Eroilor vrânceni construit în Primul Război Mondial. În data de 17 mai 2018 a fost sfințit monumentul ridicat în cinstea eroilor comunei numit *Monumentul Eroilor Vidreni* înălțat în curtea bisericii *Adormirea Maicii Domnului*

Despre Țara Vrancei putem vorbi o viață de om, dar, cert este că avem o zona unică, plină de încărcătură istorică, cu tradiții specifice și port popular nemaiîntâlnit în alte regiuni.

Bibliografie:

1.Anexe- din portofoliul propriu.
2 Cezar Cherciu, anul apariției-2015, *Țara Vrancei - o istorie a obștilor răzășești,* editura Axis Libri, Galați
3.Ion Cherciu, anul aparitiei-2008, *Costumul popular din Tara Vrancei,* album editat de Centrul National pentru Conservarea si Promovarea Culturii Tradițional, București
4.Valeriu D. Cotea, anul aparitiei-2003,*Vidra - Poarta Vrancei,* editura Academiei Romane, București

MARELE RĂZBOI, MAREA UNIRE ŞI ŢINUTUL GURAHONŢULUI ÎN "MEMORIA" SUFLETULUI DE COPIL -AMINTIRI ŞI OPINII LUATE DE LA LOCALNICI –

AUTOR ȚIGAN PATRICIA GEORGIANA, CLASA A XI-A,
LICEUL IOAN BUTEANU GURAHONȚ – ARAD
COORDONATOR PROF. PĂIUȘAN TEODOR GHEORGHE

Ca popor, ca mlădiţe ale unui neam cu o istorie bogată, ne raportăm la faptele străbunilor. Căutăm mărgăritare în poveştile spuse la gura sobei sau în vechile monografii care atestă curajul, demnitatea şi mai ales, iubirea de patrie a înaintaşilor noştri. Ele rămân mărturiile trecutului şi trepte pentru viitor.

Marea Unire din anul 1918 reprezintă în istoria poporului român anul triunfului idealurilor naţionale, răzbunarea de sânge a miilor şi sutelor de ostaşi ce au murit pe front cu arma în mână, pentru dobândirea libertăţii şi împlinirea visului de întregire. Acest eveniment amplu ce s-a desfăşurat pe întreg spaţiul de locuire românesc, aduce nostalgia anului1600, care prin lupta lui Mihai Viteazul fusese o clipă de vis. Toate momentele din anul 1918 au fost ca jertfa ostaşilor din Primul Război Mondial să nu fie zadarnică.

La 1 Decembrie 1918, în inima Transilvaniei, la Alba Iulia, Marea Adunare Naţională a românilor din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş votează unirea cu România, aclamată de o impresionantă adunare populară, ce încununa şi celelalte acte de unire. La Chişinău ân 27 martie/ 9 aprilie, după ce Basarabia s-a desprins de ansamblul rusesc datorită izbucnirii revoluţiei bolşevice în Rusia, Sfatul Ţării de la Chişinău votează Unirea. Şi la Cernăuţi, la 15/ 28 noiembrie Consiliul Naţional din Bucovina face marele pas, prin care Basarabia şi Bucovina reveneau în hotarul românesc.(1,pag.344)

Pentru ţinutul nostru există mărturii pe care le-am adunat atât din „ Monografia Comunei Gura-Honţului" de Petre Ugliș de la Pecica, cât și din „ Cronica Parohiei Zimbru" de preot Valer Cristea, ambele aflate in biblioteca Liceului Ioan Buteanu Gurahonț și din discuţiile cu bătrânii satului Feniș, sat aparţinător comunei Gurahonţ. Am constatat o strânsă legătură între participanţi şi mărturiile lor în ceea ce priveşte Primul Război Mondial ce duce la Marea Unire.

Petre Ugliș ne detaliază în monografia sa evenimentele din timpul Primului Război Mondial. El afirmă participarea s-a pe frontul din Italia, acolo unde îl găseşte anul 1918, anul ce a marcat în bine existenţa românilor „ eram în tranşeele italiene, la Piave, la punctul numit Capo Sile, cu o unitate de voluntari Români, luptând contra armatei austro-ungare" (4, pag 75)

De pe front se întoarce abia în vara anului1919, unde este pus la curent cu evenimentele din ţara proaspăt reîntregită. După întoarcerea din Roma află că în toată Ungaria în zilele ce urmează capitulării starea era destul de critică, „la 1 octombrie 1918 primul ministru al Ungariei, Tisza Pişta a fost împuşcat în locuinţa sa din Budapesta. Acest eveniment denotă ruperea imperiului Austro-Ungar. În tot cuprinsul celor 26 de comitate româneşti, era o mare dezorientare".(4, pag 75)

În această perioadă soldaţii austro-ungari plecau din tranşee şi de pe frontul italian " cum puteau. Călări, cu căruţe, cu trenul, pe picioare, fără hrană ca vai de ei"(4, pag 75)

La sate ţăranii prădau conacele marilor proprietari unguri. Luau tot ce puteau: vite, cereale, împărţeau între muncitori săraci şi ostaşi veniţi de pe front, fără a se atinge de viaţa oamenilor. " Era o adevărată revoluţie, dar fără vărsare de sânge" (4, pag 76). Bunătatea românilor a fost arătată faţă de domnii de pământ care pe toată perioada conduceri Austro-Ungare sau comportat bine cu poporul sărac şi i-a ajutat la nevoie, nu au avut de suferit, de moşiile lor nu s-a atins nici un român.

Despre Unire ne povesteşte prin prisma informatorului său, Episcopul Roman Ciorogariu. Ne prezintă succint evenimentele acelei zile." La 1 Decembrie 1918, la adunarea de la Alba Iulia, din toate satele judeţului nostru au plecat cu trenul o mulţime imensă sa să asiste la memorabila

adunare" (4,pag 77). Autorul denumeşte această zi, zi de Praznic Naţional estimând numărul participanţilor la peste 100.000 oameni de toate vârstele şi din toate păturile sociale " de la Vlădici până la opincari". (4,pag 77)

În prefaţa monografiei ne prezintă fericirea avută odată cu încheierea războiului şi eliberarea Transilvaniei de Imperiul Austro-Ungar, „ Am avut rara fericire să iau parte la zdrobirea hidrei bicefale Austro-Ungaria pentru veşnicie, şi să fiu decorat atât de Mama Romă cât şi de Mama Românie."(4, pag 2)

Preotul Valer Cristea prezintă la rândul său în lucrarea „ Cronica Parohiei Zimbru", scrisă în perioada interbelică, viaţa grea a ţăranilor din satele ardelene, aparţinătoare comunei Gurahonţ în timpul Primului Război Mondial.

Trăind în mijlocul ţăranilor, văzând şi auzind ofurile, necazurile, modul în care erau trataţi, dar şi dorinţa omului de rând de eliberare din jugul imperial, preotul Valer Cristea pe care îl consider "duhovnicul sufletelor" ne transpune cu ajutorul cuvintelor în vremuri tulburi ale vieţii ardelene. Dânsul prezintă propria experienţă împărtăşită empatic cu enoriaşii săi. Anul 1918 în perspectiva sa este anul greutăţilor . chiar dacă în acest an se întorc prizonierii şi soldaţii, grânele din sate sunt confiscate de stat, oamenilor lăsându-li-se doar de semănat, „ în acest an grâul a fost regvizat de stat", „A fost numit în fiecare sat un regvizor în acest scop", „ Astfel în Zimbru a fost denumit inv. Zaharia Neamţ, în Valea Mare şi Brusturescu fiul său Coriolan, şi în Dulcele prt. Val. Cristea"(5, pag 45)

La 2-3 luni izbucneşte o revoluţie, atunci când săteni au luat cu forţa 3 vagoane de grâu.

Cum ne prezintă însuşi autorul cronicii, „nu se încheie însă anul 1918 până când năpădiră oardele bolşevice maghiare, care alungară gărzile naţionale" însuşi intelectualii s-au retras la armata din Brad, cu excepţia preotului Valer Cristea , care se ascundea prin pădure. " Poporul a fost instruit să le deie de bună voie, ce cer ca ei să nu recurgă la forţă" (5, pag 46). Singura speranţă a sătenilor era venirea trupelor române şi nădejdea era însuşi reforma agrară promisă de Regele Ferdinand, „ Dar tocmai conducerea i-a slăbit sufletul poporului şi la demoralizat în toată privinţa şi nu din pricină că nu am avea oamenii pregătiţi intelectual"(5, pag47), dar lipsa de onestitate era dovada clară a „ celui mai hămesit popor după mită" (5, pag 47)

„ De aceea nici nu e în stare condeiul să scrie dragostea cu care a fost primită aici armata română în Miercurea înaintea Paştelui din 1919, care a alungat cetele barbare"(5, pag 47). Chiar şi după acest episod măreţ, preotul ne explică cu tristeţe modul în care conducerea uită totul, „ având fiecare singurul scop a se îmbogăţi pe or ce cale şi cât mai grabnic, jertfind or ce credinţă şi convingere de dragul bacşişului".(5, pag. 47)

Colindând uliţele satului, încă din copilărie mi-am manifestat curiozitatea şi dorinţa de a asculta „ poveştile de pe front". M-am bucurat când copil fiind am „ intrat" cu paşi timizi în „ poveştile" de pe front, am ascultat, apoi am aprofundat aceste „poveşti". Unul dintre oamenii dragi sufletului meu, Luluşa Ioan, în vârstă de 87 de ani, fiul unui participant la Primul Război Mondial, îmi povesteşte cu melancolie despre această perioadă din viaţa tatălui său, Luluşa Simion.

Tatăl său Luluşa Simion a luptat ca soldat împotriva Antantei. Ca mulţi alţi ardeleni a fost obligat să lupte alături de trupele Austro-Ungare. Aşa ajunge să lupte împotriva Italiei, acolo unde de altfel este luat prizonier, alături de alţi soldaţi şi de consăteanul şi bunul său prieten Urdaş Todor zis Dârlea. În timpul încarcerării sale în Italia a învăţat şi câteva cântece în italiană. Câteva versuri ale unui cântec îl reţine fiul său Luluşa Ioan, cel care ne povesteşte despre viaţa din tranşee şi închisoare a tatălui său, „ Tata a fost prizonier în Italia, fiindcă lupta alături de imperiu. Acolo o învăţat să cânte în italiană şi încă ţin minte versurile: Gineral Cadorna scritu la regina/vol vedere Trestu scritu cartulina. În traducere spune că Generalul Cadorna i-a scris reginei că dacă vrea să vadă Triestul să-i scrie carte (scrisoare)."

De acolo de pe frontul italian au plecat cu vaporul pe marea Eghe cum îi spune baciu Ioan, (Egee), pe la Dardanele ajungând astfel în ţară. Lupta nu s-a terminat pentru el, s-a înrolat ca voluntar împotriva Imperiului Austro-Ungar, acesta a fost şi motivul eliberării prizonierilor „Din

Italia am fost eliberat ca voluntar să lupt alături de trupele române, să lupt pentru eliberare. Dacă se termina războiul şi nu scăpam din închisoare cine ştie ce s-ar fi întâmplat. Azi nu mai aveam ce-ţi povesti fată!"

Aşa a ajuns Luluşa Simion să lupte alături de fraţii săi, nu contra lor, pentru îndeplinirea idealului naţional, eliberarea şi alipirea zonelor ce se aflau sub stăpânirea Imperiului Austro-Ungar şi Ţarist.

Povestea consăteanului meu îmi aminteşte de paginile rebreniene privitoare la românii din Ardeal, obligaţi să lupte împotriva fraţilor de acelaşi sânge. Personajul principal al romanului „ Pădurea spânzuraţilor", Apostol Bologa are o soartă crudă, deoarece chiar dacă fusese obligat să lupte contra propriului neam , îşi riscă propria viaţă, ajungând să moară, fiind spânzurat. Prin moarte, Bologa şi-a demonstrat iubirea faţă de neam şi ţară, iar iubirea din ochii lui semnifică credința în Dumnezeu.

O pădure de spânzurați atestă, încă o dată, sacrificiul ostaşilor români în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri.

Luluşa Simion şi Petre Ugliş au fost „ norocoşi" în comparaţie cu Apostol Bologa şi mulţii alţii. Ei au simţit lumina „ Marii Uniri", şi au regăsit căminul şi pământul strămoşesc, iubirea şi bucuria ţării reîntregite, pe când alţii, mulţi la număr „ lumina" din geana pământurilor.

Ca fiică a satului Feniş, am colindat uliţele satului, păşind cu timiditate în fiecare casă de ţăran. Crescând în vatra satului am învăţat din istorisirile bătrânilor ce înseamnă războiul şi cât de mult a însemnat Marea Unire pentru întreg neamul românesc.. datorită acestor poveşti am început să fiu fascinată de munca depusă de mari strategi militari, ce erau capabili să lupte de multe ori cu arme şi muniţie limitată.

Cu trecerea anilor am început să caut în vechile monografii mărturiile marilor martiri ai neamului şi în lucrările marelui istoric Neagu Djuvara (2) o opinie coerentă, povestită pe înţelesul tuturor despre ceea ce înseamnă întemeierea României profunde.. ceea ce îmi rămâne întipărit în minte este sacrificiul ostaşilor, a căror tinereţe a stat sub semnul prafului de puşcă în timp ce sufletul se ruga pentru victoria deplină. Asta înseamnă pentru mine de fapt istoria, o continuă luptă pentru mai bine, pentru ca urmaşilor să le rămână un rai pământesc într-o ţară întregită.

Citind in cărţile marilor istorici şi oameni de cultură despre Marea Unire , am realizat că pentru noi ca neam unirea înseamnă „ viaţa de după moarte", renaşterea noastră ca popor reîntregit. Aceste gânduri mi s-au îmbogățit prin cunoașterea memoriilor prezentate de oamenii locului meu natal trăitori sau auzitori a-i evenimentelor din Marele Război și din Marele An 1918.

BIBLIOGRAFIE:

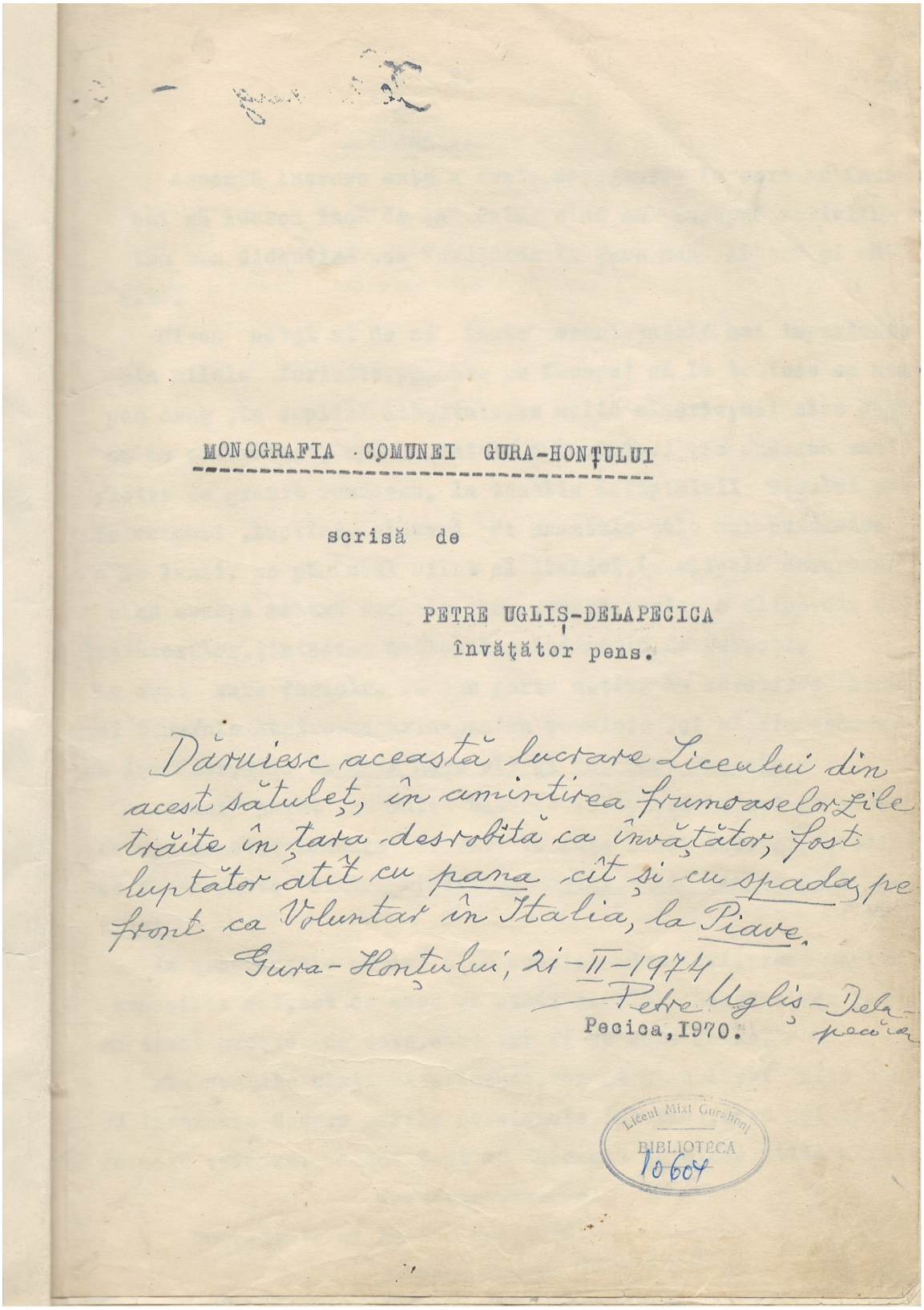
EDITATĂ:

1. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Denis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, 1998, *Istoria României*, Ed. Corint, București.
2. Djuvara , Neagu, 2002, *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri,* Ed. Humanitas, București.
3. Rebreanu, Liviu, 2014, *Pădurea spânzuraților*, Ed. Andreas, București.

NEEDITATĂ:

4. Cristea, Valer, preot, 1934-1935, *Cronica parohiei Zimbru*, lucrare tehnoredactată după manuscrisul original de către preot paroh Lușca Ciprian în anul 2004 și păstrată în arhiva bibliotecii Liceului Ioan Buteanu Gurahonț.
5. Ugliș-Delapecica, Petre, 1970, *Monografia Comunei Gura-Honțului*, manuscris dactilografiat în 3 exemplare din care unul se păstrează în arhiva bibliotecii Liceului Ioan Buteanu Gurahonț.

IMAGINI ANEXE:

MONOGRAFIA COMUNEI GURA-HONȚULUI

scrisă de

PETRE UGLIȘ-DELAPECICA
învățător pens.

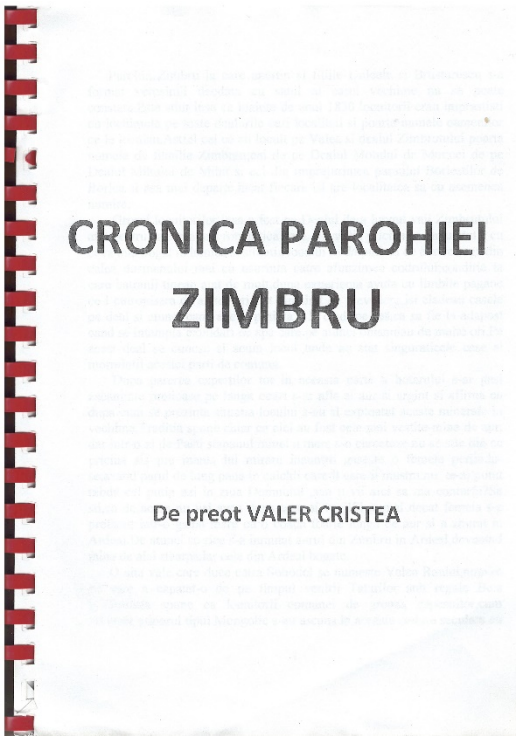
Dăruiesc această lucrare Liceului din acest sătuleț, în amintirea frumoaselor zile trăite în țara dezrobită ca învățător, fost luptător atît cu pana cît și cu spada pe front ca Voluntar în Italia, la Piave.

Gura-Honțului, 21-II-1974
Petre Uglis-Dela-pecica

Pecica, 1970.

Liceul Mixt Gurahonț
BIBLIOTECA
10604

PAGINA DE TITLU DIN LUCRAREA LUI PETRE UGLIȘ

.PAGINA DE TITLU DIN LUCRAREA LUI VALER CRISTEA

INTERVIEVATUL LULUȘA IOAN DIN FENIȘ ÎN TINEREȚE, FIUL LUI LULUȘA SIMION

COMORI VII ÎN LUMEA VECHILOR CĂRȚI

Prof. coordonator: BOBARU VIRGINIA-CAMELIA, limba și literatura română
Autor: RĂDUCAN IONUȚ, clasa a XII-a S, SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SF. ANDREI”, Galați

Trăim într-un veac al luminii „paradisiace” în accepție blagiană, în care totul se poate realiza în miimi de secundă. Oamenii caută să găsească o finalitate rapidă pentru aproape orice acțiune. Astfel au ajuns să transforme lucrul manual în lucru digital, prin tehnologii avansate ce reduc timpul de lucru și totodată estompează tradiționalul și esența lucrului frumos. Obiceiurile și tradițiile milenare se pierd în relativismul postmodernității, legendele mor, iar miturile se sting – un „paradis în destrămare”.

Cu adevărat te cuprinde o bucurie atunci când deschizi o carte veche în care, pe lângă textele cuprinse în paginile fragile, descoperi cum unii cititori ai secolului în care a fost scrisă au făcut însemnări pe ea. Tocmai valoarea și bogăția textelor și a informațiilor din cărțile vechi m-au convins că nu trebuie să mă opresc la citirea lor (prin extrasele și copiile făcute) și că e în interesul științei noastre să lărgim cadrul acestui prețios aparat documentar, căci este evident că nu se mai poate concepe un studiu temeinic de folclor românesc cu pretenție de informație serioasă, dacă nu completă, fără a consulta vechile scrieri.

Este cunoscut că pe frontispiciul bibliotecii din Teba, acum 5000 de ani, era scris: „Cartea, leac pentru suflet”, iar Victor Hugo vedea tiparul ca pe un mare progres al umanității: *Cel mai mare eveniment din istorie! Este marea revoluție, reînnoit în întregime. Sub forma tiparului, gândirea e mai nepieritoare ca oricând! Ea devine volatilă ca eterul, n-o mai poți reține, n-o mai poți distruge*. Putem spune că prin tipar am cucerit nemurirea cărților, a bibliotecilor, a literaturii. Istoricul Nicolae Iorga a făcut mereu trimitere la cuvântul „tipărit": *În cărțile pe care le alege cineva le păstrează cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă - se vede icoana sufletului său*. Este de la sine înțeles că o carte expune și trăirile autorului și pe cele ale cititorului, dar totodată reliefează semnele vremurilor. Primele cărți în limba română au fost cele religioase, cu așa-zisele texte rotacizante: ***Codicele Voronețean, Psaltirea Voronețeană*** (ambele găsite la mănăstirea Voroneț), ***Psaltirea Şcheiană***, ***Psaltirea Hurmuzachi***, toate din secolul al XV-lea.

În timpul mitropolitului Nichifor (1740-1750), singurul grec din șirul mitropoliților moldoveni ai acelui secol, dar foarte vrednic, aveau să se înființeze trei tipografii: una a mitropoliei, una particulară, tot în Iași, iar alta - pe lângă Episcopia de Rădăuți, aceasta din urmă cu începere din 1744. Cea de-a doua tipografie aparținea unui grec din Thassos, Duca Sotiriovici și a funcționat între 1743 și 1752, imprimând mai ales cărți de slujbă în românește, tipografia mitropolitană având o prestație slabă. În ceea ce privește tiparul în Transilvania, se înțelege că în secolul al XVIII-lea, secolul Uniației, românii de acolo au fost lipsiți multă vreme de mijloacele de a-și propaga limba și cultura, cartea venindu-le mai întotdeauna din celelalte două principate, pe căi ascunse, căci și importul era interzis. Abia spre sfârșitul secolului al XVII-lea, episcopii uniți vor instala o tipografie la Blaj, din teascurile căreia avea să iasă, la 1795, pe lângă cartea cultică, celebra ***Biblie*** blăjeană a lui Samuil Micu, o fericită ediție românească.

În prezenta lucrare doresc să expun cum, prin notațiile făcute pe paginile liminare ale unor cărți de cult ortodox ce aparțin secolului al XVIII-lea, diferiți viețuitori au dorit să păstreze variate obiceiuri și tradiții religioase și folclorice, ce astăzi sunt pe cale de dispariție. Acești oameni aveau conștiința că însemnările lor vor parcurge veacuri întregi împreună cu cartea pe care erau scrise. Din datări, reiese că există un decalaj între data tipăririi lucrărilor și cea a realizării însemnărilor, textele adăugate aparținând celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea și începutului de secol al XIX-lea. De aceea, unele sunt în grafie chirilică, iar altele sunt notate cu litere latine. Surprinderea cercetătorului vine din faptul că scrierea textelor precede interesul susținut pentru folclor al marilor

culegători din secolul al XIX-lea, influențați de estetica romantismului. Autorii însemnărilor nu au fost tributari unui curent literar ori ideologic, ci și-au urmat glasul propriei conștiințe, cu o intuiție sigură a perenității scrisului. De menționat este că descrierea bibliografică adnotată a edițiilor se regăsește și în ***Bibliografia Românească Veche,*** I-IV, București, 1903-1944, lucrare de referință pentru istoria cărții românești, precum și în ***Cartea Românească Veche. Bibliografie,*** Galați, 1965, realizată și editată de Biblioteca ”V.A. Urechia”, pe baza exemplarelor deținute în colecțiile proprii. La acestea din urmă, transliterarea însemnărilor manuscrise din grafia chirilică în cea latină este realizată de bibliotecarii Gheorghe Hâncu și Veluța Făgurel.

Cazaniile lui Ilie Miniat au fost tipărite la București în anul 1742. Exemplarul cuprinde 267 foi numerotate, cu 35 de rânduri pe pagină. Pe verso, la pagina de titlu se află stema îndoită din ***Molitvenicul*** (1741), cu inițialele lui Mihai Racoviță. În carte apare și o gravură cu Sfinții Împărați Constantin și Elena. Numele deținătorului care a făcut însemnări marginale este Radu Verzea, diacon în Satul Lung (localizare probabilă în județul Cluj). Acesta a notat pe foaia liminară posterioară un colind pe care îl cântau copiii când mergeau cu steaua în seara nașterii lui Hristos: *Steaua despre răsărit au strălucit. Steaua împăratului s-au ivit. Steaua raze strălucește, sfântă naștere mărturisește...* și un irmos: *Steaua strălucește și mărturisește. Steaua că-și dă rază lumii să săcrează cum s-au născut jos împăratul Hristos...,*pe care tradiția locală îl considera ca fiind un cântec intonat de ,,Maica Precista conului Hristos". Câtă delicatețe, dar și forță au aceste cuvinte, care încreștinează Cosmosul, unesc divinul și umanul! Pe altă foaie apare scrisă o pildă culeasă din cultura sătească, în care se spune: *Prin tot ceasul mă îmbie dorul ca să grăescu către Domnul, iar nedestoinicia mă îndeamnă să tac de aceea și au grăit nevoia îmi zice păcatelor ca să stau cu price făr de multă zăbavă fi-vom amari otrava... dar mândrie încă iaste o pieire făr de veste. Că pe teți domnul că strigă de supt soare să să strângă.* Rândurile capătă o tonalitate de psalm, omul își apleacă fruntea în fața Creatorului. Din aceste pasaje se desprinde un limbaj cu un puternic parfum arhaic: ”ceriul", zmirnă",, ,iaște", ,,vecinic",, ,pre". Întrucât semnatarul manuscriselor era cleric, se observă și tendința acestuia de a evidenția spiritualitatea comunității pe care o slujea ca diacon.

Tipăritura ***Catavasier*** a fost realizată la Râmnic, în anul 1753. Exemplarul deținut de Biblioteca ”V.A. Urechia” însumează 2 foi nenumerotate și peste 216 foi numerotate, cu 23 de rânduri pe pagină. Tușul cu care a fost tipărită este negru și roșu. La foile 95 și 117 apare o gravură cu Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe. Încă de pe prima foaie putem remarca o observație lăsată de întâiul deținător al cărții: *Această carte este a lui popa Costea și...să nu să ia de la el. Cine l-a lua va să fie blestemat de cei trei sute de sfinți. Scris-am la anul 1806*. La pagina 172, apare scris numele celui ce a lăsat însemnat un cântec: *Eu, Chiva Vasilie am cumpăratu această carte de la protopopul de Soimuș cu patru florinți în luna lui noiembrie în 7 zile ani de la Hristos 1763*, iar la pagina 216 este menționat numele satului de unde provine autorul manuscrisului – Hidiș (localizare probabilă în județul Bihor). Cartea ca obiect avea un preț, dar virulența blestemului trimite la o importanță nemăsurată în bani.Cântecul pe care l-am menționat mai sus este: *Mândru Solomon/Crai ca el așa grăiește/Că viața noastră dintru/Această lume mare tre-/cătoare și nestătătoare ca și negura când/ nu bate vîntul tare/.../să mai cunoaște ca și ur-/ma vulturelui când/zboară spre senine.* Imnul închinat personajului biblic Solomon este inspirat din tradiția populară și surprinde în mari proporții viața satului românesc, ilustrând percepția limitată asupra vieții lumești, privită ca desfășurare trecătoare, secvențială, în acord cu ritmul naturii. Structura *viața noastră întru /această lume nu o/putem cunoaște* reliefează condiția omului muritor care nu are acces la tainele cerești, precum și neputința sa de intra în străfundul lumii văzute.

O altă lucrare numită ***Catavasier*** apare la București în anul 1781, fiind tipărită cu roșu și negru și având 18 rânduri pe pagină. Cartea conține 2 foi liminare și 231 numerotate. Prefața începe chiar de pe verso-ul paginii de titlu, iar de la exemplarul cercetat lipsește sfârșitul. Pe foaia de gardă apare scris un ***Imn la darea anaforii în ziua Învierii lui Hristos****: ,,Dănțuiți, poporâlor/Cântați toți, creștinilor/Prin cel ce fu răstignit/Astăzi/mort jăfuit/Bucurați-vă, sfinți proroci. Oh, voi jidovi, ce-ați gândit/Pre Christos l-ați ocarât/Ruptu-i-ați haina bătându-l/Obrazul*

lui scuipîndu-l/Pre urmă l-ați și răstignit./.../Domnul din morți s-au sculat/Credeți cu adevărat/Că pe moarte au călcat./Idolii au sfărâmat/Pre Adam l-au ridicat./Laude asta-nălțând/Unul pre altul îmbrățișînd/Noi ai lui Adam nepoți/Să strigăm cu dulce toți;/Christos au înviat din morți. Acest cântec este redat de Ștefan Georgiu, „maistor cojocar" și apoi învățător, care în 1847 locuia în Tei (probabil localitate din Hunedoara sau Alba), iar în 1856 în Lugoj. Nu apare în nicio carte de tipic liturgic actuală și nici a vremurilor respective, ci doar consemna un obicei local de a evoca Învierea lui Hristos. De remarcat este credința puternică, fără de tăgadă în Hristos, care a murit pentru mântuirea noastră, dând un sens existenței întregii omeniri. Cu timpul, au apărut alte adăugiri la cultul ortodox ce au făcut ca aceste obiceiuri să nu mai fie practicate. Referitor la scrierea cu caractere latine pe care au întrebuințat-o semnatarii de mai sus, este de remarcat faptul că aceștia o practicau deja pe teritoriul Banatului și Transilvaniei, încă dinainte de a se fi oficializa în administrația din Țara Românească și Moldova. Faptul nu este surprinzător, având în vedere că prima tipăritură cu litere în întregime latine a fost realizată de Samuil Micu, în 1779, la Viena.

Cartea ***Învățătura Creștinească*** a apărut în anul 1790, la o tipografie din Iași. Cuprinde 15 foi nenumerotate, iar pe cele scrise apar două coloane, una cu textul rusesc la stânga și cel românesc la dreapta cititorului. Documentul a fost donat Bibliotecii „V.A.Urechia" de către fondatorul său. Din însemnările de proprietate reiese că în 1849 trece de la Grigore Cașcaval la Dumitrachi Banali, iar în 1880 aparține lui Constantin Alexandrescu. Asemenea documentului anterior, tot pe foaia de gardă este transcris un cântec de inspirație religioasă care se adresează viitorului posesor al cărții: *Fii în Isus iubit(ă)/Și de-a pururea dorit(ă)/Te poftesc mă rog primește/Acest dar și pomenește/Pre cel ce-i îndatorit/A nu uita până-n sfîrşit/Prieteşugul cel curat/Fără de intrigi arătat*. În acest text, parțial descifrat din cauza deteriorării scrisului, se surprinde dorința semnatarului de a lăsa cartea de cult ca moștenire unui prieten. Se evidențiază emoționant valoarea cărții la vremea aceea, un dar prețios pe care îl ofereau oamenii cu cinste și cu inima deschisă unul altuia. Sintagma *primește acest dar și pomenește* conturează recunoștința pe care trebuia să o poarte o persoană ce primea un asemenea dar cultural și spiritual. Acest fragment poate fi interpretat ca fiind un document de împuternicire pe care îl lasă deținătorul cărții viitorului posesor. Hristos se află acolo și oamenii se află în Hristos! Cultura creștină a pătruns în intimitatea relațiilor dintre viețuitorii acelor vremuri, așa cum se desprinde din primul vers, care face referire la Dumnezeu Fiul.

Cărțile pe care le-am menționat mai sus au fost purtate sute de kilometri de la tipografie până în satele semnatarilor manuscriselor, ele fiind dovada constituirii acelei punți care a realizat unitatea de neam și credință. Însemnările au fost realizate la o diferență de mai bine de trei decenii de la data la care au fost tipărite. De evidențiat este că limba literară de la vremea respectivă nu era foarte diferită de cea pe care o vorbim astăzi, întrucât putem citi cu ușurință texte ce aparțin secolului al XVIII-lea, când se îmbină scrisul chirilic cu alfabetul latin.

În concluzie, consemnarea unor texte de circulație folclorică pe cărți religioase arată integrarea credinței ca fapt de viață și normă de conduită morală. Valoarea estetică nu este autonomă, ci se împletește firesc într-o triadă Bine-Adevăr-Frumos. Poporul român a evoluat în teritoriul unde Sfântul Apostol Andrei a venit pentru a propovădui Evanghelia, drept pentru care cultura românească este pătrunsă de duh creștin, iar spiritualitatea noastră are un intens caracter popular. Cultura scrisă și cea populară formează un întreg în aceste secole matriciale. Lucrările selectate și comentate vin să confirme afirmațiile de mai sus, ele putând face obiectul unor cercetări de antropologie, istoria mentalităților sau a ideilor.

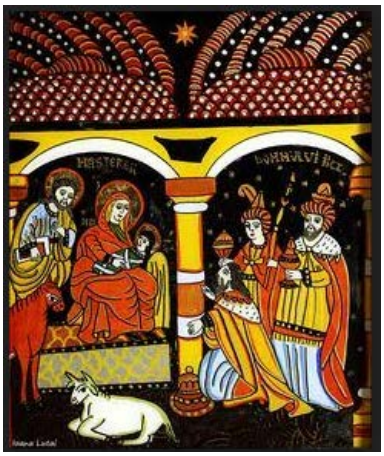
Bibliografie

Bibliografia românească veche , 1508-1830. ─ Ediţiunea Academiei Române.- Bucureşti : Socec, 1903-1944. 4 vol;
Busuioc, Nicolae. ***Semnele înţelepciunii*** : Schiţă pentru o istorie eseistică a cărţii [Carte tipărită] / Nicolae Busuioc; Grafică de Ion Truică.- Iaşi : Sagittarius Libris, 1998, 174 p. : il.;
Catavasie*r*. Ediția a 3-a. Râmnic, 1753; 216 f+2 nenumerotate;
Catavasier. București, Tipografia Mitropliei, 1781, 2 f. nenum. + 231 f. + 13 nenumerotate;
Cazanii de prăznuire la toate Praznicele ceale Domnești ale lui Ilie Miniat. București, Tipografia Mitropliei, 1742; 267 pag numerotate + 4 foi nenumerotate;
Făgurel, Veluța. ***Însemnări manuscrise în"V.A. Urechia": cartea românească veche din colecțiile Bibliotecii,*** manuscris; 52 f. + 15 f.;
Hâncu, G. ***Cartea românească veche în Biblioteca V.A. Urechia. Bibliografie***. Galați, 1965; 192 p;
Învățătură creștinească. Iași, 1790, 1f. nenum. + 15 f;
Mușlea, Ion; Bârlea, Ovidiu. ***Tipologia folclorului***, Bucureşti, Ed. Minerva, 1970, 636 p.;
Olteanu, Virgil. ***Din istoria și arta cărții. Lexicon***. București, Editura Enciclopedică, 1992, 400 p..
Stanciu, Ilie. ***Călătorie în lumea cărţii . Mică enciclopedie ilustrată***, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1970, 319 p. : facs., il.

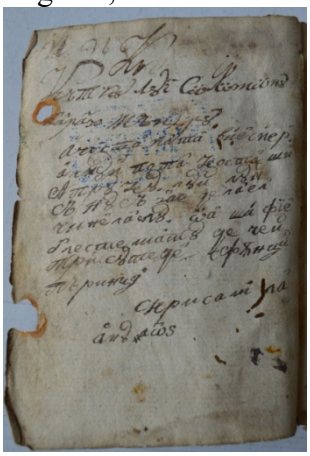
Anexă. Am alăturat broderii de cuvinte și de imagini sfinte, calde și profunde, în care respiră sufletul etern al poporului nostru.

Cazanii de prăznuire, București, 1742, pag. de gardă, verso.

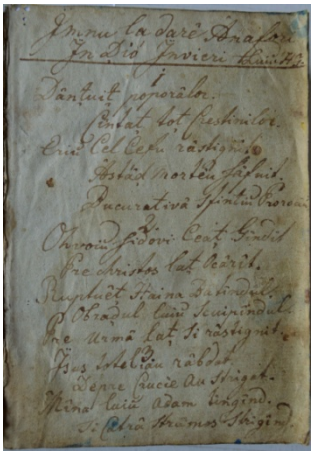
Icoană a Naşterii Mântuitorului

Catavasier, Râmnic, 1753, fragment din Cântecul lui Solomon.

Icoană a profetului Solomon

Catavasier, Bucureşti, 1781. Imn la darea anaforii în ziua Învierii lui Hristos

Icoană a Învierii

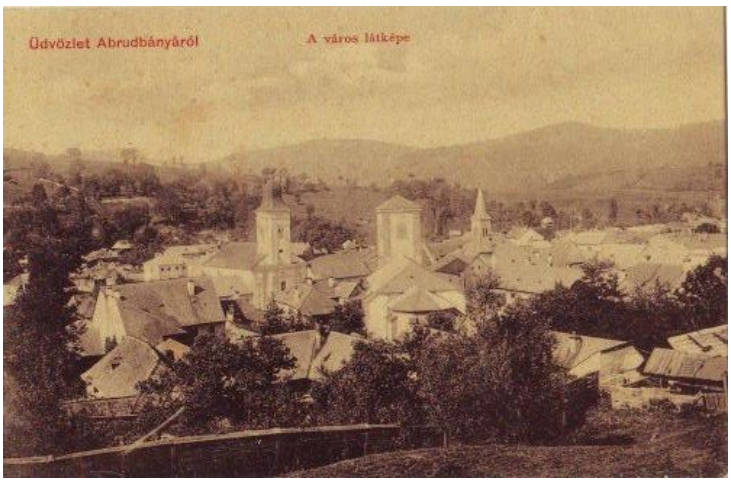
ABRUDUL, OAMENI ȘI FAPTE

Prof. coordonator GOLGOŢ NICOLETA
Elev: SICOE ALEXANDRA-PAULA
LICEUL „HOREA, CLOŞCA ŞI CRIŞAN" ABRUD

Ați fost vreodată la Abrud?
Acolo munții-s o comoară.
În piatră dă ciocanul crud,
mai dă, mai dă, a suta oară...
(Octavian Goga)

Pentru Munții Apuseni în general și pentru Țara Abrudului în special, mineritul a reprezentat în același timp un blestem dar și o binecuvântare. Bogăția naturală a zonei a contribuit, pe de-o parte, la asigurarea subzistenței locuitorilor sau la prosperitatea acestei zone, dar, pe de altă parte, a adus și multe dezavantaje din cauza interesului stârnit marilor puteri.

Când spui cuvântul Abrud, spui minerit, existență bimilenară, participare la marile evenimente din trecutul acestui popor, ceea ce asigură identitatea culturală prin solidaritatea și implicarea de care au dat dovadă, de-a lungul vremii, locuitorii acestui mic oraș de la poalele Dealului Știurț. Iar identitatea unui popor este dată și de oamenii săi de acțiune, personalități care s-au remarcat în lupta pentru binele națiunii, în general și a comunității locale din care fac parte.

O scurtă incursiune în istoria acestui oraș ne obligă să începem cu legenda care spune că numele orașului ar proveni de la un proprietar de mine de aur, Cotylus Bruda, care ar fi pus la dispoziția regelui dac Decebal mari cantități de aur, pentru a-l ajuta în războaiele cu romanii. Chiar dacă o legendă pune semne de întrebare privind veridicitatea informației, se știe faptul că interesul Romei pentru Dacia a fost cauzat și de existența aurului din Munții Apuseni. Stăpânirea romană în Dacia este atestată de tăbliţele cerate descoperite la Roșia Montană între anii 1786-1855, care oferă informații prețioase despre exploatarea aurului în perioada romană.

Prima mențiune documentară a Abrudului datează din anul 1201, din vremea stăpânirii maghiare, când orașul este menționat sub numele de „Terra Obruth". În anul 1271, teritoriul Țării Abrudului este dăruit de Ștefan al V-lea, regele Ungariei, Episcopiei Romano-Catolice din Alba Iulia. În anul 1425 apare cu numele de Abrudbanya (Baia Abrud). Titlul de oraș l-a primit în anul 1427. În anul 1491, Abrudul a primit statutul un oraș liber, ieșind de sub puterea seniorială.

La începutul secolului al XVIII-lea, Munții Apuseni au devenit centrul unor impresionante revolte locale, îndreptate împotriva feudalismului și a stăpânirii habsburgice. Abrudul joacă un important rol social-politic, aici fiind atestate numeroase mișcări revoluționare. În spiritul solidarității abrudenilor, călugărul Sofronie din Cioara era eliberat de minerii Abrudului și ai Zlatnei, în contextul în care fusese arestat de autoritățile austriece pentru că inițiase mișcarea religioasă și socială din Transilvania.

Apogeul mișcărilor sociale în care a fost implicat orașul Abrud a fost atins în 1784, când acesta a reprezentat un important centru al răscoalei iobăgești conduse de Horea, Cloșca și Crișan. *„Abrudul era o țintă principală, atrăgea prin bogățiile sale, prin ungurimea înstărită de aici, prin calitatea lui de beneficiar al veniturilor miniere"* de aceea, *„încă din ziua de 5 noiembrie, după prăzile din Cîmpeni, Horea a trimis pe Cloşca şi Crişan cu oştile lor asupra Abrudului*". Ca

mărturie a evenimentelor răscoalei, stă așa-zisa casă a trădării, aflată în centru orașului Abrud unde au fost ținuți în arest Horea și Cloșca în noaptea de Anul Nou 1784-1785, de unde au fost apoi escortați spre Alba Iulia.

Răscoala iobagilor a avut un sfârșit tragic, iar situația națiunii române din această parte a Apusenilor nu s-a îmbunătățit, ceea ce a condus la o nouă serie de conflicte pentru emanciparea românilor, care, după 64 de ani zguduie aceste ținuturi. Este vorba despre Revoluția din 1848 condusă de Avram Iancu. Abrudul a fost centrul unor mari bătălii între oastea română condusă de Avram Iancu și oastea maghiară condusă de maiorul Hatvani, dar și centrul tratativelor duse între Avram Iancu și trimisul lui Lajos Kossuth. În mai 1849, Abrudul se afla sub asediul trupelor maghiare. *„În 10 mai 1849, dimineaţa la 4 ore, favorat de ploaia neguroasă şi cu jertfirea cetelor sale de tiralieri care bătându-se împrejur de oraş nu fuseseră înştiinţaţi despre fugă, se retrase Hatvani către Cerniţa ca să scape la Brad."* Netrebnicia lui Kossuth se dovedește prin cele două misiuni date: lui Dragoș, de "împăcare" cu românii și lui Hatvani, de a nu înceta acțiunile militare. Acest ordin mârșav dat lui Hatvani a provocat multe jertfe inutile nu numai românilor ci și ungurilor care au căzut în zona Abrudului.

În același context istoric, personalități de seamă se remarcă în calitate de aliați ai lui Avram Iancu în lupta pentru drepturile națiunii române din Transilvania. Este vorba despre Petru Dobra, prefectul Zarandului, care s-a aflat la Abrud în timpul tratativelor cu maghiarii. Acesta a fost ucis de către trimișii lui Hatvani, fiind aruncat de la etajul unei clădiri și împușcat în stradă. Se remarcă și Ioan Boieru, primarul orașului în perioada 1848-1849, care a fost arestat de oștile maghiare și eliberat la intervenția femeilor maghiare din Abrud. Ion Buteanu, prieten devotat al lui Avram Iancu a apărat interesele românilor în fața delegației conduse de Dragoș, acesta a fost luat la 10 mai 1849 de către Hatvani.

Moții au rămas în istorie și pentru creativitatea lor, astfel în timpul revoluției pașoptiste au fost construite celebrele tunuri din lemn de cireș sub atenta îndrumare a fiului Abrudului, Ioan Șuluțiu. Acestea au avut un rol decisiv în câștigarea luptelor cu maghiarii.

Toți acești mari eroi trebuiesc pomeniți și respectați pentru faptele lor pline de vitejie și iubire față de națiunea română. Chipurile lui Horea, Cloșca, Crișan și Avram Iancu au fost icoane de cinste în casele moților. În vremea asupririi românilor acestea erau ascunse în pod pentru a nu le atrage atenția autorităților maghiare. Un exemplu al unui iubitor al valorilor românești care însă nu a vrut să își ascundă iubirea față de străbuni a fost Ioan Almășan, în casa căruia a fost descoperit, în anul 1916, un tablou întruchipându-i pe cei trei conducători ai revoltei din 1784. Acesta a fost arestat și deportat, în vestul Ungariei, fiind obligat să meargă cu tabloul în spinare până la gară. Pentru cinstirea acestora, în Abrud există 25 de plăci comemorative și mai multe statui ale acestor străbuni ai moților.

Abrudenii se remarcă și în Războiul de Independență din 1877-1878 ca voluntari, dând dovadă că sunt soldați bine pregătiți și dornici de a scăpa de jugul tot mai strâns al marilor imperii vecine.

În Primul Război Mondial, abrudenii au fost mobilizați și trimiși pe cele mai îndepărtate fronturi pentru a lupta pentru o cauză străină, de partea armatei austro-ungare. Tot mai mulți moți aleg să dezerteze, trecând de partea fraților români în 1916, odată ce România intră în război. Unul dintre aceștia a fost Titus Fodor (1889-1973), fiul avocatului memorandist Vasile Fodor (1859-1910) și nepotul lui Vasile Ladislau Fodor, cel ce a luptat alături de Avram Iancu în anul 1848. Acesta a fost mobilizat în armata imperială a Austro-Ungariei și trimis pe front chiar în 1914. În 1916 trecea Carpații și se înrola în armata română, având gradul de sublocotenent. Se remarcă drept un bun profesionist în luptele de la Mărășești, Răzoare și Muncel, unde este rănit. A fost decorat în 1950 cu distincția „Virtutea ostășească clasa I".

Anul 1918 aduce împlinirea idealului național de veacuri, ascuns în sufletul fiecărui român: unirea cea mare a tuturor teritoriilor locuite de români din spațiul carpato-danubiano-pontic. Și

Abrudul se implică, prin intermediul reprezentanților delegați la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, în constituirea noului stat național român.

Astfel, se remarcă din nou Titus Fodor, acesta participând ca trimis al Marelui Stat Major alături de garda națională condusă de Avram Vesa, care a primit misiunea de a face paza cetății, la fel cum și strănunii lor, conduși de Avram Iancu au făcut paza Adunării Naționale de la Blaj de pe Câmpia Libertății.

Doctorul Alexandru Borza (1867-1935) a participat la Marea Adunare de la Alba Iulia, fiind delegat de către abrudeni pentru a-i reprezenta. După înfăptuirea Marii Uniri, în 1919, mai exact la 14 septembrie, va deveni directorul spitalului din Abrud, primul spital construit după unirea cu Transilvania. Acest spital îi poartă în prezent numele, ca recunoștință pentru tot ceea ce a realizat pentru moții abrudeni.

Avocații Laurențiu Pop (1862-1926) și Candin David (1878-1937) au participat la Marea Adunare de la Alba Iulia, iar după unire au fost numiți comisari pentru Munții Apuseni de Consiliul Dirigent format după 1 decembrie 1918. În casa lui Candin David s-a păstrat un tricolor din timpul revoluției pașoptiste care a fost arborat de tineri pe primăria Abrudului, înainte de Marea Unire.

Sabina Borza (1877-1969) a fost soția doctorului Alexandru Borza și a participat la Marea Adunare din 1 decembrie 1918 ca reprezentantă a „Reuniunii Femeilor Române" din Abrud-Sat. Această societate a femeilor abrudene reușise în 1907, cu ajutorul lui Laurențiu David, devenit șef al băncii „Auraria" să deschidă o școală pentru fetele din localitate și împrejurimi.

Abrudul a constituit și un important centru cultural, spiritual și religios. În 1870 s-a înființat Despărțământul VII al „ASTREI", care a găzduit de câteva ori Adunările sale Generale. Tot în acest oraș se înființează în 1866 și Societatea de lectură. La aceste adunări participă Timotei Ciparu și George Barițiu. În oraș există patru biserici ortodoxe: Biserica Ortodoxă „Pogorârea Sfântului Duh" (1791), în cadrul căreia există și o expoziție etnografică, în special cu obiecte folosite în minerit, porturi populare și instrumente trebuincioase gospodinelor harnice; Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului" (1787), în curtea căreia s-a ridicat un monument închinat eroilor căzuți în cele două războaie mondiale; Biserica Ortodoxă „Sfânta Treime" (1832); Biserica Ortodoxă „Sfântul Vasile cel Mare" (2007), care se află în incinta Spitalului Orășenesc. Tot în acest oraș se află o biserică reformată Calvină (1625), o biserică unitariană (1796), care a trecut prin mai multe evenimente nedorite, inclusiv printr-un incendiu în 1926. Un monument al orașului este biserica romano-catolică „Sfântul Nicolae", considerată cea mai veche biserică romano-catolică din Munții Apuseni, fiind atestată documentar din 1323, o biserică Baptistă „Harul"(2003) și o Sală de Rugăciune, „Sala Regatului martorii lui Iehova".

În orașul Abrud au poposit și mari personalități ale istoriei contemporane, cum ar fi: regele Ferdinand și regina Maria, marele istoric Nicolae Iorga, scriitorul Marin Preda, care a fost elev timp de doi ani la Școala Normală din oraș. În Abrud s-a născut și Ioan Rusu Abrudeanu, celebru publicist și om politic. A cutreierat aceste meleaguri și Béla Bartók, un mare compozitor și pianist maghiar, pasionat de muzica folclorică a românilor.

Așadar, se poate observa cum locuitorii orașului s-au remarcat mereu în cadrul celor mai importante evenimente ale istoriei românilor, dând mereu dovadă de dăruire, curaj, vitejie și respect față de pământul sacru al

Ardealului, refuzând să cedeze în fața asupritorilor. Consider că prin intermediul acestei lucrări pot împărtăși tuturor câteva informații esențiale despre orașul din care provin și de asemenea, citind toate aceste rânduri, la final, să vă fac pe dumneavoastră, să doriți să descoperiți toate tainele pe care această urbe istorică le ascunde.

Bibliografie:

1. Andronache Nicolae, 1999, *Țara Abrudului*, Editura Polidava S.A, Deva
2. Felea Romulus, 1999,*Bijuterii spirituale din Țara Moților*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca
3. Gligan Valer, 2012, *Abrud- capitala de suflet a Țării Moților,* Editura ALTIP, Alba Iulia
4. Prodan David, 1979, *Răscoala lui Horea*, Editura Științifică și Enciclopedică, București
5. Furduiu Ilie, 2001, *Abrud-pagini de eroism*, Editura ALTIP, Alba Iulia
6. Florea Marin, 1993, *Medicii și Marea Unire*, Editura TIPOMUR, Târgu-Mureș
7. Fotografii: www.abrudinfo.ro

CEEA CE AR FI PUTUT FI, DAR NU A FOST… MARELE SFAT NAȚIONAL ROMÂN

PROFESOR MUREȘAN ROXANA,
ELEV MARGINEAN MIHAI IULIAN
LICEUL CU PROGRAM SPORTIV ALBA IULIA

Motto:„Un popor care nu-și cunoaște istoria e ca un copil care nu-și cunoaște părinții.”
Nicolae Iorga

De câteva ori în istoria sa milenară, poporul român a avut ocazia să ia decizii care i-ar fi putut schimba destinul…Un astfel de moment a fost cel posterior marelui act de la 1 Decembrie 1918, Marea Unire. După hotărârea actului măreț de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, Adunarea Națională a decis să aleagă Marele Sfat Național Român, despre care s-a spus că ”avea toată îndreptățirea ca să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii șă să ia toate dispozițiunile pe care le află necesare în interesul națiunei”. În data de 2 decembrie 1918 a fost desemnată conducerea și componența Marelui Sfat Național Român: George Pop de Băsești – președinte, episcopii Miron Cristea, Iuliu Hossu, Theodor Mihali, Andrei Bârseanu – vicepreședinți, Silviu Dragomir, Caius Brediceanu, Mihai Popovici, Gheorghe Crișan, Ghiță Pop și Traian Novac - notari.

Inițial s-a decis ca Marele Sfat Național Român să aibă 200 de membri, dar lista votată de Marea Adunare Națională cuprindea 212 membri, dintre care erau 99 de juriști, 39 de preoți, 17 profesori, 8 proprietari, 7 publiciști, 6 directori de bancă, 4 învățători, 3 medici, 4 țărani, 14 muncitori și câte un inginer și un negustor. Cei mai mulți erau membri ai Partidului Național Român, dar unii făceau parte din gruparea socialiștilor. Curând apar, cu precădere în Transilvania, mai ales în ziarele ”Renașterea Română” și ”Unirea” aprecieri critice la adresa componenței sociale și politice a acestui organism politic: ”Nu știu cum s-a făcut compunerea acestui mare sinod protopopesc. Va veni timpul când, constituanta dispunând de toate datele, va putea constata cum s-a putut întâmpla o astfel de alcătuire pripită, nedreaptă și unilaterală”. Ca urmare a acestor atacuri, apare un comunicat al Biroului Presei din Sibiu prin care se aduc precizări referitoare la modalitatea de alcătuire a listei: ”Oamenii se judecă în politică nu după funcția existențială, ci în lumina crezului lor politic. Să nu se uite că, realizându-se dorința dumneavoastră și alcătuindu-se Marele Sfat în parte covârșitoare din țărani, el ar începe să semene în chip primejdios a Soviet țărănesc.”

Din studiile mele reiese că istoriografia contemporană românească are păreri deosebite despre atribuțiile și menirea acestui organism politic. Unii îl consideră ca fiind un real parlament care trebuia convocat și consultat de Consiliul Dirigent în rezolvarea situațiilor spinoase. Acesti exegeți se referă la Decretul lege nr. 3632 din 11 decembrie 1919: ”Consiliul în primul rând are misiunea de a ne prezenta în cel mai scurt timp, pentru ținuturile asupra cărora se întinde administrația lui, proiectul de reformă electorală pe baza votului universal și proiectul de reformă agrară”.

În expozeul susținuit în fața Marelui Sfat Național, în august 1919, Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent afirmă clar intențiile acestui organism politic: ”Din moment ce s-a declarat independența națională a acestor teritorii și unirea lor pe veci, am avut și avem dreptul și dorința de a guverna”.

Am aflat că Marele Sfat Național a funcționat timp de 9 luni și a fost convocat de către Consiliul Dirigent o singură dată, în urma ședinței din 19 iulie, când s-a hotărât întrunirea lui pe data de 29 iulie 1919, la Sibiu și nu la Alba Iulia cum fusese stabilit inițial. Convocarea s-a făcut telegrafic și în presa locală.

Lucrările s-au desfășurat pe parcursul a 21 de zile, între 20 iulie 1918 și 11 august 2019, cu participarea unor oameni politici din restul țării. La lucrări a participat și primul-ministru Ion I. C. Brătianu, care s-a bucurat de o primire călduroasă. Primul-ministru a rostit o cuvântare

emoționantă prin care a adresat un apel spre unirea tuturor forțelor, în vederea desăvârșirii actului măreț de la 1 decembrie 1918: ”am fi ingrați dacă am uita că cei mai buni de la dumneavoastră ne-au ajutat pentru consolidarea României Mari. De aceea, în organizarea noului stat românesc își vor găsi loc la o viață prietenească toți cei care or vrea să trăiască împreună cu noi. Nu vom întreba de unde vin, ci unde vor să meargă. Toți cei cari vor dezvoltarea României Mari, vor fi siguri de frățescu nostru ajutor. În acest interes comun ai unei vieți civilizate stă singura garanție a libertăților”.

În opinia mea, scopul acestui organism politic era de a întocmi reforma electorală și reforma agrară. În acest sens, pe adresa Marelui Sfat Național, au sosit multiple telegrame, prin care i se adresau urări de succes. Însuși Ion I. C. Brătianu trimite o astfel de telegramă prin care spune: ”Nu ne îndoim că reforma agrară și electorală pe care Marele Sfat le întocmește după aceleași principii ca și restul Regatului, vor contribui la această mare operă de consolidare națională”.

Activitatea sa a debutat cu discutarea decretului lege nr. 3631, referitor la legea electorală, în elaborarea căruia s-au urmat principiile Decretului – lege nr.3402 din data de 14 noiembrie 1918, din vechea Românie. Era obligatoriu să se țină cont de principiile hotărârii de la Alba Iulia, care prevedea egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor începând cu vârsta de 21 de ani, indiferent de naționalitate, sex, religie și elaborarea unui proiect de reformă electorală. Pentru a elabora acest proiect a fost desemnat Ioan Suciu, șeful Resortului organizării și propagandei.

Principiile de bază ale proiectului de lege electorală erau multiple, voi spicui doar câteva, pe care le consider esențiale: puterea legiuitoare în stat era încredințată Adunării Deputaților și Senatului, deputații din aceste foruri erau aleși pe baza votului universal acordat cetățenilor de la 21 de ani în sus, indiferent de sex și naționalitate, județele trebuiau împărțite pe circumscripții, un deputat pentru cameră putea candida la un număr minim de 30000 locuitori, un candidat pentru senat putea candida la un număr minim de 70000 locuitori, candidații pentru Senat nu puteau avea mai puțin de 40 de ani, membrii organelor legislative erau de două categorii: de drept – membri ai Senatului, episcopi și alesul Senatului Universității din Cluj Napoca – și aleși. De aesemnea, nu aveau drept de vot: inculpații, militarii activi, militarii retribuiți de stat, funcționarii particulari numiți prin decrete regale sau de către Consiliul Dirigent, dar primeau drept de vot: profesorii, preoții și învățătorii.

Din documentele studiate de către mine, reiese că acest proiect era considerat de către reprezentanții burgheziei românești din Transilvania ca fiind foarte democratic și că nu i se putea aduce nicio modificare: ”Proiectul domnului Suciu privit în întregime e democratic și pe înțelesul deplin al cuvântului, dacă s-a realizat undeva ideea sufragiului universal, în acest proiect se găsește o înfăptuire deplină a ei. Mai mult, ideea sufragiului universal e dezvoltată la punctul ei de desăvârșire, își realizează după cum se vedea și principiul asupra căruia cade o densă ceață de neorientare în opinia noastră politică.”

S-a discutat, în decursul perioadei amintite, fiecare capitol și paragraf al legii, aducându-li-se modificări în detrimentul ideilor progresisite susținute de către reprezentanții Partidului Social-Democrat din Transilvania și Banat și de către aripa PNR condusă de Vasile Goldiș și Ioan Suciu. Aceștia, așa cum am mai notat, pledau pentru egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, indiferent de sex, naționalitate și religie.

În data de 1 august au fost începute dezbaterile problemei electorale, membrii Marelui Sfat s-au divizat în două grupări distincte. Una, formată din reprezentanții marii burghezii și ai bisericii cereau să se înlăture de la dreptul de vot femeile, încălcând astfel, prevederile Adunării Naționale de la Alba Iulia. Cealaltă grupare condusă de social democrați și susținută de reprezentanții micii burghezii, ai negustorilor și ai patronilor, care cereau egalitatea în drepturi dintre femei și bărbați, dreptul învățătorilor, al profesorilor și al preoților de a vota și de a fi aleși.

În data de 5 august, în urma unor zile de discuții furtunoase, lucrările s-au încheiat, cu victoria grupării moderat, care a reușit să-și impună punctul de vedere privitor la problemele controversate ale proiectului. Un rol hotărâtor a avut Iuliu Maniu care i-a determinat prin

intervențiile sale pe unii dintre membri să voteze proiectul în această formă. Astfel, a fost exclusă de la vot majoritatea populației țării: femeile, magistrații și armata. Prin votarea acestui proiect de lege s-au încălcat încă o dată principiile democratice stabilite de Marea Adunare Națională din 1 decembrie 1918, de la Alba Iulia, deoarece nu a pus în aplicare principiul egalității în drepturi. Cetățenia, domiciliul și vârsta erau condiții sine-qua-non pentru ca bărbații să poată beneficia de dreptul la vot în Transilvania. Aceasta decizie a știrbit mult influența Consiliului Dirigent în rândul populației care la alegerile din 1920 își va da votul altor partide.

Proiectul a fost adoptat în data de 6 august 1919, la 20 august a fost trecut prin Consiliul de Miniștri, iar în 24 august 1919 a fost promulgat ca decret-lege nr.3621 și publicat în Monitorul oficial nr. 103 din 24 august 1919.

În data de 6 august 1919 a început discutarea proiectului de reformă agrară, întocmit de Resortul de Agricultură, care a fost adoptat în data de 12 august 1919 de către Marele Sfat Național, iar la data de 10 septembrie a fost sancționat și promulgat de rege ca decret-lege nr. 3911 și publicat în Monitorul oficial nr. 117 din 12 septembrie 1919, ca decret-lege pentru reforma agrară pentru Transilvania, Banat și țările ungurești. Decretul prevedea: reducerea considerabilă a marii proprietăți, însă fără a o desființa, exproprierea parțială a suprafeței cultivabile a proprietarilor care aveau peste 500 de iugăre (220 ha), însă moșierii nu erau expropriați. Decretul avea o serie de inechități, spre exemplu soțul și soția puteau păstra fiecare câte 200 ha. Datorită impreciziilor sale, decretul a rămas neaplicat.

O altă decizie a Marelui Sfat Național a fost adoptarea decretului de lege pentru înființarea Băncii Agrare, care urma să dea țăranilor împrumuturi cu o dobândă de 4%.

În opinia mea, deși nu a reprezentat în mod corespunzător toate clasele sociale, fiind alcătuit mai ales din avocați și preoți, deși s-a abătut de la principiile enunțate la Alba Iulia, Marele Sfat Național rămâne un organism politic burghez, care a adoptat pentru Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș trei proiecte de lege de o importanță covârșitoare pentru dezvoltarea lor ulterioară. Aceste legi constituie pârghii deosebit de puternice care au intensificat procesul de înnoire și uniformizare al țării. Poate dacă consistența Marelui Sfat ar fi fost alta, destinul românilor ar fi fost altul...

Bibliografie

1. Dr. Aurel Galea, 1996, Formarea și activitatea Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Banatului și Ținuturilor Românești din Ungaria, Editura Tipomur, Tg. Mureș;

2. Ștefan Pascu, 1983, Făurirea StatuluiNațional Unitar Român, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București;

3. Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, 1983, De la statul geto-dac la statul unitar român, Editura Științifică și Enciclopedică, București;

FILĂ DE ISTORIE MEMORABILĂ DEPĂNATĂ SUB CORONAMENTUL UNUI MARTOR SECULAR MAIESTUOS : ”FAGUL ÎMPĂRATULUI”

PROF. VOLCOV CLAUDIU-VASILE
ELEV POPA ALINA-CRISTINA, LICEUL ”DR. LAZĂR CHIRILĂ” BAIA DE ARIEȘ

”Fiecare loc de pe pământ are o poveste a lui, dar trebuie să tragi bine cu urechea ca s-o auzi şi trebuie un dram de iubire ca s-o înţelegi.”Aceste cuvinte pline de simțământ adânc și profundă semnificație, aparțin renumitului nostru istoric național de recunoaștere universală, Nicolae Iorga și exprimă modul sensibil, înțelept și onest de atașament și admirație față de identitate, obârșii sau orice spațiu a cărui valoare reiese din însăși cunoașterea și înțelegerea sa, prin prisma activităților umane și nu numai.

Am decis să încep eseul meu cu acest aforism deoarece, consider că îmbină armonios titlul temei propuse, cu modul prin care eu percep această abordare și provocare asupra identității noastre naționale, a aportului adus de patrimoniul local cu valențele sale culturale și, totodată, dar nu în ultimul rând, a celebrării centenare a apoteoticei noastre înfăptuiri naționale și statale.

În ceea ce privește titlul eseului, din punctul meu de vedere, acesta exprimă latura personală prin care încerc să evidențiez și să întrepătrund, în accepțiunea mea, mândria de a fi român cu bucuria de a reda crâmpeiul local ce marchează și valorizează această capodoperă istorică cu un colosal impact național : România întregită !

În orișice colț îndepărtat de țară, sau chiar în miezul coordonatelor geografice ale acesteia, în fiece oraș înfloritor ori sat împovărat de volbura vremurilor apuse, așternute sideral asupra sa, se află însă câte un simbol al specificității locale, care îi asigură astfel legitimitatea, particularitatea sau, altfel spus, cartea sa de vizită, prin care se înfățișează spectaculos si atractiv neobosiților vizitatori.

Orașul Baia de Arieș, urbe cu urme de locuire bimilenară, își etalează specificitatea grație simbolului său local, devenit acum de notorietate regională,”Fagul Împăratului”. Denumit științific “Fagus silvatica”, acesta este un arbore rarisim ce realmente străjuiește somptuos, asemenea unei veritabile santinele, de netrecut, hotarul vestic al orașului, situat în dreptul satului Muncelu, într-o pădure tot mai rarefiată, pe care însă o aureolează cu prezența sa legendară

Amplasat pe malul drept al Arieșului, la curgerea neîntreruptă a căruia veghează cu semeție de pe înălțimea povârnișului unde se găsește, această adevărată splendoare a naturii constituie azi singurul monument turistic de care dispune localitatea noastră.

Maiestuozitatea arborelui bisecular acaparează perpetuu turiștii poposiți pentru un răgaz de odihnă la umbra sa, îndemnându-i alegoric să-i descopere cu emoție și suspin în inimi, povestea tulburătoare îngemânată armonios cu faptele nepieritoare ale eroilor acestor meleaguri pitorești. Deși nu se cunoaște cu certitudine momentul apariției sale, fiind considerat uneori drept o adevărată binecuvântare a proniei cerești, rămâne în actualitate întrepătrunderea ce îl evidențiază deplin : latura botanică-având caracterul unicității, prin particularitățile sale(peste iarnă, frunzele sale își schimbă culoarea, ruginesc, dar nu cad, până în primăvară constituind un adevărat miracol care îi amplifică valoarea și care, științific poartă denumirea de “marcescență”) și, respectiv, dimensiunea istorică de netăgăduit, fiind recomandat de către specialiști drept un emblematic monument al naturii și un autentic monument istoric ocrotit prin lege de orice tendință răuvoitoare. Cert este că, arborele este menționat aici încă din vremea împărătesei austriece Maria Tereza(1740-1780) fiind, potrivit relatărilor vârstnicilor, în legătură cu italienii adusi pentru a consolida stăpânirea habsburgică în Transilvania. A devenit prin urmare, martorul a cel puțin două evenimente cruciale din istoria neamului : Războiul țărănesc condus de Horea, Cloșca și Crișan(1784-1785) și Revoluția pașoptistă de la 1848-1849.

Sintagma "Fagul Împăratului" relevă fără îndoială, fascinanta legendă redată cu atâta patos și ardoare de către bătrânii locului, legată de mult așteptata întâlnire istorică dintre Eroul de suflet al românilor ardeleni, Avram Iancu, nobilul "Crai al Munților" și faimosul împărat austriac Franz Joseph(Francisc Iosif), ce ar fi trebuit să aibă loc la finele Revoluției pașoptiste din 1848-1849, dar care, deși dorită inițial cu asiduitate de către ambii conducători, nu se va mai realiza, păstrându-se însă celebrul răspuns rostit de către Avram Iancu, potrivit unora, chiar aici la umbra falnicului arbore : *"Toate sunt în zadar! Un nebun("bolând" în termenul originar) și cu un mincinos nu se vor putea înțelege niciodată !".* Documentele istorice consemnează bunăoară faptul că, în anul 1852, împăratul Franz Joseph își face finalmente cunoscută vizita sa în Transilvania, menită a-i oferi posibilitatea de a constata personal cât de oropsită este soarta supușilor români, dar și pentru a decora pe fruntașii revoluționari ce s-au distins eroic în luptele pentru apărarea patriei.La rândul său Avram Iancu își propusese, chiar în starea sa de profundă dezamăgire ce îi marca trăirea, să îl întâmpine pe împărat cum se cuvine și să convină cu acesta un altfel de destin pentru iubiții săi confrați, alături de care jertfise întreaga ființă.Cu toate acestea, sătul de promisiunile înșelătoare ale "bunului(drăguțului) împărat", Avram Iancu decide să refuze orice decorație de la acesta și îi răspunde ferm : *"Mai întâi să fie decorată Națiunea română cu drepturile ce i se cuvin și abia apoi primesc acestea(medaliile), altfel nu voiesc !"*

Legendă, adevăr istoric, miracol, plenitudine, speranță și crez se regăsesc, tresăltând parcă, de fiecare dată când poposești pentru câteva momente de admiratie, răgaz și contemplație în fața acestui monument fermecător care de-a lungul timpului, s-a identificat, în felul său, cu oamenii făuritori de istorie memorabilă.

Tocmai pentru a-l păstra mereu în conștiința colectivă locală ca un edificator martor al filelor mărețe ale istoriei românilor, chiar și atunci cand va veni momentul dispariției sale naturale, s-a decis „imortalizarea" sa în timp, prin inaugurarea la data de 25 iulie 2011 a unui Obelisc solemn, amplasat la cca 350 m de arbore.

Farmecul istoriei legendare a "Fagului Împăratului" certifică peste secole adevărata bogăție a moților și a românilor în genere : demnitatea, libertatea, dragostea și jertfa supremă pentru neam și patrie, iar pentru noi, tinerii de astăzi, un testament nepieritor ce trebuie asumat, apărat, cultivat și transmis la rândul nostru cu aceeași încărcătură și valoare națională.

Un obicei ancestral cu specific zonal este acela al ***"udatului fetelor"*** de Paște. Acesta a fost adus de sașii din zona Sibiului încă din Evul Mediu și s-a răspândit în toate comunitățile din Ardeal.În dimineața primei zile de Paște, în unele sate de pe Valea Arieșului toți membrii se spală pe față cu apă dintr-un vas în care au fost depuse un ou roșu, un ban de argint și o crenguță de busuioc.Există și credința că îți va merge bine dacă în aceeași zi, prima persoană care intră în casă va fi un bărbat.

În această zi, băieții pleacă la udat femeile din familie și din vecini, iar ele, la rândul lor, trebuie să îi cinstească cu băutură și daruri.Tradiția mai arată că nici unei fete nu îi va merge bine în acel an dacă nu este stropită. Dacă primesc „udătorii", vor rămâne frumoase tot anul. A doua zi de Paște, lunea, băieții îmbrăcați în haine tradiționale merg cuprinși de emoție să stropească fetele.Se spune că fetele care vor fi stropite, vor fi ocrotite și le va merge bine tot anul.În trecut, fetele erau udate cu apă din fântână, însă diferitele sortimente de parfum au înlocuit în zilele noastre apa. În unele sate, fetele își iau revanșă în cea de-a treia zi de Paști, când e rândul băieților să fie stropiți la rândul lor.În comuna Buru încă se mai păstrează obiceiul *"băbăludei"(*udatul fetelor cu găleata sau în vale și cărbunitul acestora de către băieți, înveșmântați în costume specifice, confecționate din salcie).

În încheiere, țin să îmi manifest recunoștința pentru faptul că atât în familie, cât și în școală, am fost educată să respect și să cultiv valorile cultural-istorice și spirituale naționale, care ne definesc ca neam, simțindu-mă privilegiată și onorată de moștenirea pe care înnaintașii ne-au conferit-o prin incomensurabile sacrificii, dar și bucuroasă căci, iată, sunt și eu părtașă la aniversarea centenară a "României Mari"(firești) !

BIBLIOGRAFIE :

Benga, Ileana, 2005, *Tradiția folclorică și transmiterea ei orală,* Editura Ecco, Cluj-Napoca.
Felea, Romulus, 1992, *Avram Iancu în tradiția orală a moților,* Academia Română, Cluj-Napoca;
Felea, Romulus, 1974, *ȚARA MOȚILOR-Studii, articole și comunicări*, vol I, Abrud;
Harda, Vasile, 2014, *Monografia localității Baia de Arieș*, vol. II *"Istoria mineritului din zonă și legend locale"*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
Josan, Nicolae, 2001, *Românii din Munții Apuseni de la Horea și Avram Iancu la Marea Unire din 1918*, Editura "Altip", Alba Iulia;
Roșca, Emil, 2010, *Legende din șezătoare,* Editura Reîntregirea, Alba Iulia;

VRANCEA ȘI CEI 100 DE ANI DE LA UNIRE

PROFESOR ANTIMIRESCU IONEL,
ELEV GHIUȚĂ MĂDĂLINA,
UNITATEA ȘCOLARĂ LICEUL " SIMION MEHEDINȚI " VIDRA, VRANCEA

Județul Vrancea este situat în sud estul României, avându-și reședința în orașul Focșani. Acesta se află la granița dintre regiunile istorice Moldova și Muntenia, fiind cuprins între coordonatele geografice patruzeci și cinci de grade, douăzeci și trei de minute și patruzeci și șase de grade, unsprezece minute latitudine nordică, douăzeci și șase de grade**,** șaizeci și trei de minute și douăzeci și șapte de grade, treizeci și două de minute longitudine estică. Ca și vecini, Vrancea dispune la nord-est de județul Vaslui, la est de județul Galați, la sud-est de județul Brăila, la sud de județul Buzău, la vest de județul Covasna și la nord de județul Bacău

Denumirea județului este una aparte, deoarece aceasta înseamnă " Țara împădurită " sau " Țara Neagră ".Pentru prima dată, denumirea județului " Vrancea " a fost atestată în anul 1431 și a fost publicată în " Revista Istorică Română " .

Istoricul Vrancei este foarte bogat, fiind compus dintr-o serie de evenimente:

Cei o suta de ani de la Unire încep la data de 1 decembrie 1918, când o delegație de două zeci de vrânceni a participat la Marea Unire de la Alba-Iulia, iar lagărele Odobești și Dragosloveni și-au închis porțile, dar bucuria aceasta era umbrită de distrugerile pricinuite de cei doi ani de ocupație germană a ținutului Putna.

Cincizeci de ani mai târziu, legea publicată în "Monitorul Oficial" din 17 februarie 1968 prin organizarea administrativ - teritorială a RSR, în vigoare și astăzi, s-a stabilit delimitarea actualului județ Vrancea, având ca nucleu Țara Vrancei, teritoriu în care un rol esențial îl deținea obștea, ca formă de organizare. Potrivit legendei, principalele sate vrâncene ar fi fost întemeiate de cei șapte feciori ai Tudorei Vrâncioaia, care au primit ca recompensă după victoria de la Războieni din 26 iulie 1476 cei șapte munți ai Vrancei. Astfel, fiecare și-a ales câte un munte la poalele cărora s-au întemeiat mai târziu satele Negrilești, Tulnici, Păulești, Spinești, Bârsești, Nereju și Năruja. De la începutul secolului al XV-lea până în anul 1950, Vrancea a fost cunoscută sub numele de Putna, pentru o perioadă scurtă făcând parte din componența Regiunii Galați.

La 20 de ani de la delimitarea oficială a județului, în anul 1970 au avut loc alunecări de teren și inundații. Una dintre cele mai însemnate consecințe ale acestora fiind mutarea comunei Lacu lui Baban la Gura Caliței, luând numele satului de reședință. Marile alunecări de teren au afectat și localul nou de școală, fiind avariat în noaptea de 19-20 mai 1970, dar din fericire, mobilierul și materialele didactice au fost salvate de către echipele formate din cadre didactice, elevi și cetățeni.

După aceste răzbunări devastatoare ale naturii, șapte ani mai târziu, pe 4 martie 1977, la ora 21:22 Vrancea a fost zguduită din temelii în cadrul unui cutremur de 7,2 grade pe scara Richter, având efecte devastatoare nu doar asupra județului,ci asupra întregii țări. În aproximativ 56 de secunde acesta a produs 1577 de victime, dintre care 1390 numai în București. La nivelul întregii țări au fost atunci aproximativ 11300 de răniți și circa 35000 de locuințe prăbușite, majoritatea pagubelor materiale fiind concentrate la București, unde peste 33 de clădiri și blocuri mari s-au prăbușit. În lipsa echipamentelor de alarmare, specialiștii Institutului Național pentru Fizică a Pământului (INFP) au fost luați atunci prin surprindere.

Secolul XX se încheie cu aderarea Bibliotecii Județene " Duliu Zamfirescu " la Asociația Națională a Bibliotecilor Publice din România în cadrul căreia s-a remarcat ca fiind cea mai bună filială în anii 2000, primind și alte premii pentru activitatea desfășurată de membrii Filialei ANBPR Vrancea.

O parte din personalitățile care au trăit în județul Vrancea în perioada 1918 – 2018 sunt: Basile Missir (1843 – 1429, politician, președinte al Adunării Deputaților), Gheorghe Gh.

Longinescu (1869– 1839, chimist, profesor, membru de onoare al Academiei Române), Simion Mehedinți (1868 – 1962, geograf, geopolitician, profesor, membru al Academiei Române), Constantin C. Giurescu (1901 – 1977, istoric, profesor, membru al Academiei Române).

Pe lângă istoria bogată, Vrancea are o serie de monumente închinate eroilor ce s-au jertfit pentru a apăra pământurile țării. Mausoleul de la Mărășești este unul dintre ele, este un monument istoric dedicat eroilor Primului Război Mondial. Mausoleul a fost ridicat pe locul în care, în vara anului 1917, s-au desfășurat luptele de la Mărășești, soldate cu victoria trupelor române. În confruntările de la Mărășești au pierit 480 de ofițeri si 21000 de soldați români. Actualmente mausoleul adăpostește cinci mii șaptezeci și trei de soldați și ofițeri în o sută cincizeci și patru de cripte individuale și nouă cripte comune de pe optsprezece culoare. Monumentul, printre cele mai importante din Europa, a fost realizat după planurile arhitecților George Cristinei și Constantin Pomponiu între anii 1923 –1938 și a fost inaugurat în mod oficial pe optsprezece septembrie 1938.

Un alt monument dedicat de asemenea eroilor este Mausoleul de la Mărăști, care reprezintă un muzeu județean din Mărăști. Monumentul adăpostește rămășițele ostașilor români căzuți în Primul Război Mondial în bătălia de la Mărăști (iulie, 1917). La intrarea în sat, pe un portal asemănător unui arc de triumf stă scris Câmpul istoric de la Mărăști. Pentru glorificarea eroismului ostașilor români s-a ridicat un mausoleu la inițiativa unor ofițeri și generali ai Armatei a doua române, care au pus bazele societății Mărăști. Mausoleul s-a înălțat la cota 536, unde s-au purtat luptele. Construcția a fost proiectată de arhitectul Pandele Șerbănescu și decorată cu basoreliefuri de A. Bordenache. Subsolul adăpostește sarcofagele cu oseminte generalilor Alexandru Averescu, Arthur Văitoianu, Alexandru Mărgineanu și Nicolae Arghilescu. La subsol se află un mic muzeu în care s-au expus obiecte ce au aparținut generalului Văitoianu și arme din Primul Război Mondial.

Pe lângă cele două monumente mai avem și Mausoleul și Muzeul Soveja este un muzeu județean din Dragosloveni. Acest mausoleu a fost ridicat în 1929, în memoria celor căzuți în luptele din o 1916 – o mie nouă sute optsprezece. Adăpostește în cripte oseminte ale ostașilor români și ruși. Pe plăcile de marmură din fața criptelor au fost înscrise numele celor identificați. Pe latura de vest se află groapa comună, care adăpostește două mii de oseminte. Monumentul are aspectul unei cetăți de piatră.

Un ultim monument ar fi Mausoleul din Focșani. Inițiativa construcției a avut-o Comitetul județean Putna al Societății “ Mormintele eroilor căzuți în război ”. În Vrancea, la Focșani, societatea s-a constituit încă din anul 1920, când s-au înscris șaizeci și doi de membri. La aceștia s-au adăugat, doi ani mai târziu, nume ilustrate, printre care profesorul Nicolae Al. Rădulescu, doctorul Gheorghe Băiatu din Odobești, avocatul Gheorghe Micioara, Spiridon Helciu, Costică Dia, Dumitru Bahamat, George Siminovici, preotul Gheorghe Tomescu și așa mai departe. Lucrările de construcție au început în anul 1926.

Un eveniment memorabil legat de eroii Țării Vrancei este acela despre Vasile Chilian și Toma Cotea, ambii din satul Căliman, Ștefanache Săcăluș, primar al comunei Păulești, împreună cu Dumitrache Pantazică din Tichiriș. Uniți între ei prin diferite grade de rudenie și prietenie, au constituit un grup de rezidență care acționa împotriva ocupanților germani. Aceștia transmiteau documente și informații către comandamentul român. Ajutau prizonierii români evadați din lagărele germanilor să treacă linia frontului, care coincidea parțial cu apa râului Putna, pentru a se putea alătura din nou armatei române și a continua lupta. Din păcate, au fost executați de justiția militară germană în poligonul de tragere din Focșani, pe 17 august 1917. În amintirea acestor martiri și a celorlalți eroi vrânceni căzuți la datorie pentru întregirea patriei s-a ridicat în 1936 un monument la intrarea în Vidra, dinspre Focșani. La 14 iunie 1936 a avut loc ceremonia de inaugurare și sfințire a monumentului comemorativ. Autoritățile timpului s-au implicat în inițierea și organizarea acestei solemnități. Școlarii de atunci, prezenți la festivitate, își amintesc cu emoție acele momente înălțătoare în care elevii îmbrăcați mocănește, conduși de învățătorii lor, au deschis defilarea generațiilor, încheiată de localnici în port vrâncenesc, călări, alături de un detașament de veterani ai

războiului din 1916 - 1918, după cum notează academicianul Valeriu D. Cotea în monografia "Vidra - Poarta Vrancei".

În concluzie, părerea mea este că Vrancea reprezintă un județ foarte frumos din punct de vedere geografic, deoarece acesta dispune de pădure, dar și de apă, istoric, având o istorie foarte bogată și înzestrată cu tot felul de evenimente si personalități, cultual și arhitectural, datorită monumentelor.

Bibliografie:

Cezar Cherciu, anul apariției-2015, *Țara Vrancei - o istorie a obștilor răzășești*, editura Axis Libri, Galați

Ion Cherciu, anul aparitiei-2008, *Costumul popular din Tara Vrancei*, album editat de Centrul National pentru Conservarea si Promovarea Culturii Tradițional, București

Valeriu D. Cotea, anul aparitiei-2003,*Vidra - Poarta Vrancei*, editura Academiei Romane, București

“RESPECT PENTRU VECIE”

PROFESOR BABIȘ MARICICA,
ELEV PAMFIL ALEXANDRU,
UNITATEA ȘCOLARĂ - LICEUL “ SIMION MEHEDINȚI ” VIDRA

Sărbătorindu-se 100 de ani de la înfăptuirea României Mari, profităm de oportunitatea ce ni s-a acordat prin prisma concursului național “Identitate, patrimoniu si practici culturale” și putem atinge obiectivul de a insufla în conștiința elevilor sentimentul de dragoste față de această patrie zdruncinată de-a lungul anilor de tumultoase evenimente care au dus în cele din urmă la unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Regatul României.

Deși pe întregul teritoriu al țării s-au desfășurat lupte, județul Vrancea are o puternică încărcătură istorică ținând cont de celebrele bătălii de pe fronturile Mărăști – Mărășești – Oituz, remarcându-se ca unele dintre cele mai importante bătălii din istoria poporului român, fără de care întregirea națională nu ar fi fost posibilă si nu ar fi existat România de astăzi. În aceste momente cruciale s-a născut deviza “Pe aici nu se trece!” ce i-a determinat pe ostașii români să țină cu eroism piept cotropitorilor germani. Nu s-au temut de gândul sacrificiului suprem, astfel dând dovadă de vitejie, voință nemărginită, de o impecabilă statornicie, onoare desăvârșită si din a căror suflete izvora necontenit afecțiune față de țara si neamul lor.

Astfel de oameni nobili s-au născut și au slujit patria chiar pe meleagul de unde familia mea își trage rădăcinile, un colț ce adăpostește secrete de-a lungul istoriei, o poartă ce ne-a deschis drumul spre sentimentul patriotic, Vidra. Această comună situată in partea centrală a județului, a cărei plaiuri poartă cu mândrie povestea eroilor ce au plătit cu propria viață pentru că au iubit glia românească. Povestea eroului martir din Vidra (satul Căliman) reprezintă în viziunea lui Lucian Blaga “lauda țăranului român”, deoarece în această vâltoare a evenimentelor primejdioase din 1917 un grup de patrioți au acționat împotriva trupelor germane. În data de 26 decembrie 1916 armatele germane au ocupat satul lui Vasile Chilian, acestea oprindu-și trupele si tehnica pe malul Putnei, peste această apă fiind fixat, la câteva sute de metri, frontul româno-rus. La văzul acestora, din ordinul generalului Arthur Văitoianu, Vasile Chilian întocmește o rețea de spionaj. Inițial, la acțiunile sale au luat parte soția sa (Clemansa Chilian), apoi Toma Cotea (consătean), Ștefanache Săcăluș (primar al comunei Păulești) și Dumitrache Pantazică din Tichiriș, iar după un timp învățătorul Radu Macovei, cumnat al lui Chilian. Aceștia aveau misiunea de a transmite informații despre tehnica și unitățile militare germane staționate pe fostul județ Putna, dar au și ajutat peste 2000 de prizonieri români să traverseze linia frontului către armata română. Trecerile peste apă se făceau în nopțile fără lună și când apele Putnei erau mai mari, iar fugarii, mai ales cei ce știau să înoate, treceau urmând firul apei de la un mal la celălalt. Însă într-o noapte de la sfârșitul lunii mai 1917, un grup ce încerca să treacă a fost descoperit de patrulele nemțești din cauza strigătelor involuntare după ajutor a unui fugar ce nu știa să înoate. La gâtul unuia dintre ei se aflau rapoartele lui Chilian, însă de frică acesta a uitat să le arunce, astfel nemții descoperind organizația lui Vasile Chilian. “După mai bine de o lună de la declanșarea anchetei se strânseră deja 4 dosare voluminoase de investigații și capete de acuzații” scrie Horia Dumitrescu. La finalul procesului, Vasile Chilian, Toma Cotea, Ștefanache Săcăluș, Dumitru Pantazică și un alt complice, sergentul Vasile Gălățeanu au fost condamnați la moarte prin împușcare pentru înaltă trădare și spionaj.

Într-o zi de joi, 17/30 august 1917, la ora 3, condamnații au fost împărtășiți de preotul Alexe Vasilescu, Chilian scriindu-și testamentul pe Evanghelia acestuia, apoi toți au fost duși poligonul de tragere al Garnizoanei din Focșani. Fiecare și-a săpat groapa și a fost legat de un par așteptând execuția. În fiecare vrâncean au fost trase câte 7 focuri. Chilian s-a opus a fi legat la ochi și a dorit

să fie împușcat cu forța la pluton, ultimele sale cuvinte fiind: “Mor pentru țara mea” dându-și ultima suflare cu onoare si demnitate.

În anul 1936, așa cum era de așteptat, la intrarea în Vidra dinspre Focșani, a fost ctitorit un monument comemorativ, cunoscut sub numele de “Crucea lui Chilian”, pentru martirii menționați, dar și pentru cei 1410 de ostași vrânceni căzuți pe câmpul de luptă în urma viforului războiului pentru întregirea neamului. Horia Dumitrescu menționează că “monumentul este situat în imediata apropiere de locul unde Vasile Chilian a condus prizonierii, aproape de rețelele nemțești care erau înșirate peste apa Putnei, acolo unde era podul peste apă și unde începea zona neutră. De la inaugurarea și sfințirea monumentului în data de 14 iunie 1936 și până în prezent, s-a transmis din generație în generație tradiția de a aduce omagii eroilor neamului, eveniment la care participă oficialitățile locale alături de elevi îmbrăcați în straie populare, conduși de dascălii lor.

Un alt monument istoric reprezentativ comunei Vidra este spitalul N. N. Săveanu, care este unul dintre primele spitale din județul Vrancea clădit în anul 1887, care a rezistat în ciuda scurgerii timpului. În urma primului război mondial, spitalul a suferit deteriorări considerabile, dar din fericire prefectul Vrancei și președintele camerei deputaților a contribuit la reabilitarea spitalului, astăzi purtându-i numele ca răsplată a gestului său nobil, care a sprijinit oamenii în îngrijire medicală.

Pe lângă aceste două monumente se adaugă școala din Vidra, cunoscută în istoria învățământului vrâncean, sub denumirea de “Școala cu Coloane”, obiectiv de patrimoniu cultural, fiind unul dintre cele mai cunoscute și mai vechi așezăminte de educație din România. Școala a fost înființată între anii 1850 – 1859, având ca prim dascăl pe Aurel Cota, care a participat la revoluția pașoptistă din Muntenia, fapt ce l-a consacrat. Unul dintre elevii acestei școli a fost și strălucitul savant Simion Mehedinți. Odată construit liceul, activitatea educațională își schimbă locația, vechea școală funcționând după 1945 drept internat, cinematograf, chiar și cantină. După catastrofa din 1977, clădirea a fost părăsită, însă a rezistat de-a lungul anilor. În prezent se lucrează la reconversia monumentului într-un Muzeu al Porților Vrancei.

Pe lângă aceste construcții istorice s-a construit un nou monument, chiar în primăvara acestui an. Acesta a fost ridicat din inițiativa actualului preot și a enoriașilor săi în onoarea eroilor vidreni care și-au pierdut viața în Războiul de Independență, dar și în cele doua războaie mondiale. Acesta s-a construit din aceeași piatră din care s-a realizat Mănăstirea Curtea de Argeș, unde sunt inscripționate numele ostașilor ce s-au jertfit pentru patrie. Toate aceste construcții menționate ne amintesc de unele momente din trecut, dar oare ce ne amintește de geneza noastră istorică drept popor, de etapele de evoluție, de originalitatea noastră în raport cu alte popoare, daca nu portul popular și tradițiile ce reprezintă punctul de reper când ne referim la valorile naționale și la o parte din istoria națiunii noastre?

Tradițiile și spiritualitatea vrânceană ne diferențiază de alte regiuni ale țării prin diversitatea obiceiurilor și prin păstrarea lor din vremurile strămoșilor și până astăzi. Portul nostru tradițional românesc ne individualizează de celelalte popoare prin unicitate și magnifica strălucire.

Acesta este un simbol al tradiționalismului specific meleagurilor noastre, frumusețea portului vrâncean este dată de piesele sale, cât și prin indiscutabila măiestrie cu care au fost realizate. Confecționarea broderiilor este de influență bizantină. Acestea sunt făcute din diferite materiale precum cânepă, mătase, catifea, perle, brocart venețian. Firul metalic este cel care oferă originalitatea portului vrâncean.

Ștergarul este unul dintre cele mai importante elemente din ținuta unei femei, fiind confecționat din bumbac sau borangic. Statutul persoanelor era dat și de podoabele pe care le purtau, precum salbele, cerceii si mărgelele.

Cămașa are un caracter eminamente festiv, care se îmbracă doar la ocazii speciale, reprezentativă fiind acestei zone cămașa cu mâneca răsucită. De un efect artistic remarcabil sunt modelele de “crengi” și fluturași ce susțin câmpurile ornamentale după broderiile costumului popular de sărbătoare. Un alt model de broderie, imagine deseori “secționată” cromatic a bradului

de pe piesele de cojocărie, pieptare înfundate și cojoace. După cum spunea Ion Cherciu, catrința neagră este "cea mai veche expresie etnografică a fotei" din spațiul românesc. Este confecționată din lână, care este vopsită cu coloranți eliminați prin fierberea cojilor de arin sau stejar.

În cazul bărbaților cămașa cu mânecă largă era apreciata in zilele de sărbătoare, fiind înlocuită mai târziu de cămașa cu "brățări", care va reduce munca femeilor. Se pare că iții sunt de două feluri, după clasificarea lui Florea Bobu Florescu: fără față și cu o singura față. Aceste veșminte tradiționale erau purtate îndeosebi la slujbele bisericești. Unele dintre evenimentele sociale la care participa întreaga comunitate și în care se înglobau o multitudine de tradiții și spiritualitatea era nunta. În acele vremuri apuse, nunta avea loc de regulă iarna "pentru că niciodată bradul nu–i mai verde" (această specie arboricolă reprezenta vigoarea și viața îmbelșugată a tinerilor căsătoriți, fiind "invitatul" de seamă a acestei vaste ceremonii), iar în această perioadă muncile agricole erau ca inexistente.

Logodna era în Vrancea o ceremonie eminamente laică, din recuzita ritualului, elementul central fiind "șervetul de schimb" cusut și oferit de mireasa mirelui. Această capodoperă a broderiei locale simboliza în concepția arhaică legământul "nu numai aici, pe Pământ, ci și în lumea de dincolo."

După cum spuneam, bradul e nelipsit, joi seara vornicii mirelui îl "bat" la casele nunilor, la socrii și la porțile rudelor apropiate. Sâmbăta era ultima zi în care mirele, însoțit de nunul mare sau un vornic, umblau din casă în casă cu "cinstea". Gazdele erau invitate să bea vin din ploscă și poftite la nuntă, urau obligatoriu "adunare frumoasă". Seara vedrei, în care mireasa este în centrul atenției, ea începând și purtând dansurile în care cercul nu se închide și oferea "însemnele" vornicilor. Pe cap purta ghirlanca, fiind un semn distinctiv. Din această seară totul stă sub semnul începutului, salutul obligatoriu din partea invitaților, fiind "bună dimineața", indiferent de momentul zilei.

Zorii de duminică găseau "scoasă afară" pe prispă zestrea miresei, iar acum are loc primul ritual, unul dintre cele mai importante momente ale nunții, datul miresei la apă, când mireasa răsturna de trei ori cu piciorul o cofiță plină cu apă și cu o stiblă de busuioc. Împrăștierea apei era potențată când "datul la apă" se petrece în perimetrul unei fântâni, deci la izvor.

Sosirea mirelui însoțit de vornici și de nași, care aduceau "darurile" (lumânări pentru cununie, voala miresei și oglinda), era momentul cel mai important. Ritualul unde mireasa privește simultan prin două cercuri, dispune de elemente cu atribute magice – inelul colacului miresei, apa, busuiocul și bradul. Acest obicei de nuntă din Vrancea pare o ultimă evaluare a alesului. Desigur, aceasta este precedată de multe alte ritualuri cu diferite conotații simbolice, spirituale, precum: "înhobodatul" (gătirea miresei), jucatul voalei, aducerea găinii la masa nunului, hora mare, plata iernatului, aruncarea colacului (consumarea sau atingerea acestei pâini atrage privirile tuturor întocmai ca mireasă), iertăciunea, plecarea miresei cu "zestrea după ea", ritualul ortodox de cununie, "masa cea mare", "darea", "datul colacilor", "dezhobodatul", și ultimul episod al nunții, "dusul colacilor" acasă la nunul mare. Muzica era redată de instrumente muzicale tradiționale precum fluierul, cobza, vioara, țambalul, tobe, goarna. Pe masă se regăseau răcitura, sarmalele, pilaful, friptura de pasăre, poale in brâu, pasca și mălaie și jighir pentru oamenii de ogradă alături de vin din cunoscutele podgorii ale Odobeștiului și Panciu. Din păcate, astăzi s-au pierdut multe dintre aceste tradiții, nunta rezumându-se la o simplă petrecere, cu dar din noaptea de sâmbătă și duminică.

Așadar, trecutul țării, tradițiile și obiceiurile, portul popular, tot ce ține de cultura românească, ne diferențiază pe noi ca popor și ne conferă identitate națională. Contopirea provinciilor române a avut ca rezultat însuflețirea României, iar in conștiința noastră este vital să păstrăm amintirea eroilor, să ducem mai departe credința celor care au crezut că întreaga suflare românească trebuie să trăiască unită, să simțim că prin venele noastre curge același sânge ce a fost vărsat pentru patrie, ca țara noastră este dovada vie a biruinței, iar din sufletele noastre să izvorască dorința sinceră de a exclama "Trăiască România!"

Bibliografie:
Cezar Cherciu, anul apariției - 2015, *Țara Vrancei - o istorie a obștilor răzășești*, editura Axis Libri, Galați
Ion Cherciu, anul aparitiei - 2008, *Costumul popular din Țara Vrancei*, album editat de Centrul National pentru Conservarea si Promovarea Culturii Tradițional, București
Ion Cherciu, anul aparitiei – 2008, *Tradiții și credințe populare din Țara Vrancei,* Editura Enciclopedică București
Valeriu D. Cotea, anul aparitiei - 2003,*Vidra - Poarta Vrancei*, editura Academiei Romane, București

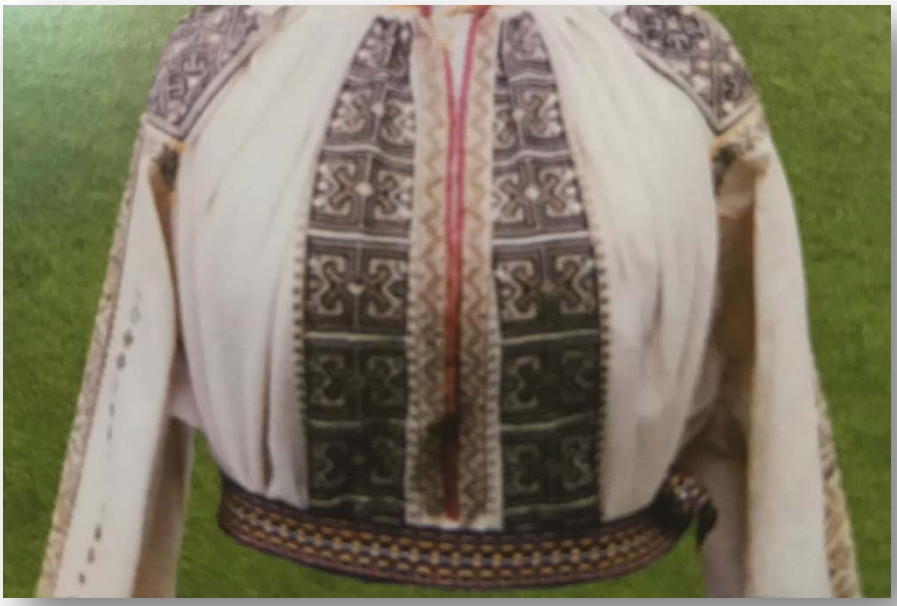

Spitalul comunal Vidra

“Crucea lui Chilian”
“Scoaterea miresei” din casă la “hora mare”

Cămașă de mireasă

SUFLETUL NEAMULUI MEU, ÎMBRĂCAT ÎN COSTUMUL POPULAR AL JERTFEI PENTRU NEAM

PROF. COORD. MARINCAȘ MARINELA
TODORESCU ANDREEA - CĂTĂLINA,
COLEGIUL NAȚIONAL "HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN" ALBA IULIA

Sufletul fiecărui popor este o candelă aprinsă care arde la flacăra iubirii de neam. Clipa de aer pe care o respirăm este cea care ne încălzește și ne luminează atunci când toate celelalte focuri se sting. Inima de român e cea care ne îndrumă prin labirintul misterios al vieții. Ea e cea care veghează asupra mântuirii noastre. Sufletul românesc este o „carte închisă cu zece peceți", singura care ne mai poate deștepta din adormirea cu care plutim pe oceanul învolburat al existenței. Sufletul românesc… o multitudine de contraste, de ritualuri, de concepţii… un buchet de idei și de sentimente nepieritoare.

În Babelul istoriei, niciodată o idee nu a putut fi sugrumată prin forță. Tocmai de aceea, astăzi, ne numim România! De mii de ani, grupuri de oameni s-au luptat pentru afirmarea unor idealuri proprii: independență și libertate. Chiar și în timpuri străvechi, când aceste principii nu erau încă definite, paradoxal, ele erau puse în practică. Într-adevăr, avem multe întrebări despre trecutul nostru. Ne întrebăm cine suntem sau cine sunt strămoșii noștri, dar la toate aceste întrebări ne răspunde istoria neamului nostru. Atât timp cât orice ființă este, în esență, tributară neamului în care s-a născut, trecutul și prezentul își reaprind flacăra iubirii prin conștiința fiecăruia dintre noi. Soarta strămoșilor noștri, croită de dușmanii nemiloși, nu a fost una ușoară, ci s-a scris cu slove de sânge în istoria neamului românesc. Zeci de generații au luptat pentru apărarea poporului.

Începutul secolului al-XX-lea a adus pentru țările române numeroase probleme economice, politice și sociale. Din cauza efectelor iobăgiei, abolită odată cu reforma agrară din 1864, s-a iscat, în anul 1907, o puternică răscoală țărănească, stârnită poate deloc întâmplător, într-un sat numit „Flămânzi". Răscoala s-a răsfrânt asupra întregii țări și a făcut numeroase victime. Un talentat pictor român, Ștefan Luchian, evidențiază într-o notă expresivă, în tabloul „La împărțitul porumbului" (fig.1) grupuri de țărani care se îndreaptă spre conace pentru a primi rațiile de porumb. Imediat după demolarea mitului „țărănimii fericite, docile și servile", supranumită *Talpă a țării*, reprezentanții răscoalei au fost jefuiți de bucuria izbândei, întrucât, în aceeași perioadă, avea să bată la ușa Țărilor Române, prima mare conflagrație mondială.

În momentul izbucnirii Primului Război Mondial, țara noastră și-a menținut statutul de țară neutră, până în august 1916, când România a intrat în război de partea Antantei. Prezentăm, cu emoție, o parte din cântarea patriotică, rostită de preotul Filip Marcoviceanu, în fața regimentului 47 infanterie, din Prahova, în ziua de 20 august 1916, cântare care a fost împărțită pe front în 5000 de exemplare: „Mergeți cu bine, luptați cu curaj și bărbăție și ajunși la Alba Iulia și Budapesta, încingeți și învârtiți hora Unirii celei mari, hora Unirii tuturor românilor de sub sceptrul lui Traian și, bătătorind pământul, să faceți să se scuture și să dispară orice urmă de ceardaș unguresc, precum și urarea Trăiască România Mare pururea unită și în veci de veci nedespărțită". (fig. 2 și 3)

Pentru a evidenţia importanţa Primului Război Mondial în făurirea statului naţional român, nu putem trece cu vederea afirmaţia istoricului Constantin Kiriţescu, care a prezentat acest război prin care a trecut ţara noastră, ca fiind un veritabil examen în afirmarea drepturilor şi pretenţiilor viitoarei noastre naţiuni, o cumpănă pe care am trecut-o cu cerneala sângelui zecilor de mii de martiri, morţi pentru a crea o patrie mare, liberă şi pentru a plămădi un neam fericit, inspirat din gloria trecutului, dar ferit de greşelile lui.

Chiar dacă poziţionarea geografică a oraşului Zlatna ar fi putut favoriza retragerea în munţii Apuseni a oamenilor pe timp de război, locuitorii meleagurilor din acele timpuri, nu s-au ascuns în dense păduri sau peşteri, ci au luat drumul frontului, sacrificându-se cu zecile şi dovedindu-şi

vitejia. Chemați de „un dar sfânt și românesc/ Ce pătrunde și răzbate orice suflet omenesc”, cum spunea marele pașoptist Vasile Alecsandri, au fost și eroii munților Apuseni, zlătnenii care au murit pentru libertatea și triumful țărilor române. Sacrificiul luptei, gloria deplină, jertfa sufletului și a trupului pentru patrie și popor au avut rol motivațional pentru urmașii lor, elevii Școlii de Arte și Meserii din Zlatna care au dăltuit piatra adusă din muntele *Breaza*, sub forma unei arcade dominate de o cruce și având inscripția *Slavă eroilor!*. (fig. 4)

Monumentul ridicat în anul 1934 a adus recunoștință eroilor zlătneni căzuți pe câmpul de luptă în Primul Război Mondial, comemorând Unirea Ardealului cu patria mumă, de la 1 decembrie 1918. Majestatea Sa, regele Ferdinand I al României a declarat: „Mulțumesc Atotputernicului că a îngăduit ca prin vitejia ostașilor mei, să pot contribui la această măreață faptă și ca împreună cu poporul meu iubit să pot trăi aceste clipe înălțătoare. *Trăiască România Mare una și nedespărțită*!”

Mulțimea eroilor români ne îndeamnă mereu să nu uităm cât de mare este prețul jertfei lor și cât de necesară este lucrarea de vindecare și înnoire a umanității, rănită de ură și violență, de lăcomie și nedreptate, de egoism și indiferență, precum și de multe alte forme ale morții fizice și spirituale. Contemplând, din prezent, imaginile, picturile şi fotografiile care ilustrează Marea Adunare de la Alba Iulia din 1918, privirea este atrasă de două elemente esenţiale: tricolorul şi o „mare” albă de costume populare, reprezentând patriotismul poporului român.

Din vremuri demult apuse, mai dăinuie astăzi în sufletul oricărui iubitor de patrie și cultură, portul tradițional românesc. Luând ființă încă de la începuturile creștinismului, potrivit viziunii bizantine, ascundea trupul pieritor, slăvind sufletul printr-un caracter tenebros. Chiar dacă doctrina tradiționalismului românesc nu prezintă o definiție clară a portului tradițional, pentru mine, acesta înseamnă vatră de cunoaștere și retrăire a trecutului, păstrând viu meșteșugul care tinde să se stingă și purtând povara unui destin umbrit de sărăcie, dar care preamărește iubirea de țară. Cu un sentiment de patriotism în suflete, locuitorii orașului Zlatna, cunoscută ca *Poarta de intrare în Țara de piatră*, menționată în istorie ca fiind oraș de mare importanță documentară și reședință a exploatărilor aurifere din Dacia, poartă cu mândrie, încă de la începuturi, costumul popular tradițional, păstrând cutumele zonale și naționale. Un costum popular, în trecut, era considerat o avere.

Constituindu-se din numeroase elemente, realizarea portului popular din zona Zlatnei, respectiv satul Feneș, a devenit o artă populară, dăinuind din generație în generație. Realizate fie la războiul de țesut, fie cusute manual, cătrințele și opregele (șorțurile puse peste poale), erau făcute din păr de lână vopsită, erau viu colorate, legate la brâu cu tricolorul, menit să afirme naționalitatea română (fig. 5 și 6). Pieptarul înfundat este realizat pe fond alb din blană și piele de miel, cu modele cusute cu ață neagră (fig. 7). Cămașa femeiască, (fig. 8) cusută cu ață roșie, dar și cea bărbătească, (fig. 9) cusută cu ață neagră, erau croite din pânză de casă. Obiceiul era ca, la fetele măritate, costumul să aibă două rânduri de floricele cusute cu ață neagră. Cât despre portul bărbătesc, acesta era compus din pantaloni de lână, numiți „cioareci” (fig. 10), încinși la brâu cu „șerpar” sau „cintură” din piele de porc, cu cataramă de metal, realizată mai târziu în uzina din Zlatna. Încă de la 1900, în Feneș, sat cu oameni înstăriți, se purtau cizme și ghete de piele (fig. 11), realizate de cizmarul satului, opincile fiind întâlnite extrem de rar. Pălăria bărbătească, numită „colop” (fig. 12), păstra legenda care spune că împăratul Traian, când a vizitat munții Apuseni, a ajuns și la Zlatna și, în cinstea lui, toți oamenii și-au pus pulbere de aur pe marginea pălăriilor. În zilele noastre, în mod simbolic, se pune șnur galben. Într-un poem scris de poetul de origine germană Martin Opitz, în 1622, se spune că pe aceste meleaguri, Traian l-a biruit pe Decebal: „Ţinutul Zlatna însă, de mine-i mai iubit,/ Prin locurile-acestea, Traian l-au biruit,/ Pe Decebal, iar pratul din scriptele’n păstrate/ Ca-n limba voastră veche, rămână ca atare/ Numindu-l până astăzi câmpia lui Traian...”.

Localitate consemnată în scrierile istorice, Zlatna este înzestrată de legende populare și obiceiuri, păstrate în vechile scrieri de către bătrânii locuitori ai Zlatnei și culese în zilele noastre de o mulțime de scriitori. În satul Feneș, de o importanță destul de mare, erau șezătorile. Acestea etalau valori ale eticii satului, consemnând importante caracteristici ale locuitorilor: hărnicia, cinstea,

iscusința și omenia. Fiind prilejuri importante de întâlnire, se torcea lână și cânepă, se dansa și se cânta. Aceste întâlniri populare erau organizate în serile din timpul celor două Războaie Mondiale, aici răsunând cântece de dor și de jale pentru cei plecați pe front.

Această paralelă făcută între eroii răpuși în Primul Război Mondial și portul tradițional actual, reprezintă o condiție *sine qua non* în ceea ce privește construcția culturală, socială și politică, de după anul 1918 și până astăzi, a statului român. Peste trupurile eroilor neamului se așterne liniștea și pacea socială în care trăim acum. Țăria acestui popor ne obligă să nu îl uităm, să nu îl ignorăm, pentru a nu se pierde în neștiute depărtări, ca și cum pulberea neiertătoare a istoriei l-ar fi uitat.

Fiind pasionată atât de istoria poporului meu, cât şi a meleagurilor pe care trăiesc, am fost mereu emoţionată în ziua de 6 iunie a fiecărui an, când comemorăm ziua eroilor României, iar alegerea acestei teme, am făcut-o având în minte imaginea acelor momente în care viitorul ţării era semănat cu oasele soldaţilor români, pe front. Consider că raportându-ne la idealurile naționale și europene contemporane, fiecare dintre noi trebuie să luptăm contra celor care trezesc ura între naționalități. De asemenea, portul tradiţional străvechi îmi trezeşte sentimentul de patriotism, deoarece, cred cu tărie că un popor fără tradiţii, este un popor fără viitor. Românismul poartă cu sine povara unui destin tăcut pe care numai Dumnezeu i l-a dăruit și la care trecutul îl obligă să propovăduiască mereu și mereu.

De mii de ani dăinuim pe acest pământ, și nimic și nimeni n-a putut să demonstreze altceva; nici măcar teoriile lui Roessler nu au reușit să doboare sumedenia de dovezi arheologice care ne-au demonstrate existența milenară. Îmi răsună în minte mereu declarația lui Ioan Rațiu (doctor în drept) care spunea că suntem și am vrut să fim aici, de aceea am luptat pentru întregirea noastră… Altfel spus „Existența unui popor nu se discută, se afirmă!”

Dacă ai dragoste de neamul care te-a adus pe lume şi care a semănat viitorul cu oasele lui, timp de milenii, zidind *Ţara de azi* tocmai de pe umerii celor de ieri, ia seamă că ei au plătit cu viaţa ca noi, cei de astăzi să le purtăm numele. Mai suntem încă urmaşii lui Decebal, mai trăim încă sub lumina nemuritoare şi rece a *Luceafărului*… Nu ne putem trăda neamul prin limbă, iar pentru aceasta, în fiecare clipă ar trebui să sărbătorim în suflet faptul că am rămas să trăim pe pământul strămoşilor, că nu ne-am pierdut rădăcinile, că nu ne-am vândut sufletele şi că nu ne-am uitat limba...

EROISMUL MOȚILOR. PAGINI DIN ISTORIA MUNȚILOR APUSENI

PROFESOR COORDONATOR – GAIDEI CRISTINA
AUTOR – GROZA IOANA ROSALINDA, LICEUL ”DR. LAZĂR CHIRILĂ” BAIA DE ARIEȘ

Trăim într-o țară frumoasă, în care găsim și liniștea munților și vuietul mării, în care ne putem bucura atât de păduri (în ultimul timp din ce în ce mai puține), cât și de câmpii, în care există zone unde parcă timpul a uitat să mai curgă iar “veșnicia s-a născut la sat”. E minunat să ai o identitate, să aparții unui spațiu, unei comunități, să ai tradiții și valori. Toate acestea sunt elementele esențiale care dau savoare persoanei care ești. Fără ele nu ai mai fi tu, cel de acum. Identitatea se referă la sentimentul de apartenență, de înrădăcinare, la a conștientiza că avem mereu un loc unde să ne întoarcem, pe care să-l numim acasă. De aceea, patriotismul nu trebuie să fie privit de către generația noastră, a tinerilor societății postmoderne, drept o valoare perimată, ci un atuu în fața marilor provocări ale secolului vitezei, o cale pentru a evita disiparea în lumea globală. Astăzi, din nou ne aflăm într-un mare pericol, sesizat de Mircea Eliade încă din 1934:”A apărut acum, de curând, o nouă modă printre tinerii intelectuali și scriitori: a nu mai fi români, a regreta că sunt români, a pune la îndoială existența unui specific național și chiar posibilitatea inteligenței creatoare a elementului românesc”. Este adevărat că poporul român suferă de multe păcate, este adevărat că ne lipsesc multe dar nu e nici cavaleresc, nici eficace să ne fie rușine că ne-am născut români numai pentru simplul motiv că nu avem același nivel de trai precum restul Europei sau pentru că percepția unor europeni despre români nu concordă cu adevăratele valențe românești.

Pentru depășirea acestui obstacol, școala, prin rolul său educativ, are obligația de a forma tânăra generație în vederea cultivării unor virtuți și valori ce își trag seva din însăși identitatea națională. Pentru aceasta este imperios necesară cunoașterea trecutului, a personalităților care au făurit istoria milenară a poporului român, cultivarea sentimentului de mândrie față de românii adevărați precum Mihai Eminescu, Octavian Goga, Titu Maiorescu, Constantin Brâncuși, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu care au fost la fel de români ca și oricare dintre noi, purtând în suflet aceleași doruri și dragostea pentru același pamânt. De fapt, gândindu-mă la persoana ultimului domnitor menționat, “sunt mândru că sunt roman” se transformă, pe nesimțite, în “sunt zdruncinat de puterea de sacrificiu a acestui român”.

Cunoscând faptul că stramoșii noștri nu au primit nimic gratis, ci au luptat crâncen pentru fiecare bucățică de pământ, de ideal și de credință, vom mai reuși să salvăm acest pământ, înstrăinat, bucată cu bucată, de unii compatrioți ai noștri de rea credință? Dar mai important decât a evoca rolul românilor adevărați de-a lungul zbuciumatei noatre istorii este să devenim fiecare dintre noi buni români. Câtă vreme vom trăi de pe urma meritelor altor români, nu vom face din România o țară de care să fim mândri. Fiecare român ar trebui, dimpotrivă, să-și pună problema meritelor personale, a succeselor lui, a efortului lui. A fi bun român înseamnă a fi cinstit, bun, drept, responsabil, cumpătat, muncitor, serios, onorabil, demn etc. Mândria de a fi român e ceva care trebuie luat nu ca punct de plecare, ci ca scop de atins. Altfel, în loc să fie un combustibil energizant, ea va rămâne ceea ce este de multă vreme: un sentiment perimat, anacronic, învechit, înlocuit încet dar sigur cu un elan antiromânesc, izvorât din păcate chiar din ignoranța sau rea-voința unor persoane publice.

Eroismul este o dovadă clară, indubitabilă a patriotismului, a mândriei de a fi român. În această categorie se înscrie și eroismul moților din Munții Apuseni. Ei, MOȚII, considerați de scriitorul Ioan Slavici ”cea mai nobilă parte a poporului român”, au scris multe pagini de istorie, de-a lungul existenței lor milenare. Remarcabilă a fost contagiunea mentală provocată de răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan, în anii 1784-1785 dar și luptele îndârjite din timpul revoluției de la 1848, despre care voi vorbi în rândurile ce urmează.

Evenimentele anului 1848 au o semnificație deosebită, la nivel european dar și național, fiind un ecou al strigătului pentru libertate, drepturi și prosperitate, al românilor și al celorlalte popoare. Reverberația lor se resimte și astăzi, în contextul în care, pentru noi moții, anul 1848 este indisolubil legat de personalitatea lui Avram Iancu, ”craiului munților”, erou care i-a călăuzit pe români în vederea îndeplinirii dezideratelor de independență, egalitate, libertate și dreptate.

La 1848, în Europa, sosise ”primăvara popoarelor”. În munții noștri încă mai ardeau făcliile răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan, care au alimentat nemulțumirile moților, dar și minerilor, supuși la robote și alte obligații nenumărate. Iată că această mireasmă a ”primăverii popoarelor” sosise și în munții Apuseni, pe toată Valea Arieșului, care s-a transformat în teatru al confruntărilor dintre oastea lui Avram Iancu și cea a invadatorilor, condusă de Emeric Hatvany și Kemeny Farkaș. Aici, vitejii moți, au reușit să stopeze înaintarea invadatorilor, veniți dinspre Brad, Țara Moților fiind un bastion apărat de Avram Iancu împreună cu prefecții Simion Balint, Nicolae Vlăduțiu, Simion Groza, tribunul Mihail Andreica din Câmpeni, George Gritta, Nicolae Mestecanu, Alexandru Boieriu și Avrion Teleki din Roșia Montană.

În primăvara anului 1849 moții lui Avram Iancu erau împresurați de trupele maghiare. Munţii erau complet blocaţi, oamenii nu-și mai puteau asigura traiul vieții, minerii nu-şi mai puteau schimba aurul. În mai 1849, deputatul Ioan Dragoş se întorcea de la Debreţin la Abrud, prezentând moţilor pretenţia lui Kossuth, ca aceştia să depună armele. În timpul tratativelor sosea la Abrud, Emeric Hatvani, timp în care prefecţii Buteanu şi Doba fuseseră puşi sub pază la locuinţele lor din Abrud, iar oamenii de frunte fuseseră arestaţi, la fel şi preoţii. La vederea trupelor maghiare, un român din Roşia, Crişănuţiu, s-a exprimat către ei ”să nu se bucure prea de timpuriu, ci mai întâi să aştepte ce vor zice la aceasta moţii”. Atunci, Hatvani, orbit de furie l-a ucis, pe loc, pe acel curajos roșian. Au urmat momente dificile pentru moți, fiind nevoiți să suporte jaful, incendiile, ororile trupelor maghiare.

La Roşia, Avram Iancu ocupase înălţimile ce dominau şoselele spre Abrud şi Câmpeni, periclitând liniile de comunicaţie dintre Hatvani şi soldaţii trimişi la Roşia. Hotărând să-l atace pe Hatvani, la 8 mai Avram Iancu şi-a împărţit cetele de moţi în şase coloane. Pe dealurile dintre Abrud şi Roşia au fost aşezate trupele tribunului Mihail Andreica. În culmea disperării, soldaţii şi ungurii din Roşia l-au atacat de cinci ori pe Andreica, fiind respinşi tot de atâtea ori. Câţiva insurgenţi s-au refugiat la Abrud, alţii s-au ascuns în mine, ca pe vremea lui Horea, dar şi acolo au fost căutaţi şi ucişi. Din trupa astfel risipită, un mic detaşament unguresc a dat foc caselor românilor din Roşia, răzbunându-se astfel pentru bătaia primită. Surprinşi de un detaşament de lăncieri români, s-a produs un măcel care a durat până noaptea târziu. Au căzut dintre duşmani 300 de morţi şi câţiva răniţi, iar dintre români numai un mort şi câţiva răniţi. Către miezul nopţii, vâltoarea focului din Roşia se vedea din tabăra lui Hatvani de la Abrud. Dar, pentru această teribilă înfrângere de la Roşia, în seara acelei zile Hatvani se răzbunase pe românii din Abrud, împuşcându-i în piaţă.

A doua zi, în 9 mai, la ora 3 primul atac l-a dat Avram Iancu, dinspre Roşia, împreună cu coloana lui Andreica. Lupta o comanda Iancu, urmărind cu atenţie toate fazele. Alerga personal în punctele unde focul duşmanului i se părea mai primejdios, îmbărbăta şi împărţea porunci. Pe măsură ce se înnopta, poporul se comporta tot mai curajos. Trupa de la Roşia împrăştiată în jurul oraşului, respingea eroic, cu foc neîntrerupt pe duşmani. După mărturisirea lui Avram Iancu, gloria zilei îi revine mai cu seamă prefectului Vlăduţiu care a hotărât izbânda. Faptele de arme a lui Andreica şi popa Groza sunt la fel de importante. La 11 mai Hatvani, înfrânt, se retrăgea spre Brad.

La Roşia Montană tabloul ramăşitelor luptelor era dezolant: grămezi de scrum, oameni înfometaţi şi înspăimântaţi ieşiţi din văgăuni. În numele locuitorilor Roşiei Montane, Alexandru Batanki solicita lui Avram Iancu ajutoare pentru curmarea crizei de alimente: “Prea onorate domnule prefect! Mă rog cu înşinuntare de prea onoratul domn prefect a se milostivi ceva rânduială de trai la slujitorii cei împărăteşti, din mărirea domnului prefect a ne rândui, că alminterea suntem de pierit, că nici bani, nici bucate nu căpătăm de nicăierea - de două zile n-avem nimica, numai zeamă de buruieni am gustat. Miluieşte-te prea onorate, barem cu ceva bucate a ne ajuta, ori de o fi

mod de slobozire să scoatem plăţile din casa cea împărătească din Offenbaia. Pentru toate acestea, mă rog de prea onoratul domn prefect, de nu într-una, barem în cealaltă parte din mărirea domnului ceva rânduială a ne porunci. 14-lea mai 1849 din Roşia. Alexandru Batanki Huttman împărătesc".

Dar Hatvani s-a întors. Şi au urmat alte zile de încleştări aprige, iar Roşia redevenea teatrul confruntărilor. Pe aceleaşi dealuri ale Roşiei, a fost aşezat tot Andreica, iar la Corna cetele lui Vlăduţiu. În ziua de 17 mai lupta a fost crâncenă "dintre români au pierit mai mult de 40 de oameni" Între ei s-a găsit o femeie îmbrăcată în haine bărbăteşti, căci şi roşiencele luptau pe viaţă şi pe moarte în apărarea localității. Lupta s-a încins în dimineaţa zilei de 18 mai după răsăritul soarelui. La poalele masivului Cârnic s-a dat o luptă îndârjită. Despre lupta din acea zi Hatvani scria: "cât de mare să fi fost numărul acestui popor răsculat, nu pot şti cu siguranţă, dar afirm hotărât că de fiecare om dintre ai mei, reveneau 50 de români. O răscoală generală la care din regiunea Abrudului, cuibul rebeliunii, a luat parte mic şi mare, cu cel mai înverşunat fanatism". Hălzile de steril din vecinătatea Cârnicului mai păstrează şi astăzi osemintele celor care au înroşit cu sângele lor locul, care și acum se numește "Tăul secuilor".

În vâltoarea evenimentelor s-au implicat toți locuitorii din munți, determinând retragerea trupelor lui Hatvani. S-a făcut remarcat din nou prefectul Vlăduțiu și trupele lui Simion Balint care i-au împins spre Bucium, pe invadatori, unde au fost zdrobiți şi puși pe fugă. Ultimul ordin dat în această ultimă bătălie pierdută fiind: "Să fugă fiecare cum poate!".

Un nou atac asupra moților a fost artizanat, în iunie, de către Kemeny Farkaş. Trupele conduse de Balint, Vlăduţiu şi Moldovanu l-au atacat pe baronul Kemeny, cu ajutorul tunurilor procurate de tribunul George Gritta. Un aport deosebit l-a adus eroica participare a vânătorului Jurca Todoruţ din Roşia care, punând puşca pe ţeava tunului, ţinea mai întâi cu puşca şi apoi trăgea cu tunul, pricinuind mari pierderi duşmanului. În iunie 1849, în urma dezastrului pe care i l-a provocat Simion Balint în lupta de la Bucium, plecând definitiv înfrânt, baronul Kemeny a exclamat: "Dracu să se mai bată cu popii!". Această eroică rezistență a moților din Munții Apuseni a determinat mutarea teatrului operațiunilor revoluționare în altă parte, Roşia Montană rămânând pustiită de oameni, distrusă de incendii, cu biserica romano-catolică dărâmată sub loviturile tunurilor.

Acestea sunt doar câteva dintre episoadele prin care moții au scris pagini de istorie. Așadar, avem datoria de a cunoaște și onora faptele înaintașilor, de a găsi în comportamentul lor modele demne de urmat, de a iubi patria și locurile ei frumoase, de a promova tradițiile, de a ne mândri cu originea noastră și de a ne ridica cel puțin la înălțimea predecesorilor care ne-au construit o țară. În același timp trebuie să ne orientăm privirea spre viitor și, citându-l pe regretatul Rege Mihai I al României, să conștientizăm că *"Stă doar în puterea noastră să facem ţara statornică, prosperă şi admirată în lume"*, privind *"România de astăzi nu ca pe o moştenire de la părinţii noştri, ci ca pe o ţară pe care am luat-o cu împrumut de la copiii noştri"*.

BIBLIOGRAFIE

- Borda, Valentin, Dutcă Viorica, Rus, Traian, 1997, *Avram Iancu şi prefecţii săi*, Casa de editură Petru Maior, Târgu Mureş
- Păcăţian, Teodor V., 1996, *Cartea de aur sau luptele politice-naţionale ale românilor de sub coroana ungară*, volumul I, ediţia a II-a, Sibiu, Tipografia Iosif.
- https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/12/15/mircea-eliade-despre-moda-aparuta-printre-tinerii-intelectuali-de-la-noi-de-a-nu-mai-fi-romani-a-regreta-ca-sunt-romani-si-de-a-pune-la-indoiala-existenta-unui-specific-national/, 30.10.2018, ora 17.50.
- https://www.historia.ro/sectiune/actualitate/articol/iata-discursul-integral-al-regelui-mihai-din-parlamentul-romaniei, 30.10.2018, ora 17.58.

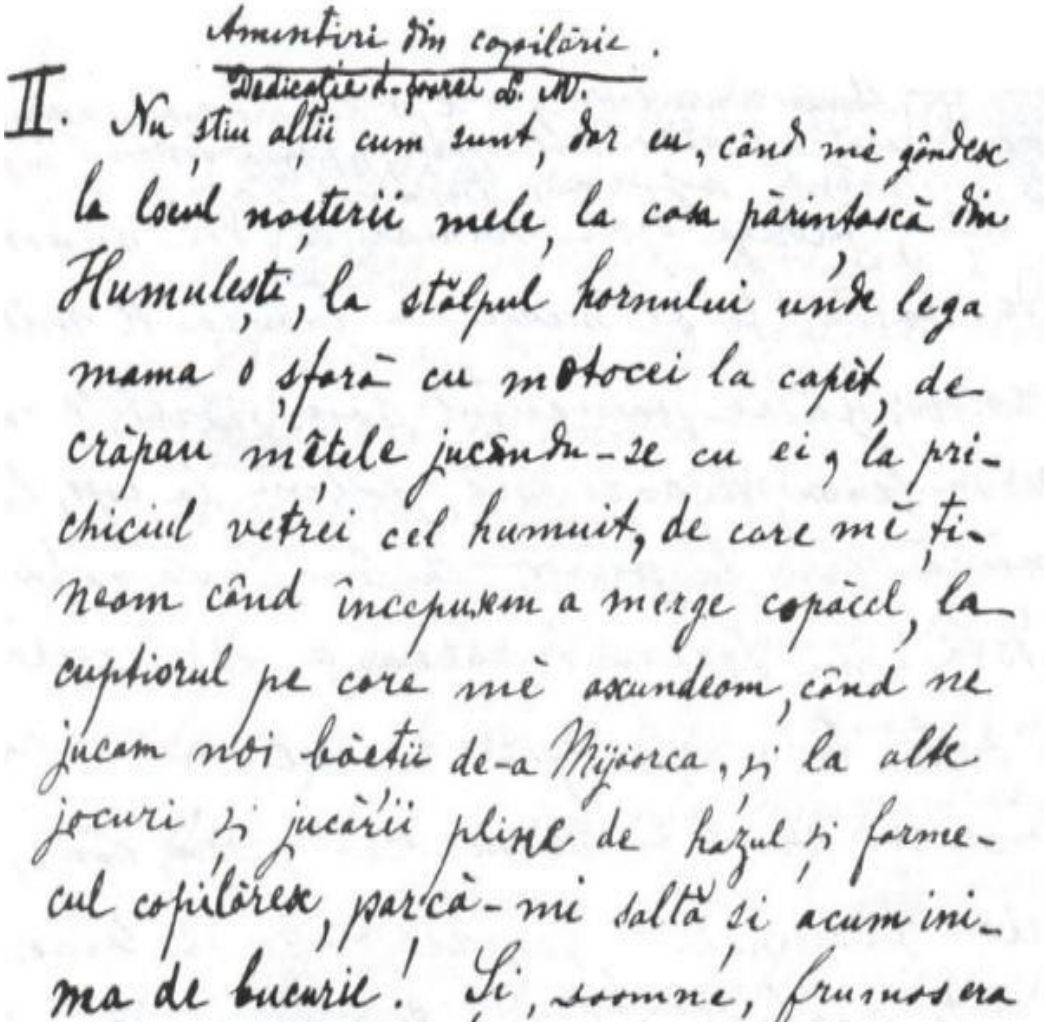
COPILĂRIA – SURSA INEPUIZABILĂ A SPIRITULUI

PROF. OLTEANU MIHAELA
ELEV: DOBRE ANDRADA EVELINA
COLEGIUL NAȚIONAL ION C. BRĂTIANU

Copilăria, în aparență un cuvânt cât se poate de simplu, în esență este însoțit de o mulțime de amintiri care trezesc în sufletele noastre nostalgia. Dar oare cum s-a conturat acest termen? Oare există om pe planeta aceasta să nu-și aducă aminte de cea mai frumoasă etapă a vieții sale? Imposibil aș zice...

Ceea ce ne stârnește cu adevărat curiozitatea este evoluția ei și modul în care și-a lăsat amprenta asupra strămoșilor noștri de-a lungul istoriei. Deși pare greu de crezut, în spatele măștii impunătoare a domnitorului Vlad Țepeș se ascunde un tânăr a cărui inocență a dispărut în captivitate, odată cu lipsa hranei și a unor condiții decente pe parcursul celor 6 ani de întemnițare la Adrianopol. În schimb, fratele său, Radu cel Frumos, a avut parte de un tratament preferențial din partea sultanului, ceea ce va duce la o relație tensionată, marcată de ură și invidie, între cei doi. Vlad s-a simțit trădat de tatăl lui că s-a predat fără luptă, dar și de fratele convertit la islamism, un trădător în ochii domnitorului. Aceste evenimente au contribuit fără îndoială la formarea caracterului vindicativ al lui Vlad Țepeș, obsesia pentru pedepsele marcate de o cruzime fără margini, fiind îndreptată împotriva trădătorilor.

O altă personalitate reprezentativă pentru universul paradisiac este unul dintre scriitorii de anvergură ai literaturii române, și anume, Ion Creangă. Raportându-ne la acea perioadă, distracția era altfel percepută de copii, comparativ cu ce implică epoca contemporană. Cheia către lumea magică era imaginația: ,,Încălecat pe un băț, băiatul avea impresia că aleargă pe un cal adevărat.” Remarcăm din opera sa, ,,Amintiri din copilărie” că cele mai frumoase legături le-a stabilit cu școala, așa cum se întâmplă și în zilele noastre. Primul învățător, colegii, prima mustrare, prima notă din carnet sunt aspecte care ne rămân întipărite de-a lungul vieții. De asemenea, Ion Creangă, tipul copilului năzdrăvan, a cărui bucurie parcă se dubla cu fiecare faptă comisă era trăită cu sinceritate. Nu știu pe câți dintre noi ne-a inspirat copilăria sa, dar cert este că peripețiile acestuia sunt marcate de un umor inegalabil.

Amintiri din copilărie.

Dedicație d-soarei L. M.

II. Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o sfoară cu mătocei la capăt, de crăpau mâtele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă țineam când începuseam a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi băeții de-a Mijorca, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, zoomne, frumos era

Manuscris „Amintiri din copilărie”

În ceea ce privește ramura artistică, și aici au existat personalități ale căror copilării s-au remarcat prin emoție și perseverență în a-și realiza visurile. Încă de la 9 ani, Constantin Brâncuși a lucrat ca vopsitor la Târgu-Jiu, iar apoi la un magazin alimentar în Slatina. Talentul său de a sculpta l-a adus în cele din urmă la Școala de Arte din Craiova, și cum succesul implică sacrificiu, el a fost nevoit să învețe singur a scrie și a citi. Mai târziu, când a decis să meargă la Paris, a făcut o mare parte din drum pe jos, din moment ce statutul social nu-i permitea să călătorească altfel. Rezultatul final al acestor sacrficii marcate de ambiție și înțelepciune încă de la o vârstă fragedă, au asigurat cariera sa de artist, renumele său răsunând în toată Europa. Din citatul său: „Când ai încetat să mai fii copil, ai murit demult” este pus în lumină faptul că spiritul ludic a fost bine păstrat în sufletul său pe parcursul vieții, „jucându-se” cu formele pentru a forma capodopere.

Statueta ,,Cap de copil" a lui Constantin Brâncuși

Alt nume de seamă din istoria noastră este cel al lui Lucian Blaga, poet-filozof. Deși în copilărie nu dădea de înțeles că urma să aibă un viitor strălucit, destinul i-a surprins pe toți. Un episod amuzant, dar în același timp plin de logică pentru un copil de vârsta lui, este acela când, împreună cu prietenul său, își propune să rupă cerul în două, pentru a lua amândoi câte o parte diferită din el, constatând că acesta îi însoțește și când merg sus, dar și când merg în jos. Copilăria lui Blaga a stat sub semnul întrebărilor fără răspuns, curiozitatea sa fiind specifică tinerilor, dar mult mai evoluată, încercarea de a înțelege tainele naturii stând la baza calității sale de filozof. In incipitul operei, ,,Hronicul și cântecul vârstelor" regăsim câteva versuri ce redau profunzimea lumii interioare a autorului și, nu în ultimul rând, melancolia: ,,Sat al meu, ce porți în nume/ Sunetul lacrimei,/ La chemări adânci de mume,/ În cea noapte te-am ales/ Ca prag de lume/ Și poteca patimei./ Spre tine cine m-a-ndrumat/ Din străfund de veac, în tine cine m-a chemat/ Fie binecuvântat, sat de lacrimi fără leac." Acestea scot în evidență emoția care-l leagă pe Blaga de locul copilăriei, satul, devenit martor al lacrimilor si al zâmbetelor. Structura ,,prag de lume" face referire la caracterul evolutiv al filozofului, care odată cu dezvoltarea sa personală, dar, mai ales, intelectuală, va păși într-o altă lume, lăsând în urma satului, spațiul prezidat de candoare și fericire, favorabil astfel imaginației creatoare.

Așa cum afirmă Lucian Blaga, ,,Copilăria este inima tuturor vârstelor", aspect dovedit de amintirea vie a clipelor copilăriei, păstrată în adâncul sufletelor. Cu toate că lumea a evoluat, mentalitățile s-au modificat, sentimentul de fericire cu care ne raportăm la etapa cea mai frumoasă a vieții este comun tuturor.

DECEMBRIE 1918 – DECEMBRIE 2018, UN ARC PESTE TIMP

Prof. Vasile Busuioc
Elev: Văduva Cristina-Georgiana
Unitatea de învățământ: "Colegiul Tehnic Decebal"
Localitatea: Drobeta-Turnu-Severin

În acest an sărbătorim 100 de ani de la Marea Unire din 1918, 100 de ani de când toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cadrul aceluiași stat, sub același nume, România. Eroii care au murit pentru întregirea neamului românesc reprezintă unul dintre motivele pentru care sunt mândră că m-am născut și am crescut în România, chiar dacă acestor eroi, mulți dintre ei necunoscuți, cu greu le mai este adus un buchet de flori sau o coroană. De 100 de ani ne este amintit în treacăt faptul că România a trecut prin războiaie grele, așa cum a putut, și ne sunt spuse lucruri care ne fac să credem că eroii noștrii s-au prezentat pe front, cu sufletele și brațele deschise, gata să-și dea viața pentru țară. Cât de pregătită a fost România să intre în Primul Război Mondial? „Pierderi grele aveau să vină, căci românul lupta cu baioneta, iar nemțul trăgea cu mitraliera", scria Lulea Marius Dorin. În aceste condiții, cu o naivitate caracteristică, am pornit la război. Pe lângă eroii de pe front, în spatele acestora se aflau „eroii de acasă". În acele vremuri grele de război, toată populația, a susținut efortul soldaților români, inclusiv femeile și copiii rămași acasă. Războiul venit cu o serie de privațiuni, boli, foamete, moarte, a fost resimțit cu aceeași durere și de către cei rămași acasă. Mame care își așteptau copiii plecați pe front să se întoarcă acasă teferi, soții care se rugau să nu primească scrisoarea care anunța pierderea bărbatului iubit, copii care își așteptau tații plecați la război, toate acestea au constituit lupta din spatele frontului, o luptă interioară poate la fel de grea ca și ce-a din prima linie a acestuia. Au fost însă și femei care au ales să meargă pe front și nu să aștepte acasă sfârșitul războiului, un astfel de exemplu de curaj, abnegație și dăruire este cel al Ecaterinei Teodoroiu, **numită și "eroina de la Jiu",** prima femeie soldat din armata română care și-a sacrificat viața pe câmpul de luptă. Călăuzită de cele mai nobile sentimente faţă de patrie, a îmbrăcat mai întâi uniforma albă de infirmieră pentru răniți, apoi pe cea de soldat. Hotărâtă să apere cu arma în mână pământul strămoşesc, **Ecaterina Teodoroiu s-a aruncat în focul marilor bătălii de la începutul Primului Război Mondial. A căzut eroic în bătălia de la Mărăşeşti, onorând steagul românesc.** Pe 10 octombrie 1916, în prima bătălie de la Jiu, sub generalul Ion Dragalina, Ecaterina Teodoroiu a fost în tranșee, în primele linii.

Au urmat și alte bătălii ale armatei române în care Ecaterina a dat dovadă de curaj, la numai 22 de ani: Sâmboteni, Bărbătești, Țânțăreni, Filiași. Pentru fapte brave, Ecaterina a primit numeroase distincții. A fost decorata cu „Virtutea cercetaseasca", „Virtutea militara", clasa a II-a, înaintată în grad de sublocotenent de familia regala, Regina Maria si Regele Ferdinand. În vara lui 1917, făcând parte din Regimentul 43/59 Infanterie, în zona localitatii Muncelu, în urma unui atac, Ecaterina este împușcată. Războiul a dus la emanciparea femeii prin ameliorarea și extinderea rolului și drepturilor acestora în societate, fapt pentru care femeile au început să dețină funcții considerate, până atunci, potrivite bărbaților.

Noi, generația tânără, suntem cei care trebuie să păstrăm mereu viu, în inima noastră, sacrificiul făcut de înintașii noștrii, noi suntem cei care trebuie să îi cinstim așa cum se cuvine deoarece și-au dat viața pentru țara în care noi azi trăim și pentru ca românii să trăiască uniți în cadrul aceluiași stat. Numele lor nu trebuie date uitării, urmând a fi scrise în Cartea de Aur a Neamului. Mulţi dintre cei care au plecat la război nu s-au mai întors la căminele lor. Fie că au murit pe câmpul de luptă şi au fost îngropaţi în morminte fără cruce, fie au fost luaţi prizonieri, decedând departe de patria pentru care au luptat, chinuiţi de boli, foame, frig şi torturaţi în tot felul. Sacrificiul acestor eroi este un îndemn spre unirea românilor liberi şi salvarea Patriei clădită pe sacrificiul lor. O unire în cuget şi simţiri, pentru realizarea idealurilor naţionale, neacceptând sfâşierea hotarelor neamului românesc.

Eroii şi-au îndeplinit misiunea vieţii lor prin jertfirea totală la altarul patriei. Ei au murit pentrut viaţa și istoria noastră. Ei ne-au demonstrat logica jertfei pentru ideal şi ne-au experimentat sfânta pasiune a dăruirii pentru altul! Lângă crucea eroului, descifrăm spiritul de abnegaţie şi interpretăm sensul eroic al existenţei. Acolo înţelegem renunţarea la tine însuţi şi dăruirea pentru altul. Acolo învăţăm să murim, pentru ca prin moartea noastră să trăiască patria şi să învie neamul. Prin jerfta lor a biruit dreptatea şi s-a instaurat în lume adevărul! Da, ei au murit ca să trăim noi; ei au înfruntat viforinţa frontului, spre a ne bucura de adierea păcii; ei au pătimit în crivăţul morţii, spre a învia neamul şi dreptatea lui. Toate generaţiile de eroi s-au avântat în lupte şi au purtat calvarul frontului cu nădejdea că din jertfa lor va înflori în ţară şi în lume dreptatea şi libertatea. S-au dăruit cu nădejdea împlinirii idealului şi a solidarităţii. Au luptat pentru apărarea patriei şi au sângerat pentru viitorul ei.

Cât despre eroii de care ne amintim când vorbim despre Marea Unire, o bună parte dintre aceștia sunt necunoscuți, uitați de generația noastră. Un bun exemplu îl reprezintă Monumentul eroilor din Drobeta Turnu Severin, oraș în care eu locuiesc, ridicat pentru cinstirea celor căzuți pe front în Primul Război Mondial și despre care se spune că adăpostește osemintele a 12.000 de soldați. Monumentul Eroilor care se găseşte în Drobeta-Turnu Severin în judeţul Mehedinţi, în parcul Rozelor a fost construit între anii 1930-1933 de către sculptorul numit T. Burca,care s-a inspirat după arhitectul State Bolosin. Monumentul a fost construit pe două părţi de terasă, pentru a îi oferi o importanţă şi o amploare care să o integreze în spaţiul parcului. A fost construit din patru coloane din marmură, zidită într-un stil romano-bizantin în combinaţie cu cea românească. În plan, era gândit să adăpostească două candele aprinse, în semn creştinesc de pomenire al morţilor. Deasupra coloanelor, s-au amplasat două urne de broz, pe care au fost gravate scene din războaiele daco-romane şi al reîntregirii neamului. Importanţă acestor urne era de spaţiu de tămâiere. Între cele două postamente era amplasat medalionul Regelui Ferdinand şi al Reginei Marie, iar alături, chipurile lui Traian şi Decebal. Deasupra coloanelor, se pot observa doi vulturi ce poartă în gheare Crucea Comemorativa, în semn de omagiu adus divinităţii şi sacrificiului eroilor. Monumentul a fost inaugurat la 4 iunie în anul 1933. Acesta conţine o criptă în care sunt aşezate osemintele soldaţilor severineni şi mehedinţeni care au decedat pe câmpul de luptă în timpul Primului Război Mondial de la Alion, Cerna, Campia Severinului.

Monumentul Eroilor Mehedinţeni din Războiul Reîntregirii a fost dezvelit la 25 octombrie 1933 în prezența regelui Carol al II. lea. După anul 1990 monumentul şi-a recâştigat locul în conștiința publică severineană şi mehedinţeană, fiind locul de reculegere şi reîntoarcere la gloria şi valorile româneşti perene.

Aniversarea Centenarului României, pe lângă o sărbătoare plină de iubire, trebuie să fie un motiv de reflecție, dar mai ales de conștientizare că este de datoria noastră ca Marea Unire să fie sărbătorită în fiecare zi, nu doar în an centenar, și cu ajutorul trecutului nostru să creem un viitor luminos.

“Patria este pământul plămădit cu sângele şi întărit cu oasele înaintaşilor. Pentru ca să fie o patrie, trebuie mai întâi să fie religia strămoşilor, sfânta cuminicătură a sufletelor calde, adoraţie a acelora, care au fost şi nu mai sunt decât ţărână şi oase” a spus Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Bibliografie:

1. Arina Avram, 2014, *Femei celebre din România*, Editura ALLFA, București;
2. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, 2002, *Istoria României*, Editura Corint, București;
3. Ion Nistor, 1991, *Unirea Bucovinei*, Ed. Humanitas, București;
4. Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, 2003, *Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Editura Altip, Alba Iulia
5. Ion Turcanu,1998, *Unirea Basarabiei cu România în anul 1918*, Ed. Cartdidact, Chișinău, .
6. Mari români - Ecaterina Teodoroiu, mariromani.ro

GALAȚIUL DANUBIAN

PROFESOR COORDONATOR: POPA JENI MARILENA
NUME ELEV: BUCUR ANDREEA LIDIA
COLEGIUL ECONOMIC "VIRGIL MADGEARU" GALAȚI

„Setea de cunoaştere, la fel ca şi setea de bogăţie, creşte mereu pe măsură ce se acumulează"- Laurence Sterne. Există cel puțin un moment în viață când ești captat de dorința de a afla mai multe despre tine, de unde provii, ce înseamnă locul de unde te-ai născut și ce s-a întâmplat cu cei de dinaintea ta. Totul începe cu vreun bunic, unchi, mătușă și se termină inevitabil cu povești ce par a fi prea vechi pentru a fi avut loc. Mai târziu, curiozitatea noastră crește și suntem tentați să explorăm mai mult decât lumea înconjurătoare și pentru că nu putem să facem integrale fără să fi învățat mai întâi adunarea, inevitabil nu putem înțelege un alt popor fără să îl fi cunoscut mai întâi pe al nostru. Până la urmă, pentru a te cunoaște, trebuie să știi și locul de unde te-ai născut. Nu poți nega faptul că lumea înconjurătoare te influențează.

Galațiul a fost și este în continuare un important spațiu cultural și industrial în istoria României. Chiar dacă a cunoscut și perioadele sale temporare de regresiune, Galațiul rămâne unul dintre orașele excepționale cu o istorie atestată de aproape șase secole dar cu urme ale unor vestigii ce pot să-i atesteze începutul istoric undeva în Epoca de Bronz. Denumirea de Galați vine probabil de la tribul celtic al galilor, care locuiau prin această zonă în antichitate, fie de la regiunea Galiția. O altă variantă ar fi din limba cumană gala(t) preluat din arăbescul kalhat (fortăreață). Oricum ar fi, este cert că are o însemnătate și că este o denumire destul de veche. Dunărea a fost martoră dezvoltării acestei așezări. Când te gândești la modul în care orașul a luat naștere și din ce motiv, poți să fii sigur că își merită pseudonimul de Galați Danubian. De la instituții ce îi poartă numele, potențial turistic, de la industrie, clădiri culturale, modul în care a influențat populația, și de ce nu, chiar și legendele ce au dominat copilăria bunicilor noștri, Dunărea poate fi considerată o pată marcantă în istoria Galațiului. Este personajul principal ce ne invită să explorăm puțin viața gălățeană. Un Galați fără Dunăre ar părea în acest caz ca Muntele Olimp fără cei doisprezece olimpieni ai săi, și prin urmare, tot ceea ce în cazul nostru ne cam definește. Nu poți să nu te gândești la Dunăre când spui Galați, mai ales când locuiești în România și mai și este un important factor economic pentru țara ta ori când Dunărea în sine este cea mai importantă arteră comercial-fluvială europeană, Canalul Dunăre–Main–Rin. Se pare că într-adevăr Galațiul este o zonă ce merită explorată, numai și pentru a cunoaște o mică porțiune a Moldovei. Se înțelege astfel alegerea temei.

Galați este un județ în regiunea Moldova din România. De asemenea, Galați este municipiul de reședință al județului cu același nume. Se află în apropiere de frontiera triplă sudică cu Republica Moldova și Ucraina. Galațiul reprezintă punctul de confluență a trei provincii istorice ale României: Dobrogea, Muntenia și Moldova. Este unul dintre cele mai mari centre economice din România, respectiv Moldova. Viața economică s-a dezvoltat în jurul Șantierului Naval, Portului Fluvial, în jurul Combinatului Siderurgic și a Portului Mineralier. Localitatea s-a dezvoltat, conform site-ului municipiului Galați, dintr-o așezare dacică ce exista, în secolele VI-V î.Hr., la vadul Dunării, și care, în perioada războaielor pentru cucerirea Daciei, din 101-102 și 105-106, a cunoscut influența romană. În timp, noua așezare daco-romană formată în vadul Dunării (localizată în secolul al III-lea undeva la sud de locul actualei Biserici Precista) a fost distrusă de apele fluviului. De-a lungul vremii, Galați a fost târg, punct de vamă și schelă, unde erau încărcate mărfurile destinate Imperiului Otoman, din secolul al XVII-lea a fost piață însemnată în comerțul de tranzit, iar între anii 1837-1883, porto-franco. În același timp, așezarea a fost un puternic centru meșteșugăresc, evoluând de la meșteșuguri simple la manufactură și la industria mecanică (de altfel, Galați este unul dintre primele orașe din Moldova în care s-a dezvoltat această industrie). Din secolul al XVIII-lea, devine important centru portuar (Dimitrie Cantemir îl pomenește drept cel mai faimos târg de pe Dunăre). Astăzi, portul fluvio-maritim Galați este cel mai important centru românesc de industrie

maritimă. Șantierul naval Damen, amplasat la malul Dunării, între oraș și Zona liberă Galați, ansamblează și repară nave de până la 65.000 tdw.

Este cunoscut faptul că stema, prin simbolurile sale, are rolul de a sintetiza atât obiceiuri, tradiții, elemente definitorii ale unui spațiu teritorial cât și a unor realități istorice. Heraldica României a reflectat din totdeauna, în forme variante și în mod oficial, starea de fapt din acel moment a teritoriului românesc. Dacă ne gândim că stemele oficiale au purtat mai mereu aceleași simboluri, putem să apreciem faptul că ele nu s-au schimbat tocmai pentru că fiecare zonă este definită de anumite activități sau lucruri ce influențează modul de viață și dezvoltare a societății respective. Pe site-ul "Enciclopedia României" poți găsi cu ușurință toate heraldicele orașelor din România. Stema județului Galați este formată dintr-un scut roșu, încărcat cu o ancoră de aur, având un otgon alb-negru, înfășurat pe brațul său vertical. În dreapta și în stânga ancorei se află câte o stea de aur. Este simbolizat în acest mod comerțul și activitatea navală desfășurată de localnici în această regiune a Dunării de Jos. Stema orașului este puțin mai complicată însă. Este reprezentată tot de un scut tăiat la mijloc de un brâu argintiu, simbolizând astfel valurile apei, iar în partea de sus pe un fundal albastru este o corabie neagră navigând. Dacă este să ne reamintim istoricul Galațiului, atunci este clar că simbolizează orașul ca important port naval. În partea de jos, pe un fond roșu, sunt doi pești de argint, dovadă că s-a practicat în principal pescuitul, în timp ce caduceul de pe fundalul argintiu, atribuit zeului Mercur, zeul comerțului, aduce aminte faptul că orașul Galați este un important centru comercial și industrial. Orașul, în 1711, conform afirmației lui Dimitrie Cantemir, este "centrul comercial cel mai important de pe întreg parcursul Dunării", statut întărit după spargerea, în 1774, a monopolului otoman din zonă și mai ales după desființarea definitivă a acestuia în 1829. Dacă fluviul Dunărea inspiră în principal stema orașului Galați, nu același lucru poate fi afirmat despre Tecuci, oraș din același județ, dar care aduce în prim plan un iepure de aur ridicat în două picioare și un turn vechi pe o colină de argint, fiind lipsit de orice simbol ce ar putea aduce aminte de activitatea navală. Un motiv ar fi faptul că acest oraș nu a fost influențat în mod direct de prezența Dunării ca vecinul său, ci mai multe de agricultură și vânat. Iată cum heraldica devine o dovadă a pro argumentului în care Galațiul este văzut ca un oraș danubian.

Dacă până acum am vorbit despre o dezvoltare a orașului ce se concentrează pe Dunăre ca arteră de comerț și ofertantă de locuri de muncă, iată că ea îmbogățește orașul și prin cultură. Desființată în 1938, după ce și-a îndeplinit toate obiectivele și prin urmare și-a câștigat dreptul de a rămâne emblematică în istorie, Comisia Europeană a Dunării, a fost cea care a dat numele timp de aproape opt decenii Galațiului drept capitală danubiană, cu agenții din toate țările care erau interesate economic de această zonă vitală, de altfel, pentru întreaga navigare fluvială pe continent. E un moment în care Europa învață să localizeze Galațiul pe hartă. Săpând și mai adânc în istorie, aflăm și clădirea ce a ținut drept sediu acestei instituții. Nu este alta decât biblioteca " V.A Urechea", una dintre cele mai importante instituții culturale ale orașului de astăzi. Nu cred că este ceva ce insipiră mai multă cultură și civilizație decât un loc plin de cărți. Până la urmă, cunoașterea este și ea o manifestare a puterii. De fapt, în mai toate marile monumente din Galați, o parte din moștenirea fie spirituală, fie civică, este strâns legată de acest fluviu. Să ne gândim puțin la amprenta Dunării lăsată asupra culturii religioase. Undeva aproape de Dunăre, ca un străjer bine înarmat, se află cel mai vechi monument din orașul Galați, Biserica Precista. Nu degeaba am asemănat-o cu un soldat, această biserică îndeplinind un dublu statut: de lăcaș de cult și cetate de apărare împotriva cotropitorilor. Poate că vechimea ei este în sine cea care aduce aminte de un gardian ce veghează asupra întinderii gălățene și dunărene. Datorită activității comerciale tot mai crescânde ale acestui oraș s-a și înființat. La ridicarea bisericii au fost folosite materialele existente la fața locului: piatra de la Barboși, lemnul din pădurile de pe platforma Covurluiului, cărămida și var, nisip de pe plajele Dunării. S-a folosit piatră masivă si cărămida din castrul roman de la Tirighina - Barboși. Pe scurt, ea poate fi considerată inima orașului. Martoră la multe evenimente din istoria poporului român și a orașului Galați, în jurul ei aflându-se de fapt vatra de început a

acestei urbe, Biserica Precista a fost arsă și prădată de nenumarate ori în timpul invaziilor turcești, ajungând până la noi ca un simbol al măiestriei arhitecturale a evului mediu.

Știm deja că în Galați existau foarte mulți pescari, din asta trăind foarte multe familii în trecut. Ei bine, undeva pe Strada Portului, ascunsă de blocuri destul de înalte, se află un alt edificiu religios marcat de acest fluviu mult prea băgăcios, și anume Biserica Pescarilor. Așa i se zice prin cartier și așa este cunoscută de oameni, dar nu pentru că poartă hramul Apostolilor Petru și Pavel (deși consider că ar fi fost un argument foarte bun ținând cont că și ei au fost la rândul lor tot pescari), ci pentru că ea a fost ctitorită de comunitatea pescarilor din cartier. Făcând un salt în prezent, numele ei numai pare atât de elocvent. Acum numai există atât de mulți pescari, pentru că numai reprezintă o meserie care să-ți asigure banii necesari supraviețuirii, dar este văzut ca o activitate de relaxare. Nu numai atât, dar orașul s-a și dezvoltat între timp. Dacă înainte biserica putea fi văzută de pe Dunăre, pescarii privind-o ca un fel de edificiu ce îi proteja de furtuni și îi ghida, acum este ascunsă de blocuri și și-a pierdut o mare parte din farmecul de odinioară. Totuși, a rămas un locaș sfânt ce răspunde rugăciunilor oamenilor, un monument ce poartă reminiscențe ale unei perioade ce se dezvolta strict pe apele Dunării și o clădire importantă ce aduce aminte oamenilor de trecutul gălățenilor.

Galațiul a avut grijă cu siguranță să ofere și oameni de calitate României. Am putea să o luăm ca o coincidență sau nu, faptul că Alexandru Ioan Cuza, înainte de a deveni domnitorul României, fusese pârcălab în acest oraș și că prin urmare, Galațiul a fost din totdeauna un loc ce a atras oamenii importanți. Amintim și pe Virgil Madgearu, economist român, sociolog, și politician de stânga, Anghel Saligny, inginer constructor, membru al Academiei Române; a construit, printre altele, un antrepozit la Galați, Eremia Grigorescu, unul dintre generalii Armatei României din Primul Război Mondial care a urmat liceul la Galați, Dimitrie Cuclin, scriitor, estetician, folclorist, filozof, compozitor, muzicolog şi profesor dar și Paul Păltânea, doctor în istorie şi membru al Academiei Internaţionale de Genealogie de la Paris. Pentru a arăta că acest oraș nu doar a oferit sau a găzduit personalități de seamă în trecut ci că încă produce oameni de bază și cel mai sigur va continua în această direcție, recent studenţii Facultăţii de Ştiinţă şi Ingineria Alimentelor au obţinut marele premiu la Paris, la cea mai importantă competiţie a inovatorilor din alimentaţie cu o înghețată botezată Woopie Ice. De asemenea, pentru a încuraja performanțele, ArcelorMittal și Damen, principalii pioni ai industriei Gălățene, răsplătesc prin burse și premii în bani performanța.

In Honore Danubii. Revizuind în treacăt instituții și clădiri asupra căreia, fie doar și la nivel de denumire, Dunărea și-a lăsat amprenta, orice gălățean îți va da ca exemplu Liceul Teoretic Dunărea și Universitatea Dunării de Jos. Liceul Teoretic "Dunărea" Galați este un așezământ de educație și cultură. Prin filiera și profil, acest liceu face parte din categoria liceelor teoretice din județul Galați. Ca și culoare dinstinctă regăsim albastrul, aducându-se aminte de apa fluviului cei îi poartă și numele, în timp ce Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați este prima instituție de învățământ superior din țară care și-a extins activitatea în Republica Moldova. De asemenea, ca alt exemplu poate fi amintit Inspectoratul de Jandarmi Judeţean „Dunărea de Jos”, Bulevardul Dunărea, Catedrala Arhiepiscopală Dunărea de Jos, Palatul Navigației (Gara Fluvială), Hotel Dunărea dar și locul de relaxare, Faleza Dunării. Sunt locuri, clădiri și instituții de care nu ai cum să nu te lovești dacă locuiești în acest oraș.

După ce Dunărea a influențat atât de mult acest oraș, te-ai gândi că poate orice argument pro Galați Danubian ar fi fost epuizat deja, însă mai există ceva ce a făcut ca Dunărea să dea atâta farmec acestui loc. Este vorba de legende, acele povești pe care ți le povestec bunicii când ești mic și pe care nu ai cum să nu le fi auzit cel puțin o dată când călătorești pe aceste meleaguri. De la crocodilul de canalizare la anaconda de Cocuța, toate sunt povești pescărești care i-au făcut pe gălăţeni să se înarmeze şi să plece în căutarea „bestiilor” mâncătoare de oameni. Până la proba contrară, singurii „monștri“ sunt morunii şi somnii de câteva sute de kilograme bucata. Inginerul piscicol Marian Popa zice că odinioară chiar se găseau în apele Dunării adevărați monştri. „Până acum o sută de ani, era ceva normal să se prindă sturioni – moruni mai ales – de 300 şi ceva de

kilograme sau somni de peste 200 de kilograme". Să nu uităm totuși de vestitul drum pe sub oraș făcut de boieri pentru a călători sau drumul de sub Dunăre făcut de pirați pentru a-și îngropa comorile. Deși au rămas până acum doar la stadiu de legendă, sunt povești interesante ce domină copilăria multor gălățeni.

Se spune că orice loc și orice lucru, fie el oricât de infim are o istorie ce merită cunoscută. Suntem datori, dacă nu pentru alții, cel puțin pentru noi să descoperim locul de unde provenim, secretele pe care le ascunde, istoria pe care o poartă, tocmai pentru a ne cunoaște pe noi înșine. Cu toate că putem afirma faptul că orașul Galați tinde să își piardă încet strălucirea de odinioară, raportându-ne mai ales la declinul industrial suferit de degradarea combinatului, nu putem să negăm frumusețea sa. Fiind un oraș situat lângă Dunăre, este unul dintre importantele porturi maritime și reprezintă un important interes economic național. Deși lipsește turismul ce ar putea ajuta la valorificarea orașului, nu este lipsit de clădiri monumentale istorice fabuloase și nici de povești captivante. Într-adevăr, își merită numele de Galați Danubian, Dunărea influențând orașul atât la nivel cultural cât și spiritual și economic, de la clădiri ce îi poartă numele, la instituții de interes județean, la monumente impresonante, ea este acolo să-și pună amprenta pe acest județ.

Nu putem nega că lumea înconjurătoare ne influențează, cum nu putem nega nici că Dunărea este cea care a pus bazele acestui oraș și care a influențat Galațiul și l-a modificat până ce a atins dimensiunile actuale.

Bibliografie

Iulia Kelt, *Galați, pot la Dunăre*, „Descoperă locuri", articol online
Marius Mototolea, *Originea numelui oraşului Galaţi le-a dat mari bătăi de cap istoricilor români*, "Adevărul", 2013, articol online
Zanfir Ilie, 2014*, Galați and the Danube,* Axis libri, Galați
Zanfir Ilie, 2013, *Galațiul în spațiul cultural național*, Editura revistei Convorbiri literare, Iași
https://ro.wikipedia.org/wiki/Gala%C8%9Bi

ZLATNA-DESCOPERIRI ARHEOLOGICE, MONUMENTE ISTORICE, LEGENDE ZONALE

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC:CERNUȘCĂ SIMONA
NUMELE SI PRENUMELE ELEVULUI: FÖLDVARI-LIPOVAN ANDREEA
UNITATEA ȘCOLARA:LICEUL „CORNELIU MEDREA” ZLATNA

Localitatea Zlatna este o localitate aflată pe malul râului Ampoi. Acesta a fost denumităși Ampelum, fiind încunjurată de Munții Trascău și Munții Metaliferi. Numele de Zlatna vine din limba slavă unde „zoloto” înseamnă „aur”. Denumirea de Zlatna este dată de zăcamintele de metale neferoase din cadrul Munțiilor Metaliferi. Așezarea localității între munți permite dezvoltarea unei clime reci și umede, iar principala vegetație este pădurea de fag și de gorun. Așezarea localității în interiorul lanțului muntos prezentat mai sus ferește localitatea de prezența inundațiilor și a cutremurelor.

Principala activitate care se regăsește înca din cele mai vechi timpuri în zona localității este agricultura. Această activitate economică prezenta în localitate se realiza fără mecanisme specializate, singurele mașinării folosite fiind construite de către localnici.

În anul 1976 a avut loc o descoperire importantă și anume găsirea unui mormânt din cărămidă. Montarea unor stâlpi de înaltă tensiune au ajutat la descoperirea lui la aproximativ 400 de metrii de uzina de metale neferoase a orașului. Sarcofagul a fost găsit la o adâncime de aproximativ 1,5 metrii, iar în interiorul lui au fost descoperit un schelet și o monedă din bronz, iar datarea cronologică a mormântului nu a putut fi realizată. Probabil că locul unde a fost găsit mormântul constituia o necropolă, datorită spuselor unor localnici care afirmă că a fost descoperit cu decenii în urmă un alt sarcofag din piatră care a fost transportat ulterior la Budapesta. Asemene morminte au fost găsite frecvent în provincia Dacia, în centre urbane precum: Sarmizegetusa, Potaissa, Napoca; Apulum, plasate în apropierea unor morminte din piatră. În cazul mormântului de la Ampelum așezarea cutiei din cărămizi a mormântului constituie un tip aparte. O caracteristică întâlnită în aceste necropole era inventarul sărăcăcis, constituit de obicei din ulcioare, monede, de unde reiese că cei înhumați aveau o condiție socială modestă. În fața casei unde a fost descoperit mormântul, a apărut un ulcior din bronz care făcea probabil parte din inventarul altui mormânt mai „pretențios”.

O altă descoperire arheologică este reprezentată de găsirea unor fragmente de statuetă din teracotă. Nivelarea terenului din Ampelum din anul 1984 a dus la descoperirea fragmentelor din teracotă ale statuetei zeiței Venus. Statueta prezintă o unicitate datorită seriei iconografice din care face parte, dar ne oferă și informații despre viața spirituală și social-economică, cât și despre cultul reliefat prin reprezentări. Statueta are o mare valoare artistică dată de metoda aplicării glazurii pe ceramică, dar și lipsa analogiilor dintre zeița Venus de la Ampelum si celelalte piese de statuete găsite în provincia Dacia. Singura asemanare se poate face între așezarea brațelor statuetei de la Ampelum și așezarea brațelor statuetelor de la Potaissa, Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, dar și a statuetei zeiței Venus de la Porolissum.

Descoperieile arheologice din vara anului 1984 au dus la găsirea a trei cuptoare de olar în perimetrul localității. Aceste cuptoare oferă noi informații despre tehnologia obținerii noilor tipuri de ceramică, dar și unele informații despre locuitorii din Ampelum. În interiorul acestor cuptoare au fost găsite mai multe fragmente care aparțin unor tipuri de ceramică precum: „Terra sigillata”, „ ceramica cu glazură”, „opaițe”, „ceramică de uz comun” și altele. Un monument istoric semnificativ pentru cultura localității este Biserica Romano-Catolică. În secolelor XIII-XIV Zlatna a fost ocupată treptat de colonii de sași și maghiari pentru a exploata zăcamintele de aur de pe acest teritoriu. Unele documente atestă construirea unei bazilici de către comunitatea sașilor, pe ale cărui ruine a fost construită apoi o altă biserică. Treptat aceste colonii au întemeiat o biserică romano-catolică, mai exact în anul 1367,

incluzând această biserica între cele mai vechi biserici din regiune. Odată cu instaurarea austriecilor în Transilvania au fost acordate drepturi enoriașilor romano-catolici să ridice o nouă biserică. Construcția bisericii a început în anul 1752, iar la 31 decebrie 1753 preotul paroh din acea vreme a fost împuternicit de către episcop să celebreze Sfânta liturghie în noul lăcaș. Începutul secolului al XIX-lea aduce dărâmarea bisericii datorită ruinării părții centrale. La 23 octombrie 1848 biserica a căzut pradă incendiului devastator care a afectat și celelalte biserici din Zlatna , dar și alte clădiri publice. Restaurarea a durat o perioadă scurtă de timp, reluarea activității fiind făcută în anul 1851. Tot în acest an, datorită enerozității enoriașilor, a fost cumpărat un clopot pentru clopotnița bisericii. Până în anul 1863 a fost montat un ceas care anunța ora, dar care a încetat să funcționeze în zilele noastre, dar a fost cumpărată si o orgă pentru a crea o atmosferă deosebită în timpul liturghiei. Azi biserica găzduiește foarte puțini enoriași, însă biserica atrage la sărbătoarea hramului ,,Sf. Joan Nepomuk" și enoriași de la celelalte biserici.

Bustul lui Avram Iancu este um monument istoric semnificativ pentru istoria localității. Acesta este amplasat în centrul orașului la locul unde au fost omorâți 8-10 români în 1848. Materialul folosit pentru fabricarea bustului este bronzul, soclul fiind realizat din beon armat, iar inscripția ,,UNICUL DOR AL VIEȚII MELE ESTE SĂ-MI VĂD NAȚIUNEA FERICITĂ" care-i aparține lui Avram Iancu este executat pe o placă de marmură. Dezvelirea și sfințirea a avut loc la data de 24 iunie 1995, la care au participat un sobor de preoți, cetățeni ai orașului, primarul și alții.

Monumentul eroilor din Zlatna a fost dezvelit in 1936. Pe acest monument sunt trecuți eroii care au căzut în Primul război mondial și în al Doilea război mondial. Monumentul a fost construit de elevii școlii din oraș.Legenda Muntelui Jidov povestește despre existența unui uriaș sus pe munte care păzea grămezi de aur și nestemate. Uriașul alesese locul acela pentru a putea să păzească cât mai bine comoara. Într-o zi uriașul se supără și începu să arunce cu pietre către oraș pentru a împiedica locuitorii să ajungă la nestemate. Pe dealul vecin se afla un ortac care a fost trezit într-o zi de pietrele aruncate de uriaș, supărat ortacul aruncă o bucată de fier către uriaș și l-a ucis.oamenii văzând cele întâmplate au plecat spre averea uriașului. Dar pietrele și nestematele uriașului erau vrăjite, iar într-o clipă uriașul se prefăcu într-un vârf de munte.

Legenda ,,muntelui" Măgura amintește de existența unui văduv care avea trei fete frumoase. Împăratul din acea vreme era de o răutate ieșită din cmun, dar auzi despre cele trei fete frumoase și se gândi cu doi prieteni să le ceară mâna fetelor. Bătrânul nu a vrut să își mărite fetele cu niște netrebnici. Măgură-împărat a pus la cale să le răpească pe fete și să le silească să se mărite cu ei. Fata cea mică și cea mai frumoasă reuși să scape, însă celelalte două au fost luate. Datorită împotrivirii celor două fete răpite, au fost aruncate în temniță si bătute zilnic. După câtva timp acestea muriră, iar fata cea mică se mărită cu un pădurar. Auzind acestea împăratul a plecat spre casa pădurarului. Acolo Măgură nu a vrut să plătească darea și se luă la luptă cu pădurarul. Impresionat de îndrăzneala pădurarului, împăratul ridică paloșul să îl lovească pe pădurar în cap. Pădurarul a fost mai rapid și a înfipt în mâna lui Măgură un cuțit, iar brațul începu să sângereze. Pădurarul aruncă un blestem asupra împăratului și îl transformă într-un deal unde se vede și azi pământ roșu ca semn al leziunii pe care o avea Măgură. După moartea împăratului surorile fetei cele mai mici înviară, însă Magură nu mai putea să învie niciodată pentru că vraja aruncată peste el era știută doar de pădurar.

Bibliografie:

1. Bota Florin Cristian, Ciugudean Horia, Mircea Gabriela, 2013, *Zlatna de odinioară,* editura ALTIP, localitatea Alba-Iulia

2. Domșa Traian, 2003, *De la Ampelum la Zlatna,* editura SELECT, localitatea Zlatna
3. Mericioiu-Jurat Michaela, 2011, *Lătratul vulpii*, editura GRINTA, localitatea Cluj-Napoca
4. Lipovan T. Ioan, 1978, *Acta Musei Napocensis XV(extras),*Muzeul de Istorie al Transilvaniei Cluj- Napoca
5. Lipovan T. Ioan, 1988-1991, *Acta Musei Devensis XXI-XXIV(extras)-Sargeția*

ANEXE

Fig. 1 – Venus de la Zlatna

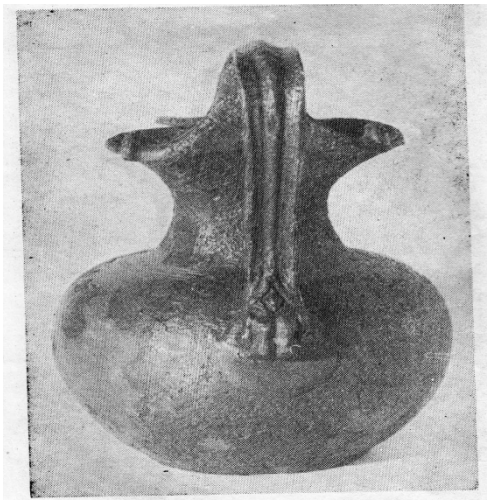

Fig.2 Ulcior din bronz

Aparat critic:

https://istoriiregasite.wordpress.com/2011/09/18/copilaria-lui-vlad-tepes/
https://www.istorie-pe-scurt.ro/copilaria-lui-ion-creanga-asa-eram-eu-la-varsta-cea-fericita/
http://www.cunoastelumea.ro/copilaria-si-tineretea-lui-constantin-brancusi/
https://mariusdavidesco.wordpress.com/2017/04/06/copilaria-si-tineretea-lui-lucian-blaga/
„Hronicul și cântecul vârstelor” - Lucian Blaga

ANUL 1918 ÎN SCRIERILE REGINEI MARIA A ROMÂNIEI

PROF. COJOCARU DANIELA-ANA,
LAZĂR COSMIN-IONUȚ, COLEGIUL NAȚIONAL „COSTACHE NEGRI" GALAȚI

Argument:

În contextul celebrării Centenarului Marii Uniri, acest eseu se dorește a fi o încercare de a atrage atenția asupra uneia din vocile simțirii românești, și anume Regina Maria, un important actant al vieții politice, sociale, culturale din România de început de secol al XX-lea, un exemplu de patriotism. Mai mult decât atât, regina s-a făcut remarcată ca o importantă scriitoare și memorialistă, „Povestea vieții mele" și jurnalele redactate în vremea războiului (și nu numai) constituind o importantă sursă documentară.

Anul 1918 în scrierile Reginei Maria

Lucrările anterior menționate au deosebitul merit de a reprezenta o oglindă în care se reflectă experiența de viață a reginei, parcursul sinuos al Casei Regale a României, surprinzând, totodată, evenimente de mare importanță din istoria țării, precum participarea la Primul Război Mondial, înfăptuirea Marii Uniri, încoronarea regilor la Alba-Iulia. Din acest motiv, scrierile reginei, retraduse și republicate în ultimii ani, îmbogățesc istoriografia românească, putând oferi istoricilor un punct de pornire în cadrul cercetărilor lor, dar și o perspectivă diferită asupra unei perioade semnificative. Paginile înțesate de scrisul elegant al reginei scot la lumină adevărul despre implicarea și rolul jucat de Familia Regală în Marele Război, dat la o parte, evitat cu bună știință din cauza intereselor oamenilor politici din epoca comunistă. Însă astăzi putem considera că am depășit acea etapă, astfel încât nimic nu ne împiedică să studiem trecutul așa cum a fost.

După cum bine știm, anul 1918 a constituit un moment de cotitură pentru țările europene, în general, și pentru România, în particular. Dificultățile, speranțele, deznădejdile, disperarea, bucuria încercate de poporul român, împărtășite de regină, sunt perfect ilustrate de scrierile sale, fie că ne referim la însemnările din jurnal, notate aproape zilnic, fie la „Povestea vieții mele", ciclu de volume memorialistice scrise în ultimii ani de viață.

Tumultuosul an 1918 debutează sub auspiciile Revoluției bolșevice din Rusia și ale Armistițiului de la Focșani. Trupele române se află în imposibilitatea de a continua lupta, iar perspectivele de viitor nu sunt tocmai optimiste. Puterile Centrale pun presiune asupra României în vederea semnării unei păci separate (*„Germanii ne-au trimis un ultimatum"*), Rusia declară război vechiului aliat și confiscă tezaurul trimis spre păstrare la Moscova (*„Azi am primit vestea că bolșevicii ne-au declarat război și-au pus mână pe tezaurul nostru și pe toate bijuteriile mele, care sunt la Moscova"* - 18/31 ianuarie 1918), iar situația este înrăutățită de instabilitatea vieții politice românești.

Cu acest prilej, regina constată că *„am jertfit destule pentru Aliați, în timp ce ei ne-au susținut atât de puțin, dându-ne numai vorbe bune și uneori chiar vorbe goale"*. Ea conștientizează că România a fost abandonată de cei care ar fi trebuit să-i fie sprijin, resimte o oarecare amărăciune în suflet, însă, chiar și așa, nu își pierde speranța (*„n-are astăzi toată lumea, o încredere atât de neclintită, cum o am eu în izbânda finală a Aliaților"* - 25 ianuarie/7 februarie), mizând în continuare pe triumful Angliei, al țării sale de baștină, dar și pe cel al României.

Regina nu este nicidecum de acord cu încheierea păcii, susținând lupta până la capăt, căci nimic nu ar putea fi mai rușinos, mai umilitor decât o capitulare, așa cum reiese din cuvintele sale: *„Orice mai bine decât o pace încheiată împotriva cinstei noastre; fiece picătură de sânge din mine se răzvrătește în contra acestui lucru”*. Mai mult decât atât, credea atât de mult în idealul poporului român, în necesitatea unirii cu frații de peste Carpați, încât nu mai putea da înapoi: *„prea de tot m-am făcut una cu idealul cu care am pornit lupta ca să pot acum vedea fericirea țării noastre în vreun alt chip”*.

Maria încearcă în zadar să împiedice tratativele de pace cu puterile inamice, își expune clar punctul de vedere în fața Regelui Ferdinand și a oamenilor politici, dar întreaga sa răzvrătire nu rămane fără umări. Astfel, regina izbutește să-l convingă pe rege să nu ratifice Pacea de la Buftea-București, semnată la 24 aprilie/7 mai. Acest gest avea să fie utilizat de misiunea diplomatică românească la Conferința de Pace de la Paris din 1919, drept argument pentru fidelitatea față de interesele Antantei.

Între timp, contextul politic face posibilă unirea Basarabiei cu regatul României, unire realizată la 27 martie/ 9 aprilie 1918 și, ulterior, recunoscută *de facto* de Puterile Centrale.Vestea alipirii provinciei istorice la patria-mamă reprezintă un motiv de bucurie, însă regina devine precaută, punând totul sub lupă, îngrijorându-se pentru viitorul nu tocmai cert: *„Basarabia s-a declarat anexată României. E un motiv de mare bucurie - ar trebui să mă bucur și eu, dar m-am dezobișnuit și nu pot decât să privesc înainte cu teamă, întrebându-mă ce necazuri ne va mai aduce situația”* (28 martie/10 aprilie).

Sărbătoarea ce însoțește venirea delegației basarabene la Iași, pentru a-i prezenta regelui actul unirii, este umbrită de *„rele presimțiri pe dinăuntru”*, însă asta nu o împiedică pe regină să relateze faptele zilei, cu destoinicul ei simț cronicăresc, fără a-și cenzura observațiile:*„După aceea, prânz în onoarea basarabenilor. A fost o masă foarte veselă. Nando a vorbit tare frumos, iar noii noștri supuși au dat dovadă de multă loialitate. Sunt în mare parte oameni simpli și s-au purtat simplu, de exemplu s-au ridicat de la locul lor ca să vină să ne roage să le dăm autografe, iar după prânz, când a avut loc o manifestație sub ferestrele noastre, unul dintre ei nu doar a cerut să i se îngăduie să țină un discurs de la balcon, dar în cele din urmă a insistat să ne ia copiii să joace în horă jos, în stradă, cu mulțimea! Nando chiar a acceptat, și cele două fete grase ale mele s-au pomenit dintr-odată în mijlocul ovațiilor înflăcărate, dansând în horă pe strada Lăpușneanul împreună cu basarabenii cei entuziaști și aproape necunoscuți!” - 30 martie/12 aprilie 1918*

În lunile care urmează, existența zbuciumată a reginei pare să se mai calmeze. Zilele îi sunt încărcate de activități, de vizite, de audiențe, însă își permite, din când în când, să evadeze alături de copiii săi la Coțofănești, la Bicaz, unde poate petrece mai mult timp în compania celor dragi, unde se poate dedica mai mult scrisului. Se află permanent la curent cu ceea ce se întâmplă în țară și peste hotare, iar preocupările sale vizează, cel mai adesea, binele României.Regina se resemnează, aparent, cu dominația germană, dându-și seama de valoarea ei momentană. Deși poziția ei și a regelui nu este tocmai sigură din cauza inamicilor ce pun la cale o posibilă detronare, are încredere în poporul său, în poporul pentru care a fost călăuză în ultimii ani și pe care îl iubește din tot sufletul:*„în ciuda tuturor intrigilor lor [ale germanilor], poporul ne iubește tot mai mult, nu mai puțin. Așa înfrânți și umiliți cum suntem, se agață de noi și mai tare.”* - 19 august/1 septembrie 1918

Rândurile din jurnal dezvăluie groaza cu care Maria privește asasinarea familiei țariste la Ekaterinburg, dar și speranța într-o turnură a sorții favorabilă României, prilejluită de victoriile Aliaților pe Frontul de Vest: *„Vești excelente de pe câmpul de luptă: francezii, englezii și*

americanii avansează peste tot. Știrile acestea ne umplu de speranță inimile neliniștite și prea greu împovărate, ne dau curajul de a îndura lupta cumplită pe care o ducem în noi înșine" (15/28 septembrie 1918). Într-adevăr, așa cum prevedea regina, Germania se prăbușește, Austro-Ungaria se destramă, iar conducătorii acestora sunt nevoiți să abdice, luând calea exilului. Toamna anului 1918 este marcată de reintrarea României în război în tabăra Antantei *(„Dar s-a ordonat mobilizarea generală! Așa că suntem din nou alături de Aliații noștri, reintrăm în luptă. Germanii au fost somați să ne părăsească țara sau... să lupte!"*- 28 octombrie/ 10 noiembrie), urmată, a doua zi, de capitularea inamicului. Nefiind o fire răzbunătoare, Maria este întristată într-o oarecare măsură de soarta celor ce i-au fost dușmani în ultimii doi ani: *„Germania așa cum era nu mai există! Pare incredibil, greu de închipuit, din multe puncte de vedere foarte trist, dar au dat dovadă de un compartament atât de bestial, încât e adevărat că meritau să fie pedepsiți; totuși, nu aș fi vrut ca pedeapsa să le fie atât de cumplită, nu-mi place când lucrurile se destramă. [...] Dar, cerule, cum a fost pedepsită! E teribil - teribil."*

În vreme ce raportul de forțe se inversează, în vreme ce învingătorii de ieri devin învinșii de astăzi, unirea tuturor românilor nu mai rămâne un vis aproape pierdut, ci o realitate ce se concretizează încet-încet, profitând de haosul lăsat în urmă de conflagrația mondială. Regina urmărește evoluția lucrurilor, împărtășind, mai mult decât oricând, aspirațiile poporului său: *„Din toate părțile, românii se declară liberi să alcătuiască o singură națiune mare. Visul României Mari pare să devină realitate, e atât de neașteptat, încât nici nu-mi vine să cred. M-am obișnuit atât de tare cu dezastrul și necazurile de la începerea războiului, încât nu mă pot obișnui cu ideea că se poate să vină, în sfârșit, și ceasul nostru! Dintotdeauna am crezut în victoria finală a Aliaților, am fost dintre cei care au nu s-au îndoit niciodată, dar nu m-am privit niciodată pe mine însămi cu aura vizionară de făuritoare a <<marelui vis românesc>>."* - 25 octombrie/ 7 noiembrie 1918

La 15/28 noiembrie și la 18 noiembrie/1 decembrie se votează unirea Bucovinei, respectiv a Ardealului cu regatul României. În ziua în care marea delegație de la Alba-Iulia realizează un act politic de o mare importanță pentru națiunea română, Familia Regală revine la București, după durerosul exil, unde este întâmpinată cu brațele deschise. Coșmarul s-a sfârșit, o nouă epoca poate începe: *„Tot orașul era în delir. Lipsiserăm doi ani, cunoscuseră toate ororile ocupației, cu tot ce aduce ea, iar acum ne întoarcem victorioși, în ciuda nefericirilor, ne întorceam după ce împliniserăm Visul de Veacuri, Visul de Aur al României. Ne întoarcem cu România Mare - ne întorceam ca regele și regina tuturor românilor! E aproape de necrezut, dar e adevărat!".*

Chiar dacă Marea Unire s-a concretizat, regina Maria, pragmatică de altfel, este conștientă de faptul că misiunea lor, ca regi ai acestei țări, nu s-a sfârșit încă. Unirea trebuie recunoscută, locuitorii provinciilor proaspăt alipite mulțumiți, reformele agrară și electorală puse în practică: *„Visul de veacuri se realizase: România Mare era un fapt împlinit, dar nu trebuia să rămânem încremeniți în acest punct. Aveam în fața noastră un munte de muncă dură, multe probleme de rezolvat care presupuneau reorganizare și omogenizare a diverselor elemente, instituții."*

„Regina-scriitoare" și „Regina-artistă"

Așa cum precizam la început, Maria a României a rămas cunoscută în istoria României pentru vasta sa activitate ce nu s-a limitat la politică, diplomație, filantropie. Regina a fost și o scriitoare, cochetând cu universul literelor. Un exemplu în ton cu tema acestui eseu îl constituie poezia „Primăvara 1918" (traducerea în română este redată în secțiunea *Anexe*), strecurată de regină printre însemnările sale zilnice de la începutul lunii aprilie, în pragul încheierii Dictatului de la Buftea-București. La o simplă lectură a celor șapte cvinarii, se poate constata accentul pus pe mesaj, pe transmiterea unor gânduri, trăiri, emoții, astfel încât nu se remarcă prin deosebite valențe literare

și stilistice. Poezia pare să fie influențată de lirica lui Octavian Goga, prin idilismul mesianic ce surprinde, în acest caz, poziția ei, a reginei care reprezintă o purtătoare de cuvânt a suferințelor neamului românesc. Imaginile poetice transmit o maximă tensiune lirică, sunt marcate de o notă de tragism, de sobrietate demnă, căci regina se vede nevoită să-și asume destinul de salvatoare, de călăuză a românilor în vremuri de restriște. Regina este conștientă de responsabilitatea sa și își dezvăluie încă o dată firea de englezoaică, bazată pe mentalitatea conform căreia poți învinge atât timp cât te vezi învingător.

Concluzii

Din punctul meu de vedere, regina Maria a României se înscrie în galeria personalităților care au clădit România Mare. Istoria o consemnează sub diversele sale ipostaze, dovadă a unei activități vaste, de necontestat, centrată pe ajutorarea și sprijinirea națiunii române, alături de care a „luptat" trup și suflet în Primul Război Mondial. Una dintre ipostaze este aceea de „regină-scriitoare", Maria lăsând moștenire posterității un număr însemnat de manuscrise, dintre care însemnări zilnice – inclusiv din perioada războiului – și scrieri memorialistice, dar și pasaje literare, dovadă a simțului artistic cu care era înzestrată. Această moștenire scrisă se dovedește a fi astăzi mai valoroasă decât oricând, întrucât constituie o sursă documentară de încredere, complexă, ce permite studierea unei perioade istorice dintr-o altă perspectivă și, deopotrivă, o mai bună cunoaștere a Mariei, regină a României. Analizând anul 1918 pornind de la aceste scrieri, se poate constata, printre multe altele, dedicarea reginei față de idealul secular al românilor, patriotismul pe care îl dezvăluia adesea, motiv pentru care se cuvine să-i cinstim memoria în anul dedicat serbării Centenarului.

Bibliografia:

Academia Română, 2003, *Istoria Românilor, Volumul VII, Tom II*, Editura Enciclopedică, București
Mandache Diana, 2011, *Capitole târzii din viața mea: memorii redescoperite,* Editura ALLFA, București
Mandache Diana, 2017, *Viva Regina Maria*, Editura Corint, București
Maria, Regina României, 2016, *Jurnal de război. 1918*, Editura Humanitas, București
Maria, Regina României, 1991, *Povestea vieții mele. Volumul III*, Editura Eminescu, București
Moșneanu Cristian, 2018, *Regina Maria*, Editura Librex, București

ANEXE

Primăvara 1918

„Se perindă încet triste zile cernite,
Cerul e mereu surd la jelanii mocnite
Limba înșală
Speranța e goală
În inimi zdrobite.

Ne apasă pe inimi povară de stâncă
Văzând cum dușmanii pe țară se-aruncă
Clopote mute
Păsări căzute
Tăcere adâncă.

Din roadele gliei străini se-ospătează

Și tot ce din brazdă-a mai crește cutează

Merge la dușmani,

Nu la frații sărmani

Ce singuri oftează.

De unii în noaptea de frică trădat;

Din cer luminează,

Nădejdea-ndrumează,

Pe veci ne e dat!”

(Maria)

Nori grei de durere se-ntind orișiunde,

Nici țipăt n-avem, groaza-n gât ne pătrunde,

Vorba rostită

E schimonosită,

Dreptatea se-ascunde.

Din câți am avut, puțini drepți au stat,

Prea mulți, amăgiți, bucuroși ne-au trădat,

Dar prietenul demn

Urmează-acel semn

Ce din ceruri ni-i dat.

Vă spun: nu greșește cine-n mine se-ncrede,

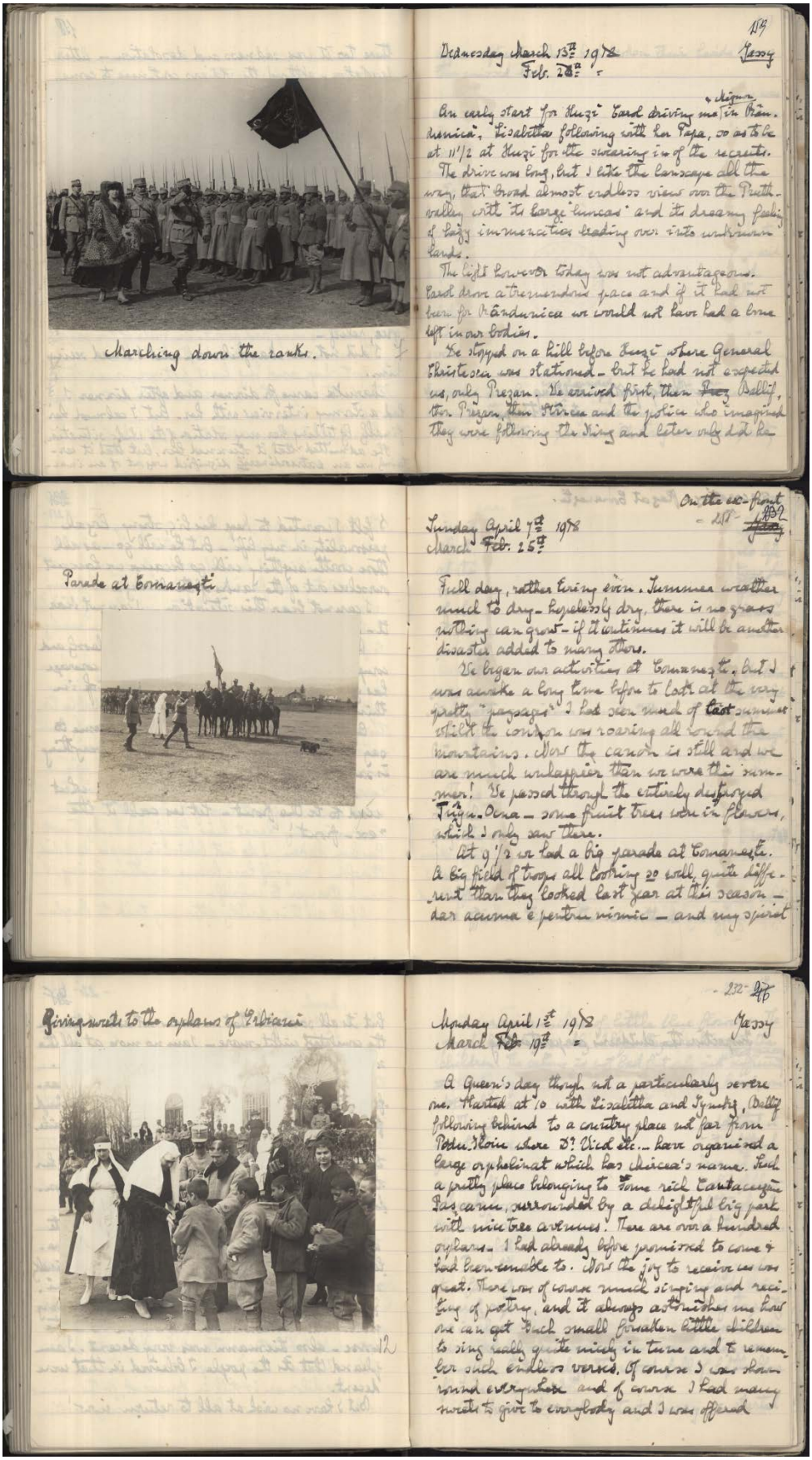
Nimic nu va-nfrânge un suflet ce crede,

O inimă trează,

Un ochi ce veghează

Și doar un sfârșit vede!

Vă voi duce-napoi la limanul curat

Marching down the ranks.

Parade at Romanești

Giving words to the orphans of Vrâncei

Pagini din caietele de însemnări ale Reginei Maria, aflate în posesia Arhivelor Naționale (Credit foto: Lazăr Cosmin-Ionuț, cu acordul ANR)

UNIRE DE NEAM ȘI CREDINȚĂ

ÎNDRUMĂTOR - PROF. MATEICA DANIELA
AUTOR- ELEVA DĂNILĂ CRINA
LICEUL CU PROGRAM SPORTIV ALBA IULIA

Înfăptuirea unității statale a românilor reprezintă o necesitate și astfel, acest proces istoric scoate în evidență suferințele de veacuri îndurate de poporul român pentru atingerea țelului măreț. Ca orice eveniment important al istoriei neamului, şi Unirea tuturor românilor poartă amprenta Bisericii, prin reprezentanţii ei de seamă.

Biserica românească a fost întotdeauna legată de momentele importante din istoria românilor. Întemeierea statelor medievale româneşti a fost urmată în plan bisericesc de întemeierea mitropoliilor româneşti, la Argeș și Suceava. După unirea de la 1859 și crearea statului român- România Mică, bisericile ortodoxe ale Moldovei și Țării Românești s-au unit sub un mitropolit primat, iar ca urmare a câștigării independenței s-a produs și recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, în 1885. La fel s-a întâmplat și după Marea Unire din 1918, deoarece toate bisericile orodoxe surori din teritoriile românești care s-au unit la țara mamă, au devenit una singură - Biserica Ortodoxă Română, ridicată la statutul de Patriarhie în 1925. Se remarcă deci faptul că viața politică a poporului român este strîns legată de cea religioasă și acesta este și argumentul pentru care am ales ca temă a acestui eseu factorul religios și implicarea lui în realizarea marelui ideal de unitate a națiunii române.

Afirmarea conștiinței de neam a poporului român, precum și conștiința necesității unirii românilor într-un singur stat a început cu cronicarii din secolul al XVII-lea. Operele marilor cărturari au contribuit la consolidarea ideilor de unitate politică a tuturor românilor.

Secolul al XVIII-lea, dominat de ideologia iluministă a însemnat un pas spre lupta pentru unitatea națională. Unirea unei părți a românilor din Transilvania cu biserica de la Roma și încercările de convertire forțată la Biserica Greco-Catolică au sporit legăturile spirituale dintre românii ortodocși din cele trei țări române, întărind și mai mult comunitatea de neam. Un astfel de exemplu ni-l oferă călugărul Sofronie, născut în localitatea Cioara din județul Alba. Acesta a fost unul dintre reprezentanții ortodoxismului care a luptat cu desăvârșire împotriva catolicizării, făcând chiar și închisoare pentru păstrarea credinței strămoșești. Obiectivele urmărite de Sofronie și prezentate la Sinodul General Național Ortodox erau : acordarea libetății credinței ortodoxe, încetarea represiunilor exercitate de autorități asupra credincioșilor ortodocși, numirea unui episcop ortodox pentru Transilvania și eliberarea românilor întemnițați pentru apărarea credinței străbune. Mișcarea lui Sofronie a avut un caracter național pronunțat, deoarece planul de unire a tuturor românilor se baza pe constituirea unei armate naționale. În 1768, Sofronie afirma că „odată înfăptuită unirea principatelor, armata în care se vor înrola și voluntarii ardeleni vor trece munții să elibereze Ardealul, care împreună cu Crișana și Banatul se vor uni cu țara -România-”. Deci planul de unire pe care l-au urmat românii în epoca modernă a fost gândirea lui Sofronie de la Cioara.

Pe de altă parte, înființarea de școli greco-catolice a dat posibilitatea unor tineri români să studieze la Viena și Roma, fapt ce a contribuit la afirmarea conștiinței de neam și unitate a poporului român. Aceste ideei vor deveni arme politice pentru intelectualitatea română care luptă pentru drepturi egale cu națiunile privilegiate din Transilvania.Totodată activitatea intelectualilor va duce la transformarea conștiinței de neam în conștiință națională. Astfel, mișcarea pentru emancipare și unitate națională capătă noi dimenesiuni prin Școala Ardeleană, dar și prin asociațiile politice și culturale din Moldova și Țara Românească. Corifeii Școlii Ardelene: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Ion Budai Deleanu, Petru Maior, au fundamentat din punct de vedere științific năzuințele poporului român pentru libertate și unitate națională. Meritul lor este acela de a crea atmosfera ce a dat naștere unei pleiade de luptători patrioți pentru idealul național al poporului român din secolul al XIX-lea, când proiectele politice devin realitate. După unirea de la 1859, solidaritatea frățească a românilor din Transilvania cu cei din Principate se intensifică , îndeosebi după crearea Dualismului austro-ungar din 1867. Activitatea culturală va juca un rol de cheag

unificator, spiritual de mare însemnătate, prin intermediul ASTRA- ,,Asociația transilvăneană pentru literatură și cultura poporului român", care a adus o contribuție deosebită la lupta pentru înfăptuirea idealului național al poporului român. Înființată în 1861 din 212 membrii la Sibiu, ASTRA avea în frunte pe mitropolitul Andrei Șaguna ca președinte, alături de Timotei Cipariu - vicepreședinte și George Barit - secretar. Adevăratele țeluri urmărite de Asociație erau conturate din prima zi: ,,dorința fierbinte să fim o singură națiune!"

Andrei Șaguna, ca reprezentant al bisericii ordodoxe, s-a afirmat în secolul al XIX-lea în fruntea intelectualilor români din Transilvania, luptând pentru unitatea națională. În acest sens, în calitate de episcop întemeiază la Sibiu o tipografie eparhială pe banii lui. Aici se tipăresc abecedare, cărți și istorioare biblice. Începând cu anul 1854, a organizat peste 800 de școli primare confesionale. Tot sub îndrumarea sa au fost întemeiate gimnaziile ortodoxe din Brașov și Brad. El a spus: „pe românii transilvăneni, din adâncul lor somn (vreau) să-i trezesc și cu voia către tot ce e adevărat, plăcut și drept să-i îndrumez". Prin Andrei Șaguna, Mitropolia ortodoxă a Transilvaniei a fost prima din spațiul ortodox în care laicii aveau un rol majoritar în conducerea sinodală a Bisericii, și prima care-și manifesta autonomia față de Stat. La îndemnul lui, avocatul Emanuil Gojdu a creat o fundație din care să se acorde burse pentru elevi, studenți, dar și meseriași. S-au acordat peste 5.000 de burse până la Unirea din 1918.

Intelectualitatea româna astfel formată, susținută de preoțime și-a asumat rolul de conducători ai mișcării politice pentru unitate națională. Apogeul acestei lupte îl reprezintă anul 1892. Memorandumul şi mişcarea generată de Memorandum au reprezentat momentul de vârf al luptei de eliberare naţională a românilor din monarhia austro-ungară din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Mişcarea memorandistă a validat o generaţie nouă care aveau să înfăptuiască la 1 Decembrie 1918 unirea Transilvaniei cu România. În rândurile memorandiștilor se remarcă Vasile Lucaciu, preot paroh greco-catolic în Șișești, județul Satu Mare. Membru în Comitetul Partidului Naţional Român din Ardeal, în rândurile căruia va rămâne până la moarte, Vasile Lucaciu şi-a câştigat imaginea de profet al românilor, ajungând să fie foarte iubit de ţăranii români. În anul 1892 a participat, împreună cu fruntaşii românilor din Transilvania, la redactarea faimosului Memorandum, care dorea să prezinte împăratului Austro-Ungariei, Franz Joseph, nedreptăţile la care sunt supuşi românii în statul maghiar. Retras la Şişeşti după participarea la redactarea Memorandului, el a continuat să publice articole în presa românească, articole care vorbeau de persecuţiile la care erau supuşi românii de către autorităţile maghiare. Ca urmare, a fost arestat şi întemniţat. Această arestare i-a determinat pe membrii Comitetului Naţional să decidă înaintarea Memorandumului către împăratul habsburg imediat ce Vasile Lucaciu va ieşi din închisoare.Trei sute de delegaţi români au fost aleşi pentru a prezenta Memorandumul la Viena, împăratului, şi ei au fost conduşi de Vasile Lucaciu. Împăratul a refuzat să se întâlnească cu delegaţii şi să primească Memorandumull, trimiţându-l guvernului maghiar, care a dezlănţuit teroarea împotriva petiţionarilor. Întors acasă, Lucaciu scrie o circulară, pentru a convoca membrii Comitetului Naţional la sfat, pentru a vedea ce e de făcut în situaţia creată. Circulara sa "dacă n-aş avea cerneală v-aş scrio cu sângele meu, pentru a vă face să lăsaţi teama şi să veniţi să începem lupta, lupta cea mare, care ne va aduce izbăvirea. Trebuie să ne-o aducă, fiindcă dreptatea e cu noi" nu a mai fost multiplicată, pentru că au intervenit din nou autorităţile. Din nou Vasile Lucaciu a fost arestat şi aruncat în închisoare, la Szeged, Ungaria. A fost condamnat la cinci ani de închisoare, cea mai mare pedeapsă acordată unui memorandist. După eliberare, preotul şi omul politic au făcut casă bună în cadrul aceleaşi persoane întrucât, nu de multe ori a folosit biserica pentru a-şi expune cu propriile argumente ideile mobilizatoare pentru pregătirea şi înfăptuirea Marii Uniri. Astfel, în 1917, împreună cu un alt slujitor al bisericii- preotul –ziarist Ioan Moța, Vasile Lucaciu au întreprins o misiune diplomatică în S.U.A., pentru a prezenta revendicările românești: "De la războiul prezent, România spera să realizeze unirea tuturor românilor, incluzând pe cei din Transilvania, Bucovina, Banat cu ţara Mama, formând România Mare" . Din America, Vasile Lucaciu a plecat singur în Franța și Italia, având aceeași misiune.

După constituirea Consiliului Național Român Central la Arad, în octombrie 1918, un rol important în acest consiliu îi revine lui Vasile Goldiș- secretarul Episcopiei Ardealului. Acest

consiliu a trimis în noiembrie 1918, într-o misiune la Iași, pe profesorul de teologie Nicolae Bălan, viitorul mitropolit al Ardealului. Autoritățile de stat refugiate la Iași l-au primit pe profesorul Bălan, care i-a informat asupra situației politice existente în Transilvania. Iată deci cum biserica, prin slujitorii săi valoroși își justifică gradul ridicat de încredere între instituțiile statului de-a lungul timpului, mai ales în momentele fierbinți ale istoriei.

Protopopii și preoții parohi au avut un rol important în constituirea gărzilor naționale românești, îndemnând mulțimea să semneze moțiuni de unire a Transilvaniei la România. La Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, între cei 1228 de delegați oficiali, 129 erau slujitori ai bisericii, iar din Marele Sfat Național făceu parte și cinci episcopi, între care Miron Cristea din Caransebeș și Iuliu Hossu de la Gherla.

Anul 1918 a reprezentat în istoria poporului nostru anul marilor sale realizări naționale, încununarea victorioasă a unui lung şir de aşteptări şi de renunţări, de lupte şi de sacrificii pentru un crez, pentru un ideal: desăvârşirea statului naţional unitar. Înfăptuitorul Marii Uniri din 1918 a fost poporul român, iar credința strămoșească a contribuit la înfăptuirea acestui ideal naţional.

Bibliografie:

Anghel Gheorghe, *Glorificarea personalităților istoriei naționale și a orașului Alba Iulia în discursurile bărbaților făuritori ai unirii de la 1 Decembrie 1918*, „Dacoromania”, 2002, Nr. 11, Alba Iulia, pag.18-20

Dogaru Mircea, *Reîntregirea națională în conștiința istorică a poporului român*, „Dacoromania”, 2002, Nr. 11, Alba Iulia, pag.1-5.

Galea Aurel, 1996, *Formarea și activitatea Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria (2 decembrie 1918-10 aprilie 1920)*, Editura Tipomur, Târgu Mureș

Lupaș Ioan, 1993, Istoria unirii românilor, Editura Scripta, București

Maior Liviu, 1992, *Memorandul- filosofia politico-istorică a petiționalismului românesc*, Editura Fundației Culturale române, Cluj Napoca

Păcurariu Mircea, 2018, *Unitatea românească prin biserică*, Editura Andreiana, Sibiu

Străjan Ioan, *Ieromonarhul Sofronie din Cioara- apărător al credinței strămoșești*, „Dacoromania”, 2002, Nr. 11, Alba Iulia, pag.35-38

CULORILE SUFLETULUI ROMÂNESC

PROF. BĂDESCU NICOLETA
STRATAN RUXANDRA
COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI VITEAZUL”, BUCUREȘTI

La poalele Carpaților, pe plaiurile line scăldate de ape străvechi, a luat naștere sufletul unui popor, etern legat de văzduhul îndepărtat și pământul roditor, ce spun povestea neamului românesc și a identității sale, bine definite în contextul vastelor și complexelor influențe istorice. Deși și-au pus amprenta asupra moștenirii culturale, acestea nu i-au diminuat vreodată valoarea spirituală. Dovada o reprezintă însăși existența unui stat liber, autonom, ce nu s-a pierdut în negura istoriei, în pofida tuturor luptelor și a conflictelor de interes la nivel european. Românii și-au păstrat identitatea ce îi aseamănă, dar îi și singularizează față de celelalte popoare având specific național propriu. Nicăieri nu este mai evident acest fapt decât în simbolistica steagului ce ne reprezintă. Emoția palpabila pe care fiecare dintre noi o simte la vederea drapelului atestă importanța deosebită a acestuia în realizarea identității naționale. Consider că simbolistica extinsă a celor trei culori concentrează valorile poporului român, prin strânsa legătura cu istoria, tradiția și spiritualitatea ce definesc atât substratul mitic, cât și dimensiunea materială a existenței. De aceea am ales să pun în discuție relația dintre cele trei culori, alese nu întâmplător, și moștenirea culturală a acestui popor.

Culoare a focului și a sângelui, simbol al vitalității și forței, roșul este asociat de cele mai multe ori cu istoria zbuciumată a neamului românesc, parte integrantă a spiritualității sale. Cursul anevoios al acesteia ilustrează teza formulată, fiind atestat atât prin izvoare istorice, monumente a căror poveste se prelungește în legendă, dar și prin dimensiunea spirituală sălășluind în sufletul fiecărui român. Suntem sânge din sângele strămoșilor noștri și le datorăm cunoașterea istoriei naționale, căci fără sacrificiul lor nu am fi sărbătorit anul acesta centenarul Marii Uniri.

De la războaiele daco-romane la domniile fanariote, de la figurile emblematice ale legendarilor domnitori la revoluțiile secolului al XIX-lea, parcursul istoric al poporului român îi reflectă pe deplin valorile spirituale, dat fiind că timp de secole crâncene ne-am luptat nu pentru a lua de la alții, ci pentru a păstra ce este al nostru. Ne-am luptat pentru conservarea tiparelor ancestrale și a identității de neam chiar și când cele trei provincii istorice – Țara Românească, Moldova și Transilvania – s-au găsit împărțite în sfere de influență de către marile puteri.

În timp ce prezentul de altă dată era consemnat de cronicarii vremii, se forma, în cadrul unui proces dinamic strâns legat de contextul istoric, limba română așa cum o știm astăzi, cu normele gramaticale, cuvintele având origini diverse și nuanțele subtile ce îi sporesc farmecul, pe deplin înțelese doar de oamenii locului. Începuturile, desăvârșirea și forma ei actuală constituie un argument pentru opinia formulată, întrucât reflectă parcursul istoric și păstrarea identității naționale încă de la origini, în ciuda influențelor străine. România este comparată cu „o insula de latinitate într-o mare slavă”, fapt ce atestă continuitatea identității naționale chiar după invazii succesive și secole în care ne-am aflat la confluența zonelor de interes politic și strategic. În cadrul limbii s-au dezvoltat mai multe subdialecte (muntean, moldovean, bănățean, crișan, maramureșean), influențate de așezarea geografică și evenimentele istorice. La fel ca în Moldova și Ardeal, graiul muntean are semne distinctive. În București, unde mulți locuitori vin din toate colțurile țării, ritmul alert al vieții își spune cuvântul și în limba vorbită, fiind de multe ori preferate forme incomplete sau relativ modificate ale cuvintelor deoarece sunt mai rapide și mai ușor de pronunțat.

Un rol important în formarea mentalității locuitorilor este cadrul actual al orașului, pe cât de diversificat, pe atât de fascinant. Bucureștenii au conștiința trecutului glorios, mărturii ale acestuia fiind omniprezente prin numeroasele vestigii și monumente istorice devenite parte integrantă a decorului citadin modern. Fără îndoială, gândul se îndreaptă mai întâi către Centrul Istoric al orașului, unde se pot admira fațadele clădirilor datând încă din secolul al XVI-lea, impresionând prin bogăția stilurilor arhitecturale și creând impresia prelungirii trecutului în prezentul dominat de tehnologie. În jurul acestei zone reunind contraste din epoci și locuri diferite se găsesc alte monumente-simbol ale orașului, importante centre de cultură, precum Grădina Cișmigiu, Casa

Capsa, frecventată de personalități literare marcante, Opera Națională București, Ateneul Român, Spitalul Colțea sau Biblioteca Centrală Universitară, la care se adaugă numeroase biserici și muzee. La poalele Dealului Mitropoliei, găzduind sediul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, se află situl arheologic al vestigiilor Palatului Brâncoveanu, amintind de jertfa domnitorului pentru țară și credință. Pe Calea Victoriei se află Cercul Militar Național, Academia Română, Palatul Cantacuzino și Palatul Regal, mărturii impresionante ale Bucureștiului de pe vremea monarhiei. Există de asemenea monumente ridicate în cinstea eroilor care și-au dat viața pentru țară, în timpul Războiului de Întregire Națională, printre care Arcul de Triumf și Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol, dar și al Revoluției, 70 de ani mai târziu. Sângele lor este în roșul drapelului, dincolo de care aflăm remarcabila poveste a poporului român, stând sub semnul sacrificiului și a iubirii de țară. Vastele semnificații ale acestei culori esențiale sunt surprinse de autorii lucrării coordonate de Jean Chevalier și Alain Gheerbrant, „Dicționar de simboluri", astfel: „Nu există popor care să nu fi exprimat, în felul său, această ambivalență din care provine puterea de fascinație a culorii roșii, care poartă în ea, strâns legate, cele mai profunde două pulsiuni umane: acțiunea și pasiunea, eliberarea și asuprirea; o dovedesc numeroasele drapele roșii ce flutură azi în vânt!".

La mijloc se află galbenul, cea mai caldă, expansivă și însuflețită culoare, simbol bivalent pentru relația cu transcendentul și spicul pârguit ilustrând rodnicia pământului. Astfel se realizează consubstanțialitatea dintre om, natură și Dumnezeu, prin raportarea la spațiul geografic și conotațiile deosebite atribuite acestuia, conform vechii zicători: „Omul sfințește locul.".

România este unică la nivelul întregii lumi prin armonia proporțiilor în care se găsesc formele de relief: o treime din suprafața țării este ocupată de munți, o treime de dealuri și podișuri, iar cealaltă treime de câmpii. Această îmbinare armonioasă corespunde unui echilibru spiritual desăvârșit, fiecare zonă având specificul ei. Tradiții, legende și chiar felul de a fi al oamenilor diferă de la o regiune la alta, alcătuind tabloul spectaculos și incredibil de complex al identității culturale. Câteva simboluri consacrate, arhicunoscute și în străinătate sunt bisericile din Bucovina, porțile maramureșene, vechile cetăți dacice, satele pitorești și ia românească.

Aflat în sud-estul României, în Câmpia Vlăsiei, Bucureștiul ilustrează această bogăție deosebită prin centrele culturale și istorice pe care le găzduiește, dar și prin orașul în sine, acesta dezvoltându-se neîncetat de-a lungul a sute de ani, evoluând odată cu vremurile și oamenii. Istoric, se consideră că Bucureștiul a fost construit, asemenea Romei, pe șapte coline, sau dealuri, concentrate în jurul Dâmboviței. De-a lungul timpului, orașul a continuat să se extindă, schimbându-și necontenit aspectul în cadrul unui proces amplu, dinamic și de lungă durată. Arhitectura Capitalei cunoaște o deosebită înflorire mai ales în timpul celebrei „La Belle Époque", când Bucureștiul va fi cunoscut în întreaga Europă ca „Micul Paris". Multitudinea de stiluri oglindește bogăția moștenirii culturale și frapează prin îmbinarea spectaculoasă dintre vechi și nou. Gândindu-ne la prezent, este aproape imposibil să nu încercăm și să reconstituim trecutul, dispunând de mărturii istorice, dar și de o imaginație debordantă. În cadrul operei „Istorie și mit în conștiința românească", Lucian Boia afirma: „Orice comunitate, de la trib până la națiunea modernă, se legitimează prin recursul la origini. În toate timpurile și în toate culturile, acestea sunt puternic valorizate și fără încetare rememorate. Nimic nu este mai actual, mai ideologizat decât un început." Într-adevăr, concepția noastră asupra propriilor origini este profund influențată și de conotațiile mitice ale acestora în contextul înlocuirii treptate cu o lume bazată pe un progres tehnologic rapid și spectaculos.

În primul rând, mărturii vii ale vieții de la începuturi au rămas meșteșugurile și elemente de artă populară, care încă mai păstrează tradiția strămoșească. Încondeierea ouălor, dogăritul, olăritul, confecționarea de măști sau păpuși, vechile îndeletniciri ale femeilor de la șezători, precum torsul, țesutul și cusutul mai sunt practicate cu preponderență în zonele rurale din toate regiunile țării, asigurând continuitatea tradiției datând de milenii, încă de dinaintea creștinismului.

De asemenea, o altă particularitate deosebită a fiecărei zone este portul popular. Bogăția acestuia în Muntenia, care s-a aflat timp de secole la intersecția vechilor drumuri comerciale ce legau Orientul de Occident, este ilustrata de autoarele albumului „Costumul romanesc de patrimoniu", din colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti" din București: „Firul

metalic auriu și argintiu, arniciul colorat, mătasea, fluturii (paietele) și mărgelele folosite în broderia și alesăturile pieselor de costum, încă de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, au contribuit la înnobilarea acestora şi la diversificarea paletei lor cromatice. În partea de sud a Munteniei – zonele etnografice Vlaşca, Ilfov, Teleorman – costumul tradiţional aduce în atenţie câteva elemente ce trădează influenţa balcanico-orientală: croiul "poturilor" (pantaloni bărbăteşti cu turul foarte larg), folosirea găitanelor negre de mătase și a celor colorate pentru decorarea hainelor groase din dimie, adoptarea de către femei a "fesului", "chemeleţului" şi a monedelor de aur ("icuşari" şi "mahmudele") pentru găteala ceremonială a capului."

Ritmurile eterne ale naturii sunt preluate în dansurile populare, precum hora, alunelul, ciuleandra, haţegana, bătuta, sârba sau braşoveanca. Acestea reflectă mentalitatea diferită a românilor, mai ales față de jocurile tradiționale din alte țări, influențate și de peisaj, așa cum remarca Lucian Blaga în „Trilogia Culturii": „Ceva din legănarea lentă și din rotunda zare a plaiului, ceva din ritmul fără violențe al dealului și al văii, ghicim și în jocurile noastre. Să se compare ritmul domol și elementele formale ale unui dans tipic românesc, monoton legănat, cu nebunia nesatisfăcută și fără soluție a unui dans rusesc, jucat aproape de pământ, dansatorul voind parcă să devină una cu stepa. Dansul nostru e dansul lent al unui om, care suie și coboară, chiar și atunci când stă pe loc, sau al unui om definitiv legat de infinitul ritmic alcătuit din deal și vale, de infinitul ondulat." Dansuri specifice Munteniei sunt Ciuleandra, având ritmul accelerat progresiv, constituind și sursa de inspirație pentru Liviu Rebreanu în scrierea romanului cu același nume, Brâul, Floricica, Hora-n două părți sau Șchioapa.

Acum, aproape de lance, a mai rămas albastrul. Profunzimea acestuia este hipnotizantă, constituind prilej de meditație asupra moștenirii spirituale imateriale a unui popor, ce nu mai poate tine de o dimensiune tangibila, fapt ilustrat în același „Dicționar de simboluri": „Aplicată pe un obiect, culoarea albastră despovărează formele, le deschide, le desface. (…)Lipsit de materialitate în sine, albastrul dematerializează tot ce pătrunde în el. Albastrul este un drum al infinitului în care realul se transformă în imaginar."

Un argument de o importanță semnificativă pentru ipoteza formulata nu își găsește rădăcinile în observațiile obiective ale „cunoașterii paradisiace", ci în tradiția nemuritoare conservând tiparele ancestrale, concepția despre viață și spiritul românesc ce definesc, independent de celelalte națiuni, specificul național. Este vorba despre cele patru mituri fundamentale la care se raportează spiritualitatea poporului român, definite pentru prima data de criticul George Călinescu: mitul etnogenezei, al morții și al transhumanței, cel al Zburătorului și mitul jertfei pentru creație. Toate își găsesc corespondentul literar într-o baladă, operă epica având pronunțate accente lirice, onorând tradiția istorică și populară. Mitul etnogenezei se regăsește în balada „Traian și Dochia", ilustrând moștenirea culturala și etnică a poporului român. Mitul transhumanței, a concepției unice asupra morții care ne singularizează comparativ cu alte popoare, este imortalizat în balada populară „Miorița", având la bază alegoria viață-moarte. Individul își asumă sfârșitul ca pe un dat firesc, o latură complementară a existenței umane. Zburătorul, concretizare a mitului erotic, personaj inspirat din poveștile populare și evidențiat în balada cu același nume scrisă de Ion Heliade Rădulescu, reprezintă o întrupare a dorului simțit de fete și femei tinere, tânjind după iubire, și trăind stări emoționale intense. Mitul jertfei pentru creație sau mitul estetic aduce în prim-plan motivul sacrificiului ca modalitate de desăvârșire a operei în eternitate. La baza sa se află balada populară „Monastirea Argeșului" și figura emblematică a Meșterului Manole, reînviat mai târziu ca personaj eponim în piesa de teatru scrisă de Lucian Blaga.

De la balada putem face tranziția către doină și implicit, către muzica populară. Doina este caracteristică numai folclorului românesc și dă glas unor simțăminte cu adevărat tulburătoare prin intensitatea reverberată în cadrul natural consubstanțial cu omul. Dorul și jalea, cuvinte intraductibile, sunt puternic înrădăcinate în structura spirituală a românului, fiind amplificate de transpunerea versurilor pe un fundal muzical dramatic, sfâșietor. Și alte culturi au cântece triste, amintind de vremuri apuse și iubiri pierdute, însă doina este specifică numai poporului român. Lucian Blaga remarca aceste diferențe, ilustrând totodată și trăsătura fundamentală a doinei, având caracter sincretic prin îmbinarea armonioasă dintre literatură și muzică: „Doina posedă, ca fundal,

un alt spațiu: plaiul. Plaiul, adică spațiul cu anume posibilități ritmice: un plan limitat ,înalt, scurs în vale, cu zarea închisă, și dincolo de zare iarăși piept și vale la infinit. Orizontul acesta este acela al unui infinit ondulat. Vorbim aici nu numai despre plaiul adesea amintit în poezia populară, precum în Miorița, ci mai ales despre plaiul neamintit cu cuvinte, din poezia și muzica noastră populară, despre acel plai omniprezent, ca spațiu sufletesc al cântecului. (...) Cultura populară românească (poate și cea balcanică în genere) posedă așadar și ea o viziune spațială specifică, care ia forma determinată a infinitului ondulat. Să numim acest cadru inconștient al vieții noastre: <<spațiu mioritic>>."

Chiar în cadrul acestuia din urmă interferează dimensiunile spațiale, temporale și spirituale ce singularizează moștenirea culturală, stând sub semnul simbolisticii celor trei culori ale sufletului românesc. Trecutul se prelungește în prezent, ce poartă la rândul său promisiunea unui viitor, în care valorile naționale nu vor fi uitate, ci conservate, asigurând continuitatea perpetuă a poveștii poporului român.

Bibliografie:

Boia Lucian, 1997, *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București

Blaga Lucian, 1969, primul volum din *Trilogia Culturii: Orizont și stil,* Editura pentru Literatură Universală, București

Chevalier Jean, Gheerbrant Alain (coordonatori), 2009, *Dicționar de simboluri*, Editura Polirom, București

Ișfănoni Doina, Popoiu Paula, 2008, *Costumul românesc de patrimoniu*, Editura Alcor, București

IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE ÎNTRE DUNĂRE ȘI MARE

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: IORDACHE PAULA
NUMELE ȘI PRENUMELE ELEVULUI: PRODAN ANDRA-ELENA
UNITATEA ȘCOLARĂ: LICEUL TEORETIC ”GHEORGHE MUNTEANU MURGOCI”,
LOCALITATEA: MĂCIN, JUDEȚUL: TULCEA

Măcinul, este unul din principalele orașe ale județului Tulcea fiind așezat în partea dreaptă a Canalului Dunărea Veche. Orașul meu se învecinează la vest cu fluviul Dunărea, la sud cu localitatea Carcaliu iar la nord-est cu cei mai vechi munți din țară, Munții Măcinului.

Fost castru roman, Arrubium (nume de origine celtică) în timpul lui Flavius Vespasian,”Vicina, , oraș, târg, port, urmare firească a revirimentului social-economic din themă” , Măcinul a evoluat și s-a dezvoltat devenind una din cele mai importante localități nord-dobrogene.

Ca dobrogeancă, și bineînțeles ca măcineancă ştiu mai mult ca oricând ce înseamnă dorinţa de unitate, având în vedere că Dobrogea este un mozaic etnic dar şi un leagăn pur al spiritualităţii. Lucian Boia afirma că ”nicăieri, intr-un spațiu atât de restrâns, nu se putea intâlni în Europa un asemenea amalgam de limbi, religii și moduri de viață”. Deşi o perioadă vastă de timp sub dominaţie romană, bizantină, parte integrantă a ţaratului bulgar, ”stat de sine stătător” în timpul lui Dobrotici, alipită Țării Românești de către Mircea cel Bătrân, pierdută ulterior, Dobrogea se va afla sute de ani sub dominaţie otomană fapt ce nu i-a afectat pe dobrogeni; aceştia şi-au păstrat caracterul daco-roman, iar influenţele musulmane nu au adus modificări mari nici la nivelul limbii române şi nici la nivel cultural, al datinilor şi al obiceiurilor dobrogene. Dobrogenii au avut puterea „de a-şi păstra individualitatea şi demnitatea cultivând totodată spiritul unei bune înţelegeri cu atât de numeroasele etnii conlocuitoare”. Românii „reprezentau 30,1% din totalul populaţiei” din Dobrogea, conform unei statistici realizate de Ion Ionescu de la Brad, ei reprezentând majoritatea dintre celelalte etnii conlocuitoare, printre care „bulgari, ruşi, greci, evrei, armeni, germani, italieni ş.a.”. Multietnicitatea din Dobrogea a reprezentat timp de secole o nouă casă, „adăposturi salvatoare”, pentru românii din celelalte provincii unde se duceau lupte ale românilor împotriva politicilor asupritoare. Din mozaicul etnic dobrogean se remarcau românii a căror limbă română „o cunoşteau chiar şi unii dintre funcţionarii otomani, iar în bisericile bulgăreşti sau greceşti se puteau întâlni multe cărţi de cult tipărite în limba română”.

Badea Cârţan, „profet al neamului său”, este cel care „a procurat şi a răspândit peste 100.000 de cărţi româneşti” şi cel care a dorit să-şi cunoască istoria şi să o răspândească. Ajuns pe pământ dobrogean, la Constanţa, „în patria lui Ovidiu” punctează că „Dobrogea e frământată de sânge roman şi român”. Badea Cârţan nu este însă singurul care dezvolta un interes, o atracţie pentru Dobrogea. După Nicolae Bălcescu, care lua în considerare să locuiască aici deoarece credea că este nucleul dezrobirii neamului românesc, se manifestă şi interesul lui Alexandru Ioan Cuza care „evalua importanţa provinciei pentru dezvoltarea economică a României”.

Dobrogea este poarta creştinătăţii căci „aici s-a manifestat spiritualitatea creştină încă de la începuturile sale şi s-a afirmat Mircea cel Bătrân ca [...] apărător al creştinătăţii”. Mănăstirii Cocoş, una dintre mănăstirile reprezentative plaiului dobrogean, i se puneau bazele pe la 1833-1835 – „de la Niculiţel călugării Visarion, Gheronţie şi Isaiea puneau [...] bazele Mănăstirii Cocoş”. De altfel, convieţuirea în termeni de pace şi de înţelegere în această provincie reiese şi din clădirea geamiilor care „întregesc peisajul oraşelor dobrogene cu iz oriental”, iar Măcinul, orașul meu drag natal „are 2 geamii, una reconstruită în 1860, în locul celei arse în războiul din Crimeea (1853 n.aut.), fiind construită de Berber Hagi Ahmet la anul Hegirei 1172 (1834), iar cea de a doua inscripţionată cu >este făcută această geamie de Mustan Aga pentru binele obştesc<”.

Dobrogei, cu o istorie mai puţin cunoscută decât cea a celorlalte provincii istorice româneşti, i-a fost dat să parcurgă un drum sinuos până la alipirea definitivă şi irevocabilă cu Patria Mamă. Devastată aproape în întregime în cel mai dezastruos dintre războaiele ruso-turce, cetăţile ce odată împodobeau cursul Dunării, acum erau la pământ, Dobrogea devenind o zonă deşertică, rămânând

„la Isaccea [...] doar 150 de case, la Babadag-500, la Constanţa-68 iar la Tulcea doar 20". Reformele înfăptuite până la 1877 au reprezentat o gură de aer proaspăt pentru dobrogeni, iar cele mai multe se axau pe armată, justiţie, învăţământ şi administraţie.

Atunci când unirea a trecut de la scop la fapt, profesorul George Vâlsan urmărea să transmită studenţilor de la Universitatea Românească din Transilvania că înainte de orice, esenţial este a-ţi cunoaşte „Patria, Naţiunea şi Conştiinţa Naţională". El susţinea, de fapt, că tocmai aceste cunoştinţe sunt cele care te fac român, care îţi definesc rădăcinile şi care te ajută, mai apoi, să înfloreşti şi să transmiţi predecesorilor tăi adevăratele valori române moştenite din generaţie în generaţie. Ce înseamnă să fii român? Răspunsul său este, probabil, unul al cărui mesaj este simplu de receptat, însă cu o profunzime şi o conştiinţă naţională remarcabile - „Înseamnă să locuieşti Ţara Românească, ţară pe care o forţare neîntreruptă [...] a izbutit să o rotunjească puţin câte puţin până a adus-o în forma de astăzi, - cu munţii cari sunt ai noştri, fiindcă noi le-am dat turmele de oi şi doinele - cu dealurile cari sunt ale noastre, fiindcă noi le-am împodobit cu grădini şi vii şi mănăstiri frumoase, - cu câmpiile cari sunt ale noastre, [...] cu Dunărea care e a noastră, fiindcă noi i-am pus salbe de sate pe amândouă malurile [...] - cu ţărmul Mării care e al nostru, fiindcă noi l-am deşteptat la viaţa pe care nu a mai trăit-o din antichitate".

Pe calea făuririi României Mari, un prim pas, care deşi mărunt, le-a oferit românilor o nouă viziune despre unitate, a fost prima unire a Ţărilor Române de la 1600, înfăptuită de Mihai Viteazul. Cu privire la acest fapt, Nicolae Iorga relevă într-o formulare memorabilă că „Pe o bază de interese comune, cea dintâi unire a românilor a existat, când în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieţii economice, aşternută pe unitatea perfectă a vieţii generale, şi Ardealul a intrat în această viaţă prin intercirculaţia românească: un singur corp, un singur sistem, am zice, vânos, prin care străbate acelaşi sânge viu". Astfel, prindea contur ideea unei singure conduceri pentru toate cele trei Ţări Române. Mihai Viteazul a fost domnitorul care a realizat prima unire politică a celor trei ţări, devenind „din mila lui Dumnezeu, domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată ţara Moldovei" sau cum afirmă Mihail Kogâlniceanu, „singurul voievod ce ajunse a uni părţile Daciei Vechi".

Urmărind firul istoriei, anul 1848 marchează apogeul conceptului de naţiune, obiectivul major al românilor fiind redobândirea autonomiei şi înlăturarea protectoratului rus. Putem spune, astfel, că această revoluţie urcă pe o treaptă superioară idealurile revoluţiei de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Deşi eşuată, iar unora precum Bălcescu sau Voinescu nu le-a fost dat să vadă visurile românilor împlinite, această revoluţie a contribuit la realizarea Marii Uniri din 1918.

Drumul pe care românii l-au urmat, de-a lungul istoriei, pentru înfăptuirea unirii nu a fost unul uşor, însă focul din sufletele lor nutrea şi mocnea continuu, astfel în 1859 se realizează unirea Moldovei cu Ţara Românească prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza; o unire formală sub egida marilor puteri care au susţinut „problema românească", devenită între timp o problemă europeană. Se realiza unirea celor două ţări sub numele de „Principatele Unite ale Moldovei şi Valahiei", aşa cum era numită România, care se bucura de sprijinul lui Napoleon al III-lea, ce afirma „Simt o mare simpatie pentru naţiunea română şi pentru Domnitorul Cuza [...]. Actul patriotic ce aţi desăvârşit de curând prin înălţarea unui singur om pe ambele tronuri ale Moldovei şi al Valahiei, [...] îmi dau încrederea că meritaţi viitorul la care aspiraţi". „Viitorul" despre care vorbea Napoleon avea să fie întregit prin revenirea la Patria Mamă a Dobrogei, care fusese secole de-a rândul parte integrantă a Imperiului Otoman. În Dobrogea, ca şi în celelalte provincii, nu numai românii îşi doreau unirea, ci şi etniile conlocuitoare – „200 de notabili ai grecilor, musulmanilor, armenilor şi evreilor din Dobrogea se adresau Porţii cu cererea ca provincia să nu fie inclusă în „Bulgaria Mare". [...] arătându-şi preferinţa pentru apartenenţa la Statul Român". Dovadă în acest sens este un document semnat de „arhiepiscopul grec din Tulcea şi de muftiul musulman". Ca acest lucru să nu rămână la stadiul de aspiraţie şi să devină o realitate, s-au urmărit trei etape esenţiale întregirii. Prima etapă are ca nucleu domnia lui Carol I care culminează, la 10 mai 1877, cu proclamarea oficială a Independenţei de Stat a României. Alipirea Dobrogei la Patria Mamă, ce se suprapune celei de-a doua etapă, nu a întârziat să apară datorită redeschiderii „problemei

orientale" din perioada 1875-1876, care a creat contextul favorabil acestui fapt istoric. Prin urmare, la 14 noiembrie 1878, principele Carol I dădea Proclamaţia către dobrogeni.

Astfel, obţinerea ultimului mare obiectiv naţional al românilor, anume unirea tuturor teritoriilor locuite de români în acelaşi stat, a fost posibilă în contextul parcurgerii paşilor mici, dar siguri ai românilor de-a lungul ultimelor trei secole, împinşi de o voinţă pătrunzătoare.

Un ultim pas era întregirea tuturor românilor „într-un singur stat neatârnat romanesc". Aveam nevoie de un context internaţional favorabil şi asta s-a întamplat odată cu izbucnirea Primului Război Mondial faţă de care România a avut iniţial o poziţie de neutralitate, deşi Carol I încadrase România în Puterile Centrale. Având ca obiectiv întregirea naţională, România îşi va reevalua poziţia faţă de război odată cu urcarea pe tron a regelui Ferdinand I. Astfel, în 1916 România intra în război alături de Antanta. Convenția politico-militară semnată în același an recunoștea dreptul legitim al României asupra teritoriilor românești aflate în afara țării: Bucovina, Transilvania, Banatul și Partium (Crișana și Maramureș).

În condiţiile marilor destabilizări sociale şi politice din Imperiul Ţarist, conştiinţa naţională latentă a românilor din Basarabia a fost trezită la viaţa politică şi din conştiinţă naţională a devenit voinţă politică. În contextul în care se încheia pacea de la Brest-Litovsk, la 27 martie/ 9 aprilie 1918 s-a desfăşurat şedinţa istorică a Sfatului Ţării în cadrul căreia a fost proclamată unirea Basarabiei cu România, cu 86 de voturi pentru, 36 abţineri (13 deputaţi fiind absenţi), într-o „atmosferă de mare emoţie şi euforie naţională". O delegaţie a Sfatului Ţării a prezentat apoi regelui Ferdinand hotărârea de unire iar acesta a aprobat-o prin decretul regal din 9/22 aprilie 1918.

Ca urmare a ieșirii Rusiei din război România este nevoită să sisteze operațiunile militare împotriva Puterilor Centrale. Această situație grea a dus la semnarea păcii de la Buftea-București la 24 aprilie/7mai 1918 cu Puterile Centrale; condițiile impuse erau grele, Dobrogea care nu revenise de mult timp la Țara Mamă era ocupată, "România având dreptul de acces la mare pe un drum comercial spre Constanța […] era împărțită în două: teritoriul ocupat (Oltenia, Muntenia, Dobrogea) și Moldova și Basarabia sub administrația guvernului român de la Iași". Până în iulie 1919, când autoritățile civile din Dobrogea primesc o notificare din partea Ministerului de Interne prin care se anunța revenirea trupelor dobrogene în Dobrogea, s-a dus o luptă acerbă a bulgarilor de a discredita administrația românească provocând incidente împotriva refugiaților români care încercau să revină pe meleagurile natale.

Ieșirea României din război prin semnarea umilei păci de la Buftea-București nu a însemnat abandonarea obiectivului, având în vedere că regele Ferdinand I nu a ratificat pacea asigurând aliații că orientarea țării nu s-a schimbat. Capitularea, rând pe rând, a Puterilor Centrale a creat cadrul favorabil intensificării luptei de eliberare și unire resimțit și în celelalte provincii românești. Astfel, unirii Basarabiei cu România îi succede Bucovina a cărei obiectiv era cât se poate de clar „Vrem să rămânem români pe pământul nostru strămoşesc şi să ne ocârmuim singuri, precum o cer interesele noastre româneşti". În cadrul unui Congres General al Bucovinei, din care făceau parte reprezentanţi ale tuturor naţionalităţilor din provincie, se votează, la 15/28 noiembrie 1918, în unanimitate „unirea necondiţionată şi pe veci a Bucovinei, în vechile ei hotare, până la Ceremuş, Colacin şi Nistru, cu Regatul României". În toamna lui 1918, când se apropia triumful naţiunilor, românii din Transilvania, Crişana, Banat şi Maramureş, ca şi ceilalţi fraţi ai lor, n-au mai acceptat amăgitoare şi viclene jumătăţi de măsură au solicitat de la început independența și au desemnat cei 1228 de deputaţi care să meargă la Alba-Iulia şi să se constituie în Marea Adunare Naţională, s-au întocmit procese-verbale de aderare la unirea cu Ţara şi forţe armate româneşti au intrat în Transilvania. La 1 decembrie 1918, cele 4 mari provincii s-au adunat în cetatea încoronării lui Mihai Viteazul, cei 1228 de reprezentanţi ai naţiunii votând în unanimitate Rezoluţia propusă şi încheind că „astfel, unirea acestor provincii româneşti cu Ţara Mamă este pentru toate veacurile decisă". Lucian Blaga întăreşte cu o notă de pozitivism fericirea românilor ce răsuna în întreaga Românie „În ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv. Era ceva ce te făcea să uiţi totul..."

„ Se împlinise idealul naţional milenar al românilor. Se crease România Mare, în graniţele ei fireşti. Odiseea românească a veacurilor care trecuseră şi a anilor de cumpănă 1916-1920 nu se încheia aici.”

Bibliografie:

1. Colcer Iosif, Măgureanu Viorel, Inspectoratul pentru Cultură al Județului Tulcea, 1998, *File din istoria Dobrogei* S.C.INFOCON S.A. Constanța.
2. Mureșeanu Niculae, 2002, *De la Arrubium…prin Vicina ... la Măcin,* Editura Eficient, București.
3. Mureșeanu Niculae, 1999, *Orașul Măcin coordonate în timp*, Editura Eficient, București.
4. Boia Lucian, 2007, *România țară de frontieră a Europei,* Editura Humanitas, București, Ediție, a 3-a, revizuită.
5. G.D.Iscru, 1997, *Națiune, nationalism, românism*, Casa de Editură și Librărie”Nicolae Bălcescu”, București.
6. G.D.Iscru, 1998, *Istoria modernă a României,* volumul 2, Casa de Editură și Librărie”Nicolae Bălcescu”, București.
7. Constantiniu Florin, 1999, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic,Ediția a II-a revizuită și adăugită, București.
8. Ciachir Nicolae, 1998, *Istoria Relațiilor Internaționale de la Pacea Wetfalică (1648), până în contemporaneitate (1947)*, Editura Oscar Print, București.
9. Miclea Ion, 1998, *Vicina-Dobrogea*, Editura Sport Turism.
10. Georgescu Vlad, 1995, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre,* Editura Humanitas, București,
11. Bărbulescu Mihai, Deletant Dennis, Hichins Keith, Papacostea Șerban, Pompiliu Teodor, 1998, *Istoria Romaniei*, Editura Enciclopedica, București.
12. Acad. Petrescu- Dîmbovița Mircea, Vulpe Alexandru, 2001, *Istoria românilor – moștenirea timpurilor îndepărtate* (vol. I), Editura Enciclopedica, Bucuresti.

REGIMENTUL 38 INFANTERIE „NEAGOE BASARAB” 1916-1919

CADRU DIDACTIC: VLAD ALINA
ELEV: ZAFIU MARINA
UNITATE ȘCOLARĂ: COLEGIUL NAȚIONAL „GH.M.MURGOCI”

ARGUMENT

Brăila a fost și va rămâne, în pofida unor timpuri cu evoluții schimbătoare, de multe ori stranii sau neașteptate, un spațiu fundamental pentru români, pentru Dunărea de jos.

Cu o poziție excepțională în viața economică a Țării Românești încă de la întemeiere(cca.1300), după aproape trei veacuri de stăpânire otomană efectivă (1538-1828), Brăila a fost în epoca modernă un izvor de bogăție, inclusiv românească, un centru european nu doar comercial, ci și o metropolă culturală de prim ordin.

Așa se explică aportul ei cu totul remarcabil la marile acte ale istoriei naționale: Războiul pentru cucerirea independenței de stat, Războiul Întregirii Neamului și apoi, la cel de-Al Doilea Război Mondial .

În această lucrare, voi sublinia efortul militar excepțional al brăilenilor, alături de multe alte jertfe în Războiul Întregirii României. Nu mai puțin de șase regimente din Brăila au pus umărul în operațiuni de luptă dintre cele mai importante în răstimpul 1916-1919. Drumul de lupte și jertfe al Regimentului 38 Infanterie ”Neagoe Basarab” a fost reconstituit cu pasiune, alcătuind miezul acestei lucrări.

Lui, **Ostașului Brăilean** trimis să așeze la fruntariile naționale firești bornele de hotar, îi sunt dedicate paginile ce urmează, acum, la 100 de ani de la Marele Război al Neamului. Generațiile ce vin trebuie să știe cui și cât datorează pentru viața de astăzi și pentru viitor.

INTRODUCERE
POTENȚIALUL MILITAR BRĂILEAN, PREMERGĂTOR RĂZBOIULUI ÎNTREGIRII NAȚIONALE

Situarea geografică favorabilă, la confluența a trei provincii istorice românești: Muntenia, Moldova și Dobrogea și la punctul de început al căii fluvio-maritime a Dunării; potențialul demografic ridicat ce o situa în rândul celor mai de seamă centre urbane românești (al doilea în Muntenia, după București și al patrulea în tot Regatul României, după București, Iași și Galați); forța economică remarcabilă (instalații portuare moderne, fabrici diverse-unele singulare în România antebelică, rafinării, mori industriale între cele mai mari în Europa, filialele celor mai puternice bănci) și ponderea decisivă (20-25%) în comerțul internațional al țării, au conferit Brăilei o însemnătate militară strategică. Odată cu revenirea la țară după aproape trei veacuri de stăpânire străină, în temeiul Tratatului de la Adrianopol, din 14 septembrie 1829, la Brăila s-au constituit treptat structuri militare variate, reprezentând mai toate armele din organica oștirii române a vremii. Astfel, după mulți ani, în anul 1991 se înființează **Regimentul nr.38 Infanterie ”Neagoe Basarab”**, care va participa la toate cele trei confruntări militare românești din secolul al XX-lea (1913, 1916-1919, 1941-1945). În preajma Primului Război Mondial (1914), pentru creșterea potențialului militar național se constituie, tot la Brăila, ”perechea” acestuia: Regimentul nr.78 Infanterie Rezervă.

CUPRINS
ÎNFIINȚAREA: 1911

La cererea ministrului de război Nicolae Filipescu (fost primar și deputat de Brăila), la 1 octombrie 1911, se înființează **Regimentul nr.38 infanterie ”Neagoe Basarab”.** În organizarea de pace, regimentul cuprindea un stat major cu rol de organizare-comandă-coordonare, iar ca structuri luptătoare: două batalioane de infanterie active (fiecare cu câte patru companii) și o companie de mitraliere. Mai exista un batalion de rezervă, alcătuit dintr-un nucleu de cadre; din rațiuni economice , acesta urma să fie completat cu trupă prin mobilizarea rezerviștilor, în caz de pericol iminent de război ori prin manevre militare..

ANII PREMERGĂTORI MARELUI RĂZBOI:1912-1916

În primii doi ani de existență, Regimentul nr.38 infanterie ”Neagoe Basarab” desfășoară programe de pregătire militară în cazarmă și pe câmpul de instrucție de la marginea de sus a orașului, finalizate cu manevre în Dobrogea. În 1913 se decretează mobilizarea armatei, în vederea participării la Războiul Balcanic. Ca urmare, la 23 iunie 1913 regimentul revine la Brăila, aduc la unitate rezerviștii și la 27 iunie 1913 pleacă spre sudul Dobrogei alcătuind, împreună cu Regimentul 34 Infanterie din Constanța, Brigada 20 Infanterie, comandată de generalul Aurel Saegiu.

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI: IULIE 1917-AUGUST 1917

În concepția comandamentului militar german, ofensiva de la Mărășești trebuia să aibă un caracter decisiv, urmând a nimici sau arunca peste Prut trupele româno-ruse și a lua în stăpânire Moldova. Acțiunile inamicului trebuiau să înceapă printr-o ruptură până la linia Bălțărețu-Mărășești-Panciu, urmată rapid de izbirea peste Siret, în direcția Tecuci.. Apărarea acestui sector vital a fost încredințată Armatei 1 Române.

La 23 iulie 1917, Regimentul 38 Infanterie ”Neagoe Basarab” era complet refăcut și reorganizat: trei batalioane de luptă (comandanți : maior Dumitru Grigoriu, maior Mihai Buruiană și căpitan Horia Pop), fiecare cu cu câte patru companii de pușcași și una de mitraliere, însumând 2419 luptători, dintre care 53 ofițeri și 2366 trupă. La 1 august 1917, pe timpul retragerii trupelor ruse, inamicul trece la atac, provocând o breșă periculoasă în dispozitivul aliat. În această primă acțiune de luptă, Regimentul 38 Infanterie pierde 10 ofițeri și 301 soldați (morți, răniți și dispăruți). În fața acestei situații, comandantul Diviziei 10 Infanterie, generalul Cihoski, ordonă regimentului brăilean: „Intrați imediat în acțiune și susțineți mișcarea vânătorilor, atacând cu toată vigoarea pentru a respinge cu orice preț pe inamic, spre a nu pierde creasta/…/. Atacul îl veți da la vest de șoseaua Panciu-Diocheț”. Trupele Regimentului 38 Infanterie sunt trimise în foc pentru a reocupa înălțimea dominantă pierdută de ruși. Spre seară acțiunile își reduc din intensitate, iar regimentul brăilean, alături de vecinii din flancuri (regimentele 33 și 39 Infanterie), realizează trei linii succesive de lucrări de apărare pe aliniamentul atins ,consolidând poziția.

Ziua de 7 august 1917 pare mai liniștită, dar urmează o noapte de coșmar: trupele germane declanșează un violent atac cu mare densitate de mitraliere, până în trașeele Regimentului 38 Infanterie. Apărătorii sunt vigilenți și ramân pe poziții cu pierderi însemnate (14 morți, 15 răniți, 2 dispăruți), iar atacul inamic eșuează. În zilele de 19 și 20 august 1917 cele mai acerbe lupte se dau în aproprierea satelor Movilița și Muncel, pierdute de ruși. Cu neprețuită jertfă de sânge, infanteriștii brăileni reușesc să mențină pozițiile de apărare încredințate.

REVENIREA PE TĂRÂMURILE NATALE

Îndată după semnarea păcii cu Bulgaria în decembrie 1919, Regimentul 38 Infanterie ”Neagoe Basarab” revine în garnizoana de reședință, Brăila. Așadar, după ce a luptat eroic pentru apărarea Dobrogei (la Turtucaia, Silistra, Arabagi, Mulciova, Perveli, Muratan, Tuzla, Sarighiol în

august-septembrie 1916), pentru apărarea Capitalei (la Clejani, Sterea, Babele, Nebuna, Bălăria, Bulbucata, Stâlpu, Stănești, Moșeni, Mihăilești în noiembrie 1916) și pentru apărarea Moldovei (la Panciu, Diocheți, Chicera, Mănăstioara, Movilița, Muncel în august 1917), a asigurat liniștea Basarabiei (mai 1918-august 1919) și Dobrogei (septembrie-noiembrie 1919). Drastic împuținat, prost hrănit și prost îmbrăcat, dar încărcat cu sentimentul datoriei patriotice îndeplinite, Regimentul 38 Infanterie ”Neagoe Basarab” revine la cazarmă pe care o părăsise cu aproape trei ani și jumătate în urmă. În primăvara anului 1920, regimentul își demobilizează rezerviștii, trecând la organizarea și programul de pace. Peste două decenii va pleca într-un nou marș în cel de-al doilea război mondial.

ÎNCHEIERE

Spre a dezrobi și aduce în hotarele Țării provinciile românești înstrăinate , acum o sută de ani Brăila a trimis Oștirii toți fiii săi capabili să poarte arme. Aceștia au pus tot ce aveau mai de preț: sănătate, sânge, viață…Sânge brăilean a curs cu dărnicie pe tot cuprinsul țării: de la Dunăre și în Carpați, la Argeș, la Siret, la Nistru. Numai din regimentele de infanterie brăilene (nr.38 Infanterie ”Neagoe Basarab” și nr.78 Infanterie ”Rezervă”) au dat jertfa supremă/…/ pe altarul Patriei 3332 de luptători: 54 ofițeri, 11 reangajați, 211caporali și 2917 soldați”. Toate cele 140 de cimitire din județ adăpostesc, dacă nu oseminte, măcar monumente și cruci inscripționate cu numele celor căzuți pentru țară în anii 1916-1919. Cutremurat de imensitatea jertfelor și patimirilor neamului, gânditorul brăilean Vasile Băncilă, definea peste ani, întinsul țării drept ”spațiul tragic românesc”. Veacuri la rând Brăila a pătimit în rând cu țara. Din miile de eroi brăileni, multora nu li se știe mormântul; ei au fost, însă, cu pioșenie îngropați în grădina sufletului părinților ori fiilor lor. Mari și tragice, sacrificiile lor nu au fost zadarnice, țara atunci hotărnicită dovedindu-se durabilă. Astfel, acest regiment a jucat un rol important în istoria țării noastre, fiind un factor participant esențial la Unire. Însuși Neagoe Basarb afirma:„Mai bine mort decât să trăiești cu rușine”. Chiar dacă mulți dintre soldații regimentului și-au dat viața pe câmpul de luptă, au făcut-o într-un mod onorific, lasând o amintire frumoasă patriei. De aceea, privesc a fi esențial atât să îi cinstim veșnic pe acești eroi, pentru a putea duce istoria, cultura și patrimoniul țării mai departe, cât să le povestim noilor generații despre jertfa lor, căci „ un popor care nu-și cunoaște istoria e ca un copil care nu-și cunoaște părinții”(Nicolae Iorga).

BIBLIOGRAFIE

- **ARHIVE**
- Arhivele Militare Române (A.M.R.) : fondurile Regimentul 38 Infanterie ”Neagoe Basarab”(dos. nr.13, 3500, 3502, 3503, 3504)

- **LUCRĂRI DE SPECIALITATE**
- Dabija , G.A., *Armata română și războiul mondial (1916-1918),* vol.IV, București, 1928
- Giurescu, Constantin C., *Istoricul oraşului Brăila. Din cele mai vechi timpuri până astăzi,* București, 1968
- Tănase Horia, *Brăila în razboiul întregirii naționale (1916-1918*), Editura Istros, Brăila, 2016

MINERITUL ÎN ZLATNA, DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÂNĂ LA MAREA UNIRE

PROFESOR: NECHITA PAUL, ELEV: METEȘAN ROBERT VLAD,
LICEUL *CORNELIU MEDREA*, ZLATNA

Încă din cele mai vechi timpuri sunt prezente urme ale exploatării resurselor subterane. Primele eforturi miniere din istoria noastră au implicat căutarea pietrelor cele mai potrivite pentru realizarea uneltelor și a armelor necesare supraviețuirii speciei umane. Uneltele din piatră sunt vechi de aproximativ 2,6 milioane de ani, precedând chiar Homo Sapiens. De aici se urmărește folosirea de pietre ca arme de aruncat în urmă cu aproximativ 1,9 milioane de ani, succedate curând de săpături pentru a găsi cele mai bune pietre pentru a construi arme și unelte.

Când ritmul dezvoltării speciei umane și numărul populației încep să crească, comunitățile încep să își înlocuiască stilul de viață nomad cu cel sedentar. Triburile apar la scurt timp, situate în jurul resurselor vitale supraviețuirii (hrană, apă și adăpost). Curând după aceea, localizarea altor resurse naturale începe să aibă un impact asupra așezărilor umane. În vremurile timpurii, singurele metale disponibile erau cele găsite într-o stare metalică în natură, cel mai abundent fiind cuprul. Dar aurul, argintul și mercurul au fost de asemenea găsite și apreciate. Aurul a fost unul dintre primele metale utilizate, fiind exploatat din nisipurile și pietrișurile unde apărea ca un metal pur datorită stabilității sale chimice. Odată cu dezvoltarea civilizației mediteraneene, mineritul a devenit una dintre cele mai importante industrii din lume. Oamenii exploatau resursele subterane prin sisteme de galerii sau din albiile râurilor. Creșterea și dezvoltarea civilizației a început să necesite tot mai mulți bani, lucru ce a forțat guvernele să le acorde minerilor drepturi extinse de a lua pământ și de a profita de mineralele pe care le găseau acolo. Cu toate acestea, guvernele au solicitat întotdeauna o parte din veniturile din minerit ca plăți pentru acordarea acestor drepturi. Progresul civilizației a necesitat o cantitate tot mai mare de minereu pentru fabricarea necesităților vieții cotidiene și pentru finanțarea economiilor națiunilor. În cele din urmă, crearea și extinderea țărilor din Lumea Nouă, împreună cu dezvoltarea erei industriale, au dus la crearea industriei miniere pe care o avem astăzi.

Zlatna este un oraș cu o istorie foarte bogată, strâns legată de bogățiile subterane și de exploatările miniere realizate de-a lungul timpului. Este localizat în zona centrală a depresiunii cu același nume, situată între trei subunități ale Munților Apuseni: Masivul Trascăului aflat în nord, Munții Metaliferi situați în vest și Munții Vinților în sud și este traversat de râul Ampoi. Atestat pentru prima oară în istorie, în anul 158 e.n., în timpul împăratului Antonius Pius, sub numele de Ampelum, așezarea este ridicată la rang de municipiu în timpul lui Septimius Severus. De-a lungul secolelor, aceasta devine unul dintre cele mai importante centre urbanistice ale Munților Apuseni și centrul domeniului aurifer. Cele mai vechi urme cunoscute ale prezenței umane în zonă, datează din perioada eneoliticului final, aparținând culturii Coțofeni. Vestigii aparținând fazei III a acestei culturi au fost descoperite în situri aflate în Valea Mică, în locul numit *Șupelniță*, la confluența văii Fenișului cu Ampoiul, în zona denumită *Bulbuce*, cât și la nord de oraș, la *Colțul lui Blaj*.

Epoca Bronzului (1900-1150 î.e.n.) reprezintă o etapă în care au loc progrese importante în întreaga Europă, în toate domeniile vieții, atât sociale cât și economice. Printre cele mai importante descoperiri ale acestei epoci se numără confecționarea bărcilor cu pânze, obținerea bronzului, construirea primelor adăposturi din piatră sau cărămidă, confecționarea a numeroase unelte și arme din bronz și realizarea vaselor smălțuite; apare scrierea, numerele, astronomia, matematica, sunt create primele legi scrise și sunt realizate primele calendare. Apare schimbul de produse, impus de diviziuni sociale ale muncii, se dezvoltă meșteșugurile casnice printre care se numără olăritul, prelucrarea lemnului, pietrei, a pieilor, torsul, țesutul și metalurgia, una dintre cele mai importante ocupații la acea vreme. Această perioadă este bine conturată în zona Zlatnei, fapt datorat numeroaselor descoperiri arheologice din zonă. Printre cele mai importante așezări umane se numără cea situată la nord de oraș, în zona numită *Colțul lui Blaj*, așezată pe versantul stâng al văii Bărnii, pe mici terase de pământ din jurul unei stânci de calcar și pe vârful acesteia; aici au fost descoperite vase întregi și fragmentate, un topor din piatră, o săpăligă din corn de cerb nefinalizată

și fragmente de râșnițe și frecătoare. O altă așezare se află la *Măgura Dudașului*, pe un vârf de deal din nordul orașului, unde au fost descoperite unelte și arme, vase întregi și fragmente, dar și o săgeată din silex. Așezarea aceasta a fost, din păcate, distrusă în urma construirii coșului de eliminare a gazelor toxice de la uzina din Zlatna. La sud de oraș, a fost descoperit un cimitir, așezat la poalele vârfului "Jidovu", constituit din mai mulți tumuli, movile de pământ, cu scopul de a proteja mormintele de hoți.

Epoca fierului (1150 î.e.n - 100 e.n.) a constituit un pas înainte în dezvoltarea civilizației omenești datorită descoperirii și începerea utilizării fierului. În această perioadă apar o sumedenie de invenții și realizări importante ca unelte și arme din piatră, roata hidraulică, roți dințate, corăbii cu pânze, sticla, monede metalice, alfabetul, mașini de luptă, etc. Se obțin, de asemenea și o serie de realizări importante în matematică, fizică, arhitectură, prelucrarea metalelor, etc. Tot în această epocă schimbul de obiecte se intensifică și se realizează o producție de mărfuri destinată schimbului, fapt ce impune folosirea monedei.

Între secolele I î.e.n - I e.n., Imperiul Roman devine vecin cu Dacia, după cucerirea Macedoniei în 146 î.e.n. și anexarea Dobrogei în anul 46 e.n. la Provincia Moesia Inferioară, teritorii aflate la sud de Dunăre. Dacia devine un stat centralizat și puternic, datorită regilor daci Burebista și Decebal. Prin exploatarea minelor din Munții Apuseni, statul a acumulat cantități foarte mari de aur, argint, cupru și alte metale din care se confecționau în special arme, dar și unelte, podoabe, obiecte decorative etc. Regatul dac a ajuns sub ultimii săi conducători, să dețină o cantitate foarte mare de aur, rar întâlnită în Europa la acea vreme. Printre cauzele care i-au determinat pe romani sa cucerească Dacia se numără incursiunile dacilor la sud de Dunăre, când aceasta înghețа, pentru a jefui ținutul Moesiei, idea prezenței unui stat puternic și periculos la granițele imperiului, și, poate cel mai important aspect, aurul dacic (la vremea aceea imperiul trecând printr-o criză financiară). Astfel, după anul 85 e.n., între romani și daci se vor isca numeroase conflicte sângeroase, culminând cu războiul din 105-106 e.n., când regatul dac cade. Cucerirea Daciei de către romani marchează începerea formării poporului român și a limbii române. Noua provincie intră în sfera economică a imperiului roman și cunoaște o intensă viață economică. Romanii au adus în noua lor provincie armată, administrație, coloniști, meșteșugari și tehnicieni din toate colțurile imperiului, însă cei mai frecvent întâlniți veneau din Moesia Inferior, Dalmația, Panonia, Noricum, din Nordul Africii și din estul imperiului. Sunt construite drumuri, meșteșugurile, comerțul și agricultura se dezvoltă continuu, până la criza generală a Imperiului Roman. Apărarea regiunii era asigurată de două legiuni și de numeroase trupe auxiliare, din cadrul legiunii a-I a Adiutrix. Legiunea a III-a Flavia a staționat în ținutul Timișului, iar legiunile a XIII-a Gemina și a I-a Adiutrix au fost cantonate la Alba Iulia (Apulum), având ca obiectiv principal protejarea zonei aurifere din Munții Apuseni. Ulterior, legiunea a V-a Macedonica este adusă la Turda (Potaissa), pentru a apăra accesul din nord în provincie, și mai ales în zonele aurifere. Tehnica folosită de romani în exploatările miniere din Dacia nu se deosebea foarte mult față de cea folosită în alte centre imperiale importante precum Egipt, Gallia, Grecia, Hispania, etc., aceasta fiind una mai înapoiată, bazată numai pe munca manuală a sclavilor și a oamenilor liberi. Condițiile de muncă ale minerilor erau printre cele mai rele, iar metodele tehnice, cele tradiționale. Daco-romanii foloseau trei tehnici de extracție a minereului aurifer: extragerea aurului aluvionar din diferite râuri ale Daciei Romane, realizată prin colectarea, pisarea, măcinarea și apoi spălarea nisipului aurifer, pentru a separa firișoarele de aur de impurități. O altă metodă folosită de aceștia era săparea unor puțuri largi în jur de 1-1,3 metri. Groapa era adâncită și lărgită treptat, minerii folosindu-se de scări săpate în stâncă. Când exista o aerisire bună roca era încălzită foarte tare și apoi stropită cu apă și oțet, aceasta crăpându-se, ușurând extragerea ei. Cea de-a treia metodă folosită, cea pentru exploatarea subterană, consta în săparea de la suprafață până la zăcământ a unor galerii de coastă. Extragerea minereului se realiza cu ajutorul unor dălți și ciocane și, uneori, cu ajutorul focului. La Ampelum (Zlatna) s-a dezvoltat în timpul stăpânirii romane un oraș a cărui existență era strâns legată de activitatea minieră a regiunii, aici aflându-se reședința procuratorului care organiza întreagă activitate minieră din Munții Apuseni. Așezarea romană se întindea pe 3 kilometri de-a lungul văii Ampoiului, însă topografia sa este neclară, săpăturile arheologice fiind

foarte restrânse, iar distrugerile cauzate de extinderea uzinei metalurgice fiind uriașe. În apropierea orașului Zlatna existau numeroase așezări ale coloniștilor mineri, proveniți din Dalmația, neintegrate în interiorul municipiului. Urmele unei colonii au fost descoperite pe versantul vestic al muntelui Breaza, aici existând dovezi a existenței unor canale și ale unui bazin de captat apa. Viața economică intensă din valea Ampoiului a atras o populație foarte diversificată din punct de vedere social și etnic, valea împreună cu orașul putând fi comparate cu un furnicar, pline de oameni: sclavi și muncitori liberi care lucrau asiduu în galeriile imperiale, negustori de metale, arendași de mine, funcționari ai împăratului care lucrau în birourile procuratorului etc.Puteau fi întâlniți aici oameni veniți din toate colțurile imperiului, dar cel mai frecvent din Dalmația și Asia Mică, dornici să participe la exploatările miniere ale Daciei. La Ampelum găsim prezente elemente ale Legiunii a XIII-a Gemina, fie ca membrii ai administrației miniere, fie ca veterani. Descoperirile epigrafice indică prezența unei unități militare la Ampelum sau în proximitatea lui, însă locația castrului este necunoscută. Printre vestigiile arheologice din perioada ocupației romane descoperite în Zlatna, se numără un atelier ceramic, un sarcofag de cărămidă în care a fost găsită o cană de bronz, și câteva altare închinate unor zeități romane.

După retragerea armatei și a administrației romane din Dacia la sud de Dunăre în anul 271, fosta provincie devine vulnerabilă în fața migratorilor. Populația locală a continuat exploatarea, însă la un nivel mult mai scăzut, datorită prădării constante de către popoarele migratoare care veneau și traversau țara. La mijlocul secolului al VI-lea, pe teritoriul țării se așează un val de triburi slavice, printre populația autohtonă. Majoritatea acestor triburi trec la sud de Dunăre, pentru a popula teritoriile dintre fluviu și Munții Balcani. În secolele VII și VIII, se așează încă un val migrator slav, mai puternic și mai avansat față de cel anterior. În timpul invaziei migratoare, populația daco-romană a continuat să trăiască în locuri mai retrase, ferite de invadatori. În perioada Evului Mediu, activitatea minieră de pe valea Ampoiului continuă să se dezvolte. La Zlatna sunt aduși mineri de etnie germană pentru a lucra în galerii. Începând cu anul 1748, se construiesc topitorii și șteampuri puse în funcțiune de forța motrică a apei, iar Zlatna devine un centru industrial important datorită topitoriilor sale, cea construită în 1750 funcționând până în secolul al XIX-lea. În anul 1771 la Zlatna funcționa o școală montanistică, ce pregătea specialiști în minerit, unde s-au format personalități marcante din istoria Munților Apuseni precum Avram Iancu și Petru Dobra. Datorită avocatului Petru Dobra, Zlatna va deveni un focar al revoluției de la 1848, după care orașul va rămâne un puternic centru al mișcării naționale și muncitorești.

După revoluția de la 1848, industria din țările române înregistrează un ritm de dezvoltare mult mai viu, comparativ cu epoca anterioară, mai cu seamă în Transilvania. Guvernul austriac desființează barierele vamale și încadrează Transilvania în 1850 în sistemul vamal unic al imperiului, toate aceste lucruri în scopul formării de piețe avantajoase de desfacere și baze de materii prime ieftine industriei austriece. La 24 ianuarie 1859 are loc unirea principatelor române sub domnitorul Alexandru Ioan Cuza. În această perioadă industria care avea la bază materii prime minerale a marcat un continuu și chiar spectaculos progres. Se dezvoltă industria petrolului, metalurgică, industria de extracție a sării, industria materialelor de construcție, etc. Dezvoltarea economică a Zlatnei de la sfârșitul secolului al XIX-lea prin intensificarea metalurgiei, determină înființarea în anul 1894 a unei *Școli de stat de meserii industriale* pentru cioplit și tocit piatra, care, devine Liceul *Corneliu Medrea* unde învăț și eu acum. La 1 decembrie 1918 are loc Marea Unire de la Alba Iulia, unde participă peste 1500 de români din Zlatna și din satele aparținătoare.

Mineritul este una dintre activitățile ce se află la căpătâiul dezvoltării civilizației umane, însă a avut dintotdeauna și efecte negative. De multe ori în istorie, nevoia de aur și resurse, cruciale dezvoltării statelor a dus la nașterea unor conflicte sângeroase, iar exploatarea excesivă a resurselor a dus la crearea unor dezastre ecologice, printre care a trecut și orașul meu. În trecut Zlatna a deținut infamul titlul de cel mai poluat oraș al României. În prezent însă, la Zlatna nu mai există activități miniere sau industriale, datorită închiderii uzinei de cupru, care a funcționat neîntrerupt din 1747, și a sistării activităților miniere din zonă, la începutul anilor 2000. În ultimul deceniu, datorită eforturilor locale, orașul a început să se refacă, după poluarea extremă cauzată în mare parte de gazele și substanțele toxice degajate de către uzina metalurgică, iar mediul înconjurător începe

treptat să se vindece. Acum orașul se străduiește să își formeze un viitor mai bun, devenind o atracție pentru turiști, datorită eforturilor depuse de către autoritățile locale.

Bibliografie:

- Balog Iosif Marin, 2016, *Mirajul aurului: economie și societate în "Cadrilaterul aurifer" al Apusenilor*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană;
- Bota Florin Cristian, Ciugudean Horia, Mircea Gabriela, 2013, *Zlatna de odinioară*, Alba Iulia, editura Altip;
- Fodor, Dumitru, 2005, *Pagini din istoria mineritului*, Deva, editura Infomin;

COMUNA ARICEȘTII-RAHTIVANI – PUNTE PESTE TIMP

CADRU DIDACTIC- PROF. IST. RADU NICOLETA
ELEVĂ- RADU MARIA LAURA TALIDA
COLEGIUL „SPIRU HARET" PLOIEȘTI

După cum spunea și Lucian Blaga, „ veșnicia s-a născut la sat". După părerea mea, născută și crescută la țară, în satul românesc timpul se „conservă'', locurile, oamenii, tradițiile, rămân aceleași, supraviețuind oricăror greutăți. Provin dintr-o comună din Prahova, numită Ariceștii-Rahtivani. În cercetările mele am încercat să mă duc cât mai mult în trecut, în speranța că locul meu natal a dat țării vreun conducător, vreun ctitor de mănăstiri, măcar un architect cu o lucrare celebră. Gândirea mea încă fragedă la 18 ani m-a împiedicat să văd ce comoară aveam în fața ochilor.

Numele comunei provine de la boierii Aricești, cealaltă denumire își are originea în satul Rahtivani. Pe vremuri, rahtivanul era slujbașul de la curte care îngrijea de hanașamentul cailor domnești. Comuna este formată din cinci sate, Ariceștii-Rahtivani, Buda, Nedelea, Târgșoru Nou și Stoenești. Se învecinează cu orașul Băicoi și comuna Florești la nord, la est cu comunele Blejoi și Păulești, cu comuna Târgșorul Vechi la sud-est, la sud-vest cu comuna Mănești, și cu comuna Filipeștii de Târg la vest. De asemenea, se află la numai 10 km. de Ploiești. Situată într-o zonă de șes, pe malul stâng al râului Prahova, comuna Ariceștii-Rahtivani se bucură de câmpuri fertile, păduri, dar și de resurse de subsol, cum ar fi petrolul.

În trecut, au exitat mai multe sate. La 1838 existau satele Ariceștii de Sus(dezvoltat în jurul conacului Cociu-Beiu), Ariceștii de Jos(format în jurul conacului și al moșiei Aricescu), Rahtivani, Nedelea și Țigănia, care aparțineau plășii Filipești și satul Crângul Teiului, care aparținea plășii Târgșor. Despre altă moșie componentă, Ariceștii de Mijloc, se știe că a aparținut lui Gheorghe Grogore Cantacuzino(Nababul), după cum arată un document din vara anului 1906, când inginerul hotarnic I.C.Gold vine în localitate pentru a întocmi planul și hotărnicia comunei.

Despre satul Stoenești avem izvoare istorice care îi afirmă existența încă din secolul XVI, când „un hrisov ieșit din cancelaria lui Neagoe Basarab, la 17 octombrie 1515-1517, întărea spătarului Dan, stolnicului Pârvul și unui oarecare Bârcă <<jumătate din satul Stoenești cu moară>>, în urma unei judecăți avute cu sulgerul Simca din Șitoaia, fratele postelnicului Marcea, care era cumnat cu domnul". Se face referire despre acest sat și într-un hrisov de la 1603 al lui Radu Șerban, dar și în 1609, când același Radu Șerban întărea marelui logofăt Lupu din Măgureni o ocină la Stoeneștii de Jos „de la Prahova".

Localitatea este pomenită în mai multe dintre documentele vremii, dar denumirea de Aricești este regăsită abia la 1 septembrie 1626, când postelnicul Mitrea dădea un zapis vătafului Enache prin care îi dădea o ocină, rumâni și vad de moară în „Arcești ot sudstvo Prah<ova>".În anul 1632 „de la Domnul, sau 7141 de la facearea lumii", satul Stoenești este dăruit lui Mareș căpitan din Ploiești de către Matei Basarab. Acest sat fusese luat de la Necula vistier care, împreună cu alți boieri mari ai țării, se ridicase împotriva domnitorului „cu oaste și cu război". Doi ani mai târziu, în 1634, este atestat în documente și Crângul Teiului, veche denumire pentru Târgșorul Nou.

Abia în secolul XVIII, în 1793 există documente cu privire la formarea satului Nedelea. Se spune că niște ciobani transilvăneni se stabilesc cu un an în urmă la Baba Ana, pe moșia lui Mihăiță Filipescu, iar lipsa apei îi forțează să se mute la Nedelea.

De când ne naștem și până plecăm de pe această lume, evenimentele cele mai importante din viața noastră se perindă în jurul bisericii. Nu mă consider o persoană profund spirituală, dar țin anumite datini. În satul meu-locuiesc în Ariceștii-Rahtivani-, există două biserici. În cea „nouă" am fost botezate și eu și mama și bunica mea. Cea „veche" se află în interiorul cimitirului, și trec pe lângă ea când merg să aprind lumânări înaintașilor. Mereu am trecut pe lângă acest lăcaș făcându-mi semnul Sfintei Cruci, dar niciodată nu m-am întrebat de când se află acolo, cine la ctitorit și de ce nu se mai oficializează slujbe în el. Trebuie să vă recunosc că atunci când am început acest eseu am vrut să vă vorbesc numai despre Biserica „Sf.Ilie",„Sf.Nicolae". Din păcate, în timpul scurt pe care l-am avut la dispoziție, am întâmpinat diferite probleme în cercetare. Vă rog, astfel, să îmi

acceptați părerile de rău pentru că aceste rânduri care vor urma nu vor fi la fel de bine susținute de izvoare istorice.

Biserica „Sf.Ilie”„Sf.Nicolae” a fost construită de Ilie Aricescu, împreună cu soția sa Neaga și cu vel vistierul Enache Văcărescu, în anul de grație 1777, în timpul domnului fanariot Alexandru Ipsilanti. Aceasta figurează în „Lista monumentelor istorice (2015)” din județul Prahova la numărul 350. „Construit din piatră și cărămidă, monumentul are un plan triconic cu abside circulare în interior și hexagonale la exterior, turlă pe naos, pronaos rectangular, dezvoltat și pridvor cu arcade sprijinite pe stâlpi groși de zidărie. Pridvorul păstrează picture murale din secolul al XVIII-lea. În pronaos, fresca de epocă a fost suprapusă cu alta efectuată pe la sfârșitul veacului al XIX-lea (posibil cu prilejul reparațiilor din 1887). Monumentul se află într-o stare înaintată de degradare”. Ruinele poartă și astăzi această inscripție:„Această Sfântă Biserică s-a ridicat întru hramul Sf.Prooroc Ilie si Sf. Nicolae in zilele prea Înălțătorului nostrum Domn Alexandru Ipsilanti, de robul lui Dumnezeu Ilie Aricescu cu soția sa Neaga, și de robul lui Dumnezeu Enache Văcărescu, vel vistier la 1777”. Vă mărturisesc cu rușine că monumentul istoric, vechi de mai bine de 200 de ani nu doar că se află intr-o stare avansată de degradare, dar a fost transformat într-un fel de depozit. Construcția stabilă o mai ține în picioare, dar nepăsarea va face ca, în câțiva ani, îngerii și sfinții de pe pereți, pictați cu multă măiestrie, să dispară pentru totdeauna.

În comună figurează în „Lista monumentelor de cultură” din 1956 mai multe monumente. Spre exemplu, în satul Nedelea figura la nr.380 o cruce de piatră, datând din prima jumătate a secolului al XIX-lea, situată în parcul Școlii speciale. La Stonești se pare că ar fi existat ruinele unei biserici, cu hramul „Sf.Nicolae, Sf.Ioan Botezătorul și Cuvioasa Parascheva”. Se pare că influnța familiei Filipescu s-a manifestat și în satul Nedelea, deoarece am găsit informații care atestă ca biserica din sat, „Sf.Voievozi”, a fost ridicată în 1793, de Mihai Filipescu.

Pe lângă Biserică, altă instituție de tradiție în comună este Școala. Nu se știe cu exactitate când au început să funcționeze școlile în comună, dar un document datat la 1838 spune că funcționau ca învățători pentru satele Ariceștii de Sus, Ariceștii de Jos, Rahtivani și Țigănia Nicolae Popescu, Nicolae Moisescu pentru Nedelea și Vlad Tudosescu pentru Crângul Teiului. În Dicționarul geografic al județului Prahova” publicat la 1897 se preciza însă faptul că în această comună „carte a început să se învețe de prin 1858 și peste vreo doi ani s-au suspendat. În 1872 s-a reînceput și iarăși a încetat în 1884 de când funcționează regulat”. Se mai cunoaște și faptul că, la sfârșitul secolului XIX, numărul știutorilor de carte depășea 300 de inși în localitățile componente, ceea ce înseamnă mult în comparație cu alte comune.

Dar oamenii din comună nu sunt decât școliți și credincioși, sunt și eroi. Dovadă în acest sens stau cele două monumente din Nedelea și Ariceștii-Rahtivani, închinate eroilor din cele două Războaie Mondiale.

Aceasta este doar o scurtă istorie a comunei din care provin. Locul meu natal nu a dat țării vreun conducător, vreun ctitor de mănăstiri, nici măcar un architect cu o lucrare celebră. Comoara despre care vă vorbeam când am început această lucrare este faptul că, timp de o lună, cât am făcut cercetările, am avut parte de experiențe minunate. Am avut ocazia să studiez documente vechi la Biblioteca „Nicolae Iorga” din Ploiești, documente peste care nu aș fi dat dacă nu mă pregăteam pentru acest proiect. Am avut ocazia să îmi cunosc originile și să aflu că sunt numai 75% româncă, că bunicul din partea tatei era machedonean. Despre cântecele ritualice pe care eu le ascultam pe internet, a aflat că erau practicate și în zona noastră(Paparuda-dansul ploii). Cel mai important lucru nu l-am aflat, ci l-am gândit. M-am gândit că poate, peste câțiva ani, vă veți aduce aminte de numele meu, citind o carte cu temă istorică. Poate că voi începe chiar cu monografia comunei, asta rămâne de văzut.

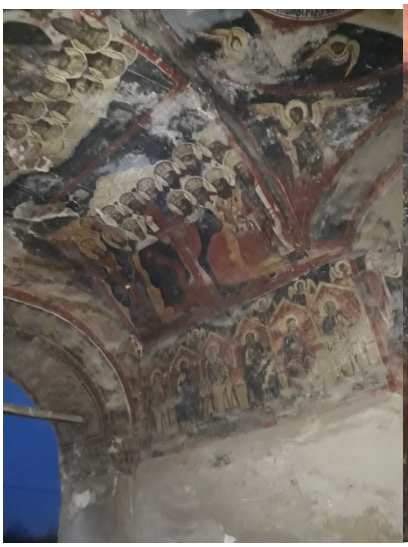
Aș vrea, totuși, să închei parafrazând cuvintele unui filosof român pe care le-am auzit de curând. Un pământ oarecare, pentru mine, este țara mea. Un sistem lingvistic oarecare, pentru mine, este limba mea. Iar o istorie oarecare, pentru mine, este istoria mea! Astfel că, pentru dumneavoastră, ceea ce am prezentat mai sus este o istorie oarecare, însă, pentru mine, este istoria locului din care vin, este istoria mea.

BIBLIOGRAFIE

- APOSTOL, MIHAI, 2004, *DICȚIONAR ISTORIC AL JUDEȚULUI PRAHOVA, EDITURA PLOIEȘTI-MILENIUL III, PLOIEȘTI*
- BRĂTESCU, PAULINA- MORUZI, IOAN- ALESSANDRESCU, C., 1897, *DICȚIONAR GEOGRAFIC AL JUDEȚULUI PRAHOVA, format PDF*
- POTRA, GEORGE și SIMACHE, NICOLAE, 1969,*Contribuții la ISTORICUL ORAȘELOR PLOIEȘTI ȘI TÎRGȘOR(1632-1857),* COMITETUL PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ AL JUDEȚULUI PRAHOVA ȘI COMITETUL DE CULTURĂ ȘI ARTĂ AL MUNICIPIULUI PLOIEȘTI, PLOIEȘT

ANEXE

Biserica ,,Sf.Ilie și Sf.Nicolae”- Ariceștii-Rahtivani

Detalii Biserica ,,Sf.Ilie și Sf.Nicolae”- Ariceștii-Rahtivani

Amplasarea comunei Ariceștii-Rahtivani în cadrul județului Prahova

Monumentul Eroilor din Primul și al Doilea Război Mondial, Ariceștii-Rahtivani

ROMÂNIA DODOLOAȚĂ – POVESTE, ISTORIE, SUFERINȚĂ

PROFESOR: IOAN VISOSCHI
ELEV: MAXIM IZABELA-IOANA
COLEGIUL NAȚIONAL „NICOLAE IORGA“

O floare? Vreo albină? O copiliță cu ochii azurii? Un băiețandru care își cerșește clipele copilăriei într-un joc de șah? Pate că da..., însă pentru mine imaginea României a fost desenată de C.D. Rosenthal care a dat grai unui tablou cu o romăncuță care își poartă drapelul având iernile în priviri și primăverile în pragul ușii. Printre săbii, sânge, victorii, zâmbete uitate și lacrimile măștilor de teatru, a dăinuit în timp, a luptat pentru dreptate și pentru scopul ei preasfânt, de a-și uni puterea, tradiția și neamul de sora ei, Basarabia. Un ținut cu aceeași limbă și același creator necunoscut pe care Prutul l-a persecutat din prima clipă, râul fiind un zid greu de sfărâmat, e ca și cum ai vrea să atingi cerul agățându-te de un puf de păpădie.

Poziția strategică, munții, dealurile, câmpiile roditoare, Marea Neagră și bogățiile pământului au îmbrăcat teritoriul României și al Basarabiei într-o hlamidă presărată cu nestemate pe care marile puteri ale istoriei au vânat-o mereu: Imperiul Roman, Imperiul Otoman, Imperiul Habsburgic sau U.R.S.S..

Bariera, căzută brusc peste trupul celor două surori, a despărțit familii, frați de sânge, copii de mame îndurerate, a îngrădit două părți ale unui întreg, fructe ale aceluiași pom, așa cum scria în cartea mea de limba română din clasa a II-a „România dodoloață”, care cândva pe timpul Regelui Ferdinand Întregitorul a existat, iar acum se află sub numele România și Republica Moldova Încerc să simt crivățul și suferința din ochii, de pe chipul fetei din tablou și încrezătoare să-i aduc o lacrimă jucăușă, timidă și nerăbdătoare care să-i atingă obrazul, să-i mângâie inima României. Și o privesc atent, ea îmi surâde și ceva îmi spune să o ascult:

„Copilă, tu crede poeții ce scriu
Căci lor li s-a dat o putere
S-audă mai bine, să simtă mai viu
Întreaga a lumii durere .”
George Coșbuc

„Acum am un vis neîmplinit,
Copil al suferinții
De jalea lui ne-am răposat
Și moșii și părinții”
Octavian Goga

Să gândești cu propria-ți minte a fost, este și va fi o nebunie, va fi o deznădejde sau o clipă de extaz. Propria-ți minte, propriile cugete și simțăminte ne-au zidit să fim cine suntem, poate dacă Napoleon Bonaparte cucerea Rusia, noi nu am fi fost protagoniști în romanul comunist. Poate dacă unul dintre oamenii politici din Paris nu ar fi propus în cadrul congresului pentru prima dată ca România să-și unească hotarele cu Basarabia, nu aș mai fi vorbit acum, aici despre România Mare. Pentru că istoria însăși este cuvântul unor oameni, unor simpli oameni, care au încercat „să învârtă ghemul ăsta de pământ pe dește”.

În 1914 izbucnește de nicăieri și spre nicăieri Primul Război Mondial. Pe atunci România nu se împăca cu gândul că ar fi putut să-și măsoare forțele cu marile purteri care își jucau deja rolul pe scena lumii.

Antanta, Puterile Centrale, alianțe peste alianțe, au plantat in inima României un vis cu aspirații de victorie și conturat cu asumare. Românii din ducatul Bucovinei și românii din Transilvania erau tolerați sub paloșul Imperiului Habsburgic, Basarabia era sub ocupație rusească de mai bine de un secol și România voia să-și reîntregească hotarele. Astfel începe războiul și pe meleagurile românești. În vara lui 1916, România intră în război pentru întregire națională. Fără a se gândi la

zilele de teroare, fără a se gândi la Generalul „Ger” sau la Sublocotenentul „Soare”, își lustruiește armele, își asumă destinul și primește în același an un ultimatum din partea Antantei, dacă va intra în scena alături de pesonajele principale – Franța, Imperiul Britanic și Rusia – semnează, își ține arma dârză și luptă.

Alături de ruși, românii au reușit să rupă frontul austro-ungar de la Mărăști. Patriotismul, dragostea, curajul și demnitatea au făcut dintr-o tânără de 22 de ani un adevărat erou. „Pe aici nu se trece” a spus Ecaterina Teodoriu. Pentru a-și răzbuna frații și tatăl, Ecaterina s-a înrolat în armată luptând cot la cot cu soldații din regimentul 18 Gorj și apărând buchetul acesta de flori pe care noi astăzi îl prețuim în vreme de pace. Încurajată de Regina Maria și de conducătorii armatei, învingându-și toate prejudecățile, Ecaterina s-a aflat mai mereu pe linia frontului din Moldova. În a treia bătălie de pe Oituz, în 22 august 1917, în luptele din apropierea Dealul Secului-Muncel, răpusă de câteva gloanțe ale inamicului, Ecaterina moare strigând în fruntea plutonului „înainte, băieți!”. Generalul Ernest Broșteanu a notat în jurnalul de operațiuni al Dîviziei a XI-a: „Am pierdut astăzi pe eroina noastră, voluntara Ecaterina Teodoriu, care a căzut vitejește în capul plutonului ei, îmbărbătându-și soldații”.

Luptele și vrajba au continuat, Primul Război Mondial insistând să-și țească pânza. Timpul și-a strecurat emoția în existență, a scris poezie și a cultivat deseori zgomot din care mai apoi a răsărit simplitate și visul pentru o nouă realitate. „Să lăsăm ca asupra frunții lui palide, acum liniștite, să cadă o umbră mângâietoare a depărtatului tricolor nevăzut.”(Nicolae Iorga). Unul dintre cei care au avut curajul să demonstreze că și soarele e o stea, a fost, este și va fi George Coșbuc – „Cel ce cântat toate vitejiile neamului, de la Gelu al legendei până la dorobanții din ’77, moare fără să fi văzut cu ochii sub steag pe aceia cari au onorat din nou sfântul drapel al țerii.”(Nicolae Iorga)

Să știi să transpui în versuri durerea sau fericirea, să știi să te bucuri de frumos, în adevăratul sens al cuvântului, să știi să privești cerul chiar dacă norii se răzbună, să simți că fiecare neam are o poveste – trebuie să dezgropi esența din esență. George Coșbuc a fost unul dintre susținătorii Marii Uniri, s-a bazat pe cultură și pe fraternitatea dintre popoare, a fost ales membru titular al Academiei Române în anul 1916, însă lumânarea sufletului său s-a stins înainte să-și poată vedea visul împlinit.

Memorialist, scriitor, filolog clasicist, traducător, istoric geopolitic, prim-ministru, filosof, istoric literar, savant… am enumerat doar câteva dintre profesiile unui singur om, un om care a descoperit o fărîmă din marele secret al universului – Nicolae Iorga. Un om care a reușit să fie parte a soluției, un om căruia nu i-a fost frică de consecințe, ci cu argumente și opinii proprii a dat frâu liber ideilor și conștiinței sale, dar și ale poporului. Savantul a considerat că un neam care nu-și cunoaște istoria e ca un copil ce nu-și cunoaște părinții, așa că el a înțeles că e dator să vorbească națiunii. Prin discursurile sale i-a pregatit pe români pentru că în timpul războiului aveau să îmbrace mantaua „cârpită” a lui Gogol, dar datorită ei a fost posibilă unirea de la 1918.

Bătăliile de la Argeș, de la Târgu Jiu, de la Mărăști, Mărășești, Oituz, și toate celelelalte au fost purtate de soldații care s-au târât prin tranșee, care au pus șoricioaică în cafeaua morții, care cu arma în mână au luptat cu dragoste de țară și cu dorul de familie în suflet, care s-au jertfit pe altarul țări au făcut ca la eliberarea de povara războiului să fie așezate cu cinste hotarele României Mari, ale României dodoloațe.

În 1918, strategic, scrise și rescrise, sunt rostite ultimele replici de către personajele Austria și Germania. Generalul „Ger” s-a împăcat cu sublocotenentul „Soare”, s-au comemorat eroii și ne-am numărat trandafirii și macii aruncați pe scenă. Un trandafir avea pe frunze desenat teritoriul Transilvaniei și în loc de nervuri era scris 1 Decembrie 1918, în loc de petale pictată unirea Transilvaniei cu România, un alt trandafir avea petalele albe nuanțate cu negru pe care era gravată unirea Bucovinei cu România. România a rămas la fel? Da, cu ușoare modificări…, dar de astă dată un buchet de maci stropit cu 27/28 martie 1918 avea petalele împletite cu tricolor, cu simțământul dulce dintre două surori, conturat de Basarabia, sora României, iar frunzele suave ale macilor erau hotarele tuturor pământurilor pe care vieţuiau românii.

Timpul nu stă în loc pentru nimeni și pentru nimic, anii au trecut, secole s-au schimbat, flori s-au veștejit și orizonturile s-au deschis din ce în ce mai mult, frunze au căzut și bruma le-a

acoperit, iar acum, aici vă scriu în anul 2018 depre acum o sută de ani, când moșii noștri înfăptuiau Marea Unire.

Bibliografie

Iorga, Nicolae, 2009, *Oameni cari au fost*, ediție critică, note și comentarii de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, donație George Constantin Păunescu, Tipografia de Sud, Craiova, ISBN 978-973-0-07140-5

Cioroianu, Adrian, 2013, *Cea mai frumoasă poveste*, editura Curtea Veche, București

GALAȚIUL EROIC

PROFESOR COORDONATOR: DĂNĂILĂ LAURA MARILENA
NUME ELEV: BUCUR MARIUS EMILIO
COLEGIUL ECONOMIC "VIRGIL MADGEARU" GALAȚI

Cine nu a visat vreodată pe vremea când era copil să fie erou? Este un statut tânjit atât de mult de cei mici și se pare că a fost de multe ori dorit și de cei mai mari. Totuși, trebuie să recunoaștem că cei mai de cu seamă eroi, care sunt iubiți de istorie și fără îndoială de oameni, ajung să fie acele persoane ce nu au căutat faima, ci au dat dovadă în munca lor de pasiune, hotărâre și curaj, nedorind nimic altceva decât binele celorlalți și concomitent al națiunii. Când eram mic, obișnuiam să-l ador pe Napoleon. Nici acum nu știu de ce. Poate că m-a atras iscusința lui pe câmpul de luptă și curajul, sau poate statutul lui de cuceritor, atât la propriu cât și la figurat. Mă atrăgea un erou francez, ce nu avea nicio legătură cu țara mea, însă cu timpul am ajuns să învăț mai multe despre poporul meu și în acel moment am descoperit ceva: Avem eroi! Și încă câți! Evident, nu mă refer la acele personaje supranaturale din filmele Marvel, ci de oameni adevărați ce au trăit, respirat și mâncat ca mine. Este un sentiment extraordinar când îți dai seama că cineva asemenea ție, cândva, a ajutat atât de mulți oameni. Este și mai frumos când descoperi astfel de persoane în imediata ta apropriere. Nu contează că acum numai sunt printre noi. Simplul fapt că poate călcăm pe același pământ și admirăm peisaje asemănătoare, deși acum remodernizate, chit că în perioade diferite, te aproprie de locul unde trăiești și îți dă speranță. Până la urmă, cum ai putea să-i dezamăgești pe cei care au muncit atât de mult pentru a-ți oferi viața de acum? Aleg să vorbesc despre orașul meu pentru că am și despre ce și simt nevoia să-l fac cunoscut celor care l-au ignorat. L-am numit "Galațiul eroic" cu un motiv și acela, evident, pentru că el, în sine ca oraș, a jucat un rol important în istoria României și pentru că ascunde poveștile extraordinare ale unor oameni ce și-au jertfit de cele mai multe ori viața pentru scopul binelui comun sau s-au luptat să ne apere intersele, să ne dezvoltăm, să ne extindem, ca familiile lor să trăiască. Îmi doresc să readuc spre lumină viețile unor oameni demni de numele de eroi, să-i invoc spre a-și împărtăși peripețiile dar și a arăta ce ascunde atât de frumos acest oarș. Până la urmă, nimeni nu îl poate cunoaște mai bine decât un gălățean ce s-a născut și în prezent își trăiește adolescența aici.

Pentru a înțelege orașul, trebuie să ne deplasăm puțin și să călătorim într-o sferă geografică ce are să prezinte coordonatele. Este important să vizualizezi, fie și puțin, poziția sa pe hartă pentru a te familiariza în sine cu acesta. Știut de toată lumea este faptul că orașul Galați este situat de-a lungul cursului fluviului Dunărea, de asemenea și unul dintre importantele artere fluviale din Europa. Galați este un județ în regiunea Moldova din România. Județul Galati face parte din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (împreună cu județele Vrancea, Buzău, Brăila, Constanța și Tulcea), din Euroregiunea Dunării de Jos (alături de raioanele din sudul Republicii Moldova și vestul Ucrainei) precum și din Zona Economică Libera Galați-Giurgiulești-Reni. Situat la extremitatea est-centrală a României, la confluența Dunării cu râurile Siret și Prut, județul Galați are o suprafață de 4.466 km², ceea ce reprezintă 1,9 % din suprafața țării. Acum urmează partea de climă și vegetație. Poate părea o bucată de informație nefolositoare, însă acestea ne ajută să vizualizăm oarecum condițiile în care eroii noștri și-au trăit viața. Cine știe, poate toleranța la durere și eșec o fi fost dezvoltată de-a lungul a sute de ani de populație ca urmare a unui proces de adaptare oferit drept răspuns condițiilor grele de trai gălățene. Cu siguranță este o problemă ce parcă merită studiată puțin. Descoperim că teritoriul județului Galați aparține în totalitate sectorului de climă continentală (partea sudică și centrală însumând mai bine de 90% din suprafață, se încadrează în ținutul de climă de câmpie, iar extremitatea nordică reprezentând 10% din teritoriu, în ținutul cu climă de dealuri). În ambele ținuturi climatice, verile sunt foarte calde și uscate, iar iernile geroase, marcate de viscole puternice, dar și de întreruperi frecvente provocate de advecțiile de aer cald și umed din S și SV care determină intervale de încălzire și de topire a stratului de zăpadă. Se pare că într-un fel chiar aveam dreptate. Aceste condiții climatice par să-i fi influențat pe protagoniștii noștri. Să nu uităm și de inundațiile dezastruoase de la începutul primăverii care atacă județul după

topirea zăpezilor. Oamenii au fost nevoiți să se adapteze acestor feste jucate de natură și au reușit, dezvoltând o mare capacitate de a îndura neajunsurile și munca grea. Pentru a reține și mai bine acest județ, iată și o legendă : În partea de răsărit a județului, pe teritoriul comunei Băneasa, între localitățile Băneasa și Roșcani, se află Pădurea Băneasa, în care, pe lângă pădurea în sine este ocrotit și bujorul sălbatic, pe seama căruia s-au creat legende și o mare serbare populară care are loc în fiecare an. Se spune că bujorii ar fi apărut din sângele moldovenilor căzuți în lupta de la Roșcani, de la 1574, când armata lui Ioan Vodă cel Viteaz a fost învinsă de turci datorită lipsei de apă. Și în pădurea de la Hanu Conachi se desfășoară în fiecare an, sărbătoarea salcâmului. Aceste două rezervații constituie nu numai obiective științifice, dar și atracții permanente pentru turiști.
În cazul în care aceste informații sunt prea greu de asimilat, există mereu doi mari giganți ai orașului ce te pot ghida cu gândul la județ, ArcelorMittal și Damen. Cel mai mare combinat din România, deși devastat acum și mai mult fier vechi, nu are cum să își piardă faima încă pentru câțiva ani, cel puțin.

După această întroducere a orașului, putem avansa în adevărata topică a eseului, eroismul gălățean. Prin poziția sa geografică, se pare că orașul Galați a fost mereu un punct de tranzit. Învățăm mai mereu la istorie despre Primul Război Mondial și prin urmare, toți elevii au cunoștință despre episodul înfrângerii de la Turtucaia din august 1916, și mai ales cum că după ce inamicul a ocupat după Oltenia și Muntenia și capitala țării , situația țării era dezastruoasă. Populația cu tot ce însemna Curtea Regală, Parlamentul, Guvernul și Armata s-au mutat în Moldova. Dacă ne readucem aminte de lecția de geografie prezentată anterior, județul se află la sudul Moldovei și prin urmare, orașul în sine a devenit un mare centru al evacuării. Este și normal dacă te gândești că era prima destinație a celor care veneau din sudul României. În această periodă vorbim de un oraș întreg ca erou, nu de o singură persoană, căci mă refer la el ca punct comun ce a depus un uriaș efort în spatele frontului. Este trist când te gândești la toate acele morți...tați pierduți, un frate, un iubit, soț, fiu, un prieten... Desigur, nu toată lumea a murit, însă au fost mulți răniți. Aici a intrat în joc populația orașului. Ei au ajutat la îngrijirea răniților, refugiaților, un lucru destul de greu dacă mă întrebi pe mine. Orașul era zilnic bombardat, deci este ușor de imaginat și panica. Se cunoaște situația critică din spitale. Pe lângă numărul mare al răniților, medicii luptau la propriu cu numărul redus de paturi, cu lipsa medicamentelor, a combustibilului pentru foc și medicamente, condiții în care au izbucnit epidemii de tifos și de variolă. Mi-aș fi dorit să găsesc pe cineva care să-mi împărtășească povestea asta, însă nu am putut. Totuși, am găsit câteva infornații interesante despre această problemă într-un articol dintr-o revistă gălățeană scoasă recent cu ocazia centenarului, “ Proba de foc a Galaților în Primul Război Mondial”, și am descoperit locuri ce au constituit spitale temporare pe timpul războiului, dar și exemple de oameni ce s-au dedicat dorinței de a apăra și salva răniții. Citind povești de acest gen, nu ai cum să nu te emoționezi. Sunt invidios pe acele persoane care fără să le pese de ei, au îngrijit bolnavii, chiar dacă unii au ajuns să moară infectați. Pesemne capacitatea lor de empatie depășește norma comună. Aici amintesc pe doamna dr Mausa Economu ce a ajutat la triajul bolnavilor contagioși și a contactat tifos. Liceul Vasile Alecsandri, liceul acum de top al orașului, a devenit Spitalul nr. 192, în localul școlilor primare de băieți nr.2 și nr.4 de fete. Desigur că nu era destul loc în măsura în care răniții români și ruși sosiți cu trenurile se ridicau la 15.000, așa că au fost construite bărăci sanitare ambulatorii, s-au adăugat anexe la spitale vechi. Spital a devenit și Palatul Episcopal, Liceul Israelit și școala Normală. În final orașul a fost decorat de guvernele Italian și francez, dar mai mult mă marchează imaginea devastatoare a răniților decât acele premii câștigate. O secvență de natură monstruoasă, tristă prin realitatea sa este următorul citat: “ Toate drumurile ce pornesc din Galați- continua institorul- erau chiar de la marginea orașului străjuite pe margini de morminte mereu proaspete și tot mai dese”. Într-adevăr, Galațiul a fost erou în Primul Război Mondial, căci a ajutat la tratarea răniților, însă prețul cerut de un război este de natură să șteargă orice urmă de bine prin suferință.

În orașul Galați există o stradă, Strada Regiment 11 Siret, de asemenea și locul unde se află locuința mea. Prima oară când mă mutasem aici fusesem oarecum curios în legătură cu numele neobișnuit și mai târziu, când am învățat că multe străzi au primit nume fie după personalități, fie după anumite evenimente importante, am fost intrigat. La început bănuisem că era vorba despre

ceva din armată, pentru că tot pe această sradă se află și un cămin pentru militari. Aruncă puțin mister în viața unui adolescent și gata, explodează din dorința de a afla mai multe. Din acest motiv mi-am întrebat apropiații despre însemnătatea numelui străzii și am aflat că într-adevăr au fost un corp al armatei ce a luptat vitejește împotriva inamicului. În timp ce căutam informații despre ei pentru un proiect, am rămas profund marcat de informațiile descoperite în legătură cu moartea multora dintre ei. În luptele pentru eliberarea Ardealului românesc, din aprilie 1917, Regimentul 11 Siret pierduse 500 de oameni care, după ce au fost răpiți de recruții din celebra Divizie de secui, au fost uciși prin tortură, iar apoi cadravele lor au fost lăsate la vedere, chipurile în semn de avertisment pentru armata română. La fel s-au întâmplat multe astfel de atrocități în bătăliile lor cu maghiarii și secuii. Poate că pentru mulți oameni acest regiment nu reprezintă un adevărat interes, dar pentru mine chiar sunt adevărați eroi gălățeni care merită cunoscuți. Îi privim ca niște neînfricați care au luptat vitejește, dar eu cred că în realitate erau terifiați, însă gândul de a-și apăra familiile și țara i-au determinat să lupte mai departe, plus să nu uităm de instinctual de supraviețuire. Până la urmă, erau doar niște oameni ca noi care au căzut pradă unei sorți potrivnice. Sunt eroi în ochii mei pentru că au avut curaj, pentru că erau oameni, pentru că au luptat.

În Galați se regăsește un loc unde este ridicat un important monument pentru a se readuce aminte de cei căzuți la datorie. Este Cimitirul Eternitatea. Poate că pare un loc inedit, puțin înfricoșător, dar dacă ne gândim puțin, la urma urmei istoria înseamnă și moarte. Este lumea cealaltă, ceva ce seamănă cu teritoriul lui Cerberus. Numele este interesant. Eternitate, adică vecie, infinit, continuitate, poate viață? Viață prin moarte, căci ei trăiesc în istoria colectivă, undeva în conștiința omului ce își dă seama că singurul motiv pentru care el pune piciorul pe acest pământ este datorat celor care au murit înaintea lui, care au trecut în neființă. „Eternitatea” este un adevărat muzeu de istorie. Primari, prefecţi, avocaţi, scriitori care au strălucit în vremea lor şi au ajuns aici…Vechi familii avute de negustori greci sau armeni au avut monumente impunătoare, în „centru”. Statui sau capele sunt şi astăzi, deşi mâncate de timp, adevărate frumuseţi. Monumentul unui comandor, acum asediat de alte morminte şi de copaci groşi este în întregime din fier: un cabestan, o ancoră cu lanţ cu tot: ce putea fi mai potrivit. Un aviator, nu departe, are o elice pe mormânt…Soldaţii căzuţi peste Prut, în războiul din Est, au fost aliniaţi în dreapta cimitirului, la margine. Trupurile ofiţerilor înmormântaţi de familii în apropierea Monumentului Eroilor Primul Război Mondial pot fi recunoscute după urmele de daltă care au răzuit inscripţia cu locul în care au căzut sau data, care ar fi însemnat acelaşi lucru compromiţător: au luptat împotriva Armatei Roşii sovietice…Mateloţi, infanterişti, un aviator; soldaţi, sublocotenenţi, brigadieri – cu toţii îngropaţi sub cruci din fier sub formă de spadă, câţiva „supuşi algerieni”, musulmani, alături de aceştia... Şi un căpitan rus… Sunt eroi străini căzuţi alături de români, „pentru cauza Dreptului şi Civilizaţiei”, în Primul Război Mondial. Sunt aici ca dovadă a eroismului și acum se odihnesc după atâta muncă și chin. Și-au câștigat dreptul.

Fie că vorbim de o personalitate anume cum ar fi Eremia Grigorescu ce a urmat școala primară și gimnaziul la Galați și născut în acest județ, celebru prin al său memorabil “ Pe aici nu se trece!”, sau despre veteranul gălățean din Al Doilea Război Mondial, Constantin Ionescu, ce mărturisește cumpliții ani de război, ori de oraș întreg ce a participat în cadrul aprigilor războaie și conflicte românești, este cert că orașul Galați este unul eroic. Nu sunt eroi doar prin vitejie, ci prin faptul că au dat dovadă de o imensă capacitate de empatie, iubire față de familie și că nu au fugit de responsabilități. Să nu uităm că și eroii sunt oameni, că au frici, că pot fi răniți și că au fost. Nu doar rănile fizice te pot ucide, ci și traumele, ori ei au dat dovadă de putere. Cert este că lumea ar fi fost mai înfricoșătoare fără eroi, iar Galațiului, în splendoarea sa, i-ar fi lipsit strălucirea dată de acești oameni de valoare.

RĂZBOIUL DIPLOMATIC AL ROMÂNIEI

PROF. BUTA IULIANA,
SASU AUGUSTIN-CLS A XII-A, COLEGIUL NAȚIONAL „TITU MAIORESCU" AIUD

Motto:„*A sosit un ceas pe care-l aşteptăm de peste două veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viaţă naţională, pentru care am muncit şi am scris, am luptat şi am gândit… A sosit ceasul în care cerem şi noi lumii, cinstit, cu arma în mână, cu jertfa a tot ce avem, ceea ce alte neamuri mai fericite au de atâta vreme, unele fără să fi vărsat o picătură de sânge pentru aceasta, dreptul de a trăi pentru noi, dreptul de a nu ne da nimănui, ca robi, rodul ostenelilor noastre".*

Nicolae Iorga

Data de 1 decembrie 1918 reprezintă pentru români realizarea țelului și idealului național, anume constituirea statului național unitar român cuprinzând toate teritoriile de drept ale acestui popor. Contextul în care s-a realizat acest vis este unul deosebit de rar întâlnit în istoria europeană, dar și în cea universală. Scânteia care a declanșat totul și care a schimbat radical destinul României dar și cel european, a fost Primul Război Mondial, în care, atât Armata Română cât si elita politică românească au dus o luptă continuă și tenace pentru înfăptuirea Marii Uniri, chiar și după încetarea focului.

Declanșarea Marelui Război (28 iulie 1914) s-a abătut ca un trăznet asupra Europei dominată de cele mai puternice imperii coloniale si multinaționale, aflate într-o continuă stare de tensiuni și conflicte politice și militare. Pentru România, războiul a reprezentat calea izbânzii și a luptei decisive privind viitorul statului și poporului său. Ion I.C.Brătianu, prim ministru al Regatului României din acea vreme (funcție deținută de cinci ori), care a dominat scena politică românească a secolului XX, a susținut cu o hotărâre fermă intrarea României in conflagrația mondială de partea Antantei(Anglia, Franța, Italia, Imperiul Țarist și SUA), împotriva Puterilor Centrale(Germania, Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Otoman și Bulgaria) declarând: „*Azi problema este: sau să renunţăm la orice am putea obţine prin victoria Antantei, sau să intrăm în război. Eu m-am angajat desăvârşit*".

Alături de Armata Română și populația civilă care a trecut prin focul iadului pentru înfăptuirea Marii Uniri cu prețul a enorme pierderi materiale și umane (800 000 de civili și soldați căzuți la datorie) înfruntându-se cu adevărați „coloși" ai Europei, a luptat și clasa politică românească care s-a mobilizat excepțional cu o unitate și determinare extrem de rar întâlnită. Politicienii vremii au purtat un adevărat război mai puțin cunoscut publicului larg, dar care a contribuit decisiv la prestigiul și recunoașterea internațională a noului stat: România Mare.

Sfârșitul războiului a însemnat dispariția imperiilor multinaționale și apariția nor state naționale tinere și independente. Acestea se caracterizau printr-un remarcabil potențial economic, militar și politic, mai ales în Europa Centrală și de Răsarit unde era nevoie de o stabilitate eficace. În acest context, România a jucat un rol cheie, având în vedere haosul provocat de prăbușirea Imperiului Austro-Ungar, amenințarea bolșevică din fostul Imperiu Țarist și conflictele generate de noile granițe dar și politica revizionistă a țărilor înfrânte.

Încetarea ostilităților în urma capitulării germane (11 noiembrie 1918) a determinat convocarea Conferinței de Pace de la Paris (1919-1920), în cadrul căreia s-au reunit delegații din peste 30 de state învingătoare (statele învinse fiind excluse). Fiecare delegație era compusă din oameni politici, consilieri, economiști, diplomați și diverși specialiști. Conferința s-a desfășurat pe baza principiilor președintelui american Woodrow Wilson, enumerate „în cele 14 puncte", între care se regăseau: dreptul la autodeterminare și creearea Ligii Națiunilor - cu scopul de a asigura pacea și securitatea colectivă „atât a celor mari, cât și a celor mici".

În acest context, între Marile Puteri învingătoare au apărut neînțelegeri, iar spre marea dezamăgire a micilor națiuni, printre care și România, nu toți participanții aveau drepturi și posibilități de exprimare egale. În vârful ierarhiei dreptului de exprimare s-a regăsit „consiliul celor zece", care, după martie 1919 a devenit „consiliul celor patru"(„cei patru mari"). Premierul

francez- Georges Clemenceau (președintele conferinței), premierul britanic-David Lloyd George, premierul italian Vittorio Emanuele Orlando și președintele american Woodrow Wilson, au luat deciziile cele mai importante fără a consulta celelalte delegații. De asemenea statele participante au fost împărțite în două categorii: „state cu interese generale", adică Marile Puteri învingătoare și „state cu interese limitate"- statele mici și mijlocii. S-a produs astfel o discriminare și o încălcare a principiului egalității între state. După deschiderea conferinței a devenit evident faptul că fiecare delegație își urmărea propriile interese, multe dintre ele contradictorii cu ale celorlalte.

Delegația română condusă la început de primul ministru Ion I.C. Brătianu, apoi de Alexandru Vaida-Voievod, s-a confruntat, încă dinaintea începerii conferinței, cu punerea la îndoială a statutul României ca stat aliat. Mărul Discordiei era Tratatul de la București (7 mai 1918) semnat cu Puterile Centrale (neratificat însă de regele Ferdinand I), într-un context copleșitor cauzat de retragerea din război a Imperiului Rus și a prăbușirii frontului de est, prin care România rămase complet încojurată de inamici. Tratatul a fost umilitor și a avut caracterul unui dictat. Pe lângă cedările teritoriale către Austro-Ungaria și Bulgaria, acesta prevedea prezența trupelor de ocupație și instituirea unui monopol german asupra resurselor țării(90 de ani asupra petrolului românesc!). Pe 10 mai 1918, la Paris, un număr impresionant de români a protestat vehement împotriva tratatului, declarând:*„În numele poporului român, ne declarăm astăzi ca și ieri aliații Antantei și proclamăm nul și neavenit Tratatul de la București, cu toate clauzele și convențiile adiționale. Și tot în numele poporului român facem apel la guvernele aliate, rugându-le să nu abandoneze România și justele sale revendicări".* Cu toate acestea, delegația română a fost nevoită să depună eforturi imense pentru păstrarea statutului de „țară aliată" și nu „neutră", într-un moment în care țările Antantei considerau că au fost încălcate prevederile alianței cu România din 4/17 august 1916, prin care fiecare se obliga *„să nu încheie pace separată sau pacea generală decât în unire și în același timp"*(art.V). România s-a bucurat de sprijinul diplomatic a numeroase personalități străine cu o influență de necontestat precum: secretarul de stat al SUA-Robert Lansing, generalul francez și șeful militar al Misiunii Franceze-Henri Mathias Berthelot, secretarul general al guvernului francez-Andre Tardien, experții britanici in problemele Europei Centrale, Wickham Steed și Seton Watson. Primele demersuri în lămurirea statutului României au fost făcute de Constantin Diamandy, insistându-se asupra guvernului francez care era cel mai sceptic în această privință. De asemenea, în cadrul ședinței plenare de la 1 februarie 1919, Ion I.C.Brătianu, a susținut clar că România și-a îndeplinit angajamentele prevazute „în mod loial și fără a se lăsa descurajată de cele mai rele surprize". Situația a fost soluționată în cele din urmă după ce Anglia și SUA și-au declarat sprijinul pentru cauza română, iar Franța le-a urmat exemplul.

Recunoașterea României ca stat aliat și participarea sa în cadrul Conferinței de Pace de la Paris, a reprezentat un pas înspre săvârșirea Marii Uniri. Delegația română a constatat însă cu dezamăgire faptul că România nu era reprezentată în comisiile care dezbăteau chestiuni ce o vizau direct, de exemplu- Comisia pentru porturi și căi navigabile, care trebuia să reglementeze traficul pe Dunăre. După numeroase proteste din partea lui Ion I.C.Brătianu, statul român a fost inclus în câteva comisii și subcomisii precum: Comisia pentru instituirea Societății Națiunilor (C. Diamandy) sau Regimul internațional al porturilor, al căilor navigabile și al căilor ferate (N. Mișu și N. Ștefănescu). Au rămas însă numeroase probleme în care deciziile au fost luate fără participarea delegației române, în special cele teritoriale sau militare. În cazul Tratatului de Pace cu Germania, delegaților români li s-a înmânat textul tratatului „chiar în ora când îl primeau și delegații germani". Tratatul a fost semnat de Ion I.C.Brătianu și de generalul Constantin Coandă, la 28 iunie 1919 și prevedea renunțarea la Tratatul de la București, însă procentul reparațiilor pe care Germania trebuia să-l plătească României era de doar 1 la sută din costul total datorat Antantei(1,3 milioane mărci aur din 132 de miliarde mărci aur).

Tratatul de Pace cu Austria a deschis o nouă problemă financiară și teritorială, privind despăgubirile de război și unirea Bucovinei cu patria-mamă(care s-a soluționat rapid). Dacă în cazul Germaniei, suma achitată României era foarte mică, în cazul Austriei, se impunea plata unei importante părți din datoria de stat a fostului imperiu, tuturor statelor aflate sub dubla monarhie. Această clauză a dus la nașterea unei opoziții la inițiativa românilor, din care au făcut parte:

România, Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia. Guvernul liberal al lui Brătianu a fost nevoit să demisioneze după refuzul semnării acestui tratat, premierul declarând că nu poate semna un tratat „incompatibil cu demnitatea și independența națională". După noile alegeri parlamentare din noiembrie 1919 s-a format guvernul condus de Alexandru Vaida-Voievod, din care au făcut parte reprezentanți ai Partidului Țărănesc și ai partidelor naționale din Ardeal, Bucovina și Basarabia. Noul guvern a atras simpatia Marilor Puteri și a reușit să reglementeze numeroasele neînțelegeri, obținând în totalitate Bucovina, dar și suprimarea privilegiilor minorității evreiești. Tratatul cu Austria, Tratatul minorităților și Tratatul cu Bulgaria(fiind condiționat de semnarea primelor două) au fost semnate de generalul Coandă la 10 decembrie 1919.

Unul din cele mai delicate momente a fost semnarea Tratatului cu Ungaria, care a degenerat într-un conflict militar. La 13 noiembrie 1918, ultimul împărat Habsburg, Carol I, a renunțat la tronul Ungariei, iar primul-ministru Karolyi Mihaly, a semnat în aceeași zi, la Belgrad, un acord de încetare a luptelor cu Antanta. La 16 noiembrie 1918, Ungaria s-a proclamat drept republică independentă anunțând despărțirea de Austria dar păstrarea tuturor provinciilor fostei monarhii, printre care și cele românești: Transilvania, Banatul, Maramureșul și Crișana. Acordul semnat încălca grav tratatul de alianță al României cu Antanta din 1916, deoarece, pe cursul râului Mureș, s-a fixat o linie de demarcație între România și Ungaria fără să se țină cont de Rezoluția de la Alba-Iulia, votată de 1228 de deputați, în urma Marii Adunări Naționale de la 1 decembrie 1918. Tensiunile au crescut pe măsură ce în cadrul Conferinței de Pace s-a cerut mutarea liniei pe ruta feroviară Satu Mare-Oradea-Arad. Guvernul lui Karolyi a demisionat iar puterea a fost preluată de bolșevicii maghiari conduși de Bela-Kun care au pornit o ofensivă împotriva României și Cehoslovaciei, cu speranța unui ajutor din partea Armatei Roșii. La 16 aprilie, din Înalt Ordin, Comandamentul trupelor Române din Ardeal, având-i în frunte pe Gheorghe Moșoiu și Ion Antonescu, a ordonat contraofensiva. Pentru a doua oară, la scurt timp după încheierea Marelui Război, Armata Română a deschis focul și și-a demonstrat curajul și hotărârea, intrând în Budapesta la 4 august 1919, fiind bine cunoscut episodul în care o pereche de opinci a fost agățată de Parlamentul din Budapesta. Alexandru Vaida-Voievod a plecat la Paris pentru a respinge acuzațiile Ungariei la adresa Armatei Române, justificând că operațiunile militare au fost impuse de atitudinea agresivă a celei dintâi. La 4 iunie 1920, a fost semnat Tratatul de la Trianon, dintre România (reprezentată de Ion Cantacuzino și Nicolae Titulescu), Regatul sârbo-croato-sloven, Cehoslovacia și alte nouă state pe de-o parte și Ungaria, prin care cea din urmă recunoștea independența statelor constituite sau întregite.

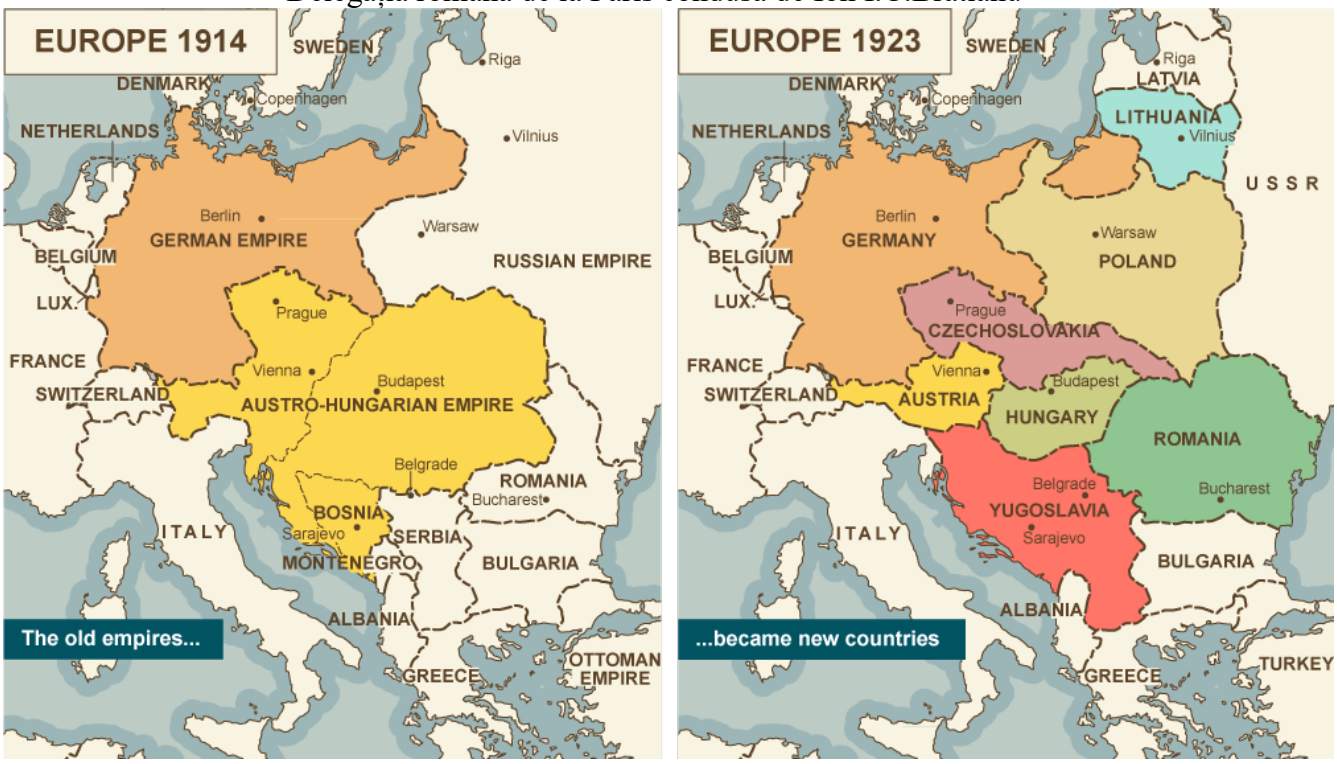
În urma acestor tratate a fost recunoscută unirea Bucovinei, Ardealului și a Cadrilaterului cu Vechiul Regat, în timp ce unirea Basarabiei, votată la 27 martie 1918, a fost recunoscută ultima, la 28 octombrie 1920, în urma promisiunii lui Vaida-Voievod că în noua Constituție va fi introdusă libertatea cultelor(3 martie 1920).

Lupta continuă și aprigă întreprinsă de diplomația românească, cu sprijinul permanent și loial al Armatei Române, a facut posibilă întruchiparea României Mari, un stat nou pe harta Europei, dar cu un prestigiu incontestabil și capacități nebănuite. Românii de pretutindeni erau în sfârșit împreună, hotarele imperialiste prăbușindu-se iar lumina speranței strălucind mai tare ca niciodată.

„Sângele eroilor căzuți în luptele Marelui Război să fie pentru tine, o, frumoasă Românie, sămânța de noi virtuți, în așa fel încât copiii tăi să fie mereu demni de părinții lor și gata să-ți apere pământul sacru, atât de des invadat, dar în cele din urmă întregit prin efortul ultimelor generații." **Henri Mathias Berthelot,1 decembrie 1918**

Delegația română de la Paris condusă de Ion I.C.Brătianu

Europa Centrală și Răsăriteană, înainte și după încheierea Primului Război Mondial

Bibliografie:

Boia, Lucian, 2014, *Primul Război Mondial*, Editura Humanitas, București.
Gerwarth, Robert, 2017, *Cei Învinși*, Editura Litera, București.
Râmbu, Loredana, *România și Conferința de Pace de la Paris 1919-1920*, „www.Academia.edu”
.

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE POPORULUI ROMÂN

PROF. MOLDOVAN ANDA
NICOLAU ANDRA-MARIA
COLEGIUL NAȚIONAL "ION C. BRĂTIANU"

Marea Unire de la 1918 a marcat desăvârșirea unității naționale, contopirea unui popor încărcat de tradiție și istorie, un popor luptător și plin de speranță într-un singur stat unitar, România de astăzi, care, în ciuda obstacolelor întâmpinate de-a lungul istoriei, a rămas fidelă obiceiurilor și credințelor proprii, păstrându-și unica frumusețe tradițională. Înfăptuirea Marii Uniri de la Alba Iulia avea să fie doar începutul istoriei românilor, prima pagină dintr-un nou capitol pe care aceștia aveau să îl parcurgă împreună, de data aceasta, ca un popor unit.

În anul 1918, lupta neîncetată și voința absolută a poporului român a fost răsplătită, ziua de 1 Decembrie marcând nu numai Ziua Națională a României, ci și o sărbătoare dedicată tuturor eroilor care au luptat pentru făurirea unității naționale și pentru recunoașterea României Mari. Un simbol și, în același timp, o amintire a celor care s-au înfăptuit în 1918 îl constituie monumentul Unirii din Iași, format dintr-o piesă centrală, simbolizând Patria-Mamă și patru piese mai mici, reprezentând Transilvania, Basarabia, Bucovina și, de asemenea, românii de pretutindeni. Înălțarea monumentului a fost înfăptuită în anul 1927, de către principesa Olga Sturdza și este, până în ziua de astăzi, considerată a fi un omagiu adus celor care au luptat pentru întregirea României.

Printre aceștia se numără și revoluționarii de la 1848, care au militat pentru modernizare și schimbare în țările lor, cum ar fi frații Golescu sau frații Brătianu. Anul 1848 este considerat a fi "primăvara popoarelor" în Europa, fiind un an al revoluțiilor, însă, așa cum spunea Nicolae Bălcescu, "revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române". În această perioadă, românii fac un pas important spre înfăptuirea Unirii, luptând în Moldova, Țara Românească și Transilvania pentru reforme de modernizare în toate domeniile, pentru îmbunătățirea situației țăranilor și, nu în ultimul rând, pentru realizarea idealului național. Printre fruntașii revoluționari din Moldova s-au aflat poetul Vasile Alecsandri, cel care va întocmi "Petițiunea - Proclamație", Mihail Kogălniceanu, dar și viitorul domnitor Alexandru Ioan Cuza. În Țara Românească, la data de 9 iunie 1848, este aprobată "Proclamația de la Islaz", ce va juca rol de constituție în perioada revoluției. După abdicarea domnitorului Gheorghe Bibescu se va forma un nou guvern care va conduce țara, în fruntea căruia se aflau Nicolae Bălcescu, Nicolae Golescu, Ion C. Brătianu și Ion Heliade Rădulescu. O realizare importantă a acestui guvern a fost constituită de instaurarea tricolorului ca drapel al țării, un simbol al individualității românești. Programul "Petițiunea Națională", în Transilvania, își propunea, printre altele, recunoașterea bisericii ortodoxe și oficializarea limbii române. În disputa maghiarilor cu românii, ce refuzau anexarea Transilvaniei la Ungaria, se face remarcat Avram Iancu, un fruntaș revoluționar ce oprește ocuparea Munților Apuseni de către unguri. Cu ajutorul Austriei, Transilvania își recapătă vechea autonomie. Deși revoluțiile au fost înfrânte, ele au simbolozat începutul unei perioade înfloritoare pentru poporul român.

Pentru prima dată este discutată, în plan internațional, problema românească în cadrul Congresului de la Paris din anul 1856. Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza din 1859, la data de 5 ianuarie în Moldova și 24 ianuarie în Țara Românească, a însemnat înfăptuirea Micii Uniri. Reformele realizate de acesta se dovedesc a fi extrem de importante, acesta instaurând Codul Civil și Codul Penal, asigurând, astfel, egalitatea în fața legii, precum și Legea instrucțiunii publice prin care învățământul devine gratuit și obligatoriu. Acestea sunt doar câteva dintre schimbările aduse în perioada lui Cuza, care, privite astăzi, au reprezentat un pas uriaș spre modernizare. "De astăzi voi sunteți stăpâni pe brațele voastre, voi aveți o părticică de pământ, proprietatea și moștenirea voastră, de astăzi voi aveți o patrie de iubit și de apărat!" - acestea au fost cuvintele rostite de domnitor in urma Reformei Agrare (14/26 august 1864), prin care oferea pământ familiilor țărănești.

A urmat domnia lui Carol I, cea mai lunga că durată din istoria României (1866 - 1914). În timpul acesteia, România își va câștiga independența, profitând de declanșarea războiului ruso-turc. În cadrul Congresului de la Berlin de la 1 iulie 1878, România va fi în sfârșit, după sute de ani, declarată independentă, fapt ce va favoriza creșterea prestigiului țării și recunoașterea pe plan extern.

În primul război mondial (1914 - 1918), România se va alătura Antantei, urmărind făurirea unității naționale. Misiunea militară franceză din anul 1917, condusă de generalul Berthelot a avut ca și scop refacerea armatei române, în urma înfrângerilor de la Neajlov și Argeș. Aceasta a fost dotată cu mijloace de luptă moderne și instruită asupra noilor metode de luptă caracteristice războiului de tranșee. Au urmat victorii ale armatei române la Mărăști și Mărășești, în frunte cu generalul Alexandru Averescu, și la Oituz, armata fiind condusă de Eremia Grigorescu și Constantin Cristescu. Deviza: "Pe aici nu se trece!" a rămas cunoscută până astăzi, născându-se pe câmpul de luptă de la Mărășești, și simbolizând crezul absolut al soldaților români, dar și o amintire a celor peste 27.000 de români sacrificați pentru întregirea țării.

S-a înfăptuit apoi, la 27 martie 1918, unirea Basarabiei cu patria-mamă, iar mai apoi a Bucovinei (15 noiembrie 1918). În cadrul Adunării Naționale de la Alba Iulia a fost pusă "piatra fundamentală a fericirii neamului românesc" prin alăturarea Transilvaniei, iar prin glasul lui Vasile Goldiș a fost proclamată Unirea, contopirea unui popor încărcat de tradiție și de istorie.

De-a lungul anilor, românii și-au păstrat unicele tradiții și obiceiuri, datini care până în ziua de astăzi ne definesc ca și popor. Credința și spiritualitatea ne-au ținut întotdeauna uniți și au jucat un rol important în cadrul istoriei României.

Zona Argeșului este foarte bogată în tradiții, respectând obiceiurile și sărbătorile populare prin organizarea numeroaselor târguri ale meșterilor populari, cinstind, astfel, arta și manifestările moștenite din popor. S-au păstrat, în acest fel, meșteșuguri străvechi precum olăritul, cioplitul în lemn, împletiturile din răchită și cusăturile sau țesăturile lucrate la războiul de țesut, toate acestea conferind zonei un caracter popular inedit. Sculptura în piatră este, de asemenea, foarte apreciată, remarcându-se prin unicitatea și complexitatea operelor de artă. Un bun exemplu este metopa realizată în altorelief, "Căprioara odihnindu-se", prezentă în Mănăstirea Negru Vodă din Câmpulung.

Portul popular argeșean se distinge prin existența a două tipuri de costume: cu catrință și cu fotă. Acestea sunt inedite prin prezența ornamentelor din fir auriu brodate cu motive florale. Marama de un alb strălucitor completează costumul viu colorat. De asemenea, portul popular bărbătesc era considerat "fără pereche, în cât ținut locuiește românimea" de către Nicolae Iorga și a reprezentat o sursa inepuizabilă de inspirație pentru artiști că Gheorghe Tătărăscu și Nicolae Grigorescu. Acesta era compus dintr-o cămașă cu poale ornamentată cu șabace albe, brâu roșu și chimir din piele, asemănător cu cel al geto-dacilor, fiind o dovadă a continuității pe aceste plaiuri.

Gospodăriile țărănești din Rucăr sau Călinești se remarcă prin monumentalitatea arhitecturii, prin porțile de lemn care prezintă decorații sculptate și obiectele de uz gospodăresc precum furca de tors, tiparele de cos sau sărarele, toate fiind dovezi ale talentului incontestabil al meșterilor argeșeni.

Credința a reprezentat dintotdeauna o parte importantă din ființa poporului român, fiind un factor de unitate spirituală a neamului. Creștinismul este cel care a format caracterul românesc de-a lungul istoriei, aflându-se mereu în mijlocul poporului, fie fiind vorba de oameni simpli, fie de mari conducători ai țării. Corbii de Piatră este cea mai veche mănăstire rupestră din România, găzduind cel mai vechi ansamblu de pictură realizat în secolul al XIV-lea, fiind considerată un izvor de spiritualitate în țara noastră.

În România, păstrarea vie a tradiției și a credinței are un rol esențial, dovadă a caracterului inedit românesc ce merită cunoscut și apreciat de oamenii de pretutindeni.

Odată cu împlinirea a 100 de ani de la evenimentul ce avea să deschidă un nou capitol pentru români și să recunoască unitatea și legătura inseparabilă a poporului nostru, merită să ne apreciem credința, obiceiurile și tradițiile nemuritoare ce oferă, de atâția ani, unicitate României în marea diversitate europeană, și, de asemenea, să îi cinstim pe eroii care au luptat plini de speranța

că, într-o zi, țara lor va fi liberă și unită și că frumusețile și bogățiile ei vor fi prețuite cum au fost și de ei, de poporul român, în forma sa integrală.

BIBLIOGRAFIE

Paul Păltănea, 1995, *Istoria orașului Galați: de la origini până la 1918*, Editura Porto-Franco,
Sorin Geacu , 2007, *Județul Galați - Dicționar de geografie fizică*, Editura CD PRESS, București,
Victor Cilincă, *Eroism la Galați, în Primul Război Mondial*, "Viața liberă", 2017
Remus Basalic, *Constantin Ionescu veteran gălățean din Al Doilea Război Mondial*, "Viața Liberă", 2017
Wikipedia- judetul Galați

CONTEMPLATIVITATEA EULUI PATRIOTIC

Cadru didactic: Lupulescu Dănuț
Elev: Corobea Ionela Alina Damiana
Unitatea școlară: COLEGIUL „MIHAI VITEAZUL" BUMBEȘTI-JIU, GORJ

Acum, când sub mângâieri de vânt cele trei culori falnice se zbuciumă, iar ecouri surde ale generațiilor din vremuri de mult apuse răsună în sufletul și cugetul omului de rând, nu există bucurie mai mare decât aceea de vădire a faptului că am fost născuți pe meleagurile sfinte ale unei astfel de țări falnice precum România.

Acum, când pe buzele românilor curg armonios slovele imnului național, un zbucium arde în sufletele acestora cu flăcări de mândrie și compasiune, de echitate și dor. Printre lacrimi ce umezesc atâția ochi și tremurul de glasuri, se aude clopotul bisericii bătrâne ce vestește în tot mapamondul patriei împlinirea unui veac de la momentul în care, în gerul crunt ce încremenise troienele, suflarea românească, cu minele înghețate, dădea ascultare cu luare aminte citirii „Revoluției Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia", iar peste clipele în care se așternuse o liniște mormântală s-a strigat cu exaltare „trăiască România dodoloață!".

Un singur gând pot avea în această zi și anume: sunt mândră că m-am născut în plaiurile dulci românești, însă în minte îmi pătrunde neîncetat imaginea acelor momente de glorie pe care națiunea românească le-a trăit cu înverșunare. Înaintea ochilor mi se zugrăvesc închipuiri, spectre ale sufletelor din acele momente pline de extaz. Un tată și o mamă, ale căror chipuri îmbujorate de ger, își înalță la ceruri odrasla trăind fericirea pură, năzuință privitoare la unitatea neamului de mult așteptată. Un copil cu mâinile încleștate pe steagul tricolor exclamă la unison cu mulțimea însuflețită. O rumoare care denotă beția acelor clipe, acelor momente care se scurg necontenit, necurmat în țesătura trecutului istoric.

Mai presus de toate acestea, fundamentul simțământului românesc este consolidat de puterea poporului de a se opune nedreptăților la care este supus de către cei mai mari, fapt ce denotă un sentiment puternic care se reliefează prin respectul, mândria veridică și dăruirea pentru aceste plaiuri strămoșești peste care culorile sângelui înaintașilor neamului nostru din îndepărtate epoci, a strălucit în lumina morții.

De asemenea, unul dintre factorii importanți care au condus la îndeplinirea unui astfel de ideal este contribuția implicită a personalităților atât politice cât și militare, contribuție care este sprijinită de generațiile ale căror oameni actanți la firul istoric, conduc la realizarea unor fapte decizionale care implică o mare perseverență și rațiune din partea conducătorilor. De-a lungul istoriei, mandatari ai României au căutat în mod conștiincios, și prudenți în fața situației internaționale, a negocia într-o manieră cât mai favorabilă pentru înfăptuirea unificării naționale, fapt rezultat din atitudinea acestora pe durata Primului Război Mondial și în imediata perioadă de după acesta.

În cadrul Consiliului de Coroană din 21 iulie/ 3 august, guvernul român a luat act decizional ca România să adopte o politică de neutralitate cu expectativă armată față de conflict. În urma decesului regelui Carol, la 27 septembrie/ 10 octombrie 1914, I.C. Brătianu își asumă responsabilitatea politicii externe. Acesta, în comun acord cu succesorul monarhului, Ferdinand, nu părăsesc starea de neutralitate până când nu aveau în observație claritatea cursului pe care îl urma războiul, deoarece doreau să fie siguri că obiectivele naționale au posibilitatea de a fi realizabile. Deși acesta a mizat un preț ridicat în negocierile purtate cu Antanta, voind să nu angajeze țara într-un conflict prematur, una dintre condițiile la care ținea îndeosebi era garanția scrisă că Transilvania, Bucovina și Banatul vor reveni în posesia României. Atitudinea Aliaților înfățișa dezinteresul față de înfăptuirea dorințelor naționale ale statului nostru, căci aceștia erau axați mai mult pe folosirea potențialului militar al acestuia și pe deschiderea unui nou front de luptă împotriva Puterilor Centrale.

În noaptea de 14/15 august 1916, 3 dintre cele 4 armate române au trecut Carpații în Transilvania, însă situația din sud se agravase căci feldmareșalul August von Mackensen a declanșat

contraofensiva. La 18 septembrie/ 1 octombrie, sub conducerea lui Alexandru Averescu, armata română a lansat un contraatac puternic peste Dunăre, obiectivele inițiale fiind atinse. Contraofensiva a împins armata românilor la sud de Carpați, iar linia de apărare nu a putut face față ofensivei viguroase ale armatelor germane și austriece pe valea râului Jiu, loc unde, cu o bravură de oțel și dăruire pentru țară, Ecaterina Teodoroiu, reprezentantă a femeilor luptătoare din Primul Război Mondial, a luptat cu toate forțele sale alături de comandantul Ioan Dragalina care a fost rănit pe front, lucru care i-a cauzat moartea nu mult după aceea. Cu tot eroismul soldaților români, la 16 noiembrie 1916 Puterile Centrale au învins armata română la Neșlov lângă București.

După pierderile teritoriale masive și constrângerea care a determinat mutarea capitalei, a familiei regale, guvernului și parlamentului la Iași, iar tezaurul să fie transportat în Rusia, regele Ferdinand modifică constituția țării pentru crearea unor condiții favorabile realizării reformelor agrare și electorale, dar și ridicarea moralului soldaților și implicit populației române. Un aspect important al acestui fapt este întemeierea misiunii franceze, condusă de generalul Henri Berthlo, care are importantul rol de instruire, oțelire și refacere a armatei române, rezultatul fiind victoriile obținute de către aceasta față de ofensiva germană la Mărăști, Mărășești și Oituz.

La începutul anului 1918 Rusia sovietică părăsește războiul, iar fără a mai avea posibilitatea de a fi sprijinită de țările Antantei, România încheie pace separată cu Puterile Centrale. Tratatul semnat la Buftea-București de către primul ministru Alexandru Marghiloman impune României condiții foarte dure, aceasta fiind obligată să cedeze teritorii importante și să plătească daune de război. De asemenea, principiul autodeterminării popoarelor, dispariția imperiilor Austro-ungar și Rus, au condus la conștientizarea națiunilor române că momentul prielnic întemeierii statului unitar stă în propriile mâini, oamenii politici vor pune bazele unor organe reprezentative care vor conduce la Marea Unire în pofida impedimentelor care s-au făcut prezente pe parcurs procesului.

Ceea ce se reliefează din istoria românilor din Primul Război Mondial este implicarea poporului și a reprezentanților guvernamentali. Cu rațiunea ageră, oamenii politici au căutat cele mai prielnice negocieri și decizii pentru ca România să poată lua naștere, iar implicit românii care și-au vărsat sângele pe câmpurile de luptă cu scopul nobil de a vedea cu propria ființă cum visul aspirat de către spectrele generațiilor de mult apuse, care au fost îngenunchiate și răpuse atâta amar de veacuri, se înfăptuiește în fața lor. Eroismul și curajul care dăinuie în esența unui popor în fața primejdiilor și care pledează într-o năzuință întărită este într-adevăr uimitoare. În acest sens menționez împrejurarea în care se regăsește un suflet brav în pofida vârstei fragede, Maria Zaharia, un copil de doisprezece ani. Aceasta a dat de veste în satul său de venirea soldaților, lucru care a condus la evacuarea locuitorilor în timp util. Rămasă în urmă cu bunicul său, Maria a deprins meșteșugul observației analizând mișcările soldaților armatei române și a devenit cu rapiditate un ajutor pentru aceștia, însă a murit răpusă de gloanțele inamicilor, eroic.

Nu este de neglijat nici faptul că din punct de vedere militar prudența și forța morală de care au dat dovadă regele, dar mai ales generalii care au condus și îndrumat pe cât de bine posibil soldații pentru a-și apăra meleagurile, precum Constantin Prezan și Eremia Grigorescu, contribuind cu numeroase victorii.

Din istorie, un temeinic izvor de povețe, trebuie să ne îndreptăm privirile către esența noastră ca popor, ca o națiune unitară. Această entitate este înfățișată de către valorile culturale, spirituale și tradiționale care de-a lungul timpului au avut de suferit într-un mod pe cât se poate de strict și malițios, iar aici doresc să mă refer la perioada comunismului. Fiind un regim totalitar, acesta a impus numeroși factori pentru crearea omului nou, cel educat în spiritul ideologiei, ceea ce a condus implicit la instaurarea unei dogme promotoare a supunerii culturii unui proces de negare a valorilor de până atunci. Acest fapt a modificat radical această sferă, căci timp de decenii aceasta a fost îngreunată de sofisme, minciuni ticluite și ignorarea cultivată în simțământul oamenilor. Din această cauză putem spune că promovarea culturii în rândul locuitorilor are un nivel de dificultate semnificativ.

Făcând referire la situația fragilă în care se află, țin să menționez elementele care sunt încă existente. Identitatea națională își are în componentă folclorul, tradițiile și spiritualitatea poporului care inductiv au fost întemeiate pe teritoriul României și încă mai sunt păstrate. Din păcate,

ignoranța cultivată de decenii a dus la neglijarea acestora din rândul locuitorilor. Însă sentimentul național nu este aflat atât de mult în inferioritate, iar speranța că se mai poate schimba ceva nu se poate risipi. Deși românii aflați într-un număr exorbitant în diaspora, aceștia sunt adesea cei mai predispuși în simțirea acestui sentiment, ceea ce duce la un proces de fondare a numeroase acțiuni precum zilele românești, săptămâna culturii românești, horele jucate în inima metropolelor pentru a se mândri, nu doar de ziua națională, că sunt români.

Tipologiile sociale sunt destul de numeroase, iar cunoașterea acestora este esențială în pregătirea unor formatori de opinie și promotori formidabili din rândul elitelor culturale din zilele noastre în cadrul începerii unei schimbări radicale în mentalul colectiv. Este de menționat cu precădere faptul că acești formatori trebuie să fie niște paradigme din punct de vedere cultural, să aibă bagaje de cunoștințe vaste și să fie foarte pregătiți în domeniu. Prin începerea acestui proces s-ar produce metamorfozarea pozitivă în ceea ce privește promovarea, implementarea și conștientizarea în rândul populației a acestui domeniu. În locurile țării unde aceste valori sunt estompate și încep a se pierde încetul cu încetul, trebuie intervenit cu idei inovatoare. Aici doresc să fac un apel educației pe care tinerii o primesc. În școli ar trebui integrate programe care să încurajeze activitățile extrașcolare.

În cele mai multe dintre cazuri, menținerea în viață a identității naționale este realizată de către oamenii aflați între categoriile de vârstă mai înaintată, căci prin evlavia și spiritualitatea de care dau dovadă în procesul de creștere al noilor generații denotă o contribuție incontestabilă la menținerea tezaurului cultural și identitar național. Spre exemplu, oamenii vârstnici crescuți după datinile strămoșești lasă amprenta educației primite asupra urmașilor săi prin educarea din punct de vedere spiritual și al tradițiilor care încă rămân vii. Doar că aici intervine conflictul dintre generații, iar o soluție ar fi sprijinirea acceptării diversității culturale din zona europeană și nu numai. Așa cum este menționată în legea fundamentală a constituției prevederea că „statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale**,** stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României pe plan internațional”, dezvoltarea culturii în România poate fi realizabilă luând în calcul efectul de globalizare și existența multiculturalității.

În concluzie, deși aflată în momente de impas, România încă mai are speranțe în a-și ridica fruntea și a merge înainte, deși procesul va fi unul destul de lung. Atâta timp cât încă mai există speranță și voință de oțel în rândurile celor care doresc o schimbare, destinul a mii de oameni se poate schimba, iar poporul să se mândrească cu adevărat de faptul că aparțin acestei țări, prin investirea în oameni, în special în tineri, și a puterii de stăruință.

Bibliografie:

Cărți:

- Mihai Băbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, 2007, *Istoria României* , editura Corint, București
- Gheorghe Buzatu, Horia Dumitrescu, 2007, *Mărăşti-Mărăşeşti-Oituz,* editura Pallas
- Constantin Olteanu, 1984, *Istoria militară a poporului român* Vol. 1, editura Militară
- Ștefan Pascu, Constantin Daicoviciu, Miron Constantinescu, 1971, *Istoria României*, editura Didactică şi pedagogică
- Ștefan Pascu, Ion Popescu-Puturi, *1918 la români. Documentele unirii* Vol. 9, 1989, editura Ştiinţifică şi enciclopedică
- Alex Mihail Stoenescu, 2005, *Istoria loviturilor de stat în România* Vol. 4, editura RAO
- Larrz L. Watts, 2013, *Cei dintâi vor fi cei din urmă,* editura RAO

Articole:

- Prof. Mihai Manea, Marea Unire a românilor - 1 decembrie 1918, www.tribunainvatamantului.ro
- Gelu Vlașin, *Valorile culturale – reper și elită în contextul dialogului european*, reteaualiterara.ning.co

VALORILE CULTURALE DIN COMUNA SĂLCIUA

CADRU DIDACTIC: CENAN NICOLETA
ELEV: PÂRȚILĂ VALENTINA, LICEUL ”DR. LAZĂR CHIRILĂ” BAIA DE ARIEȘ

Tema aleasă pentru acest proiect are la bază, sau mai bine zis ca “temelie”, admirația mea față de valorile spirituale și culturale ale zonelor specifice Arieșului Mijlociu. Dorința mea este aceea de nu le lăsa să dispară, de a le putea face cunoscute și generațiilor viitoare, deoarece acolo mi-am petrecut cele mai frumoase momente din viața mea și anume copilăria. De asemenea, consider că este o necesitate să ne cunoaștem istoria, tradițiile, practic toată identitatea, pentru a ne putea dezvolta și noi ca persoane atât individual, cât și ca întreg popor (ceea ce este cel mai important).În acest demers o să încerc să prezint cât mai elocvent cele mai specifice obiceiuri, tradiții și elemente de patrimoniu national, astfel încât să aduc o părticică la conservarea și promovarea lor. Scopul principal al acestui eseu este acela de a salva frumoasa cultură a acestei zone și de a atrage și alte persoane să vorbească și să susțină cultura noastră pentru a arăta faptul că încă ne păstrăm cu mândrie identitatea și valorile noastre. De aceea este imperios necesar ca viitoarele generații să cunoască acest trecut și aceste minunate bogății ale poporului român.Comuna Sălciua, amplasată geografic într-un bogat areal etnografic al Munților Apuseni, este una dintre cele mai frumoase și mai mari comune de pe Valea Arieșului.

Mărturiile documentare plasează începuturile comunei Sălciua undeva în secolul al XIV-lea fără însă a se şti cu certitudine anul precis şi de către cine a fost întemeiată. Istoria bogată a comunei este evidențiată de frumoasele **monumente** de aici.Cel din Sălciua de Sus**,** amplasat pe partea stângă a şoselei, în apropierea Școlii Generale „Simion Pantea” a fost edificat la inițiativa eroului local Enea Ludovic Todea, fiind inaugurat la data de 30 mai 1946.

Cel din Sălciua de Jos, se găseşte în curtea bisericii de lângă şosea, fiind înălțat în anul 1992, la iniţiativa preotului Iosif Gligor. Numele a 50 de eroi sălciuani căzuţi pe câmpul de luptă în cele două războaie mondiale sunt înscrise pentru posteritate. Aceste două monumente ce evocă un crâmpei de istorie a comunei Sălciua trebuie admirate și apreciate nu doar de localnici, ci popularizate la o scară mai mare, deoarece consider că doar cei care își cunosc trecutul și îl acceptă cu demnitate pot să își construiască un viitor pe măsură și pot evolua nemijlocit în demnitate și onoare, fără a repeta erorile și ororile acestuia.

Unul dintre cele mai frumoase obiceiuri din Sălciua este **târgul**. Din lipsa unui spațiu adecvat unde să îşi poată cumpăra ori vinde vite şi să îşi valorifice produsele, s-a luat hotărârea de a câştiga dreptul de a desfăşura târguri în propria localitate. Pentru a obţine acest drept o delegaţie formată din 8 membri au plecat la Budapesta. La început au obţinut dreptul de a ţine două târguri, unul primăvara (4 aprilie) şi unul toamna (20 octombrie) în anul 1909. Mai târziu au fost stabilite mai multe date fixe pentru târguri: 25 ianuarie, 4 aprilie, 8 mai, 10 august, 20 octombrie, 10 decembrie. Acest obicei este păstrat și în prezent, ceea ce denotă faptul că încă mai există oameni simpli, fără să fie “atinși” de această nouă tendință de occidentalizare.

Un alt element specific culturii sălciuanilor este **portul popular**, după părerea mea cel mai frumos din România. Portul comunelor Poşaga, Ocoliş şi Sălciua aparţin portului popular din zona mocănimii care s-a păstrat până în zilele noastre, dar a suferit unele modificări, de exemplu în confecţionarea cojoacelor sălciuane se regăsesc unele influenţe buciumane (totul se făcea manual). Portul femeiesc se compune din : poale, zadie, cămaşă cu ciupag, năframă, pieptar şi frumoasele opinci cu gurgui. Năframa albă le acoperea capul femeilor, confecţionată în propria gospodărie, dispărută în momentul de faţă, aceasta a fost înlocuită cu năfrămi cumpărate din târguri.. Pieptarul era purtat peste cămaşă, acesta era împodobit cu broderie neagră, iar iarna se purta o ţundră albă de lână. Cojocul vechi era din piele de oaie, împodobit la pumnaşi şi guler cu blană de vulpe şi împodobit cu diferite motive de culoare roşiatică, cojocul purtându-se doar în zile de sărbătoare. Încălţările din picioarele femeilor erau opincile cu gurgui.

Portul bărbaților nu este la fel de complex ca cel al femeilor, însă are la fel de multă însemnătate. Cămaşa era confecţionată dintr-o pânză albă de in sau de cânepă, cu o broderie cu

„arnici" negri la guler, la piept şi pumnaşi sau la poală, dar numai cămaşa de sărbătoare. Mânecile sunt strânse în partea de jos cu „pumnaşi". „Cioarecii" erau făcuţi din pănură şi erau strânşi pe picior, sub genunchi pentru a nu face incomod mersul, în partea de jos aveau o deschizătură pentru a putea scoate învelitorile aflate pe picior.

Un sugestiv element al patrimoniului sălciuan este **Muzeul Satului Sălciua "Valer Butură",** frumos amenajat într-o căsuţă moţească cu un acoperiş de paie şi prispă de lemn, construit în anul 2006. Muzeul Satului din Sălciua poartă cu mândrie numele cunoscutului etnograf Valer Butură, cel care a fost practic întemeietorul Muzeului Satului din Cluj-Napoca. Acesta are un pridvor mare, iar în celelalte doua camere stau expuse toate obiectele ce se puteau găsi într-o casă bătrânească: războiul pentru confecţionarea de ţoale şi covoare, costume populare, vase, lampă cu petrol, pătuţul bebeluşilor etc. Muzeul a fost inaugurat în 20 octombrie 2010, cu ocazia deosebită a împlinirii de 100 de ani de la naşterea etnografului Valer Butură.

Tot în Sălciua întâlnim și majore obiective turistice: **Huda lui Papară**(acesta este o rezervaţie speologică, cea mai lungă peşteră din Munţii Trascău şi este pe locul al 31-lea din România), **Poarta Zmeilor** (se spune că pe Poarta Zmeilor se făcea intarea în locaşurile zmeilor care furau fete şi femei care erau pricepute în pregătirea bucatelor, le răpeau de la jocurile facute în aer liber, dar şi de la hotar sau de la stână, apoi le duceu la palatele lor, zmeii fiind vestiti pentru petreceri).

Consider că în primul rând ar trebui ca populația să fie educată în acest sens, să cunoască avantajele păstrării identității naționale și a zonelor de proveniență. Lucrul acesta ar trebui să înceapă de la clasele mici de elevi până la cele mai mari. Opinez că un curs de păstrarea si conservarea patrimoniului cultural, ar fi benefic în zonă. De asemenea, cred că anumite festivaluri sau evenimente cu elemente specifice culturii zonei ar ajuta la păstrarea acestora. Expoziția porturilor populare în cât mai multe locuri, să poată fi vizualizate de cât mai multe persoane. Un turism mult mai bine organizat, cu persoane mult mai bine pregătite în ceea ce privește specificul și istoria zonei (și nu numai) ar aduce un plus în conservarea acestora. Dacă noi ca și popor, nu neapărat ca zonă, ne-am dori cu adevărat să păstrăm tradițiile intacte, cu atât mai mult am face tot ceea ce ne stă în putință să ne realizăm scopul. Însă, de cele mai multe ori uităm cine suntem noi cu adevărat, un popor cu o istorie demnă de lăudat și evidențiat.

În concluzie, în opinia mea un popor se identifică prin aceste elemente definitorii : limba, cultura, obiceiurile și istoria, prin care se poate înălța pe scena internațională . De aceea trebuie să ne punem tot timpul întrebarea "Cine suntem noi cu adevărat?", să cercetăm trecutul nostru așa cum este el în autenticitate. Să credem cu adevărat în ceea ce avem, în ceea ce am avut și în ceea ce vom avea, precum și în ceea ce vom lăsa generațiilor viitoare. Fiecare popor are nevoie de aceste "bogății", aceasta ne unește, ne definește, ne face oameni admirabili.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ciangă, Nicolae, 2001, *România. Geografia Turismului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
2. Gligan, Valer, 2009, *Dulce dezrădăcinare*, Editura Altip, Alba Iulia.
3. Gligan, Valer, 2014, *Sălciua, oază de pace şi linişte, gură de rai pentru iubitorii muntelui*, Editura Altip, Alba Iulia.
4. Turc, Maria, 2015, *Sălciua, tezaur folcloric şi etnografic stămoşesc*, Editura Altip, Alba Iulia.

Anexă

Fig. 1 –Portul popular femeiesc
Sursă- poză realizată și primită de la localnica Pantea Veronica

Fig. 2- Portul popular bărbătesc
Sursă- poză realizată și primită de la localnica Pantea Veronica

ȘI "STEAGUL LUI DRĂGHICI" MUNCITORUL SOCIALIST DIN OCNA MUREȘ A FOST LA ALBA IULIA

TECAR DAN
DUDA ANASTASIA MARIA
LICEUL TEORETIC "PETRU MAIOR", OCNA MUREȘ

Rolul și contribuția locuitorilor din Ocna Mureș la înfăptuirea Marii Uniri, vor fi înțelese mai bine, acum în anul Marelui Centenar, dacă ne întoarcem înapoi în timp și prezentăm o succintă istorie a localității.

Urbea de pe Mureș apare în peisajul demografic transilvănean, relativ târziu, la sfârșitul secolului al XVIII–lea odată cu creșterea interesului autorităților Imperiului Hasburgic pentru imensa bogăție din acest spațiu geografic, sarea.

Concretizarea acestui interes din partea Curții Imperiale de la Viena, vine în anul 1791 odată cu exploatarea sistematică a zăcămintelor salinifere din arealul Uiorii.

Din ordin al împăratului Iosif al II-lea au fost deschise primele galerii de sare și transferați muncitori de la alte saline transilvănene : Dej, Turda, Cojocna și Ocna Sibiului. Au fost colonizați și lucrători din alte provincii ale Imperiului, acești noi veniți formând nucleul unei noi așezări care se va numi la început Mureș-Uioara, iar mai târziu Ocna Mureș.

Documentele istorice și datele statistice confirmă importanța ecnomica a noii așezări pentru că sarea se afla într-un zăcământ uriaș și era de calitate superioară. Nu întâmplător în primele două decenii ale existenței sale "în salina Ocna Mureș se extrage mai multă sare decât în toate celelalte saline din Ardeal", iar în anul 1867 lucrau în Salina Ocna Mureș 656 de mineri adică "63% din totalul lucrătorilor din domeniul extragerii sării din Transilvania".

Forță economică dar și cea demografică se dublează începând cu anul 1896, odată cu inaugurarea Fabricii de Sodă, "Solvay" numită așa după numele patronului, inginerul chimist belgian Ernest Solvay.

Cele două obiective economice de tip minier-industrial transformă localitatea într-un puternic centru muncitoresc, dar în același timp într-o așezare multietnică, pluriculturala și multiprofesionala cu instituții importante, între care biserica și școală ocupă un loc de frunte.

Găsim aici și explicația faptului că Ocna Mureș se prezintă la Marea Adunare Națională de la Albă Iulia din 1 Decembrie 1918 cu peste o mie de participant, plecați cu două garniture de tren în frunte cu liderii muncitorilor și reprezentanții celor doua biserici surori, ortodoxă și greco-catolică.

Ies în evidență personalități locale, adevăratele elite care se impun în organizarea marelui eveniment: preotul ortodox, Petru Roșcă, preotul Greco-catolic Emil Pop și mai ales tânărul muncitor Marian Drăghici, lider autentic al sindicatului muncitorilor uioreni, simpatizant al ideilor socialiste.

Meritele acestora și aportul lor la Marea Unire vor fi recunoscute și apreciate de autoritățile timpului : Emil Pop va fi ales în Marele Sfat Național între cei 150 de membrii, Petru Roșcă este numit în anul 1919 primpretor al clasei Ocna Mureș.

Pentru Marian Drăghici răsplată va veni din partea comunității locale. A fost ales succesiv 16 ani (1922-1938) primar al comunei rurale Ocna Mureș.

În "Memoriile" sale despre Marea Unire, socialistul și ziaristul Tiron Albani, unul dintre cei șase reprezentanți ai Partidului Social-Democrat în Consiliul Național Român Central ne dezvăluie informații interesante despre liderul muncitorilor ocnamureseni, pe care l-a cunoscut personal.

Marian Drăghici s-a născut în anul 1888 în Ocna Mureș. A rămas orfan, fiind ocrotit de mama sa pentru care avea un adevărat respect.

Fiind înrolat în armata austro-ungară, Marian Drăghici trimite de pe frontul Primului Război Mondial mai multe poze datate în 1917, însoțite de aprecieri pentru mama sa.

Tiron Albani îl descrie pe Marian Drăghici astfel: “era un om vânjos, puternic ca un atlet, plin de energie care de tânăr s-a înscris în sindicatul muncitoresc și Partidul Social-Democrat”.

În jurul acestui tânăr s-au țesut adevărate legende care au rămas în memoria locuitorilor orașului nostru. Se spune că în timpul unei greve a muncitorilor de la “Fabrica de Sodă” și “Salina“, Marian Drăghici s-a avântat în lacul cel mare de la Salina unde nimeni nu a avut curajul să între și a înfipt drapelul roșu în vârful unei clădiri scufundate.

Jandarmii l-au forțat să între în apă și să ia drapelul de acolo. Când a ajuns înotând în apropierea steagului s-a scufundat și nimeni nu l-a văzut reapărând. El a ieșit pe altă parte, lăsând steagul să fâlfâie. Muncitorii vorbeau apoi despre “stegul lui Drăghici”.

În memorialistica evenimentelor din ziua de 1 Decembrie 1918, Marian Drăghici este amintit ca “unul din cei care a asigurat în mare parte securitatea convoaielor ce se îndreptau spre Alba Iulia”. El însuși se afla, așa cum am menționat în fruntea a peste o mie de delegați de la “Salina“ și “Fabrica de Sodă“, plus delegații din 32 de comune din plasa Ocna Mureș care “în dimineța rece, dar senină acoperită de un strat subțire de zăpadă albă, strălucitoare “au intrat în cetatea Marii Uniri.

Delegația muncitorilor ocnamureseni disciplinată, organizată de liderul lor , Marian Drăghici impresiona nu numai prin numărul mare, dar și prin alte două aspect inedite. În față, Marian Drăghici purta un drapel roșu mare, “stegul lui Drăghici”, pe care în diagonală era cusut cu o panglică tricoloră lată de o palmă cuvântul UNIRE.

Un reporter a rămas impresionat și nedumerit de originalitatea acestui steag.

L-a întrebat pe Marian Drăghici ce simbolizează acesta, iar răspunsul lui a fost unul scurt, dar edificator pentu întreagă istorie a românilor : “Steagul roșu spune că vreau dreptate socială, iar tricolorul că această o vreau prin Unirea cu România“.

A două impresie asupra mulțimilor adunate pe “Platoul Românilor“ a fost dată de prezența muzicii fanfarei muncitorilor de la “Salina“ din Ocna Mureș, care întona fără pauze cântece patriotice : “Deșteaptă -te române“, “Pe-al nostrum steag“, “La cruce“ și alte asemenea melodii naționale.

Faptele lui Marian Drăghici au valoare de simbol național. El este în același timp un erou local care a condus orașul 16 ani în perioada interbelică. Rememorarea acestor fapte extraordinare în anul Marelui Centenar este o datorie de onoare pentru cei din generația internetului.

La fel ca Marian Drăghici, mii de români din mijlocul poporului au contribuit la înfăptuirea Marii Uniri. Despre unii s-a scris, despre cei mai mulți însă, urmează să se scrie.

Noi am conturat personalitatea lui Marian Drăghici, socialistul muncitor ridicat la înălțimea timpului astral care dă contur Marelui Centenar și povestea “steagului lui Drăghici“, drapelul roșu cu tricolor de pe care strălucea în anul 1918 cuvântul UNIRE.

Bibliografie:

***1984, “*Marea Unire a românilor în izvoare narative”*, Editura Eminescu, București.
Dumitrescu, Constantin,1974, *”Din lunga timpului bătălie, anul 1918 în amintirile unui martor ocular”*, editura Dacia, Cluj Napoca.
Scurtu, Ioan,1988, *”Alba Iulia-1 Decembrie 1918*”, editura Sport Turism, București.

ISTORIE ȘI TRADIȚIE ÎN ORAȘUL DE LA POALELE TÂMPEI

PROF. COORDONATOR STATI MARIA,
ELEVA MIRCEA DIANA MARIA,
C.N. "DR. IOAN MEȘOTĂ" BRAȘOV

"Limba, istoria și pământul sunt trei piloni
pe care se sprijină o națiune."
Ion Druță

Acest neam, cu rădăcini milenare în Dacia lui Zamolxe, umilit, asuprit, jefuit, de atâția prădători, a dăinuit în timp, nu datorită bogățiilor materiale, nici grandorii palatelor și a altor edificii, ci datorită limbii strămoșești, credinței milenare, tradițiilor și obiceiurilor venite din moși-strămoși și păstrate cu sfințenie din generație în generație. Cuceritorii hrăpăreți ne-au luat aurul, lemnul, grânele, zăcămintele, dar nu au reușit să ne răpească graiul, horele, doinele, obiceiurile, tradițiile, adică nu au putut să ne fure adevăratele comori păstrate cu sfințenie în adâncurile sufletelor poporului nostru. Căci, accentua marele istoric Vasile Pârvan, "Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu nici geniul nu poate crea nimic fără tradiție."

În inima țărișoarei noastre, înconjurat de munți stă Brașovul secular, ai cărui locuitori au dus cu cinste din vremuri demult apuse obiceiuri și datini strămoșești. Brașovul (anexa 1), prin aerul său medieval și fabulos, atrage foarte mulți turiști în fiecare an și totuși nu mulți cunosc istoria sa învolburată sau tradițiile sale străvechi ce și acum mai animă străzile orașului. Atestarea sa documentară este învăluită în mister, speculațiile plasând-o la începutul secolului al XIII-lea, prima atestare clară fiind in anul 1235 în "Catalogus Ninivensis" în care este menționată "Diocesis cumanie Corona". Numele vechi al orașului "Corona", în germană "Kron", se presupune că ar fi provenit de la pârâul "Kronen", însă aceasta este doar una dintre originile posibile. Numele de Brașov apare pentru prima dată în anul 1252 sub denumirea de "Saxonum de Barasu", pe atunci însă referindu-se la împrejurimile orașului. Până la sfârșitul secolului al XIV-lea Brașovul devine centrul administrativ al Țării Bârsei, iar denumirea de "Brașov" începe să fie utilizată și pentru oraș, nu doar pentru împrejurimile sale. Acesta devine locomotiva economică a Transilvaniei, fiind un important centru meșteșugăresc si negustoresc.

Pe tot parcursul istoriei, în orașul Brașov se contruiesc numeroase clădiri si fortificații cu importanță națională de necontestat. Primele fortificații apar pe dealul Șprenghi și pe Tâmpa care mai sunt doar parțial vizibile în zilele noastre. Mai apoi s-a construit in secolul al XIII-lea în stilul gotic timpuriu Biserica Sfântul Bartolomeu, astăzi aflată în cartierul ce-i poartă numele. Ochii vizitatorului sunt însa atrași de către emblematica Biserică Neagră, un adevărat simbol al orașului, care a fost ridicată pe o durată de aproximativ 100 de ani între secolele XIV-XV. La începcput, aceasta a fost cunoscută drept Biserica Sfânta Maria, Maica Domnului fiind patroana bisericii și a orașului, însă după incediul din 1689, când zidurile bisericii au fost înnegrite, numele popular de Biserica Neagră a devenit consacrat. O altă biserică importantă a fost ridicată în Șcheii Brașovului pentru creștinii de rit ortodox cu hramul Sfântului Nicolae. Aceasta a fost ridicată pe locul unui vechi lăcaș de cult din lemn care la rândul său a fost construit pe locul unde se afla o troița. Pe lângă biserică s-a construit în anul 1495 Prima Școală Românească din Transilvania. Cel mai importanat monument laic din oraș este Casa Sfatului, a cărei construcție este plasată în prima jumatate a secolului XV. Aceasta a fost un sediu politic, administrativ și de judecată pentru întreaga Țară a Bârsei. Astăzi clădirea găzduiește Muzeul Județean de Istorie. Dintre fortificațiile vechii cetăți a Brașovului se mai păstrează două bastioane și două turnuri, cât și fragmente de ziduri și câteva porți precum cunoscuta Poartă a Șcheii.

Una dintre cele mai fascinante tradiții ale Brașovului este cea a junilor, obicei unic în cultura românească. Aceasta a luat naștere pe străzile locuite de români din Șchei și mai apoi din Brașovechi, însa originile exacte nu sunt cunoscute. Pentru explicarea fenomenului, se propun două

teorii. Prima se constituie pe ideea că junii sunt o rămășiță a ceea ce a fost o încercare de luptă împotriva sașilor din cetate, însă mai plauzibilă pare a fi cea de-a doua teorie, care propune ca origine a obiceiului tradiția consacrată satelor românești transilvănene a cetelor sau companiilor de feciori.

Junii sunt împarțiți în 7 grupuri, ce participă la paradă așezați astfel: junii tineri, junii bătrânii, cei curcani, dorobanți, brașovecheni, cei roșiori și albiori.

Cronologic, Junii tineri(anexa 2) au apărut primii, fiind reprezentanții tradiției cetelor de feciori în Șchei . Portul lor este constituit dintr-o cămașă albă cu clinuri la spate ce ajungea până la genunchi, un flanel cu mâneci, peste care junii pun un laibăr, un fel de vestă, și un șpențel, adică o jachetă de culoare închisă cu nasturi de argint. În picioare poartă șosete, denumite popular cioareci, albe de stofă fină și cizme. Junii Tineri poartă pe cap pălării de catifea cu panglici tricolore. Aceștia au trei conducători și anume vătaful, armașul mic și armașul mare, care ies în evidență prin prezența unor ruji sau cocarde pe pălăriile acestora, vătaful având trei ruji roșii, armașul mare două ruji galbene și cel mic una singură albastră. Fetele, deși nu participă la ceremonii, ci doar la Hora Junilor și în pregătirea ospățului, au un costum popular asemănător baieților, dar adaptat.

Mai târziu s-a format grupul Junilor Bătrâni(anexa 3) format din bărbați căsătoriți, ce erau foști juni sau rude ale celor ce participau la Ziua Călări. Din relatările măcelarului Duțu Stinghe, consemnate de profesorul G. Pitiș reiese că junii bătrâni erau numiti “ăi bătrâni”, fiind considerați un grup aparte de tradiția junilor.

Aceștia au apărut din nevoia de siguranță a celor ce defilau călare sau a femeilor ce urcau în trăsuri până la Pietrele lui Solomon. În timp ei au preluat modul de organizare și însemnele junilor tineri.

Portul junilor bătrâni cuprinde “hainele românești” prezente și la tineri, însă aceștia poartă un “șpențăl” peste laibăr ca și componentă permanentă a costumului lor, în vreme ce tinerii nu poartă șpențel în ziua călări. Alte diferențe constau în prezența unei lente tricolore si absența panglicii de la pălărie.

La mijlocul secolului al XIX a apărut grupul Junilor Brașovecheni(anexa 4) într-o altă zonă cu români din afara cetății. Aceștia erau asemănători cu junii din Șchei, însă s-au dezvoltat aparte. Ei nu au participat la Ziua Călări până în perioada interbelică. Organizarea și portul Brașovechenilor seamănă cu cele ale Junilor Bătrâni, fiind prezentă o singură discrepanță ce poate fi observată la nivelul căciulii cu țugui în loc de pălăria clasică a junilor bătrâni. Sărbătoarea sau maialul Junilor Brașovecheni are loc în luna Mai, pe strada Cloșca la așa numitul loc “Foișorul” unde se află o cruce zidită în anul 1910 .

În a doua jumătate a secolului al XIX s-au constituit Junii Albiori(anexa 5), numiți pe atunci “ăi alghi”, denumire dată de portul lor format din veșminte albe de in și dimie. Aceștia nu poartă șpențel, laibăr și pălărie ci lente tricolore și căciuli albe cu țoc. Cămașa este confecționată din pânză albă și este încinsă cu un șerpar și decorată cu paiete numite și fluturi. Vătaful se diferențiază de ceilalți albiori printr-o lăibărică albă cu găitane negre și broderii de ibrișin. Maialul Junilor Albiori este în luna iulie, când aceștia organizează “Masa Călăreților” pe strada Dupa Grădinini la “ăle două cruci”.

La finele secolului al XIX-lea apare menționat grupul Junilor Curcani(anexa 6) ce a apărut în urma desprinderii din cadrul junilor bătrâni. Distincția pe care aceștia o au fața de portul Junilor Bătrâni este o căciulă neagră cu țoc, decorată cu pene de curcan și prinsă sub bărbie cu o curea fină, motiv pentru care poartă numele de curcani.

Odată cu începutul secolului XX apare Soietatea Junilor Roșiori(anexa 7), în urma scindării bărbaților căsătoriți din zona Cacova de Junii Albiori. Deși poartă haine asemănătoare, Junii Roșiori se diferențiază prin motivele vegetale brodate pe o cămașă mai largă, peste care poartă “laibăre” de dimie și ibrișim negru, iar pe cap aceștia poartă potcapul de roșiori. Maialul Junilor Roșiori se sărbătorește de Ziua Sfântului Ilie, sau în Duminica următoare. Acesta se ține la o cruce ridicată în anul 1930 numită “Crucea lui Furnică” de pe Drumul Poienii.

Din Junii Bătrâni s-au mai desprins în prima jumătate a secolului al XIX -lea grupul Junilor Dorobanți(anexa 8), al cărui semn distinctiv este căciula brumărie cu țoc, inspirată de cea a lui

Mihai Viteazul. Sărbătoarea Sfintei Maria reprezintă pentru Junii Dororobanți ziua Maialului, în care se adună la "Crucea Dreptății". Aceștia au steagul cu totul aparte față de ceilalți juni, prezentând pe o față un June Dorobanț călare, în timp ce pe cealaltă este înfățișat un dorobanț din războiul de independență.

Sărbatoarea cea mai importantă pentru toți junii este Duminica Tomei, cea de-a doua după Pași. Se spune că Toma nu credea în învierea Mântuitorului, astfel că Iisus l-a îndemnat să-I atingă rănile rămase în urma crucificării. Din acel moment Toma nu a mai avut dubii cu privire la natura și învierea lui Iisus Hristos. Junii Brașovului marchează această sărbătoare prin "Ziua de Călări" pentru care se pregătesc cu câteva luni înainte prin alegerea cailor. Junii merg în grupuri sau individual în imprejurimile Brașovului în căutarea calului potrivit pentru fiecare și odată găsit, trebuie să se ocupe de harnașament.

Înainte de participarea la paradă se întâlnesc mai mulți juni și proprietari ai cailor pentru a le împleti coama și cozile și pentru a le lega fundițe. Odată ce caii sunt pregatiți, junii își îmbracă portul specific și pleacă către casele stegarilor și ale șerjilor. În frunte cu stegarul se duc la armașul mic, de acolo la armașul mare, de unde se îndreapta spre casa vătafului, care îi salută după tradiție cu „Hristos a înviat!" și îi poftește la o prăjitură și un pahar de vin. La momentul plecării, junii se așază în ordinea de marș având în frunte pe stegar, armași și vătaf. Pe drumul către Piața Unirii, junii se opresc la crucile specifice fiecărui grup pentru a cânta „Troparul Învierii", iar vătaful are datoria de a spune „Hristos a înviat!" în română, neogreacă și slavonă. Odată ajunși în Piața Unirii, fiecare grup își așteaptă rândul pentru a putea cânta „Troparul Învierii' la Crucea Căpitanului Ilie Birt. După aceasta intră în cetate în ordinea de paradă întâmpinați de fanfara Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coanda". Parada urmărește un traseu ce cuprinde străzile George Barițiu, Mureșenilor, Bulevardul Eroilor, Republicii, Pe Tocile, având ca destinație finală Pietrele lui Solomon. Ajunși „Între Chetri", grupurile se îndreaptă către locul amenajat fiecăruia pentru a cânta din nou „Troparul Învierii", după care vătaful strigă „Hristos a înviat!", „Hristos aneste" și „Hristos vascris" iar junii răspund după tradiție și se prind în Horă, din care se deprinde mai întâi vătaful, după care toți ceilalți juni, pentru a îndeplini ritualul aruncării buzduganului. După săvârșirea acestui ritual, începe o petrecere câmpenească la care participă toată lumea aflată de față, ce se încheie în jurul orelor 18.00, când junii coboară în Piața Unirii, ocolesc Crucea lui Ilie Birt și se îndreaptă către casele lor, unde petrecerea continuă până în toiul nopții.

Junii mai perpetuează un număr important de tradiții ce au loc în mare parte în săptămâna luminată. Mersul cu Strochitul este un obicei consacrat Transilvaniei pe care Șcheienii îl practică cu mare drag și în zilele noastre. Etnograful Ion Mușlea descria în anul 1931 evenimentul ce începea prin împăerțirea Junilor Tineri în trei grupuri, pornind astfel către casele cu fete mari, după care se adună la vătaf seara pentru a se îndrepta spre grădina lui Timan la „masa junilor", mai apoi revenind pentru petrecerea de noapte.

„Aruncatu'n țol" este un alt obicei păstrat până în zilele noastre. În Vinerea Mare, Cei Tineri se adună în Piața Unirii unde dansează Hora Junilor, apoi cu ajutorul unei pături bine captușite, se aruncă unul câte unul. Acesta este considerat un ritual de confirmare în rândul junilor, care a devenit în timp o probă de curaj pentru baieți.

În urma cercetării realizate pentru scrierea acestui eseu, am ajuns la concluzia că păstrarea tradițiilor strămoșești constituie un aspect esențial în afirmarea identității naționale cât și în cultivarea sentimentului de patriotism. Practicile culturale care ne diferențiaza de întreaga lume sunt cele care ne-au unit ca și popor din cele mai vechi timpuri și până astăzi, la sărbătorirea a 100 de ani de la împlinirea idealului național.

Bibliografie:

Doctor Stănescu Alexandru , 2017, *Tradițiile junilor din Șcheii Brașovului și Brașovechi* , Brașov
Dumitrașcu Ion și Maximescu Mariana, 2017, *O istorie a Brașovului din cele mai vechi timpuri până la începutul secolului XX* , Editura Libris Editorial, Brașov
Surdu Alexandru , 2010, *Șcheii Brașovului,* editura Kron-Art ,Brașov

Bideț Vasile, Stănescu Alexandru, Clipea Florin, Nistor Florin-Aurelian și Chicuș Constantin, *"Ziua de călări"*, "Glasul Junilor", 2016, nr. 1, pag. 1-3

ANEXE

Sfatului cu Biserica Neagră în secolul XIII, carte poștală de la Muzeul Național de Istorie

Anexa nr. 1 : Piața

Anexa nr.2:June tânăr și o fată din Șchei înveșmântași în haine

n

ıi

Anexa nr.4:Membrii ai Societății Junilor Brașovecheni la sediul Uniunii Junilor

Tradițiile Junilor din Șcheii Brașovului și Brașovechi

Anexa nr.3:Junii Bătrâni, în anul 1967 la Pietrele lui Solomon, Colecția Uniunii Junilor

Anexa nr.5: fața Cetății, Titulescu,

Junii Albiori în azi Parcul

Colecția Alexandru Stănescu

Anexa nr. 6: Juni Curcani la Sediul Uniunii Junilor,
Tradițiile Junilor din Șcheii Brașovului și Brașovechi

Anexa nr.8: Membrii ai Societății Junilor Dorobanți la sediul Uniunii Junilor, Tradițiile Junilor din Șcheii Brașovului și Brașovechi

Anexa nr.7: Membrii ai societății Junilor Roșiori la sediul Uniunii Junilor, Tradițiile Junilor din Șcheii Brașovului și Brașovechi

CUM M-A DEFINIT IDENTITAR COPILĂRIA ÎN ȚARA MOȚILOR

PROF. BERINDEI LILIANA CRISTINA
ELEV: BURZ SORINA
LICEUL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN”, ABRUD

Când ne gândim la sărbătoarea Centenarului, la crearea României Mari și la semnificația lor pentru noi astăzi, în minte încolțește în mod firesc întrebarea: *cine suntem noi*? Și firul gândului pornit din prezent coboară spre trecut și unește generații, apoi pornind de aici, parcurge spațiul României. Cea mai emoționantă vizită a gândului pornit în asemenea circumstanțe e, firește, în locurile natale; pentru mine e colțul de rai din Țara Moților. În acest an parcă suntem mai datori să știm mai multe despre istoria noastră, despre eforturile depuse de strămoșii noștri pentru înfăptuirea României Mari, pentru a proteja bogățiile și resursele acestei țări de inamicii care au atacat-o ani de-a rândul. România este o țară binecuvântată de Dumnezeu cu multe resurse naturale, ascunse sub peisaje pitorești. Rareori le privim cu responsabilitatea necesară și deseori ne lăsăm pradă dorinței de a le exploata nesustenabil, încercând să obținem profituri mari cu eforturi relativ reduse, comparativ cu ale strămoșilor noștri.

O zonă cu totul specială în peisajul României este Țara Moților. Cu un subsol ce adăpostește nu doar bogății minerale, dar și vestigiile exploatării lor de-a lungul mileniilor, Țara Moților aduce un considerabil plus-valoare României. Valorile culturale și autenticitatea Țării Moților, conferă României, alături de toate celelalte zone un statut aparte în cultura Europei. Locuită de oameni harnici, voinici și curajoși, Ţara Moţilor este situată în inima Transilvaniei și în centrul Munților Apuseni. Este singurul loc din țară cu așezări la peste 1.400 m altitudine, locuite pe tot parcursul anului. Datorită reliefului montan, în care apa a săpat în rocile calcaroase creând numeroase peșteri, Țara Moților e deseori numită și „Țara de Piatră”.

Fiecare dintre noi vede locul în care a copilărit ca fiind cel mai frumos din lume. Experiențele trăite în copilărie sunt strâns legate de spațiul în care le-am trăit și ele mi-au provocat emoții intense, dar și convingerea că Țara Moților este una dintre cele mai frumoase zone din țara noastră, dacă nu chiar cea mai frumoasă și mai valoroasă, părere pe care o voi susține prin câteva argumente.

Voi începe vorbind despre locuitorii Țării Moților. Locuitorii de aici sunt cunoscuți sub numele de moți – de unde derivă și denumirea zonei – sau țopi. M-am întrebat ce semnifică această denumire? Oamenii mai în vârstă din partea locului spun că numele de moți sau țopi vine din perioada celui de-al Doilea Război Mondial, fiind modul în care ofițerii nemți îi batjocoreau pe bărbații din partea aceasta care purtau chică.

Tot oamenii de aici, care acum se mândresc că sunt moți, văzând în această denumire eforturile eroice ale strămoșilor lor și chinurile îndurate pentru libertatea de care se bucură acum, sunt tare nemulțumiți când aud un bihorean sau un clujean spunându-și „moț”. Supărarea lor este generată de faptul că, după părerea lor, moți sunt doar locuitorii comunelor situate mai sus de orașul Cîmpeni, Județul Alba, sau „de pe ape” adică situate pe cursul râurilor Arieșul Mic și Arieșul Mare, fapt confirmat de Ion Rusu Abrudeanu în Moții, calvarul unui popor eroic, dar nedreptățit (1928): „Ţara Moţilor este locuită de o populaţie românească ce poartă numele de „moţi”. Astăzi, denumirea de „moţi” a căpătat un sens mai larg, foarte mulţi români, locuitori ai zonelor adiacente aşa-numitei Ţări a Moţilor, declarându-se moţi. În mod tradiţional, moţi sunt consideraţi numai locuitorii a 12 până la 14 sate (Avram Iancu, Vidra de Jos, Vidra de Mijloc, Albac, Horea, Neagra, Scărişoara, Ponorel, Secătura, Arieşeni etc.) situate mai sus de oraşul Cîmpeni, judeţul Alba.”

De asemenea, Ioan Slavici face o scurtă caracterizare a moților, în lucrarea *Ardelenii*: „Aceştia sunt oamenii şi trupeşte şi sufleteşte mai colţuroşi şi mai vârtoşi. Fie scurt, fie înalt, Moţul e voinic şi îndesat, calcă rar şi apăsat şi are ceva din firea ursului. Om cu deosebire de potolit, Moţul vorbeşte puţin, e foarte răbdător, se avântă cu anevoie, dar e neînduplecat după ce a luat o hotărâre… Moţii sunt cea mai nobilă parte a poporului român”. Consider că, în câteva rânduri, prin

frumoasele-i cuvinte, prezintă cel mai bine acești români falnici.

Apelând din nou la oamenii mai în vârsă, care sunt adevărate tezaure vii de istorie, am aflat multe lucruri despre îndeletnicirile moților de odinioară. Oameni harnici și muncitori, moții se ocupau îndeosebi cu creșterea animalelor, cu agricultura, dar și cu prelucrarea lemnului. Bărbații fabricau butoaie și donițe pe care le duceau „în țară", adică în zona de câmpie. O astfel de călătorie dura foarte mult, atât ea în sine, cât și pregătirea pentru plecare. De obicei, capul familiei împreună cu feciorul cel mare sau cu feciorii, în funcție de vârstă, pregăteau aceste vase de lemn după un proces îndelungat și dificil, mai apoi le încărcau în căruță, pregăteau calul de drum, în timp ce femeile din casă le pregăteau haine și merinde, bineînțeles, din gospodăria proprie, legume și produse din carne rezultate în urma sacrificării animalelor crescute de ei.

Chiar dacă bărbații erau foarte harnici și munceau mult, nici femeile nu se lăsau mai prejos. Pe lângă faptul că se ocupau de treburile casnice, îngrijeau soțul și copiii, acestea aduceau și bani în casă. Femeile preparau diverse produse din lapte, cum ar fi cașul, brânza, smântâna, creșteau pui și strângeau ouă pe care le duceau în târguri și vânzându-le întregeau veniturile familiei. Ba mai mult, cultivau cânepa și torceau lână din care țeseau la război hainele pentru familie, atât pentru îmbrăcat cât și pentru așternuturi.

Cu toate că munceau mult, oamenii știau să își rezerve un timp special pentru familie și pentru viața socială a comunității. Astfel am aflat că seara, după ce terminau treburile gospodărești, membrii familiei luau cina împreună, vorbeau despre cum a fost ziua care tocmai trecuse, făceau planuri pentru următoarea zi, își făceau rugăciunile, căci moții au fost mereu oameni cu credință în Dumnezeu, apoi se puneau la culcare. În serile de iarnă vecinii se adunau la șezătoare unde femeile lucrau, iar bărbații animau atmosfera prin jocuri specifice, toată lumea distrându-se de minune. Șezătoarea era și locul în care se legau prietenii între tineri.

Moții erau uniți ca familii, vizitându-se des și ajutându-se la nevoie. Ei au rămas la fel de harnici și de socialibili ca odinioară, la fel de omenoși și de prietenoși. Pe lângă hărnicia lor, moții au demonstrat și mult talent. Cine nu a auzit de faimoasele tulnice? Ei bine, aici își au originea. Înainte de a deveni atât de vestit și de a reprezenta un simbol al Țării Moților, tulnicul era folosit pe post de telefon. Aproape toate tipurile de întâlniri erau anunțate de tulnic. De exemplu, când oamenii voiau să facă o șezătoare, obișnuiau să sufle în tulnic pentru a chema cât mai mulți consăteni.

Un alt obicei specific zonei este Târgul de fete de pe Muntele Găina, tradiție care se păstrează până în prezent, cu mici modificări, bineînțeles. La Târgul de fete mergeau fetele nemăritate împreună cu părinții lor și cu lăzile de zestre, dar și feciorii neînsurați, scopul acestui târg era găsirea partenerilor pentru căsătorie. Nu era un târg de-a dreptul, deoarece, fetele și băieții puteau să aleagă partenerul care le era drag, sau nu erau obligați să aleagă neapărat pe cineva, era mai mult o metodă de întâlnire între tinerii necăsătoriți, în speranța găsirii partenerului de viață.

Un alt dar al Țării Moților pentru România, îl reprezintă eroii neamului românesc: Horea, Cloșca și Crișan, inițiatorii Răscoalei de la 1784, împotriva nobilimii și Avram Iancu unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 în Transilvania.

Alte frumuseți specifice părții acesteia a României sunt flora și fauna. Fiind o zonă de munte, desigur veți întâlni păduri de foioase (fag, mesteacăn etc.) și de conifere (brad, pin, zadă etc.). Câteva animale sălbatice specifice zonei sunt ursul, vulpea, râsul, cerbul, vidra.

Ne mândrim și cu câteva obiective turistice unice:

1. Cascada Pișoaia: o cădere de apă de la 18 metri pe stâncile abrupte, un adevărat spectacol creat de natură.

2. Dealul cu Melci este un alt unicat geologic în România. Denumirea vine de la moluștele pietrificate. Dealul cu Melci este dovada că, în urmă cu milioane de ani, în zona Munților Apuseni a fost Marea Tethys.

3. O casă tipic moțească de prin anii 1800, construită chiar de către parinții lui Avram Iancu, reprezintă astăzi Casa memorială a lui Avram Iancu, deschisă turiștilor. Muzeul de lângă ea adăpostește acte precum testamentul acestuia, dar și obiecte trdiționale moțești, cum ar fi tulnice, port popular, unelte și multe altele.

4. Gheţarul Scărișoara este prima peșteră declarată Monument al Naturii în România. **Peștera adăpostește cel mai mare bloc de gheață subteran din lume**, iar vechimea stratului de gheață are peste 3000 de ani.

5. Gheţarul de la Vârtop este locul în care s-a găsit cea mai veche urmă a omului din România.

Așadar, ca o concluzie a celor precizate mai sus, Țara Moților a fost și este o zonă cu o imensă însemnătate pentru țara noastră. Este o zonă frumoasă, cu o istorie bogată, cu multe locuri care trebuie văzute și cu oameni calzi și primitori.

În încheiere, aș vrea să precizez că, pentru toate aspectele pe care le-am enumerat mai sus și pentru multe altele, unele imposibil de exprimat în cuvinte, sunt recunoscătoare în fața destinului meu că sunt moață. Mă mândresc cu zona din care provin, la fel cum mă mândresc cu România, simt, trăiesc și gîndesc românește. Limba este liantul care ne unește, în limba română ne bucurăm de reușite, în ea ne proiectăm speranțele și tot ea ne liniștește când ne plângem suferințele.

Bibliografie:

Ion Rusu Abrudeanu- 1928, *Moţii: calvarul unui popor eroic, dar nedreptăţit: studiu istoric-politic*, Editura „Cartea Românească”, București.

Octavian Mândruț - 2003, *Mic atlas de geografie a României*, Editura Corint, București.

OBICEIURI DIN LUPȘA

PROF. CIUCIULETE IOAN
ELEV : CAPĂU CRINA-VALENTINA, LICEUL ”DR. LAZĂR CHIRILĂ” BAIA DE ARIEȘ

O cută adânc săpată de timp pe obrazul unui bătrân, așa se vede privită de pe fruntea Muntelui Mare, albia șerpuită a râului Arieș, ce împarte pământurile lupșenilor în două. Pământuri strămoșești, vatră de glie românească din vremuri istorice după cum ne sugerează însuși etimonul cuvântului ”lup”, în limba noastră strămoșească ”dacos”, însemnând tot lup,un toponim simbolic cu trimitere la locuitorii acestui ținut străvechi, cu inteligență și dârzenie asemenea acestui animal.

Trăim în secolul XXI, iar pentru mulți tineri din epoca modern, tradițiile, obiceiurile sunt considerate adeseori arhaice, depășite, riscându-se astfel trecerea lor în uitare, poate, uneori rămânând când și când o amintire plăcută mai ales pentru cei vârstnici. De aceea îmi propun să reînviez prin acest demers și să înlătur totodată din noaptea uitării, frumoasele tradiții și obiceiuri pitorești mele localități natale, Lupșa, un ținut strămoșesc, cu foarte vechi tradiții și obiceiuri folclorice, ce învederează vechimea, continuitatea dintotdeauna a românilor pe aceste meleaguri. Există mulți oameni cărunți, cu inima deschisă și zâmbetul prezent. Pentru ei sărbătorile sunt sacre. Am auzit și am participat cu ei la multe dintre aceste tradiții frumoase, unele dintre ele căzând în desuetudine, rămânând însă doar în amintirea celor care îndrăgesc folclorul.

Vreau să încep cu noaptea de 31 decembrie/1 ianuarie, cunoscută de toți toți sub numele de **”Revelion”.** În zona noastră, în această noapte, trebuie să se facă mult zgomot pentru a îndepărta spiritele rele, Așa că, noi privim cerul atins de puterea artificiilor, spargem pahare sau râdem. Se știe că, dacă în această noapte râzi, vei râde tot anul, deci această noapte răsună de râsetele noastre. În această noapte se cinstește un pahar de șampanie cu familia și cu oamenii dragi, întrucât cu cine ești în această noapte, cu acei oameni vei fi tot anul. La noi în comună este obligatoriu ca un bărbat să intre primul în casă, după miezul nopții, fiindcă se spune că, casa este protejată de mâna bărbatului. Urări precum ”Plugușorul” (”mâine anul se-noiește plugușorul se pornește”) , și ”Sorcova”, (”sorcova,vesela,/să trăiți,să-mbătrâniți,/ca un măr,ca un păr,/ca un fir de trandafir…”) pregătesc tranziția în noul an.Cu aceste urări merg copiii mici, iar băieții cei mai mari umblă cu ”Capra”(”vine capra de la munte/cu steluța albă-n-frunte/are-n coarne ramuri multe/și mai mari și mai mărunte…”)

Ajungând la data de 6 ianuarie, sărbatorim Botezul Domnului, la noi fiind numit **”Bobotează”.** Cu o zi în urmă, se face curățenie în toată casa, se fac ciorbe și sarmale.În această zi, fetele nemăritate îl așteaptă pe preot pentru a lua din buchetul de busuioc un firicel, pentru a-l pune sub pernă și a-și visa alesul, viitorul soț. În această zi nu se spală rufe. Preotul este așteptat cu liniște sufletească, spunandu-se că vine cu Iordanul-cântec bisericesc(”în Iordan botezându-te, tu, Doamne…”), aducându-ne pe Iisus în casă și în suflete, la începutul anului. După plecarea preotului se înconjoară casa și ograda de trei ori, pentru a nu se apropia șerpii de casă, aceștia fiind animelele periculoase, și oamenii răi.

Sărbătoarea Paștelui ne aduce tuturor în inimă o pace sufletească divină. În Săptămâna Patimilor, lupșenii fac prăjituri, vopsesc ouă, fac mâncare, precum : salata de beuf, supă de tăiței, gușiță, friptură de miel, care este esențială unei mese de Paște,și alte mâncăruri tradiționale, specifice. Sâmbătă noaptea se merge la biserică pentru a participa la Prohodul Domnului Iisus, devenind contemporani prin acest ritual cu durerile Lui de pe cruce, ca mai apoi să învie pentru noi, pentru sufletele noastre pătate de păcate. În prima zi de Paște, ne strângem toți oamenii satului, la un loc, pe care noi îl numim, ”La Cruce”, unde se face o slujbă în cinstea Învierii Domnului.După slujbă, copii și adulții ciocnesc ouă între ei pentru a celebra sărbătoarea. A doua și a treia zi, ne strângem toți copiii satului să „pușcăm” cu țevile, în curtea bisericii, să ciocnim ouă, să povestim, sa ne jucăm o mulțime de jocuri, precum: ”Călcatea”-copiii se calcă pe picioare iar cel mai murdar trebuie să dea ouă celorlalți. În cele trei zile se duce si toaca în curtea bisericii, fiind bătută de feciorii satului. În alte părți, băieții merg la fete acasă și le stropesc cu parfum alegându-și fiecare o parteneră la jocul ce va urma seara, băieții numindu-se ”crai”.Fata care oferă cei mai mulți bani este aleasă crăiasă.

În data de 24 iunie, sărbătorim **„Sânzienele”.** Cu mic, cu mare mergem în căutarea acestor flori magice. Se face o coroniță din sânziene și alte flori frumoase(precum margarete, trandafiri), pe care o punem la poartă, cu scopul de a ne păzi de răutățile lumești. În fiecare an, de Sânziene, repetăm tradiția.

Trecând mai departe, ajungem la sărbătoarea cea mai așteptată și mai frumoasă a anului, **”Crăciunul”,** atât pentru noi, fiindcă s-a născut Cel care ne-a mântuit și ne-a adus bucuria Raiului, dar și pentru copiii care îl așteaptă pe Moș Crăciun. În Ajunul Crăciunului, se face curățenie, se face mâncare, în case mirosind a sarmale. În cuptoare se face pâine și cozonaci. Copiii cei mici umblă dimineța cu ”Pițăra”. Fetele mai mărișoare ies cu colinda după masă, iar feciorii umblă cu ”ciobanii” și ”Irozii”. Când fata întâlnește un ciobănaș și acesta reușește să o prindă, ea trebuie să se lase sărutată. La marginea satului se adună toți copiii să se joace cu zăpadă. La noi, la Lupșa, se fac serbări cu prilejul Crăciunului.

Trecând de la sărbătorile tradițiilor otodoxe la obiceiurile Sfintelor Taine, precum: Botezul, căsătoria și înmormântarea, o să vă prezint în câteva rânduri cum se desfășoară acestea.

Botezul este prima taină, acesta se face după 40 de zile de la nașterea copilului. Copilul este dus la biserică și este adus acasă de către părinții spirituali ai acestuia, nașii. La noi băieții sunt botezați la biserică, fiind trecuți și prin altar, iar fetele de cele mai multe ori sunt botezate acasă. Lumânarea de la botez trebuie să aibă cel puțin o floare de crin, fiindcă crinul simbolizează floarea Maicii Domnului. Toți cei ce merg la botez trebuie să pună bani copilului pentru somn liniștit. Moțul tăiat și lumânarea se păstrează amintire.

Nunta la Lupșa nu se face la fel în toate casele. Unii vor ca mirele să plece după nași, alții vor ca nașii să meargă la mire și apoi la mireasă. Ajungând la mireasă, mirele trebuie să își convingă viitorii socri că el este cel mai bun pentru fata lor, plătind o taxă de intrare. Mai întâi i se arată o fetiță mică, mai apoi o bătrână, pe care trebuie să le plătească și, la final, mireasa. Acasă la mireasă, nuntașii mănâncă și beau plecând la primărie. Ajungând, mireasa trece pe numele mirelui. La intrare, beau un pahar de șampanie cu nașii, spărgând paharele pentru noroc în căsnicie. Nunta se încheie cu tortul mirilor. Cealaltă zi se face o petrecere acasă, pe ”cale întoarsă”.

Legat de obiceiurile de înmormântare, cu specific la rude, dacă nu ești căsatorit nu ai voie să atingi sicriul. La final, este obligatoriu să se acopere toate oglinzile din casă pentru ca cel decedat să nu-și ”zărească” Sufletul și astfel evită a fi ”blocat” în oglindă. În a doua seară, sunt priveghiile și vine toată lumea, inclusiv preotul, iar în a treia zi este înmormantarea. Sicriul este dus la groapă de către oameni străini, în niciun caz de rudele mortului. Când se scoate sicriul din casă, cei din familie nu au voie să iasă din casă până nu sparg o cană sau un pahar. Coroanele sunt duse la cimitir de către copii. Dacă omul moare în Săptămâna Luminată, trebuie date ouă roșii tuturor celor prezenți la înmormântare împreună cu două bucăți de cozonac. Se aprind lumânări fiindcă se spune că atunci sunt porțile Raiului deschise, și sufletul lui va merge în Rai.

În final, vreau să reamintesc ce spunea Alberto Lleras Camargo : ”Un popor fără tradiții este un popor fără viitor”. Este o maximă universal-valabilă. Viitorul unui popor se poate prevedea după trecutul său, tradițiile, obiceiurile sale. Firește, un popor cu tradiții sacre va dăinui peste veacuri, va avea o cultura perena, rezistenta, ce va servi si ca izvor de inspiratie unei culturi laice dupa cum spune si Sadoveanu : "De la aceste izvoare de apa vie cata sa se adape toti care sunt si se simt ai acestui pamant." Specificul national, ca la Eminescu, Cosbuc, Goga confera si universalitate unui popor. Chiar daca traim o perioada decadenta, un modernism antitraditional experienta istorica ne invata sa fim optimisti catre o noua renastere culturala cum sustineau Blaga, Stefan Augustin Doinas prin reintoarcerea la mit, a reinterpretarii mitului pe linie traditionala, ortodoxista, care e specificul culturii romane dupa scritorul traditionalismul Nichifor Crainic.

BIBLIOGRAFIE :

Roșca, Emil, 2005, *Munții de aur cu farmecul și poveștile lor*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia;
Roșca, Emil- *Legende din șezătoare*, 2010, Editura Reîntregirea, Alba Iulia.
Roșca, Emil – *Oameni și obiceiuri,* 2009, Editura Reîntregirea, Alba Iulia.
Vlad, Ioan - *Lupșa-aur și oameni, o comună din Țara Moților*, 2006, Editura Pastel, Brașov.

100 DE ANI DE EXISTENȚĂ A FABRICII SIMBOL DIN ORAȘUL OCNA MUREȘ – UZINA SOLVAY / SODA

PROFESOR: ONIGA CORINA
ELEVA: MARTIN CATINCA TEODORA, CLASA a X-a C
LICEUL TEORETIC "PETRU MAIOR" OCNA MUREȘ

Localitatea Ocna Mureș se numără printre cele mai vechi așezări umane de pe teritoriul țării noastre. Pe acest teritoriu s-a dezvoltat încă din antichitate o vechea așezare denumită Salinae, apoi în epocile următoare localiatea este cunoscută sub denumirea de Uioara apoi Ocna Mureș.
În istoria localității Uioara, anul 1895 a avut o însemnătate deosebită din punct de vedere economic și social; atunci a început construcția și dezvoltarea unei uzine de fabricare a produselor sodice.
Acest eveniment important petrecut în 1895 este strâns legat de numele savantului belgian Ernest Solvay (1838-1922), care deținea Societatea Solvay & Co din Bruxelles.

În 1895 acesta pune bazele unei uzine de fabricare a sodei pe un teren cumpărat de la Salina locală aflată la Uioara, pe malul stâng al Mureșului, în zona castelului Teleki.
Alegerea lui Ernest Solvay a transformat total viața localității și a împrejurimilor de aceea consider că o scurtă radiografie a evoluției și activității aceste fabrici este bine venită în anul Centenar al României. Importanță fabricii atât la nivel național cât și la nivel european a făcut din Ocna Mureș o localitate respectată în perioada interbelică. Coroborat și cu statutul de stațiune balneară, Ocna Mureș a fost o adevărată oază de relaxare, zonă economică și o zonă în care locuitorii aveau un nivel de trai foarte bun mai ales în perioada interbelică.

Savantul belgian Solvay nu a ales întâmplător acestă locație pentru uzina sa, ci având în vedere anumite aspecte precum: bogata resursă de sare existentă în zonă, sursa stabilă de apă reprezentată de râul Mureș, dealurile din împrejurimi bogate în calcar, imediata apropiere a unui nod de cale ferată aflat la Războieni care garanta transportul materiilor prime și a mărfii, existența pădurilor care asigurau sursa de lemn utilizată drept combustibil, dar mai ales resursa umană, respectiv mâna de lucru provenită din localitățile din zonă.

În luna februarie 1895 noua societate era înregistrată la Alba Iulia cu numele de Ungarische Ammoniak Sodafabrik Sistem Solvay Oesterrichischer Verenfur und Metalurgische Produktion & Co cu sediul la Alba Iulia. Capitalul companiei era de 600.000 de florini austrieci și și-a început activitatea cu o capacitate de producție de circa 10.000 de tone de carbonat de calciu pe an.

Descoperirea gazului metan în Transilvania a avut un impact pozitiv asupra Uzinelor Solvay, care au construit pe cheltuiala lor proprie conducte de la Sărmășel la Turda și Ocna Mureș obținând în 1911 prima concesiune de gaz metan din Transilvania pe o perioadă de 25 de ani.
Această concesiune a fost favorabilă și localității precum și locuitorilor acesteia, care au beneficiat de introducerea gazului metan în locuințele proprii, fiind una din primele localități din județul Alba care s-a bucurat de acest privilegiu.

Începutul primului război mondial surprinde uzina ce fabrica atunci două produse principale, anume soda calcinată și soda caustică, dar și un produs secundar, soda cristalinată.
Prin anul 1912 Uzinele Solvay au fuzionat cu uzina electrică de la Turda, transformându-se într-o societate anonimă cu un capital în jurul sumei de 10.000.000 de coroane.

Uzinele Solvay trec printr-o perioadă mai dificilă fiindu-le afectată productivitatea. Anul 1926 a adus mutarea sediului principal la București.

Condițiile de trai ale salariaților de la Uzina Solvay au fost îmbunătățite prin construirea unei colonii în apropierea fabricii, colonie care consta în 62 de locuințe pentru muncitori și 44 de locuințe pentru funcționari. Costurile pentru consumul de energie electrică, gaze dar și întreținerea acestor imobile erau asigurate din fondurile uzinei. Tot atunci s-a construit și un cazinou, care conținea o sală de lectură, aparat cinematografic, sală de popice și biliard, dar și o baie cu 16 dușuri și o cameră de aburi (saună). Prin jurul anului 1933 a fost întemeiată Societatea sportivă a

angajaților Uzinelor Solvay și s-a construit și o bază sportivă formată din teren de fotbal, teren de tenis și pistă de atletism.

Uzinele Solvay tindeau tot mai mult spre modernizare, de aceea în jurul anului 1907 la Mina Maria, mașina pentru extracție pe aburi a fost înlocuită cu una electrică și de asemenea s-au construit și două motoare pe gaz folosite pentru electrificarea Salinei. Acest fapt a făcut ca Uzina de la Uioara să devină cea mai importantă producătoare de sodă din România și una dintre cele mai importante din Europa.

Uzinele au traversat și momente mai dificile cauzate mai ales de dezastrele naturale petrecute în zonă. În anul 1913 s-a sistat pentru o perioadă de patru ani exploatarea sării, deoarece digul ce proteja localitatea Ocna Mureș a fost spart de apele râului Mureș, iar minele au fost inundate.

Evenimentele anului 1918 s-au resimțit și la Ocna Mureș având efecte asupra activității și acțiunilor muncitorilor de la Uzinele Solvay. Astfel sub efectul agitației din țară în perioada anului 1918, în luna noiembrie lucrătorii de la uzină au organizat un "sfat muncitoresc" numit "Sindicatul roșu" care era coordonat de social-democrații ce au preluat conducerea temporară a fabricii.

Între septembrie 1944 și februarie 1945 uzina de produse sodice a fost închisă, acest fapt a lăsat urme în volumul producției în vreme ce mijloacele tehnice au intrat într-un proces de degradare.

Al doilea război mondial a adus alte schimbări pentru uzina de la Ocna Mureș datorate noului regim politic care tocmai se instaura în România.

După al doilea război mondial și după preluarea puterii în România de către Partidul Comunist, Uzina de la Ocna Mureș a fost naționalizată la fel ca și alte companii private din țară.

Anii de început ai regimului comunist au fost destul de blânzi cu fabrica de aici. Astfel între 1952-1956 s-au făcut lucrări care au avut ca efect declanșarea unei măriri a capacității de producție. În anul 1952 au început lucrările pentru extinderea și dezvoltarea uzinei, investiție care s-a ridicat la peste un miliard de lei. S-a construit în acestă perioadă un cuptor nou de var cu o capacitate de peste 240 de tone de calcar pe zi, pe lângă cele trei cuptoare existente cu o capacitate de doar 150 de tone. Un an mai târziu pentru secția de sodă caustică au fost construite baterii de căldări cu o capacitate de 60 de tone sodă caustică pe zi.

În anul 1957 s-a instalat o centrală termoelectrică. Prin acesta a început fabricarea silicagelului într-o stație pilot, obținându-se până la 17 tone pe zi. Tot atunci a început și fabricarea clorurii de calciu tehnice.

În anul 1973 Uzinele de produse sodice de la Ocna Mureș au fost transformate în „Combinat de produse sodice". Aceasta este perioada când uzina exporta peste 50% din producție în mai mult de 20 de țări ale lumii.

În decembrie 1989 sub influența mișcărilor revoluționare din România, muncitorii de la uzina ocnamureșeană au participat activ la manifestațiile anticomuniste.

Începând cu anul 1992 s-a desființat vechea organizație sindicală, iar în 20 februarie Adunarea Generală a salariaților a decis constituire Sindicatului Liber Soda. Astfel au fost aleși lideri pe secții pentru supravegherea activității productive, culturale și pentru rezolvarea litigiilor de muncă și a diferitelor probleme sociale.

Sindicatul Liber Soda s-a alăturat în anul 1999 la greva generală de avertisment organizată de confederațiile sindicale din România.

În perioada următoare uzina traversează o perioadă grea datorată creșterii prețului la gazul metan și a transportului CFR, astfel că în primavara anului 2000 uzina Soda se afla într-o situație extrem de critică fiind în pragul falimentului.

Au urmat apoi niște ani de cumpănă și de luptă pentru supraviețuire pe scena industrială românească. Diferite firme private au preluat uzina. A fost listată și vândută în procent de 69,09% la Bursa de Valori. După 2001 lucrurile păreau a fi destul de bune, deoarece uzina a reușit să-și revină cât de cât, iar angajați sperau din nou la progres pentru fabrica lor.

Totul a rămas doar o speranță deșartă. Noul proprietar nu a putut asigura stabilitatea angajaților, nu a putut readuce fabrica la productivitate. Sindicatul Liber Soda și patronatul au ajuns la un litigiu în judecată și totul s-a încheiat prin anul 2010 când uzina a fost definitiv închisă.

Azi este doar o ruină a orașului. O ruină ce încă mai amintește de gloria trecută, dar care este dărâmată periodic de autorități și de cei care ar fi trebuit s-o îngrijească.

Uzina a fost un simbol al orașului Ocna Mureș, al zonei și chiar a României.

Această uzină a asigurat traiul zilnic al majorității oamenilor zonei ocnamureșene. Angajații ei erau din localitate și din satele vecine. Statisticile vremii arată că angajații Uzinelor Solvay de la Ocna Mureș erau în anul 1940 de mai multe naționalități: 251 erau români, 24 germani, 105 maghiari și un rus. Totalitatea angajaților din anul 1940 era de aproximativ 410 oameni. Dintre aceștia 21 erau angajați la serviciul administrativ, 65 muncitori calificați și 300 muncitori necalificați.

Angajatul Uzinei Solvay era în perioada interbelică un om cu un statut social apreciat. În această privință conducerea uzinei era permanent preocupată de aspectul fizic al muncitorilor și al personalului administrativ. Ținuta vestimentara a angajaților era o dovadă de respect și o dovadă de stabilitate financiară în societate. Astfel angajații uzinei aveau obligația de a merge la serviciu îmbrăcați la costum și cravată. Pe stradă aveau aceeași obligație de a fi curat îmbrăcați, eleganți deoarece făceau parte dintr-o companie serioasă și respectată la nivel mondial.

Selecția muncitorilor pentru Uzinele „Solvay" era realizată cu mare atenție de conducerea fabricii. Directorul împreună cu câțiva funcționari se deplasau personal prin satele din jurul Uioarei și notau acele gospodării care aveau casele cele mai frumoase, îngrijite, aranjate. Se interesau apoi de la primarul localității respective și de la preotul satului despre familia care locuia în casele selectate și abia apoi luau legătura cu oamenii. Urmau discuții cu posibilul muncitor. În timpul acestor discuții se testa caracterul moral, disciplina, implicarea, hărnicia gospodarului. Abia la finalul discuțiilor i se făcea o ofertă financiară omului, care era de nerefuzat.

Există și astăzi în zonă oameni care povestesc că salariile muncitorilor de la uzină erau foarte mari. Oricine lucra acolo era un om de vază în comunitatea sa și avea o situație financiară mult peste medie. De exemplu dintr-un singur salariu pe o lună un muncitor își putea cumpăra patru boi.

Personalul administrativ superior era recrutat dintre absolvenții Academiei de Comerț. Au existat și exemple de directori ai uzinei care și-au făcut studiile în străinătate, cum este cazul inginerului Aurel Lazăr, care a studiat la Sorbona.

Toate aceste aspecte nu fac altceva decât să întărească importanța și rolul pe care l-a avut această fabrică în cadrul comunității din Ocna Mures.

Uzinele de produse sodice din Ocna Mureș au fost pentru mai bine de 100 de ani propulsorul acestei așezări, propulsor care a ajutat orașul să atingă un nivel de dezvoltare peste media altor zone din țară. Din păcate acest propulsor și-a pierdut treptat din putere până a încetat să mai existe. Astăzi oamenii care au lucrat la uzină au rămas doar cu amintirea și nostalgia acelor vremuri.

BIBLIOGRAFIE:

Dobra, Nicolae, *Orașul Ocna Mureș în documente, legende și amintiri*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2007.

Herțeg, Horea, *Istoria ilustrată a orașului Ocna Mureș*, Ocna Mureș, 2003.

Petrică, Petre *Monografia Uzinelor Solvay din Transilvania, Mureș-Uioara,* în *Buletinul industriei,* I, 1920, nr. 4-5, noiembrie-decembrie, pag. 29-45.

VALEA SEBEȘULUI, ÎNTRE SINCRONISM ȘI AUTOHTONISM

CADRU DIDACTIC: PROF. BUSUIOC CARMEN
ELEV: GHIȘA ȘTEFANIA-MARIA
COLEGIUL NAȚIONAL „HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN" ALBA IULIA

Ardealul este asemuit în viziunea lui Constantin Noica stării de veghe, considerând această regiune istorică „sâmbure originar de viaţă", fundament al apariţiei statului naţional român, deşi cronologia procesului istoric contravine planului spiritualităţii. Starea de asuprire în care s-au aflat românii din acest teritoriu a generat „funcţia spirituală a Ardealului de a nu se împăca". Din această stare, ce a determinat şi formarea timpurie a conştiinţei naţionale, au rezultat seria de acţiuni îndreptate în scopul afirmării naţionale, acţiuni devenite un laitmotiv al Epocii Moderne. Lipsind de pe scena politică, cu câteva excepţii, românii şi-au manifestat geniul creator prin activităţi culturale.
Zona Văii Sebeşului, precum şi oraşul s-au remarcat de-a lungul timpului, din perspectiva comparării Transilvaniei cu un mozaic etnic, datorită convieţuirii românilor cu populaţia săsească, prin impregnarea istoriei locale de importante momente ale celei naţionale, precum şi prin aportul adus culturii române şi europene. Pe lângă aceste considerații de ordin istorico-cultural, balanța alegerii temei eseului a înclinat în acest sens și datorită importanței acestui teritoriu în cunoașterea propriei origini.

Acest spaţiu cu valoare culturală distinctă este situat în zona sudică a judeţului Alba, Valea Sebeşului cuprinzând patru unităţi teritorial administrative, formate din 25 de sate şi străbătând patru forme de relief distincte: munţi (cea mai mare parte, încadrându-se în Munţii Sebeşului şi Cindrel), dealuri piemontane, culoare depresionare mărginite de terase şi câmpia Mureşului (fig.1). Zona a fost înzestrată şi cu numeroase bogăţii naturale ca: terenurile agricole, păşunile şi apele cu un ridicat potenţial energetic, transpus și în toponomia locală (denumirea de Sebeş a râului provine de la termenul „sebis", însemnând „repede", iar cea germană, „Mühlbach", se traduce prin „Pârâul Morii", fapt indicând folosirea prevalentă a hidroenergiei), care determină profilul economiei locale. Oraşul Sebeş se află în zona de influenţă a muntelui, la limita dintre culoarul Mureșului și Podișul Secașelor.

În ceea ce priveşte cercetarea istorică, descoperirile arheologice au demonstrat continuitatea activităţii umane încă din Paleolitic, fiind notabile în acest sens aşezări ca: Tărtăria, Petreşti, Pianul de Jos şi Câlnic. Din seria impresionantă a artefactelor descoperite în Tărtăria se remarcă trei tăbliţe de lut ars, dovedind începutul consemnării grafice a datelor. Figurinele feminine şi ansamblul religios descoperite în Pianul de Jos susţin practicarea cultului agrar şi al fertilităţii. Petreştiul este cunoscut pentru cultura care îi poartă numele, răspândită pe întreg teritoriul Transilvaniei şi individualizată prin decorul ceramicii care face dovada înaltului nivel de civilizaţie atins. Relativ la perioada dacică, Valea Sebeşului cuprinde unul dintre cele mai importante situri arheologice: Căpâlna, cetate făcând parte din sistemul defensiv al Sarmizegetusei, a cărei importanţă strategică este confirmată şi de distrugerea sa în urma cuceririi romane din 106 d. Hr. . Pentru construirea acesteia a fost depus un efort extraordinar, prin aducerea calcarului de la Măgura Călanului, întrucât materialele din zonă deveneau friabile în contact cu agenţii atmosferici. Datorită dispunerii sale, nobilul dac, stăpân al cetăţii putea controla întreaga Vale a Sebeşului. În domeniul spiritual este consemnată existenţa politeismului, datorită descoperirii mai multor sanctuare patrulatere, construite din lemn.

În urma cuceririi romane începe procesul formării poporului român. Infirmând teoria imigraţionistă, s-a descoperit persistenţa elementelor de factură romană. Adstratul slav este atestat prin toponomia locală, satul Laz aparând în documente ca „Slawen-Dorff".
La sfârșitul primului mileniu pătrund în Transilvania, după stabilirea lor în Pannonia în jurul anului 896, maghiarii. Cu scopul întăririi propriei dominaţii asupra unei populaţii constituite aproape în exclusivitate din români, regii maghiari iniţiază colonizări ale unor populaţii străine. În acest context se integrează şi stabilirea saşilor în zona oraşului Sebeş, pe care îl vor întemeia în secolul al XII-lea, și al cărui primă menţiune documentară datează din anul 1224, cu ocazia acordării unei diplome andreiene saşilor prin care li se conferea pe lângă fâşia de la Orăştie la Baraolt şi „terra

Syculorum terrae Sebus". Conform cercetărilor prin ultimul termen se face referire la Sebeş, de unde secuii s-au retras sau urmau să se retragă la acea dată. Impactul populației germanice este profund şi în domeniul arhitectural, datorându-i-se realizarea monumentalei Biserici Evanghelice (fig. 2, 3), ridicată inițial în stil romanic și suferind influențe cisterciene în secolul al XII-lea.

Orașul nu avea să fie străin de dezastrul produs în urma Marii Invazii Mongole, când este distrus aproape în totalitate. În urma acestui eveniment are loc și reconstrucția bisericii care suferă profunde influențe gotice în contextul înfloririi acestui stil arhitectonic și în Transilvania. Un alt element care conferă unicitate construcției, pe lângă faptul că reprezintă o oglindă a vremurilor de-a lungul cărora a dăinuit, este existența celui mai mare altar poliptic din Transilvania, datorită căruia edificiul este îmbrăcat și în straiul legendei care pune construirea acestuia pe seama răzbunării fiului unui constructor al cărui tată a fost ucis de un brașovean din cauza invidiei stârnite de faptul că acesta dorea ca Biserica Neagră să nu fie întrecută în dimensiuni.

Orașul beneficiază de o puternică dezvoltare în domenii ca meșteșugul și negoțul, un act emis în noiembrie 1376 consemnând existența mai multor bresle ale căror produse erau cunoscute nu numai în întreaga Transilvanie, ci și în Moldova, Țara Românească și Ungaria. Importanței în sectorul economic i se adaugă și cea politico-strategică, susținută de decizia regelui Sigismund de Luxemburg din 23 noiembrie 1387 de a da orașului dreptul de a fi prima urbe din Transilvania înconjurată de ziduri, care au fost ridicate în două etape până în 1518. Acest sistem defensiv are următoarele caracteristici: o curtină de formă dreptunghiulară, cu colțuri rotunjite, adaptate terenului și patru porți de acces (fig. 4). Abia după 1494 s-au adăugat opt turnuri de protecție, iar dintre cele patru existente în prezent, datorită istorisirii existente în jurul său, și care elogiază rezistența unui tânăr de 16 ani în în timpul atacului condus de Murad al II-lea, se evidențiază „Turnul Studentului" (fig. 5).

Sebeșul este implicat în confruntarea dintre Ferdinand de Habsburg și Ioan Zapolya, predându-se în fața celui din urmă în 1531, fiind și locul în care dieta întrunită în urma dominației austriecilor îl numește conducător pe fiul minor al lui Zapolya, Ioan Sigismund. Mihai Viteazul, primul unificator al teritoriilor locuite de români, îl numește „orașul Măriei Sale", poposind aici trei zile. Secolul al XVIII-lea a reprezentat o perioadă de puternice frământări datorită manifestării spiritului național în contextul unor evenimente ca trecerea unor români la Biserica Romei, răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan, față de care locuitorii din jurul Sebeșului și-au manifestat adeziunea. Este cunoscut și aportul adus de funcționarul român Vitez la redactarea documentului „*Supplex Libellus Valachorum Transsilvaniae*" precum și distrugerea suferită în urma confruntărilor din 4-6 februarie 1849 dintre garnizoana din Alba Iulia și trupele aflate sub conducerea lui Józef Bem. Populația din zonă a participat la Primul Război Mondial, iar adeziunea localnicilor față de Marea Unire este incontestabilă, având în vedere desemnarea unui număr de cinci delegați la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia (fig. 14), dar și modul de manifestare al sentimentelor acestora. În dimineața zilei de 1 Decembrie, plecarea delegației a fost precedată de un Te-Deum, oficiat în Piața Mare a orașului de către cei doi protopopi români, apoi s-a desfășurat sub forma unei adevărate procesiuni, formate și din căruțe împodobite cu pancarte și steguleț tricolore. Comandantul Gărzii Naționale din Sebeș a fost căpitanul Daniel Tecău. Membrii acesteia, dar și alți soldați au fost postați, cu scopul de a asigura protecția adunării, în șanțurile cetății. În urma realizării visului de veacuri al românilor, primar al Sebeșului a fost ales avocatul Lionel Blaga, frate al renumitului scriitor și filosof. După un șir incomensurabil de distrugeri și epidemii suferința părea să rămână de domeniului trecutului într-o Românie unită, aflată la începutul drumului, dar aceasta s-a manifestat sub alt chip în contextul naționalizării și al exproprierilor operate sub regimul comunist.

Astfel, similar destinului oricărei aşezări umane și prin particularizare vieții fiecărui om se observă alternanța momentelor de apogeu și a celor de decadență. Un asemenea curs al evenimentelor este considerat conform teoriei blagiene a „spaţiului matrice" caracteristic sufletului românului care nu simte destinul nici ca o povară, dar nici nu îl înfruntă cu o încredere nemărginită. Orizontul spaţial al inconştientului poporului român este „spaţiul mioritic" caracterizat de alternanţa deal-vale. Cum acest „spaţiu matrice" este o structură inconștientă nu corespunde obligatoriu

peisajului geografic, astfel explicându-se coexistența în același mediu fizic a saxonului care își înalță construcțiile gotice și a țăranului valah „trecând legănat cu oile” pe lângă acestea. Un rol important în aprofundarea mentalității colective a localnicilor îl are studierea factorului religios. Românii și-au păstrat credința creștin-ortodoxă, chiar și în cazul celor care au aderat la ideea Unirii cu Roma, întrucât modificările operate erau de ordin dogmatic, inaccesibile omului de rând. Rugăciunile numite „ocinașe” au în viața țăranului un important rol religios, dar și unul magic.
Trecând în sfera fizică a vieții, activităţile zilnice ale acestora erau determinate în primul rând de poziționarea geografică și erau reprezentate de păstorit, predominant în zonele de deal și de munte, toponomia locală susținând și ea o îndeletnicire pastorală veche și de agricultura practicată cu prevalență în localități ca: Lancrăm, Sebeș, Tărtăria, Câlnic. Se presupune că de la sfârșitul primului mileniu a început practicarea păstoritului pendulator.

Pe planul de ansamblu al spiritualității românești există o dezbatere în ceea ce privește predominarea spiritului pastoral sau a celui agrar, Constantin Noica considerând impunerea celui din urmă o consecință a Tratatului de la Adrianopol. Acest moment este asemuit istoriei biblice a lui Cain și Abel, uciderea păstorului de către plugar fiind echivalată cu pustiirea sufletului pastoral, reprezentând tot ce e nostalgie și sete de zări noi, de către sufletul stătător al plugarului. Se produce și în cazul ariei analizate un proces similar, determinat însă de colonizarea sașilor în Sebeș și în comunele învecinate, care practicau o agricultură intensă. Astfel iau naștere așezări cu un pronunțat caracter pastoral ca: Dobra, Deal, Șugag și Loman, iar pășunatul din zonele premontane din timpul verii este deviat spre cele alpine. Acesta este și contextul în care apare în zona Sebeșului transhumanța, în cadrul căreia păstorii ajungeau până în Dobrogea și Bulgaria.

Meșteșugurile apar în urma specializării unor oameni pe anumite sectoare de activitate care în trecut erau practicate de fiecare țăran în propria gospodărie. Aflate în strânsă legătură cu păstoritul sunt tăbăcitul și cojocăritul, întâlnite aproape în fiecare sat. Caracteristice zonei sunt și morăritul și olăritul, ultimul cu o veche tradiție, datând din neolitic, practicat în Petrești, Săsciori și Pianul de Jos. Unele dintre produsele acestor centre deveneau obiecte artizanale cu o înaltă valoare artistică. Astfel se poate face trecerea de la funcția majoritar utilitară a meșteșugăritului spre sfera artei populare.

Aceasta reprezintă unul dintre domeniile care oferă o notă de autenticitate acestei arii geografice, talentul și creativitatea localnicilor fiind în principal canalizate spre arta lemnului și pictura pe sticlă. Cea dintâi s-a dezvoltat în două contexte diferite: cel al vieții pastorale și cel religios. Conform lui Ovid Densusianu, dorul nu poate fi înțeles decât ca născându-se în lumea pastorală, unde singurătatea și despărțirea sunt experiențele cele mari. Dorul, „copil al singurătății”, se materializează sub forma creației artistice. Astfel asemenea simțăminte profunde se concretizau în: bâte ciobănești, fluiere și furci de tors (fig. 6). Motivele predilecte sunt cele geometrice, mai rare fiind cele vegetale, care atunci când apar sunt puternic stilizate. În ceea ce privește arta religioasă se observă o diferențiere între realizarea bisericilor și troițelor și cea a monumentelor funerare (fig. 8), primele două de o incontestabilă sorginte creștină, pe când celelalte sunt impregnate de o sacralitate păgână. Imaginea cimitirelor din satele de munte nu are înfățișarea apăsătoare a celor de oraș, trimițând cu gândul la ideea de veșnicie, de împăcare cu natura. Fondul străvechi al acestei mentalități care concepe moartea dintr-o perspectivă optimistă este susținut și de prezența motivului „păsării-suflet”, care cunoaște o largă răspândire în întregul Orient. Pictura pe sticlă (fig.7, 9, 10, 11) s-a dezvoltat în două centre principale: Lancrămul elogiat prin cuvintele: „sat al meu ce porți în nume sunetele lacrimei” și Lazul. Lucian Blaga pune farmecul acestui tip de icoane pe seama „unor interferențe de tendințe polare: năzuința stihială, hieratică, nu e rece dusă până la capăt, ci e atenuată prin contraponderea tehnicei organice ”. Nume cu o puternică tradiție în acest domeniu sunt Costea, Poenaru, Morar și Zamfir.

Elementul prin care se definește fiecare teritoriu al României este portul popular. Materialele din care era confecționat erau realizate în fiecare gospodărie, fiind constituite de: lână, cânepă și in. Principalele componente ale portului bărbătesc (fig. 12), care nu se diferențiază considerabil de cel al feciorilor, erau: cămașa albă (încinsă cu un șerpar), ajungând până la genunchi și ornamentată prin broderii în zona gâtului și a pieptului, pieptarul din piele de oaie, cioarecii albi, mai largi în zona

superioară. În timpul iernii se mai purta un șal de lână și o căciulă de blăniță de miel, iar restul anului o pălărie neagră ornamentată cu șnururi de diverse culori. În ceea ce privește încălțămintea era generalizată purtarea opincilor, înlocuite în vremuri grele chiar de fragmente de anvelope uzate. În cazul celui femeiesc (fig. 13) iile erau simple, elementele decorative constând în dungi roșii și albastre, de la începutul secolului al XIX-lea devenind piese vestimentare distincte de poale, iar fodorii mânecilor ajungeau până la degete. Pe deasupra se purtau pieptare, mai puternic ornamentate, „șurțe" (în față) cu ciucuri și cătrințe (în spate), cele din urmă din lână neagră. Pe cap se purtau broboade albe înlocuite mai apoi cu baticuri.

Repere în măsurarea timpului, principalelor sărbători, atât celor creştine cât şi celor cu o mai lungă tradiţie ca Anul Nou, le este conferită o funcţie magică, spre exemplu de Anul Nou animalele pot vorbi, oamenii au posibilitatea de a-şi cunoaşte destinul, de Sângeorz apa capătă funcţii curative, animalele din ogradă pot fi afectate de influența strigoilor sau de Sânziene poate fi cunoscută durata vieții, acestea fiind o parte doar din izvorul nesecat al obiceiurilor calendaristice. Alte obiceiuri sunt cele legate de principalele momente ale vieții. În ceea ce privește nașterea, copiii nu trebuie să poarte haine negre până la botez, care are o dată variabilă. Căsătoria era precedată de obicei de pețit, dar sunt consemnate și cazuri de răpire a unor fete. Se practică „strigările" în cursul a trei săptămâni de la stabilirea nunții, timp în care se pot aranja aprobării, fiind cunoscut un caz în care un om a plătit opt florini protopopului din Sebeș pentru a-i aproba căsătoria cu o rudă de gradul al șaptelea. În jurul morții s-a țesut un întreg lanț al semnelor proleptice, de la cântecul cucuvelei la anumite vise. De la o anumită vârstă localnicii încep să se pregătească din punct de vedere material pentru momentul trecerii, care determină în casă o profundă atmosferă de mister. Referitor la modul de percepere a vieții de dincolo se întâlnesc principalele coordonate ale concepției creștine.

În concluzie, Valea Sebeşului este caracterizată atât de elemente care îi conferă o puternică notă de individualitate, cu un rol incontestabil în înțelegerea ansamblului culturii naţionale, prezentând concomitent şi principalele coordonate ale formării poporului şi statului național român, precum și de aportul adus la cultura europeană.

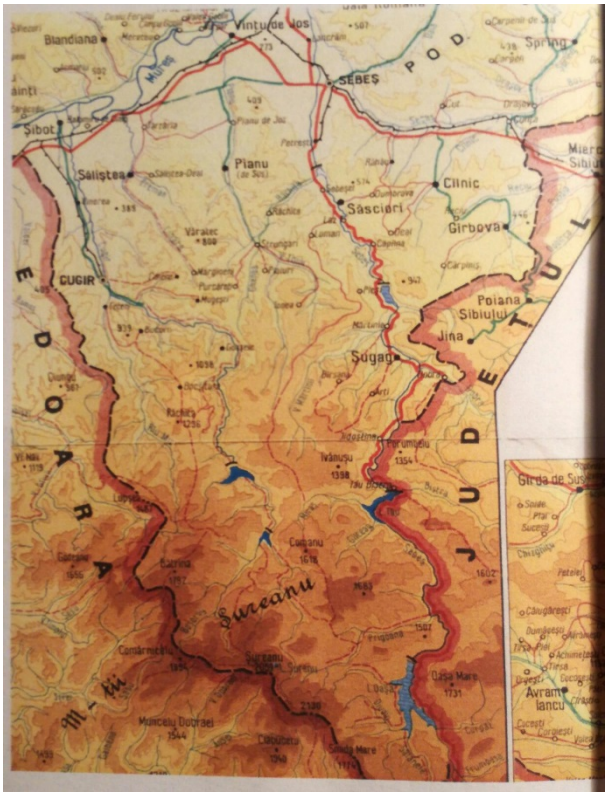

Fig.1-Harta Văii Sebeșului

Anexe

Fig.3-Biserica Evanghelică din Sebeș, exterior

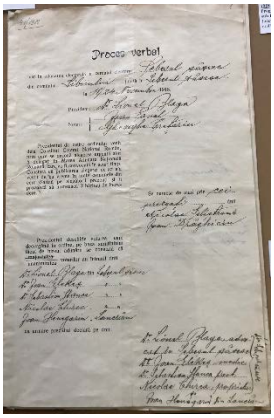

,

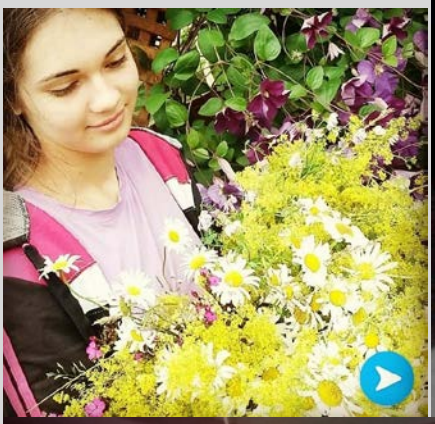

Bibliografie

1. Barbieri, Marius, 2014, *Arhitectură+Urbanism: locuirea rurală tradițională din județul Alba*, Altip, Alba Iulia
2. Blaga, Lucian, 2018, *Trilogia Culturii*, Editura Humanitas, București
3. Dănilă, Nicolae, 2003, *Sebeșul și Marea Unire*, Sebeș
4. Dănilă, Nicolae, *„Și Sebeșul a făcut Unirea!”*, „Îndrumător Pastoral”, 2008, volumul XXII, paginile 545-546
5. Noica, Constantin, 1991, *Pagini despre sufletul românesc*, Editura Humanitas, București
6. Pavelescu, Gh., 2008, *Valea Sebeșului: monografie etno-folclorică*, vol. I-II, Editura Reîntregirea, Alba Iulia
7. Pop, Ioan-Aurel; Nägler, Thomas; András, Magyari (coordonatori), 2016, *Istoria Transilvaniei*, vol I-II, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei; Cluj-Napoca, Deva
8. Tileagă, Florian-Rareș; Cofaru, Cristina; Hațegan, Ovidiu; Cutinici, Diana; Iordache, Clarisa, 2011, *Județul Alba, ghid turistic*, Consiliul Județean Alba, Alba Iulia

Webografie:

- Sebeș (31.10.2018): http://www.sebesonline.ro/

ZLATNA-ORAȘUL CU EXISTENȚĂ MILENARĂ

Profesor Rof. Elena, „Liceul Corneliu” Medrea Zlatna
Rusu Ramona, clasa a XII-a„Liceul Corneliu” Medrea Zlatna

,

Centenarul Marii Uniri este important pentru mine, deoarece mă ajută să îmi cunosc adevărata identitate națională, cu toate valorile care mă reprezintă. Faptul că sunt mândră că m-am născut în acest orașel minunat, Zlatna, m-a făcut să scriu despre istoria acestuia, personalitățile importante care au avut de-a face cu acest oraș, m-a facut să apreciez și să pun în valoare patrimoniul cultural, dar și valoarea spirituală dată de acest loc.

Zlatna este unul dintre cele nouă orașe ale județului Alba, prinre care se numără și Câmpeni, Abrud, Ocna-Mureș, Aiud, Blaj, Sebeș, Cugir și Alba Iulia. Localitatea este așezată pe râul Ampoi, într-o zonă depresionară de la întâlnirea Munților Metaliferi cu cei ai Trascăului. Aceasta „inimă de țară” are un loc aparte în inima românilor, nu numai pentru semnificația faaptelor legate de municipiul-reședință de județ ori de orașul Blaj, ci și pentru istoria apropiată ori mai îndepărtată asociată cu marele eveniment al Unirii Principatelor Române. Însemnat ca centru minier (aur și mercur) în Evul Mediu, așezarea datează încă din vremea daco-romană, sub numele de Ampelum. Zlatna este orașul unde, în 1838, s-a indrodus prima mașină cu aburi din Transilvania. Din anul 1895 există linie ferată spre Alba Iulia, iar șoseaua națională o leagă de Abrud și Câmpeni.

Chiar dacă monumentele romane gasite pe meleagurile Zlatnei au atras atenția cărturarilor încă din perioada medievală dintre orașele Daciei, Ampelum a rămas un oraș puțin cunoscut, dar asta nu inseamnă că este de neglijat. La Zlatna s-a descoperit un atelier ceramic în care s-au gasit opaițe și vase glazurate sau cu decor în relief.

În apropierea Zlatnei se aflau mai multe așezări ale coloniștilor minieri care erau veniți din Dalmația. Aceste așezări se numeau „castella” și nu erau integrate în teritoriul municipiului, dimpotrivă, menținerea administrației miniere separate fiind certă.

Arealul Zlatnei are un farmec aparte dat de natură, de grai, dar mai ales de portul popular, care este foarte areciat de vizitatori.

„Craiul Munților” , Avram Iancu (1824-1872), urmează cursurile Gimnaziului din Zlatna, (care era un gimnaziu maghiar conform informațiilor aflate de la primarul orașului Zlatna, Silviu Ponoran) între anii 1873-1841, după care pleacă la Cluj pentru a-și continua studiile liceului catolic si cele de drept până în anul 1845. Cornelia Emilian (1840, Zlatna-23.07.1910, București) așa cum scrie în cartea scrisă de Giorge Pascu-Știință și destin, a fost o publicistă și memorialistă considerată „prima feministă română”, ea fiind legată de înființarea a două asociații: Reunuinea Femeilor Române (1867) și Liga Femeilor (1894). În biografia eminesciană, Cornelia Emilian are un loc aparte: l-a ajutat pe poet în perioada când era bolnav, când singurul lui sprijin era sora lui, Henrieta. Vasile Popp (mart. 1789, Cipăieni; azi, Ghimitelnic, com. Sânger, jud. Mureș, 6 mart. 1842, Zlatna – informație luată din aceeași carte) este o personaliate importanată, fiind revendicat de istoria presei, medicină, folcloristică, istoria literară și lingvistică. În doar 53 de ani de viață, Vasile Popp a condensat reușite intelectuale notabile, cum ar fi două doctorate: unul în „arte frumoase-filozofie” (1814) și altul în medicină.

Poate cea mai importantă și puternică personalitate culturală și științifică marcată de frumusețile naturale și umane ale Zlatnei, este Martin Opitz (23 dec. 1597-1639, Gdansk- conform informațiilor din cartea lui Giorge Pascu). Acesta și-a lăsat amprentaasupra locuitorilor într-un mod inconfundabil. Având o viață nedrept de scurtă, Martin Opitz, totuși, a avut preocupări dintre cele mai elevate și rezultate semnificative, încât istoricii literari români îl consideră „cel mai de seamă poet al veacului și, mai ales, părintele poeticii germane moderne”. El ne-a lăsat un prețios document artistic: „Zlatna oder von der Ruhe des Gemutes” („Zlatna sau despre liniștea sufletului”):

„O Lisabon iubite, pe unde am fost umblat,
Ținut ca Zlatna voastră să văd nu mi-a fost dat!
Petrec acolo zile și darnice și blânde,
Ca oamenii de care nu mă mai pot desprine.

Mai bun nu sunt în stare să cred că s-ar afla
În lume pretutindeni, pe unde aș mai umbla.
Chiar numele-i de Zlatna, în limba sorba spus
Numește lucruri scumpe și suna drept răspuns
Îndemânării voastre de aurari vestiți,
Precum și-n alte arte, de nimeni biruiți!

Deoarece descoperirea identității naționale prin valorile spirituale este strâns legată de apriția bisericilor, voi lua în considerare biserica-monument „Adormirea Maicii Domnului" care a fost construită în jurul anului 1424 așa cum scrie în cartea scrisă de Cristian Florin Bota, Horia Ciugudean și Gabriela Mircea, intitulată „ Zlatna de odinioară". Biserica ortodoxă română II din Zlatna cu hramurile „Adormirea Maicii Domnului" și „Sfinții împărați Constantin și Elena " este monument istoric, înregistrată la Direcția Monumentelor Istorice cu numărul 717 di județul Alba. O sursă istorică de încredere, cartea scrisă de Traian Domșa-„ De la Ampelum la Zlatna", menționează ca biserica a fost ctitorită în anul 1424, încă mai păstrează importante rămășițe din pictura murală. Aceasta are elemente de natură gotică și romanică și picturi vechi și valoroase care se păstrează sporadic. Aportul masiv al stilului gotic, prin elemente plastice, structive și decorative folosite la construcția bisericii din Zlatna a fost explicat prin admiterea la ridicarea acesteia a unui meșter sas, o colonie de etnici germani fiind menționată documentar în localiate. Transformările ulterioare la care a fost supus monumentul, nu au reușit să distrugă nucleul valoros al acestui edificiu, astfel că elemenetele de plastică arhitectonică conservate fac ca biserica din Zlatna să fie unicul lăcaș de cult românesc la care se remarcă atât de substanțial aportul stilului gotic.

În secolul al XIV-lea, în Zlatna s-au așezat puternice comunități maghiare și săsești mai înstărite cu scopul exploatării zăcămintelor de aur. Documentele vorbesc despre o „colonie" de sași care ar fi construit o „bazilică" pe ruinele căreia a fost ridicată în anul 1424 biserica ortodoxă română Zlatna II, așa cum spune cartea lui Traian Domșa. Aceste comunități romano-catolice au construit în secolul al XIV-lea, respectiv în anul 1367, o biserică, în timpul pastoririi parohiei de către preotul Konrad, fiind una dintre cele mai vechi biserici romano-catolice din regiune.Această biserică este construită într-o combinație de stiluri arhitectonice, roman și baroc târziu.

Reforma de la începutul secolului al XVI-lea s-a răspândit cu repeziciune în țările din apusul Europei, apoi și în Ungaria și Transilvania. Astfel, la începutul secolului al XVII-lea, un însemnat număr de unguri și sași din Zlatna au îmbrățișat noua credință, construindu-și în anul 1624 o biserică lutherană. Biserica a cărei construcție era în stil gotic, a fost amplasată în partea centrală a orașului și se presupune pe o proprietate donată în acest scop. În timpul evenimentelor de la 1848 și biserica reformată a ars până la temelii, fiind reconstruită în 1850.

Monumentul din fața bisericii ortodoxe dedicat eroilor din Primul și al doilea Război Mondial a fost dezvelit in anul 1936. Acest monument este construit din piatră cioplită, sub forma unei arcade, în vârful căreia se regăsește o cruce. La această arcadă se ajunge prin urcarea unor scări din gresie de Breaza. Cei 50 de eroi care au participat la Primul Război Mondial sunt trecuți cu numele pe placă, iar cei 80 de eroi care au participat la al Doilea Război Mondial, sunt trecuți cu numele pe altă placă. Monumentul a fost construit de Șoala de arte și meserii din localitatea Zlatna, participând la acest proiect mai multi elevi care erau supravegheați de maișrii instructori.

Unirea Transilvaniei cu România, prin importantul act de la 1 Decembrie 1918, adeschis noi orizonturi în dezvoltarea economică, culturală și socială și a creat un nou început pentru dezvoltarea națiunii românești. Acest lucru a determinat ca Zlatna să se dezvolte într-un ritm mai rapid înre cele două războaie.

În anul 1921 a fost legiferată reforma agrară, dar în zona Zlatnei nu au avut loc exproprieri și împroprietăriri față de alte zone afectate de acest efect. În ceea cee privește transporturile feroviare și rutiere, acestea au fost intensificate în Zlatna după ce s-a construit calea ferată Alba-Iulia – Zlatna în anul 1895. Datorită acestui lucru, s-au sporit transporturile de minereu, material lemnos și altele. După 1918, zona se dezvolta tot mai mult, astfel apar intensificări în indusria ferată, se îmbunătățesc serviciile de poștă, telegraf.

La 15 octombrie 1922 la Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, a avut loc încoronarea Regelui Ferdinand si a Reginei Maria, iar în a doua zi, regina și-a dorit să viziteze Țara Moților, astfel, convoiul împreună cu automobilul regal a sosit la Zlatna. Aceștia au fost întâmpinați de locuitorii Zlatnei îmbrăcați în costumele populare specifice zonei și i-au întâmpinat pe oaspeți în fața unei arcade făcute din crenguțe de brad. Acolo au fost prezenți cetățeni de toate vârstele, iar fetele din cadrul corului gimnaziului au intonat cântece patriotice. Oaspeții au fost primiți de autoritățile locale în frunte cu primul primal al Zlatnei, Petru Patrâgenaru.

Începând cu anul 1928, și în Zlatna se resimte criza economică care a pus stăpânire pe țară și care va afecta viața economică, politică și socială a locuitorilor, astfel primele crize apar în Zlatna în anul 1929 când muncitorii mineri își fac auzite vocile care srigau că nu mai aveau cu ce să își întrețină familiile. Până și învățătorii din Zlatna cer cu insistență salariile pe ultimele luni ale anului 1929.

În anii 1930-1931 au avut loc modernizări și la alte întreprinderi RIMMA (Regia publică comercială a întreprinderilor miniere și metalurgice de stat din Ardeal) , cu care Zlatna avea strânse legături. Ca urmare a politicii de investiții, a diversificării producției și a cerințelor pieții, între anii 1931-1940 la Uzinele Zlatna s-a obținut o gama largă de produse printre care oxid de cupru, miniu de fier, xanat de sodiu, nitrat de argint, acid sulfuric concentrat.

După decemrie 1989 se părea că situația din țară, deci impicit din Zlatna , se va schimba în bine, vor fi lansate o serie de reforme care vor reuși să aducă societatea românească înspre o adevărată democrație, dar situația nu stătea chiar așa. Asfel, deși ne aflam în pragul mileniului trei, totuși în viața locuitorilor de zi cu zi nu de vedea nicio schimbare în bine, ci mai degrabă, marea majoritate a populației trăia într-o sărăcie cumplită. Reducerea locurilor de muncă a dus la scăderea câștigurilor locuitorilor, iar grija zilei de mâine îi apăsa greu mai ales pe tineri care, vazându-se izgoniți de la serviciu, caută să-și părăsească țara în cătarea locurilor de muncă.

Zlatna de astăzi este un oraş curat, un oraş care încearcă să își ridice un nou viitor, fără a uita valorile şi trecutul vechiului ”Târg de aur”. Autorităţile locale depun eforturi însemnate pentru ca Zlatna să devină o atracţie turistică, prin punerea în valoare a potenţialului natural al zonei, dar şi pentru a arăta că este un centru cultural, un pol al spiritualităţii româneşti. Organizarea Festivalului Internaţional de Film Etnografic este doar una dintre acţiunile care îcearcă să ridice potenţialul uman al Zlatnei, o modalitate de a arăta respectul pentru tradiţiile şi obiceiurile străbune şi în acelaşi timp, pentru a dezvolta interacţiunea cu alte culturi.

Toate ediţiile festivalului au fost un mare succes, bucurându-se de aprecierea publicului şi presei atât din ţară cât şi din străinătate. Parada portului popular, filmele înscrise în competiţie, spectacolele folclorice și celelalte manifestări care au fost prezenate cu ajutorul acestui eveniment, au reuşit să aducă în inimile tuturor o bucăţică din bogăţia spirituală a poporului nostru, din tradiţiile şi obiceiurile românești și mai ales zlătnești, dar şi ale altor popoare, în cadrul festivalului concurând filme aduse special şi din alte ţări, ca Spania, Polonia, Japonia, Croaţia, Africa de Sud, Turcia, Cehia, Germania, Mexic, Italia. Pe lângă proiecţia filmelor, spectacolele susţinute de artiştii locali şi de invitaţii speciali, nume importante din viaţa culturală și artistică românească au impresionat publicul an de an cu ocazia manifestărilor care au avut loc cu organizarea de către Primăria Orașului Zlatna împreună cu primarul Silviu Ponoran, Festivalul Internaţional de Film Etnografic. Dumitru Farcas, Ioan Bocsa, Mariana Anghel, Sava Negrean-Brudascu, Cristian Pomohaci, Traian Jurchela, Corina Chiriac, Stela Enache sunt doar câteva nume dintre cele care au participat la festival în zilele FIFE, la Zlatna. Dar cel mai important moment al fiecărei ediţii, cireașa de pe tort a întregului eveniment, a fost, în fiecare an, parada portului popular cu care este deschis festivalul. Sute de oameni din Zlatna şi satele aparţinătoare, dar şi delegaţi din alte localităţi din judeţ, îmbracă cu mândrie patriotică frumoasele costume populare şi însoţiţi de care şi căruţe, traversează oraşul. Este o manifestare a bucuriei şi a emoţiei, a respectului faţă de trecut și de cei din trecut, dar și faţă de moştenirea culturală şi tradiţiile lăsate de strămoșii noștrii poporului român.

Sunt mândră ca m-am născut în acest oraș minunat cu atât de multe valori culturale, spirituale și tradiționale care trebuie păstrate si transmise mai departe copiilor noștri și mai departe copiilor copiilor noștri.

Bibliografie:

1. Cristian, Florin Bota, Horia, Ciugudean, Gabriela, Mircea, 2013*, Zlatna de odinioară* , ALTIP, Alba-Iulia
2. Traian, Domșa,2002, *De la AMPELUM la ZLATNA*, SELECT, Zlatna
3. Ioan, Dănilă, Corina, Tîrnăveanu,2015*, Stiință și destin-Giorge Pascu*, Egal, Bacău

Webografie:

1. http://www.etnofilmzlatna.ro/?page_id=90
2. http://www.dacoromania-alba.ro/nr74/poetul_martin_opitz.htm

MOMENTUL 1918 SURPRINS ÎN PRESA INTERBELICĂ. ZIARELE ADEVĂRUL ŞI MIŞCAREA

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIV: TOPÎRCEAN NATALIA
NUMELE SI PRENUMELE ELEVULUI:TECLAŞ BIANCA-ANAMARIA
UNITATEA ȘCOLARĂ: SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX ”SF.SIMION ȘTEFAN”

Tema dedicată momentului 1918 surprins în presa vremii, prin ziarele *Adevărul* şi *Mişcarea* este generoasă. Articolele de presă de la începutul secolului al XX-lea au fost publicate şi în studii de specialitate, dar se păstrează şi sub formă de colecţii în secţiile muzeelor şi în arhivele naţionale. Este demn de menţionat faptul că presa românească a întâmpinat dificultăţi în perioada primului război mondial când activitatea trusturilor de presă a fost oprită în timpul ocupaţiei germane. Totuşi informaţii valoroase despre evenimentele din spaţiul românesc s-au publicat şi astăzi avem un punct de vedre realist oferit de presa vremii.

Pentru început voi recurge la amintirea contextului politic în care s-a realizat Marea Unire. Imediat după primul război mondial Transilvania era încă parte a Imperiului Austro-Ungar, iar Regatul României îşi căuta cu dificultate echilibrul politic, economic şi social.

O incursiune în atmosfera de pe marele front european, din care făcea parte şi frontul românesc este necesară. În contextul campaniilor militare dintre cele două mari alianţe Antanta şi Puterile Centrale marele perdant au fost Puterile Centrale. Realistă şi ambiţioasă monarhia autro-ungară a încercat să salveze Imperiul, prin comunicatul „Către popoarele mele credincioase”. A fost o încercare tardivă, care nu şi-a atins obiectivul urmărit. Naţiunile din marele „conglomerat” autro-ungar au decis să urmeze o altă cale. Unele popoare s-au unit cu state deja existente, altele au decis să întemeize state noi. Românii din Transilvania şi Bucovina au decis să se unească cu Regatul României. Evenimentele tulburătoare din preajma Marii Uniri sunt surprinse în paginile oficiosului *Adevărul* şi în alte ziare existente în spaţiul locuit de români.

La sfârșitul lunii octombrie 1918, ziarul *Adevărul* scria: „Am ajuns la mijlocul celor mai mari evenimente istorice, care zguduie lumea întreagă şi croiesc soarta omenirii. Azi într-o singura zi se întâmplă lucruri mai însemnate, mai mari şi mai multe decât altădată într-un an întreg. Și ceea ce ieri s-a petrecut azi pare vechi, de mult întâmplat, cari nu mai corespunde cererilor de acum” (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.515). Desigur momentul relatat se referea la marile schimbări politice survenite pe continentul european după finalul războiului, fără a omite şi schimbările majore din spaţiul locuit de români. În urma tratatelor de pace de la Versailles s-au dezmembrat imperiile tradiţionale Autro-Ungar şi Otoman. Spaţiul românesc a cunoscut şi el o nouă evoluţie Basarabia, Bucovina şi Transilvania au decis să se unească cu Regatul României.

În paginile ziarului *Adevărul* este surprinsă şi activitatea Consiliului Naţional Român Central format 18 octombrie 1918. Un comunicat de presă redă mesajul organului politic către locuitorii transilvăneni „Poporul român din Ungaria a purtat de veacuri jugul greu, din moși-strămoși a fost asuprit şi acum a sosit ceasul când se va deschide în fața lui drumul ce duce spre liman. E datorința sfântă a noastră ca-n aceste vremuri mari să ne înălțăm sufletul și să ne împuternicim armele de luptă” (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.520). Este un apel politic care propune sentimentul de solidaritate pentru împlinirea obiectivului urmărit – unirea Transilvaniei cu Regatul României.

Potrivit publicaţiei *Adevărul* cauza transilvăneană era susţinută şi de ardelenii aflaţi în alte zone geografice. De exemplu este publicat un articol despre voluntarii români organizaţi în zona Celeabinsk (Siberia). În declarația adoptată la 3/16 octombrie 1918 voluntarii de pe frontul rusesc declară: “Noi, voluntarii români originari din monarhia austro-ungară, organizați în Corpul voluntarilor transilvăneni și bucovineni, cu hotărârea de a continua lupta până la sfârșit pentru biruința dreptății şi libertății, drept răspuns la manifestul împăratului Carol adresat popoarelor sale, declarăm și proclamăm toate provinciile românești […] din Austro-Ungaria desfăcute de această împărăție şi realipite la regatul liber român, cu care din acest moment ele alcătuiesc un

stat unitar, liber și independent. Aceasta e dorința și voința românilor de pretutindeni, care acasă la ei, neputând vorbi liberi își afirmă gândul lor prin glasul voluntarilor din Rusia, Italia, Franța și America" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p. 524). Hotărârea adoptată de volunatii români din Celeabinsk constituie un răspuns ferm la manifestul împăratului Carol, care urmărea să mențină integritatea monarhiei dualiste pe calea federalizării ei, subliniind o dată în plus că românii transilvăneni şi bucovineni au decis să se desprindă din ansamblul imperial.

Acelaşi ziar românesc afirmă că alături de scriitori, învățători şi profesori s-au mobilizat în vederea susţinerii cauzei româneşti și studenții români ardeleni. Astfel, studenții români din Budapesta, constituiți în societatea "Petru Maior", au organizat conferințe, întruniri în care au explicat importanţa momentului şi s-au arătat solidari românilor transilvăneni, bucovineni şi basarabeni. Momentele de solemnitate din timpul întrunirilor studenţeşti se finalizau cu interpretarea marşurilor tradiţionale "Deșteaptă-te române", "Pe-al nostrum steag" și "Marșul lui Iancu".

Cea mai mare atenţie este acordată evenimentelor politice premergătoare zilei de 1 decembrie 1918. Este relatat shimbul de declaraţii dintre liderii politici. Cum ar fi scrisoarea adresată lui George Pop de Basești, de Teodor Mihali în 6 octombrie, în conţinutul căreia se propunea convocarea conducerii Partidului Naţional Român pentru a lua hotărârile necesare. "Lucrul principal-scria el în această epistolă- este că în aceste vremuri epocale va trebui să dăm și noi semne de viată. În acest scop va trebui să fie convocat Comitetul partidului nostru cât mai curând. Ar fi foarte bine dacă înainte de deschiderea parlamentului s-ar putea întruni comitetul, ca să se rostească și asupra ținutei noastre din parlament, fiind responsabilitatea atât de mare" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.527). Din aproape în aproape se poate reconstitui firul epic al realizării Marii Uniri pe plan politic.

Comitetul Exacutiv s-a întrunit în Oradea şi ecoul comunicatului politic a fost resimţit până în Reagtul României. Proclamația adoptată de Comitetul Executiv al Partidului Naţional Român prevedea potrivit ziarului *Adevărul* următoarele: "Pe temeiul dreptului firesc că fiecare națiune poate dispune și hotărâ singură asupra sorții ei, națiunea română […] dorește să facă acum uz de acest drept și pretinde în consecință pentru ea dreptul ca, liberă de orice înrâurire străină, să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.529).

Ecoul comunicatului de presă oferit de Comitetul Executiv a fost surprins de un alt ziar al vremii *Mişcarea* din Iaşi. Iată cele relatate în presa din Iaşi: "Românii de peste munți nu recunosc, așadar, nici parlamentului, nici guvernului ungar dreptul de a reprezenta națiunea română la Congresul de pace și nu primesc nici un fel de amestec în modul cum se va constitui această națiune" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p. 531). Într-un articol ce reda textul declarației intitulat „Fraților, suntem cu voi" sentimentul de comuniune şi solidaritate este foarte bine surprins: „Peste munții care ne despart, dar pe care credința îi mută, întindem mâna fraților noștri din Transilvania și Ungaria cu care suntem uniți în cugete și de a căror soartă vrem să legăm soarta noastră. Cu ei împreună nu mai suntem cele trei sute de mii ce dispar între milioanele Austriei, ci o masă compactă de aproape patru milioane, al căror glas va fi ascultat atunci când situația politică va fi destul de clară ca să ne putem formula definitive postulatele noastre și să spunem lumii cum voim să ne alcătuim viitorul. Fraților, suntem cu voi" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.531).

Declarația a fost salutată cu entuziasm de refugiații, voluntarii, pribegii ardeleni de pretutindeni. Agențiile străine de presă din Viena, Berlin, Paris, Romana, Londra au informat despre declarația la autodeterminare a românilor ardeleni în mediile de cultură în care aveau acces.

Scurtul demers istoriografic desfăşurat în sfera publicisticii româneşti de la începutul secolului al XX-lea, în proximitatea evenimentelor din decembrie 1918 nu se poate încheia altfel decât cu declarația Consiliului Naţional Central Român, publicată într-o ediție specială a ziarului *Adevărul*: "Românii din Ungaria și Transilvania și-au constituit Consiliul Național Român ca unicul for care reprezintă voința poporului român și se bazează pe libera hotărâre asigurată de

curentul vremii și de voința popoarelor libere" (Ion Popescu-Puțuri, Augustin Deac, p.532). Potrivit comunicatului membrii Consiliului Naţional Român şi-au asumat realizarea unirii politice a Transilvaniei cu Regatul României. Unire realizată pe plan local în 1 decembrie 1918 şi recunoscută pe plan internaţional prin semnarea Tratatului de la Trianon în 4 iunie 1920.

Presa românească a cărei activitate a fost analizată parţial prin articolele şi comunicatele publicate în ziarele *Adevărul* şi *Mişcarea* a dovedit implicare şi solidaritate faţă de cauza românilor transilvăneni şi bucovineni. Articolele au surprins întreaga societate românească de la voluntarii români din îndepărtata Siberie până la liderii politici marcanţi ai momentului: Gheorghe Pop de Băseşti, Iosif Jumanca, Alexandru Vaida-Voievod şi alţii. Prin curajul de care a dat dovadă presa a susţinut ideea de unitate teritorială şi culturală dintre românii transilvăneni şi cei din Reagatul României. Aşadar presa românească a interpretat un rol important în realizarea Marii Uniri din anul 1918.

Bibliografie:

Popescu-Puțuri, Ion, Deac, Augustin, 1973, *Unirea Transilvaniei cu România 1 Decembrie* 1918, Bucureşti, Editura Institutului de studii istorice şi socialpolitice.

Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Şerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, 2002, Bucureşti, Editura Corint.

Hitchins, Keith, *România 1866-1947*, 2013, Bucureşti, Editura Humanitas.

ANEXE

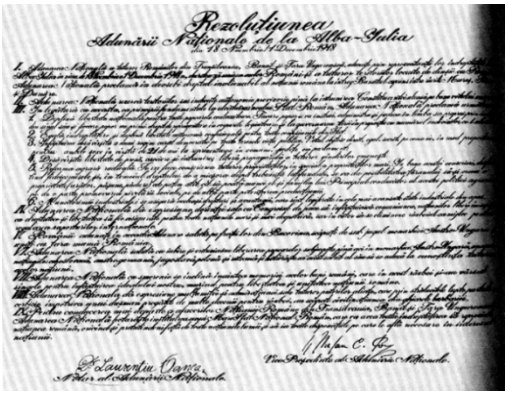
Iuliu Hossu citind Actul Unirii

Marea Unire prin ochii Reginei Maria

Proclamația Unirii

Rezoluțiunea Adunarii de la Alba Iulia

Adunarea de la Alba Iulia
Membri ai Consiliului Dirigent - Rândul de jos, de la stânga la dreapta:
Alexandru Vaida Voevod, Ștefan Cicio Pop, Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, Aurel Vlad.

BUTEA FECIORILOR, OBICEI STRĂVECHI

PROF. COORDONATOR: MARCU OCTAVIAN
ELEV: HILEAGĂ ALINA
LICEUL DE ARTE „REGINA MARIA”, ALBA IULIA

Întotdeauna legenda a prezentat un anumit farmec, imprimat se pare de viziunea metaforică a realității, de transfigurarea elementelor obișnuite într-o horă a fantasticului. Ea este sub acest raport soră bună cu poezia. Dar mai are ceva propriu ei, prin care aruncă o punte spre științele naturii: pornește mai totdeauna de la realitatea naturii locurilor cu priveliști mai puțin obișnuite, peisaje care atrag prin pitorescul lor neasemuit.

Podișul Secașelor este, fără îndoială, una dintre cele mai interesante și mai originale ținuturi ale țării noastre și chiar ale Europei. Oamenii umblați prin lume care l-au vizitat, afirmă că este un unicat, cuprinzând un vădit miez geografic – o unitate etnografică și folclorică sădită pe un fond peisagistic complex, dar armonios înmănunchiat într-un ansamblu de componente complementare: dealuri și văi largi ca niște câmpuri bine gospodărite, împestrițate cu terenuri cultivate agricol și cu pajiști verzi, sate cu gospodării frumoase strâns grupate, cu Biserici întărite între ziduri de cetate.

Etnologii afirmă ca zona Secașelor și-a păstrat multă vreme caracterul arhaic și autentic al obiceiurilor, împreună cu portul și zestrea cu care își împodobeau casele, fapt ce se oglindește în ansamblul de obiceiuri, credințe și datini manifestate cu particularitățile specifice locului, in directă legătură cu activitățile oamenilor din Berghin, Daia Română, Cut, Deal, Doștat, Gârbova, Ohaba, Roșia de Secaș, Șpring.

Așezată în Podișul Secașelor, comuna Daia Română ocupă o poziție geografică privilegiată care i-a influențat din plin destinul și rolul istoric. Comuna Daia Română din județul Alba este așezată la distanțe aproximativ egale și apropiate de orașele Sebeș și Alba Iulia (10 km.). Populația comunei are legături cu ambele orașe: cu orașul Sebeș datorită faptului că locuitorii comunei lucrează la fabricile și interprinderile din Sebeș, iar cu orașul Alba Iulia, ca reședință de județ. Mijloacele de circulație folosite sunt autobuze și autoturisme personale. Legătura cu aceste orașe se face prin șosea asfaltată: Daia – Sebeș – Lancrăm – Alba Iulia, iar cu Alba Iulia și printr-un drum de țară „ peste deal ” care trece prin localitățile: Ciugud, Limba, Oarda, Partoș, Alba Iulia. Cu ani în urmă, locuitorii comunei mergeau la Alba Iulia în special la piață, pe acest drum la Ciugud apoi traversau Mureșul cu brudina (pod plutitor) distanța fiind astfel mai mică.

Teritoriul comunei cuprinde o suprafață de 4 016 hectare. Comuna este așezată pe o vale lungă, concentrată în special în centru și mai răsfirată la periferie și în Heiuri. Se învecinează la est cu localitățile Vingard și Ghirbom, la vest cu orașul Sebeș și Oarda de Sus, la sud cu satele Cut și Șpring, iar la nord cu localitățile Ciugud, Șeușa și Straja.

Dăianul se încadrează și el, întru totul, în monografia lirică a satului transilvănean realizată de poetul întregirii noastre naționale Octavian Goga. Întocmai așa erau și țăranii de la noi, harnici și plini de simțire, precum îi descria poetul in poezia „ Plugarii”. Munca și hărnicia lor i-a constituit într-o entitate cu manifestări cultural-tradiționale bine statornicite de-a lungul vremii. În creațiile folclorice ei își manifestă particularitățile conștiinței lor de grup, ale vieții materiale și psiho-spirituale, bucuriile și nădejdile lor.

Unul dintre cele mai frumoase obiceiuri de sărbătoare este colindatul, datina veche ce revine în fiecare an. Dintre obiceiurile folclorice de iarnă la noi „Butea” este cea mai veche datină, dar de mare amploare la care participă întreaga comună, direct sau indirect. Butea este numele feminin al butoiului de vin, dar ea este deschisă în partea de sus, în ea se varsă strugurii culeși toamna pentru a se face vin. Astăzi este numele unui obicei, devenit tradiție în sat la noi, și care ține trei zile.

Constituirea buții era stabilită pe categorii de vârstră: butea mică era formată din băieți de la 14 la 16 ani, butea mijlocie băieți de la 16 la 18 ani, butea mare băieți de la 18 la 20 de ani (aveau voie să participe la bute doar „junișeni” adică băieți necăsătoriți și nerecrutați în armată). Conform bătrânilor, feciorii porneau mai întâi prin sat în prima duminică din Postul Crăciunului în aflarea

unei case (gazdă) cu încăperi mai mari, unde cereau voie proprietarului să-i găzduiască pe durata pregătirii şi desfăşurării obiceiului. Locul stabilit devine preocuparea tuturor pentru pregătirea petrecerii. Casa și curtea trebuie să ia aspect de sărbătoare, se aduce arină (nisip alb) cu carul și se împrăștie prin curte și la poartă, în semn de sărbătoare. Pentru buna desfășurare și respectarea tradițiilor se alegea: un „ghirău"; „jude"; sau „primar", (termeni specifici organizării rurale). Era conducătorul buții, răspundea de buna desfășurare a programului, angajează muzicanții, organizează jocul, conduce colindătorii și întâlnirile ce au loc la gazdă. „ Trăbă să hie-n stare să-și poarte capul și omenia, că în sărbători nime nu să uită la altceva, făr tot la el" declară Tămșa Maria (70 de ani, Daia Română). Următorul pas era alegerea „crâșmarilor" ei aveau în grijă butea de vin cu vinul strâns din sat, aflată în pivnița gazdei, până în seara de Crăciun. „Trebuia să știe buna cuviiță, să respecte pe toți invitații sau pe toți cei întâlniți pe ulițe sevindu-i cu vin, să nu permită feciorilor să se înbete" declară (Damian Maria, 82 de ani, Daia Română). Iar „caii", feciori care nu știau să colinde, îndeplineau diferite munci: duc lemne la bucătărie, aduc apă cu ciubărul, în timpul colindatului cară colacii și carnea primită în desagi. Semnificații: Cheia bunei desfășurări a obiceiului consta în buna organizare și calitățile celor aleși. Este vârsta maximei vitalități care trebuia să contamineze, să învioreze sau să întinerească întreaga comunitate, un mijloc de fertilizare magică a tot ceea ce este.

„Vinul se strânge, de regulă, din sat, printr-un ritual aparte în ziua de Sfântul Nicolae. Feciorii prindeau câte patru boi la car, împodobiţi cu ciucuri la coarne şi clopote la gât. În car se punea butea de 60-70 de fierii. Se trecea pe la casa fiecărui fecior prins în bute, astfel încât se aduna de la o casă câte cinci fierii de vin. Iar când butea era plină, era dusă în pivniţa gazdei, povestește Schiau Raveca (76 ani, Daia Română)".

Învățarea colindei reprezenta obligația principală a tinerilor. Se întruneau de câte ori era nevoie, la gazdă sau în șezători, câteodată cântatul se făcea pe doua grupe, antifonic. Se angajează socăcița și se adună alimentele necesare. Bucătăria este aprovizionată cu lemne și cele necesar. Sunt angajați muzicanții, care iau locul ceterașilor. Sunt preferați saxofoniști, taragotiști, „glanetași" însoțiți de „dobă". Rolul lor este să „zâcă", să întrețină buna dispoziție, să-i însoțească peste tot pe feciori. Colindatul buții este un alt moment care începe în ziua de 24 decembrie la ora 14:00. De la casa gazdei continuă, după un itinerar stabilit, în tot satul, nefiind omisă nicio casă. În frunte se află primarul și crâșmarul, care omenesc cu vin din ploscă pe toți trecătorii. Deplasarea se face în acordurile muzicii, băieții chiuind sau fluierând, executând sumare mișcări coregrafice. Se colindă în curte, în fața ușii, după ce primarul întreabă cu voce tare și gravă: „Pe cine să colindăm?" Din casă i se spune un nume (de obicei al unuia dintre copii, al bătrânilor sau al femeii). Se colindă o singură colindă, în timp ce toți membrii familiei ies în pragul casei și ascultau colinda feciorilor „Toată oastea creștinească"

Toată oastea creștinească / bis.
Astazi să se-nveselească / bis.
Că Măria s-a ivit / bis.
Colo sus la răsărit / bis
La apus și miazănoapte / bis.
Era întuneric foarte / bis.
Iar la rasărit lumină / bis.
Sfânta leagă rădăcină / bis.
Și noi dicia o lăsăm / bis.
Lu′ (numele spus de gazdă) i-o-nchinăm / bis.
I-o-nchinăm cu sănătate / bis.
De Crăciun să aibă parte / bis.
La anul și la mulți ani!

Stăpânul casei dă primarului darurile (colac, carne sau bani), acesta mulțumește: „Să trăiască la mulți ani!" Colinda durează până în jurul orei 20:00. Se reia în ziua de Crăciun la ora 08:00 dimineața, pentru a nu fi omisă nici o casă. După colindă, băieții se retrag la gazdă, mănâncă și apoi merg la casele lor. Dacă în sat se organizează mai multe buți, se are în vedere ca rutele

colindătorilor să nu se întâlnească (circulă părerea că le va aduce ghinion, asemeni întâlnirii a două mirese). Una dintre buți organizează bal în sala Căminului Cultural, amânând „uspățul".

Colindatul este în esență o acțiune de felicitare de început de an adresat satului, pentru a corespunde unor anumite stări și aspecte. Conținutul ei religios sau plăsmuit, sunt doar pretexte sau modalități de a transmite urarea. Se intonează de obicei o singură colindă, care se repetă în fiecare casă, fără acompaniament muzical. La Cut, la unele gazde se intonează și o colindă interpretată antifonic. Lipsesc formele arhaice (mișcări coregrafice arhaice sau obiecte). Doar la Daia, feciorii mai poartă, uneori, bătele împodobite cu panglici multicolore și mușcate. Pentru mai mult spor și sănătate, în curțile în care sunt fete nemăritate, acestea sunt jucate. La rândul lor, toți sătenii se pregătesc de primirea buții: gospodinele fac interioarele caselor „oglindă", bărbații aranjează curțile, șurile și grajdurile (la Daia se presară în fața porții și în curte „arină"). Totul se desfășoară într-o atitudine solemnă, de bucurie și încredere.

Darurile (colac, carne, bani) sunt înmânate de către stăpânul casei, primarului. Deseori, feciorilor li se oferă și vin, consumat pe loc. Exprimă mulțumirea gazdei față de urările făcute. Sunt oferite cu toată dragostea, pentru prosperitatea gospodăriei respective. Sunt strânse de către primar , colacii și carne sunt puse în desagi și duse de către „cai". Pentru darurile primite, primarul mulțumește gazdei (la Daia muzicanții, la semnul primarului cântă „ Mulți ani trăiască!"). Este un ceremonial simplu, din popor, săvârșit cu măsură de către ambele părții (bute și gazdă) ce rezolvă cuviincios relațiile festive dintre săteni, un adevărat izvor al politeței și al bunei cuviințe. A doua zi de Crăciun, 26 decembrie, are loc chematul fetelor la petrecere. Alaiul sărbătorește, în frunte cu primarul și crâșmarii urmați de tot grupul de tineri merg la chematul fetelor. Toți sunt îmbrăcați în costume populare (cămașă albă peste care au un pieptar de piele decorat cu cusături, cioareci albi, cizme sau bocanci, iar pe cap pălării împodobite cu flori și pene). Primarul grupului și crâșmarii își leagă șorțuri albe în față, iar în mână țin o ploscă cu vin, împodobită frumos, ce trece de la unul la altul. Primarul este cel care cere fata de la părinți, adresându-li-se cu cuvintele: „Am auzit c-aveți o fată cuminte și de omenie și v-am ruga s-o lăsați, la bute să vie!" În acest timp se cântă, gazda servește feciorii cu bucate diverse și cu vin, iar fata joacă un joc de doi cu cel care a invitat-o. Seara se adună băieții cu fetele și petrec până-n ziuă. Fata chemată face și o cinste făcută publică de primar. A treia zi participă și părinții. La această petrecere nota de mare sărbătoare este dată de ținuta tinerilor, de muzica veselă ce-i însoțește, de decorul casei și de toată atmosfera emoțională. Acest obicei s-a perpetuat de la o generație la alta de-a lungul anilor, iar în prezent s-a amplificat. În sat se organizează două, trei buți pentru a cuprinde toată comuna.

Invitarea fetelor are funcție inițiatică în cântece, joc, în viitoarea familie, în comunitatea sătească. Tinerii sunt învățați să se observe, să înfrunte eventualele insuccese și suferințe, să se călească suportând totul bărbătește. Este un adevărat examen de maturitate pentru care ambele părți se pregătesc din timp. Fiecare probă este de temporară egalizare a tinerilor sub semnul prieteniei și bunei înțelegeri. Un pictor din Sebeș a surprins într-un tablou acest vechi obicei cu „Tinerii la bute", iar tabloul a fost cumpărat de profesorul universitar Pop Dumitru, de la Facultate de Filologie din Cluj-Napoca, pentru colecție.

În concluzie, satul copilăriei este unic și inconfundabil pentru fiecare și așa este și pentru mine. Oriunde m-aș duce îl port cu mine, mă raportez la el, la oamenii care îl populează, și de la care am învățat să mă port, să dau „bună ziua". De aceea nu voi uita nici priveliștile lui, nici pe semenii între care am apărut pe lume. Pe el nu mi-l poate înstrăina nimeni! Părinții și locul natal sunt de neînlocuit!

Bibliografie

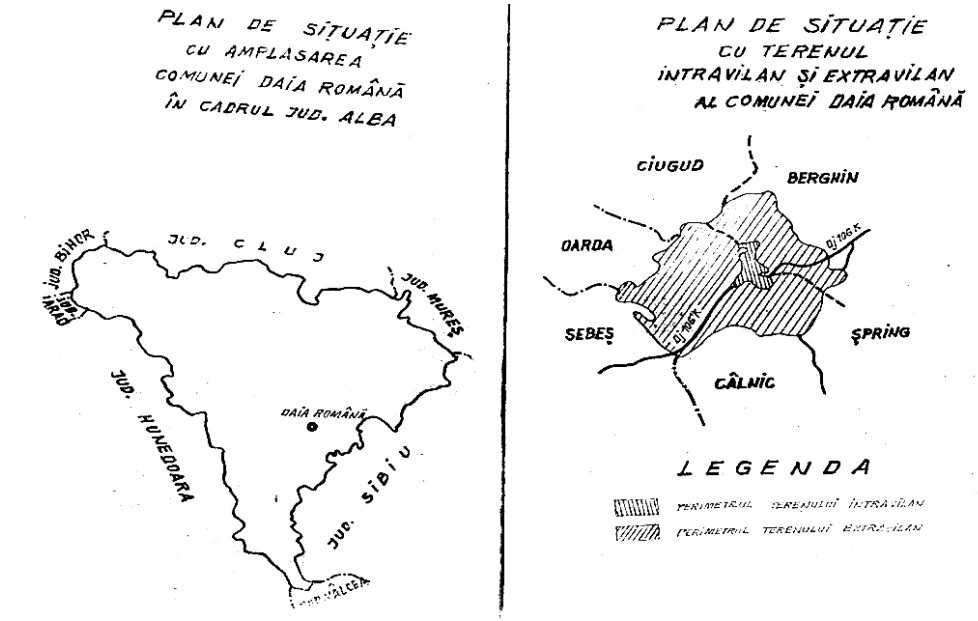
Bica Gheorghe, 2011, *Pagini de istorie și civilizație țărănească,* Editura MMA BOOKS, Sebeș.
Cibu Maria și Nicolae, 2001, *Destine întretăiate,* Editura Reîntregirea, Alba Iulia.
Salade Dumitru, 2000, *Daia Română izvor la care mă întorc cu drag,*Editura NAPOCA STAR, Cluj-Napoca.

Petrescu Paul, Stoica Georgeta, 1981, *Arta populară românească,* Editura MERIDIANE, București.

ANEXE

Comuna Daia Română

Butea feciorilor, a doua zi de Crăciun- chematul fetelor la joc

Butea feciorilor anul 1960

Butea feciorilor anul 1977

Butea feciorilor anul 2015

COPIII DACIEI: BASARABIA ȘI ROMÂNIA

PROFESOR: FLOREA DORIN - CORNEL
ELEV: REVENCU IULIANA
UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT:COLEGIUL NAȚIONAL ”GHEORGHE LAZĂR” SIBIU

România împreună cu Republica Moldova au la bază aceeași ființă, ambele având rădăcini adânci în străvechea Dacie a lui Burebista. Astăzi, în anul centenar, rămân încă izolate una de cealaltă printr-o cortină nejustificată numită hotar. Două țări vecine cu un trecut istoric adesea comun și cu soartă diferită. Provoacă interes spre a urmări istoriile lor?

Istoria României începe de la Regatul Daciei, din secolul I î.e.n., condus de regele Burebista. Imperiul Roman în 106, după înfrângerea dacilor și moartea lui Decebal, nu a dorit să cucerească tot teritoriul Daciei, partea cea mai mare pe care a cucerit-o fiind Transilvania, Banatul și Crișana. Poporul de pe teritoriile necucerite au fost numiți dacii ”liberi”, și anume teritoriile: Muntenia, Maramureș, Basarabia și Moldova. Deseori au loc atacuri din partea lor cu scopul de a dăuna legiunilor romane din acele zone. În perioada stăpânirii romane, au loc transformări și evenimente: construirea numeroaselor orașe, monumente și cetăți, construirea unei bogate rețele de drumuri pietruite, exploatarea masivă a bogățiilor subsolului.

Odată cu venirea lui Traian pe teritoriile ocupate, a început romanizarea. Prima schimbare care se observa cu ochiul liber era înlăturarea diferenței dintre romani și localnici în plan cultural, religios și politic, a fost introdusă limba latină ca limbă națională. În toți cei aproape 170 de ani de dominație romană, dacii s-a adaptat la modul de trai a romanilor, nici după retragerea armatelor acest proces istoric nu a încetat, ci a durat încă câteva secole. Mai mult decât atât, vor fi romanizați și dacii ce au fost supuși Romei, astfel când se sfârșește etnogeneza românească elementul latin se regăsește pe o arie geografică întinsă, cuprinzând mai mult decât teritoriile celor două state românești, de astăzi.

Un eveniment trist a avut loc în urma războiului ruso-turcîncheiat prin pacea de la București din 1812. Țarul Rusiei Alexandru I a obținut cale liberă din partea împăratului Franței, Napoleon I de a anexa Basarabia. Acest fapt a marcat mult cultura și viața socială a românilor de dincolo de Prut, azi locuitori ai Republicii Moldova, cum ar fi că:

- limba rusă este obligatorie ca a doua limbă maternă și este obligatorie în programul de învățământ

-biserica ortodoxă se află sub jurisdicția Patriarhiei Moscovei

- apar conflicte în privința limbii de stat, împărțindu-se în două tabere, prima tabără consideră că limba de stat este limba română și a doua este de părere că limba de stat este limba moldovenească. Conflictele date provin și din faptul că în Constituția Republicii Moldova este menționată limba moldovenească, pe când în Declarația de Independență este limba română.

La 5 decembrie 2013 Curtea Constituțională a pronunțat decizia că Declarația de Independență prevalează asupra Constituției, deci concluzionăm că limba de stat este româna. Din punctul meu de vedere, se pot face multe dezbateri pe această temă, și dacă e să comparăm cum vorbesc românii cu dialect cu dialectul moldovenesc e foarte diferit. Românii s-ar înțelege între ei, pe când dialectul nostru n-o să fie înțeles de nimeni cu excepția altor moldoveni. Pentru cei ce știu istorie, istoria teritoriului dintre Prut și Nistru e clar că vorbim toți româna, puțin sau mai mult diferită, dar nu putem schimba și evita faptul că vorbim aceeași limbă.

Consecințele respective au avut loc datorită rusificării, introducerii limbii ruse ca limbă de stat, și în programele școlare, declarării guberniei rusești deci sunt aduși ”specialiști în rusificare”, spre exemplu episcopul Pavel Lebedev, care a început o persecuție către tot ce nu avea legătură cu cultura rusească, până și preoții erau alungați din biserici pentru că nu puteau citi liturghia în rusă. Ucraineni, bulgari, găgăuzi și rușii erau ademeniți prin scutirea de impozite, învățământ gratuit, scutirea de armată, împroprietărire cu pământ.

Spre a efectua Marea Unire și a scăpa Basarabia de sub jugul imperiului Rus și Transilvania de sub jugul Imperiului Otoman au fost efectuați doi pași importanți:

Primul pas, Mica Unire (imaginea 2, pagina 5) dintre Țara Moldovenească și Țara Română din 1859, unde se alege colonelul moldovean Alexandru Ioan Cuza drept domnitor al ambelor state, ceea ce le aduce într-o uniune personală. Domnia sa însă a fost întreruptă de către Monstruoasa Coaliție, în 1866 aceasta îl forțează pe Cuza să abdice. În scurt timp tronul va reveni prințului german Carol I de Hohenzollern. După participarea în Războiul de Independență, 1877, România este recunoscută pentru prima dată ca stat independent, mai târziu la 14 martie 1881 se proclamă regat, astfel devine Regatul Vechi (fără Bucovina și Basarabia). Noul stat privește cu speranțe spre vest, în special spre Franța, urmărind-ui modelele sale culturale, educaționale și administrative.

Al doilea pas îl reprezintă intrarea în Primul Război Mondial de partea Antantei, în vara anului 1916, scopul principal fiind obținerea independenței.

Astfel la sfârșitul războiului, în 1918 se desfășoară Marea Unire (imaginea 1, pagina 5). Basarabia, Bucovina și Transilvania, datorită unor patrioți inimoși, ce dau glas voinței românilor din aceste provincii, reușesc să împlinească visul revoluționarilor pașoptiști reconstruind opera voievodului Tării Românești, pe drept numit Viteazul. Așa cum era de așteptat unirea Basarabiei cu România, din 27 martie 1918, nu este recunoscută de Uniunea Sovietică. Devenind un popor unit, cu gene romane și dacice, ei au o cultură foarte bogată, îndepărtând și încercând să uite ce au avut de suferit românii se dezvoltă atât în plan politic cât și economic, și cultural. Cu toate că au fost efectuate mai multe reforme pentru a îmbunătăți situația basarabenilor, decalajul dintre provincii nu a putut fi șters până în vara anului 1940.

Este cunoscut faptul că timpul în care Basarabia a putut să se bucure de pace n-a fost prea lung. Cel mai important factor este pactul adițional secret Molotov - Ribbentrop, încheiat între Uniunea Sovietică și Germania în august 1939, unde România este impusă să cedeze Basarabia, ținutul Herța și nordul Bucovinei Imperiului Rus. URSS se mulțumește doar cu Basarabia, și restul teritoriile decide să le alipească Ucrainei. În timpul ultimului război mondial, în 1941 sub conducerea și comanda generalului Ion Antonescu, armata română trece Prutul administrează militar teritoriul dintre Prut și Nistru și Basarabia revine iarăși statului român. Atmosfera rămâne neliniștită. România exila persoanele care au colaborat anterior cu URSS pe teritoriul Transnistriei. Antonescu adoptă ideile naziste și organizează lagăre de exterminare a evreilor și a romilor fapt pentru care a fost condamnat la moarte de către Tribunalul Poporului din București. În 1944 martie, armata sovietică pătrunde iarăși pe teritoriul Basarabiei și o reocupă în întregime. Având toată puterea în mâinele sale, rusificarea repornește. Se formează RSSM (Republica Sovietică Socialistă Moldovenească), care s-a manifestat prin: ucideri și deportări în masă, colectivizare, foamete și secetă. Puterile Sovietice au exilat cca 2.344.000 de români până în 1940, persoane care nu doreau să accepte forma lor de conducere erau deportate în Siberia. Pagubele rusificării sunt bine observate și astăzi. Colectivizarea a fost primul și cel mai important factor din cauza căruia apare și foametea și seceta. Populația era supusă la munci grele, practic nu era răsplătită deloc, pentru a se putea hrăni ei făceau pâine din secară, ierburi, puțină apă, resturi de mere. URSS profitând însă de pământurile roditoare a Basarabia, exportă materia primă, astfel își dezvoltă țara sa, iar moldovenii sunt nevoiți să îndure foamete și secetă.

Cultura la fel a fost rusificată, poeți ruși erau exilați în Basarabia sau în Siberia pentru că povesteau în lucrările sale despre adevărata față a conducătorilor, despre adevărata situație din țară, erau exilați doar pentru faptul că spuneau adevărul, un exemplu ar fi renumitul Alexandru Pușkin care a fost exilat în Basarabia pentru că esența poeziilor sale era critica conducătorilor sovietici, fapt care a influențat mult vectorul spre care ne-am mișcat ulterior. Dacă ai intra acuma în casa unui bătrân și ai întreba ce scriitori cunoaște și ce cărți are în biblioteca sa, sigur că l-ar menționa pe Pușkin, Dostoievski, Tolstoi, sau Eminescu scris în chirilică.

În același timp cu rusificarea Basarabiei, România este independentă și se ocupă singură de dezvoltarea țării, pune accent și ia exemplu de la țările europene. Era un trend adevărat de a prelua tematici, personaje și exemple literare franceze, respectiv cultura lor are note mai accentuate europene. Din cauza restricției în regimul comunist, persistă dorința la libera exprimare prin orice

cale posibilă: literatură, sculptură, muzică, artă, etc, diferența e una doar, românii o puteau făcea ne având bariere, pe când moldovenii nu. În învățământul românesc preuniversitar se introduce limba franceză, engleză și germană. Iar vectorul orientării era îndreptat spre Europa, pe când capul Basarabiei era orientat adesea spre Răsărit.

Chiar și după 27 ani de la independența de stat, în Republica Moldova se văd umbrele mentalității sovietice, demonstrat prin faptul că suntem împăcați cu ideea să ne conducă cineva și nu ne apărăm drepturile noastre, nu facem mai nimic pentru a ne dezvolta singuri. Suntem o țară independentă dar care încă depinde de Rusia, ca exemplu: aflând de tendințele basarabenilor de a se alătura Uniunii Europene, în 2014 Rusia a interzis importul fructelor din Republica Moldova cu subtextul că au fost găsite molii dăunătoare în lăzile cu mere, cca. 20 tone de mere au fost întoarse proprietarilor, acest fapt a marcat mult economia țării, revolte mari erau din partea agricultorilor, dar într-un final sunt nevoiți să se împace cu sancțiunile puse de Rusia. Ca să preia situația sub control și pentru a-și echilibra situația economică în țară agricultorii își desfac produsele pe piețe noi din Asia și Africa, astfel cantitatea merelor exportate în Kazahstan a crescut de 8 ori. Se demonstrează încă odată că atunci când se dorește cu adevărat pot fi găsite soluții viabile, cu toată opoziția Rusiei. Modul de gândire sovietic care deja este înrădăcinat în mentalul colectiv reprezintă o altă barieră în calea dezvoltarea țării, cu atât mai mult în ce privește unirea tuturor fiilor Daciei. Majoritatea moldovenilor afirmă că țara nu are viitor și imigrează la muncă să-și asigure un viitor mai bun pentru ei și familiile lor. În țară rămân doar bătrânii, cei care au suferit cel mai mult, cei care votează partidele care neglijează sau prezintă eronat istoria acestu-i popor, având ca prioritate interese înguste. Desigur, o vină pentru situația de azi o poartă și generația mai tânără și intelectualii care nu-și arată interesul față de viitorul țării, așa cum au făcut înaintașii noștri cu 100 de ani în urmă.

Din punctul meu de vedere speranța unei unități depline nu este totuși pierdută. Sunt și moldoveni care doresc să se unească cu frații de peste Prut, acest grup din acest grup de oameni face parte o generație relativ mai tânără, deci cu perspectivă. Generația care vede un viitor mai bun îndreptându-și privirea spre economia și dezvoltarea țărilor din UE. Unirea Republicii Moldova cu România poate fi o perspectivă cu care țara noastră să aibă un impact pozitiv asupra Uniunii Europene. În opinia mea, nu doar forța argumentelor istorice contează, este necesară voința politică și desigur un context extern favorabil. Din punct de vedere economic, țara va prospera, punctele forte ale României sunt în favoarea noastră. Un alt aspect ce ne oprește din reunificare, este pierderea independenței noastre, ceea ce ne identifică pe noi ca moldoveni, pierderea valorilor naționale: imnul, steagul, drapelul, cu toate că și aici în mintea multora persistă ambiguitatea cu privire la denumirea limbii poporului. Limba moldovenească sau română? Este întrebarea care încă nu are un răspuns clar pentru o parte a basarabenilor. Nu în ultimul rând trebuie să se țină cont și de prezența unui număr însemnat de persoane ce aparțin minorităților naționale, vorbitoare de alte limbi, preponderent cu origini slave.

Centenarul ar trebui să marcheze în mod egal unirea celor trei provincii, prima unire Basarabia cu România, mai târziu Unirea Bucovinei cu România și în final Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și a Maramureșului cu România, formând astfel România Mare. În pofida faptului cât de mult s-au luptat românii pentru a fi din nou un popor unit și independent, ziua de 1 decembrie nu este un motiv de bucurie pentru toți. Se simte răsuflarea grea din cauza sfâșierii României, ruptura teritoriului dintre Prut și Nistru, de aceea centenarul nu e tocmai un prilej de sărbătoare pentru o parte însemnată a locuitorilor din Republica Moldova.

În concluzie pot spune că influența Uniunii Sovietice are urmări grave pe teritoriul dintre Prut și Nistru. Dacă populația n-o să se implice maimult în dezvoltarea țării, să ridice cât de puțin țara de la pământ, o să fie ca în poezia lui Adrian Păunescu :

” C-un refren de muzică ușoară
Într-un fel, ne recunoaștem vina,
Cine iese ultimul din țară,
E rugat să stingă și lumina.”

Nu aș dori să închei în această notă pesimistă, sper că dacă toți cei care simt și gândesc românește vor da dovadă de înțelepciune, punând interesele nație deasupra celor de grup, copii Daciei străbune vor putea fi iarăși fericiți într-o țară frumoasă și binecuvântată.

La 1 decembrie să spunem cu toții într-un glas ,, La mulți ani România, și la mai mare!"

Așa să ne ajute Dumnezeu!

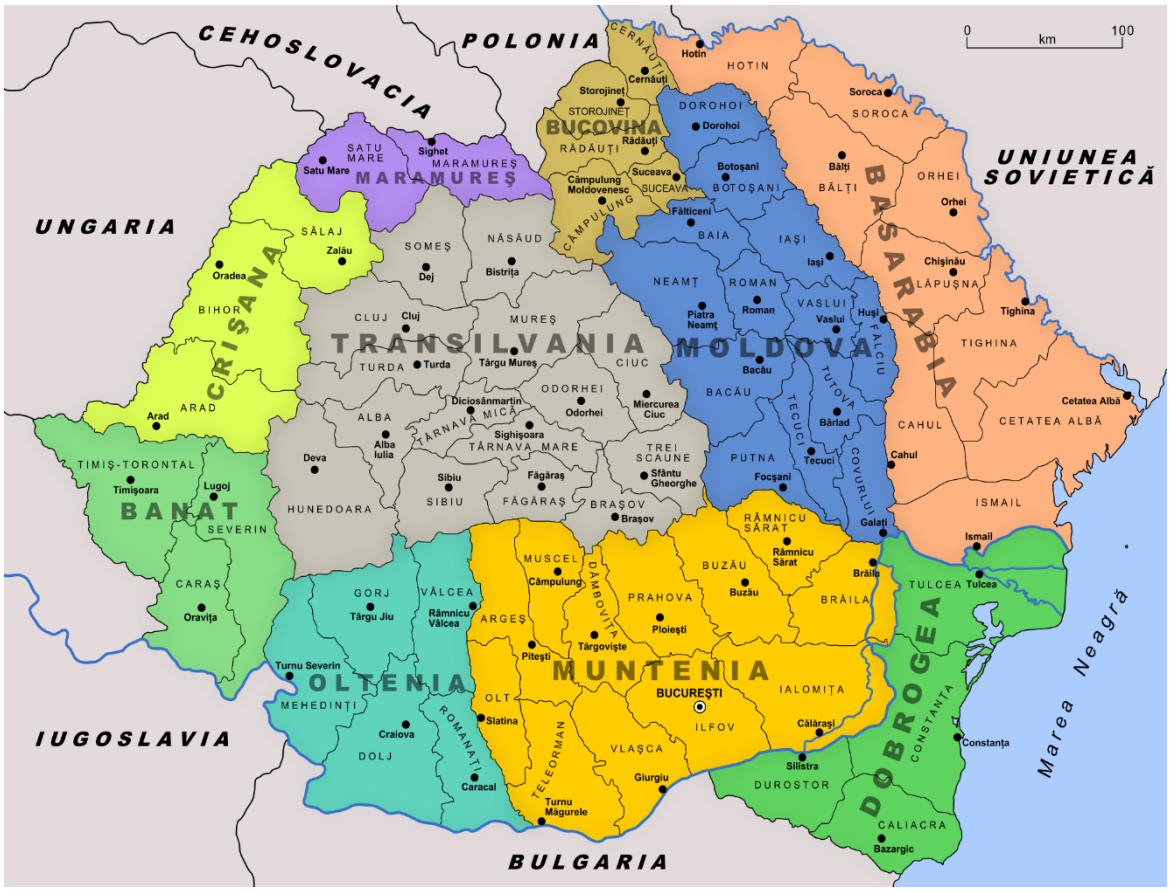
Bibliografie:

- Bărbulescu Mihai și colab.,2004, *Istoria României*, Ed. Corint, București
- Hitchins Keith, 1996, *Românii 1774-1866,* Ed. Humanitas București
- Hitchins Keith, 1996, *Românii 1866-1947,* Ed. Humanitas București
-Wikipedia.org, *Dacia, Dacia română,* accesat 27.10.2018
-constcourt.md, *Textul Declarației de Independență prevalează în rapot cu textul Constituției,* accesat 27.10.2018
-istoriiregasite.com, *Romanizarea în Dacia,* accesat 27.10.2018
-Ziarulnatiunea.ro, *1812 – ocuparea Basarabiei de către Imperiul Rus,* accesat 27.10.2018
- adevarul.ro, *Circa 20 de tone de mere moldovenești, întoarse din Rusia,* accesat 28.10.2018
-adevarul.ro, *Merele moldovenești și-au găsit noi piețe după ce au fost alungate din Rusia,* - accesat 28.10.2018

https://ro.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A2nia_Mare imaginea 1

http://primariaslanicmoldova.ro/24-ianuarie-1859-unirea-principatelor- imaginea 2

CEHOSLOVACIA
POLONIA
UNGARIA
IUGOSLAVIA
BULGARIA
UNIUNEA SOVIETICĂ
Marea Neagră
0 km 100
BUCOVINA
MARAMUREŞ
CRIŞANA
TRANSILVANIA
MOLDOVA
BASARABIA
BANAT
OLTENIA
MUNTENIA
DOBROGEA
Cernăuți
Hotin
Storojinet
Dorohoi
Rădăuți
Suceava
Botoșani
Bălți
Soroca
Orhei
Chișinău
Lăpușna
Tighina
Cetatea Albă
Ismail
Tulcea
Constanța
Sighet
Satu Mare
Câmpulung Moldovenesc
Fălticeni
Iași
Roman
Piatra Neamț
Vaslui
Huși
Bacău
Târgu Mureș
Cluj
Turda
Dej
Bistrița
Zalău
Oradea
Arad
Timișoara
Lugoj
Deva
Alba Iulia
Sibiu
Sighișoara
Diciosânmartin
Odorhei
Miercurea Ciuc
Făgăraș
Brașov
Târgu Jiu
Râmnicu Vâlcea
Craiova
Slatina
Caracal
Turnu Măgurele
Turnu Severin
Drobeta
Târgoviște
Ploiești
Câmpulung
Pitești
BUCUREȘTI
Călărași
Slobozia
Giurgiu
Focșani
Râmnicu Sărat
Buzău
Brăila
Galați
Cahul
Bârlad
Tecuci
Silistra
Durostor
Caliacra
Bazargic

MOTIVUL UNITĂȚII NAȚIONALE - ARC PESTE TIMP ÎN LITERATURA NOASTRĂ

NUMELE SI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: CÂNDEA TEREZA
NUMELE ŞI PRENUMELE ELEVULUI: VESA-FULEA AMALIA
UNITATEA ŞCOLARĂ: COLEGIUL NAŢIONAL „LUCIAN BLAGA" SEBEŞ

Întrucât istoria reprezintă un reper fundamental pentru devenirea si existenţa unui popor, aceasta este un martor al trecutului, exemplu al prezentului şi avertisment al viitorului. Istoria oferă modele morale si comportamentale valoroase, iar, în acest context, prin evocarea faptelor istorice se configurează imaginea unui univers arhaic, arhetipal, care conservă un mod de viaţă tradiţional. La nivel simbolic, spaţiul Unirii Principatelor Române dobândeşte valenţele unui cronotop ce se identifică cu veşnicia, o cetate eternă, fiind un reper al continuităţii, al stabilităţii şi al permanenţei prin intermediul căruia oamenii scapă de tirania timpului. În regim simbolic, Alba Iulia devine imaginea lumi esenţializate, configurându-se ca un spaţiu privilegiat şi unificator.

Astfel, timpul dobândeşte o dublă dimensiune: una reală, identificată cu glorioasa dată de 1 decembrie 1918, iar în paralel cu timpul concret se configurează un timp mitic, redeşteptat prin puterea evocatoare a cuvintelor.

Deoarece literatura reprezintă tezaurul spiritual al omenirii, scrierile primilor cronicari români sunt sinonime cu o ieşire din timpul prezent şi intrarea într-un spaţiu atemporal, privilegiat şi ocrotitor. Ideea de unificare datează în scrieri înca din secolul al XVI-lea, când cronicarii moldoveni Grigore Ureche, Miron Costin şi Ion Neculce militează pentru demonstrarea originii romane a poporului roman: „Rumânii, câţi să află locuitori la Ţara Ungurească şi la Ardeal şi la Maramoroşu, de la un loc sântu cu moldovenii şi toţi de la Râm să trag." (Grigore Ureche), demonstrarea originii latine a limbii române, unitatea poporului român şi continuitatea elementului roman. Cronicarii contribuie esenţial la formarea conştiinţei naţionale şi la constituirea bazelor culturii noastre, opera acestora fiind rezultatul unui patriotism autentic născut din dragostea şi respectul faţă de neamul din care fac parte. Grigore Ureche valorifică genial idea conform căreia efemeritatea fiinţei umane poate fi depăşită prin fapte de glorie prin realizarea portretului lui Ştefan cel Mare, care, de altfel, constituie prima descriere literară. Configurat în linii fine, portretul lui Ştefan dobândeşte valoare exemplară, încadrând faptele domnitorului într-o epocă de aur a istoriei noastre naţionale „nu pentru sufletu, ce ieste în mâna lui Dumnezeu, că el încă au fostu om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejeşti, carile niminea din domni, nici mai nainte, nici aceia l-au ajunsu."

Continuând direcţia deschisă de umanişti prin preocuparea pentru etnogeneza românilor, Şcoala Ardeleană reprezintă o mişcare iluministă de emancipare socială şi naţională fondată de un grup de intelectuali ardeleni: Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Şincai şi Ioan Budai-Deleanu.Activitatea Şcolii Ardelene se concretizează prin întemeierea de şcoli şi tipărirea de manual.Direcţia eredită în care acţionează corifeii Şcolii Ardelene vizează istoria, literature şi limba. De o importanţă deosebită sunt lucrările filologice prin care doresc adoptarea alfabetului latin, impunerea normelor limbii literare şi fixarea normelor ortografice.

Fondatorul revistei, Mihail Kogălniceanu, îşi propune respingerea traducerilor si imitaţiilor care au devenit,,o boală primejdioasă care omoară duhul naţional" şi crearea unei literaturi originale care să reflecte specificul naţional. Sursele de inspiraţie indicate de „Dacia literară" sunt istoria naţională, folclorul si frumuseţile patriei care sunt evidenţiate genial de Vasile Alecsandri, personalitate emblematică a literaturii paşoptiste ce are rolul unui deschizător de drumuri: „A lui liră multicoloră a răsunat la orice adiere ce s-a putut deştepta din mişcarea poporului nostru în mijlocia lui. În ce stă valoarea unică a lui Alecsandri? În această totalitate a acţiunilor sale literare." (Titu Maiorescu). Alecsandri culege şi creează texte ce resuscitează frumuseţile patriei şi sentimental patriotic, considerând că „Limba este cartea de nobleţe a unui neam" şi că „Românul îşi iubeşte pământul unde s-a născut, ca un rai, din care tiraniile cele mai crude nu sunt în stare a-l goni." Ideea unirii mai fusese exprimata de Alecsandri , cu accente energice, în cunoscuta poezie-manifest „Către români"(devenită „Deşteptarea României"), scrisă în toiul revoluţiei. Acum, în

plină efervescență a revoluției transilvane, la care participă și reprezentanți din celelalte provincii românești, se cristalizează memorabilă strofă de la începutul *Horei Unirii*, scrisă peste opt ani:
„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română
Să-nvârtim hora frăției
Pe pământul României!"

Ideea unirii era simbolizată printr-o hora hiperbolică, ce acoperea tot spaţiul geografic al României Mari, proiect vizionar al poetului. Opera impresionează prin simplitate şi prin caracterul popular, cuvântul „unire" apărând în poezie o singură dată. Resimțit că prea abstract, el este înlocuit cu cel de „frăție", mai concret și cu o încărcătură emoțională mai profundă. Ideea de frăție culminează în versurile ce rezumă argumentația, printr-o repetiție și o metaforă cu puternic efect de intensificare:
„Eu ți-s frate, tu-mi ești frate
în noi doi un suflet bate".
Chiar referințele istorice, mereu invocate în demonstrarea unității de neam, cu o mare frecvență în epoca pașoptistă, îmbracă aici o formă aluzivă și familiară.

Întrucât „Actul rememorării sonore e însoţit de fericirea materială” (George Călinescu), autorul Imnului Naţional al României resimte acut forţa copleşitoare ce nu modifică numai fiinţa, ci şi lumea, dorinţa de unire devenind un scop în jurul căruia se concentrează toate energiile sufleteşti ale militanţilor săi.

Dacă scriitorii epocii paşoptiste impun respectul pentru istoria naţională, mai târziu, Mihail Sadoveanu îşi va alimenta opera din acelaşi registru arhaic ce readuce în atenţie conservarea unui mod de viaţă tradiţional orchestrat de coordonatele definitorii ale existenţei: credinţa în Dumnezeu; familia şi cultul muncii. Tradiţiile si obiceiurile reprezintă transmitererea continuă a unui conţinut cultural de-a lungul istoriei de la un eveniment generator sau un trecut memorabil. Acest patrimoniu intangibil este vectorul identitatii unei comunităţi umane. În sensul său absolut, tradiţia este o memorie şi o idee, ceva ce ne aduce aminte cine suntem şi de unde venim, fiind totodată un semn viguros al existenţei unui popor, definind cultura acestuia şi cultivând spiritul patriotic al oamenilor cu care intră în contact.

Recursul la mit, la ancestral şi arhetipal defineşte şi opera blagiană. „Hronicul şi cantecul vârstelor” are atât valoarea unui document istoric cât şi valoarea unui document sufletetesc, realizat ca o încercare de clarificare a sinelui prin recursul la memorie. Peisajele pitoreşti din judeţul înfăptuirii Marii Uniri constituie monografia satului blagian prin decupaje din cotidian care compun imaginea veridică şi verosimilă a realităţii întrucât locul natal reprezintă un „centrum mundi” al existenţei. Blaga valorifică genial şi imaginea unei lumi arhaice cantonate în tipare ancestral ce conservă un mod de viaţă tradiţional proiectat între realitate şi mit, în viziunea poetului-filosof,miturile ne caracterizează profund spiritualitatea, întrucât ele „evocă o lume, închipuie destine şi stăpânesc sensuri” (Ion Vlad). Din zonele mai puţin valorificate până atunci ale folclorului provin miturile pe care poetul le prelucrează făcându-le purtătoare de profunde semnificaţii moderne. „Ursul cu crin” şi unicornul provin dintr-un fabulos trecut prin Fiziologul medieval, acea carte populară despre animale fantastice. Dacă în „Istoria ieroglifică” a lui D. Cantemir, Inorogul sau unicornul simboliza puritatea și fidelitatea, în poezia lui Blaga el este o metaforă a spiritului străpuns de pintenii de argint ai tainei și capabil să contemple esențele universului, ca în poezia „Ce aude unicornul”. Faptul că acesta aparține unui ciclu postum evidențiază continuitatea motivelor in poezia lui Blaga, dincolo de transformările impuse de evoluția lirismului. Valorificând major zestrea folclorului, poetul-filosof reiterează unul dintre miturile fundamentale ale românilor: mitul jertfei creatoare transfigurat în piesa „Meşterul Manole” care reprezintă o tragedie în spiritul teatrului antic pe tema destinului.

Reprezentând „nu numai iubirea pământului în care te-ai născut ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de ţară” (Mihai Eminescu), patriotismul si sentimentul unităţii naţionale ramân teme fundamentale şi eterne în spaţiul literaturii române, spiritul de unitate constituind o piatră de temelie solidă. Reper cultural de căpătâi care ne orchestrează şi ne umple de

sens existenţa, literatura ,,este datoare să exprime trebuinţele societăţii şi să deştepte simţămintele frumoase şi nobile, care înalţă sufletul prin idei morale şi divine până în viitorul nemărginit şi în anii cei vecinici.” (Grigore Alexandrescu)

Acum, în an aniversar, ne întoarcem cu respect şi fietate spre cei care de-a lungul timpului au contribuit esenţial la consolidarea conştiinţei naţionale prin evidenţierea unităţii în ,,cuget şi simţire”.

ALEXANDRU LAPEDATU – UN ARTIZAN AL ROMÂNIEI ÎNTREGITE

prof. coordonator: GAVRILĂ MARIANA LETIȚIA
RĂDULESCU ALEXANDRU MATEI
COLEGIUL NAȚIONAL „ANDREI ȘAGUNA”, BRAȘOV

Istoria, ca orice domeniu umanist, are în centru omul, iar, prin analogie, Marea Unire, eveniment istoric aflat la cea de-a 100 aniversare, are în centrul atenţiei, tot omul. Și când spunem *omul* ne referim, spre exemplu, la un țăran român care a susținut cauza unirii la Alba-Iulia în 1 Decembrie 1918, la un soldat care și-a pierdut viața la 27 august 1916, la fotograful Samoilă Mârză (fotograful Marii Uniri), la MS Regina Maria sau la arhitecți vizionari ai unității statale. Și aici, îl avem în centrul atenţiei, pe omul Alexandru Lapedatu, care reprezintă o încununare a spiritului intelectual românesc care a mijlocit realizarea Marii Uniri. Academician, apoi președinte al Academiei, senator în parlamentul României *Întregite*, profesor universitar, istoric ardelean și elev al Gimnaziului Greco-Ortodox Român din Brașov – sunt doar o parte din ingredientele care îl fac pe Alexandru Lapedatu un personaj irezistibil al istoriei noastre. Rândurile scrise se doresc un omagiu adus *omului* Al. Lapedatu și cadrul pentru conturarea portretului unei personalități, *al unui artizan al României Întregite*, de mare valoare.

A fost odată în Cernatul Săcelelor...

De fost, am fost și eu în Săcele, cu ani în urmă, pe strada Al. I. Lapedatu. Cred că eram a V-a. Pentru, să zicem, *alter egoul* meu din primii ani ai gimnaziului, nume ca N. Iorga, N. Bălcescu, I. Maniu erau depersonalizate, lipsite de o figură umană asociată, niște anoste repere care își pierd din sonoritatea onomastică și devin, în urechea mea de copil de a V-a, simple denumiri ale unor locuri des frecventate.

Dar strada Al. I. Lapedatu avea o nuanță ușor *personală* pentru mine, deoarece auzisem acest *nume* la școală, la Colegiul Național „Andrei Șaguna”, unde Alexandru Lapedatu ocupă un loc de cinste în pleiada academicienilor șăguniști ai noștri, deoarece, odinioară, la sfârșitul secolului al XIX-lea, același Alexandru Lapedatu frecventa cursurile aceleiași școli – cunoscută atunci sub numele de Gimnaziul Român Greco-Ortodox din Brașov. Acum stabilită acea legătură puternică între omul Alexandru Lapedatu și mine, la nivel de apartenență la un spirit, bineînțeles mijlocit de școală, la nivelul unui interes comun – istoria –, el capătă contururi din ce în ce mai personale pentru mine. Inevitabil, omul privește mai de aproape, mai cu pasiune o personalitate de care îl leagă o concepție, un obicei, un strămoș comun, o școală...

Au fost odată în Cernatul Săcelelor doi gemeni...

Au fost odată în Cernatul Săcelelor doi gemeni, Ion și Alexandru Lapedatu. Aceștia, urmându-și cursul vieții care uneori avansa paralel, alteori se juxtapunea, au ajuns personalități de marcă ale României în domeniul economiei și al finanțelor, respectiv al istoriei, amândoi ocupând numeroase funcții publice și politice.

Chiar dacă saga fraților Lapedatu (cei doi gemeni s-au născut in anul 1876), nu e desprinsă din zona mitică, cum este, spre exemplu, cea a lui Romulus și Remus, aceasta ne poartă prin înfăptuirea sublimului vis românesc – anume, crearea unei Românii Întregite și moderne.

În fii săi se va cunoaşte omul

Un volum colectiv, dedicat fraţilor Lapedatu în anul 1936, cu ocazia aniversării sexagenarilor, pleacă de la un motto biblic al lui Isus fiul lui Sirah – *În fii săi se va cunoaşte omul*. Cert este că gemenii au fosst favorizaţi, în dezvoltarea lor, de o zestre intelectuală impresionantă din partea atât a tatălui, cât şi a mamei şi, de asemenea, de un ambient care le-a încurajat studiul. La vremea respectivă, în Transilvania, educaţia oferită de familie era decisivă în cadrul formării, în sens intelectual, a urmaşilor. Martore stau familii în care „virusul cunoaşterii” s-a răspândit (benign), în profunzime – familiile Bogdan, Bologa, Circuleşti, fiind unele dintre acestea.

După terminarea Gimnaziului Greco – Ortodox Român din Braşov, Alexandru Lapedatu s-a înscris iniţial la Facultatea de Medicină din Bucureşti, pe care o frecventează timp de doi ani, însă realizează că nu e potrivit acestei profesii. De asemenea, familia se confrunta din nou cu probleme financiare. Ambele aspecte l-au determinat pe Alexandru Lapedatu să renunţe la facultate.

Spirit puternic, tânărul Alexandru Lapedatu nu se lasă în derivă şi antrenat de efervescenţa intelectuală a Bucureştiului, la cumpăna secolelor al XIX-lea şi al XX-lea, începe să frecventeze organizaţii studenţeşti ca *Liga Culturală* sau *Comitetul Naţional al Studenţilor*, unde intră în contact cu viitoarea elită intelectuală a românilor, reprezentată de generaţia lui V. Pârvan, I. Chendi, Şt. O. Iosif. Astfel, decide să urmeze cursurile Facultăţii de Istorie, absolvind-o în 1903, unde a studiat istoria veche a românilor cu D. Oniciul şi Gr. Tocilescu, istoria modernă îi este predată de V.A. Urechea, iar istoria universală îi e încredinţată profesorului Nicolae Iorga, care devine mentor şi apropiat al tânărului istoric în devenire Al. Lapedatu. Alţi profesori, pentru materiile auxiliare, pe care îi evocă Alexandru Lapedatu în volumul memorialistic *Amintiri* sunt T. Maiorescu, B. P. Haşdeu, I. Bogdan, I. Crăciunescu. Formarea universitară în istorie a lui Alexandru Lapedatu este încununată cu decernarea premiului „Hillel", pe care îl primeşte pentru lucrarea *Istoria breslelor la Români.*

Efervescenţa unionistă şi iredentistă ce caracteriza Bucureştiul începutului de secol al XX-lea, reprezintă decorul perfect de maturizare spirituală, culturală a istoricului Lapedatu. Odată ieşit de pe băncile facultăţii, a fost funcţionar la Biblioteca Academiei Române, secţia manuscrise unde a pregătit publicarea vechilor documente româneşti. În anul 1904, ajunge să lucreze la Comisia Monumentelor Istorice, funcţionând, concomitent ca profesor de istorie la Colegiul *Sfântul Sava* din Bucureşti, dar conservarea şi păstrarea patrimoniului istoric primează în interesele tânărului istoric. În calitate de secretar al Comisiunii istorice a României, a redactat buletinul şi Anuarul comisiei. Activitatea pe tărâmul istoriei îi va conferi calitatea de membru corespondent al Academiei Române, iar acum un secol, respectiv în anul 1918, a devenit membru titular şi ulterior va ajunge secretar general, vicepreşedinte şi preşedinte al acestui cel mai înalt for de consacrare ştiinţifică şi culturală din România.

Transportul tezaurului la Moscova

Odată cu înăsprirea dominaţiei germane în România şi ameninţarea trupelor generalului A. L. August von Mackensen, se pune în discuţie transferarea tezaurului României în Rusia (stat din tabăra aliaţilor la vremea aceea). Un prim transport al tezaurului, în mare parte, al Băncii Naţionale are loc în decembrie 1916. Cel de-al doilea transport, în cadrul căruia Alexandru Lapedatu este delegat în calitate de secretar al Comisiei Monumentelor Istorice, alături de Gh. Popp-Lisseanu şi Gh. Nedioglu, are loc în iulie 1917 şi transferă spre Moscova o impresionantă arhivistică, inclusiv pe cea a Academiei Române, precum şi colecţii de artă, atât ale statului, cât şi private.

Alexandru Lapedatu rememorează cu regret perioada petrecută la Moscova, deoarece, în situaţia în care se afla ţara – tensiuni sociale, învrăjbiri interne, crahul economiei... – omul de cultură Lapedatu nu şi-a putut hrăni spiritul cu muzeele, pinacotecile şi expoziţiile oferite de capitala rusă. Cu toate acestea, jurnalul ţinut la Moscova este incontestabil important, deoarece acesta este un martor direct la evenimentele care împânzesc Rusia şi îi aduc la conducere pe bolşevici, perspectiva lui de relatare fiind una clar obiectivă.

***Ce minte limpede!*– Sextil Puşcariu despre Al. Lapedatu la 30 decembrie 1918, la Cernăuţi**

Ideile despre unire ale lui Al. Lapedatu sunt împărtăşite şi de vechiul său prieten brănean, Sextil Puşcariu. Cu intuiţie şi judecată politică *limpezi,* Alexandru Lapedatu va juca unul din rolurile principale în delegaţia română de la Conferinţa de Pace de la Paris şi, implicit, va ajunge pe piedestalul generaţiei care a dăruit României o epocă de o glorie, unică, de dezvoltare şi de prosperitate al căror nivel nu este atins nici măcar în prezent. Aceasta este generaţia artizanilor României Întregite, care, prin sacrificiu propriu, au dat românilor statul naţional unitar român, înlocuind supunerea şi umilinţa cu visul românesc devenit realitate.

Al. Lapedatu va aprecia marea realizare românească de la 1 Decembrie 1918, că acest eveniment *este şi va rămâne pentru toate timpurile momentul culminant al istoriei românismului,*

iar Marea Adunare de la Alba Iulia este şi trebuie să rămână *un simbol – simbolul unităţii şi al disciplinei ce a dominat conştiinţa naţională a neamului românesc*.

Despre pacea ce va ratifica uniriile teritoriilor Basarabia, Bucovina şi Transilvania, Alexandru Lapedatu va spune următorul lucru: *Odată încolţit în sufletul oamenilor suferinzi de război germenul păcii, cu greu va fi el smuls din el.* Al. Lapedatu, cu acel *germen* încolţit adânc în suflet, participă cu reală emoţie şi bucurie (*am fost în mijlocul acelei mulţimi [...], aclamând cu delir pe suveranul întregitor de neam)* la intrarea triumfătoare a Reginei Maria şi a lui Ferdinand I *Întregitorul,* în Bucureşti, alături de familia regală, de generalul H. Berthelot şi de trupele aliate şi române, duminica, la 1 decembrie 1918.

Alexandru Lapedatu este însărcinat cu conceperea şi redactarea unor memorii (de exemplu, *Memoriul doleanţelor românilor din monarhia Austro-Ungară*), cu referire la problema integrării teritoriilor locuite de români în Regatul României. Câştigând încrederea lui I.I.C. Brătianu, împărtăşind şi idei liberale cu aceştia, Alexandru Lapedatu îi este propus regelui Ferdinand I (1914-1927), în calitate de consilier pentru chestiunile istorice şi etnografice, pe lângă delegaţia română la Conferinţa de pace de la Paris, pe postul de consilier tehnic, deoarece avea remarcabile cunoştinţe culturale, istorice, demografice şi de statistică în susţinerea visului unităţii naţionale al românilor.

La 1 februarie 1919, Alexandru Lapedatu participă la o şedinţă a Consiliului suprem al Marilor Puteri la Quaid'Orsay, în care s-au expus revendicările teritoriale ale românilor. I.I.C. Brătianu l-a convocat în calitate de consilier tehnic pe Al. Lapedatu, deoarece la o şedinţă anterioară, în cadrul căreia se discuta problema litigiilor cu sârbii asupra Banatului, conducătorul delegaţiei s-a confruntat cu lacune în cunoaşterea situaţiei etnice şi religioase, care nu i-au permis formularea unui argument lucid.

Alexandru Lapedatu o ascensiune măreaţă spre faima pe care o poartă în zilele noastre, este confirmată de alegerea ca membru titular al Academiei Române (1918), oferirea postului de profesor de istorie veche a românilor în cadrul Universităţii *Daciei Superioare* din Cluj, de către Sextil Puşcariu, însărcinat cu reorganizarea universităţii, participarea la Conferinţa de pace de la Paris, şi alegera, începând din 1922 până în 1940, în Parlamentul al României Întregite.

Consolidarea Unirii

Odată ce graniţele României Mari sunt recunoscute în plan internaţional (unirea cu Basarabia fiind ultima recunoscută prin Tratatul de la Paris din 28 octombrie 1920), principala preocupare a conducătorilor ţării se îndreaptă spre consolidarea artizanatului unirii. Alexandru Lapedatu, în poziţia sa de ministru al Cultelor şi al Artelor (în mai 1923: *Pe aici se vorbeşte tot mai stăruitor că în curând Ministerul se va remania şi va intra şi Alexandru [Lapedatu], în curând în locul lui Banu, la Culte*), are datoria de a soluţiona problema religioasă provocată de unirea Transilvaniei. În contextul istoric al epocii, Unirea deplină, a schimbat structura etnică şi confesională a României. Astfel, au apărut o serie de situaţii contradictorii între biserica *regăţeană* şi transilvăneană.

De exemplu, Al. Lapedatu este atenţionat că biserica transilvăneană cheltuieşte mult mai mult decât episcopiile şi parohiile din sud şi Moldova. Lapedatu răspunde lucid, caracteristic – în termeni clari, având mereu argumentele istorice, clare şi pragmatice, la îndemână, în cadrul unei şedinţe în Senat, la 29 decembrie 1923: *Ce priveşte faptul că pentru cancelariile episcopeşti din Transilvania se cheltuiesc sume mult mai mari, iată cum se explică/ Biserica noastră de dincolo este mult mai larg organizată, în ce priveşte cadrele ei decât Biserica din vechiul Regat, pentru că le îndeplinirea, în viaţa naţională, funcţiuni pe cari, dincoace le îndeplinea anumite instituţiuni de stat – funcţiuni bisericeşti, şcolare, culturale, sociale...*

După modelul familial, al tatălui său, care a fost primul transilvănean doctorand în străinătate, şi Alexandru Lapedatu a inaugurat funcţia de preşedinte al Senatului ca ardelean. La încheierea preşedinţiei în Academia Română, instituţia l-a numit secretar general onorific pe viaţă al acesteia.

Am dorit să îl evidenţiez pe Alexandru Lapedatu ca pe un fruntaş al desăvârşirii unităţii statale, şi nu prin a-i evoca imaginea martirică, având în vedere faptul că, va cădea pradă unui regim politic totalitar - comunismul, în 30 august 1950, la Sighet, într-o zi de mare semnficaţie creştină –

Ziua Sfântului Alexandru! Alexandru Lapedatu rămâne istoricul autentic, artizanul din umbră al Marii Unirii, format intelectual, într-o măsură semnificativă, de școala noastră!

Bibliografie

Lucrări generale:
Pop, Ioan-Aurel și Bolovan, Ioan, *Istoria Transilvaniei*, Elkon, București, 2015
Memorialistică și lucrări contemporane:
Iorga, Nicolae, *O viață de om așa cum a fost*, Editura Universitas, Chișinău, 1991
Lapedatu, Alexandru, *Amintiri*, ed. Albastră, Cluj, 2015
Lapedatu, Alexandru, *Momente culturale și politice*, Tipografia cărților bisericești, București, 1926
Lapedatu, Alexandru, *Regele Carol I la Academie* – cuvânt rostit la radio în 18 iulie 1942
Lapedatu, Alexandru, *Statul și Biserica*, cuvântare rostită în Senat la 29 Decemvrie 1923
Maria, Regina României, *Povestea vieții mele* – 3 volume, ed. Eminescu, București, 1991
Pușcariu, Sextil, *Memorii*, Minerva, București, 1978
Lucrări specifice:
Opriș, Ioan, *Gemenii Lapedatu – istorie și finanțe*, Oscar Print, București, 2016
Opriș, Ioan, *Alexandru Lapedatu în cultura românească*, ed. Științifică, București, 1996
Opriș, Ioan, *Alexandru Lapedatu și contemporanii săi*, ed. Albastră, Cluj, 1997
Țurlea, Petre, *Nicolae Iorga în viața politică a României*, ed. Enciclopedică, București, 1991
***, *Fraților Alexandru și Ion I. Lapedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani*, București, 1936
Voicu, Marian, *Tezaurul României la Moscova*, ed. Humanitas, București, 2016
Wild, Andreas, Dr., *Frații Lapedatu – artizani ai României moderne în generația Marii Uniri*¸ broșură editată de Fundația Lapedatu, 2017

Colegiul Naţional Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia

UNIFICAREA ROMÂNIEI – ÎNTRE PATRIOTISM ŞI ONOARE

PROFESOR: ANCA NICOLAE DAN
ELEV: MATEI VIORICA CELINA
COLEGIUL NAŢIONAL MILITAR „MIHAI VITEAZUL” ALBA IULIA

UNIFICAREA ROMÂNIEI – ÎNTRE PATRIOTISM ŞI ONOARE

Legătura de suflet şi trăire, prietenie sau duşmănie, întotdeauna a reprezentat nucleul înţelegerii, al păcii vii şi uneori a divergenţelor instaurate în plan politico-moral. Însă, lupta oricât de crâncenă, dureroasă şi sângeroasă ar fi, victoria unei singure fiinţe este echivalentă cu zero, în comparaţie cu câştigul modest, dar cinstit al unui grup unit în toată simţirea lor umană. Astfel, unirea dintre fiinţe are ca bază primordială, două valori situate la limita apogeului cunoaşterii: gândirea şi trăirea respectiv sentimentele, brodate în ţesătura istoriei.

Unirea tuturor românilor într-un stat unitar nu se poate reduce la simpla povestire cronologică a evenimentelor istorice din toate provinciile istorice româneşti, însă românii au fost capabili să-şi tranşeze în favoarea lor prezentul şi viitorul. Prin voinţa liber exprimată a reprezentanţilor tuturor românilor transilvăneni prezenţi la Alba Iulia, a devenit posibilă, în condiţiile generate de evenimentele de la sfârşitul Primului Război Mondial, naşterea României Mari, a României Întregite, care, din nefericire avea să dureze un timp prea scurt (numai 22 de ani) până la evenimentele din vara anului 1940. În acest context tumultos al evenimentelor, noi, cei care suntem prezentul acestei ţări, trebuie să evocăm cu respect şi aducere aminte reuşitele anului 1918.

Marele om politic Ion I.C. Brătianu afirma la 14 decembrie 1918 în faţa delegaţiei transilvănene care prezentase regelui Ferdinand I, Rezoluţia de Unire: „ Vă aşteptăm de 1000 de ani şi aţi venit ca să nu ne mai despărţim niciodată”. 22 de ani avea să dureze visul lui Ion I.C. Brătianu. În vara lui 1940, Basarabia, nordul Bucovinei, Ţinutul Herţei erau ocupate de Uniunea Sovietică,

cea mai mare parte a Transilvaniei de Ungaria horthystă, iar sudul Dobrogei de Bulgaria. În consecinţă România Întregită în decembrie 1918 devenea iarăşi un vis şi o pagină de istorie.

La distanţa unui secol de existenţă, românii din toate provinciile trebuie să înţeleagă şi să conştientizeze semnificaţiile zilei de 1 Decembrie 1918. Într-o abordare strict cronologică, 1 Decembrie 1918 are, de fapt, o dublă semnificaţie. Este, pe de o parte, ziua deciziei istoricei a Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia, care proclama unirea Transilvaniei, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu România, iar, pe de altă parte, ziua în care regele Ferdinad I şi regina Maria intrau în Bucureşti, după aproape 2 ani de exil în Moldova. La 1 Decembrie 1918 regele României mici, Ferdinad I, se întorcea la Bucureşti în uralele mulţimii, chiar în ziua în care, la Alba Iulia, se cerea răspicat unirea cu ţara.

Un alt aspect extrem de important al evenimentelor de acum un secol, priveşte rolul armatei române în realizarea Marii Uniri de la 1918. A avut sau nu armata română un rol important în procesul unificării din 1918? Pentru a înţelege, sublinia şi evoca acest fapt este necesară o analiză pe provinciile istorice în momentul deciziilor privind unirea acestora cu Regatul României.

În Basarabia armata română a intervenit în ianuarie 1918, la cererea Consiliului Directorilor Generali ai Republicii Democratice Moldoveneşti şi cu acordul Sfatului Ţării şi al aliaţilor, pentru a opri distrugerile provocate de demobilizarea armatei ruse de pe frontul din Moldova (aproximativ 600.000 de soldaţi). Ordinea a fost instaurată în Basarabia până la sfârşitul lunii februarie 1918, cu jertfa a 3 ofiţeri şi 122 de soldaţi, rănirea a 12 ofiţeri şi 309 ostaşi în confruntările cu unităţile militare ruse bolşevizate. În condiţiile prezentate, este clar că prezenţa armatei române în Basarabia, a garantat salvarea şi existenţa republicii moldoveneşti. Aşadar prezenţa armatei române în Basarabia a fost o garanţie pentru revenirea acestei provincii la patria mamă.

Situaţia din Bucovina era asemănătoare cu cea din Basarabia. La 27 octombrie 1918, Divizia 8 de Infanterie, condusă de generalul Iacob Zadik, intra în Bucovina pentru a proteja populaţia românească de „bandele bolşevice”. La 11 noiembrie 1918, trupele generalului Zadik intrau în Cernăuţi. Divizia 8 Infanterie şi-a continuat operaţiunile militare în întreaga Bucovină protejând populaţia. La 28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei a votat în unanimitate unirea necondiţionată a Bucovinei cu Regatul României.

În Transilvania, în momentul Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia, armata română se afla în sud-estul provinciei, pe o linie de demarcaţie stabilită prin armistiţiul de la Belgrad din 13 noiembrie 1918. Trupele române aveau sarcina de a asigura viaţa şi bunurile tuturor indiferent de naţionalitate. Împreună cu Consiliile şi gărzile româneşti dar şi cu Consiliul Dirigent, s-au luat măsuri severe dezarmarea bandelor de maghiari şi secui. La mijlocul lunii decembrie 1918, trupele române din Transilvania au primit ordinul să înainteze depăşind linia Mureşului.

În decursul anului 1919, armata română a desfăşurat importante operaţiuni militare pentru asigurarea noului stat creat: România Mare. Astfel a pus capăt ameninţărilor venite din partea regimului bolşevic ungar a lui Bela Kun şi a făcut faţă cu succes atacurilor trupelor sovietice în Basarabia.

Analizarea evenimentelor şi implicarea diferitelor forţe politice şi militare, conturează ideea că crearea României Mari în decembrie 1918 nu a fost însă rezultatul participării României la război şi nici al contribuţiei armatei române. Orice om politic, diplomat sau general al armatei române nu-şi imagina, în momentul intrării în războiul mondial, că revoluţia bolşevică şi destrămarea Imperiului Austro-Ungar vor permite românilor să-şi întregească frontierele atât la est cât şi la vest. Tocmai de aceea, liderul conservatorilor P.P.Carp spunea, după încheierea păcii că „România are atâta noroc încât nu mai are nevoie de oameni de stat”. Armata română a asigurat cadrul de manifestare a voinţei românilor din provinciile istorice şi a împiedicat actele de dezordine.

Semnificaţia specială a evenimentelor din 1918 este aceea că Marea Unire nu este rezultatul unor acţiuni militare sau diplomatice, ci al exercitării dreptului la autoderminare. Marea Unire este rezultatul voturilor românilor aleşi în diferitele structuri de conducere democratice de la Chişinău, Cernăuţi şi Alba Iulia, prin care s-a decis unirea Basarabiei, Bucovinei, a Transilvaniei şi a Banatului cu Regatul României.

În context socio-politic şi cultural, însemnătatea veridică a unirii a fost situată la piscurile marilor evenimente, cu aspect pozitiv asupra societății, în mrejele Transilvaniei, în inima românilor. Unitatea este egală preponderent cu un întreg dens, plin de forță, puternic, în fața tuturor reminescențelor și conflinctelor desenate ulterior pe pânza vieții.

BIBLIOGRAFIE

- Constantinescu,Miron, Pascu, Ştefan, 1968, *Desăvârşirea unificării statului naţional român,* Editura Academiei R.S.R, Bucureşti
- Netea, Vasile, 1970, *O zi din istoria Transilvaniei.1 Decembrie 1918,* Editura Albatros, Bucureşti
- Popescu-Puţuri, Ion, Deac, Augustin, 1978, *1918. Unirea Transilvaniei cu România,* ediţia a III-a, Editura Politică, Bucureşti
- Romanescu, Gheorghe, 1982, *Marile bătăli ale românilor*, Editura. Sport-Turism, Bucureşti

LICEUL „SF. PETRU ȘI PAVEL“ – DE LA MEMORIA SPAȚIULUI LA CEA A TIMPULUI

PROFESOR COORDONATOR: CIPRIAN NISTOR
AUTOR: MARIN ANDREI
COLEGIUL NAȚIONAL DE INFORMATICĂ „TUDOR VIANU“, BUCUREȘTI

Istoria spirituală a umanității cunoaște o *memorie a timpului* și una a *spațiului*, concepte, de altfel, emergente. Explorarea acestor două dimensiuni apriorice transpare din nostalgia omului de a da un sens timpului în care trăiește cu ajutorul ideii de spațiu. Ca în gravurile alegorice ale lui Francisco Goya, timpul înseamnă deopotrivă forță genezică și entropică, acționând drept catalizator asupra spațiului, căruia îi modelează *semnificația*. O pictură, o sculptură, un edificiu arhitectural laic ori religios sunt mărturii ale consubstanțialității dintre spațiu și timp, dintre sincronic și diacronic, dintre imagine și durată. Întrucât unui fenomen de amploare, în permanentă metamorfoză, îi putem opune statornicia, relativă, după cum vom încerca să demonstrăm, a clădirii care îl consacră, am considerat vechea imagine a Liceului „Sfinții Petru și Pavel“ din Ploiești drept expresie arhitecturală a uneia dintre cele mai importante acțiuni premergătoare Marii Uniri – consolidarea sistemului național de educație, grație eforturilor recuperatoare inițiate de Gheorghe Lazăr și Spiru Haret.

Aș porni de la ideea potrivit căreia „liceul de pe bulevard“, cum era cunoscută vechea clădire în epocă, reprezintă o sinteză a culturii românești specifice acelui *fin de siècle*, întrucât asimilează elemente indispensabile fixării reperelor spirituale ale poporului nostru, motiv pentru care merită să fie supus unei abordări transdisciplinare, prin apelul la noțiuni de heraldică, istorie a mentalităților, arhitectură, sociologie etc., în scopul unei mai bune înțelegeri. Asumarea prezentei opțiuni, în detrimentul evocării unui alt liceu, eventual bucureștean, ar ține de dăinuirea acestei clădiri care pare a contesta însăși acțiunea timpului, înregistrând, aidoma unei fresce în palimpsest, prefacerile societății și ale învățământului românesc de la interferența secolelor XIX–XX, dar și evoluția acestora în contextele istorice mai puțin favorabile care au succedat anul întregirii naționale.

În primă instanță, ceea ce se poate observa în privința învățământul ploieștean este simultaneitatea dintre consolidarea sa și reformele întreprinse de domnitorul Alexandru Ioan Cuza în domeniul instrucției publice. La 1864, în actualul sediu al Muzeului Județean de Istorie și Arheologie din Prahova, ia ființă Gimnaziul „Sfinții Petru și Pavel“. Memoria locului păstrează o mică placă de marmură fixată pe una dintre fațadele laterale care amintește că acolo a învățat, în anul școlar 1866–1867, cel pe care Eugen Ionescu îl numea „cel mai mare dintre autorii dramatici necunoscuți“, I. L. Caragiale. Un cercetător amator, notează Șerban Cioculescu, descoperă în arhiva liceului dovada că Ion Luca absolvise aici și gimnaziul, nu numai cursul primar, așa cum îi plăcea lui să afirme. Până în 1892, necesitatea unui nou sediu pentru instituția ce trebuia să cuprindă și învățământ liceal – începând cu 1880 primește titlul de liceu – devine evidentă atât la București, unde Take Ionescu solicită elaborarea unui proiect pentru o nouă clădire, aprobând și o subvenție anuală de 300.000 de lei, cât și la Ploiești, unde consiliul profesoral al liceului vizitează, în data de 13 aprilie, spațiul din capul Bulevardului Independenței, alegându-l pentru construcția noii clădiri, proiectată de Toma Dobrescu. Un detaliu mai puțin cunoscut este că, în scopul optimizării spațiului disponibil pentru construcția liceului, au fost strămutate mormintele din curtea parohiei „Sf. Gheorghe“, aflată în vecinătate. Monumentală fațadă a clădirii, străjuită de statuile celor doi patroni spirituali, alături de peticul de catifea vișinie purtând inițialele „L.P.P.“ sunt simbolurile heraldice consacrate ale liceului, blazonul ei de legitimitate. Mai trebuie amintit faptul că instituția de învățământ își ia numele de la hramul bisericii ctitorite aici de către Matei Basarab, în 1632, iar profesorii liceului au participat activ la luptele pentru Întregire, fiind ridicat un monument în cinstea celor căzuți. În timpul Marelui Război, clădirea liceului funcționează ca spital militar de campanie, primind, deci, o funcționalitate umanitară.

În plus, prestigiul de care se bucura liceul s-a reflectat și în comportamentul ploieștenilor în

timpul următoarei conflagrații mondiale. Hazardul face ca, pe 5 iunie 1944, o bombă să-și rateze ținta și să distrugă, într-o proporție covârșitoare, clădirea (60%) acestuia, inclusiv fațada sa și sala de festivități. Obiectivul acestor bombardamente americane era lichidarea industriei ploieștene, în special a rafinăriilor care alimentau uriașa mașinărie germană de război, nicidecum distrugerea construcțiilor civile. Pe 31 iulie este lovită și aripa stângă a clădirii, iar administrația liceului e nevoită să se refugieze în comuna Izvoarele. Ulterior datei de 30 august, aripa nordică a clădirii a fost restaurată și recompartimentată. În toamnă, ce mai rămăsese din monumentalul liceu a căzut pradă unui devastator incendiu. În perioada 24–30 iunie 1945 se organizează „Săptămâna liceului", un ansamblu de manifestări menite a atrage atenția asupra stării precare a clădirii, precum și strângerea unor fonduri provenite din donații private pentru repararea acestuia. În treacăt trebuie spus că directorul de la acea vreme avea chiar speranța extinderii acestuia. Din păcate, inflația în creștere devalorizează banii adunați, zădărnicind astfel întregul demers asumat într-un mod civic.

Totodată, în cazul acestei embleme arhitectonice, caracterul instabil al învățământului, nevoit să suporte ingerințele de ordin politic ale epocii, s-a repercutat inevitabil asupra aspectului său. Ulterioarele reparații s-au făcut în total dezacord cu specificul arhitecturii, urmându-se modele de inspirație sovietică. Fațada a fost complet schimbată, pierzându-și orice element de individualitate, pentru a se conforma unei tendințe impersonal-funcţionaliste, iar vechea denumire a liceului a fost înlocuită. Motivele ce stau la baza acestei decizii sunt mai multe, fiind legate în principal de puternicul sentiment antireligios specific ideologiei marxist–leniniste, proaspăt importate drept formă de punere în practică a modelului sovietic (a se vedea, în acest sens, și schimbarea intempestivă a numelor de străzi). Un timp, în clădirea de pe bulevard din care s-a păstrat numai o parte, a funcționat Institutul de Petrol şi Gaze și, începând cu 1959, Liceul „Mihai Viteazul" care a intrat în competiție cu un alt liceu, actualul „I. L. Caragiale", considerat continuatorul *de facto* al tradiției vechii instituții. În acest sens, orice tentativă de revenire la vechea denumire s-a lovit de o dublă lipsă de legitimitate, începând chiar din momentul așa-numitei reforme a învățământului din 1948, tot după model sovietic.

Cunoscând specificitatea istorică și estetică a edificiului, ca și în cazul altor licee de prestigiu din țară, cum ar fi „Andrei Șaguna" de la Brașov, „Costache Negruzzi" de la Iași sau „Carol I" de la Craiova, se impune relevarea caracteristicilor arhitecturale ale acestuia. Stilul pentru care a optat Toma Dobrescu este unul eclectic, manifestat prin intermediul *academismul* francez (*academismul Beaux-Arts*-ist, succesor al neoclasicismului francez), asimilat mimetic, în spiritul epocii pe care Titu Maiorescu o evalua prin teoria sociologică a „formelor fără fond". Popular în spațiul românesc mai ales în ultimii 15 ani ai secolului al XIX-lea, acest stil este cu precădere folosit pentru clădirile publice, încorporând o viziune urbanistică unitară. În biografia lui Toma Dobrescu, arhitectul afiliat Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, se înregistrează un stagiu de pregătire la Școala de arte frumoase din Paris, absolvită în 1890, proiectând și castelul închinat Iuliei Hasdeu, de tatăl ei, la Câmpina și liceul craiovean „Carol I". Tânărul făcea parte din elita intelectuală plecată la studii în străinătate, pentru a se sincroniza cu acel „spirit al veacului", cum avea să-l numească E. Lovinescu, racordând specificul autohton cu cel occidental. Dintre elementele caracteristice stilului arhitectonic, la care adaugă influențe din partea barocului târziu și a rococo-ului italian, se observă cu precădere o serie de particularități: elementele de planeitate în proiectarea componentelor acoperișului, exploatarea simetriei în proiectarea clădirii (corpurile dispuse simetric față de intrare), parterul înălțat față de nivelul șoselei, „rusticizarea" primei porțiuni a zidului prin vizibilitatea dispunerii orizontale a pietrelor din care este constituită (procedeu clasicist), utilizarea arcelor în realizarea ușilor și a ferestrelor de la etaj, existența frontonului triunghiular de tip *surmonté*, a cărei parte superioară cuprinde un basorelief, și a antablamentului, cu cele trei componente – cornișa, friza și arhitrava individualizate prin decorații – ce realizează continuitatea dintre fronton și abacele coloanelor masive realizate în stil corintic (din considerente altitudinale, baza coloanelor nu este vizibilă), dispunerea a două cartușe sau chenare cu marginile ornamentate simetrice față de coloanele de la intrarea principală și folosirea unei policromii subtile, în ton cu nuanțele acoperișului.

Pe lângă cele anterior enunțate, în scopul înțelegerii rolul unui instituții de învățământ în

societate, trebuie să procedăm la o privire de ansamblu. Orice eveniment istoric se repercutează asupra mentalului colectiv, în concordanță cu impactul social și cu pregătirea spirituală și culturală, deci educațională, a acestora. Ceea ce definește secolul al XIX-lea ca fiind „secolul națiunilor“ este chiar suma prefacerilor din cultura popoarelor ce au dus la conștientizarea individualității proprii, cauze pentru procese și evenimente istorice de amploare, dintre care anul 1848 se remarcă prin expansiunea sa paneuropeană. Românii s-au încadrat în acest peisaj al națiunilor în „deșteptare“ (cum o confirmă muzica lui Anton Pann, pusă pe versurile lui Andrei Mureșanu), acțiunile sale istorice convergând spre actul Marii Uniri de la 1918. Școala istorică de la Annales, coagulată la a doua generație de adepți în jurul lui Fernand Braudel, propune o imagine panoramică a disciplinei, diminuând importanța conducătorilor în beneficiul economiei, al dezvoltării societății etc., evidențiată în lucrarea principală a lui Braudel, *La Méditerranée et le Monde Méditerranéen à l'Epoque de Philippe II* (1949). În acest model, geografia capătă un rol determinant pentru evenimente istorice de mare amploare. Prin prisma unei astfel de interpretări cauzative, realizăm că istoria Liceului „Sfinții Petru și Pavel“ se consumă între două mari procese istorice: dezvoltarea învățământului românesc cu scopul de a combate analfabetismul și cel de-al Doilea Război Mondial, care a culminat fatidic prin bombardarea orașului. Analizând primul fenomen, populația orașului este în creștere, de la 26.468 de locuitori în 1859, la 45.107 în 1899. Cu toate acestea, în 1899, doar 22% din populația țării era alfabetizată. Rolul orașului ca principal vector de poziție în culturalizare se accentuează, această afirmație fiind susținută de rata mult mai ridicată a alfabetizării în mediul urban (cuprinzând 18,8% din populație în 1899): 49,4%, tot în 1899. În contextul în care instituții de învățământ superior existau doar în București și Iași, necesitatea unui liceu de prestigiu care să aducă laolaltă adolescenții capabili (atât din punct de vedere intelectual, cât și financiar) de studiu devine cu atât mai pregnantă. Eficiența rețelei școlare din țară se reflectă în creșterea procentului de știutori de carte la 39,2 în 1912 (datele statistice sunt preluate din acad. Gheorghe Platon (coord.), *Istoria românilor*, vol. VII, tom II, Editura Enciclopedică, București, 2003). Pe lângă procesul de alfabetizare, se mai produce un proces istoric de amploare, reprezentat de cristalizarea culturii române, fapt ce a imprimat învățământului autohton caracterul național. Legea Învățământului din 1893, propusă de Take Ionescu, susține demersul său de a sprijini învățământul ploieștean, printr-o viziune unitară asupra educației, centrată deopotrivă pe cunoștințe teoretice și abilitățile practice.

Orice instituție de învățământ se mândrește cu absolvenții săi, lucru valabil și pentru liceul în discuție. Întrucât instituția fusese înființată înaintea construirii sediului în cauză, merită să trecem în revistă doar câțiva dintre absolvenții care-au trecut pragul „clădirii de la bulevard“, unde cursurile au început pe 23 aprilie 1898: compozitorul Paul Constantinescu (promoția 1929), actorul Toma Caragiu (parcurgerea clasei a VIII-a), actorul Cristofor Etterle, medicul Ion N. Petrovici (promovează examenul de bacalaureat în 1947), arhitectul Mihail Caffé. Dintre contemporani, i-am putea menționa pe Nichita Stănescu, revelația liricii românești postbelice (perioada 1944–1952) și acad. Eugen Simion, coleg de clasă cu autorul „Necuvintelor“ la cursurile medii, secția real. Aici, viitorul poet se deprinde cu tehnicile elementare de versificație care stârnesc mefiența profesorului de română Gh. V. Milica, fost elev al lui G. Ibrăileanu, dar admirația celui de istorie, Nicoae Simache, elev al lui Nicolae Iorga. Concluzia ar fi că, odată atinsă maturitatea profesională a corpului profesoral al liceului, absolvenții au beneficiat de o temeinică pregătire științifică, ce le-a permis accesul către instituțiile de învățământ superior și le-a facilitat o serie de activități conexe cum ar fi fondarea „Societății elevilor internatului“ la 16 octombrie 1899, a fanfarei liceului, începând cu 19 mai 1906, a Societății de lectură „Ion Luca Caragiale“ în 1908 etc. sau organizarea uneor conferințe publice de către Alice Voinescu sau Nicolae Iorga – *Despre ocupanți și țări ocupate*, la 9 martie 1919. Din nefericire, asemenea medii intelectuale au fost susceptibile simpatiilor extremiste interbelice, precum consemnează M. Caffé, un evreu cunoscător al terorii legionare. Dintre profesorii de excepție ai liceului îi mai putem aminti pe Dumitru Munteanu–Râmnic (apropiat colaborator, în plan științific și politic, al lui Nicolae Iorga; a predat limba română și istorie, fiind și bibliotecar pentru o perioadă), care, alături de profesorul Stoica Teodorescu, director pentru un timp, a studiat arhivele liceului, pe E. Lovinescu, aflat la începutul carierei

didactice. Revista „Curierul liceului“, inițiată de profesorul D. Munteanu–Râmnic, apare, cu intermitențe, până în prezent, fiind în perioada interbelică o sursă prestigioasă de informare pentru elevi, prin acoperirea unui repertoriu divers de teme, care mergeau de la literatură, filosofie și istorie până la matematică și științe ale naturii.

O altă perspectivă asupra clădirilor monumentale este reacția privitorului. În *Poetica spațiului*, Gaston Bachelard definește *topofilia* ca fiind „spațiul fericit“, din realitate sau din artă, lăudat de privitor. Iar frumosul se constituie pe relația dialectică mare–mic, caracterului monumental fiindu-i complementară intimitatea. În detaliile frontonului sau în ungherele nestrăbătute ale liceului se degajă misterul. Iar modernitatea clădirii se reflectă asupra sufletului, asemănat de psihanaliza lui Carl Gustav Jung cu un edificiu în permanentă construcție. Această coardă sensibilă a fost atinsă în 1944. Brusca modificare a clădirii – pe fondul noii ideologii –, aceasta pierzând orice legătură cu trecutul său, reprezintă o involuție în analogia psihanalistului, complexitatea academismului fiind înlocuită cu simplitatea degradantă a mutilării după modelul egalitarismului comunist. Momentul trebuie judecat cu luciditate, în contextul în care, cel mai adesea în istorie, ca și în viață, nonvaloarea ocupă prin impostură locul valorilor autentice, de obicei sub ochii neatenți ai opiniei publice.

În palimpsestul complicat al istoriei liceului, citadinul avizat descoperă câte o inscripție, o coloană sau o urmă a vechii clădiri, deci mărturii ale decantării memoriei spațiului în cea a timpului. Inițialele liceului se mai pot distinge pe capitelurile unor coloane găzduite în curtea Bisericii Sfântul Gheorghe, iar statuile sfinților protectori ai liceului, ce străjuiau intrarea, au fost strămutate, din câte se pare, în fața Catedralei Sf. Ioan Botezătorul, unde elevii liceului, pe 8 noiembrie 1945, de onomastica Regelui Mihai, scandau entuziast sloganuri anticomuniste, nerealizând că la câteva străzi distanță se află tancurile sovietice.

Pe cale de consecință, îndreptându-ne privirea dinspre imaginea de ansamblu a societății românești și a învățământului, așa cum au evoluat de-a lungul deceniilor, spre clădirea Liceului „Sfinții Petru și Pavel“, remarcăm oportunitatea de a conștientiza că educația este premisa fundamentală a înțelegerii marilor evenimente istorice și că, în jurul nostru, clădirile evocă istoria căreia i-au fost martore. În baza celor două idei, se cuvine să includem în tapiseria centenarului României Mari și acest liceu care se „încăpățânează“ să reziste și să transmită, prin însăși construcția sa, dar și prin profesorii de ieri și de azi, valori înscrise într-un patrimoniu cultural național.

BIBLIOGRAFIE

I. Lucrări de specialitate, enciclopedii, tratate:

1. Anexa 5 la HOTĂRÂREA Nr.19 privind aprobarea Statutului municipiului Ploiești, *Etapele dezvoltării culturale a municipiului Ploiești;*
2. Arhiva revistei „Curierul liceului“, disponibilă pe dspace.bcucluj.ro;
3. Bachelard, Gaston, 2003, *Poetica spațiului*, Editura Paralela 45, Pitești;
4. Coman, Vasile-Virgil, 2017, *Hitler și petrolul prahovean. Zona strategică Valea Prahovei în perioada celui de-al Doilea Război Mondial*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște;
5. Dobrescu, Constantin; Rachieru, Mihai, 1997, *Viața culturală a Municipiului Ploiești și a Județului Prahova (1900-1948). Documente*, Editura Silex, București;
6. Dobrescu, Constantin, Dobrescu, Cătălin, 2016, Liceul „Sfinții Petru și Pavel“ (1865-1947), Editura Mythos, Ploiești;
7. Platon, Gheorghe (coordonator), 2003, *Istoria românilor*, vol. VII, tom II, Editura Enciclopedică, București;
8. Răsuceanu, Andreea, 2013, *Bucureștiul lui Mircea Eliade: elemente de geografie literară*, Editura Humanitas, București;

9. Rusu, Paula Raluca, *Contribuția profesorilor și elevilor liceului „Sfinții Petru și Pavel“ la războiul pentru întregirea națională a României*, „Anuarul Arhivelor Prahova“, 1996, vol. VIII, pp. 401-402;
10. Simion, Eugen (coord. general), 2007, *Dicționarl General al literaturii române*, vol. VI, literele S/ T, ed. Univers Enciclopedic, București;
11. Teodorescu, Stoica, 1940, *Istoricul Liceului Sfinții Petru și Pavel din Ploiești*, Tipografia „Comerțului“, Ploiești.

II. Resurse deschise care au fost consultate la următoarele adrese electronice:

12. Site-urile: myploiesti.ro, muzeulvirtualalapeiploiesti.blogspot.com, e-architecture.ro, wikipedia.org, telegrama.ro, republicaploiesti.net.

ANEXE

1.

Fig. 1, 2 și 3 – Imagini ale liceului, în care sunt vizibile numeroase elemente arhitectonice (www. republicaploiesti.net, telegrama.ro)

Fig. 4 – O fotografie a capitelurilor liceului găsite în curtea Bisericii Sfântul Gheorghe, unde se pot observa inițialele „P. P.“ (www.muzeulvirtualalapeiploiesti.blogspot.com)

2.

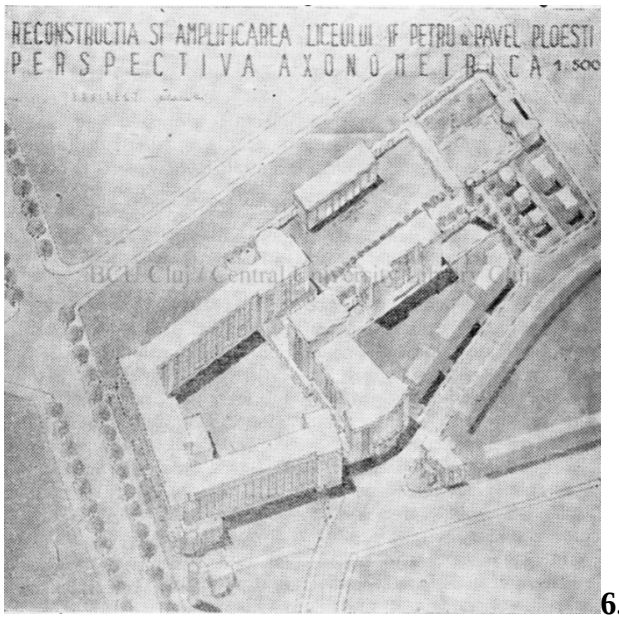
Fig. 5 – Macheta liceului reconstruit și extins, precum spera Gheorghe Savu, directorul liceului (*Curierul liceului*, nr. 1-2-3, an XXIV)

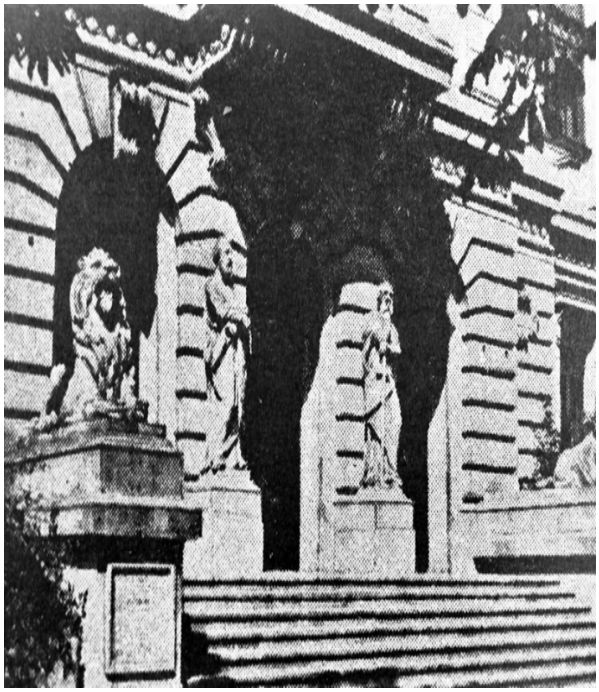
Fig. 6 – Intrarea în liceu, străjuită de doi lei și de statuile celor doi sfinți ocrotitori. Impresia produsă de această imagine este descrisă în jurnalul lui Mihail Caffé.

3.

4.

Fig. 7 – Între oglinzile timpului – clădirea actuală găzduiește sediul Colegiul Național „Mihai Viteazul“, având o arhitectură impersonal-funcționalistă, impusă de autoritățile comuniste la momentul reparațiilor efectuate, nemaipăstrând nimic din strălucirea clădirii de altădată. Deși nu se mai bucură de sediul vechi decât într-o mică măsură, Colegiul „Mihai Viteazul“ se distinge la nivel național datorită prestigiul unei instituții de învățământ care duce mai departe o tradiție a școlii românești.

5.
RECONSTRUCTIA SI AMPLIFICAREA LICEULUI IF PETRU ◎ PAVEL PLOESTI
PERSPECTIVA AXONOMETRICA 1:500

6.

7.

ROMÂNIA ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL – MAREA UNIRE DE LA 1918

CADRU DIDACTIC: BORDEI GEORGETA
ELEV: MOLDOVAN RADU
UNITATEA SCOLARĂ: COLEGIUL TEHNIC " MIHAI BRAVU " BUCUREȘTI

"De la Nistru pân' la Tisa / Tot românul plânsu-mi-s-a"- " Doina "
de Mihai Eminescu

Primul Război Mondial (1914-1918) semnifică pentru România războiul datorită căruia s-a format România Mare prin Marea Unire de la 1 decembrie 1918.

România a fost prinsă pe picior greșitîn pragul Primului Război Mondial datorită ultimei confruntări din 1913 în care Bulgaria a fost silită să capituleze la presiunea forțelor române. Intrarea României în teritoriul de peste Dunăre a fost văzută ca o "rupere a legăturilor cu Puterile Centrale și în mod deosebit cu Austro-Ungaria". Pacea de la Bucuresti din 10 august 1913 a adus României sudul Dobrogei, însă intre România și Tripla Alianță s-a format o ruptură adâncă din cauza acțiunilor permanente ale guvernului de la Sofia pentru a instiga Viena la revizuirea păcii. Cu toate acestea, sunt de părere ca România a acționat drept deoarece "situația din Peninsula Balcanică se complicase la maximum și tindea să se modifice", fapt care ar fi pus în pericol starea de siguranță națională.În cazul în care România nu ar fi intervenit, cel de-al Doilea Război Balcanic ar fi putut să se prelungească, Primul Război Mondial și cel mai sus menționat intersectându-se într-o manieră devastatoare.

Când a sosit momentul declanșării războiului mondial, ambele tabere beligerante făceau presiuni la București pentru obtinerea alianței cu România. Cu toate acestea, România a rămas neutră față de Primul Război Mondial pânăîn august 1916 când a semnat documentele colaborării cu Antanta. În noaptea de 14-15 august 1916, armata română a trecut Munții Carpați în Transilvania, unde a cucerit Brașovul, Toplița si a pătruns în zona secuiască, trupele române fiind întâmpinate cu bucurie de locuitori, ce așteptau eliberarea de sub dominația străină. În anul 1917 s-au desfășurat luptele de la Mărăști, Mărășești si Oituz, unde Mackensen a fost determinat să schimbe direcția ofensivei trupelor austro-germane dintre Siret și Carpați spre Focșani datorită rezistenței eroice a Armatei a II-a Române, condusă de generalul Alexandru Averescu. Cu toate că România beneficia de o poziție extraordinarăîn fața războiului, în mai 1918 a fost silită săîncheie o pace absolut devastatoare pe data de 24 aprilie/7 mai 1918 la București. A putut, însă, să reintre în război datorită victoriilor Antantei din vara anului 1918, Bucureștiul fiind eliberat la 1 decembrie. "Participarea României la războiul mondial, între anii 1916-1918, a urmărit permanent idealul Marii Uniri și a pus din nou Europa în fața faptului împlinit. Cu prețul unor mari jertfe: 339.117 morți, 299.000 grav răniți si 116.000 prizonieri sau dispăruți, România va consfinți, astfel, dreptul său la unitatea naționalăși dezvoltare de sine stătătoare".

În ciuda condițiilor neprielnice de care a avut parte România de-a lungul războiului, a reușit sa iasă câștigătoare în 1918 și să reunească provinciile istorice. În război s-a pierdut un număr semnificativ de vieți și mai ales față de populația de atunci a țării. Participarea Romaniei la primul război mondial a fost, în sine, o schemă care a avut ca scop principal unirea Transilvaniei cu România, dar lucrurile s-au petrecut altfel. Prin urmare, dezmembrarea parțială a Impreiului Rus a permis alipirea Basarabiei la România, iar înfrângerea Germaniei și a Austro-Ungariei a rezultat în dezmembrarea Imperiului Austro-Ungar de unde Bucovina și Transilvania s-au unit cu România.

Datorită riscurilor asumate de popor, țara a reușit să săvârșească unirea prin sacrificii, cu un rezultat mult mai favorabil decât cel preconizat anterior. Tactica militarăîn privința recuperării teritoriilor a fost una riscantă, dar și solitară din cauza situației în care se afla România și Europa între anii 1914-1918. Poporul român a dat dovadă de curaj, s-a folosit de dorința instauratăîncă din secolul al XIX-lea de a forma un întreg din tărâmurile componente ale României Mari și a dovedit că va face tot ce îi stă in putință pentru a obține idealul la care aspiră, confruntându-se nu doar cu inamicii, ci și cu moralul si cu psihicul de război și avantajele de care nu dispunea în luptă. Fiind un popor curajos, s-a putut atinge o dorintă, un vis, un ideal: formarea României Mari.

Bibliografie:

Mihai Manea, Bogdan Teodorescu,1994 – *Istoria Românilor (de la 1821 pânăîn 1989),* Editura didactică și pedagogică, R.A., București;
Lucian Boia, 2017, *În jurul marii uniri de la 1918,Editura Humanitas, București.*
Dobra Sofia, Halaszi Monica, Kudor Dorina, Medeşan Luminiţa; 2006; *Limba şi literatura română, Manual pentru clasa a XI-a;* Corint Educaţional; Bucureşti
Petre Zoe; 2008; Istorie, *Manual pentru clasa a XII-a;* Corint Educaţional; Bucureşti
Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin, Ion Neculce; 2004; *Marii cronicari ai Moldovei* ; Academia Română; Iaşi,
Grigore Ureche; 2017*; Letopiseţul Ţării Moldovei*; Gramar ; Bucureşti
Lucian Blaga; 2012 ; *Hronicul şi cântecul vârstelor*; Humanitas, Bucureşti
Vasile Alecsandri; 2011; *Pasteluri şi poezii populare ale* românilor ; Art; Bucureşti
http://www.citatepedia.ro/

ZLATNA-ORAȘUL RENAȘTERII

Profesor: VINȚAN IULIA-CRISTINA
Elev: AVRAM ADRIANA-LAVINIA
LICEUL „CORNELIU MEDREA”, ZLATNA

Cultura unui popor reprezintă cartea sa de vizită în fața întregii națiuni, deoarece va rămâne veșnică și își lasă adânc imprimate evenimentele atât în paginile cărților cât și în sufletele oamenilor. Din punctul meu de vedere, cultura Zlatnei, profund îmbrățișată cu istoria stufoasă a localității, reprezintă o marcă, un semn al mândriei pentru poporul născut în această zonă, deoarece, de-al lungul timpului, evenimentele și-au pus, pe deplin, amprenta asupra locului, ridicându-l la cel mai înalt nivel istoric, ca fiind unul dintre cele mai importante orașe din Transilvania în perioada Evului Mediu. Mai mult decât atât, datorită Marii Uniri, de la 1 Decembrie 1918, Zlatna se dezvoltă pe toate domeniile, devenind un oraș înfloritor. Consider că a ne cunoaște istoria reprezintă datoria noastră ca oameni, de a prețui și de a ne contura o perspectivă mult mai amplă asupra lumii și asupra modului în care am evoluat noi, ca popor, de aceea, prin Zlatna, orașul meu, și prin evenimentele marcante ce au avut loc aici de-al lungul vremii, îmi pot crea o imagine asupra vieții în aceste zone muntoase și asupra dezvoltării sale, din cele mai vechi timpuri, până în zilele noastre. De asemenea, aceste clipe de istorie reprezintă o particularizare reușită a orașului, încadrându-l în patrimoniul cultural românesc. Din punct de vedere geografic, Zlatna se situează în zona centrală a Depresiunii Zlatna, fiind mărginită de trei subunități ale Munților Apuseni: Masivul Trascău în nord, Munții Metaliferi în vest și Munții Vințului în sud. Climatul, în general umed și rece, cu precipitații bogate, conferă condiții benefice dezvoltării pădurilor de fag și gorun, care construiesc un habitat corespunzător vieții mai multor specii de animale. Acești munți, care înconjoară Zlatna, ascund importante zăcăminte de metale neferoase, care de-a lungul vremii influențează masiv orașul în dezvoltarea sa, atât economică, cât și culturală și socială. Fiind drenată longitudinal de râul Ampoi și datorită resurselor sale importante, Depresiunea Zlatna atrage comunitățile umane încă din mileniul III î.Hr.

Recunoscut ca „poarta de intrare în țara de Piatră”, orașul oferă prima atestare documentară în anul 158 d.Hr., din vremea împăratului roman, Antonius Pius, în care Zlatna poartă denumirea de Ampelum. În timpul lui Septimius Sever, conform informațiilor din „Zlatna de odinioară” de Cristian Florin Bota, Horia Ciugudean și Gabriela Mircea, este ridicat la rangul de Municipium, și a reușit să devină unul dintre cele mai importante centre urbanistice din Munții Apuseni. Între anii 200-400 d.Hr., creștinismul este atestat în Zlatna prin descoperirea unui monument de piatră cu o cruce incizată. O legendă veche, împărtășită de primarul orașului, Silviu Ponoran,păstrată din timpul romanilor, îl prezintă pe împăratul acestora care, fiind întâmpinat cu aur, de către locuitorii zonei, îi atinge cu el, pe fiecare pe cap, rămânând astfel ca un semn distinctiv peste ani sub forma unei pangilci aurii pe „colopul” bărbaților. Acest fapt întărește și mai mult existența unei bogății aurifere în oraș, precum și printr-un document apărut în 1326, aparținând regalității maghiare, prin care se menționează, pentru prima dată în Evul Mediu, extragerea aurului și argintului din zona Zlatnei. În anul 1424, minerii din Zlatna se răscoală împotriva oamenilor Capitlului din Alba Iulia, iar în același an este construită Biserica de zid de la Zlatna, în stil gotic, care își păstrează, până în zilele noastre, importante rămășițe din pictura murală.

Bogățiile locului sunt remarcate și din punct de vedere artistic de către marele poet silezian, Martin Opitz, care compune 506 versuri despre Zlatna, adresându-i-se, în special, administratorului primăriei, Lisabon Henrich, pe care îl considera un bărbat distins și un bun prieten, versuri adăugate în volumul „Zlatna sau despre cumpăna dorului”. „O, Lisabon, iubite, pe unde-am fost umblat/ Ținut ca Zlatna voastră să văd nu mi-a fost dat!/ Petrec acolo zile și

darnice și blânde/ Ca oamenii de care nu mă mai pot desprinde./ Mai buni nu sunt în stare să cred că s-ar afla/ În lume pretutindeni pe unde-aș mai umbla!/ Chiar numele-i de Zlatna în limba sorbă spus/ Numește lucruri scumpe și sună drept răspuns/ Îndemânării voastre de aurari vestiți/ Precum și-n alte arte de nimeni biruiți.”.

Odată cu pătrunderea trupelor austriece, în anul 1687, în Transilvania, Zlatna suferă modificări majore datorate stăpânirii habsburgice. Momente din istoria Zlatnei surprind și evenimente sângeroase, printre care se remarcă în anul 1784, Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan, pornită în octombrie, din Brad și care cuprinde zona Munților Apuseni, Cluj, Târgul Mureș. Deva, însă, în urma unei trădări, doi dintre aceștia sunt prinși și sunt ținuți, conform documentelor, o noapte într-o închisoare din Tezaurariatum, Banca de Aur a Transilvaniei, din Zlatna. Anii 1836-1848 îl surprind la Zlatna pe „Crăișorul Munților”, Avram Iancu, care studiază în oraș la „Gimnaziul Crăiesc”, o școală în limba maghiară. Această personalitate cu rol bine definit în istoria României, conduce la 1848, la o vârstă destul de fragedă, armata românilor transilvăneni, în alianță cu armata austriacă, împotriva trupelor revoluționare ungare. Mai mult decât atât, bustul ridicat în cinstea lui se regăsește astăzi, în centrul orașului, alături de Școala Gimnazială care îi poartă numele. Anul 1848, aduce în oraș, sub conducerea lui Petru Dobra, o răscoală între români și unguri, în urma căreia, întreg teritoriul Zlatnei a fost incendiat. Această răscoală a atras după sine doi ani de repaus, până la reușirea reconstruirii clădirilor și instalațiilor. Cu toate acestea, orașul a fost destul de protejat, deoarece, datorită bogățiilor locului și existenței celor mai mari instituții din Transilvania, era considerat centrul aurifer, fiind astfel sub dominarea nobilimii. Finalul secolului al XX-lea este marcat de construcții importante: calea ferată, drumul Zlatna-Almaș, Cazinoul, care a fost dărâmat în perioada comunistă, la toate trei contribuind o personalitate remarcantă a orașului, Luckacs Bela, fiu al Zlatnei, de origine armeană, a cărui viață a fost marcată încă de la vârsta de un an, când din pricina revoluției de la 1848, a fost despărțit de părinții lui și salvat sub fusta unei țărănci din Presaca, conform micii istorii din cartea „De la Ampelum la Zlatna”, vol II, de Domșa Traian. Asemenea acestor construcții este și liceul orașului, care se evidențiază prin arhitectura nemaiîntâlnită, decât la o altă clădire în Arad și una la Budapesta.

Treptat, orașul înaintează spre ziua astrală a istoriei noastre, 1 Decembrie 1918, moment în care se naște Statul Național Unitar Român, prin Marele Act de Unire a Transilvaniei cu România, Alba Iulia fiind încoronată drept capitală a României Mari. La acest mare act al unirii, au luat parte peste 1500 de români din Zlatna și satele aparținătoare, iar comandantul Gărzii Naționale din oraș, Alexandru Fărcășanu, a fost decorat cu medalia „Ferdinand I”. Evenimentul atrage după sine și legenda auzită de la domnul Silviu Ponoran, care îl surprinde pe Sanu, zlătneanul care nu a mai avut loc în trenul care se întorcea de la Alba Iulia, fiind nevoit astfel, deși avea bilet, să vină pe jos pe șina trenului. Mai mult decât atât, ponderea economică a întreprinderii din localitatea Zlatna a cunoscut, după unire, o dezvoltare vizibil ascendentă. Perioada interbelică își pune amprenta asupra orașului prin Giorge Pascu, unul dintre cei mai de seamă filologi și lingviști ai României, care impresionează prin studiile referitoare la formarea cuvintelor în limba română, în lucrarea „Sufixele românești”, fapt ilustrat în cartea „Știință și destin-Giorge Pascu”, de Ioana Dănilă și Corina Tîrnăveanu. Marea criză economică din 1929 a afectat Zlatna din punct de vedere social, economic și politic, astfel primele semne apărând în rândul muncitorilor mineri, care nu mai aveau cu ce își întreține familiile, continuând cu procesul de învățământ, agricultura și comerțul. Abia în anul 1938, economia ajunge la producție maximă. Perioada anilor 1939-1945 s-a caracterizat printr-o evoluție din ce în ce mai gravă a evenimentelor, datorită începerii celui de-Al Doilea Război Mondial, la care România a luat parte, suferind pierderi importante. În data de 9 mai 1945, clopotele bisericilor, șuieratul sirenelor și al locomotivelor marcau sfârșitul celei mai mari conflagrații ale secolului, la care au participat, numai din orașul Zlatna și satele aparținătoare 2000 de soldați, dintre aceștia, dându-și viața 155. Cele două Războaie Mondiale, precum și Unirea de la 1 Decembrie 1918 au atras după ele

construirea, în 1936 a unui monument dedicat eroilor, în fața celor două biserici ortodoxe, pe care se găsește inscripția „SLAVĂ EROILOR”. Acest monument a fost construit de „Școala de arte și meserii” din localitate și conține, de asemenea, numele eroilor căzuți din Zlatna, atât în primul, cât și în al doilea Război. După terminarea celui de-Al Doilea Război Mondial, partidul comunist dădea lupta pentru preluarea puterii în stat. Datorită terenurilor agricole sărăcăcioase și neproductive, în zona Zlatnei nu au avut loc nici exproprieri, nici împroprietăriri. În perioada comunistă, industria chimica s-a dezvoltat în Zlatna, într-un mod nedorit de cetățenii care erau nevoiți să îndure poluarea pe care o producea Uzina Metalurgica. De la înlăturarea comunismului în 1989, situația, atât în țară, cât și în Zlatna, s-a schimbat și se va schimba în bine, fapt care ajută societatea să ajungă spre o adevărată democrație, să se cunoască și să se regăsească pe sine, să se situeze armonios în valorile sale și să își rafineze civilizația și bunăstarea materială.

Odată cu închidere uzinei, în 2004, orașul era catalogat ca fiind cel mai poluat din Europa, iar acest moment a fost unul benefic pentru sănătatea populației care locuia, atât în localitate cât și în apropierea acesteia. Treptat, autoritățile au pus în aplicare o strategie prin care încerca modernizarea și salvarea localității. Acest plan a surprins mutarea și amenajarea albiei râului Ampoi, care trecea prin oraș, refacerea ecosistemului de 1364 de hectare afectate în urma poluării uzinei, ecologizarea Uzinei de Cupru, aducerea apei până în Zlatna din Fenești, construirea peste râul Ampoi și peste afluenții acestuia a 118 poduri și podețe necesare accesului populației și nu în ultimul rând, reabilitarea sistemului de construirea a stației de sortare a gunoaielor. Aceste înfrumusețări aduse orașului contribuie la dezvoltarea și renașterea lui, făcându-l un loc plăcut și primitor pentru oaspeții săi, care pot beneficia din plin de ștrandul și hotelul orașului, Ranisstorum, care atrage și o legendă din vremea Împăratului Traian. Conform cărții „Istoria Românilor”, vol. I a lui C.C. Giurescu și C.D. Giurescu, localitatea dacică Ranisstorum era considerată cartierul general al Împăratului Traian. Mai mult decât atât, se crede ca ultima luptă dintre daci și romani a avut loc pe vatra vechii localități Ampelum, iar în urma înfrângerii dacilor, Traian ar fi primit capul lui Decebal în locul în care se află astăzi hotelul. Începând cu anul 2013, în Zlatna are loc primul „Festival Internațional de Film Etnografic”, unic în România, care are ca scop descoperirea noilor talente și mai mult decât atât, promovează schimbul de valori culturale cu alte țări. În prezent, festivalul a ajuns la a VI-a ediție și ca în fiecare an, debutează cu o paradă a portului popular, la care participă atât locuitorii Zlatnei, cât și cei din satele aparținătoare. Parada ilustrează, încă odată, iubirea oamenilor pentru portul străvechi și pentru tradițiile care aici se păstrează cu foarte mare strictețe.

Deși au trecut mii de ani de la momentul în care primi locuitori ai acestei localități au fost atrași de frumusețile locului, Zlatna a fost și va fi parte din bogăția culturală, istorică și tradițională a țării, care a reușit de-a lungul vremii să se facă recunoscută și să se regăsească în urma impedimentelor suferite, iar această convingere, că acest oraș este și va fi unul puternic, m-a determinat să scriu și să mă informez despre evoluția și evenimentele marcante ce au avut loc aici.

Bibliografie

1. Bâscă Ioan, 2016, *Alba-o istorie în date*, vol I, editura ALTIP, Alba Iulia;
2. Bâscă Ioan, 2016, *Alba-o istorie în date*, vol II, editura ALTIP, Alba Iulia;
3. Bota Cristian Florin, Ciugudean Horia, Mircea Gabriela, 2013, *Zlatna de odinioară*, editura ALTIP, Alba Iulia;
4. Dănilă Ioan, Tîrnăveanu Corina, 2015, *Știință și destin-Giorge Pascu*, editura EGAL, Bacău;
5. Domșa Traian, 2002, *De la Ampelum la Zlatna*, vol II, editura SELECT, Zlatna;
6. Gavril Mihai, 1993, *Martin Opitz, Zlatna sau despre cumpăna dorului*, editura URANUS, București.

CARTEA ROMÂNEASCĂ VECHE DIN COMITATUL ALBA – PROTECTOARE A LIMBII ŞI CULTURII ROMÂNE ÎN SECOLUL AL XVII-LEA. PRELIMINARII

NUMELE ŞI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: ANCATEU TEODORA
NUMELE SI PRENUMELE ELEVULUI: LUHA IRINA
UNITATEA ŞCOLARĂ: SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL SIMION ŞTEFAN" ALBA IULIA

În eseul de faţă, mi-am propus să surprind modul în care s-a promovat conştiinţa utilizării limbii române, de către elitele bălgrădene, prin intermediul cărţilor româneşti vechi tipărite în oficina Mitropoliei Bălgradului, în secolul al XVII-lea. Ştim astăzi că limba română a fost un liant puternic în păstrarea tradiţiilor şi a obiceiurilor româneşti în provinciile intra şi extra-carpatice locuite de români. În mod evident, oficinele tipografice au susţinut tipărirea cărţii româneşti vechi prin intermediul comanditarilor, al patronatului financiar şi spiritual.

Activitatea tipografică din centrul bălgrădean se afla în secolul al XVII-lea sub influenţa gândirii occidentale, de factură calvină şi s-a tipărit carte românească pentru învăţătură şi utilă în derularea ritului liturgic. Despre protejarea şi utilizarea limbii române se vorbeşte mai ales în prefeţele cărţilor, numite predoslovii. Citite cu atenţie, prefeţele oferă o multitudine de detalii legate de scopul colectivelor editoriale de a stabili grupurile de lectură cărora li se adresează producţia de carte şi motivul pentru care a fost utilizată limba română cu caractere chirilice.

Cărţile, odată ajunse la cititori, au permis formarea şi inserarea unor păreri, a unor atitudini faţă de carte, dar şi faţă de viaţa cotidiană. În final, au contribuit la formarea mentalităţilor şi la promovarea limbii române. Prin promovarea limbii române a fost ocrotită şi ideea de unitate lingvistică, prin circulaţia cărţilor tipărite în diferitele oficine, transilvănene, muntene sau din zona Moldovei.

În rândurile următoare voi prezenta analitic câteva citate din predosloviile producţiei editoriale bălgrădeane şi voi încerca să surprind rolul atribuit limbii române în relaţia dintre Mitropolia Bălgradului şi curtea princiară şi în dialogul dintre mitropolia bălgrădeană şi cititorul activ sau pasiv.

Evanghelia cu învățătură (1641) a fost tipărită de mitropoitul Ghenadie cu scopul de a asigura numărul necesar de evanghelii în parohiile ortodoxe și pentru "a fi de învățătură creștinilor" (Eugen Pavel, p.124; Noul Testament, p.7-11). Mitropolitul Ghenadie, supravegheat de curtea princiară calvină, a obținut dreptul de a edita Evanghelia în limba română cu caractere chirilice. Ediția din 1641 poate fi rodul colaborării dintre mitropolitul Ghenadie și mitropolitul Teofil al Țării Românești, colaborare materializată prin prezența tipografului Dobre, cel care a tipărit Evanghelia (Eva Mârza, p.25-27).

Noul Testament (1648) a fost editat cu scopul de a fi achiziționat de comunități pentru slujbele zilnice și pentru lectura particulară, desfășurată în limba română. Prefața Noului Testament, adresată principelui, precizează necesitatea formării unei limbi unitare în spațiul transilvănean: „[…] noi rumânii, carii sântem în țara Măriei Tale, nu avem neci Testamentul cel Nou, neci cel Vechiu deplin întru limba noastră […]" (Noul Testament, p.127). Ideea unității lingvistice va fi reluată în cea de-a doua predoslovie adresată cititorilor în următorul pasaj: "Noi, dereptu aceia, ne-am silit den cât am putut, să izvodim așia cum să înțelegă toți, iară să nu vor înțelege toți nu-i de vina nostră, ce-i de vina celuia ce-au răsfirat rumânii printr-alte țăti, de ș-au mestecat cuvintele cu alte limbi de nu grăescu toți într-un chipu" (B.R.V., I, p.170). Curtea princiară era interesată de traducerea cărților liturgice în limba română. În mod

subtil, Curtea încearcă să familiarizeze credinciosul cu preceptele ideologice calvine, activitate sprijinită de superintendentul Ștefan Geleji. Citate din Noul Testament de la 1648 au fost folosite pentru editarea Bibliei de București din 1688 (Eva Mârza, p.44). Ideile susținute de editorii în contextul prefețelor vor contribui şi la conturarea unei ideologii iluministe cu veleități naționale, cum este cea susținută de membrii Școlii Ardelene (Dan Râpă-Buicliu, p.169-173).

Completarea fondului de carte util reformării liturgice, conform doctrinei calvine, prevedea citirea și explicarea Scripturii și a cântărilor din Scriptură, în acest sens fiind tradusă în limba română Psaltirea (1651). Mitropolia bălgrădeană nu s-a opus editărilor în limba română şi a protejat cu diplomaţie textul psaltiric, deoarece era importantă protejarea limbii tradiţionale româneşti şi a credinţei ortodoxe. În prefața cărții este amintită, ca și în prefața Noului Testament din 1648, necesitatea folosirii limbii române în slujbele religioase (Zenovie Pâclișanu, p.64, Psaltirea, p.11-33). Psaltirea a fost una dintre etapele planului de editare a Bibliei, susținut de Curtea princiară, fiind o lucrare dedicată lecturii individuale a celor "mici" și "mari" (Eva Mârza, p.46-47). Mitropolitul ortodox Simion Ștefan, obligat să accepte prezența teologului calvin Gheorghe Csulay, în calitate de supraveghetor al activității tiprografice, și-a păstrat cu abilitate autonomia şi luciditatea de diortositor.

Ceaslovețul (1686) a fost imprimat „în zilele prealuminatului domn Apafi Mihai", în tipografia Mitropoliei Bălgradului și era destinată, în special, lecturii particulare. Lucrare de mare circulație europeană, încă din Evul Mediu timpuriu, este cunoscută în Europa Occidentală sub numele de Breviar. Redactarea sa în limba română încuraja utilizarea limbii române în mediul familiar: "Pentru care lucru, văzând noi lipsa beserecii, slobozit-am această cărțulie ce se cheamă Ceasloveț pe limba rumânească" (Dan Râpă-Buicliu, p.279). Este, din nou, accentuată utilizarea limbii române, ca formă de exprimare a cuvântului scris.

Moltivelnicul (1689) este o carte utilizată de regulă în timpul slujbei și este organizată ca o culegere de rugăciuni rostite în diverse momente semnificative în viața creștinului. Reeditarea Molitvenicului în limba română avea două finalități diferite, familiarizarea creștinului român cu cuvântul rugăciunii și completarea cunoștințelor religioase în mediul clerical: "Numai aceasta să vede lispa că mulți dintre preoți, neînțălegând tipurile, rânduialele, foarte cu nedestoinicie s-au isprăvit toate slujbele" (Eugen Pavel, p.142).

Bucoavna (1699) este o carte rară de învățătură, integrată în programul cultural-religios al vremii, subliniind un moment important din istoria învățământului elementar românesc din Transilvania: utilizarea manualelor școlare pentru copii (Dan Râpă-Buicliu, p.211-213).

Prefața lucrării Cbiriacodromion (1699) subliniază redactarea „pentru folosul și luminarea neamului nostru rumânesc", afirmție reală dacă urmărim răspândirea lucrării pe teritoriul românesc, păstrându-se până astăzi într-un număr mare de exemplare. Fundamentul financiar, moral și spiritual al textului îl constituie nucleul editorial de la Alba Iulia, sprijinul acordat de mitroplolitul Țării Românești și textele de origine munteană sau moldoveană utilizate de cărturar (Eva Mârza, p.100-102).

Am analizat conţinutul prefeţelor, urmărind două coordonate, politica editorială şi modul în care s-a înţeles protejarea limbii române prin mesajul adresat distinct în cadrul predosloviilor pentru cititori şi patronii spirituali sau financiari ai cărţilor editate în tipografia bălgrădeană. Se observă două orientări distincte în ceea ce priveşte producţia de carte în limba română. Curtea princiară a fost interesată de acceptarea dogmelor calvine, deoarece principii transilvăneni din familiile Rakóczy şi Apafi aveau o pregătire de orientare calvină. Aşadar, principii calvini au deschis în tipografia princiară albaiuliană o secţie românească dotată cu un set de litere chirilice. S-a tipărit carte românească destinată cultului Evanghelia cu învăţătură, Noul Testament, Psaltirea şi carte dedicată eminamente educării laicilor şi clericilor cum este Bucoavna şi Molitvenicul. Mitropolia bălgrădeană prin mitropoliţii Ghenadie şi Simion Ştefan

au susţinut editarea cărţii româneşti, fiind implicaţi în procesul tipografic. Se poate observa şi o abordare tematică diferită în prefeţele cărţilor româneşti vechi. Justificată prin perioada de timp în care au fost tipărite şi prin nivelul pregătirii editorilor sau autorilor prefeţelor.

Bibiografie:

Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Bibliografia Românească Veche 1508-1830, (în cadrul eseului B.R.V.), I, 1903, Edițiunea Academiei Române, București.
Mârza, Eva, Din istoria tiparului românesc tipografia de la Alba Iulia 1577-1702, 1998, Editura Imgo, Sibiu.
Noul Testament, ediţie critică, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 2001.
Pâclișanu, Zenovie Istoria Bisericii Române Unite 1607-1751, în Perspective, anul XVII, 1994-1995, nr.65-68, p.60-64.
Pavel, Eugen, Carte și tipar la Bălgrad (1567-1702), 2001, Cluj-Napoca, Clusium.
Psaltirea de la Alba Iulia 1651, ediţie crititcă, 2001, Editura Reîntregirea, Alba Iulia.
Râpă-Buicliu, Dan, Bibliografia Românească Veche. Additamenta. I. 1536-1830, 2000, Editura Alma, Galaţi.

Anexe:

Noul Testament (1648)

Cărare pre scurt (1685)

Fotocopie a foiilor 2 şi 3 a exemplarului deţinut de Biblioteca Academiei, Bucureşti

Ceaslov,1687

imagine: foaia de titlu, inv.382

psaltirea site: www.cimec.ro
cărare pe scurt, Iaşi, 1685: www.cimec.ro

MARTIRUL UNIRII DIN 1918

Prof. coordonator NICOLETA CÎMPEAN

SÎRBU ANDRA TIMEA, clasa a XI a Real
Liceul Teoretic Teiuş

În urmă cu câteva zile în faţa liceului meu a fost aşezat bustul "Martirului unirii din 1918", Ioan Arion, fapt mi-a stârnit curiozitatea şi am început să caut informaţii despre acesta. Am aflat că în 30 noiembrie 1918 tânărul Ioan Arion din satul Agriş, comuna Iara, jud. Cluj a fost împuşcat pe peronul gării din Teiuş de către soldaţii maghiari. Am aflat de asemenea că în anul 1998, pe peronul aceleiaşi gări a fost amplasată o placă comemorativă dedicată stegarului agrişan, pe care am şi văzut-o. Cu ajutorul doamnei profesoare de istorie am reuşit să văd şi o fotografie în care este imortalizat acest tânăr, fotografie care provine de la rudele lui din satul Agriş.

Toate aceste informaţii m-au motivat să-mi doresc să aflu conjunctura în care s-au petrecut evenimentele din data de 30 noiembrie, dar şi ceea ce a urmat acestei zile. Şi iată ce am aflat!

Convocarea Adunării Naţionale de la Alba-Iulia pe 1 decembrie 1918, a creat în Transilvania o stare de efervescenţă nemaiîntâlnită până atunci. Au fost adresate apeluri către populaţie de a participa în număr cât mai mare la festivităţile de la Alba-Iulia. Un astfel de apel cerea locuitorilor Transilvaniei să vină la Alba-Iulia "cu miile, cu zecile de mii" pentru a jura "că nedespărţiţi vom fi şi uniţi rămânem de aici înainte cu fraţii noştri de pe tot cuprinsul pământului românesc sub una şi nedespărţită cîrmuire".

Această chemare a ajuns şi în satul Agriş, comuna Iara din judeţul Cluj, sătenii de aici grăbindu-se să-şi desemneze reprezentanţii. Au început să se adune seară de seară la casa dascălului Ştefan Arion pentru a învăţa cântece naţionale şi a pregăti steagul pentru Alba Iulia: "steag mândru, căci Agrişul e sat de frunte şi agrişenii fruntaşi vor să fie şi la acest măreţ act". Dintre feciorii satului se remarcase Ioan Arion, un flăcău de 24 de ani (născut la data de 3 iunie 1894 în satul Agriş, fiul lui Gheorghe şi Irina - agricultori), care făcuse peste trei ani de război şi se întorsese acasă, în permisie, cu gradul de caporal. Strănepotul lui, Luca Gavrilă prezent la festivitatea dedicată lui Ioan Arion în Teiuş, în 29 noiembrie 2017 spunea despre el că „era un om bine făcut, înalt şi făcea parte din Garda Regală". Tot el a mai afirmat că străbunica lui îi povestise că mama Irina ar fi încercat să-l convingă să nu plece spre Alba-Iulia motivând că nu are pâine să-i pună cu el. Dar Ioan ar fi cerut pâine de la o vecină şi a plecat.

Se pare că el cioplise cea mai frumoasă furcă, folosită drept lance pentru steagul tricolor, pe care îl ţesuseră fetele din sat şi de aceea a fost cel desemnat să poarte steagul Agrişului, după ce a jurat să-l apere cu viaţa şi să-l ducă la Alba-Iulia.

Au plecat din Agriş 25 de delegaţi, Ioan Arion fiind stegarul. Agrişenii au sosit la Turda, traversând centrul oraşului până la gară. Aici au fost primiţi cu bucurie de grupurile ce reprezentau alte localităţi, pe peron întinzându-se o horă în care s-au prins călătorii şi localnicii.

O manifestare plină de patriotism a avut loc şi în gara Ghiriş (Câmpia Turzii) la sosirea trenului dinspre Cluj, mai ales că în el se afla şi Gheorge Pop de Băseşti, cunoscutul memorandist. La acest tren a fost ataşată şi garnitura sosită de la Turda în care erau şi agrişenii.

În ziua de 30 noiembrie 1918 o mulţime de trenuri, obişnuite şi speciale, pline de călători români, civili şi militari, se îndreptau spre locul Adunării Naţionale. În gara Războieni se aflau cantonate însemnate forţe militare maghiare, alcătuite din gardişti, militari

din unităţile de siguranţă a căilor ferate, precum şi dintr-un tren special cu husari, care transporta echipament militar de la Coşlariu la Dej. La un moment dat în staţie a intrat un tren de persoane, venind de la Târgu Mureş, plin cu români. Aceştia au coborât pe peron manifestându-şi bucuria, fapt ce i-a iritat mult pe militarii maghiari.
Veselia şi manifestările românilor şi cuvintele jignitoare care le-au fost adresate, i-au determinat pe husarii din trenul special, să atace înarmaţi trenul românilor, de pe care au smuls drapelele arborate la locomotivă şi le-au călcat în picioare. Pentru aplanarea conflictului mecanicul a pornit trenul în direcţia Teiuş, nu înainte ca un tânăr român să recupereze unul din steagurile tricolore şi să-l aşeze din nou la locomotivă.

În această atmosferă tensionată, în gara Războieni a intrat şi trenul în care se afla delegaţia agrişenilor, în frunte cu stegarul Ioan Arion. Fiind informaţi despre întâmplarea cu drapelul românesc călcat în picioare, militarii români din cele două trenuri(sosise între timp încă un tren dinspre Ocna –Mureş), au năvălit asupra gărzii maghiare şi au dezarmat-o, luându-i 30 de puşti. Şeful staţiei a reuşit să aplaneze şi acest conflict, dând drumul trenurilor spre Teiuş. Aici, Garda naţională maghiară fusese întărită cu trupe de husari venite de la Aiud şi cu un tren blindat, postat pe linia I-a. La ferestrele de la etaj ale gării au fost postate mitraliere şi puşti mitraliere. Mai mult decât atât, întâmplarea a făcut ca pe linia a 5-a să se afle staţionat un tren plin cu militari germani înarmaţi, aflaţi în retragere din România. Aş menţiona aici faptul că, gara din Teiuș este un monument istoric și de arhitectură reprezentativ pentru stilul romantic din Belle Époque. Actuala clădire a gării a fost finalizată în anul 1908 și este în prezent cea mai mare gară din județul Alba.

Trenurile cu români au fost oprite pe liniile dintre trenul blindat şi trenul cu nemţi. Aceasta nu i-a deranjat însă pe delegaţii care, deşi era deja seară, au coborât pe peron, au arborat un drapel românesc pe frontispiciul gării şi, în sunetele fanfarei din Ocna Mureş, care cânta "Hora Unirii", au încins o horă impresionantă. Jocurile şi cântecele româneşti au continuat cu marşul revoluţionar "Deşteaptă-te române" şi cu imnul "Pe-al nostru steag e scris Unire!".
Aceste manifestări zgomotoase i-au iritat peste măsură pe militarii şi lucrătorii de cale ferată maghiari din staţie, aceştia considerându-le jignitoare la adresa naţiunii maghiare. Între timp, Comandamentul militar maghiar din Cluj a dat ordin forţelor sale din Teiuş să nu permită plecarea trenului special al românilor, până ce aceştia nu vor preda cele 30 de puşti sechestrate la Războieni.
După discuţii aprinse s-a ajuns la compromisul ca românii să lase o chitanţă pentru cele 30 de arme, urmând să le restituie ulterior.

În aceste condiţii, în jurul orei 20, s-a dat drumul trenului în direcţia Alba Iulia. Dar, abia pornit din staţie, trenul a fost supus unui tir încrucişat de arme de foc. Procurorul militar maghiar, trimis pentru anchetarea cazului, recunoaşte că s-a tras din toate părţile, inclusiv cu mitralierele amplasate la etajul gării. Potrivit mărturiei unuia dintre lucrătorii de cale ferată prezent în staţie, s-a tras din clădirea gării, din trenul blindat şi din trenul cu militari germani. Se pare că tirul a însoţit trenul până la 2 km distanţă de gara Teiuş. Ploaia de gloanţe trase asupra ultimului vagon l-a lovit drept în inimă pe stegarul Ioan Arion, care, cu steagul ciuruit în mâini, s-a prăbuşit în braţele consătenilor săi. Tricolorul a fost preluat de către învăţătorul Ioan Metan.

După cum rezultă din documentele timpului, moartea lui Ioan Arion a fost fulgerătoare. Cei din preajma lui au fost auziţi exclamând imediat: "avem un mort". La oprirea trenului în gara Coşlariu, delegaţii au aflat evenimentul. S-a hotărât transportarea celui ucis la Alba Iulia. Constatarea oficială a decesului s-a făcut prin Garda naţională română din oraş, care a găsit urmele a două gloanţe. Fruntaşii şi conducătorii românilor sosiţi la Alba Iulia l-au declarat pe Ioan Arion ca "mort al naţiunii române". Trupul său a fost aşezat pe catafalc în biserica ortodoxă Maieri, fiind înmormântat în 2 decembrie, în cimitirul aceleiaşi biserici.

Datorită fotografului Unirii, Samoilă Mârza se păstrează o fotografie a lui Ioan Arion aşezat pe catafalc în Biserica Maieri. Înmormântarea lui Ioan Arion, declarat martir al neamului, a avut loc cu o solemnitate deosebită. La mormânt a luat cuvântul generalul Leonte, delegatul armatei române din Regat la Marea Adunare Naţională, care, în final, l-a sărutat pe frunte, dându-i astfel sărutarea întregii ţări. Au vorbit apoi Vasile Goldiş, protopopul Vasile Urzică şi preotul Florian Rusan. Mulţimea imensă de români, care l-a condus pe martir pe ultimul său drum, şi-a dat obolul, colectându-se pentru familia acestuia, prin teologul Enea Patachi-Văleanu, suma de 3564 coroane.

Astfel, oraşul marii înfăptuiri de la 1 Decembrie 1918, îşi "îmbogăţea" zestrea cu încă un monument de martir. Pe cruce, epitaful înserat atrage atenţia vizitatorului: "Ioan Arion din comuna Agriş-Iara ucis mişeleşte de garda maghiară în gara Teiuş în drumul spre Marea Adunare ţinută în Alba Iulia la 1 Decembrie 1918 - Naţiunea recunoscătoare".
Evenimentele mai sus menţionate l-au inspirat pe poetul Ovidiu Hulea care a compus atunci câteva versuri pe care fetele şi flăcăii din Agriş le-au cântat, spun martorii, nu numai cu prilejul înmormântării sale, acolo la Alba Iulia, ci şi după ce s-au întors acasă. Iată câteva fragmente din aceste versuri:

"Nu mai plânge mamă dragă
Că mă plânge Ţară-ntreagă...
...Numai eu zâmbesc acum
Cum tot merg pe albul drum...
...Că vedeam o ţară mare
Parcă mai n-avea hotare.
Şi-n ea numai fraţi români
Dar nu robi, ci toţi stăpâni.
...Nu erau case sărace
Iar în inimi numai pace."

Se pare că referitor la acest eveniment s-a desfăşurat şi o anchetă, au existat doi suspecţi dar cazul nu a foat elucidat, declaraţiile martorilor fiind controversate. Ultima decizia a fost dată în 1921, de Curtea de Apel Cluj, care stabilea că nu a fost găsit niciun vinovat în acest caz deoarece probele şi declaraţiile martorilor nu ar fi concludente.

Acestea sunt câteva din informaţiile pe care le-am găsit despre Ioan Arion.

Dacă ar fi să exprim o părere personală despre el aş zice că a fost un tânăr român care s-a jertfit de două ori pentru patrie şi popor: prima dată, prin participarea la primul război mondial de unde s-a întors viu şi nevătămat şi a două oară prin jertfa supremă de care a dat dovadă în 30 noiembrie 1918 pe peronul gării din Teiuş, unde a ajuns animat de dorinţa de a participa la Marea Adunare Naţională de la Alba-Iulia, din 1 Decembrie 1918.

BIBLIOGRAFIE

1. Ioan Pleşă şi Laurenţiu Mera, *Stegarul Ioan Arion martir al Marii Uniri,în* "Apulum", vol XXXIII/1996
2. Ioan Scurtu, *Alba Iulia 1 Decembrie 1918,* Ed. Sport-Turism, Bucureşti, 1988
3. http://www.dacoromania-alba.ro/nr01/stegarul.htm
4. http://www.ziare.com/cultura/stiri-cultura/povestile-lui-1-decembrie-fotograful-unirii-si-chipurile-marii-adunari-nationale
5. https://ro.wikipedia.org/wiki/Gara_Teiu%C8%99
6. https://www.mediafax.ro/social/reportaj-uciderea-lui-ion-arion-eroul-martir-al-unirii-un-caz-neelucidat-de-96-de-ani-13674900

7. https://www.youtube.com/watch?v=Iv5Rz96etS4

Bustul lui Ioan Arion din Teiuș

Bustul lui Ioan Arion din Iara

Ioan Arion-centru

Gara din Teiuş
pe peronul gării din Teiuş

Placa comemorativă de

Ioan Arion în Biserica Maieri din Alba-Iulia

Placa funerară din cimitirul Maieri din Alba -Iulia

STATUIE DE AMINTIRI

NUME ŞI PRENUME CADRU DIDACTIC : Prof. Dr. OLARU CĂTĂLINA
NUME ŞI PRENUME ELEV: ANDREI CARMEN IULIA
UNITATEA ŞCOLARĂ : COLEGIUL NAŢIONAL „ION NECULCE “, BUCUREŞTI

Lumină…

Razele translucide ale soarelui palid pătrund nehotărâte prin ochiul strâmt al geamului șubred.

Lumină…

În liniștea nehotărâtă a camerei se aud bătăi lente, secate de-o inimă plăpândă. Pereții goi și reci ascultă îndoctrinări aprinse de la un radio vechi, așezat tacticos pe servanta îngustă și prin ropotul de aplauze fastuoase, se-aud cântari rostite de „Șoimii Patriei“- gravura României comuniste:

„Tovarășul Nicolae Ceaușescu
Cel mai bun dintre cei buni…“
Răsare soarele şi-mi bate drept în faţă!

Pendula ceasului rotește mișcări zgomotoase ce răsună în ecou prin visul proaspăt închipuit, se aprinde ziua şi visele se sting…

Cobor alene din patul moale, îndreptându-mi paşii nehotărâţi către uşa mare a camerei. Gândurile îmi sunt încă amestecate, alergând de colo-colo prin mintea statornică. Mirosul de cafea amăruie mă ademenește în cursa periculoasă a dimineții. O pânză subțire de ceață opacă acoperă timorată orașul tăcut. E frig! Sufletul împietrit se ascunde fricos în claviatura oaselor zgribulite. Străzile sunt mai aglomerate ca niciodată, iar oamenii acoperiți de alendeloane lungi, aleargă grăbiți, bruscând timpul haotic. Privirea-mi bulversată şi îmbătată de lagărele ideologiei unice, coboară surprinsă pe hotarul realității și rămâne pentru o clipă pironită. Iat-o! De sub fâșia subțire a unei epoci descompunătoare se înalță măreț o statuie nemaiîntâlnită în memoriile mele.

Încet, încep să mă apropii, dezgheţându-mă. Monumentul se arată din ce în ce mai clar printre clipirile alerte ale ochilor mei. Statuia este acoperită cu grijă de o bucată de cer, veșnic senin. Rădăcinile îi sunt înfipte într-un pământ greoi, ce acoperă oseminte neînsemnate, sfințite de dorul şi osteneala pentru țară. Pupila dilatată a ochilor mici se plimbă uimită prin labirintul imprevizibil al scărilor care urcă, şi urcă, oprindu-se brusc! De piedestalul vechi, se agaţă vijelios patru soldați ce stau de strajă, așteptând sosirea anunțată a regelui şi a reginei. Hainele ponosite învelesc cu dârzenie trupuri solide ale unor eroi întruchipaţi, prin care cutreieră și astăzi fiorurile luptelor Oituzului şi Mărășeștiului. În cautătura sa zadarnică, se naște prin vedeniile mele, un cercetaș trimis să inspecteze cu de-amănuntul lumea…lumea de dincolo de fronturi. Duce cu el ordinul de luptă ce-l furișează prin tranșeele nepătrunse ale pământului pustiu, împuns de sârme groase și de nuiele statornice. Astâmpărul lent al Brumarului sângeros este întrerupt de șuieratul trenului regal. Cel dintâi vagon ascunde chipuirile blânde ale celor doi regi, sufletele Lor aprinse de focul încoronarii de la Alba. Fumul somnoros al trenului sparge pelicula lucioasă a văzduhului, apoi dispare neașteptat către nicăieri. Munții, pictati cu mândrie pe șevaletul țării unite, se reflectă rușinoși în ochii mari şi albaștri ai reginei care poartă grațios o coroană sudată cu simboluri heraldice. Mantia de catifea, brodată cu fir de aur și blană de hermină a regelui atârnă prelung pe covorul roșu al departamentului, purtând cu ea binecuvântarea adusă de Mitropolitul Miron.

O, câtă măreție văd ochii mei!

La temelia statuii se zărește sfios şerpuirea unui curs de apă limpede, îndrumat de un pontonier atent ce urmărește balansările vaselor de luptă, impunătoare. Se-aud și-aici aruncările hotărâte ale ancorelor grele, ce se-nfig în adâncul istoriei. Dincolo de spectacolul

învăpăiat al figurinei alegorice, apare deslușit un soldat cu barbă deasă și ochi ageri: telefonistul! Printre sunetele alerte ale posturilor telefonice, se furișează scrisori cu timbre de iubire, griji şi întrebări, aduse de la granița unei lumi apuse. Parcă toate vestesc întâmpinarea regală din curtea fericită a Catedralei. Telegraful bate haotic: litere, cuvinte, fraze ce mi se închipuiesc prin gândurile îndepărtate:

„Un sfârșit dureros pentru ei,
Un început de Românie Nouă pentru noi…“

Statuia din fața mea îmi vorbește neclar despre povești nestiute, scrise de o istorie veche , urcând tot mai sus prin labirintul sculptat. Vârful piedestalului sapă adânc în vizuina cerului, pogorând neașteptat gravura unui leu dârz.

Drapelul de luptă inamică, nu mai flutură în bătaia vântului. Leul privește hotărât către nesfârșit, vestind lumii victoria. Și țeava de tun pe care stă, pare că se zguduie de cele 101 salve, acompaniate de imnul regal. Soldații încep a mărşălui cu faima reușitei.

Mă depărtez ușor, iar în plecarea mea nesimțită se aude vocea neînfricoșată a unui soldat stingher:

„Spuneți generațiilor viitoare
Că noi am facut suprema jertfă
Pe câmpurile de bătălie“

***

Zâmbesc. Pașii grabiți, aleargă către coada încleștată de la magazinul cu pâine.
Lumină…
Razele translucide ale soarelui palid pătrund nehotărâte printre oamenii haotici.
Lumină…
Geamul lung al camerei ascunde umbra unei scrisori neștiute, timid aruncată pe podeaua rece. Pe plicul vechi, hașurat în grabă cu urme de istorie, se vede scris cu litere tocite, numele expeditorului : „Timpul- un soldat de neînvins“.

Destinatarul? Eu, copilul de ieri, astăzi, acum, aici devenit adultul cu multe vise. O deschid. Zâmbetul cald al feței alunecă, alinând mâinile tremurânde:

„Spuneți generațiilor viitoare
Că noi am făcut suprema jertfă
Pe câmpurile de luptă
Pentru reîntregirea neamului“

Scrisoarea se închide brusc, desenând închipuit chipul necunoscut al unui soldat, cu soarta stinsă , găsit întâmplător într-o filă de cronologie.

E iarnă-n jur! Cerul strecoară timid fulgi de zăpadă ce se lipesc înfrigurați de vitrinele magazinelor frumos împodobite.

Se-aprinde ziua și visele se sting…

BIBLIOGRAFIE

http://www.certitudinea.ro/istorie/view/cum-se-numeste-si-in-memoria-cui-a-fost-ridicat-monumental-leul-de-la-cotroceni
https://ro.wikipedia.org/wiki/Statuia_geniului_%E2%80%9ELeul%E2%80%9D#/media/File:Leul_-_Monumentul_Eroilor_din_Arma_Geniului.jpg
https://www.bucuresti-centenar.ro/monumentul-geniului/
https://lectiadeistorie.ro/2018/05/17/cine-uita-nu-merita/

O CLĂDIRE SIMBOLICĂ ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

NUME ŞI PRENUME CADRU DIDACTIC : Prof. dr. AURELIAN TUDORICĂ
NUME ŞI PRENUME ELEV: PUIU IRINA MIHAELA
UNITATEA ŞCOLARĂ : COLEGIUL NAŢIONAL „ION NECULCE “, BUCUREŞTI

Acum 5 ani, vizitând Palatul Cotroceni am realizat, cu adevărat, ce înseamnă un ghid, care să te facă să retrăiești istoria unui loc. Adăugați interioarele fascinante și atmosfera din trecut adusă în actualitate de obiectele care au aparținut Reginei Maria. Ascultând și simțind povestea palatului, era normal să-mi rămână în suflet pentru totdeauna. Aflând despre concurs, am știut pe loc că acestă construcție încărcată de simboluri, va fi tema eseul meu.

Nu pot scrie despre acest edificiu al României, ignorându-i trecutul.

Istoria Palatului începe cu Șerban Cantacuzino. Aici au avut reședința: Constantin Brâncoveanu, Ioan și Constantin Mavrocordat, Alexandru Ipsilanti, Alexandru Moruzi, Ioan Caragea, Tudor Vladimirescu, Barbu Știrbey, A. I. Cuza. Tot aici, a locuit și familia regală în România. Numele palatului datează din vremea lui Șerban Cantacuzino care a găsit aici loc de „cotrocit” (s-a ascuns) fugind de teama turcilor.

În timpul domniei Principelui Carol I aici a fost primită misiunea militară trimisă de Napoleon al III-lea, unde s-au purtat discuții legate de adoptarea Constituției și au avut loc întruniri importante cu politicieni și personalități ale timpului. Principesa Elisabeta a organizat la palat un spital întreținut pe propria cheltuială.

Mi-am dorit să aflu mai multe informații despre arhitectura palatului. Sursele consultate mi-au dezvăluit că Palatul Cotroceni capătă o nouă față, după planurile arhitectului francez Paul Gottereau, devenind în 1896 reședința oficială a noii perechi princiare: Ferdinand și Maria. Principesa Maria a recompus unele interioare, unde apar influențe celtice, care se regăsesc în Salonul de Aur. Crucea celtică fiind unul din elementele predominante, la fel și crinul, simbolul purității. Între 1913 și 1915 s-a construit o nouă aripă, în stil neoromânesc, de către arhitectul Grigore Cerchez. Deoarece a izbucnit Primul Război Mondial, construcția nu a mai fost finalizată, urmând a fi reluată după terminarea războiului. Perechea princiară își petrecea timpul liber la Cotroceni: Ferdinand era interesat de botanică, iar Maria de artă și scris. Personalitatea fiecăruia dintre ei se regăsește în spațile create de ei. S-au înconjurat de tablouri cu părinții și bunicii de la Sigmaringen, Londra sau Coburg.

În septembrie 1914, când Ferdinand a depus jurământul ca rege, Europa se afla deja in război.

După 2 ani de neutralitate, pe 14/26 augut 1916, la ora 11 dimineața, Consiliul de Coroană s-a întrunit la Palatul Cotroceni hotărând intrarea României în război alături de Antanta pentru unificarea națională. Aici la Cotroceni regele Ferdinand i-a spus lui I.G. Duca: *„Nu cunosc interesele Dinastiei, nu cunosc decât interesele Țării... Dinastia va împărtăși soarta Țării, învingătoare sau învinsă, deoarece mai presus de toate dinastia mea este Romania.”*

Regele Ferdinand era astfel, în război cu propria familie și cu țara în care s-a născut. La scurt timp după intrarea în război, Regele Ferdinand și Regina Maria au trecut printr-o nouă tragedie: Principele Mircea, cel mai mic copil al familiei regale, s-a stins, răpus de tifos și a fost îngropat în Biserica Cotroceni din incinta palatului.

Peste locuitorii palatului au venit și alte încercări. Germanii se apropiau de București. Cum Cotroceniul era un centru militar expus atacurilor aeriene, pentru a se proteja, Familia Regală și Guvernul vor pleca în refugiu la Iași. Regina Maria mărturisea în jurnalul său de război: *„ M-am dus la Cotroceni; și acolo am umblat de colo-colo, golind locul de toate lucrurile pe care le adunaserăm în jurul nostru an după an, hotărându-mă ce poate fi împachetat și ce trebui abandonat. Și acela a fost un moment amar – dar în astfel de clipe*

trebuie să ne obligăm inima să fie puternică și să se detașeze de bunurile materiale, trebuie să fim curajoși și hotărâți și să nu oftăm, să nu ne plângem."

La plecarea de la Palatul Cotroceni Regina Maria a lasat o scrisoare în limba germană pentru a fi înmânată celor care vor veni să locuiască acolo: *„ Nu știu cine va locui acestea casă, casa pe care am iubit-o. Singura mea rugă e să nu se ia florile de pe noul mormânt din Biserică."* Cu durere în suflet, regina a luat drumul exilului la Iași.

Au urmat luni de mari privațiuni, care păreau că nu se mai sfârșesc, agravate de jefuirea nemiloasă a țării de bunurile sale materiale și spirituale. La toate acestea s-a mai adăugat și moartea tragică a eroilor și a civililor. Disperarea românilor s-a risipit sub semnul victoriilor din vara anului 1917. Acestea au demonstrat determinarea românilor în războiul de reintregire națională. Părea că pământul românesc nu e învățat să trăiască în lumina soarelui. Nori negri s-au abătut iarăși asupra României. Soarta ne-a impus o pace grea și tot ea a dictat locul semnării acesteia. Palatul Cotroceni era un simbol al statalității, chiar în absența reprezantanților monarhiei.

La Palatul Cotroceni, a fost semnat Tratatului dintre România și Puterile Centrale, din primavara anului 1918. După ratificare Tratatului de către Parlament, Puterile Centrale încep să piardă teren în fața Antantei, iar România sprijinită de armata franceză înclină balanța către tabăra câștigătoare. Acest tratat a avut un rol extrem de important în unirea Basarabiei cu România, din data de 1 decembrie 1918.

După 2 ani grei de exil, se întorceau victorioși: Ferdinand ca Rege, iar Maria „ Regina tuturor Românilor." Se întorceau, în România Mare, ca Regele și Regina tuturor românilor!

După trecerea triumfală pe sub Arcul de Triumf și slujba de la Mitropolie au plecat spre Palatul Cotroceni. M-a impresionat în mod deosebit, când am aflat că Regina Maria, după îndeplinirea obligațiilor regale față de popor, a mers să viziteze întâi bisericuța din curtea palatului. Era locul unde odată cu fiul, își îngropase și inima. Apoi a intrat în reședința de unde a fost alungată de germani la începerea războiului. Jurnalul Reginei Maria consemnează cum a găsit palatul: *„Casa părea uriașă – n-a fost stricat nimic, deși, firește, e destulă dezordine, dar mult mai puțină decât aș fi crezut."*

Înfăptuirea României Mari, din decembrie 1918, reprezintă împlinarea unui vis secular al românilor. La Cotroceni regele ratifica actele de unire ale Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei cu România.

În concluzie, deși pe perioada Primului Război Mondial, Regele Ferdinand și Regina Maria nu au locuit la Cotroceni, de acest palat sunt legate evenimente importante din istoria Marii Uniri de la 1918. Scrierea acestui eseu m-a ajutat să înțeleg importanța acestui edificiu în actul Unirii. Aici au avut reședința oficială, Regele Ferdinand și Regina Maria, cei care au realizat Visul de Veacuri al românilor. În 1918 deveneam România Mare. Cred că atunci a fost unul din cele mai de impact momente ale istoriei țării noastre.

După doi ani cumpliți de război, în ciuda tuturor nenorocirilor și a umilințlor, aveam în sfârșit Romania Mare. Poporul român părea că își ieșise din fire de atâta bucurie. Dintr-o dată totul se simțea altfel: de la pământul de sub piciorele lui până la aerul pe care îl respira. Chiar dacă în ochii fiecărui român se citea acum fericirea, ea se născuse din suferință. Fiecare familie a fost greu încercată. Nici Casa Regală nu a fost cruțată. Moartea Principelui Mircea, alături de moartea soldaților și civililor a fost jertfa pe care acest popor a trebuit să o plătească.

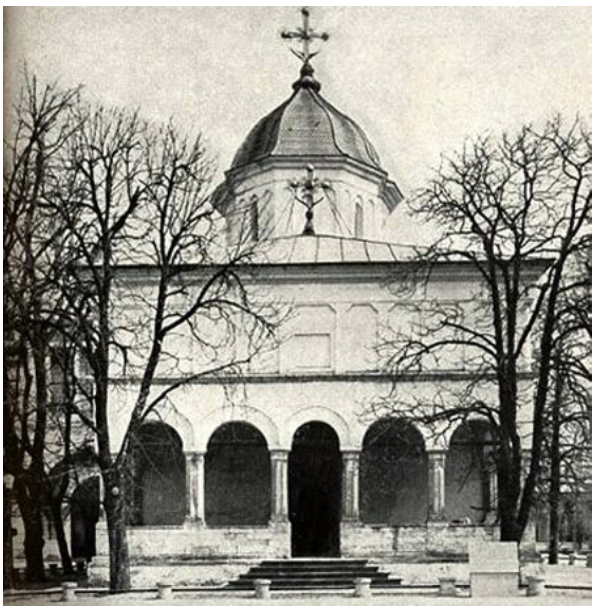
În fiecare an, de 1 Decembrie, celebram eroii care au făcut posibilă Marea Unire.

Bibliografie:

Diță, Nicolae, Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Istoria Monarhiei din România,* Editura Nomina, Pitești
Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor, E*ditura Humanitas, 2013, București
Mandache, Diana, *Cotroceniul Regal, E*ditura Curtea Veche, 2015, București
Maria- Regina României, *Jurnal de Război 1916-1917, E*ditura Humanitas, 2015, București
Maria- Regina României, *Jurnal de Război 1918*, Editura Humanitas, 2015, București
Maria- Regina României, *Povestea vieții mele vol.III, E*ditura Rao, 2013, București
https://www.crestinortodox.ro/biserici-manastiri/manastirea-cotroceni-121050.htm
http://www.muzeulcotroceni.ro/istoric/2_biserica_cotroceni/biserica_cotroceni.html
https://www.google.ro/search?biw=1024&bih=615&tbm=isch&sa=1&ei=AFDZW_ayEuOprgT86pDIDw&q=regina+maria+cotroceni&oq=REGINA+MARIA+COTROCENI&gs_l=img.1.0.0j0i24k1l9.17013.26555.0.28345.58.25.2.11.11.0.278.2161.18j3j1.22.0....0...1c.1.64.img..32.25.1207.0..35i39k1j0i67k1j0i30k1j0i5i30k1.0.PY7PHPs83FM#imgdii=K7JZ7U3TdspIRM:&imgrc=ey_iuZrPhj6EZM:

ANEXE

REGINA MARIA IN PALATUL COTROCENI, 1910

ISTORIA BLAJULUI ÎN RAPORT CU CENTENARUL MARII UNIRI

Prof. coordonator: Savonea Cristina
Elev: Haidu Dragoș-Gabriel
Liceul Tehnologic „Ștefan Manciulea” Blaj

Primul Război Mondial a transformat radical harta geografică a Europei. Imperiile multinaționale s-au destrămat, permițând reforma unitatii naționale si afirmarea unor noi state independente.

Basarabia a fost primul teritoriu care s-a unit cu România la 27 martie 1918, prin 86 de voturi pentru , 3 voturi împortivă și 36 de abțineri.

Bucovina a fost provincie a Austro-Ungariei. Dupa destrămare, Ucraina a manifestat pretenția de a o anexa. In cadrul Marii Adunări Naționale de la Cernăuți, s-a decis ca Bucovina sa se unească cu România , iar la 15 noiembrie 1918 Congresul General al Bucovinei a votat „ UNIREA NECONDIȚIONATĂ ȘI PENTRU VECIE ”.

Transilvania: in cadrul fostei monarhii Austro-Ungare luau naștere anumite idei referitoare la refacerea imperiului in forma unei federații; pentru a afirma interesele naționale, membrii Consiliului Național Român Central (CNRC) au convocat Marea Adunare Națională de la Alba Iulia la data de 1 decembrie 1918. In cadrul acestei adunări, Vasile Goldiș a citit „Rezoluția Unirii„ cu România.

Denumirea de „ROMÂNIA MARE” este valabilă începand cu data de 1 Decembrie 1918 (de aceea, în fiecare an, la această data, serbăm „ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI”.

In plan internațional, noua configurare teritorială a țarii a fost recunoscută prin tratatele semnate in cadrul Conferinței de Pace de la Paris care a avut loc intre anii 1919-1920.

Pacea încheiată la Paris nu a fost de durată deoarece:

- Statele mici din tabăra invingătoare au fost discriminate;
- Rusia Sovietică nu a luat parte la conferință;
- Statele invinse nu au fost admise la tratavive;
- Statele invinse nu au fost considerate responsabile de declanșarea războiului.

Deși s-a format Societatea Națiunilor (sau Liga Națiunilor) care avea drept obiectiv păstrarea

păcii in lume , aceasta nu avea mijloace necesare pentru a-și îndeplini obiectivul.

Adunarea Națională de la Blaj a fost o adunare a românilor din Transilvania, care s-a desfășurat la data de 15 Mai 1848 și la care au participat in jur de 30.000-40.000 de persoane. Proclamația adoptata la Blaj solicita desființarea iobăgiei, libertatea tiparului, inființarea unor școli in limba română.

Dorința revoluționarilor maghiari de unire a Marelui Principat al Transilvaniei cu Regatul Ungariei a stârnit un val de nemulțimire printre români , in special printre cei transilvăneni, care au considerat necesară o întrunire națională in care să abordeze problemele lor de interes național și propunerea lor printr-o petiție către împarat.

Împăratul a fost de acord sa aibă loc două întâlniri în funcție de religie, doar ca românii au decis că nu este nevoie de o așa separare. La locul adunării au participat și doi comisari însoțiți de o mică armată pentru a asigura ordinea si desfășurarea in siguranță a acțiunii; aceștia au constatat dupa adunare ca românii prezenți au fost pașnici și nu a fost nevoie de vreo intervenție a forțelor de ordine.

După ce românii transilvăneni adunați la Blaj au declarat ca sunt loiali fața de Imperiul Austriac, au depus un jurământ in acest sens fară a fi obligați sa facă asta. Apoi au început discuțiile cu privire la problemele de interes național, în final adoptându-se petiția care a fost trimisa la împarat prin intermediul episcopului Andrei Șaguna.

Prezenți la adunări au fost episcopii Andrei Șaguna și Ioan Lemeni, iar vicepreședinții Simion Bărnuțiu și George Barițiu. Secretar al adunării a fost canonicul Timotei Cipariu.

Catedrala este înconjurată din trei parți de clădirile fostei mănăstiri „Sfânta Treime”, operă a arhitectului vienez Martinelli. Mănăstirea a fost construită între anii 1731 si 1747, cu ziduri groase și bolturi arcuite. În această mănăstire au fost deschise in 1754 PRIMELE ȘCOLI ROMÂNEȘTI.

Aceste clădiri, monumente istorice, a căror temelie a fost pusa tot de episcopul Inochentie Micu Clain, au aparținut călugărilor bazilicani.

În clădirea din dreapta catedralei s-a deschis la 11 decembrie 1754 prima școală sistematică superioară din țară cu limbă de predare română, numită „Școala de obște”, cu

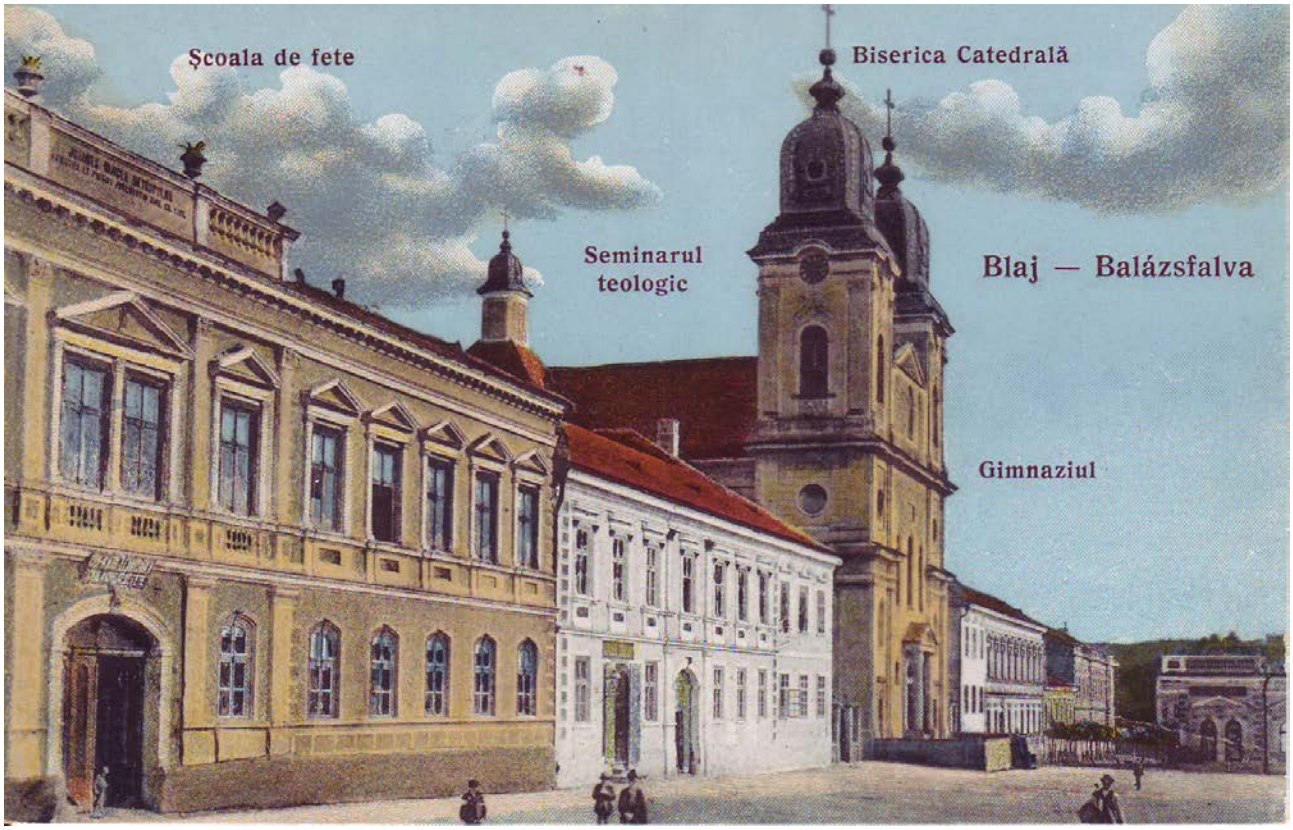
scopul de a contribui la dezvoltarea culturală a poporului. În prezent, aici funcționează Liceul Tehologic „Ștefan Manciulea” și Liceul Sfântul „Vasile cel Mare”. În contiunare se află o

cladire mai nouă, vechiul internat de baieți numit si „Internatul Vănean” (a fost ridicat sub episcopul Vancea); în acest moment adăpostește Centrul de Plasament Familial.

Pe clădirea din stanga catedralei se află o placă comemorativă care arată că ” Aici a fost găzduit ca elev marele poet Mihai Eminescu, in anul 1866”; actualmente, aceasta clădire este sediul Facultății de Teologie Greco-Catolică și al Seminarului Arhidiocezan Greco-Catolic.

Școlile Blajului sunt cele mai vechi școli sistematice de un grad mai înalt cu limba de predare română a învatământului românesc; printre ele se numără si Colegiul Național „Inochentie Micu Clain”. După episcopul Pavel Aron, un al doilea întemeietor de școli

blăjene este Mitropolitul Dr. Vasile Suciu. Lui i se datorează cele mai impunătoare edificii școlare din Blaj, situate pe strada Simion Bărnuțiu sau pe strada ce ii poartă numele. Cladirea care găzuiește actualmente Colegiul Național „Inochentie Micu Clain” a fost construită in perioada 1924-1929, din donațiile ce proveneau din fondurile foștilor elevi (in semn de

apreciere), la care s-au adăugat contribuțiile Bisericii Greco-Catolice și ale statului. Clădirea este cunoscută și astăzi sub numele de ”Institutul Recunoștinței”.

La Blaj se află cea mai veche grădină botanică din lume amenajată pe langa Liceul Tehnologic ”Ștefan Manciulea”. Datează din 1881 și se întinde pe o suprafață de 9 hectare.
În trecut, în gradina botanică de la Blaj se găseau peste 500 de specii de arbori din 100 de familii. Mai mult de jumătate din suprafața acesteia este deținută de sectorul sistematic și de cel oranmental, in rest, de arbori (conifere și foioase rare), la care se adaugă si o seră cu plante exotice.

La intrarea in grădina se aflau sectorul ornamental, urmat de sectorul sistematic, in partea dreaptă monocotiledonatele, iar in stânga dicotiledonatele. Un loc important în incinta grădinii botanice din Blaj îl ocupau plantele din zona spontană specifică zonelor Târnavelor, atat plante de stepă și silvostepă, cât și plante specifice pădurilor de foioase.

Aproape jumătate din grădină a fost ocupată de către sectorul ornamental și sectorul sistematic, restul grădinii fiind acoperită de sere, răsadnițe și pădure.
În prezent, rezervația botanică de noua hectare mai deține specii de arbori, printre care ginkgo

biloba, copacul lalea, salcâm japonez, scoruș, dud, tei, magnolia.

Grădina botanică din Blaj a fost declarată de Consiliul Județean Alba, în anul 1999, arie protejată de interes local si regional.

Ținand cont ca a fost prima grădină botanică din lume cu cele mai rare specii de plante, aceasta trebuie întreținută și protejată pentru a nu se degrada in timp si mai mult.

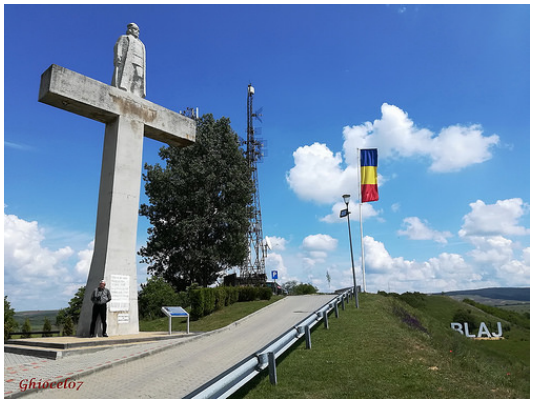
Străjuind înspre nordul orașului, pe un deal înalt si vizibil din oricare punct al Blajului, se află un monument stilizat reprezentând evenimentele de la 1848 când, pe durata Adunării Naționale, aici a staționat o legiune de moți care, în frunte cu Avram Iancu au supravegheat Câmpia Libertății.

Crucea lui Iancu inițială are o inălțime de patru metri si a fost ridicată in semn de recunoștință față de fapta filantropică a episcopului Bob, care, in timpul foametei de la 1815, a ars toate hârtiile datornicilor săi de la sate, cărora le împrumutase bucate.

De acel monument se leagă și momentul de la 1848, de altfel nimeni nu-i va spune altcumva decat ”Curcea lui Iancu”, iar dealul pe care se află se numește ”Dealul Crucii”. Crucea a fost aruncată în aer în anul 1908. Aceasta a fost refăcută dupa modelul original în anul 1915. Fragmente din aceasta sunt pastrate și în prezent la Muzeul de Istorie „Augustin Bunea” din Blaj.

Vizitatorii au parte de o panoramică frumoasă asupra orașului, aceasta fiind luminată

și accesibilă și pe timp de noapte.

În lunca Târnavei Mari, situată în spatele școlilor și a catedralei, se află câmpia unde a avut loc Marea Adunare Națională de la 3-15 Mai 1848. Tot aici, în anul 1911 a avut loc semicentenarul Astrei, la care au luat parte numeroși literați, oameni de știință si cultură, timp in care domnia sa Aurel Vlaicu zbura deasupra tuturor cu avionul sau personal.

Ansambulul monumental „Gloria” care domină Câmpia Libertății a fost inaugurat în anul 1977. La baza monumentului propriu-zis este încrustat istoricul mesaj: „ Noi vrem să ne unim cu țara!”.

Cel de-al treilea monument al ansamblului este constituit de 3 statui din bronz care întruchipează trei fete care țin deaspra capului cununi de laur, ce simbolizează cele trei țari românești: Țara Românească, Moldova si Transilvania. În formă de semicerc, în dreapta și stânga monumentului se află „ Aleea Revoluției”, o suită de 26 de brusturi din bronz, reprezentând pe cei mai de valoare cărturari și revoluționari din țările românești.

Bibliografie:

1. Brad, Ion, 2004, Blajul nostru cel de toate zilele, editura Pegassus Pres, Blaj;
2. Brad, Ion, 1986, Blajul-Vatra de istorie si cultura, Compendiu de scrieri istorice, editura Albatros, Bucuresti;
3. Buza, Mircea, 2010, Toponimia Vaii Tarnavei si afluentilor ei intre Blaj si Mihalt, Comunicari stiintifice, IX, p. 386-390, Medias;
4. Chindris, Ioan, 1998, 1848.Blajul si amintirea revolutiei, editura Astra, Despartamantul “Timotei Cipariu”, Blaj;
5. Tatai-Balta, Cornel, 2000, Din arta si cultura Blajului, editura Altip, Alba Iulia;
6. Tatai-Balta, Cornel, 2002, Blajul in imagini, editura Altip, Alba Iulia.

ANEXE

Statuia în perioada comunistă – cu textul “şters”	Statuia în perioada actuală- cu textul integral

ROMANIA, FAMILIA NOASTRA!

Prof. coordonator: Marginean Ioana Melania
Elev: Panazan Dan
Liceul Tehnologic „Stefan Manciulea” Blaj

1918 este anul care a marcat România din punct de vedere ideologic, politic, social, cultural și economic. Pentru tot neamul românesc este anul în care toate luptele, toate suferințele, toate pierderile și toate lacrimile adunate de-a lungul timpului și, mai ales din Primul Razboi Mondial, au luat sfârșit.

Acest an este cel mai frumos și cel mai memorabil din istoria românilor, deoarece, dupa atâta timp în care au fost despărțiți unii de alții și au suferit zi de zi timp îndelungat, astăzi, de 1 decembrie, au reușit cu puterea de la Dumnezeu și cu iubirea lor pentru țară și familie să se adune și să se unească.

Iubirea românilor pentru țară și pentru familie a fost pusă la încercare și, chiar dacă au fost cuceriți și stăpâniți de dușmani și de străini, iubirea sinceră ce o au în suflet unul pentru altul le-a dat puterea să rupă lanțurile cu care au fost înlănțuiți, să se ridice din întuneric și să lupte pentru libertate, pentru casă, pentru familie și pentru țară. Chiar dacă nu au avut arme scumpe, echipamente și dotări sofisticate i-au învins cu cea mai puternică și mai prețioasă armă din lume și anume, „ iubirea”.

Sunt sigur că vă întrebați cum de iubirea este o armă de război? Iubirea nu este o armă de război, iubirea este cel mai frumos și mai plăcut sentiment din lume: ea este viață și speranță.

“ Unirea” este arma de care românii aveau nevoie pentru a scăpa de invadatori și cuceritori pentru că numai uniți au puterea să lupte și să învingă dușmanii.

Strămoșii noștri au reușit prin lupte și prin ani întregi de muncă și speranță să pună mâna pe acea armă și să ne salveze pe noi, să nu suferim și să nu trecem prin ce au trecut ei.

Centenarul Marii Uniri înseamnă o sută de ani de la Marea Unire: provinciile surori Basarabia, Bucovina și Transilvania s-au unit atunci cu Țara Românească și Moldova.

Timp de o sută de ani, în fiecare an, de 1 decembrie, românii din toate colțurile țării se strâng la Alba- Iulia pentru a sărbători și cinsti Unirea.

1 Decembrie este ziua in care strămoșii noștri au înfăptuit Marea Unire și au format Romania Mare. Cât de mult ne iubește Dumnezeu și cât de mult ne-au iubit strămoșii noștri, încât au luptat pâna la sânge ca familia noastră să se unească și să fie mai puternică!

Se spune că “ cine se aseamănă se adună “, iar românii se aseamănă între ei prin obiceiuri și tradiții, prin glasul lor melodios, prin limba lor frumoasă și prin sângele care le curge prin vene.

Marea Unire a fost “ destinul “ pe care românii au reușit să îl îndeplinească și astăzi de, 1 decembrie, să îl cinstească prin jocuri și dansuri populare, parade militare, flori și cântece tradiționale – toate specifice neamului românesc.

Încă de la crearea omului de către Dumnezeu , viața a fost o luptă dură și sângeroasă; lupta pentru supraviețuire încă de- atunci a existat, iar în goana după bani și avuție, familii peste familii s-au destrămat. Au trecut zeci si sute de ani în care românii au fost separați și stăpâniți de alte popoare, dar cu timpul totul s-a schimbat, chemarea sângelui pe toți i-a adunat, iar astăzi ei sărbătoresc “ Unirea “ și plâng de fericire că și-au găsit familia.

Astăzi, de 1 decembrie, se împlinesc o sută de ani de Unire, o sută de ani de iubire, o sută de ani de înțelegere, o sută de ani de respect și, mai ales, o sută de ani de când noi am devenit o familie.

România este mai mult decât o țară. România este mama noastră! Ea ne iubește, ea ne adăpostește, ea ne hrănește și noi, copiii ei, o iubim așa cum este. Oriunde ai pleca în lume, nu

uita, române, că generații după generații au murit ca România și tu să fii bine și, oriunde ai pleca, ține în minte și în suflet că Romania este și va fi mereu casa ta.

Pe unde mergi în România ai să vezi sate, orașe și case frumoase, dar numai Blajul îți poate spune cu adevărat ce înseamnă să fii român simplu, cu sufletul pur și curat.
Acest oraș este semnificativ , el este inima României și reprezintă prin felul său de a fi istoria și trecutul românilor din acea zonă.

Orașul Blaj aparține de județul Alba și este situat în Valea largă a Râului Târnava Mare , râu cu aspect de culoar, ce separă Dealurile Târnavelor de Podișul Secașelor. Datorită celor două râuri, Târnava Mare și Târnava Mică care străbat orașul, prin confluența lor s-au format lunci întinse, terase dezvoltate și dealuri domoale care au condus la condiții optime de dezvoltare a așezărilor omenești.

Ca suprafață Blajul nu este un oraș mare, dar este foarte semnificativ pentru poporul roman deoarece are o istorie si o frumusețe aparte. Fiind un oraș mic și modest, Blajul a reușit prin multă muncă și perseverență să păstreze imaculat fiecare obiect, clădire și document din istoria formării sale și a românilor.

Oamenii sunt foarte harnici și iubitori, mândri că vorbesc această limbă frumoasă și că au aceste tradiții și obiceiuri. Blăjenii sunt un exemplu pentru toată România pentru că, desi nu dispun de resurse financiare enorme, din dragostea ce o au pentru țară și pentru români ei reușesc să păstreze ordinea și disciplina în oraș. Este considerat unul dintre cele mai frumoase și cele mai curate orașe din România și, plimbându-vă pe străzi, veti putea simți iubirea cu care a fost construit de strămoșii noștri.

Cum este orașul așa este și sufletul oamenilor, iar Blajul este atât de frumos, de liniștit și de curat, exact ca sufletele românilor. Acest oraș descrie perfect și clar viața neamului românesc încă din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Strămoșii noștrii s-au ocupat cu creșterea animalelor, cu agricultura și, mai ales cu munca care reprezintă românul și anume, păstoritul.

În acele perioade ei au trăit din aceste munci agricole, au trăit modest, dar cu sufletul bogat, mereu cu Dumnezeu în suflet și în minte.

Cele mai mari personalități și cei mai învățați oameni ai României s-au născut în Blaj. Unii dintre ei doar au trecut prin acest oraș și, fascinați de ceea ce au văzut, au rămas în el. Printre aceste mari personalități și oameni învățați se număra: Simion Bărnuțiu, Ioan-Inocențiu Micu-Klein, Timotei Cipariu, Vasile Suciu, marele poet Mihai Eminescu și mulți alții pe care îi puteți vedea în Piața 1848 din Blaj, piață ce a fost proiectată de arhitectul vienez Martinelli, un fel de piazza San Pietro a Vaticanului. Oamenii, ca semn de recunoștiință, le-au ridicat statui și le-au prețuit lucrările într-un muzeu.

În secolul al XVIII-lea Blajul a jucat un rol foarte important în dezvoltarea limbii române și a gramaticii, astfel că în această perioadă a fost considerat centrul cultural al românilor din Transilvania .

De-a lungul timpului Blajul a primit multe nume, cum ar fi: Sionul Românesc, Orașul luminilor ardelene , Orașul Școlilor românești .Dar nici unul dintre aceste nume nu se potrivea și, în 1866, Mihai Eminescu dă numele Blajului ca fiind ‘’Mica Romă’’, comparand astfel Blajul cu Roma și cu Vatican. După felul cum arată și după istoria formării sale, putem spune că Blajul este “copilul’’ Romei si al Vaticanului.

Nu există loc în Blaj unde să nu vezi o cruce. Crucea este simbolul acestui oraș si ne arată credința și puritatea oamenilor.

Ei au construit biserici înalte pentru a arăta cât de mare este Dumnezu. Dacă vă gândiți să vizitați Blajul, să nu uitați să vizitați Catedrala Sfânta Treime, Biserica grecilor, Catedrala Sfânta Maria și multe alte biserici frumoase și vechi de sute de ani.

Cea mai veche grădină botanică din lume o găsiți la Blaj, iar în această minunată grădină veti putea vedea cele mai rare și cele mai frumoase specii de plante și arbori, printre

care Stejarul Unirii care a fost plantat în 1928 cu ocazia a zece ani de la actul Unirii, Magnolia Coleus, Sorbus Aucuparea(Scoruș), Tilia Tomentosa (tei), Aesculus Hippocastanum(castan) și multe altele.

Această grădină botanică a fost fondată de Alexandru Uilăcan, Ioan Popu-Câmpeanu, Ambrosiu Cheteanu, Alexandru Borza și Codău Octavian, iar astăzi grădina este îngrijită de elevii Liceului Tehnologic ‘’Ștefan Manciulea’’, la îndrumarea dascălilor.
România este o țară frumoasă care merită să fie vizitată.

BIBLIOGRAFIE

1. Brad, Ion, 2004, Blajul nostru cel de toate zilele, editura Pegassus Press, Blaj;
2. Brad, Ion, 1986, Blajul- Vatră de istorie și cultură, Compendiu de scrieri istorice, editura Albatros, București;
3. Buza, Mircea, 2010, Toponimia Vaii Tarnavei si afluentilor ei intre Blaj si Mihalt, Comunicari stiintifice, IX, p. 386-390;
4. Chindris, Ioan, 1998, 1848. Blajul si amintirea revolutiei, editura Astra, Despartamantul „Timotei Cipariu”, Blaj;
5. Tatai-Balta, Cornel, 2000, Din arta si cultura Blajului, editura Altip, Alba Iulia;
6. Tatai-Balta, Cornel, 2002, Blajul in imagini, editura Altip, Alba Iulia.

CAPACLIA - SATUL STRĂBUN

PROF. BERINDEIE LOREDANA - ELENA,
FLORENȚA SIMION, ELEV ÎN CLASA A IX-A
LA LICEUL TEHNOLOGIC ”ȚARA MOȚILOR” ALBAC

DIN LOCALITATEA CAPACLIA, RAIONUL CANTEMIR, REPUBLICA MOLDOVA

„ Dumnezeu este aici, pe pământ, cea mai populară dintre fiinţe. În mijlocul câmpului, ţăranul îşi ridică ochii spre cer şi, printr-o mişcare simplă, ca şi inima sa, le arată copiilor pe Dumnzeu. Sărmanul îl cheamă, muribundul îl strigă, cel rău se teme de El, cel binevoitor îl slăveşte, regii I se închină, armatele îl pun în frunte. Victoria - Lui îi aduce laudă. Înfrângerea în El caută ajutor. Nu este timp, nu este loc sau împrejurare unde Dumnezeu să nu fie chemat şi unde să nu Se arate „ (Henri Lacordaire), lucru care se aseamănă foarte mult atât cu istoria satului meu, cât și cu istoria neamului meu, ce s-a ridicat din greu, trăgând dupa el o intreagă istorie și nenumărate obiceiuri.

Foto : Localitatea Capaclia, dinspe Codrii Tigheciului.

Capaclia este un sat și o comună din Raionul Cantemir, ce are o populaţie de peste 2.400 de locuitori, situat la 15 km de poalele Codrilor Tigheciului, pe partea dreaptă a șoselei Cantemir-Comrat, la o depărtare de 74 km de județul Cahul și 105 km departare de Chișinău, fiind unicul sat din comună cu același nume, având o suprafață de circa 2.32 km, cu un perimetru de 9.28 km.

Dicţionarul statistic al Basarabiei, editat în 1923 la Chişinău, constată scurt şi clar faptul că acest sat a fost "întemeiat în 1783". Bătrânii susţin, însă, că satul lor, cu numele Poiana-Răzeşi, exista încă din perioada lui Ştefan cel Mare, adică în 1470. Cert este că, timp de trei veacuri pe aceste meleaguri au hălăduit triburi încârdăşite de tătari şi de otomani. În 1803 Capaclia-Răzeşi număra 32 de case şi bordeie. Numărul românilor băştinaşi din Capaclia s-a redus de la 160 (în 1803) pînă la 120 (în 1809). La 1 noiembrie 2000 în cele 738 de gospodării de aici trăiau 2.411 cetăţeni, în marea lor majoritate români. Fiecare ţăran îşi are cota echivalentă de pământ, în mărime de 1.60 ha. În anul 2018 Capaclia are 2140 de locuitori.

În pădurea din preajma Capacliei se află izvorul Fântâna Zânelor, învăluit de taine şi legende. Acum doi ani, mai la deal de izvor a fost pusă piatra de temelie a Mănăstirii din Codrii Tigheciului, a doua în zona de sud a Republicii, la construcţia căreia participă activ enoriaşii din Capaclia şi din satele vecine. Clopotele vor chema în curînd credincioşii în faţa altarului, la prima slujbă de inaugurare.

Foto : Izvorul Fântâna Zânelor.

Foto : Fântâna Zânelor.

Compoziția din câmpul verde reprezintă o fântână heraldic protejată de Zâna Pădurii și de Zâna Florilor, invocând un loc pitoresc din moșia localității - izvorul din pădure cunoscut sub denumirea de Fântâna Zânelor fiind foarte îndrăgit de săteni.

Crucea recruciată de aur, care surmontează fântâna heraldică, invocă un alt microtoponim local- *La Cruci*, locul unde probabil a existat cândva o mănăstire. Poziția crucii este aleasă ca fiind una protectoare și dominând substratul mitic precreștin.

Denumirea Capaclia provine de la un antroponim de origine turco-tătară Capaclî (în turceste Kapaklî, de la Kapac- „capac” + sufixul ”li”), însemnând în sens propriu ”cu capac”, iar în sens figurat- “închis, tainic, secret”. Aplicat antroponimului, sensul figurat este cel mai probabil și poate fi interpretat ca om închis, misterios, secretos. Pentru a simboliza această idee s-a apelat la o tradiție antică romană, cunoscuta din expresia ”sub rosa”- “sub protecția trandafirului”, însemnând ”în mod foarte confidențial”. Trandafirul ”de taină”, foarte potrivit cu firea locuitorilor satului este apropiat de Capaclia, un alt motiv ar fi și acela că ani de zile familia Rosetti a deținut stema binecunoscută.

Stema familiei Rosetti.

Tradițiile și obiceiurile din zona Moldovei sunt unele dintre cele mai frumoase și emoționante obiceiuri cu care ei se mândresc. Datinile respectate cu sfințenie la Craciun, Paște, Anul Nou, Marțișor, nuntă sau la oricare eveniment important de peste an, reprezintă moștenirile lăsate de strămoșii nostri spre a fi transmise din generație în generație. Dacă în multe zone ale țării băieții sunt cei care dăruiesc marțișorul, în unele zone din Moldova obiceiul este inversat – fetele sunt cele care dăruiesc simbolul primăverii baieților.

Sărbătoarea Crăciunului este praznicul încununat cu cele mai multe tradiții și rituri populare. Pentru sătenii locului, nu există Crăciun fără post – care începe odată cu Lăsarea Secului –, colinde ori bucate tradiționale din porc (caltaboși, cârnați, piftie, sărmăluțe, poale-n

brâu, dar și plăcinte moldovenești sau cozonac). În ziua de Crăciun, mesele sătenilor trebuie să fie pline cu preparate tradiționale pe care gospodinele le pregătesc cu mare sfințenie și harnicie în Ajun.

Și în Capaclia se respectă datina împodobirii bradului. Unele gospodine încă mai apelează la un obicei străvechi – ornatul casei cu plante – busuioc, ochișe, măghiran, bumbișor (purtătoare de noroc și menționate frecvent în colindele lor).

Aici, colindatul este una dintre tradițiile cu care localnicii se mândresc cel mai mult. Freamătul pregătirilor pentru urat începe cu multe săptămâni înaintea Ajunului, atunci când tinerii se adună împreună și încep să pună la cale tot ritualul străbun. Există o planificare în detaliu a numărului de colinde și colindători, a alegerii lor, dar și a pregătirii costumelor populare. Se stabilește dinainte traseul pe care-l vor parcurge, astfel încât nici o casă să nu rămână necolindată. Urările și vestirea Nașterii Domnului sunt răsplătite de săteni cu nuci, colaci sau mere.

Costume populare din Capaclia

Tradiția spune că în Ajunul Crăciunului nu se dă gunoiul afară din casă și nici nu se împrumută lucruri. Fetele nemăritate au șansa să își vadă ursitii în vis dacă pun noaptea la fereastră bucățele mici din toate bunătățile pregătite pentru sărbătoare.

Principala tradiție la trecerea dintre ani revine tinerilor și copiilor. Aceștia sunt responsabili cu vestirea Anului Nou printr-o mulțime de jocuri și colinde specifice zonei: jocul caprei, ursului sau căiușului.

Obicei din seara de Ajun -Capra

Capra (*Mersul cu capra*) este numele dat unui dans tradițional românesc practicat de Anul Nou. Este executat de un flăcău mascat în chip de capră și îmbrăcat cu un cojoc pe dos. *Capra* și însoțitorii ei umblă din casă în casă, dansând la ușa fiecăruia în prag de Revelion. Acest obicei a fost menționat prima dată în *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir, ținându-se cu sfințenie și în zi de astăzi, de către toti tinerii Capacliei.

Acesta este satul meu natal, sat care pentru mine și pentru multi alți prieteni de-ai mei reprezintă acasă și tocmai când plec de acasă, plec mereu cu un gol, căci știu că-mi va fi dor și știu că-i va fi dor. Îl las în urmă și o umbră de tristețe se așează pe chipul meu, așa cum simți când te desparți de cineva drag inimii. Și, când mă întorc, îl găsesc neschimbat, mereu la fel de primitor și plin de dor.

BIBLIOGRAFIE :

- Dimitrie Cantemir, 1973, *Descrierea Moldovei*. Postfață și bibliografie de Magdalena Popescu. Editura Minerva, București.
- Dimitrie Cantemir, 2007, *Descrierea stării de odinioară și de astăzi a Moldovei*, ediție critică de Dan Slușanschi, Institutul cultural român.
- Ion Țurcanu, *Republica Moldova, a fi sau a nu fi*, Editura Labirint, Chișinău, 2012.
- ***, 2007, *Dicționar de istorie a României*, Meronia.
- ***, 1923, *Dicționarul statistic al Basarabiei*, Chișinău.
- http://capaclia.md/index.php/istoria-capacliei. Accesat în 24 octombrie 2018.
- http://moldovenii.md/city/details/id/329. Accesat în 31 octombrie 2018.
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Capaclia,_Cantemir. Accesat în 29 octombrie 2018.

PARFUMUL DE EV MEDIU

PROF. MIRCEA COSMINA
AUTOR: GĂLĂȚAN RAMONA
COLEGIUL NAȚIONAL MILITAR „MIHAI VITEAZUL" ALBA IULIA

Doarme TOAMNA pe drumul orașului meu medieval... . Zăresc doar o felină cocoțată pe o stâncă, apoi, mai încolo, un cioban lângă o construcţie veche îşi mână din fluier mioriţele. Cetatea străveche pare un început de lume nouă ca-n Arca lui Noe, locul unde tot ceea ce este frumos ia ființă, locul unde profanul este etern, lumea pare mai mare, iar cerul, mai înalt.

Aşa mi se prioectează deseori în vis lumea acesta de dor şi poveste în care hangiţele cu flori în cosiţe te întâmpină reverenţios şi dau bineţe drumeţului obosit.

În față mi se deschid coloane gigantice, falnice porți ce îmi dezvăluie piața unei cetăți mirifice. Păşesc timidă, privesc uimită... unde am ajuns? Unde am călătorit? Ce zbor metafizic m-a adus pe aceste meleaguri?

Înaintez încet, umblând parcă fantomatic, și mă las cuprinsă de vraja acestei lumi ce mi se relevă. Trec pe sub Turnul cu Ceas care combină fericit masivitatea şi forța, cu avântul și aspirația spre înălțime și mă trezesc într-o atmosfera de Ev mediu, cu muzicanți animând mulțimile de oameni, cu trupe ambulante de teatru care fac infanţii să râdă cu gurile până la urechi, cu domnițe înveșmântate în rochii albastre, roșii, cu voalul argintiu și, bineînțeles, cavalerii care trec impozanţi pe ulițele cetățuii. Oare câte mituri ascunde? Fiecare răsărit aici este imens; soarele, ca o sprânceană colosală, se ridică de după linia neagră și ondulată a munților pentru a face loc contururilor străzilor înguste, întortocheate, atemporale. În culorile toamnei, lumea de aici are personaje, iar obiceiurile par ancestrale.

Din mijlocul mulțimii se aude o voce:

- Imediat e ora 18. Stați pe aproape, oameni buni!

Când orologiul bătuse ora exactă, figurinele așezate pe Turn parcă au urmat eternul proces al germinaţiei antropologice; lângă Zeița Păcii, care purta în mână o ramură de măslin și o trompetă, tobosarul dubla bătaia clopotelor lovind cu ciocanul din mâna dreaptă mica tobă de bronz. În cadru, îşi fac reverenţa două figurine mari, cu rochii albastre, în port săsesc, Dreptatea și Justiția, dar și motivul principal pentru care lumea acorda atâta atenție orei: cei doi îngerași - cel al zilei, care acum se pregătea să intre în turn, făcând loc celuilalt, care devenea pază pe timpul nopții.

Sonata sumbră a clopotelor din cea de-a opta zi a săptămânii mă chemă parcă în Împărăția divinității. Mă simt ca în biserică, îngerii parcă veghează toată această dispunere în care pulsează viața. Universul parcă așteaptă cu drag momentul de liniște în care amintirile se pot materializa, își pot potrivi ceasul cu timpul nevăzut pe care ceasul din turn îl ticăie neîntrerupt.

Simt nevoia să mă detașez de agitația mulțimii. Cotesc la stânga, urc pe străduța străjuită de casele zugrăvite în culori vii, ajung in dreptul Turnului Tăbăcarilor, mă opresc o secundă să îi admir modestia: e atât de impunător prin simplitatea sa! O iau la dreapta, lăsând în urmă și Turnul Cositorarilor și decid, subit, să merg la Biserica din Deal. Urc Scara Acoperită încet, treaptă cu treaptă, lăsându-mă orbită de cele câteva raze care își fac loc prin cele câteva crăpături ale acoperișului. Mă opresc bulversată; eram singura care urca, însă se auzeau atâtea voci. Mă uit sfioasă în jur, însă nu văd nimic... vocile persistă. Ascultă! Parca deslușesc voci de copii. Cât de voioși sunt! Rad, fac glume....Câtă magie răspândesc ei! „Probabil sunt elevi, merg la școală", mi-am zis eu. Mai urc câteva trepte, până acolo unde aerul parcă a prins iz de salvie și cuișoare. Mă las hipnotizată de intensitatea miresmei când, printre razele jucăușe, parca văd doi îndrăgostiți. Ce domniță frumoasă! Uite-i trubadurul! Ce

poezie frumoasă îi spune! Pe ce piedestal a ridicat-o! „Sigur o adoră!" şi ce frumos îi zâmbește ea, cât de frumos îi declară iubirea printr-o sinceră privire! Zâmbesc și eu, căci sufletul meu pare și el îndrăgostit. Clipesc și cei doi dispar, iar eu mă trezesc singură pe scările ferite de ploaia măruntă care se auzea căzând pe lemnul vopsit negru, obosit de la atâtea toamne prin care a trecut. Cobor uşor treptele şi mă las cufundată în misterul morţilor sasu vieţilor ce răzbate din rana adâncă a cimitirului umbros.

Poposesc la Biserică unde îmi îngădui să privesc credincioșii care stau cu capetele aplecate, smeriți, rostindu-și rugăciunile cu glas șoptit, cuvintele ajungând doar până pe vârful buzelor, după care se sting, lăsând loc următoarelor slove să devină ofrande. Am hotărât rapid că nici spaţiul acesta tainic şi mulţimea pătrunsă de miracolul transcendenţei pline nu poate servi drept lăcaș al sufletului meu, prea obosit de realitate. Pătrund pe străduța Școlii în atmosfera arhitecturii arhaice și simple, cu ulițe înguste și strâmbe, pavate cu piatră de râu și dau de o cărare simplă, făcută de pasul omului. Curioasă, mă aventurez în necunoscut, poate, poate găsesc și eu ceea ce sufletul meu de mult râvnește: puritate. Voiam să văd ceva adevărat, voiam să privesc un lucru, un peisaj, un gest în toată splendoarea lui, în toată sinceritatea. Ochiului meu profan se pare că îi lipseşte afinitatea esenţială: surprinderea acestei legături karmice pe care speram să o descopăr rătăcind. Mă interesez de toate sau nu dau importanţă amănuntelor care mi se perindă prin viaţă. Mă văd prinsă în dispoziţia generală a sufletului şi să simt purtată de un imbold puternic de a mă descoperi. Mi-am vârât nasul peste tot şi am uitat să iau decizii interioare.

Urc alene un deal, mă las învăluită de mirosul ierbii, las vântul care adie uşor să îmi ciufulească câteva șuvițe de păr. Ajung mai aproape de nori și mă las cuprinsă de vibrația naturii. Văzută de pe înălțimile din jur, Cetatea Sighișoarei pare o uriașă navă încărcată cu monumente, plutind deasupra acoperișurilor. Nu mă simt mai mare sau mai impozantă văzând totul de acolo, însă mă simt mai împlinită; era ca atunci când, copilă fiind, alergam zi de zi prin labirintul micii grădini a bunicii, descoperind cine știe ce plante nevăzute, vreun trifoi cu patru foi, crezând că viața mea va fi presărată de noroc, vreun trandafir în două culori ce tocmai sta să înflorească sau vreo roșie mai portocalie, puțin mai mică decât cele normale și cu un gust mult mai bun, căci era portocalie și era descoperită de mine.

De aici, totul părea atât de simplu. Totul părea un scenariu bine pus la punct, cu niște actori foarte implicați: meșteșugarii își vindeau produsele în Orașul de Sus, bărbații mergeau la muncă, se mai vedea câte o femeie lăsată cu treburi prin casă, copii care alergau prin fața casei jucând-se, oameni care, nemaiașteptând zorii, ieșeau pe Poarta Törle cu cirezile, cu turmele, indiferent de zi sau de anotimp. Cred totuşi că inexprimabilul există, că el se află camuflat în cuvinte, culori, în ceea ce visăm sau ne amintim din vieţile noastre anterioare, din evuri pe care le-am traversat odată cu poveştile bunicilor şi străbunicilor. Dacă aş încerca să descopăr în oglinda timpului ceea ce zace aici ca reflex al unui iz medieval, poate aş sta la răspântii să beau apă din izvorul nesecat al sufletului care nu s-a lăsat falsificat de modernitate.

Dar m-am îndepărtat de prea multă vreme şi am uitat de disciplina autonomă care mă poate împiedica să cresc.

Trebuia să învăţ mai bine *mersul îndărăt*!

Trebuia să mă întorc aici cu sufletul de copil!

Bibliografie:

1. Andreescu, Florin, 2010, *Sighisoara-amintiri medieval*, Editura Ad libri, Bucureşti.

TRADIȚIA ÎN FORME DE MANIFESTARE ARTISTICĂ

Concurs Național de eseuri „Identitate, patrimoniu și practici culturale”
Elev: **MARIA BALAN**
Profesor îndrumător: **CORINA DANIELA BOGHEANU**
COLEGIUL NAȚIONAL *ELENA CUZA*

TRADIȚIA ÎN FORME DE MANIFESTARE ARTISTICĂ

„Dar ce este tradiția?
O regulă de viață? O formulă?
Nu.
Tradiția este o adâncă neliniște.
Și ce este neliniștea, dacă nu făclia spiritului, dacă nu puterea care pune în mișcare conștiința. [...]
«Tradiție» nu înseamnă «reacțiune».
Tradiție înseamnă echilibru critic."

G. M. Cantacuzino - „Izvoare și popasuri"

Trăim într-o epocă a globalizării, într-o lume materialistă, în care uităm, de multe ori, să fim atenți la oamenii de lângă noi, uităm ce ne definește ca persoane. Comunicarea la nivel global pune accent pe trăsăturile comune și trece în planul secund diferențele, lucrurile care ne individualizează. Standardele după care ne ghidăm nu mai sunt unele care sa țină cont de aspirațiile și capacitățile proprii, ci sunt adesea formulate în campanii de marketing, generalizatoare și nu întotdeauna realizabile. În aceasta agitație, care își pune amprenta pe viața noastră de zi cu zi, e folositor să ne re-așezăm, să ne amintim cine suntem cu adevărat, să realizăm atât care sunt trăsăturile noastre personale, cât și care sunt valorile spirituale și materiale create de poporul român de-a lungul timpului, identitatea noastră culturală, de neam. Aceasta poate fi regăsită în toate aspectele vieții comunității românești: credință, mituri, așezări, locuință, port, cântece, dansuri și literatură populară. Asemenea oglindiri ale specificului național reflectă și lămuresc felul în care neamul nostru s-a așezat în istorie, felul în care a răspuns marilor întrebări pe care vremurile le-au adus în fața noastră. Cu siguranță, putem descoperi în acestea temeiuri particulare modalități pe care să ne sprijinim în căutările noastre personale.

În punctarea câtorva dintre aceste aspecte care dovedesc că ființa umană simte nevoia apartenenței la un areal propriu/național, aș porni pe urma lui Blaga care spunea că „veșnicia s-a născut la sat", încercând să ascult inima care bate „adânc în pământ undeva".

În primul rând, un rol important în cunoașterea adevăratei noastre identități naționale îl ocupă miturile fundamentale ale poporului, niște istorii sacre care relatează un eveniment ce a avut loc în timpul fabulos al „începuturilor", care povestesc cum s-a născut o realitate. George Călinescu vorbește de patru mituri populare românești, în care sunt ilustrate credințele ancestrale și modul de percepție a lumii. Aceste creații populare cristalizează felul de gândire și de viață al românilor. În timp, felul de manifestare exterioară s-a schimbat, din cauza tehnologiei, a influențelor străine, a modei etc., dar putem înțelege ideile și valorile profunde care stăteau la baza felului strămoșilor noștri de a fi, prin intermediul acestor legende.

Astfel, demn de menționat este mitul etnogenezei, „Traian și Dochia", care pornește de la o legenda populară din Moldova, din zona masivului Ceahlău, în cadrul căreia este prezentată fiica lui Decebal, care nu se poate despărți de pământul strămoșesc și se transformă în stâncă, alături de oile ei. Aceeași poveste este regăsită într-un colind ardelenesc de pe versantul vestic al Carpaților Orientali, care vorbește despre o ciută numita Ana Dochiana, care este urmărită de „Traian Voinicul" și se transformă în stâncă. Echivalente ale acestui mit se găsesc și la bulgari, sârbi, albanezi, greci. Prin urmare, am putea afirma că, globalizarea nu „ucide" neapărat specificul național, pentru că particularități ale acestuia se pot regăsi în alte forme, în alte culturi.

Al doilea mit este cel mioritic, ce surprinde credința oamenilor în Dumnezeu și în viața veșnică. De-a lungul timpului, un complex de relicte s-a adunat în „Miorița": ritualul ciobănesc de înmormântare, din colinde, tâlhăria ciobanilor vrăjmași, din balade, motivul

măicuței bătrâne, din legenda peregrinărilor zeiței Demetra, transferul din starea terestra în starea celestă, din mitul solului către Zamolxis. Acesta este, de asemenea, un mit al existenței văzută în ambele ei ipostaze: viața și moartea în mijlocul naturii, care se identifică cu nunta cerească, abstractă, surprinzând trecerea omului de la starea umană la cea divină.

Concepția noastră conform căreia creația este un rod al jertfei este redată în legenda meșterului Manole. În timp ce în creațiile balcanice asemănătoare, accentul cade pe drama soției constructorului, în spațiul românesc s-a păstrat, prin partea introductivă a baladei, neîntâlnită în niciun alt spațiu geografic, întreaga semnificație a mitului întemeierii prin sacrificiul maximal. De asemenea, și partea finala este specifică doar versiunii românești, transformând bocetul de jale în asumarea unui „rit de nemurire". În plan simbolic, prezintă sacrificiul ca mod de realizare a obiectivelor, iar în substratul său universal, face referire la similitudinea planurilor micro și macrocosmice.

Ultimul dintre miturile fundamentale călinesciene este cel al zburătorului, preluat din povestirile populare superstițioase și prelucrat în lirica cultă pașoptistă de Ion Heliade Rădulescu. El este observat în farmecele, vrăjile și descântecele de dragoste, dar are și echivalențe ritualice: zburătoria, obicei din Mehedinți, care marca trecerea de la simpatie la dragoste tinerească prin fugărirea fetelor de către flăcăi, care le prindeau și le sărutau. În literatura cultă, acest motiv este folosit pentru a surprinde concepția despre căsătorie și dragoste, care își face misterios apariția la trecerea de la vârsta inocenței la vârsta tulburărilor și a întrebărilor care copleșesc ființa.

Iată, deci, cât de grăitoare sunt toate acestea pentru oglindirea mentalităților și a atitudinilor poporului nostru față de eros, thanatos, existență, macrocosmos etc.

În plus, variațiuni ale acestor mituri apar și în basmele populare, un exemplu elocvent l-ar putea constitui alegerea drumului prin decizie paradoxală, Făt-Frumos fiind pus adesea să aleagă între doua variante absurde: „Dacă vei apuca la dreapta, te vei căi, dacă vei apuca la stânga, iarăși te vei căi.". Acest tip de problemă este existențială, a însăși condiției umane și se regăsește și în alte culturi și legende populare: „Alixăndria", unde alternativa este de a scoate mai mult sau mai puțin din interiorul unei peșteri, iar decizia este regretabilă în ambele cazuri, și „Lada minunata", poveste albaneză în care atât cel care cumpără cufărul, cât și cel care îl refuza regretă. În cultura românească, aceasta alegere are și o altă substanță, definind însăși istoria poporului nostru, trăitor într-un teritoriu aflat mereu sub amenințare externă și nevoit să aleagă între două alternative la fel de absurde și primejdioase: dacă te aliezi cu dușmanii te vei căi, iar dacă vei fi împotriva lor și ei vor învinge, vei avea de suferit.

În al doilea rând, bogăția de teme majore sau de motive particulare întâlnite în formele de manifestare artistică populare au fost și continuă să fie sursă de inspirație pentru mulți autori de artă cultă, fiind luate în considerare și valorificate, ca moștenire culturală importantă a neamului românesc. În răstimpuri, se naște un om de geniu, exponent al neamului său, capabil să realizeze o sinteză și să redea într-un mod unitar, folosit de atunci în colo, valorile culturii populare.

Cele doua tipuri de literatură, populară și cultă, au conviețuit multă vreme, născute din aceeași matrice mentală în stadiul arhaic al culturii și civilizației. Interrelația dintre acestea este, astfel, esențială, organică. Cu toate acestea, prima recunoștere a valorii literaturii populare a avut loc o data cu deșteptarea interesului scriitorilor romantici pentru creația folclorică. În cadrul acestui curent literar apar culegerile de basme și poezii inspirate sau culese din popor, în nuvele sunt valorificate teme, motive și credințe populare. Literatura fantastică romantică și preromantică apare datorită interferenței dintre dorința de a pătrunde în teorii necunoscute, neexplorate și legendele, poveștile superstițioase, miraculosul folcloric. Un alt aspect preluat de literatura cultă este limbajul, care nu mai este structurat după standarde și teorii lingvistice riguroase, ci valorifică oralitatea populară, oferind textului

plasticitate și expresivitate. Un exemplu elocvent este creația lui Creangă, care scrie adevărate pagini de literatura socială expuse cu haz și tâlc în graiul popular.

Preluarea din sfera populară nu este prezentă doar în cadrul literaturii, ci și la nivelul celorlalte forme de manifestare artistică, motivele și temele fiind transmise la nivel simbolic și în celelalte arte populare. Astfel, este subliniată încă o dată ideea că valorile folclorice au o mare importanță și se regăsesc în multe aspecte ale vieții noastre cotidiene.

În artele plastice, decorative, se identifică atât elemente prezente în ștergarele, covoarele pe care le făceau, în trecut, gospodinele, cât și teme specific populare, obiceiuri, superstiții. Și în arhitectură, casele boierești și reședințele de scaun sunt dezvoltări ale tipurilor de locuințe țărănești. Mai târziu, elemente ale arhitecturii boierești și ecleziastice sunt preluate și formează vocabularul stilului neoromânesc – varianta locală a stilului Art Nouveau de la nivel european.

Muzica simfonică cuprinde, datorită autorilor ca Enescu, Porumbescu și alții, linii muzicale și ritmuri specific populare românești.

Pe de alta parte, se observă specii literare specific populare, cum ar fi poezia ritualică, ce transpune în lirică trăirile colective. Ea are caracter sincretic și este integrată în ceremonialul care o motivează, fiind o expresie a credințelor și dorințelor comunității. Având valoare simbolică, are un rol important atât în viața acesteia, cât și în viața particulară a membrilor ei. Fiecare moment important pentru un om, nașterea, cununia, moartea, își are ritualul său specific, ce are efect asupra individului și asupra satului. Spre exemplu, cântecele ritualice de înmormântare, precum „Cântecul zorilor” sau „Cântecul bradului”, aveau rolul de a ajuta defunctul să se încadreze în lumea de dincolo și de a proteja comunitatea de influențele spiritelor malefice care și-ar fi făcut apariția în cazul nerespectării acestui obicei.

Doina este o formă de expresie a poeziei populare neritualice, care, neîngrădită de aspectele formale, este mult mai subiectivă și surprinde mai bine trăirile personale, permițând în același timp un grad mai ridicat de improvizație. Având un caracter personal, intim, se îndreaptă mai mult către experiențele proprii, abordând teme ca iubirea, înstrăinarea, revolta sau resemnarea în fața destinului, meditația asupra condiției umane. Din aceste forme de lirică populară reies ideile și principiile după care se ghidau țăranii.

Nu în ultimul rând, sunt importante sărbătorile calendaristice, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza, Paștele, care au propriile versuri caracteristice, regăsite sub formă de colinde și urări: „Steaua”, „Plugușorul”, „Sorcova”. Acestea au rolul de a marca un important eveniment în viața satului ortodox, prin urări de voie-buna, sănătate și belșug, dar și prin rememorarea evenimentelor aniversate. De asemenea, subliniind necesitatea și importanța vieții agricole pentru comunitate, se observa creațiile care însoțesc obiceiurile de seceriș, „Drăgaica”, „Lăzărelul” și „Cununa”, și ritualurile de invocare a ploii, „Scaloian” și „Paparude”. Specificul personal al acestor obiceiuri și ritualuri este evidențiat de diversitatea acestora și de varietatea formelor sub care apar, în funcție de zonă.

În concluzie, tradițiile și obiceiurile românești reprezintă forma de exteriorizare a credințelor și idealurilor pe care le aveau oamenii. Prin promovarea acestora, tinerii pot avea contact cu istoria neamului nostru, se poate crea un sentiment de apartenență la o comunitate, se poate cultiva limba, se poate dezvolta spiritul creativ prin reînsuflețirea unor meșteșuguri și tehnici străvechi. Cunoașterea tradiției noastre ne ajuta să ne raportam la popoarele lumii globalizate, atât prin înțelegerea specificului propriu, cât și prin descoperirea elementelor comune.

Valorile culturale naționale, transmise prin intermediul artelor, literaturii, muzicii populare și al elementelor preluate în formele manifestării culte, trebuie luate în considerare ca trăsătura personală ereditară a fiecărui român. În problemele noastre individuale ne putem sprijini pe identitatea comună la nivel de neam, pe felul raportării la lume, la Dumnezeu, la alteritate, păstrată din timpuri străvechi.

ORAȘUL MEU ÎN MAREA UNIRE

Profesor: Prună Nicolae
Elev :Căpitănescu Mario
Colegiul Național Traian

Începând cu anul 2014 si până in anul 2018 Europa și întreaga omenire comemorează împlinirea unui secol de la ceea ce istoria universală a consemnat a fi fost Primul Război Mondial.

În primul rând, pentru România, pe lângă marile sacrificii pe care le-a adus un asemenea cataclism, Primul Război Mondial a avut și o parte pozitivă, văzută de unii istorici ca o minune, de vreme ce la încheierea sa, România a sărbătorit împlinirea visului secular al tuturor românilor, și anume făurirea statului național unitar, intrat definitiv în istorie sub numele de România Mare.

„Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că, desăvârșirea unității naționale, nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan țâșnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzii cu inteligență politică remarcabilă" (Florin Constantiniu-O istorie sinceră a poporului român).

La această înfăptuire fără egal au contribuit întreaga suflare românească, indiferent de statutul financiar, clasa socială si politică, nivel de cultură sau mentalitate.

Eu locuiesc în Drobeta Turnu Severin și pot spune cu mândrie că orașul meu este unul reprezentativ pentru România și Marea Unire. Oraș și port la Dunăre, Severinul este situat în câmpia Severinului, pe malul stâng al Dunării, la ieșirea fluviului din defileu, în apropierea Castrului Roman Drobeta. Istoria orașului începe în anul 1833 când Domnitorul Alexandru Dimitrie Ghica emite actul înființării orașului la cererea locuitorilor orașului Cerneți, capitala județului din acea vreme.

În al doilea rând, Severinul a avut o mare implicare în Marea Unire, prin faptul că l-a primit pe regele Carol I în 1866, astfel și-a asumat rolul de a contribui la unitatea românilor. Fiind oraș de graniță, legăturile au fost in special cu Banatul, regiune aflată sub stăpânire austro-ungară cu care se învecina, legăturile fiind ușurate de Dunăre, calea ferată și limba vorbită. Un exemplu este societatea culturală Doina , organizație cu caracter cultural și artistic înființată de Ioan Ștefan Paulian, Theodor Costescu și Constantin Armaș, toți profesori ai Colegiului Național Traian . Corul făcea vizite culturale în Banat, cu scopul de a apăra și conserva datinile și obiceiurile românești și, mai ales, promovarea și întărirea legăturilor cu românii din afara granițelor țării.

În timp, autoritățile locale au sprijinit construcția unei căi ferate ce făcea legătura cu românii din Austro-Ungaria. În același timp nimeni nu dorea legături financiare cu autoritățile austro-ungare deoarece se așteptau la un război .

Momentul a sosit în 1916 iar Severinul a fost singur în prima linie a luptei. „Războiul Mondial a afectat activitatea culturală odată cu intrarea României în război. Profesorii Liceului Traian au fost mobilizați în armată: lt.D.H..Iotta , lt.F.Stoenescu , slt.N.Mizicescu (prizonier cu Grupul Cerna), lt.C.Danciu (luat prizonier în luptele de la Jiu) și elevii din clasele terminale a VIII-a ."(Nicolae Prună-Istoria Colegiului Național „Traian").

Severinenii s-au înarmat și au plecat să elibereze Orșova de sub ocupația trupelor străine. Intenția plină de patriotism a severinenilor a fost înfrântă, iar pe dealul de lângă Orșova s-a construit mânăstirea Sfânta Ana, ca semn al curajului si patriotismului de care s-a dat dovadă. Eroii care au căzut în lupte au dat numele unor străzi din Severin (Str. Matei

Vasilescu-locotenent căzut în luptele de pe valea Cernei). După mai multe lupte pierdute în câmpia Severinului , orașul a fost ocupat de armatele Puterilor Centrale. Severinul intră astfel sub doi ani de ocupație germano-austro-ungară, iar cei care și-au arătat patriotismul au fost arestați, cum este și cazul ziaristului Iorgu Protopescu care a fost arestat de germani și internat în lagărul Golemo-Konar din Bulgaria pentru marșul „La Turda ”, marș ce face referire la

Unirea din 1600 sub domnia lui Mihai Viteazul , și îndemna românii la o nouă unire :

„La Turda, unde voievodul
Mihai cel brav a fost ucis,
La Turda, căci sosit-a vremea
Să-nfăptuim al nostru falnic vis .
Peste Carpați
Ne-așteaptă frații
De-atâtea veacuri subjugați……”

Directorul Liceului Traian, Theodor Costescu a comandat din Timișoara flori și copaci pentru parcul liceului. La încheierea războiului, elevii și profesorii liceului Traian au plantat în grădina liceului un stejar „ Stejarul Unirii ”, ce există și în prezent. În parcul Rozelor din oraș s-a construit un monument care să elogieze curajul, demnitatea și patriotismul românilor căzuți în luptele pentru întregirea neamului. Primul Război Mondial s-a încheiat cu unirea Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei, Crișanei, Banatului și Maramureșului la Țara Mamă.

În concluziei, Unirea a reprezentat împlinirea visului de secole al românilor de pretutindeni, vis ce a fost posibil datorită sacrificiului atâtor oameni care au căzut în lupte.

În anul 2018 pe data de I Decembrie românii sărbătoresc 100 de ani de unitate națională.

IDENTITATE,PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE

PROF.COORD. PALFALVI LOREDANA,
AUTORUL ESEULUI BEJENARU DARIA-IOANA,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 7 „ SF. MARIA” TIMIȘOARA

Identitatea națională,patrimoniul național și practicile naționale sunt lucruri care ne definesc ca țară,ca națiune.

Identitatea națională este totalitatea punctelor comune ale unor persoane care aparțin aceleiasi națiuni.Aceste puncte comune formează o caracteristică comună,care definește națiunea.Identitatea națională se referă la faptul că o persoană aparține unei națiuni,sentimentul acelei persoane care face parte dintr-o națiune. Identitatea națională poate fi asimilată și cu sentimentul național si conștiinta națională.

Aceasta este un sentiment și nu trebuie confundată cu naționalitatea care desemnează o apartenență. Identitatea națională reprezintă totalitatea valorilor pe care persoanele care fac parte dintr-o națiune le au și le respectă.

Dacă este să vorbim despre identitate în general,aceasta reprezintă un ansamblu de trăsături și date(ex. nume,cod genetic) care definesc o persoană.

Noi,românii,avem propria identitate națională ca si orice altă națiune. Fiind români,ne identificăm prin valori proprii. De exemlu,limba română. Aceasta este o limbă latină,iar toți românii o vorbesc. Apoi,ne tragem din daci si romani,o alta valoare a noastră. Avem o istorie și o cultură bogată.Drapelul țării reprezintă o altă valoare națională.

O importantă valoare a noastră este si ca facem parte din UE.

În ANUL CENTENARULUI, sărbătorim faptul că ne identificăm de 100 de ani ca fiind o națiune unită. Noi sărbătorim 100 de ani de la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 .

Patrimoniul cultural național este format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor,credințelor,cunoștințelor si tradițiilor naționale,indiferent de regimul de proprietate al acestora.

Din patrimoniul național fac parte,în primul rând, monumentele istorice. În tara noastră,cele mai multe monumente istorice se afla in București,2670. Printre acestea se

numară Lacul Tei,Situl arheologic „Str. Soldat Ghivan Nicolae”,Arcul de Triumf, Catedrala romano-catolică „Sf. Iosif”,Ateneul Român,etc.

Arcul de Triumf

Ateneul Român

De asemenea, in județul Iași se găsesc multe obiective turistice imporante cum ar fi Biserica „Sf. Dumitru”, Teatrul Național „Vasile Alecsandri”,etc.

Teatrul Național„Vasile Alecsandri”

Și județul Timiș are multe obiective turistice,printre care se numarș Catedrala Metropolitană din Timișoara si Opera Romană din Timișoara.

Catedrala Metropolitană din Timișoara

In patrimoniul național al României avem și multe castele renumite. Unul dintre ele este Castelul Huniazilor,renumit pentru arhitecura sa si pentru legende.

„ LEGENDA FANTÂNII

Se povestește despre această fântână că a fost sapată de către trei prizonieri turci pe care Ioan de Hunedoara îi ținea în castel. Ioan le promite celor trei ca îi va elibera dacă vor săpa o fântână cu apa bună. Prizonierii, animați de speranța eliberării, sapă în stancă timp de 15 ani și la 28 de metri adâncime reușesc să găsească prețioasa apă.

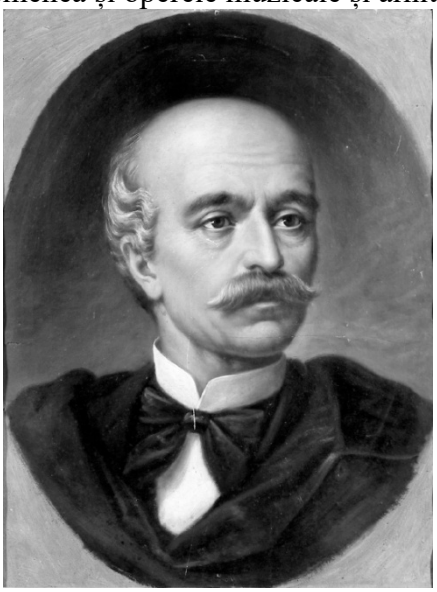
Numai că între timp Ioan murise iar soția sa, Elisabeta Szilagyi, a decis să nu respecte cuvântul dat de soțul său și nu îi eliberează pe cei trei turci, hotărând sa fie uciși. Prizonierii,

ca ultima dorință, cer permisiunea să scrie pe cheile fântânii o inscripție: „Apă ai, inimă nu”, ca un reproș pentru promisiunea facută si nerespectată.
De fapt, inscripția descifrată de Mihail Guboglu glăsuiește astfel: „Cel ce-a scris-o este Hassan, prizonier la ghiauri în cetatea de langă biserică”. Caracterele vechi arabe conținute de inscripție o datează la mijlocul secolului al XV-lea. Poziția actuală a inscripției este pe unul dintre contraforții capelei.”

De asemenea, patrimoniul național mai cuprinde și opere literare. Poeziile lui Eminescu,ale lui Vasile Alecsandri,George Coșbuc, Tudor Arghezi sunt doar câteva exemple din cultura vastă a României. De asemenea și operele muzicale și arhitecturale.

Practicile culturale se referă la obiceiurile si tradițiile,portul popular,etc. ale unei națiuni.În România, practicile culurale sunt deosebite.

Portul popular românesc este unul deosebit de frumos și la mare căutare in zilele noastre.

Obiceiurile si tradițiile populare românești sunt vaste,iar în general se referă la sărbători și la mâncare.

De Crăciun,femeile coc cozonaci si pregătesc sarmale. Oamenii se adună in familie iar copiii merg să colinde. Se împodobește bradul,iar dacă au fost cumințți,copiii primesc daruri de la Moș Crăciun.Înainte de Crciun,se taie porcul.

De Paști, se gătește drob si se vopsesc ouă.Oamenii merg la Înviere și copiii primesc cadouri de la Iepuraș.

De 1 Martie,fetele și femeile primesc mărțișoare.

În România,se obișnuiește ca în zilele de miercuri și vineri si înaintea sărbătorilor să se țină post.

ROMÂNIA ESTE O ȚARĂ CU O CULTURĂ BOGATĂ!

Surse :
1asig.ro
a1.ro
castelulcorvinilor.ro
cersipamantromanesc.wordpress.com
identitatearomaneasca.it
jamilacuisine
jurnalspiritual.eu
realitatea.net
reteteculinare.ro
retete.unica.ro
stiri.tvr.ro
voxeurop.eu
wikipedia.org

PROIECT CULTURAL
"COPILĂRIA UNEȘTE ROMÂNIA"

IDENTITATE, PATRIMONIU SI PRACTICI CULTURALE

Școala Gim. Nr. 7 „Sf. Maria", Timișoara
Prof.coordonator:Țundrea Marinela
Autor:Diana Cîrciu

În fiecare an, la început de decembrie, noi sărbătorim Ziua Națională a României. În acest an împlimin un secol de la Marea Unire, înfăptuită la 1 decembrie 1918. Anul 2018 este declarat anul Centenarului Marii Uniri, deoarece acum 100 de ani a avut loc realizarea celui mai frumos vis: unirea tuturor românilor . Sărbătoarea aniversează Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și unirea provincilor: Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș cu Regatul României, ceea ce ne face să medităm asupra valorilor si sensurilor culturale în definirea identității naționale.

România Mare s-a realizat datorită unirii tuturor provincilor istorice locuite de români în cuprinsul aceluiași stat național. Etapele preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor pe parcursul secolului al XIX –lea.

În preajma Centenarului mă încearcă un sentiment de bucurie, dar și de tristețe. De fericire, deoarece evenimentele care au avut loc acum 100 de ani, au condus către realizarea unui mare vis - întregirea României Mari. Dar și de amărăciune, pentru că în lupta de la Mărășești din vara anului 1917, au murit aproximativ 50 000 de soldați. În cele 50 de zile de lupte aprige,ostașii români au scris istoria cu jertfa sângelui lor.(anexa:1). În cadrul bătăliei de la Mărășești au fost o serie de acțiuni militare complexe desfășurate pe Frontul Român, în perioada 24 iulie/6 august-6 august/19 august 1917 în zona Vrancei între râurile Siret și Prut, rezultând eșecul ofensivei germane și stabilizarea frontului din zonă. Aceștia și-au sacrificat viața ca noi să avem o identitate , să putem fi recunoscuți și independenți în raport cu celalalte state.

Locuitorii acestei țări sunt solidari unii cu alții, fiind puternic legați de meleagurile pe care s-au născut. Putem vorbi despre patriotism sau dragostea pentru patrie și popor, fiecare dintre noi având o identitate etnică. Identitatea este stârns legată de patriotism ca sentiment de dragoste și devotement față de propria țară și popor. Identitatea reprezintă un ansamblu de date și trăsături prin care se individualizează o pesoana, făcând parte dintr-o națiune.

Națiunea este o mare comunitate umană, care se află pe același teritoriu, cu unitate istorică, lingvistică, culturală, economică și suverană. Identitadea națională a apărut în 1918, fiind strâns legată de sentimentul național și de conștiința națională. Astfel, poate fi înțeleasă drept capacitate a unui grup de a gândi despre sine că aparține unei națiuni. Juliana Mallart spunea:

„Nu există diversitate fără identitate, dupa cum nu există identitate fără diferență. " (Între două lumi).

Patrimoniul nu trebuie însă confundat cu patriotismul care este legătura pe care o are o persoană față de o țară și de o națiune din motive entice, politice, culturale sau de altă natură. În viziunea lui Mihai Eminescu "Patriotismul nu este iubirea țarâne, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară.''. Mihail Sadoveanu consisidera că „Patriotismul nu

înseamnă ura împotriva altor neamuri, ci datorie către neamul nostru, nu înseamnă pretenția că suntem cel mai vrednic popor din lume, ci îndemnul să devenim un popor vrednic.”. Fiecare poate avea opinia lui. Însă patrimoniul este totalitatea drepturilor și a obligațiilor cu valoare economică și a bunurilor materiale ce aparțin unei persoane fizice/ juridice. Patrimoniul se împarte in mai multe categorii, una dintre ele fiind patrimoniul național cultural.

Patrimoniu național cultural este format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietatea al acestora.

Principalele categorii de bunuri sunt:

- Patrimoniul construit;

Ca exemplu avem monumentele istorice.Unele dintre ele sunt: Cetatea Aiudului din Alba, Cetatea Alba Carolina , Biserica Sfânta Treime Alba Iulia –Maieri, Situl archeologic de la Alba Iulia, Situl archeologic “Orașul antic Tomis’’ de la Constanța, Situl archeologic de la Timișoara, Fortificațile cetații Timișoara, Castelul Corvinilor din județul Hunedoara, Ruinele de la Sarmizegetusa Regia, etc.

- Patrimoniul arheologic;

Acesta se referă la siturile arheologice. Ca exemple avem Situl arheologic de la Agrișul de Jos-Vatra satului, Situl arheologic de la Fegernicul Nou-“Valea Șișterea”, Fortificația medievală de la Cădaciu, Obiective eneolitice la Ilba, etc.

- Patrimoniul cultural mobil;
- Patrimoniul cultural imobil.

Patrimoniul României este unul variat, unic, alcatuit din munții Carpați, precum și din una dintre cele mai importante zone umede, și anume Delta Dunării. România deține 30% din specile de carnivore din Europa și de asemenea aproximativ 300 de mii de hectare de păduri virgine. Țara noastră ascunde o multitudine de minuni: locuri frumoase, monumente istorice, antice sau medievale, dar și monumente ale naturii neschimbate de secole. Ele sunt multe, dar doar câteva au fost incluse și recunoscute de UNESCO. Acestea sunt Delta Dunării (anexa:2) un adevărat monument natural deoarece găzduiește peste 300 de specii de păsări și 45 de specii de pești, multe dintre ele fiind foarte rare; așezările săsești cu biserici fortificate din Transilvania(anexa:3): Biertan, Câlnic, Dârjiu, Prejmer, Saschiz, Valea Viilor și Viscri; Mânastirea Horezu(anexa:4) ctitorită de Constantin Brâncoveanu la sfârșitul secolului al XVII-lea; opt biserici pictate din nordul Moldovei(Arbor, Humor, Moldovița, Sucevița, (anexa:5) Pătrăuți, Probota, Suceava și Gura Humorului; orașul vechi din Sighișoara care este cel mai important monument al culturii sașilor transilvaneni; bisericile din lemn din Maramureș (Bârsana, Budești, Poienile Izei, Ieud, Desești, Rogoz și Șisești) și fortarețele dacice din munții Orăștiei(Sarmizegetusa Regia, Costești Cetățuia, Costești Blidaru, Luncani Piatra Roșie, Bănița și Căpâlna).

Cultura Română cuprinde o multitudine de valori spirituale și materiale produse pe teritoriul țării noastre. Românii sunt singurul popor creștin–ortodox dintre toate popoarele latine. Acest fapt realizându-se sub influența tradiției bizantine și slavone. Folclorul românesc reprezintă totalitaetea creaților culturii spirituale românești. Românii au avut din toate timpurile o multitudine de obiceiuri, basme și poeme referitoare le dragoste, credință, regi, prințese și vrăjitoare. Tradițiile legate de perioade fixe din an sunt: colindele de Crăciun, Ursul și Capra; sorcova de Anul Nou, mărțișorul de 1 martie, etc.

Câteva dintre întrebările la care ar trebui să reflectăm sunt:

-Vă doriți ca România să evolueze? Dacă da, cum ați ajuta la realizarea acestui lucru?

-Credeți că sunteți un cetațean bun?

Anexa:1

Anexa:2

Anexa:3

Anexa:4

Anexa:5

Bibliografie:
Constantin Noica, Despre lăutărism , editura Humanitas 2007
Mărturi românești peste hotare , Virgil Cândea , editura Biblioteca Bucureștilor 2012
https://www.historia.ro
https://www.muzeulaltaruluiromanesc
https://www.europa.eu
https://www.romanialibera.ro
https://ro.m.wikipedia.org
https://www.cultura.ro
https;//www.centenarulmariiuniri.

MAREA UNIRE- UN VIS DEVENIT REALITATE

PROF. COORD. ROMAN ADRIANA
AUTORUL ESEULUI: COSTEA ANDREEA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 7 ”SFÂNTA MARIA” TIMIȘOARA

Suntem în anul 2018, an important pentru noi, românii, deoarece pe data de 1 decembrie, se vor împlini o sută de ani de la ” Marea Unire ” care a avut ca și rezultat ” România Mare”.

În așteptarea importantului eveniment care va avea loc pe 1 decembrie, devenim mai curioși în legătură cu trecutul istoric al țării noastre și mândri să folosim epitetul „ Mare”. Din totdeauna, românii au fost preocupați de identitatea lor, dar pentru a defini **identitatea** trebuie studiate câteva caracteristici ale acesteia: limba, originea, cultura și religia.

Limba română s-a format în două etape: în prima etapă, dacii din Dacia și Moesia au adoptat limba latină populară, folosind și cuvinte traco-dacice, iar în cea de-a doua etapă, în secolele al VII-lea și al XIX-lea, au fost incluse în limba latină cuvinte din limba slavă. Limba noastră a primit numele de ”limba română” înaintea formării statului România. Cel mai vechi document scris în limba română este ” Scrisoarea lui Neacșu” în anul 1521. În această scrisoare, scrisă în alfabetul chirilic românesc, Neacșu îl informa pe judele brașovean despre invazia turcilor asupra Ardealului și Țării Românești. Această scrisoare a fost descoperită de Nicolae Iorga. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a declarat oficial în anul 1862 înlocuirea alfabetului chirilic cu cel latin.

Referitor la **origine**, putem spune că poporul român s-a format la nord și sud de Dunăre (spațiul carpato-danubiano-pontic și Peninsula Balcanica), în provinciile Dacia și Moesia, având la bază dacii și romanii. La nordul Dunării, procesul de formare a pornit de la contopirea mai multor popoare, astfel: dacii și romanii, rezultând daco-romanii, apoi contopirea dintre daco-romani și slavi a avut ca rezultat românii. La sudul Dunării, tracii și romanii au format traco-romanii, iar din traco-romani și slavi au rezultat aromâni, meglenoromâni și istroromâni. Poporul român se poate defini ca un popor romanic format din trei elemente fundamentale: elementul vechi (traco-daco-getii), elementul cuceritor (romanii) și elementul migrator (slavii). El s-a format într-o perioadă îndelungată, o dată cu limba româna.

Cultura României cuprinde toate valorile materiale și spirituale produse pe teritoriul țării, ea situându-se la confluența a trei regiuni: Europa Centrală, Europa de Est și Europa de Sud-Est .În antichitate, cele mai mari influențe asupra culturii au fost din partea popoarelor slave (Bulgaria, Serbia, Ucraina, Polonia și Rusia). Astfel, cultura românească cunoaște o etapă în Evul Mediu denumită slavonism care a fost apreciat îndeosebi de categoriile conducătoare. Deci, românii au fost un popor romanic cu o cultură elitară slavonă, dar când au avut avut prilejul, au renunțat la slavonism. Apoi, influențe au fost și din partea grecilor din Imperiul Bizantin, a turcilor, a maghiarilor și a germanilor. Cultura modernă româna s-a dezvoltat în ultimii 250 de ani, ea fiind influențată de cultura franceză și germană.

Religia a fost ortodoxă, românii fiind singurul popor romanic de credință răsăriteană numită, de la o vreme, ortodoxă. De multe ori s-a spus că poporul român s-a născut creștin, dar această afirmație are nevoie de întăriri. Creștinarea românilor nu a fost făcută la o anumită dată sau prin decizia unei persoane, ci ea s-a realizat treptat începând cu secolul al II-lea după Hristos, atunci când au venit la nord de Dunăre primii funcționari și militari romani, unii dintre ei fiind creștini. În anul 312, în secolul al IV-lea, în Imperiul Roman, credința creștina este legalizată. Astfel, creștinarea a devenit mai intensă. Mai târziu, biserica a fost organizată în formă canonică, modelul fiind luat de la bulgari. În timp, au fost multe încercări de a-i

atrage pe români spre alte religii, cum ar fi religia catolică, dar acestea au eșuat până la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Atunci, românii din Transilvania, aflați sub asuprire austriacă, au recunoscut autoritatea papei, dar și-au păstrat ritul bizantin și specificul credinței Ei nu au devenit catolici, ci au adoptat un cult hibrid, păstrând ortodoxia în Biserica Catolică. Ortododocșii fiind numiți greci, biserica hibridă rezultată a fost numită biserica greco-catolică.

Pentru a înțelege **numele poporului român,** este nevoie să studiem două substantive și anume, român și vlah. Observăm că cele două substantive sunt sinonime și reprezintă același lucru: locuitor al României, locuitor din stânga și din dreapta Dunării. Așadar, ”român” este numele pe care românii și l-au dat singuri și ”vlah” este numele pe care străinii l-au dat românilor. Din ambele nume se desprinde originea romana a românilor. Numele ”Țara Românească” provine din substantivul ”român”. Tot așa a fost numită Moldova în Evul Mediu, iar Ștefan cel Mare vorbește despre țara românilor de la sud de Carpați ca despre ”cealaltă țară românească”. Numele ”Țara Românească” este echivalent cu România, în special România Mare rezultată în urma Marii Uniri, eveniment petrecut acum o sută de ani la Alba-Iulia.

Unirea de la 1 decembrie 1918 a fost un eveniment așteptat cu nerăbdare de toți locuitorii provinciilor românești, ele unindu-se sub un singur nume, România. Este cel mai important eveniment din istoria României, ziua de 1 decembrie devenind ziua națională a țării noastre.

Un rol important în înfăptuirea Marii Uniri l-a avut Mica Unire din anul 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească sub numele Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești. Bazele au fost puse în anul 1848 când s-a realizat uniunea vamală dintre Moldova și Țara Românească, în timpul domnitorilor Mihail Sturza și Gheorghe Bibescu. Pe 7 octombrie 1857 în Moldova și pe 8 octombrie 1857 au fost convocate adunările ad-hoc cu scopul ca populația să își exprime voința cu privire la organizarea Principatelor. Aceste adunări erau alcătuite din reprezentanți ai marii boierimi, ai bisericii, ai burgheziei și ai țărănimii clăcașe. Convocarea adunărilor ad-hoc a avut drept rezultat votul favorabil unirii ambelor țări, ceea ce a dus la Convenția de la Paris din 1858, aceasta fiind o înțelegere între Marile Puteri care a acceptat unirea dintre cele două țari. Procesul unirii s-a încheiat prin alegerea colonelului moldovean Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al ambelor principate, la 5 ianuarie 1859 în Moldova și la 24 ianuarie 1859 în Țara Românească.

O altă etapă importantă în realizarea Marii Uniri a fost dobândirea independenței în urma războiului din anii 1877-1878. Acest război numit Războiul de Independență al României a constat în participarea Principatelor Unite la războiul ruso-turc. La finalul acestui război, România a obținut independența față de Imperiul Otoman. Pe 4 aprilie 1877, Principatele Unite și Imperiul Rus au semnat tratatul de la București prin care trupele ruse aveau dreptul să tranziteze teritoriul României în drumul spre Balcani.

Pe 4 august 1916, România prin Ion I. C. Brătianu, semnează Convenția de la București cu puterile Antantei (Marea Britanie , Franța, Italia și Imperiul Rus). În urma acestei convenții, țara noastră are drepturi asupra teritoriilor din Austro-Ungaria locuit de români. Dacă România va intra în Primul Război Mondial, Transilvania, Banatul, Bucovina, Crișana și Maramureșul vor face parte din România. Era planificată o graniță cu 20-40 km mai la vest față de granița actuală între România și Ungaria.

În august 1916, România ataca Austro-Ungaria și ocupă multe localități: Orșova, Miercurea Ciuc, Brașov, Gheorgheni. Armata Română pierde bătălia cu forțele germane și bulgare, la Turtucaia. Imperiul Otoman, Bulgaria, Germania și Austro-Ungaria invadează Muntenia.

România pierde bătălia pentru apărarea Bucureștiului față de germani și austro-ungari. Temporar, capitala țării este mutată la Iași și se formează un guvern condus de I. C. Brătianu.

În decembrie 1916, nemții sunt înfrânți la Mărășești-Galați. Guvernul decide să mute tezaurul în Rusia. Revoluția rusă izbucnită în februarie 1917 va împiedica România să-și valorifice victoriile din vara acelui an. În aprilie 1917, SUA intră în război, susținând Antanta.

Pe 24 aprilie 1918, România și puterile centrale semnează Tratatul de la București. România revenea la granițele dinainte de război.

Comitetul Național Român se înființează la Paris pe 24 august 1918, Take Ionescu fiind președinte. El reprezintă interesele românilor din Austro-Ungaria.

Consiliul Național Român Central se mută la Arad în casa lui Ștefan Cicio Pop, în noiembrie 1918. Guvernele de la Viena și Budapesta recunosc acest Consiliu. El a avut un rol important pentru a impulsiona românii din Transilvania spre realizarea Unirii.

Consiliul Național Român Central alege Alba Iulia pentru a adăposti reprezentanții poporului român din două motive: pe 1 noiembrie 1599, Mihai Viteazul a intrat triumfător în Alba Iulia și în 1784, în cetate, Horia și Cloșca erau condamnați și trași pe roată.

Înainte de adunare, au avut loc ședințe în care reprezentanții discutau cu însuflețire despre Unire. Vasile Goldiș a redactat textul Rezoluției Unirii. Unii vroiau ca Unirea să se bazeze pe proclamarea autonomiei Ardealului. Tinerii erau entuziasmați și își doreau Unirea fără nicio condiție. Socialiștii doreau republica. Iuliu Maniu a găsit o soluție, gândind că este necesară o perioadă de tranziție.

Adunarea de la Alba Iulia a avut loc într-o atmosfera de bucurie și sărbătoare. Au participat 1228 de delegați oficiali, episcopi, delegați ai consilierilor,ai școlilor și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, toate paturile sociale fiind prezente. Prezența cea mai numeroasa era cea a oamenilor din popor. Din toate colțurile țarii, poporul venea cu căruțe, pe jos, călare și fiecare cu ce putea, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu steaguri, cântând bucuroși. S-au strâns peste o sută de mii de oameni pentru a fi martori la cel mai măreț act din istoria românilor.

Mulțimea veselă a urcat drumul spre Cetate, pe porțile căreia fâlfâia steagul românesc. În sala clubului militar din Alba Iulia, adunarea este ținută de cei 1228 de delegați. Gheorge Pop de Băsești a fost președintele Marii Adunări Naționale. În mijlocul entuziasmului general, Ștefan Cicio Pop vorbește despre factorii care au adus acea zi și Vasile Goldiș prezintă trecutul istoric al românilor și necesitatea înfăptuirii Marii Uniri.

La ora 12, pe data de 1 decembrie, Marea Unire era înfăptuită și visul tuturor românilor era împlinit.

Noi suntem mândri de țara noastră și de trecutul istoric glorios al poporului român.

Bibliografie:

Bărbulescu Mihai, 1997, *Civilizația romană în Dacia,* Editura Fundației Culturale Române, Cluj-Napoca;

Dumitrescu Nicoleta, Manea Mihai, Niță Cristian, 2003, *Istoria românilor. Manual pentru clasa a XII-a,* Editura Humanitas Educațional, București;

Pop Ioan-Gabriel, 2017, *Identitatea românească,* Editura Contemporanul, București;

Articol în ”Revista Economica” referitor la Marea Unire:

Anul XX. Sibiiu, 7 Decemvrie 1918. Nr. 48—49

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII", asociațiune de institute financiare cu însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA" sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoj), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Deș), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihareana, Bistrițeana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Sălișce), Câmpiana, Cărișoreana, Chiorana, Chisetéana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lapoș), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.-ria), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugirceana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frația, Frățietatea, Furnica, Geogeana, Gloria, Grănițerul, Inățeana, Însoțire de credit (Vețcam), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Șerovdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iuția, Lăpușana, Legediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineanas Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Mureșiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlcana, Negoiul, Nolana, Olteana, Oraviciana, Oriental, Patria, Piatra, Plugarul (Sacadate), Poporul (Lugoș), Poporul (Sălișce), Porumbăceana, Progresul, Reun. d, Impr. și păstrare (Iiva-mare), Riureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Sădșana, Sălăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Stăuia, Șercăiana, Șoimul (Ucuara), Șoimul (Vașcău), Târnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vladeasa, Vulturul (Sășmărițiu), Vulturul (Năsnad). Zărăndeana, Zlăgneana, Zorile.

Abonamentul: pe 1 an K 20·—, pe ½ an K 10·—

Redactor responsabil: CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni: de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Hotărîrile dela Alba-Iulia.

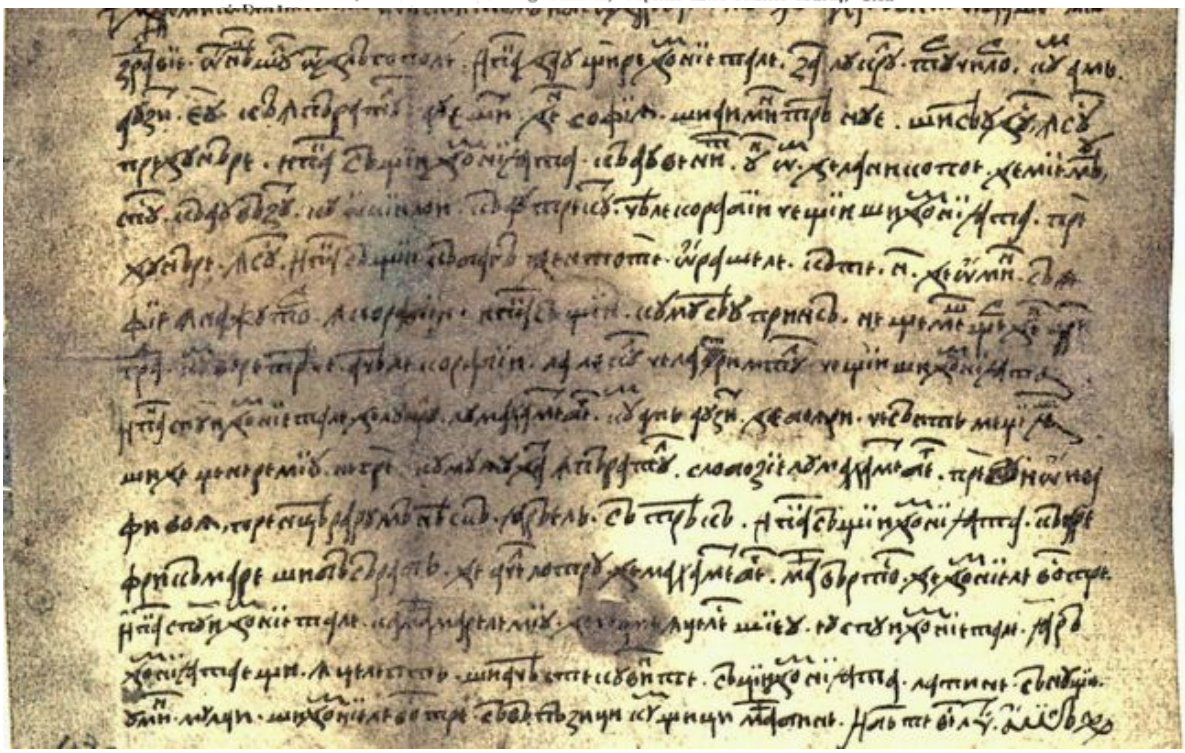
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marea adunare națională dela Alba-Iulia ținută la 1 crt., prin reprezentanții legali ai poporului nostru din toate ținuturile și în prezența a peste 100,000 Români, a enunțat cu glas unanim **alipirea la România a Ardealului, Banatului și a teritoriului românesc din țara Ungurească.**

Iată textul autentic al hotărîrei luate:

I. Adunarea națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noemvrie (1 Decemvrie) 1918 decretează unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa

Scrisoarea lui

Neacșu de la Câmpulung:

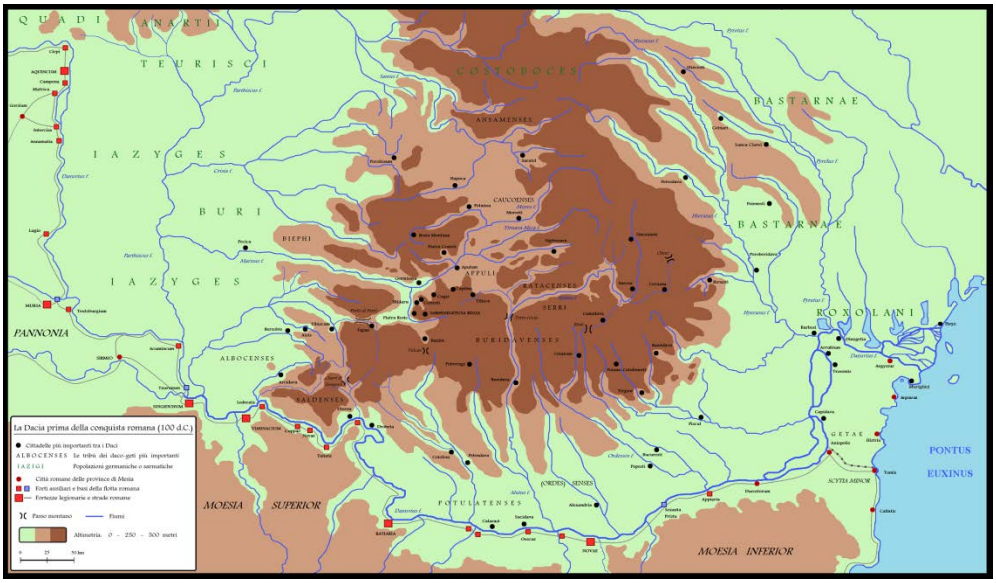
IDENTITATE, PATRIMONIU ȘI PRACTICI CULTURALE

PROF. COORD. ȘERBĂNETE ANDREEA
AUTORUL ESEULUI: ȘULAN STANKO
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.7 „SFÂNTA MARIA" TIMIȘOARA

Identitatea națională se referă la sentimentul național sau la conștiință națională. Această expresie datează încă din anii 1980. Conștiința națională se referă la sentimentul de apartenență a unei persoane la o naționalitate, aceste expresii desemnând sentimentul unei persoane față de o națiune de care aparține. De asemenea, trebuie menționat faptul că identitatea națională nu este același lucru cu naționaliatea care desemnează o apartenență (politică/juridică/etnică).

Națiunea este definită ca fiind o comunitate umană mare, pe un teritoriu unic, cu o istorie, limbă, cultură și economie unice.

Sentimentul de identitate națională devine mai puternic atunci când țara sau națiunea se află într-un conflict armat ori economic bine conturat. În aceste condiții, națiunea se înfierbântă, iar aceast sentiment are un caracter etnic și teritorial, dar mai puțin sau chiar deloc sprijinit de valori universale.

Ca și identintate națională, pentru a putea înțelege ceea ce s-a întâmplat în ultimii 100 ani, ar trebui mai întâi să aprofundăm istoria strămoșilor noștri. România zilelor noastre se află pe același teritoriu, doar că mai mic, ca și acum peste 2000 de ani în urmă. Așa cum cum toată lumea o știe, România de află azi pe teritoriul Daciei din antichitate.

Aprofundând și studiind istoria României, putem trage o singură concluzie: această țară a rezistat teritorial de-a lungul acestor milenii tocmai datorită identității naționale, datorită nevoii de a ne păstra patrimoniul cultural.

Chiar dacă de-a lungul timpului, România a fost cucerită, atacată, cotropită de o mulțime de națiuni, cu identități diferite, cultura românească nu s-a pierdut, ba mai degrabă s-a îmbogățit cu ale altor națiuni.

Poporul român a păstrat niște obiceiuri și practici dacice până în zilele noastre, chiar dacă unele tradiții au fost modificate parțial și sunt considerate păgâne. Aceste tradiții au legătură cu cele trei momente importante ale vieții, respectiv nașterea, nunta și înmormântarea.

Triada Dacică Divină a fost venerată de către strămoșii noștri daci, astăzi traducându-se prin Sfânta Treime. Așa cum în prezent poporul român se închină lui Dumnezeu, așa și

dacii îl venerau pe Gebeleizis. Așa cum Dionisos avea un rol de intermediar, așa și Mântuitorul Isus are același rol.

Postul a fost ținut înainte de orice eveniment important de către dacii preoți, iar Ștefan cel Mare tot în post a purtat cele mai crâncene lupte, ca și Mihai Viteazul. În prezent, postul se referă la religia creștină.

Cifra 3 a rămas în credința noastră o cifră magică (în basme, povești, povestiri), fiindcă numărul de zei venerați de daci era trei (Gebeleizis, Dionisos și Bendis).

În ziua de azi, morții sunt îngropați pentru a încheia socotelile cu viața (”din pamânt ai fost creat, în pământ te vei întoarce”). Însă pe vremea dacilor, morții nu erau îngropați, dar înainte de a-și da ultima suflare primeau un pumn de pământ pe care fiecare îl strângea la piept. Acest gest reprezintă respectul cuvenit adus zeiței Geea (zeița pământului).

Spiralele dacice sunt reprezentate și în ziua de azi pe porțile maramureșene, unele motive cromatice ale dacilor sunt prezente și pe costumele tradiționale populare, culoarea roșie reprezentând culoarea sângelui, a vieții, iar negrul culoarea pământului, a mamei Geea.

O îndeletnicire păstrată până în ziua de azi este apicultura, care are impicații majore și în prezent. Mierea era folosită pe lângă un aliment ca și un medicament.

Pe lângă patrimoniul păstrat de la daci (respectiv teritorului național, cultural, limbă), o mare ramură a patrimoniului românesc o ocupă arta, sportul, care au fost și sunt reprentative pentru poporul român în ultimii 100 de ani.

Sportivi precum Nadia Comăneci (gimnastă), Gheorghe Hagi (fotbalist), Ilie Năstase (tenismen), Ion Țiriac (tenismen), Ivan Patzaichin (canotor), Elisabeta Lipă (canotoare), Gabriela Szabo (atletă), Lucian Bute (boxer), și mai contemporanele Cristina Neagu (hanbalistă) și Simona Halep (tenismenă) ne-au reprezentat și ne reprezintă țara prin sporturile pe cale le-au practicat și le practică, făcându-ne mândri că suntem români.

Nu sunt mai prejos nici artiștii români ai ultimilor 100 de ani, din cele mai variate forme ale artei și culturii, precum: George Enescu (compozitor, violonist), Constantin Brâncuși (sculptor), Mircea Eliade (scriitor), Emil Cioran (filosof), Gellu Naum (poet), Mircea Cărtărescu (scriitor), Angela Gheorghiu (soprană), Inna (cântăreață), care la fel au făcut cunoscută România în toată lumea.

Un alt personaj prin care România este cunoscută în întreaga lume este Contele Dracula, un mit realizat de scriitori străini prin care Vlad Țepeș este descris ca fiind un monstru, un tiran sângeros. El a devenit un simbol universal valabil al satanei.

Despre patrimoniul național, Constantin Noica menționa faptul că: „în cultură nimic nu trebuie pierdut, totul trebuie transmis și reînnoit“. El se referă la ”înnoire” ca fiind procesul prin care fiecare cetățean al României, contribuie la îmbogățierea culturii țării sale. Ar acest trebuie continuat mereu din generație în generație.

În prezent, România a devenit cunoscută și pentru generațiile mai noi, prin simplu fapt că în unele orașe se organizează festivale și concerte. Clujul este principalul oraș în care se desfășoară acest tip de evenimente. Cel mai mare festival în care au participat artiști străini, dar mai ales turiști străni a fost Untold.

Evenimentele istorice preliminare Marii Uniri au fost Mica Unire din 1859 Țării Moldovei cu Țara Românească și recunoașterea idenpendenței României în urma războiului din 1877-1878.

Cu ocazia Centenarului Marii Uniri se comemorează 100 de ani de la evenimetul politic care a avut loc în anul 1918. Prima dată a avut loc unirea Basarabiei cu România (27 martie 1918), apoi unirea Bucovinei cu România (28 noiembrie 1918), iar în final unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Țara Mamă, România (1 decembrie 1918). Aceste trei uniri formează împreună Marea Unire de la 1918.

Deși acest eveniment a avut loc prin semnarea documentelor, Uniunea Sovietică nu a recunoscut niciodată Marea Unire a României, deși eforturile diplomatice din partea țării noastre au fost imense.

Astfel, făcând o comparație dintre harta României din 1918 și cea actuală, putem observa niște diferențe majore de teritoriu. Aceste schimbări au avut loc datorită faptului că la 28 iunie 1940, în urma Pactului Ribbentrop-Molotov, România este redesată din nou și pierde Basarabia, Bucovina și Ținutului Herței.

În această diversitate multiculturală și universală, fiecare român ar terbui să își recunoască originile și să facă tot ce îi stă în putință să determine noile generații să se simtă mândrii că sunt români.

BIBLIOGRAFIE:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Identitate_na%C8%9Bional%C4%83
http://www.identitatearomaneasca.it/smf/index.php?topic=2299.0;wap2

https://dexonline.ro
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/db/Dacia_around_100_AD_-_Italian.png
https://alba24.ro/wp-content/uploads/2017/11/1-23.jpg
http://adevaruldespredaci.ro/2013/07/obiceiuri-si-practici-dacice-pastrate-in-traditiile-poporului-roman/
https://ro.wikipedia.org/wiki/Contele_Dracula
http://centenarulromanie
http://centenarulromaniei.ro/ce-inseamna-centenarul-marii-uniri/
http://centenarulromaniei.ro/wp-content/uploads/2018/01/ro_2018-1918-copy.jpg
https://ro.wikipedia.org/wiki/Portal:Centenarul_Marii_Uniri_a_Rom%C3%A2niei

CUGIRUL LA CUMPĂNA ANILOR 1916-1918

Profesor SATMARI DANIELA,
Eleva CRIȘAN ANDREEA, LICEUL TEORETIC „DAVID PRODAN" CUGIR

Anul 1918 a însemnat, pentru Europa, anul marilor căderi. Este anul în care imperiile multinaționale se destrăma, dar pe ruinele cărora se clădesc noi state naționale, printre care și România. Este anul reîntregirii ce semnifică unirea Bucovinei, a Transilvaniei și a Basarabiei cu Regatul României, în favoarea constituirii României Mari. Acest aspect reprezintă motivul intrării României în Primul Război Mondial. Astfel, la 1 decembrie 1918, are loc încheierea Marii Uniri, care este sărbătorită ca zi Națională a Romaniei din 1990.

Cugirul, la începutul secolului al XX-lea, a reprezentat un centru economic puternic pentru comitatul Hunedoara, de asemenea, fiind și un important centru industrial. Acest lucru se datora intensei activități industriale, bancare și metalurgice, deoarece la Cugir funcționa o uzină electrică, o fabrică metalurgică, dar și întreprinderi de stat atât paticulare, cât și de stat, de exploatare a lemnului. De asemenea, aici funcționa și sediul băncii Cugireana. Până la data de 1 decembrie 1918, la Cugir au avut loc mișcări de organizare, de potolire a activităților cu caracter anarhic și de mobilizare a tuturor factorilor pentru realizarea actului unirii. În a două jumătate a lunii noiembrie 1918, după ce Consiliul Național Român Central a făcut publică intenția convocării, pe data de 1 decembrie, a adunării naționale la Alba-Iulia, Consiliul Național Român din Cugir a luat toate măsurile necesare pentru prezentarea corespunzătoare a localității la acest eveniment. Încă din data de 17 noiembrie unui meșter local i s-a dat comandă de o pancarda cu numele comunei și o prăjină pentru drapelul național de mătase, care urmau să fie purtate la Alba-Iulia de delegația comunei. Consiliul Național Român din Cugir s-a îngrijit de răspândirea manifestelor legate de Unire, cum ar fi semnarea unui document de catre cei care doreau unirea cu Regatul României. Acest document a fost semnat,începând de la 25 noiembrie și până în data de 1 decembrie, de 499 de cugireni. Ca delegați oficiali, Ariton Migia, Romul Crișan, Traian Lupea, George Șibotean și Petru Roman au fost aleși pentru reprezentarea comunei la marea adunare națională de la Alba-Iulia. Pe lângă cei 5 delegați aleși, alți 300 de locuitori ai comunei s-au prezentat pentru a sărbători reîntregirea Regatului României. Aceștia au plecat la Alba-Iulia în portul popular specific zonei, în care trase de boi. O delegație din Cugir, formată din învățătorul Traian Lupea și călușarii localității, au participat la festivitățile organizate la Sibiu în cinsetea generalului Berthelot. La finele prestației lor, feciorii călușari au fost răsplătiți cu 1200 de coroane fiecare, conform raportului învățătorului de la data de 4 ianuarie 1919.

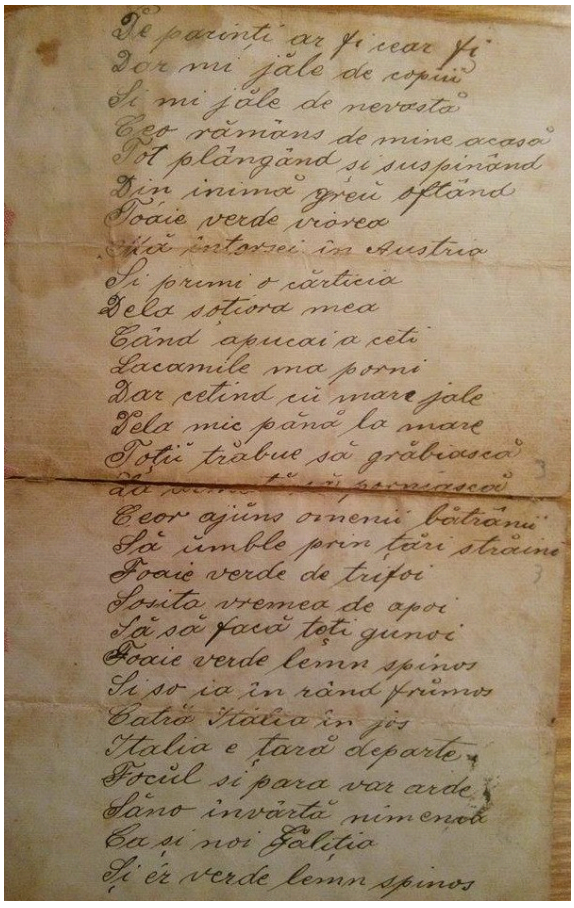
Toate aceste evenimente inedite nu au fost realizate fără vărsare de sânge. în semn de protest față de războiul nejust, mulți romani înrolați în armată austro-ungară au dezertat, acunzandu-se prin păduri și în alte locuri greu accesibile. În pădurile și munții Cugirului sunt semnalați de către autorități numeroși dezertori înarmați, încă din vară anului 1914. Cei mai mulți dintre ei erau țărani din locurile apropiate. În anul 1916, după intrarea României în război de partă forțelor Antantei, numărul acestora sporește, deoarece treceau graniță pentru a se înrola în armata română, evident, cu scopul eliberării Transilvaniei. Odată cu plecarea cugirenilor, în număr de peste o sută, pe fronturile de vest, femeile, copiii și bătrânii au rămas singuri, deseori luptându-se să nu moară de foame. Datorită acestui fapt, mai multe femei cugirene, s-au dus să îi ceară ajutorul singurului om de un rang mai înalt, notarul Cugirului, care era ungur. Femeile l-au rugat să le ajute cu mâncare, altfel vor muri de foame, iar notarul le-a spus „Daca n-aveți ce mânca, să mănânce cu toții iarba". În momentul în care s-a spart frontul de vest, notarul și-a adunat la repezeală lucrurile pentru a pleca din țara, dar nu a scăpat de cugirencele care s-au dus să „ii multumeasca" pentru binele făcut comunității.

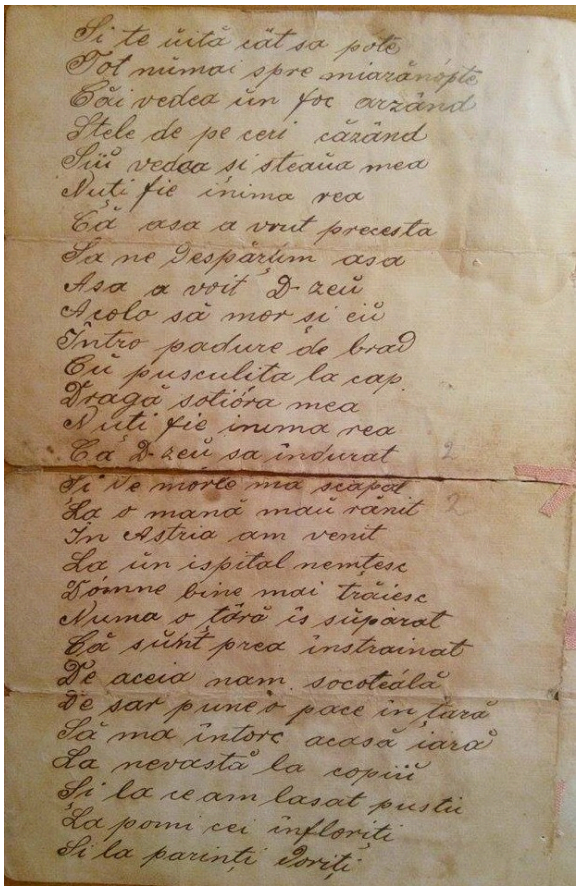
Acestea l-au pus la pământ și i-au spus „Acuma e rândul tău ca să mănânci iarbă, sătura-te..”. Această întâmplare este amintitia în cartea scrisă de Inginerul Augustin Berian, intitulată *Monografia Cugirului -1932-* . Ca urmare a oricărui război, înapoi nu s-au întors mulți. Aceasta este povestea unui cugirean, Dumitru Dubleș, care a plecat pe front în 1915, iar în acelasi an a fost răpus în Austria. Cugireanul este dus la un spital din Italia, de unde scrie o poezie pe o foaie din acel spital, pe care o lipește mai apoi cu niște bandaje pentru a nu se rupe. Poezia îi este dedicată familiei lui, în special copiilor, soției și părinților. „ Dragă soțioara mea/Nuti fie inima rea”, „(...)De s-ar pune o pace în țara/ Să mă întorc acasă iară/La nevastă la copii/ Și la ce-am lăsat pustiu/ La pomii cei înfloriți (...) De părinți ar fi cear fi/ Dar mi jale de copiii (...)” sunt doar câteva versuri din întreagă scrisoare. Dumitru Dubleș moare în Italia în 1915, fără a mai apuca să își vadă familia sau reîntregirea Regatului României. Un număr de 75 de cugireni au fost răpuși pe câmpiile și munții Italiei, pe stepele Rusiei, pe înghețurile Siberiei sau la Sudul Dunării, iar alți 12 au rămas invalizi. În cinstea sau memoria celor peste 100 de vieți tinere și fragede, la data de 9 iunie a fiecărui an sărbătorim „Ziua Eroilor”.

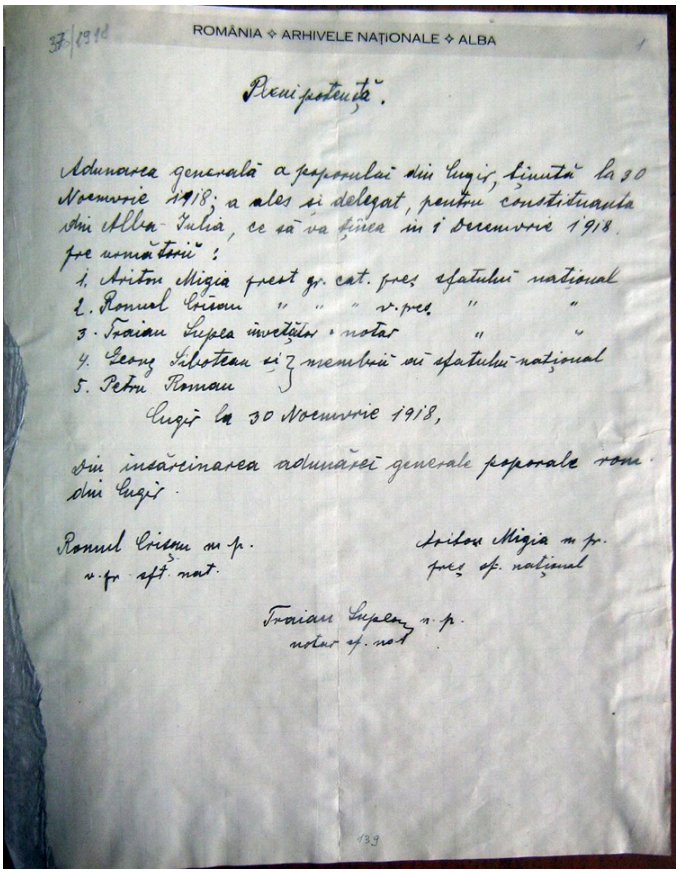
Cu toate că evenimentele pentrecute între anii 1916 și 1918 nu au fost toate cu final fericit, au dus la împlinirea dorinței românilor de pretutindeni: unificarea României. Acest lucru nu a fost posibil fără trădări, fără vărsare de sânge sau fără sacrificarea vieților eroilor noștri. Mesajul străbun este unul simplu, consider că atâta timp cât suntem uniți și vom continuă să luptăm pentru viitorul țării noastre, valorile poporului român nu se vor pierde.

Acum 100 de ani familiile din Cugir se reintregeau, Transilvania, Basarabia și Bucovina se uneau cu patria mamă, România. Acum 100 de ani, românii au reușit să simtă pentru prima data ca sunt la ei acasă.

„Iubesc o Românie care n-a existat, poate, niciodată, şi nici nu va exista. O iubesc, fie şi ca ficţiune. Dintr-un motiv simplu. Am avut şi eu o mamă şi un tată.” (Octavia Paler)

De parinți ar fi cear fi
Dor mi jale de copiii
Si mi jale de nevastă
Ce-o rămâns de mine acasă
Tot plângând si suspinând
Din inimă greu oftând
Foaie verde viorea
Până întorsei în Austria
Si primi o cărtiuă
De la soțioara mea
Când apucai a ceti
Lacrămile ma porni
Dar cetind cu mare jale
De la mic până la mare
Toți trăbue să gărbiască
[illegible]
Ce-or ajuns oamenii bătrâni
Să îmble prin țări străine
Foaie verde de trifoi
Sosita vremea de apoi
Să să facă toți gunoi
Foaie verde lemn spinos
Si so ia în rând primos
Către Italia în jos
Italia e țară departe
Focul si para var arde
Sano învârtă nimenea
Ca si noi Galiția
Si ér verde lemn spinos

Si te uită cât sa pote
Tot numai spre miazănoapte
Căi vedea un foc arzând
Stele de pe ceri căzând
Sus vedea si steaua mea
Nuti fie inima rea
Că asa a vrut precesta
Sa ne despărțim asa
Așa a voit D-zeu
Acolo să mor si eu
Într-o padure de brad
Cu pusculita la cap
Dragă soțioara mea
Nuti fie inima rea
Că D-zeu sa îndurat
Si de morte ma scăpat
La o mană mai rănit
În Astria am venit
La un ispital nemțesc
Dómne bine mai trăiesc
Numa o țără is sipărat
Că sunt prea înstrainat
De aceia nam socoteală
De sar pune o pace în țară
Să mă întorc acasă iară
La nevastă la copiii
Si la ce am lasat pustii
La pomi cei înfloriți
Si la parinți cei bătrâni

ROMÂNIA ✧ ARHIVELE NAȚIONALE ✧ ALBA

Împuternicire.

Adunarea generală a poporului din Cugir, ținută la 30 Noemvrie 1918; a ales și delegat, pentru constituanta din Alba-Iulia, ce să va ține în 1 Decemvrie 1918. pre următorii:

1. Aristin Migia preot gr. cat. pres. sfatului național
2. Romul Crișan " " v.pres. " "
3. Traian Lupea învățător notar " "
4. Leon Iuliotean și 3 membrii ai sfatului național
5. Petru Roman

Cugir la 30 Noemvrie 1918,

din însărcinarea adunării generale poporale rom. din Cugir.

Romul Crișan m.p.
v.pr. sfț nat.

Aristin Migia m.p.
pres. sf. național

Traian Lupea m.p.
notar sf. nat.

139

BIBLIOGARFIE

1. Berian Augustin, 2013,*MONOGRAFIA CUGIRULUI:1932*, Editura QUAL MEDIA, Cluj-Napoca
2. Mihai-Octavian Groza, *ASPECTE PRIVIND ÎNFIINŢAREA ŞI ACTIVITATEA CONSILIULUI NAŢIONAL ROMÂN DIN CUGIR (NOIEMBRIE 1918-MARTIE 1919),* „*Astra Salvensis*”, 2016, an IV, numar 8, pag. 147-159.

MAREA UNIRE-PENTRU ȘI DESPRE ROMÂNI

Cadru didactic: **BOGA VALENTINA**
Elev: **MOCAN OLEG**
Unitatea școlară: **COLEGIUL TEHNIC "SIMION MEHEDINȚI", CODLEA**

Un popor nu poate exista în istorie fără să-și cunoască originea, pentru că nu poate avea identitate și autenticitate. Conștiința propriei identități i-a făcut pe românii de pretutindeni să dorească a darâma lanțul asupritor și să trăiască în granițele aceluiași stat. Acest lucru s-a realizat treptat, iar jertfa a fost tovarășul de drum al poporului român. Identitatea poporului român pornește de la trezirea conștiinței omenești, care i-a făcut pe românii din toate părțile lumii să înțeleagă că ei sunt un popor unic și, dacă ei își doresc mult să se unească, nimic nu-i va putea opri să realizeze acest act măreț. Fiecare persoană care a făcut parte din România și-a păstrat patrimoniul transmițându-l din generație în generație nouă, care suntem un popor unit în 1918, când are loc Marea Unire cu Transilvania, Bucovina și Basarabia, românii demonstrând marilor puteri și întregii lumi că ei sunt gata să moară pentru identitatea lor. Astfel, punând preț pe Unire și independență, ei au format o nouă țară în care era loc pentru toți oamenii cinstiți, doritori să contribuie la înălțarea ei.

Marea Unire a fost un act determinant pentru evoluția ulterioară a României, în urma căruia au loc două mari evenimente: desăvârșirea unității național-statale și revenirea țării la viața normală. Jugul străin a întărit și mai mult voința de unire a românilor și a trezit un entuziasm pe care nicio forță din lume nu mai era capabilă să-l oprească. Transilvania, care era sub jugul austro-ungar, și-a dorit foarte mult această unire și din acest motiv ei au luptat foarte mult atât fizic, cât și moral. Unirea ei cu România urma să fie declarată la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia. Însă pentru a ajunge acolo, era foarte complicat pentru că erau foarte puține trenuri și ajungeau greu până-n gară. De aceea, au mers cu căruțele până la Alba-Iulia pentru ca să-și îndeplinească visul mult dorit și să devină un stat deplin cu drepturi și prosperitate depline. La această adunare, au venit sute de mii de oameni care strigau și cântau pentru unire, ridicând drapelul român. Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia a fost purtătoarea mesajului de unire pe veci a Transilvaniei cu România, această zi memorabilă fiind denumită cea mai mare zi din istoria României . Pentru real
n-au fost mai multe forțe, organizate din punct de vedere politic și nici grupate pe categorii sociale. A fost o singură forță unitară, puternică și hotărâtă: poporul român ca întreg, din teritoriile de sub dominație străină și din România deopotrivă. Toți într-un glas afirmă că autorul adevărat al marii înfăptuiri va rămâne mereu anonim, fiind însuși poporul român în totalitatea sa, cu toate forțele lui din trecut, cu toți semănătorii de prin veacuri, cu toți dascălii și apostolii, cu întreaga jertfă a generației de atunci. Populația maghiară de pe teritoriul Transilvaniei a recunoscut și ea această unire prin reprezentantul ei, Istvan Fay, care asigura statul român de loialitatea lor.

În ce privește hotărârea de unire a Basarabiei cu România, au fost mai multe schimburi de scrisori între reprezentanții României și ai Rusiei sovietice, la Conferința de Pace, Vaida Voevod, prim-ministru și conducător al delegației române cu Gheorghi Cicerin, comisar pentru Afaceri Externe al Rusiei de a stabili relații pașnice și raporturi avantajoase pentru ambele părți. Deoarece nu s-a ajuns la încheierea unui tratat între România și Statul sovietic, la 28 noiembrie 1920, Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia au semnat un tratat prin care se recunoștea unirea Basarabiei cu România. Datorită unirii, România a scos Basarabia de sub jugul rusesc, în urma Păcii din 1812, semnată la Hanul lui Manuc, în București. Basarabia a fost prima provincie care și-a văzut visul îndeplinit. La 27 martie 1918, Sfatul Țării declara unirea Basarabiei cu România. Însă se iveau noi piedici: Rusia sovietică nu a recunoscut unirea. După o perioadă de vreo 30 de ani în care această provincie se bucurase de autonomie,

fiind condusă de boierimea și preoțimea românească, rușii au încercat să rusifice Basarabia, aducând reprezentanți ruși care să conducă școlile, bisericile și presa de aici. Cu toate acestea, pe de o parte datorită rezistenței poporului român de la sate și a lipsei unei civilizații rusești superioare pe de altă parte, rusificarea Basarabiei nu s-a produs și marea majoritate a populației și-a păstrat limba strămoșească. Tineretul basarabean, format în Universitatea din Iași, a păstrat încă viu sentimentul național până la unirea cu România în 1918. La rândul ei, acestă unire s-a realizat pe baza anumitor principii, ca: respectarea drepturilor minorităților din Basarabia, respectarea votului universal egal și secret, libertatea personală, libertatea tiparului, a cuvântului, a credinței, a adunărilor și toate libertățile obștești să fie garantate prin Constituție. Însă aceste principii i-au motivat și mai mult pe basarabeni să se unească cu România.

În Bucovina, ca și în Ardeal puterea neamului stătea în biserică, cu atât mai mult cu cât acolo se aflau vechile mănăstiri ale lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, precum și Episcopia de la Rădăuți. Austriecii au lovit însă de la început în vechea organizație bisericească, desființând cele mai multe mănăstiri și alungând pe călugări în Moldova. Puseseră pe lângă mitropolit un vicar rutean căutând să rutenizeze treptat ierarhia ortodoxă din Bucovina. În ultimul timp, se ridică în această provincie o tinerime energică și cu sentimente curat românești. În fruntea ei, se afla un vechi boier, Iancu Frondor, cel care a prezidat Adunarea Națională din 1918, care a hotărât unirea cu România. În prezent, Basarabia este un stat independent în care încă mai trăiește speranța că se va uni din nou cu România, însă din cauza conflictelor politice acest proces nu este încă posibil. Eu cred că dacă poporul basarabean va conștientiza într-un singur gând această necesitate, unirea va deveni o certitudine, așa cum a dovedit-o Marele Eveniment din 1918.

Cred că datorită strămoșilor noștri și a străduinței lor de a se uni, ducem astăzi un trai decent și avem cu ce ne mândri. De asemenea, avem datoria de a păstra neîntinată opera străbunilor. Patriotismul și schimbarea atitudinii față de neam și țară sunt singurele marturii ale prețuirii strămoșilor.

Hora dansată trup și suflet de români a devenit un simbol al Marii Uniri. Cercul reprezintă imaginea perfecțiunii, la fel și hora: simbolul desăvârșirii visului de veacuri, și anume, unitatea națională. Românii au făcut o horă mare, s-au strâns laolaltă țărani, soldați, copii, bătrâni, uniți de același scop și gând: Unirea. Cântul și dansul sunt cele mai grăitoare mărturii ale faptului ca românii își afirmau identitatea. Și ca dovadă, acest simbol învinge timpul și nu se face uitat: an de an, la zi de mare sărbătoare, la 1 decembrie sau la 24 ianuarie, românii se strâng în cerc, mânați de un singur țel: mândria de a fi român. Aceleași sentimente l-au încercat și pe artistul codlean Marius Diaconu care aduce la viață, simbolic vorbind, momentul Marii Uniri, prin realizarea unei lucrari unice in lume, compusa din o suta de figurine, prinse in hora, marcând astfel Centenarul. Alături de țărani, care poarta cu mândrie portul național, sunt prinși în horă trei militari, întorși de pe front, dintre care unul poartă urmele luptelor, și un copil, ce stă sub tricolorul țării, ca simbol al tinerei generații. Prin această lucrare, artistul plastic a avut în vedere un mesaj, exprimat în cuvinte puține, dar pline de sens: “să împărtășim românismul nouă, românilor, că am cam uitat să fim români”.

BIBLIOGRAFIE

1. Bărbulescu Mihai, 2003, *Istoria României*, Grup Editorial Corint, București.
2. Constantinescu Miron, 1969, *Istoria României (compendiu)*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
3. Georgescu Titu, 1983, *Probleme fundamentale ale istoriei României*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Giurescu Constantin, 1977, *Scurtă istorie a Românilor*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
5. Manea Mihai, Teodorescu Bogdan, 1998, *Istoria românilor de la 1821 până în 1989*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
7. Panaitescu Petre P., 1990, *Istoria românilor*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
8. Petrec Aron, Ioniță Gheorghe, Cartana Iulian, Scurtu Ioan, Ionescu Gheorghe, Popescu Eufrosina, 1981, *Istoria României între anii 1918-1981*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

LA ÎNCEPUT A FOST CUVÂNTUL

Prof. NEDEA RAMONA
Elev - ROTARU MARIA, COLEGIUL NAȚIONAL DE INFORMATICĂ „TUDOR VIANU”

O faimoasă expresie constata: „traduttore traditore” – traducătorul trădează. Altfel spus, traducătorul se traduce pe sine. Nu putem citi cu adevărat opera unui artist fără a cunoaște limba în care este scrisă. Shakespeare în spaniolă nu mai este în totalitate Shakespeare : la fel cum nu poți reproduce cu succes „Noaptea înstelată” a lui Van Gogh, folosing alte nuanțe ale acelorași culori, nu poți decât eșua în încercarea de a imita un text folosind alte forme ale acelorași cuvinte. Ludwig Wittgenstein afirma că "limitele limbajului meu sunt limitele lumii mele." Limba în care te naști este limba în care gândești, în care simți, în care iubești și în care urăști, limba în care visezi și limba în care te rogi. Românul se pierde în abisul „nopții” și nu a „nuit”, el spune „te iubesc” și nu „je t’aime”, lui îi este „dor” de „mamă”, „tată”, „pădure”, „râu” și „soare” și nu de „mother”, „father”, „forest”, „river” și „sun”.

La început a fost Cuvântul, iar pentru noi a fost cuvântul românesc. Și tot prin cuvânt, ca în orice altă cultură, s-a transmis identitatea națională – s-a păstrat în cuvânt, în limba românească, ceea ce ne caracterizează pe noi ca popor, ceea ce se află în subconștientul colectiv. Cu alte cuvinte, prin viu grai s-au păstrat cele patru mituri fundamentale ale poporului român, cele patru „povești” care ne leagă pe noi cei de astăzi cu noi cei de ieri și cu noi ce de acum o mie de ieri – mitul transhumanței, mitul jertfei pentru creație sau estetic, mitul zburătorului și mitul etnogenezei. Prin ele înțelegem esențialul național, ele ne aminesc de originile noastre, de popoarele mamă și tată, de ritualurile noastre păgâne, date demult uitării. Ele reprezintă începutul literaturii românești, iar geniul lor constă în faptul că surprind identitatea românească în feluri inaccesibile nouă astăzi. Înțelegerea lor devine, astfel, cheia înțelegerii patriei și a poporului român.

Poporul nostru se mândrește cu a fi un popor latin înconjurat de un ocean slav. Într-un timp, marii intelectuali afirmau, sub teză cunoscută drept latinism, că românii transilvăneni sunt descendenții direcți ai coloniștilor romani din Dacia. Trebuie, totuși, să ne amintim că noi am rezultat din contopirea a două popoare uitate, inexistente astăzi, că suntem urmașii a două limbi moarte. Mitul etnogenezei, reprezentat de balada *Traian și Dochia*, ne amintește de loialitatea față de propria țara, de iubirea dacilor pentru pământul lor devenit, acum, pământ românesc. Dochia este dispusă să facă sacrificiul suprem pentru a rămâne credincioasă familiei și patriei. Aici cuvântul este asemeni unei fotografii vechi – cuprinde o clipă dintr-o istorie demult trecută.

Legenda zburătorului vorbește și ea despre ritualurile noastre ascunse. Pentru un popor majoritar creștin, zburătorul amintește de rădăcinile noastre păgâne. El poate fi asemănat unui zmeu, deși apare și sub forma unui tânăr flăcău în basme (alte rămășite ale subconștientului colectiv). Zburătorul ia naștere dintr-o iubire interzisă, în general, de părinții fetei : băiatul îndrăgostit se transformă în zburător, la fel cum Făt Frumos se metamorfozează în flacără, și se duce în camera iubitei, unde o chinuie – o mușcă, o sărută, ș.a.m.d. Este important de reținut că acest mit face parte din credințele populare, credințe care defineau lumea satului și echilibrul acesteia. Credințe care, evident, au ajuns să definească tradițiile românești.

Totuși, mitul transhumanței este probabil cel mai cunoscut mit al poporului român. El este ilustrat prin textul baladei „Miorița”, sursă de inspirație pentru „Baltagul” lui Sadoveanu, la fel cum mitul zburătorului a inspirat „Luceafărul” eminescian. Aceste mituri fundamentale stau la baza literaturii românești, iar prin reinterpretarea lor s-a atins apogeul aceleiași literaturi. Totodată și balada transhumanței face trimitere la obiceiurile păgâne ale românilor,

contestând imaginea de popor creștin, în totalitate latin. Eliade vorbește despre un „creștinism cosmic" al românilor, regăsit și în *Mioriţa*: "Dar chiar în folclorul religios românesc creștinismul nu este cel al bisericii. Una din caracteristicile creștinismului țărănesc al românilor și al Europei orientale este prezența a numeroase elemente religioase „păgâne", arhaice, câteodată abia creștinizate". În același timp, nu trebuie să uităm că *Mioriţa* vorbește despre acceptarea morții, despre o altfel de resemnare cu natura muritoare a omului, resemnare specifică poporului român.

Mai mult decât atât, și mitul jertfei pentru creație sau mitul estetic (cunoscut și drept legenda Meșterului Manole surprinsă în balada populară „Monastirea Argeșului", culeasă de Vasile Alecsandri) se aseamănă cu mitul mioritic tocmai prin faptul că prezintă o moarte violentă primită, în mod paradoxal, cu seninătate. Aceste două legende, piloni ai literaturii române, sunt artefacte ce trimit la cultura îndepărtată a dacilor, cunoscuți pentru lipsa lor de teamă față de moarte. „Cei mai viteji și mai drepți dintre traci" – precum îi descrie istoricul grec Herodot – primeau moarte cu brațele deschide, își acceptau cumplita soartă cu o bucurie inexplicabilă. Față de alte popoare ale trecutului și ale prezentului, geto-dacii nu erau preocupați de evitarea morții. Se dovedește și în basmul „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte" (cules de Petre Ispirescu) că a reuși să fugi de timp este nu imposibil, ci un blestem. Despre daci Herodot mai scrie că: „tot în al cincilea an aruncă sorţii şi întotdeauna pe acel dintre ei pe care cade sorţul îl trimit cu solie la Zamolxis, încredintându-i de fiecare dată toate nevoile lor. Trimiterea solului se face astfel: câţiva dintre ei, aşezându-se la rând, ţin cu vârful în sus trei suliţe, iar alţii, apucându-l de mâini şi de picioare pe cel trimis la Zamolxis, îl leagă de câteva ori şi apoi, făcându-i vânt, îl aruncă în sus peste vârfurile suliţelor. Dacă în cădere, omul moare străpuns, rămân încredinţaţi că zeul le este binevoitor, dacă nu moare, atunci îl învinuiesc pe sol, hulindu-l că este un om rău; după ce aruncă vina pe el, trimit pe un altul. Tot ce au de cerut îi spun solului cât mai e în viaţă". Moartea este, pentru poporul părinte, un semn de binevoință din partea zeului. Așa se explică moartea-nuntă a ciobănașului, cum tot așa se explică și calmul Anei în fața sfârșitului – pentru geto-daci moartea nu era un final, un punct în șirul de cuvinte al vieții, ci mai degrabă o virgulă, o transformare a omului din material în nemuritor. „Getul nu se fereşte să cadă în luptă, deoarece pe calea aceasta el speră să obţină o nemurire a dubletului său corporal" sublinează Blagă. Moartea reprezenta un pod, o trecere spre ceva mai bun, spre o spiritualitate mai profundă. Poporul român se distinge prin această acceptare senină a morții, criticată în mod eronat ca o lașitate sau delăsare de cei ce nu înțeleg, căci pentru poporul părinte, deci evident și pentru subconștientul colectiv al poporului român, moartea nu este un sfârșit, nici măcar un început, ci doar un nou capitol în cartea eternă a sufletului.

În fond, Tudor Arghezi spunea despre „Mioriţa" că " poezia cultă n-a putut ajunge la înălțimea Mioriței decât, poate, cu Luceafărul marelui Eminescu". Geniul acestor mituri, transmise sub formă de balade, stă în faptul că prezintă adevăruri absolute ale conștiinței colective, fiind opere care aparțin în totalitate poporului român întrucât nu sunt doar scrise de un autor român, ci de popor în sine, generație după generație, român după român. Ele ne amintesc de Zalmoxis și de luptele dintre daci și romani, vorbesc despre moarte și iubire, ispită și credință, ele conturează identitatea națională, fiind, totodată, sursă de insipirație pentru numeroase capodopere ale literaturii românești. Cele patru mituri fundamentale stau la baza literaturii noastre – iar literatura este cea care transformă limba, cuvântul din informație în mesaj, îi dă puterea de a vorbi cu cei din viitor despre cei din trecut. Cuvântul, prin literatură, devine nemuritor – o punte ce leagă toți românii, un esențial al identității românești.

Așadar, în perspectiva centenarului, trebuie nu doar să ne amintim de toți cei ce s-au sacrificat pentru această ţară și nu trebuie doar să reflectăm asupra celor o sută de ani trecuți de la Marea Unire – avem responsabilitatea de a încerca să ne cunoaștem originile, să ne înțelegem rădăcinile atât latine, cât și geto-dacice, atât creștine, cât și păgâne. Trebuie, ca

popor, înainte de a privi spre viitor, să ne uităm în spate, să ne dezlipim de acest excepționalism fals – fie el cel negativ al zilelor noastre, fie el cel latinesc al Școlii Ardelene. Cele patru mituri fundamentale, al transhumanţei, al zburătorului, al etnogenezei și al jertfei pentru creație, sunt, astfel, un loc bun de pornire, un prim muzeu al identității, culturii și patrimoniului nostru național.

Bibliografia:

Grec, Ioan Marius - *„Zamolxis. Realitate şi mit în religia geto-dacilor”*, Institutul European, Iași, 2009

Blaga, Lucian 1943 - *„Getica”*, Revista de filozofie Saeculum

Prof. Nica, Merlente Prof. Cureteanu, Silvius, Prof. Mihailescu, Dumitru – *„Limba și literatura română”,* Editura SERVO-SAT, Arad, 1996

Vulcănescu, Romulus - *„Mitologie română”*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987

Pamfile, Tudor - *„Mitologie românească”* Librăriile Socec, C. Sfetea şi P. Suru, București, 1916

Eliade, Mircea - *„De la Zalmoxis la Genghis-Han”*, Editura Humanitas , București, 1970

SĂRBĂTOAREA LIMBII ROMÂNE…SĂRBĂTOAREA IDENTITĂŢII NOASTRE

NUMELE ȘI PRENUMELE CADRULUI DIDACTIC: Trif Ioana Daniela
NUMELE SI PRENUMELE ELEVULUI: Bărbuşiu Ioana
UNITATEA ȘCOLARĂ: SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX *”SFÂNTUL SIMION ȘTEFAN”* ALBA IULIA

La început a fost Cuvântul,
dar care este Începutul Cuvântului Nostru?

Duminică dimineața, în răcoarea blândă de pe prispa casei, o observ pe bunica ieșind nostalgică din modesta și totuși plina de amintire casă a bunicilor mei. În mâinile ei pătrunse de greutatea anilor trăiți în armonie cu voia Domnului, la care este încredințată cu tot sufletul, poartă o carte groasă, de atâtea ori răsfoită, de câte ori se îngână luna între stelele nopții – seară de seară, noapte de noapte – bunicii îi este dor...

Îmi pune albumul, greu pătruns de culoarea timpului, în poală, schițează un zâmbet îngeresc pe buzele ei mici și se întoarce, înainte să pot zări lacrima ce-și țese pânza curată în colțul ochiului. Astăzi este ziua de pomenire a bunicului, de când a murit în război...Uite-l, chiar pe prima pagină, o poză alb-negru ce șoptește numai culorile unei vieți trăite martirește. Bunica dorește rememorarea lui și a strămoșilor, știu asta, o simt fiindcă vocea sacră a străbunilor are un ecou îndelung amplificat în sufletul meu. Ecou ce-mi cântă mereu cuvinte nedeslușite. Și totuși, dacă la început a fost cuvântul, care a fost începutul cuvântului nostru?

Mintea mea face un periplu până la începuturi. Diversitatea punctelor de vedere cu privire la etnogeneza românească se conturează deseori în mod contradictoriu sau fără răspunsuri concludente. Asimilarea diverselor împrumuturi, în special slave, dar și grecești, turcești, sârbe, bulgare, ucrainiene, maghiare atestă latinitatea romanității universale, vorbite în Dacia și în provinciile romane vecine, care au evoluat de-a lungul vremurilor.

Gândul călătorește, nestrăbătut de altele și mă surprind amintindu-mi de studiul de caz cu privire la istoria limbii române din...prezent a lui George Călinescu, discutat la ora de limba română. Lângă mine, bunica îngână printre suspinuri un cântec vechi cu tipar arhaic, foarte drag bunicului meu. Asemenea spuselor lui Călinescu, se conturează imaginea unei concluzii certe, aceea că baza structurii și lexicului limbii române este latina. Masiva înrudire slavă se afirmă concludent în vocea neolatină, care nu prezintă maniere literare. Existența omului ca persoană individuală, socio-culturală, activă economic și profesional dar și graiul filosofiei înrâurit în el are origini latine.

Moștenirea fondului latin, dobândirea fondului slav și influențele maghiare, turcești și grecești sunt corelate de George Călinescu între proveniență și expresivitate: „R*omânul crede în Dumnezeu, în îngeri, în zâne, a fost botezat de preot la biserica, unde Duminica mai ales bătrânii, își face cruce și se roagă [...]. Acum stau față în față noul jupân și stăpân (care e bogat, lacom, mândru, dârz, strașnic, grozav, năpraznic și robul: sărac, slab, blajin. În partea cu unguri sunt meșteșugurile produsele hărniciei umane: ferăstraie, hârdaie, barde, hamuri, lacăte, zăbale, ilăuri. Acolo sunt orașele cu belșuguri, gazdele mari și formalitățiile pârgărești (hotar și vamă). […] Turcismele vechi cuprind noțiuni de interior oriental (conac, fânar, cazan, tipsie, baltag, fildeș, catifea) […]. Grecismele reprezintă*

finețea sufletească excesivă, pretenția culturală, prețiozitatea [...]"(Elisabeta Lăsconi Roşca, Carmen Ligia Rădulescu, Rodica Zane, coord. Mircea Martin p. 6-7).

Întorc pagina albumului bunicii cu mare evlavie față de bunicul și în inimă îmi crește recunoștința față de sângele lui, care îmi curge prin vene și care poartă genetica unei istorii comune. Moșii și strămoșii lui, deoportivă ai mei, constituie arborele genealogic ale unei vieți-poveste. Istoria noastră ca poveste relevă axa unei proveninţe latine și dacice. Generația cronicarilor: Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce afirmă latinitatea culturii și literaturii române. Stolnicul Constantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir sunt părtași ai acestei ideologii, iar apogeul este atins prin reprezentatnții Școlii Ardelene: Petru Maior, Samuil Micu, Gheorghe Șincai. În cadrul acestui fapt concludent susținut de ei se introduce conceptul purismului, ce promovează înlăturarea elementelor neolatine din limbă, rezultând astfel originea pură.

Interesul romanticilor pentru arta etnogenetică atinge ramurile dacismului, înflorindu-i laturile de extindere. "*Getica*", de Vasile Pârvan cu referință în istoriografie, în interiorul unui curent de idei asimilat cu orientarea tradiționalistă (Adrian Costache, Florin Ioniţă, M. N. Lascăr, Adrian Săvoiu, p. 15).

Însă noi ca neam, ca istorie, ca poveste și ca arbore de interes pur genealogic ne situăm în afara barierelor unor concepte riguroase și rigide de proveniență culturală, și în fapt, umanistă.Vanitatea latinității noastre este, după cum răsună glasul indignat al lui Lucian Blaga în „*Revolta fondului nostru nelatin*", rezultatul subjugării noastre de către batjocora vecinilor. Vehicularea purei latinități în spiritul nostru clasic, chibzuit și limpede este contestată de către statutul nostru în cadrul peisajului cultural: „*Vrând-nevrând suntem mai mult*".

Prototipul sângelui nostru ne face să fim moral datori în atestarea provenienței slave și trace „*ce clocotește în ființa noastră*" fiind „*pretextul unei probleme, care ar trebui pusă cu mai multă îndrăzneală*". Iar scrierea lui Blaga își creează liane de coexistență cu credința mea, aceea că ce este sacru nu piere, ci învie și trăiește pururea în ființele urmașilor: „*Suntem morminte vii ale strămoșilor*". Căci în fapt, infimarea corolei noastre slavo-tracice, adâncită în armonia conștiinței cu profunzimile sufletului românesc, se va reflecta în viitor, mai cu seamă decât în trecut, și va fataliza etica „*privilegiaților de azi*" (Costache, Adrian, Ioniţă, Florin, Lascăr, M. N., Săvoiu, Adrian, p. 15).

Clopotul bisericii din sat începe să grăiască asupra conștiințelor tuturor enoriașilor: începe Sfânta Liturghie. Și, dintr-o suflare pe care mi-o aud în liniștea prispei, deslușesc ceea ce harul Domnlui mi-a revărsat în gând: cu toate rădăcinile provenienței neamului nostru, una dintre ele se desemnează primordială și veșnică în viitorul anticipat prin prisma trecutului: noi suntem creștini, apogeul tvoreniei Creatorului și mai suntem sfinte și epatante creații, asemenea limbii noastre: „*A vorbi despre limba română este ca o duminică. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine […] viața se trăiește*" (www.citatepedia.ro – Nichita Stănescu).

Apoteoza cuvenită Începutului ne definește pe noi ca și popor unitar. Promovarea conștiinței unității spirituale, culturale și teritoriale a poporului român s-a realizat prin Biserica Ortodoxă, diplomație și prin activitatea erudiților din spațiul locuit de român. Un exemplar de carte românească veche, valoros pentru românii transilvăneni este Noul Testament de la Bălgrad (1648) (Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, p. 228). Literatura românească debutează pe latura dimensiunii religioase a existenței. Cultura Europei răsăritene constituie antamarea literaturii române. Limba slavonă este înlocuită treptat de limba română în serviciul divin al bisericii. Se tipăresc cărți religioase necesare lăcașelor de cult, printre care cazaniile și pravilele. Prin aceste acte de cultură se desemnează mentalitatea religioasă a perioadei și prototipul de *homo religiosus*.

Semnificativă pe această linie de idei este *Psaltirea* lui Dosoftei, primul nostru poet. Un nume celebru în istoria culturii şi literaturii române, Dosoftei a rămas, în multe privințe, în ciuda marii sale popularități, un necunoscut. Poet, prozator și traducător „*Dosoftei era un om iubitor de carte, un cărturar în cel mai bun înțeles al cuvântului*". *Psaltirea* cuprinde toată gama trăirilor umane îndreptate spre transcendent și, totodată, recuperează realitatea românească asemănătoare celei biblice. Prin activitatea Mitropolitului Dosoftei se realizează trecerea firească de la scrierile cu specific religios la scrierile literare.

Mă ridic de pe băncuța de lemn și mă așez în ușa de la intrare, fixându-mi privirea pe un tablou ce coincide cu zborul gândurilor mele: bunica aprinde cu grijă candela de sub icoana Maicii Domnului, iar apoi sărută cu evlavie crucea de lemn de lângă icoană. Un gând mă împresoară în lumina melancoliei: religia este, așadar, o componentă importantă a culturii unui popor, sentimentul religios manifestându-se atât în cadrul bisericii, cât și dincolo de zidurile ei. Pătrunzând mai adâc în scrierile cu valențe religioase aflăm cărțile traduse de către Chiril și Metodiu (*Biblia* și *Cărțile liturgice)*, dar și cărți cu valoare de monument de limbă: *Noul Testament de la Bălgrad* (1648) și *Biblia de la Bucureşti* (1688). Începând cu secolul XVII, se pun bazele istoriografiei românești: letopisețele cronicarilor moldoveni- Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce- și cele ale cronicarilor munteni - Stolnicul Constantin Cantacuzino, Radu Greceanu, Radu Popescu.

La nivel simbolic, am remarcat importanța obiectelor simple. Crucea, unul dintre simbolurile atestate încă din antichitate: în Egipt, China sau Creta; la Cnossos unde s-a descoperit o cruce de marmură, datând din secolul XV î.H. Ea are funcție de sinteză și măsură. În ea se întâlnesc cerul și pământul, în ea se contopesc timpul și spațiul. Înseamnă emanare, dar și adunare. Are aspect dual, reprezentat de pătimire și înviere. Crucea reprezintă biruința asupra morții și jertfa supremă: „*Dumnezeu se face om pentru ca omul să se poată facă Dumnezeu*" (*Patericul…*, p. 23). Icoana, ca palpare a trancendentului și nevoie de reflectare a profanului în sacru este o fereastră deschisă între pământ și cer...

Îmi întorc privirea înspre bunica şi observ cum se pregătește pentru slujba duminicii, abia începută, deschid cartea pe care încă o port în mâini la ultimele pagini. Găsesc, după obicei, elementul care face acest album să emane solemnitate creștină. Rânduri scrise rar, stâlcit dar cu o răbdare nemăsurată, care au un titlu solemn: „*Învățăturile lui Neagoe Basarb către fiul său Theodosie*"- lectura pe care bunica mea o îndrăgește, la fel cum florii îi place mângâierea blândă a soarelui primăvăratic. O scriere cu sensuri deosebit de profunde, care relevă adesea existența umană: „*Ce este omul în împărăția lumii acesteia trecătoare*?"(*Învățăturile lui Neagoe Basarab…*, p. 84). Îmi revin în minte cuvintele profesoarei de română: *Învățăturile lui Neagoe Basarab* au realizat o specie, au creat un stil și au impus chiar o manieră, transformând compunerea de „*sfaturi către prinț într-un exercițiu literar*"(Dan Horea Mazilu, p. 34).

Cântecul fredonat anterior de bunica se țesea parcă în jurul unui întrg univers lingvistic-puține cuvinte, și totuși atâta sens! Și îmi închipui cuvântul ca fiind cheia existenței noastre pe care o grăim începând de la naștere și cu care pe buze ni se stinge flacăra vieții. Graiul este sufletul poporului, prin care ne sunt introduse în special noțiuni literare. Cât de binecuvântați suntem ca neam să avem scrieri atât de importante și cunoscute, dar mai ales traduse în diferite limbi! Predosloviile *Noului Testament* formulează idei lingvistice și istorice prețioase, căci cine sunt eu de astăzi aflu dacă știu și înțeleg cine am fost acum sute de ani. Elaborarea traducerii a fost evoluția intelectuală pe care s-a pus accentul corect și spre care s-au îndreptat numeroase linii de interese. Preoți din Ardeal, oameni învățați, cunoscători de greacă, slavonă și latină au fost aleși în scopul înfăptuirii traducerii și confruntării de izvoare. Teoria circulației cuvintelor, diversificarea dialectelor și explicarea istorică a acestora au fost idei dezvoltate ulterior (Elisabeta Lăsconi Roşca, Carmen Ligia Rădulescu, Rodica Zane, coord. Mircea Martin, p. 20-21). În predoslovia -

prefața Noului Testament, Mitropolitul Simion Ștefan al Transilvaniei a exprimat ideea unității de neam și necesitatea stabilirii unei limbi literare pe care să o înțeleagă toți românii (Eva Mârza, p. 161-169). Şi o înţeleg, o recunosc ca pe un dar pe care-l transmit de la o generaţie la alta.

Mi-am ridicat privirea spre bunica și un gest care nu necesită cuvinte îmi dă de înțeles că este vremea plecării spre biserică. Așez cu grijă albumul pe raftul de cărți și îmi scutur mâinile, fără intenție, asemenea celui care este mulțumit de isprava sa. Sunt împlinită pentru faptul ca astăzi, în ziua pomenirii bunicului meu, el a fost mai viu ca niciodată și am călătorit împreună pe meleagurile românești de la începuturi și până în prezent.

La început a fost cuvântul, iar noi l-am gândit, l-am scris și l-am grăit. Prin cuvânt ne-am croit istoria și prin el o vom transmite mai departe. Cuvântul - asemenea patriei- este veșnic. Așadar, noi suntem cuvinte vii, căci sufletul românesc este nemuritor.

Bibliografie:

1. Blaga, Lucian, *Revolta fondului nostru nelatin*, în Costache, Adrian, Ioniţă, Florin, Lascăr, M. N., Săvoiu, Adrian, „Limba şi literatura română. Manual pentru clasa a XI-a”, 2006, Editura Art, Bucureşti.
2. Costache, Adrian, Ioniţă, Florin, Lascăr, M. N., Săvoiu, Adrian, *Limba şi literatura română. Manual pentru clasa a XI-a*, 2006, Editura Art, Bucureşti.
3. *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie* (în cadrul eseului *Învăţăturile lui Neagoe Basarab…*), 1996, Editura Raza vânturilor, Bucureşti.
4. Lăsconi Roşca, Elisabeta, Rădulescu, Carmen Ligia, Zane, Rodica, coord. Martin, Mircea, *Limba şi literatura română. Manual pentru clasa a XI-a*, 2009, Editura Art, Bucureşti.
5. Mârza, Eva, *De la tradiție la inovație Noul Testament de la Bălgrad*, în „Îndrumătorul pastoral”, XIX-XX (1996-2000), p. 161-169.
6. Maziul, Dan Horea, *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea*, 1976, Editura Minerva, Bucureşti.
7. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, „Istoria românilor”, 2002, Bucureşti, Editura Corint.
8. *Patericul – isvoare duhovniceşti* (în cadrul eseului *Patericul…*), 2003, Editura Reîntregirea, Alba Iulia.

Bibliografie web:

www.citatepedia.ro/index.php?id=26216 – Nichita Stănescu

EVOLUŢIA CUGIRULUI DE LA MICRO LA MACRO

CADRU DIDACTIC: MOLDOVAN ALINA
ELEV: GLIGOR ADINA-MARIA
LICEUL TEORETIC "DAVID PRODAN"

La începuturi, orașele de asteazi erau mici așezări umane, fără istoric, cultură sau toponimie. Însă, pe parcursul factorilor influențatori, majoritatea produși de om, acele părți componente ale unui stat au devenit așezări rurale, formându-și baza oricărei așezări formatoare ale unei țări, devenind astfel o structură administrativă autonomă cu funcțiile specifice ei.

Orasul Cugir este situat la poalele Carpatilor de Sud, in partea sud-estica a judetului Hunedoara, fiind localizat cu exactitate in Judetul Alba. Acesta are latimea geografica de 45 de grade 41 de minute, iar lungimea estica de 21 de grade la o distanta de 28 km de resedinta Plasei Orastie si 60 km de Deva. Acesta este format din localitatile componente: Bocsitura, Bucuru, Calene, Cugir(aceasta fiindu-i resedinta), Feteni, Goasele, Mugesti si Vinerea si este alcatuit din cartierele: Cindeni, Canepi, Scaunel, Susueni, Subcoasta. In imediata apropiere, se ridica dealuri, in mare masura impadurite cu plantatii de pin si foioase care poarta denumirile de dealul Dragana spre est care depaseste 700m altitudine, dealul Chiciora spre sud cu dimensiuni in jur de 739m altitudine, iar spre vest dealul Cetate cu o altitudine de 450m. Spre sud se intinde regiunea muntilor Sebesului, iar spre nord se intind lunca si terasele raului Cugir. Acestor informatii i se raporteaza suprafata administrativa pe care o detine Cugirul, fiind cea mai mare din Romania. Relieful Cugirului se evidentiaza in regiunea dealului si a muntelui, pe unde trec cele doua rauri: Raul Mic si Raul Mare care formeaza in partea superioara a orasului Raul Cugir, iar din localitatea Vinerea in jos este denumita popular „Apa Vinerei”, care se ramifica in doua rauri din care unul trece prin comuna Sibot, iar celalalt prin comuna Balomir, varsandu-se mai apoi in Mures.

Singurul document ce ne-a ramas din vechime este dealul sau colina, aproape conica, situata la sud-vestul comunei, pe versantul stang al raului, colina care se cheama si astazi „Cetatea”.Ducele sau capetenia dacilor, numit Burebista a construit mai multe cetati de intarire si observatii, pe bazinul Muresului. S-au gasit mai multe obiecte in Cetatea Cugirului care sunt pastrate astazi in muzeele din Viena, Budapesta si Muzeul Bruchental din Sibiu.Dupa cucerirea Daciei de catre Traian, aceste cetati nu s-au mai reparat, fiind lasate in completa parasire. In anul 1867, s-au gasit intre ruinele vechii cetati tetradrachme dace, iar in anul 1868 s-au mai gasit si alte obiecte de valoare, asezate intr-o oala diforma si cu diferite semne pe ea, acestea fiind, in prezent, pastrate la Muzeul National din Budapesta, iar oala se afla la Muzeul Gimnazial de baieti din Sebes, Alba. Au fost gasite monede care au fost examinate de numismaticii din Viena si care au ajuns la concluzia ca monedele gasite sunt de origine dacica, fiind lucrate dupa modelul banilor lui Filip, regele Macedoniei. Au fost observate urmele unei vechi poteci, care continua pe culmea cetatii de jos, pana la alt drum numit „carari”, unde se presupune a fi fost adevarata intrare in cetate.

Istoria se leaga si de padurile bogate ale Cugirului care se presupun a fi fost locuri de retragere de frica barbarilor, dupa retragerea legiunilor romane din Dacia. Dupa retragerea barbarilor, locuitorii orasului Cugir au inceput sa se stabileasca la locuintele lor, formandu-si mici gospodarii pe la poalele muntilor si in jurul cursurilor raurilor. Padurea mare a fost mai apoi defrisata pentru a se forma cladiri de case, iar terenul gol era folosit ca loc de pasune pentru animale. Este foarte posibil ca la aceste defrisari, cugirenii sa fi luat exemplul locuitorilor din localitatile vecine, cum ar fi Vinerea, Sibot, Romosel care erau formatiuni de sasi prin jurul secolelor al XI-lea si al XII-lea. Aceste locuri odata defrisate si mai apoi cultivate, au fost folosite ani de-a randul de acesti locuitori si pana in zilele noastre.

In arhiva bisericii romano-catolice din Cugir, s-a gasit un manuscris numit „Domus Historia” in care este scris despre denumirea latineasca a Cugirului, care ar fi „Cunnentum”. Abis in secolul al XV-lea se amnteste in documentele originale numele de Kudzyr. Impreuna cu rostirea de azi, s-ar putea justifica denumirea orasului din forma „locul cu jir”, explicare posibila rational, avand in vedere plasarea orasului intr-o regiune paduroasa.

In anul 1799, ia nastere la Cugir „Fabrica de Fier si Otel”, a carei calitate era apreciata in imperiul Austro-Ungar, care devine una dintre primele fabrici cu profil siderurgic din Transilvania. In anul 1925, fabrica se va numi „Uzinele Metalurgice Copsa Mica Cugir” si va deveni proprietatea Statului Roman, iar in anul 1926 se creeaza noi hale de productie si primesc, printr-un parteneriat cu Skoda, sectii cu masini si materiale electrice, iar pe parcursul celui de-al doilea razboi mondial,productia se diversifica, facandu-se productie de tehnica militara. In 1946, s-au realizat primele masini de cusut casnice si industriale, iar in 1947 se ajunge la fabricarea primelor masini unelte. Pana la revolutia din 1989, Cugirul devenise un oras monoindustrial, avand stranse legaturi cu viata uzinei mecanice,iar dupa acest an, Cugirul a avut o perioada de inflorire simtitoare in care au aparut noi unitati de productie, bazate pe aceeasi traditie a orasului, prelucrarea metalului.

Oamenii din acest oras au locuinte relativ bune, sanatoase si construite in general din materiale solide ca piatra si caramizile solide. Orice vizitator va ramane placut surprins de asezarea caselor, a curtilor si a atenantelor din aceasta localitate. Fiecare curte are o simetrie si o regula a sa de impartire si aranjare a lucrurilor. Piata de duminica este impartita pe categorii, unde locuitorii de la munte, in general, aduc regulat atat produse alimentare ale acestora, cat si articole pentru aprovizionarea gradinilor si articole vestimentare prelucrate manual.

Cat despre imbracamintea cugirenilor nu putem afirma piese vestimentare diferite de restul regiunilor din Romania. Imbracamintea barbatilor era formata din premeneala care consta in camasi si izmene din panza la care se aplica arta cusatorii femeilor, pantaloni care se confectionau numai in casa si care erau croiti stramti sau mai largi, in functie de preferinte si varsta, care astazi sunt inlocuiti cu pantalonii de panza. Serparul facea parte de asemenea din portul traditional al barbatilor, fiind o curea mai lata in care se pastrau banii si care se incolcea in jurul panteculului. Pieptarul era folosit ca o haine de piele de oaie sau miel care avea lungimea pana la solduri, fiind cusut la flacai si fete mari. In continuarea imbracamintii sunt prezentate laiberul care era o haina din panura ce se imbraca peste pieptar, ca un fel de sacou, suba, fiind tot din panura si care ajungea pana din jos de ganunchi, fara captuseala si incheiata numai la gat, cojocul care era folosit cel mai mult de catre ciobani si care era confectionat din piele de oaie,fara maneci, fiind urmat de cojocel, care era mai scurt si impodobit cu diferite flori si vopsit in diverse culori. Palariile taranesti se confectioneaza si in ziua de astazi de catre oamenii pasionati si care frecventeaza diferite targuri, cum ar fi cel de duminica. Caciula si buhaiul erau folosite in anotimupurile reci, fiind formate cu ajutorul pieilor de miel si de oaie de culoare neagra sau alba. Imbracamintea femeilor era la fel de complexa si originala ca a barbatilor. Premeneala era formata din ia si din poalele tesute din panza mai groasa sau mai subtire, in propriile gospodarii. Sortul si catrinta acopereau partea anterioara si posterioara a corpului femeii si care erau confectionate din ata, bumbac si lana de diferite culori. Pieptarele femeiesti, concepute de maiestrii specializati in acest domeniu, aveau diferite forme si croiuri. Laiberele erau o imbracaminte mai groasa, folosita in anotimpurile friguroase si care erau si ele formate din panura alba sau neagra. Pe cap, fetele purtau chischinaua, iar femeile maritate purtau asa numitele „propoade” pentru acoperirea pletelor. Drept incaltaminte, atat la femei, cat si la barbati, era opinca, fiind mai tarziu inlocuita cu cizmele din piele de capra, iar la urma cu sandalele de piele sau de panza de diferite culori.

La inceput sau in timpurile vechi, targurile se tineau, de obicei, in zilele de sarbatoare din cauza problemelor de comunicatie sau lipsa drumurilor practicabile. Targul saptamanal de duminica de la Cugir s-a dezvoltat in acelasi timp cu progresul fabricii locale. Asa ca primaria

a fost nevoita sa ia masuri pentru imbunatatirea pietei targului, astfel reducand gradina de la Fagadau si marindu-i suprafata de desfasurare. Acest targ a avut parte de o evolutie care s-a dezvoltat pana la inceputul razboiului mondial si pana in 1925 cand s-a aplicat legea repaosului duminical, ceea ce a produs schimbarea targului intr-o zi de luni. Insa, atat oamenii, cat si negustorii aveau parte de pierderi financiare, datorita irosirii intregii zile lucratoare de luni. Dupa aproximativ un an, consilierul local a luat hotararea de tine targul saptamanal in ziua de duminica. Dar si acest lucru a iscat conflicte din partea bisericii, caci se considera ca tinerea targului in ziua slujbei, ii va impiedica pe credinciosi sa mearga la sfanta biserica.

Viata culturala a cugirenilor era strans legata de talentul de care acestia dadeau dovada deseori. Intre 1908 si 1914 s-a infiintat primul cor local, condus de invatatorul Ioan Muntean si Nicola Gazdac, iar dupa 1920 se infiinteaza primul ccor barbatesc dirijat de Virgil Inbarus si numit „Reuniunea corala LIRA”. Corul dispunea de un steag propriu care este pastrat si in zilele noastre. Membrii corului erau muncitori, intelectuali, angajati la Uzinele de Fier si repertoriul era unul religios. Acest cor sa va transforma mai tarziu in cor taranesc, functionand in Ateneul Popular avand-ul ca dirijor pe Ene Negulescu. Din 1945 se infiinteaza corul mixt al Uzinei Mecanice, care activeaza sub aceasta forma in 1971 cu dirijorii: Onica Ioan, Birta Anton, Popa Ioan si Vulcan Pal. Din 1972 se infiinteaza corul mixt al sindicatului de invatamant, care din 1983 se transforma in corul Clubului Muncitoresc, avandu-i ca dirijori pe Stroian Maria si Vulcan Pal.

Atat parintii, cat si copiii au fost activ implicati in activitatile culturale de formare si dezvoltare ale Cugirului. In scoala, se punea acest pe educatia muzicala care avea rolul de a oferi copiilor o latura patriotica si estetica. Acestia participau la Ansamblul coral al scolii, lucru care le oferea copiilor sansa de a aparea pe scena, la spectacole scolare si locale, de final de an si aniversari. Acestia puteau sa participe si la lectiile de acordeon si la grupul vocal instrumental „Prietenia” care se desfasurau la clubul elevilor condus de profesorul Vulcan Pal. Existau o fanfara si o orchestra semisinfonica, avand un bogat repertoriu, cu ajutorul caruia taranii cugireni manifestandu-se in aer liber, dar si in Sali de spectacol la care se prezenta mare parte din populatia Cugirului. Pe langa toate acestea, exista deasemenea si un grup de teatru romanesc, prima piesa fiind jucata in curtea Fagadaului, numindu-se „Vladutul mamii”, iar acest grup a avut multi spectatori datorita afiselor lipite atat prin Cugir, cat si prin Orastie.

In 1912, se infiinteaza intrunirea femeilor unite „Sf. Maria”, care avea scopul de a imbunatati si infrumuseta biserica, a promova evlavia printre credincioase si de a infaptui activitati sociale caritabile, folosind pentru acest scop taxele membrilor, veniturile de le petreceri,concerte. Si promovarea concertelor si membrilor sai,a reprezentatiilor facute,a conferintelor si a petrecerilor a fost facuta mai tarziu, in 1922, prin reuniunea meseriasilor numita „Crisana”.

In 1927 s-a creeat Ateneul Popular care avea ca scopuri scoaterea unui ziar saptamanal care ar fi dispus de nevoile si interesele locuitorilor si reuseste sa isi desfasoare activitatea pana in 1945, urmand ca mai tarziu se primeasca numele de „Clubul 7 Noiembrie”.

Activitatea sportiva a fost mereu pusa printre primele lucruri importante cand vine vorba de activitatea culturala a cugirenilor. Asociatia sportiva „Metalurgistul” infiintat in 1939 cu cele doua sectii: fotbal si sah au ocupat o buna parte din timpul liber al locuitorilor. Astazi, asociatia promoveaza creativitatea si diversitatea culturala pe 9 sectii de performanta: fotbal, sah, atletism, judo, tenis de masa, tenis de camp, box, tir si schi.

Din sfera culturii cugirene fac parte si creatiile folclorice precum obiceiul „Penei de grau”, care este explicat astfel: dupa ce se termina de secerat graul, se face din spice o cruce legata cu o sfoara ce poarta numele de Peana. Cand se construieste o casa si s-a pus acoperisul, se pune o peana cu flori sau verdeata la intrare. Peana terminata si impodobita cu diferite flori de camp se infige intr-o furca de lemn, se da in mana unui voinic care trebuie sa

mearga cu ea tinand-o sus. Merge pana in capatul satului, fiind in fruntea unei cete de femei care canta „Cantecul penei”, iar gospodarii se pregatesc cu donite de apa pentru a o uda.

Alt obicei este cantecul bradului-in ziua mortii unui fecior, se formeaza o ceata de 5-8 prieteni de-ai decedatuluo care merg la munte si taie un brad gros, ii curata crengile, in afara de varf. Bradul este asteptat de mai multe fete la domiciliul mortului. In ziua inmormantarii, dupa savarsirea prohodului, toata lumea pleaca spre cimitir. Bradul este frumos impodobit si dus pe umeri de feciori, urmati de restul oamenilor. Dupa inmormantare, bradul se infige la capul mormantului, langa care se pune si un stalp de gorun cioplit, iar in varful stalpului se fixeaza doi porumbei sculptati din lemn, iar la final se arunca pe mormant o oala sparta.

Prin cele prezentate mai sus, s-au putut remarca trecutul mai întunecat și prezentul mai luminos al acestui oraș, evoluția sa de la o așezare omenească, la cel mai mare oraș administrativ din România, cu factorii săi influențatori și caractersiticile formate datorită dobândirii titlului de „oraș”.

Bibliografie:

Ing. Augustin Berian, 2013, *Monografia Cugirului*, Editura Qual Media, Cluj-Napoca;
Consiliul local al orasului Cugir, 1993, *CUGIR-500 (1493-1993)*, Editura „POLSIB”, Sibiu.

CÂMPIA CRIŞULUI ALB – POARTA DE APUS A ŢĂRII ZĂRANDULUI

PROFESOR: DANCIU NICOLAE,
ELEV: ANDREI GURĂU, COLEGIUL NAŢIONAL „PREPARANDIA-DIMITRIE ŢICHINDEAL”

De pe valea Crişului
Din şesu` Bihorului
Mândre cântece răsună
De drag şi de voie bună
- Folclor

Aşezată al poalele Munţilor Zărandului, Câmpia Crişului Alb se întinde până depare, chiar dincolo de graniţele ţării noastre dinspre Apus. Fiind o zonă cu pământuri roditoare şi cu daruri ale naturii din belşug, aici s-au dezvoltat aşezări ale omenirii încă din cele mai vechi timpuri. Bogăţia acestei zone a atras aici tot feluri de neamuri care fie doar din trecere sau fie că s-au stabilit aici, au lăsat în urma lor o vastă zestre culturală. De-a lungul veacurilor aceasta s-a materializat într-o cultură a tradiţiilor şi a obiceiurilor care au dat acestei *puste* (numele popular dat câmpiei) un caracter unicat. Împletirea popoarelor, în acest loc binecuvântat, a dezvoltat de-a lungul timpului o atitudine de toleranţă şi acceptare reciprocă în mentalul oamenilor, care convieţuind la un loc şi-au împrumutat neîncetat datini şi rânduieli de la cele mai simple reţete culinare, până la modul de aranjare a lucrurilor prin casă.

Geografia zonei

Din punct de vedere geografic, cum am amintit şi mai sus, zona se întinde de sub poalele Munţilor Zărandului până în pusta Ungară. Satele aparţinătoare sunt : Mişca, Zărand, Cintei, Sintea Mare, Sintea Mică, Caporal Alexa, Şiclău, Socodor, Simand, Pil, Grăniceri, Sântana etc. din judeţul Arad. Apele care-i scaldă întinsele păşuni şi ogoare, pe lângă Crişul Alb care a dat nume zonei, sunt în număr foarte mare. Cele mai însemnate sunt Teuzul, Cigherul, Sartişul şi canalul care cu multă trudă a fost săpat în secolul XVIII de către strămoşii noştri, Canalul Morilor. Spre estul teritoriului se întinde subdiviziunea numită Câmpia Cermeiului, iar nordul acestui meleag este scăldat de către Crişul Negru.

Istoricul zonei

Cele mai vechi urme ale şederii oamenilor în aceste locuri se întind până departe în negura timpului, descoperindu-se aşezări care aparţin comunei primitive. În aceste aşezări s-au descoperit obiecte, cum ar fi : răzuitoare, vărfuri de lance, dălţi şi ceşti aparţinând Culturii Criş-Tisa, datând din anii 5500-1700 î.Hr. Din epoca neolitică au fost descoperite urme ale existenţei omului, cum ar fi : vase de ceramică cu ornamente primitive lucrate cu mâna, cu zgârieturi simple, linguri de lut, opaiţe şi alte vase din aceleşi material.

Descoperirile din epoca bronzului se referă în general la unelte şi arme, la ceramică, la obiecte de podoabă din aur şi argint. Au fost descoperite doar pe raza localităţii Chişineu Criş o serie de tezaure de origini diferite : un tezaur cu monede greco-macedonene datate la sfârşitul sec. al III-lea şi începutul sec. al II-lea î.Hr., o podoabă (vârf de baldachin) din vremea trecerii sciţilor şi multe multe altele, aproape fiecare sat putându-se lăuda cu propriile vestigii istorice. Tezaurele au fost îngropate în apropierea aşezărilor aflate de-a lungul văii Crişului Alb, iar prin cercetările arheologice s-au descoperit bordeie, ceramică lucrată cu mâna, fragmente de ceramică de factură romană provenite din import, fragmente specifice ceramicii dacice lucrate la roată etc.

De departe cea mai interesantă descoperire de pe aceste meleaguri este Cetatea Veche din Sântana, aşezare datând din epoca bronzului şi având o întindere de aproximativ 90 de hectare. Întinderea impresionantă a acestui sit i-a făcut pe arheologi să o compare cu binecunoscuta cetate grecească Troia care ar avea întinderea de doar o pătrime din cea nou descoperită. Aceasta fost realizată din lut şi lemn şi a fost împrejmuită cu şanţuri de apărare adânci de peste patru metri, dar şi cu valuri de pământ de peste 20 de metri.

Epoca medievală a reprezentat perioada în carea au apărut majoritatea aşezărilor existente, acestea refăcându-se treptat după invaziile tătare din secolele XIII – XIV. Această perioadă coincide şi cu formarea primelor formaţiuni prestatale din care amintim voievodatul lui Menumorut şi mai târziu a lui Ahtum. Cronicile vremii amintesc despre români că au trăit o viaţă proprie cu transformări şi mişcări economice, politice, sociale şi spirituale. Săpăturile efectuate în malurile Crişului Alb, au atestat un lanţ de aşezări care se continuă din epoca pietrei şi până în sec. al XI-lea. Este amintită în lucrările lui Gerard Rogerius, canonic de Oradea, o mare înfrângere a autohtonilor de către tătari, care a avut urmări catastrofale şi care a dus pentru o perioadă la distrugerea puterii locale a statului feudal ungar, la dispariţia temporară a marilor domenii în formare, precum şi la încetarea funcţionării organizaţiilor bisericilor catolice. După restabilirea păcii şi ordinii din această zonă şi reluarea comerţului, izvoarele istorice consemnează reluarea vămuirii plutelor şi transporturilor făcute pe Mureş şi Criş care ne determină să tragem concluzia că această zonă a devenit una prosperă.

O altă turnură a istoriei a fost răscoala din 1734 condusă de pecicanul Pero Seghedinaţ. Răsculaţii voiau să ocupe Aradul şi apoi să continue ofensiva către Oradea. Ţăranii atacă moşiile nobiliare şi negustorii bogaţi. După arestarea lui Pero, armata se retrage spre Chişineu-Criş unde li se vor alătura ţărani din toate comunele. La 4 mai armata imperială va găsi satele părăsite. La 8 mai armata ocupă Gyula şi Vărşandul, iar răsculaţii se retrag în satele din apropiere. Armata răsculaţilor va fi înfrântă în bătălia de la Pădureni (actualmente cartier al oraşului Chişineu Criş) din data de 9 mai. Au fost ucişi peste 700 de răsculaţi şi alţi 169 au fost luaţi prizonieri. Răscoala lui Pero se încadrează în şirul răscoalelor ţărăneşti din regiunea Aradului, în care românii, maghiarii şi sârbii au luptat împotriva exploatării feudale.

Secolul al XIX-lea vine cu noi confruntări şi perioade de nelinişte, datorate apariţiei unei noi nobilimi, îmbogăţite după războaiele napoleoniene, care cumpărând vaste teritorii cu averea agonisită, impun un nou regim autoritar asupra ţăranilor iobagi. Cel mai demn exemplu de luptă împotriva abuzurilor şi nedreptăţilor îndreptate asupra ţăranilor este comuna Şepreuş, care pe parcursul a 125 de ani a avut trei revolte ţărăneşti. Prima revoltă s-a desfăşurat în anul 1824 şi s-a îndreptat către nou instalata familie Czárán, care cumpărând moşia de la predecesorii baroni locali, a început să împartă pământurile după bunul plac şi în folosul propriu. După două manifeste adresate de către ţărani, unul la Buda şi unul direct la însuşi împăratul de la Viena, autorităţile de la Chişineu Criş au venit ca prin teroare să impună nedreapta împărţire. Sătenii înarmaţi cu bâte, furci şi pietre au alungat solgăbirăul şi pe soldaţii din subordinea acestuia, inclusiv pe vicecomitele, care venise de la Arad. Aceştia au protestat prin tragerea clopotului „în dungă” şi arborarea unui steag roşu pe turnul bisericii. În urma refuzului de a mai presta munci agricole, un an mai târziu, autorităţile superioare au organizat o anchetă şi au reîmpărţit terenurile în funcţie de nevoile ţăranilor şi nu după placul grofilor. În urma acestei restabiliri a dreptăţii, şepreuşenii au început să folosească limba română în administraţie, fiind sigurul sat din zonă care a reuşit acest lucru. O altă revoltă a locuitorilor din Şepreuş a avut loc în 1903, cauza fiind creşterea impozitelor pe pământuri, acţiune suferită doar de ţărani, şi impunerea cumpărării de către comunitatea locală, deci de către ţărani, a unui teren infertil pus la vânzare de groful local. Sătenii raportează abuzul la Arad, iar autorităţile superioare îi îndepărtează pe primar şi judele de lege. Se organizează alegeri anticipate şi este declarat câştigător candidatul opoziţiei, în ciuda minorităţii de voturi. La această nedreptate sătenii răspund cu aceeaşi vehemenţă, dar este deschis asupra lor focul

fără somaţie, de către jandarmii aduşi ca să intimideze şi sunt ucişi 6 oameni şi alţii 35 sunt grav răniţi. A treia şi cea din urmă a avut loc în 1949 împotriva regimului comunist. Sătenii s-au revolta împotriva deciziei de a preda toate cotele de cereale statului, în contul despăgubirilor de război faţă de Uniunea Sovietică şi a efectuării plăţiita muncitorilor de la batozele de treierat grâu în numerar şi nu în produse. Aceştia au devastat primăria (considerând că această clădire reprezintă adevăratul mijloc de opresiune a sistemului comunist şi sursa tuturor relelor), magazinul din localitate, de unde au luat toate alimentele de care duceau lipsă li şi pe care le primeau doar porţionat, pe cartele, după care au dat foc şi fostului conac boieresc, pe cale de a fi transformat în sediu de CAP. Răspunsul autorităţilor a fost unul promt, la scurtă vreme apărând în sat camioane de jandarmi care au începud devastarea gospodăriilor pentru a prinde făptaşii. Aceştia se refugiaseră în satele de sub munţi, extinzând revolta şi în alte sate, dar jandarmii tot au găsit ţapi ispăşitori, mai mult sau mai puţin vinovaţi. Victimele din Şepreuş au fost în număr de 5, în Apateu tot 5, în Berechiu 4, în Şomoşcheş 2 etc. Pe lângă execuţii au mai avut loc şi condamnări la ani grei de temniţă, în număr de 40 şi deportări de familii, în număr de 6, numai din Şepreuş, pe lângă multe altele din satele mai sus menţionate.

Portul popular

Portul bătrânesc din această zonă se încadrează în cel al Ţării Crişurilor, fiind rezultatul întrepătrunderii zonei Aradului cu cea din sudul Bihorului. La acestea se adaugă şi influenţele urbane datorate nivelului de trai ridicat din această parte de ţară, pământurile fertile aducând bunăstare lucuitorilor.

Portul popular femeiesc

Era compus din 3-4 rânduri de poale de pânză, mai multe rochii, zadia (şorţul), spătoiul (cămaşa femeiască), viziclu (jachetă scurtă) şi zobonul (vestă) din lână maro sau neagră. În zilele de sărbătoare femeile purtau căbat de barşon (palton din catifea) care putea să aibă guler de blană şi care se lega în faţă cu una sau mai multe cheutori (încheietori).

Cămaşa femeiască apare în mai multe forme cum ar fi spătoiul vechi, încreţit la gât cu o bentiţă (care se termina cu un volănaş) tăiat în faţă şi încheiat cu nasturi metalici, cu mânecile prinse din umeri cu umeriţe (bucăţi dreptunghiulare de material plasate perpendicular pe umăr) şi pumnari (manşete) care se terminau de asemenea cu volănaş. Prin mijlocul mânecilor apărea o cheie făcută cu acul, în alb şi de o parte şi de alta, broderie plină sau spartă (în ciur). Acelaşi decor apărea şi la manşete şi umeriţe. Apare şi unul mai nou, fără guler, cu un decolteu rotund sau pătrat la baza gâtului şi cu mânecă până la cot, ornamentată cu broderie în ciur. Poalele sunt confecţionate din acelaşi material ca spătoiul şi erau lucrate în tehnica broderiei sparte. Rochia şi zadia erau confecţionate de obicei din acelaşi meterial care putea varia de la mătase la catifea. Zadia era ornamentată de jur împrejur cu cipcă (dantelă) sau fodră (volănaş). În picioare, femeile purtau păpuci cu tureac (ghete din piele cu căputa înaltă).

Portul popular bărbătesc

Era compus din cămaşă albă din tort, cu guler mic, rotund, cu pliseuri şi tiv la nasturi şi la gât. Cămaşa specifică acestei zone era croită din doi laţi de pânză. La poale, cămaşa avea cipcă îngustă. Cămaşa era scurtă şi se purta peste pantaloni. Peste cămaşă se îmbrăca un zobon negru din postav sau din barşon cu nasturi mici. Izmenele, numite gaci, erau făcute din pânză de casă sau material de cumpărat. Izmenele se terminau cu o brăcinăriţă (betelie) lată de 4-5 cm. Izmenele erau făcute din 6-8 laţi, cu turecii largi, iar pe margini erau ornamentaţi cu broderie albă sau cipcă. Încălţămintea era formată din şlafi lătrători (şlapi de piele) sau cizmele în zilele de sărbătoare. În timpul iernii se purtau cioareci din pănură sau postav.

Elementul comun de port al femeilor şi bărbaţilor era sumanul, un fel de palton confecţionat din postav alb şi ornamentat cu fâşii de material colorat (negru, roşu sau albastru) pe manşete, la buzunare şi pe burtă. Cel femeiesc era mai bogat în broderii.

Obiceiuri şi tradiţii legate de perioada de iarnă

După şase săptămâni de post, perioadă marcată de abţinere totală de la tot ce înseamnă petreceri şi bucate alese, ca în orice parte a ţării, în ajunul Crăciunului se pornea cu colindatul pe la casele oamenilor. Un obicei aparte era mersul cu votul, adică cetele de feciori care colindau pe la casel fetelor, unde în sfârşit puteau reîncepe ciclul jocului şi a voii bune, de aceea erau chemaţi şi hididişii (violoniştii). La casa la care se organizau în ceată, se „trăgeau două-trei danţuri" (jocuri), după care împreună cu muzicanţii mergeau pe la fetele din sat. Fetelese se pregăteau din timp, îmbrăcându-se în straie de sărbătoare, împodobindu-se cu o salbă de bani şi acoperindu-şi capul cu o ceapţă (bonetă). Masa era pregătită şi ea din timp cu plăcinte rumenite şi sticle de băutură. La ceată participau toţi flăcăii care aveau în jur de 18 ani. Se colinda şi pe la familiile de altă naţionalitate, dacă feciorii şi fetele erau prieteni între ei.

Ajungând la casa unei fete, şeful cetei întreba la fereastra casei dacă-i *sclobod cu votu şi cu corinda*:

Ciucur verde dă mătasă/ Sclobozâ-ne gazdă-n casă/ Că afară ploie dă varsă/ Şi ne-o picat picurile/ După tăte streşinile/ Şi ni s-o stâcat hainile...

După ce ceata a primit aprobarea din partea gazdei, tinerii sunt poftiţi în casă, unde se aşează în faţa uşii în semicerc, iar şeful cetei printr-un semn tacit porneşte colindul. Există cazuri în care colindătorii nu sunt pimiţi în casă. În acest caz şeful cetei sau alţi colindători se adresează gazdei cu următoarele cuvinte satirice:

Nu ne lasă, nu ne lasă/ N-are ce pune pă masă/ Num`-on câne izidit (mort)/ Ce-l dă fetii la mărit/ Nici acela nu l-ar da/ Că-l mâncă cu maică-sa.

După ce terminau colinda, feciorii erau poftiţi în jurul mesei să se ospăteze şi apoi începeau jocul. Acesta era plătit de către părintele fetei, de feciorul cu care fata era în vorbă sau de neamurile fetei care asistau la joc. Acolo unde se plătea mai mult, jocul era mai lung. Banii primiţi erau daţi muzicanţilor. De aici, ceata se îndreaptă spre o altă casă, urmând acelaşi ceremonial până dimineaţă. Dimineaţa se opreau la ultima fată unde se termina şi jocul. Uneori votul dura chiar şi două zile.

Bibliografie

- http://www.aradon.ro/descoperire-uriasa-cetatea-veche-din-santana-de-patru-ori-mai-mare-decat-cunoscuta-troia/2088598
- https://www.ccja.ro/ccja/monografii/pdf/Monografie_Arad_Chisineu_Cris_Chisineu_Cris_Stela_Matiut_De%20la%20Crisius_la_Chisineu_Cris.pdf
- https://www.ccja.ro/ccja/monografii/pdf/Monografie_Arad_Sepreus_Sepreus_Rodica_Colta_Doru_Sinaci_Monografia_comunei_Sepreus.pdf
- https://www.ccja.ro/wp-content/uploads/2016/04/Portul-popular-din-judetul-Arad.pdf

O PICĂTURĂ DIN ISTORIA ROMÂNILOR...

profesor: SEBEȘAN DANIELA CAMELIA
elev: DIMOIU RUBEN, clasa a X-a
COLEGIUL ECONOMIC „FRANCESCO SAVERIO NITTI" TIMIȘOARA

Poporul român, ca orice popor, are o istorie bogată, care stă în cuvinte de mândrie, de laudă, de îndrăzneală și de cinste față de acest pământ străbun. „De milenii, istoria românilor este cam aceeași. Doar că, din când în când, năvălitorii își schimbă mijloacele de transport"- spunea Vasile Ghica. Prin Istoria României se înțelege, în mod convențional, istoria regiunii geografice românești, a popoarelor care au locuit-o precum și a Statului Român modern.

* În primul rând, vreau să prezint pe scurt o parte din istoria României de până în prezent. Granițele României de astăzi includ o mare parte a teritoriului statului antic Dacia. Cucerirea Daciei de către romani duce la contopirea celor două națiuni, strămoșii poporului român fiind daco-romanii. În aceste condiții, Dacia a devenit provincie a Imperiului Roman, conducătorii romani au introdus în cultura dacică elemente de cultură și civilizație romană, astfel latina a stat la baza formării limbii române. Primul stat geto-dac s-a format în timpul stăpânirii lui Burebista, care a fost ajutat de marele preot Deceneu. În timpul domniei lui Burebista, Imperiul Roman a avut multe conflicte cu dacii, fiind cucerită o parte în 106 după Hristor de către împăratul Traian.

Între anii 271-275 după Hristos are loc retragerea aureliană. Peste teritoriu au trecut valuri de popoare migratoare: goții în secolul III-IV, hunii în secolul IV, gepizii în secolul IX, slavii în secolul VII, ungurii în secolul IX, pegenegrii, cumanii, uzi și alanii în secolele X-XII și tătarii în secolul XIII. Au fost atestate primele cnezate la sud de Carpați în secolul al XIII-lea. Datorită creării unor condiții interne și externe favorabile, iau ființă la sud și la est de Carpați statele feudale de sine stătătoare, Țara Românească în 1310 sub domnia lui Basarab I și Moldova în 1359 sub domnia lui Bogdan I. Dintre toți domnitorii României au avut un rol important: Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Dimitrie Cantemir în Moldova, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș : „Ăsta-i voivod absolut, Vlad Țepeș. Păi fără ăsta istoria românilor e o pajiște cu miei''- spunea Petre Țuțea, și Constantin Brâncoveanu în România și Iancu de Hunedoara în Transilvania. La sfârșitul secolului al XV-lea cele două principate intră treptat în sfera de influență a Imperiului Otoman. Transilvania a făcut parte din Regatul Ungariei, până când devine un principat de sine stătător, vasal Imperiului Otoman din 1526. La cumpăna secolelor XVI-lea și XVII-lea Mihai Viteazu domnește pentru o perioadă foarte scurtă de vreme, peste o bună parte, din teritoriul României de astăzi.

În secolul al XVIII-lea Moldova și Țara Românească și-au păstrat autonomia internă până în 1711 respectiv 1716 când începe perioada domnitorilor fanarioți, ei sunt numiți direct de turci, fac parte din rândul familiilor nobile de greci. Prin încheierea pactului dualist în 1867, Transilvania și-a pierdut la scurtă vreme resturile autonomiei sale politice, fiind înglobată din punct de vedere politic și administrativ Ungariei. Unirea Principatelor a fost realizată sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza la 24 ianuarie 1859. Statul modern român a fost creat prin unirea principatelor Moldova și Țara Românească (sau Muntenia) în anul 1859, odată cu alegerea concomitentă ca domnitor în ambele state a lui Alexandru Ioan Cuza. Domnitorul a fost obligat să abdice din funcție în anul 1866 de către o coaliție denumită și Monstruoasa Coaliție, astfel a fost obligat să părăsească țara. În anul 1877, România își obține Independența iar în 1881 Carol I este încoronat ca Rege al României. România în anul 1913 intră în război cu Bulgaria obținând astfel Cadrilaterul. În 1914, Regele Carol I moare, la tron ajunge Ferdinand I.

În anul 1916, România a intrat în Primul Război Mondial de partea Antantei. Forțele Române nu s-au descurcat bine din punctul de vedere militar. Până la sfârșitul războiului, Imperiile Austriac și Rus s-au dezintegrat; Adunarea Națională în Transilvania și Sfatul Țării în Basarabia și Bucovina și-au proclamat Unirea cu România, iar Ferdinand s-a încoronat rege al României în 1922 la Alba-Iulia. În anul 1938 regele Carol al II-lea își asumă puteri dictatoriale. Odată cu venirea lui Carol al II-lea își la putere, Ion Gigurtu, președinte al Consiliului de Miniștri, între 4 iulie și 4 septembrie a declarat că va introduce o politică nazistă pro-axa Berlin-Roma, antisemită și fascist-totalitară. În urma pactului Ribbentrop-Molotov din 1939 prin acceptarea arbitrajului lui Hitler asupra Transilvaniei, inclusiv orașul Cluj. Teritoriile vaste din Transilvania conțineau resurse naturale importante, inclusiv mine de aur. Ion Gigurtu a fost de acord și cu cedarea a 8.000 km pătrați din Dobrogea de sud în favoarea Bulgariei și uniunii sovietice, Basarabia Herța și Bucovina de Nord. Retragerea haotică din Basarabia, cedările teritoriale, nemulțumirea opiniei publice și protestele liderilor politici, îl face pe regele Carol al II-lea să suspende Constituția României și îl numește ca prim-ministru pe Generalul Ion Antonescu.

În 1941, ca aliat al Germaniei ,România declară război uniunii sovietice. În 23 august 1944, armata sovietică era deja în Moldova de Nord, astfel regele Mihai își dă acordul pentru înlăturarea prin forță a mareșalului Antonescu dacă acesta va refuza semnarea armistițiului cu Națiunile Unite. În urma refuzului net al lui Antonescu, Regele Mihai a dispus destituirea și arestarea mareșalului, iar România a trecut de partea Aliaților. În 1947 regele Mihai I este forțat să abdice și a fost proclamată Republica Populară Română.

La începutul anilor 1960, guvernul român a început să-și afirme o anumită independență față de Uniunea Sovietică, fără să renunțe la ,,cuceririle revoluționare''. În 1965 moare liderul comunist Gheorghe Gheorghiu-Dej. După un scurt timp ,în fruntea partidului comunism a venit Nicolae Ceaușescu, care a devenit secretar general al Partidului Comunist Român în anul 1965 și președinte al Republici socialiste române în 1974. Conducerea lui Ceaușescu a devenit din ce în ce mai autoritară în anii 1980. Regimul comunism a căzut la data de 25 decembrie 1989, având 1104 morți și 3321 răniți.

În 1990 Iliescu a fost ales ca președinte, iar partidul său ,,Frontul Salvării Naționale'', a câștigat controlul legislativ. În aceea perioada Petre Roman a fost prim-ministru. În octombrie fostul ministru de finanțe i-a urmat lui Petre Roman și a format un nou cabinet. Emil Constantinescu din coaliția electorală Convenția Democrată Română (CDR), l-a învins pe președintele Iliescu, el a avut ca prim-ministru pe Victor Ciorbea. Alegerile din 2000 au fost câștigate de PSD și de Ion Iliescu, iar Adrian Năstase a fost numit prim-ministru.

În 2004 alegerile l-au dat învingător pe Traian Băsescu, iar în funcția de prim-ministru a fost numit Călin Popescu Tăriceanu. Din 2004 România este membru NATO, iar din 2007 a devenit membră a Uniunii Europene. În prezent, ca președinte al acestei țări este Klaus Iohannis, iar în funcția de prim-ministru este Liviu Dragnea.

** În al doilea rând, România nu este numai bogată într-o istorie frumoasă, ea este bogată și în obiceiuri și tradiții. Obiceiurile și tradițiile românești au ca și modalități principale de exprimare: muzica, coregrafia, diverse meșteșuguri. Sunt fapte culturale complexe, menite înainte de toate, să organizeze viața oamenilor.

Cele mai frumoase tradiții românești sunt: Sărbătorile de Iarnă, Sărbătoarea Paștelui, Mărțișorul, ,,Babele'' de Martie, Boul înstrețat, Ceremonia de pregătire a nunții și furatul miresei. Sărbătorile de iarnă aduc multă fericire în familiile românești datorită obiceiurile frumoase care te umple de viață. Unele din cele mai importante simboluri ale sărbătorilor de iarnă este bradul de Crăciun care aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate. Un obicei frumos și foarte cunoscut este colindatul din casă în casă care ține două sau chiar trei zile. De anul nou se merge cu ,,Plugușorul'', flăcăi merg la colindat la fetele nemăritate, făcând satire

ironice asupra unor năravuri ale gazdelor. Sărbătoarea Paștelui este una dintre cele mai frumoase tradiții românești deoarece se înroșesc ouă, se gătește în mod tradițional mâncăruri cu miel, și se coc cozonaci. După părerea mea, Paștele este una dintre cele mai frumoase sărbători deoarece aduce în suflet bucurie și fericire.

Ca motive folclorice utilizate sunt: spicul, soarele, frunza, etc... .Mărțișorul este un simbol străvechi care simbolizează venirea primăverii. A fost conceput ca o amuletă legată cu un șnur împletit din două fire: unul alb (simbolizând divinitatea, sănătatea, puritatea sufletească și împlinirea) și unul roșu (ca simbol al dragostei pentru frumusețile eterne ale vieții: prietenia, fidelitatea și onoarea).

Nu în ultimul rând, România deține multe monumente fascinante care atrag mulți turiști de prin toate colțurile lumii. Unele dintre aceste monumente splendide sunt: Ateneul Român, Mănăstirea Voroneț, Palatul Cantacuzino, Cazinoul din Constanța, Coloana Infinitului, Podul Minciunilor, Biserica Fortificată din Viscri, Palatul Culturii din Iași, Castelul Peleș din Sinaia, Biserica Neagră din Brașov etc...

Dintre toate aceste monumente pe mine m-a atras cel mai mult: Castelul Peleș din Sinaia, deoarece m-a vrăjit magnifica sa construcție și locul unde este construit, parcă ar fi rupt din rai. Din interiorul castelului m-a atras sala armelor deoarece adăpostește multe arme și armuri pentru soldați.

Poporul Român se poate lăuda și cu o varietate de meșteșuguri tradiționale. Unul dintrea aceste meșteșuguri tradiționale este olăritul, în România există câteva centre importante de olărit: Horezu, Corund, Marginea. Ceramica de la Horezu a intrat în Patrimoniul Național Unesco începând cu anul 2012.

Pe lângă tradiții, obiceiuri și monumente, Românii se pot lăuda cu un port vestimentar frumos, incontestabil, unul dintre cele mai importante elemente culturale și istorice pe care le poate deține un popor. Costumul popular este un element de identitate națională. Toate popoarele au în modelul costumului popular culorile drapelului național. Elementele costumului popular sunt: Cămașa, Catrință, Opregul, Fota Vâlnicul.

În cele din urmă vreau să menționez și despre arta României. Arta s-a dezvoltat în România odată cu naștere lui: Nicolae Grigorescu, Constantin Brâncuși, Nicolae Tonitza, Ștefan Luchian, etc.

Istoricul zonei unde locuiesc este foarte bogat în detalii istorice, deoarece Timișoara a fost primul oraș iluminat din lume la 12 noiembrie 1884, contribuind și la începerea revoluției de la 15 decembrie 1989. Timișoara are în posesia ei diferite clădiri importante din România: Catedrala Mitropolitană, Clădirea operei și a Teatrului Național, Palatul Bruck, Palatul Baroc, Domul Romano-Catolic, etc... .

În concluzie, Istoria României este foarte frumoasă, cu multe obiceiuri și tradiții pe care multă lume le serbează cu bucurie. Indiferent de motive și de consecințe, Istoria României a fost și va rămâne un reper important pentru fiecare român. Istoria României te poartă pe tărâmuri fascninante de poveste, și este păcat ca să nu o investigăm...

BIBLIOGRAFIE:

- http://www.casadecomert.com/index.php/despre-romania/istoria-romaniei-pe-scurt http://costum-popular.ro;
- http://epochtimes-romania.com/news/cele-mai-frumoase-traditii-romanesti;
- https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/cele-mai-frumoase-monumente-istorice-din-romania;

- https://www.invietraditia.ro/editorial/ceramica-autentica-romaneasca;
- https://adevarul.ro/locale/timisoara/foto-cladirile-fac-timisoara-unul-cele-mai-frumoase-orase-romania.

SCRISOARE CĂTRE ȚARA MEA

CADRU DIDACTIC: PROF. MREJERU MARCELA
ELEV: LAZĂR-ANDREI ARIANA-MARIA
UNITATE ȘCOLARĂ: COLEGIUL NAȚIONAL ”TUDOR VLADIMIRESCU”, TÂRGU-JIU, GORJ

Parcul Central este o oază de liniște pentru mulți, un sanctuar al naturii înglobat în agitația continuă a orașului. Încă nu îmi explic ce fel de barieră naturală este și aceasta, impermeabilă, indiferentă zbuciumului undelor sonore. Pe una dintre numeroasele bănci verzi de lemn ce străjuiesc aleile citesc ultimele pagini dintr-un roman. Captivată îndeajuns de mult de acțiunea sa, îmi permit să rup acea liniște cu glasul ce-mi rostește în minte pe nerăsuflate rândurile de pe ultima pagină. Se sfârșește cu un pocnet înfundat al cărții închisă brusc. Mă ridic de pe bancă si pornesc spre bibliotecă. În această zi de octombrie însorită, vreau o carte de poezii. Vreau ca sufletul meu să surâdă ca soarele ce-nfruntă venirea lui noiembrie.

Privesc înaltul cerului ca pe o axă a timpului: norii se deplasează ușor în bătăia vântului precum clipele . În astfel de momente, îmi pot vedea gândurile. Le pot auzi zgomotul furios. Pot simți furia celor două armate care se luptă în mintea mea, pentru a stabili care va fi învigătoare și stăpână peste întinsul gândurilor mele, al decizilor care așteaptă să fie luate. Clipind, îmi îndrept din nou privirea către ce mă înconjoară. Oare astfel s-a format și lumea, așa cum eu îmi formez opiniile și îmi justific acțiunile? Cum oare acest tot este prezent în fața mea și eu sunt în versiunea de acum?

Cuidat fapt, renunț la gândul de a împrumuta o carte din literatura universală de la biblioteca școlii. Simt nevoia să îmi răspund câtorva întrebări. Aleg o carte despre istoria locală. Privesc altfel Parcul Central, când mă gândesc câtă profunzime ascunde. Poarta Sărutului se înfățișează falnică în fața mea, lăsându-mă să pot admira o părticică din Masa Tăcerii. Aleea Scaunelor n-a părut nicicând mai scurtă. Mă grăbeam să ajung spre faleză. Îmi deschid cartea cu degetele tremurând pe foi și murmur: 14 Octombrie 1916. Atunci a avut loc Bătălia de la Podul Jiului, când civilii au format un zid precum o graniță pentru orașul lor. Mă uit în jos la ghetele mele, iar apoi de-a lungul cursului Jiului. Îmi închipui populația care așteaptă nemții și simt fiecare tremur provocat de pocnitura unei puști. Lipsiți de arme și soldați, răzbesc în continuare vrășmașului. Acum bustul lui Ioan Popilian privește podul care odată a însemnat o mediere între libertate și stăpânire. 27 Octombrie 1938: este inaugurat Ansamblul Calea Eroilor în cinstea celor care s-au sacrificat pentru viitorul țării lor. Greutatea blocurilor de piatră masive se apropie de cea care le apăsa umerii soldaților pe câmpul de luptă și sufletele familiilor ce îi așteptau acasă. Străjuiesc în continuare cursul lin al Jiului, o arteră uriașă prin care învrăjbirea, teama, iubirea față de țară și sacrificiul au curs necontenit în vremuri de război. Mausoleul Ecaterinei Teodoroiu păstrează vie amintirea eroinei ce a pierit la Mărășești. Generalul Kurt von Morgen, consemna în memoriile sale, în urma Primului Război Mondial:"Rezistența dușmanului, în special a românilor, a fost neobișnuit de dârză și s-a manifestat prin 61 de contraatacuri, în decursul celor 14 zile de luptă. Ele au condus mai ales la lupta cu baioneta.". Bătălia reprezintă, astfel, o ”piatră de hotar” a istoriei române.Deși sufletul sublocotenentei e înălțat la ceruri, în piept încă îi mai bate iubirea pentru țara sa. Eu îi admir enorm devotamentul ce a îndemnat-o să nu renunțe la luptă decât în momentul în care va renunța la viață. De asemenea, ea este dovada vie a faptului că suntem singurii ce ne putem împiedica în realizarea a tot ceea ce ne dorim, cât și în momentul în care, afundându-ne, vrem să ne ridicăm mai puternici.Decid să pornesc spre Parcul Coloanei Infinite. Ajung la următorul constituent de pe axa Căii Eroilor, anume Biserica Sfinții Petru și Pavel. Construită pe locul unei biserici care data încă din secolul XVIII, glorifică pe cei ce și-

au jerfit viața pentru moștenirea de la strămoși. Modul în care a fost zidită, anume în forma unei cruci, este un alt detaliu care conferă inedit. Am ajuns în parc. Soarele strălucește chiar deasupra coloanei. Realizez ca de fapt, Coloana Infinitului are un aparent sfârșit doar pentru a simboliza faptul că întotdeauna vor fi noi generații care să "continue" construirea sa, iar soarele ce pare că se odihnește în vârful său, reprezintă lumina din sufletul celor ce-și iubesc țara, ce vor să se identifice ca cei ce aparțin poporului roman. De la depărtare pare un sceptru. Regele ei, însăși țara, căci țara i-a dat viață și țara îl face să străbată timpul la infinit. La fel cum hora se rotește, limbile ceasului valsează spre seară. Este timpul să pornesc spre casă. În drumul meu m-am oprit să admir statuia impozantă, de un negru intens, a marelui Tudor Vladimirescu. Conducătorul pandurilor și al revoluției din anul 1821, mă face să mă simt onorată să învăț la colegiul care îi poartă numele.

Eroii țării noastre nu sunt puțini, căci mulți și-au dorit să cucerească frumusețea ei. Dealurile verzi, munții falnici, marea învolburată, câmpurile cu recolte bogate, râurile grăbite să ajungă la sud, să se verse în Dunăre și să pornească spre mare, au descris mereu România de azi. Dar iată că în vremea războiului totul era diferit: toată frumusețea naturii noastre era otrăvită și pârjolită, iar locuitorii, pregătiți să renunțe la orice pentru a-și salva teritoriile. De asemenea, faptul că am fost un popor creștin a reprezentat un alt motiv de război, ce în aparență, nu avea sens. Unul dintre conducătorii cei mai cunoscuți care a murit la Instanbul pentru îndrăzneala sa de a nu renunța la religia poporului său, a fost domnul Țării Românești Constantin Brâncoveanu. Acesta a fost torturat împreună cu cei patru fii și ginerele său, pentru a se preda și a spune unde sunt ascunse averiile țării. Șansa la viață le-a fost ulterior propusă, cu condiția de a trece la mahomedanism. Însă domitorul a refuzat prompt, decizând să-și vadă ginerele și fiii decapitați, nu să renunțe la credința sa.

Toate acestea mă determină să îmi iubesc țara, să fiu conștientă câți s-au luptat pentru ca eu să pot spune că sunt român, să mă pot mândri cu meleagurile parcă rupte din rai și cu sacrificiul strămoșilor mei. În opinia mea, cu toții ar trebui să valorificăm nemaivăzutul din țara noastră și să păstrăm într-un prezent etern tradițiile care călătoresc în timp prin intermediul celor ce își poartă patria în suflet.

Un prim argument pentru care sărbătorirea celor 100 de ani ar trebui să fie pentru mulți un ceas deșteptător, ar fi faptul că rămânem mult prea des indiferenți în ceea ce privește multitudinea de obiceiuri tradiționale care încep să se difuzeze în vid. Captăm prea multe influențe din jur, care ulterior devin noi obiceiuri așa-zis românești. Satele române sunt îmbibate în fel de fel de legende, moduri de a petrece diverse sărbători și porturi populare cu motive diverse. Centenarul nu sărbătorăște doar victoria românilor, ci și românii, implicit identitatea națională. Spre exemplu, sărbătorile creștine au loc cu totul altfel în spațiul românesc. Ele valorifică unitatea familiei, prezența vie a strămoșilor prin cele transmise din generație în generație, cât și mâncărurile tradiționale pregătite. Toate astea se petrec în spațiul creștin românesc, pentru faptul că pe aceste meleaguri au luptat oameni cu credințe idestructibile, care au pierit torturați în timp ce se gândeau la mulțumirea și fericirea urmașilor poporului, care vor fi botezați creștini.

Cel de-al doilea argument ar fi frumusețea portului popular. Motivele unice rupte din peisajele naturale specifice fiecărei zone. Pe albul imaculat al pânzei de in se așternu ușor diverse linii, forme și modele într-o armonie indescriptibilă din punct de vedere al așezării, cât și al jocului cromatic. Brâul și opregul par înșiruirea unei povești, iar opincile încadrează și protejează picioarele, cu acestea putând alcătui povestea propriei vieți, din piese de puzzle în formă de pași, așa cum un stilou cu o peniță într-adevăr bună va cunoaște sute de foi inițial golașe. Cât de frumos este să privești cum o horă se învârte și parcă toți cei care joacă întruchipează prin veșmânt că, deși suntem diferiți, în vene ne curge același sânge.

Pe de altă parte, orașul meu nu este singurul ce poartă o încărcătură istorică deosebită. Teritoriile române au fost dorite de numeroase imperii. Chiar cu un an înainte de Marea Unire au avut loc cele trei clasice: luptele de la Mărăști, Mărășești și Oituz. Bătălia de la Oituz, deși cea mai mică, a ferit armatele române din câmpie de un atac puternic din flanc, care ar fi creat un mare dezechilibru. Generalul Văitoianu a reușit să îmbărbăteze soldații, determinându-i să lupte pentru țara lor (fiind de partea Antantei) cu și mai multă înverșunare. A dat un ordin prin care a interzis armistiții temporare pentru îngroparea soldaților morți, fapt care reducea semnificativ riscul unor posibile înfrățiri, trădări sau dezertări. Mai mult decât atât, ca însemnătate simbolică, avea să demoralizeze inamicul la vederea morților lăsați de izbeliște,care sfârșeau uneori mâncați de animale sălbatice. Această decizie avea însă și mari dezavantaje, anume faptul că românii, la rândul lor, se aflau în aceeași stare deplorabilă, cât și pericolul sanitar ridicat de descompunerea cadavrelor. Ordinul zilei se încheia astfel mereu cu îndemnul: “Lăsați ca oasele dușmanului să albească câmpiile și plaiurile pentru a fi o vie mărturie a răzbunării românilor”.

Prima victorie adevărată din istoria armatei române moderne a fost Bătălia de la Mărăști. Românii au fost avantajați de dotările cu armament și echipament modern, care au fost urmate de o instrucție atentă în privința manipulării lor. În plus, moralul bun al soldaților români a fost favorizat și de celebrul discurs ținut de către regele Ferdinand, referitor la reforma agrară, respectiv la cea electorală. Mareșalul Averescu a cucerit Dealul Fântâna Puturoasă și a înaintat apoi spre Pârâul Vizantea. Ocuparea Dealului Încărcătoarea, unde avuseseră loc lupte importante în ziua precedentă, oferea o priveliște cumplită:„Spectacolul ce se înfățișa înaintea ochilor soldaților noștri era înspăimântător. Artileria română, în special mortierele de tranșee, grămădite în fața redutelor făcuseră ravagii în lucrările lor: tranșee, tunuri, mortiere sfărâmate erau amestecate cu cadavre și cu numeroși răniți ce se văitau. Printre rețelele intacte de sârmă zăceau bravii soldați ai coloanelor de atac, prinși de moarte în pozițiile cele mai bizare, sfâșiați de ghimpii sârmelor, cu hainele și carnea ruptă loviți de focurile celor dinăuntru ca și ale celor din afară, unii cu membrele smulse, alții fără capete. Tragicul revers al biruinței” .

La 1918 însă, românii se fac auziți: la 1 Decembrie 1918, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, votează în unanimitate, prin 1228 de electori, Rezoluția de Unire a Transilvaniei cu România. Au trecut de atunci 100 de ani. 100 de ani de când românii erau liberi să fie români. Victoriile românilor nu ar trebui să fie sărbătorite doar într-o singură zi, ci zilnic să fim mândri de țara noastră și să facem tot ceea ce ne stă în puțință pentru a îmbunătăți starea în care se află. E nedrept să părăsim locașul natal, să lăsăm în plata defrișăriilor și a abandonului zone ale naturii de o frumusețe sacră, să lăsăm să se piardă odată cu trecerea timpului, precum nisipul ni se prelinge printre degete. La fel cum hora se rotește, limbile ceasului valsează spre seară. O nouă zi începe, o nouă ocazie de a începe să răsplătim sacrificiile strămoșilor ne este oferită, alte moemnte în care putem realiza cât de important este să fim uniți și să ne lăsăm egoismul deoparte. Prin urmare, eseul meu reprezintă atât un omagiu adus eroilor noștri, cât și un îndemn pentru generația mea de a salva tot ce este mai bun din România și de a aduce din nou românii acasă.

Bibliografie:

Site: Historia.ro

Articole: *”Bătălia de la Mărăşeşti, pe unde nu se trece!”, autor Alexandra Şerban; ”Bătălia de la Mărăşti.<< Prima victorie adevărată din istoria armatei române moderne>>”, autor Florin Cristescu; ”Bătălia de la Oituz<< Lăsaţi ca oasele dujmanului să albească câmpiile şi plaiurile pentru a fi o vie mărturie a răzbunării românilor>>”, autor Andrei Pogăciaş.*

CRÂMPEI DIN ISTORIA CRAIOVEI: CONTRIBUȚIA PREOȚILOR GRIGORE POPESCU-BREASTA, DUMITRU LUNGULESCU ȘI ELEFTERIE MARINESCU LA DESĂVÂRȘIREA NAȚIONALĂ

Coordonator: **DIAC. PROF. DRD. MANEA EMIL MARIAN**
Elev: ANASTASESCU DAN DUMITRU
SEMINARUL TEOLOGIC ORTODOX „SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL”, CRAIOVA

Introducere

Anul 1918 a reprezentat pentru români un moment semnificativ din istoria noastră națională, fiind anul marilor realizări, încununarea unui lung șir de încercări și așteptări, dar și de lupte sau sacrificii. Toate acestea pentru un crez comun al tuturor românilor: făurirea statului național unitar român. La acest ideal de secole a contribuit și Biserica Ortodoxă Română reprezentată de slujitorii săi, care, pe câmpul de luptă fiind, și-au dat viața pentru a spovedi și împărtăși soldații căzuți, pentru a le ridica moralul, în spiritul victoriei și al împlinirii crezului lor. În acest sens ne oprim asupra contribuției preoților profesori Grigore Popescu-Breasta, Dumitru Lungulescu și Elefterie Marinescu, a căror activitate este cunoscută din documentele bisericilor în care au slujit sau din arhivele școlilor teologice în care au profesat.

Preotul Grigore Popescu-Breasta (1875-1955) a fost cea mai reprezentativă figură a preoțimii craiovene, deoarece, în perioada 1900-1918, și-a desfășurat o profundă și continuă activitate în ceea ce privește idealul de neam al românilor. Datorită prestigioasei sale personalități, desăvârșită de o puternică și fierbinte simțire patriotică, Guvernul României i-a făcut cinstea, ca în perioada 1917-1918, să-i încredințeze misiunea de a duce în refugiu și de a păstra la Kerson, relicva de mare preț a neamului nostru românesc, capul marelui voievod muntean Mihai Viteazul, și, în același timp, să fie păstor al românilor refugiați în aceiași localitate.

În calitatea sa de cleric superior, a reprezentat Ministerul Cultelor la conferințele preoțești ținute în Cetatea Băniei, rostind de fiecare dată câte o predică profundă în vederea pregătirii sufletești în ceea ce privește vremurile de mare cumpănă ale războiului. Ca slujitor și predicator al Bisericii Ortodoxe din Oltenia, părintele Grigore Popescu-Breasta, a rostit, așa cum am menționat, numeroase cuvântări, insuflând credincioșilor sentimente de încredere în biruința finală a idealului nostru național. Ca profesor, pentru un timp la Școala de Cântăreți Bisericești din Craiova, iar mai apoi în calitatea de revizor școlar, părintele a avut același entuziasm în a le vorbi elevilor, viitorilor ostași, despre lupta pe care o au în vederea câștigării unirii, dar și virtutea de a se jertfi pentru patria lor.

Datorită faptului că părintele Grigore Popescu-Breasta a fost autor a numeroase studii și lucrări, ne putem astfel forma o idee completă despre contribuția sa la marea cauză a poporului român. Principiul după care și-a desfășurat activitatea și pe care l-a propovăduit este că: „preoțimea noastră trebuie să îmbrace o nouă haină cerută de împrejurările actuale. Această haină este rolul social”, preotul „trebuie să ajute cu fapta la tot ce contribuie la întărirea, susținerea și înălțarea a tot ce este național și românesc”.

Din aceste lucruri reiese faptul că preotul G. Popescu-Breasta a fost consecvent în această îmbinare a cuvântului și acțiunii evanghelice cu cea patriotică-socială, acesta fiind un cald mobilizator al conștiinței românești în toate împrejurările. Spre a ne crea o părere cu privire la activitatea acestui cleric în vederea desăvârșirii naționale, citățm câteva gânduri în care se oglindește talentul său de entuziast cuvântător și permanent sprijinitor al cauzei naționale. Convingerea sa este că: „Simțământul iubirii de patrie . . . reprezintă cea mai înaltă

expresie a lucrurilor și a faptelor. Cine este însuflețit de acest simțământ, acela lucrează și se sacrifică nu pentru rude și ai săi, ci pentru patrie, ai cărei fii suntem cu toții, spre a face să dăinuiască ființa ei în viitor. Când auzim pronunțându-se numele lui Mircea, Ștefan și ai altor eroi ai patriei, inima noastră se întărește. Patriotismul trebuie dar, bine întărit și cultivat în seminarii. Patriotismul sincer și curat . . .".

În avântul său, părintele Grigore Popescu-Breasta se înalță până acolo încât face o analogie între istoria neamului românesc și viața lui Iisus Hristos, reușind să arate că așa cum Hristos a pătimit și a înviat, tot așa va învia și se va reîntregi „scumpa noastră Românie". De remarcat este faptul că această frumoasă comparație va fi folosită și de marele istoric Nicolae Iorga dar și de marele cărturar și mitropolit al Olteniei, Firmilian Marin.

O altă figură reprezentativă a preoțimii craiovene care a militat activ, atât prin cuvânt cât și pe front, pentru unitatea tuturor românilor, este părintele confesor militar, cu grad de maior, **Dumitru Lungulescu (1865-1945).** Vlăstar al unei familii evlavioase din județul Mehedinți, a urmat cursurile Seminarului din Râmnicu-Vâlcea, pe care l-a absolvit cu succes, iar mai apoi a fost hirotonit preot pe seama Bisericii Obedeanu din Craiova. Nu e de mirare că această personalitate erudită a spațiului craiovean s-a ridicat treptat în aprecierea opiniei publice, ca preot, duhovnic, profesor și director al Școlii de cântăreți bisericești din Craiova. Atât la biserică, cât și la prestigioasa școală pe care o conducea, părintele D. Lungulescu s-a impus în ochii tuturor ca un element superior, „cântăreț bun, drept, orator înnăscut, disciplinat, consecvent și mare patriot". A știut să îmbine foarte bine, ca și alți clerici din vremea sa, propovăduirea evangheliei lui Hristos cu activitatea socială și patriotică.

În anul 1907, îl găsim membru în comitetul de redacție al revistei enciclopedice "Revista Culturală", care dorea să adune în jurul ei "oameni cu dor de țară și neam, de binele obștesc pentru o cât mai largă răspândire a culturii prin scrieri științifice, literare și cultivarea artelor". El propunea „unitatea culturală a românilor, ca bază și condițiune a unității naționale", ceea ce arată că a fost devotat misiunii sale de păstor duhovnicesc, dar și celei de patriot. Pentru meritele sale a fost înaintat la gradul de maior, dând dovadă de fapte de vitejie atunci când a fost numit preot de campanie în Primul Război Mondial, unde, ca și alți frați în suferință, a fost rănit grav, fiind la un pas de moarte, dar, care, prin capacitatea sa de a se ridica, și-a reluat misiunea de predicator al crezului soldaților, unitatea tuturor fraților români.

Spre sfârșitul vieții sale, părintele și-a adunat gândurile și a lăsat scris, ca un testament, mesajul pe care l-a purtat în suflet toată viața: „Să privim trecutul glorios al neamului nostru românesc de pretutindeni. Din acest zăcământ etnic de energie, spirit și voință au strălucit domnitorii legendari, ca Mircea, Ștefan, Mihai, Vlad Țepeș și alții, ilustrând vitejia poporului în grele cumpene de existență".

Un alt reprezentant de seamă al clerului craiovean a fost **preotul Elefterie Marinescu**. Acesta s-a născut la 7 decembrie 1895 pe meleagurile fostului județ Romanați, de unde a plecat la studii de Teologie în București, stabilindu-se mai apoi în Cetatea Băniei, unde a slujit la catedra de muzică a Școlii de Cântăreți Bisericești de aici, iar mai apoi, fiind chemat la funcția de consilier mitropolitan.

În preajma anului 1916, pe când era student, în inima tânărului Elefterie Marinescu a încolțit sămânța iubirii de țară, fapt pentru care, împreună cu alți studenți teologi și seminariști olteni, a luat hotărârea să meargă pe front, ca voluntar, îndeplinind sarcina de sanitar la Spitalul de Cruce Roșie din Craiova, situat în incinta actualului Liceu Carol I. Aici, nu numai că a pansat răniți, vindecându-i trupește, dar le-a ridicat și moralul prin pildele religioase și prin cuvintele frumoase pe care le rostea.

„La 8 noiembrie 1916", nota preotul E. Marinescu, „spitalul nostru a fost evacuat, ca urmare a pătrunderii inamicului în țară", grupul de teologi și seminariști fiind mutat la un spital militar din Galați, iar ulterior la Iași. În Moldova tânărul student s-a luptat vitejește, atât pentru păstrarea tradițiilor din bătrâni. De remarcat este episodul când, în urma retragerii spre

Iași, în noaptea de Crăciun, studenții și seminariștii au început să cânte colinde specifice românilor, rostindu-se și o cuvântare cu un puternic impact asupra soldaților și superiorilor de armată). A activat pentru protejarea și îngrijirea soldaților, dar și a civililor care sufereau de tifos exantematic, specific iernii din anii 1916-1917. Acest lucru este dovedit prin faptul că la spitalul unde era încadrat Elefterie Marinescu nu a murit nicio persoană.

Elefterie Marinescu este și cel ce a îngrijit la Târgu Frumos foarte mulți ostași răniți pe câmpul de luptă de la Mărășești. Pentru acest fapt a fost felicitat de marele istoric și om politic Nicolae Iorga.

În urma celor prezentate, putem conchide faptul că preotul Grigore Popescu-Breasta prin cultura sa, prin viziunea istorică, prin înflăcărata sa iubire de țară și prin neîntrerupta sa activitate de crainic neobosit al năzuințelor naționale, a fost una dintre cele mai însemnate figuri ale clerului craiovean din această perioadă, care, cu abnegație, a slujit prin cuvânt idealul de reîntregire și desăvârșire a neamului nostru românesc. **Dumitru Lungulescu**, în preajma hotărâtoarelor clipe ale anului 1918 s-a dăruit total pentru „țara sfântă ca un templu", slujind pentru mult visata „Românie unită și puternică". Elefterie Marinescu rămâne unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai Bisericii Românești care s-a implicat activ pe câmpul de luptă din prima conflagrație națională, luptând pentru vindecarea soldaților, atât cea trupească, cât și cea spirituală.

Slujitorii Bisericii noastre strămoșești, fie ei mici sau mari, și-au adus aportul lor modest, alături de toată suflarea românească, la înfăptuirea marelui ideal al românilor. Aducem tuturor cuvenitul respect și omagiul nostru de recunoștință, luându-i ca pilde de slujire ai Bisericii și ai neamului nostru, la aniversarea centenarului Marii Uniri din anul 1918, anul înfăptuirii unității noastre de stat.

Bibliografie

Izvoare:

Episcopia Râmnicului și Argeșului, Ed. Episcopia Râmnicului și Argeșului, Râmnicu-Vâlcea, 1976:

MARINESCU, Pr. Elefterie, *Preoți craioveni de ieri* (lucrare în manuscris);

IDEM, *Amintiri din Primul Război Mondial*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, An XXX (1978), Nr. 10-12, pp. 783-788;

POPESCU-BREASTA, Pr. Grigore, *Către preoțimea română*, 1912;

IDEM, *Predici și cuvântări ocazionale*, 1914;

Sfânta Episcopie a Eparhiei Râmnicului Noului Severin în trecut și acum, Ed. Tipografia Gutenberg, București, 1906;

S. J. A. N. Dolj, fond *Tribunalul județului Dolj*, dosar nr. 49/1907.

Cărți:

NAZARIE, Iconom Const., *Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918*, Ed. Tipografia Cărților Bisericești, București, 1921;

POPESCU, Pr. Prof. Acad. Niculae M., *Preoți de mir adormiți în Domnul*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1942;

POPESCU, Grigore N., *Preoțimea română și întregirea neamului, temnițe și lagăre*, Vol. II, București, 1940;

Articole, studii și alte lucrări:

NEAMȚU, M., *Clerici craioveni în slujba idealului unității naționale înfăptuită la 1918*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, An XXXI (1979), Nr. 4-6, pp. 313-319;

POPESCU, Tudor, *Preoți participanți la războiul din 1916-1918*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, An XXX (1978), Nr. 10-12, pp. 769-773;

VORNICESCU, Nestor, *Făurirea statului național unitar român la 1 Decembrie 1918*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, An XXX (1978), Nr. 10-12, pp. 748-759.

CLEPSIDRA SANGELUI ROMAN

RETEZANU DAIANA NICOLETA
DIANA GAVAN
COLEGIUL NATIONAL TUDOR VLADIMIRESCU

Ieri. Azi. Mâine. Este timpul pentru a da glas cuvântului românesc și pentru a nuanța legenda ce stă la baza unui gen uman aflat într-o continua luptă existențialistă. Sufletul compatriot ce vă expune in față un strigăt de confirmare a puterii strămoșești vorbește despre istoria românului catalogat drept fiind demn de respect, un suflet trădat de clipele de încredere în alte creații divide, acestea dovedindu-se a fi în cele din urmă false marionete in voia sorții, iubit de forța divină eliptică ce nu l-a părăsit în războaiele fizice si psihotronice purtate, dezintegrat de forțele răului și reumanizat de dorință și perseverență, un urmaș demn de analogiat cu modelul androgin intelectual și cu prima societate antică dezvoltată din punct de vedere evolutiv.

Omul nu poate fi descris în adevăratul său sens nici după cercetări îndelungate asupra subiectului, însă cheia și secretul istoriei certifică faptul că o civilizație de anvergura noastră, a tuturor sufletelor care se simt romane, poate pune baza unei descrieri amanunțite a spiritual român.

În acești o sută de ani de când există un tot unitar vorbim despre românul unificat , despre noul eu al întregii națiuni. Însă viața începe mereu cu un suflu mic, care își mărește intensitatea si volumul transcedat de timp și răbdare. Diferența dintre acel suflu al trecutului și omul contemporan și conațional mie este mentalitatea progresândă cu fiecare trecere a clipei.

În interiorul fiecaruia dinre noi, propria personalitate coexistă cu dacul puternic și ingenious, un adevarat razboinic al dreptatii, examinat milenii intregi de forte exterioare ,voitoare de rau si de varsare de sange. In roman se aude glasul a mii de traci gonind spre lupta. Bataile inimii nu mai au puls, ci ritm de mars spre a inainta in batalie, chipul desenat cu creionul divin fin si lipsit de riduri prinde conturul unei dinastii trecute, cute din cauza tipetelor de durere a stramosilor, ochii plangand vazand amintirea vietii trecute.

1918 a facut trecerea. Schimbarea la fata a unui nou popor. razboiul care s-a canalizat pe expansiunea si explicitarea fortelor suzerane in fata globalitatii s-a incheiat spre a avea un sfarsit glorios doar pentru una dintre parti, facand si mai vizibila nedreptatea sortii. Noi oamenii ne ghidam dupa instinct care de cele mai multe ori are intentia de crea un mod prin care putem castiga ceva luptand pentru el. Mentalitetea poate fi crezuta gresita de cei care au simtul cuvantului. Dar nu putem contrazice cu nimic pe conducatori. Chiar familia din care facem parte in omentele de actualitate a fost cladita pe sangele varsat de cei anteriori noua, care au luptat pentru a intregi viitorul demult consacrat de cei care aveau un ideal. Dorintele nu sunt niciodata realiste, contrar faptului ca asteptarile isi maresc granitele in momentul in care lansam o provocare eului crator de instinct luptator.

Aceasta mare familie a nostra, tara noastra, isi are baza pe sufletele romane zdrobite, de aceea pamantului pe care calcam este mai mult decat pur sau unic, este ascestral , este zarea spre care au visat toti dacii, romanii, romanii, noi. Romania nu este tara romanului din mine, ci casa mea. Am grija sa-miordonez fiecare obiect din ea, ca sa imi reintregesc fizicul. Ochii vor fi cerurile pictate cu albastrul senin pe care il vedeau si soldatii din timpul razboiului, insa reasamblat in modul fericit, oamenii acea buni dandu-ne motive sa gasim un zambet.

DESPRE POVESTE

Prof. GEORGESCU DELIA
BUHA ALEXANDRA
COLEGIUL NAȚIONAL DE INFORMATICĂ "TUDOR VIANU", BUCUREȘTI

Ulița din fața casei memoriale este pustie, bătută doar de un vânt puternic ce fură câte un fir de praf, de pământ uscat, ducându-l departe de satul amuțit. Același vânt amar îmi smulge câte o lacrimă de pe obrajii lipsiți de culoare cât timp privesc mica locuință a sculptorului. E imposibil să îmi imaginez că pe băncuța de crăpată de frig și vreme a stat odată, poate privind în gol ulița, așa cum o fac acum, Constantin Brâncuși, alături de o nouă creație căreia tocmai îi insuflase viață. Totuși, parcă pot să vizualizez imaginea artistului surprins în taina creației aici, într-un loc simplu, uitat de lume, decât pe străzile Parisului sufocat de oameni și sentimente străine. Închid ochii și surprind prin razele timide ale soarelui de toamnă mișcările grațioase, încrezătoare, mânate de inspirație și har al mâinilor, iar sub ele luând formă o sculptură fără de cusur, arta în forma sa cea mai pură.

Mă găsesc tot pe bancă, dar de data asta nu sunt singură sau cel puțin nu am fost cât am visat. Pe lemnul rece așteaptă să fie citită o scrisoare împăturită cu atenție, cu un scris înclinat, elegant, însă de multe ori jucăuș, ieșind din rând sau pagină pe alocuri. Astfel că, sub copacul cu frunze aurii purtate de vântul aprig, mă apuc de citit scrisoarea necunoscută:

Nu știi cine suntem, dragă cititorule, și probabil nici nu o să afli vreodată. Cel mai important este că suntem români, așa ca tine, și că ne-am născut pe acest pământ mai devreme sau mai târziu, în zile cu soare sau ploioase, sub stele norocoase sau căzătoare, aducătoare de moarte. Suntem din aceeași mamă și același tată, am rodit din pământ românesc, am fost crescuți pe meleagurile acestei țări și trăim după tradițiile ei. Nu ne cunoaștem, dar deja înțelegi că nu suntem niște străini, ci amintiri ale memoriei naționale ce încearcă să se agațe cu disperare de un popor ce se îndepărtează ușor-ușor de locul din care provine, uitând în același timp valorile transmise din generație în generație. Suntem povestitorii ce încă de la începuturi stau în jurul vetrei, ținând flacăra basmelor aprinsă.

Se apropie iarna, aducând cu ea cea mai importantă zi din istoria României: momentul în care cele 3 state surori, cu oamenii ce simțeau chemarea aceluiași sânge, au devenit una pentru totdeauna prin Marea Unire. Și totuși, prea rar se întâmplă ca cineva să simtă aceiași fiori ce acum 100 de ani cutremurau fiecare român, să aibă glasul gâtuit de emoție atunci când imnul național străpunge aerul rece sau să se simtă cu adevărat complet. Vremurile s-au schimbat, țara noastră încearcă să depășească marile greșeli istorice și să ajungă din urmă Occidentul, dar nimic din toate acestea nu ar fi fost posibil fără dorința comună de a fi, în sfârșit, un popor întregit (după cum spunea colonelul Victor Deleu, *„Azi am devenit cetățeni ai României, dar ai unei Românii Mari.").* În tot acest proces de dezvoltare puternic influențat de Europa de Vest, de globalizare și de reparare a faptelor din trecut, credem că niciun român nu ar trebui să uite sau, și mai rău, să își dorească să piardă tot ceea ce ține de cultura statului său, întrucât va deveni un om fără țară, iar povestea României își va pierde povestitorii care o păstrează în viață.

Astfel, povestea noastră, a românilor, va fi înghițită de tumultul istoriei universale, dispărută prin paginile unei cărți uitate în bibliotecă...

Precum în cazul tuturor poveștilor, și cea de față își are originile necunoscute, undeva prin negura timpului. De la daci și romani, trecând prin Evul Mediu, prin războaiele cu turcii și alte popoare în căutare de noi cuceriri, până la cele două Mari Războaie Mondiale și astăzi, când neamul nostru începe în final să se vindece, basmul României a fost supus la grele încercări, uneori fiind povestit pașnic, în familii, alteori cu băgare de seamă și glas șoptit, în umbrele istoriei. Pe lângă teritoriile mult discutate și râvnite de alte popoare, monumente și cetăți câștigate în urma nenumăratelor lupte, și limba română este o frământare de secole,

purtând în ea istoria vie a neamului. Fiind o *„insulă latină într-o mare slavă”*, limba noastră poartă în ea fibra puternică latină, împletită viguros cu stratul strămoșesc dac, Căci în limba latină spunem și mama și biserică, spunem familie și spunem țară, spunem pământ, iar de la daci puținele cuvinte sună tainic și melodios, căci ei ne-au vorbit despre copil și a se bucura, despre căciula pe care o purtau semeț pe cap, despre fluier și traită și mire. Povestea turnării în forme a limbii noastre se încheiase, dar cât de multe lucruri ne puteau învăța vecinii să zicem. Așa că venit peste noi valul nuanțator slav, căci acești rătăcitori războinici ne-au învățat a iubi, dar și ce este dușmanul lacom și bogat.

Limba noastră poartă prin istorie urmele întâlnirilor cu alte popoare, de-a lungul secolelor, fie ele grec, turc, maghiar, german, francez. Toate acestea au contribuit, în timpuri diferite, la turnarea formei limbii noastre prin care oameni de cultură și artiști talentați și-au transmis ideile, sentimentele, opiniile și gândurile ce îi preocupau la acea vreme, cu ajutorul cuvintelor de etimologii diverse. Este fascinant cum dintr-un conglomerat de neamuri și dialecte, în fiecare frază formulată sunt cuprinse clipe din istoria noastră, chiar dacă unele cuvinte sunt pe cale de dispariție, întrucât realitățile pe care le definesc nu mai există sau și-au pierdut importanța. Acestora li se adaugă împrumuturile recente, din limba engleză în special, o consecință a globalizării, iar din ce în ce mai multe cuvinte își modifică forma sau sunt cu totul înlocuite (ca în situația termenului *weekend*). Atât poveștile, cât și cuvintele pier atunci când nimeni nu le mai cunoaște și nu mai crede în ele.

Personajele unei povești sunt marionetele autorului, desemnate să facă bine sau rău, să lupte pentru o cauză sau să renunțe înaintea unei provocări. În povestea românilor, eroii sunt acei oameni care nu erau de acord cu prezentul în care trăiau și au încercat să aducă o schimbare spre binele majorității. Antagoniștii au fost cei care au pus bunăstarea lor mai presus de cea unitară, dar și cei indiferenți, care, deși vedeau că direcția în care se îndreaptă lucrurile nu este cea potrivită, nu acționau. Mereu a existat un asupritor și cel asuprit, iar într-o multitudine de momente istorice noi am fost cei din urmă. Nu am ieșit învingători des pe plan extern, întrucât eram ocupați cu bătăliile interne, între principate. O scurtă privire aruncată asupra *Letopisețului Moldovei* de Grigore Ureche confirmă faptul că însusi Ștefan Cel Mare, dacă nu se lupta cu turcii sau tătarii, răsturna voievozii Țării Românești (*„Radul Vodă, văzând atîta pradă în țara sa, ce-i făcuse Ștefan vodă, nu vru să lase să nu cerce strîmbătarea sa”*), care chemau în ajutor tot forțele externe (Turcia și Ungaria). Multă vreme istoria noastră a însemnat dezbinare. Ideea unificării a apărut ca un fir roșu firav de-a lungul istoriei, românii din țările vecine având și nevoia de a se apăra împreună în fața atacurilor străine, renunțând la neînțelegerile ce mai mult îi dezbinau în loc să îi apropie. În timp, au fost încercări ale diferitelor personaje istorice, primul moment fiind Unirea Principatelor Române din 1600 realizată de Mihai Viteazul, care au avut rol premergător pentru actul final din 1918. Transilvania, aflată sub dominatia succesivă a Ungariei, a Imperiului Otoman, a Imperiului Habsburgic, a Imperiului Austro-Ungar, Bucovina si Basarabia sub cea habsburgică, otomană și țaristă păreau imposibil de anexat dacă guvernul român și oameni ce credeau în această relizare ar fi renunțat la obiectiv

A fost odată ca niciodată într-o împărăție… Așa încep toate basmele, doar că al nostru pune în prim-plan trei împărății vitregite de soartă: Țara Românească, Transilvania și Moldova, ce de sute de ani sperau la imaginea României Mari, unitare. După cum notează și Lucian Boia, *România interbelică e țara europeană cu cel mai larg evantai etnic, cultural și religios. Unguri în Transilvania și Bucovina, ucrainieni în Bucovina și Basarabia, turci, tătari, bulgari în Dobrogea (...) Dacă s-a făcut România Mare, aceasta trebuia să fie a românilor*. După tratate, declarații internaționale precum cea a lui Woodrow Wilson din S.U,A., delegații ca cea condusă de I.I.C. Brătianu la Congresul de Pace de la Paris, care au făcut auzită vocea, dorința românilor și eforturi supraumane, intensificate de credință în urma Primului Război Mondial, ziua mult așteptată îi surprinde pe români la Alba Iulia în gloria

celei mai mari victorii din istoria noastră. Pornind de la un vis comun, în urma încercărilor fără număr ale unor oameni curajoși ce și-au făcut vocea auzită pentru binele țării noastre, după obstacolele puse de marile forțe europene, de Primul Război Mondial, pe 1 Decembrie 1918 se materializează conceptul Marii Uniri la care mii de oameni nu au renunțat niciodată.

Pentru România, s-au făcut multe. Au fost sacrificate vieți, teritorii, s-a pierdut timp prețios care ne-ar fi adus probabil mai aproape de nivelul țărilor din Vest. Prea multe greșeli au fost făcute pe parcursul istoriei pentru a trăi astăzi într-o țară fără probleme, dar niciodată nu e prea târziu să reparăm ceea ce nu a mers până acum. Important este să nu repetăm aceste greșeli și, mai ales, să nu uităm că, deși suntem, avem o țară mică, pierdută pe hartă, România a trecut prin multe și există în acest moment datorită românilor care au crezut în povestea ei.

Iar Unirea nu a fost o simplă reunire teritorială, căci apartenența la spiritul românesc s-a manifestat creator permanent. Pământul nostru a rodit teme, idei, tablouri și a născut oameni care și-au înțeles valorile, iar prin meșteșug și inspirație le-au insuflat viață. Este exemplul basmelor noastre înțelepte, transmise prin viu grai sau al doinelor ce vorbesc despre o stare profund românească numită *dor*. Dintotdeauna a existat o legătură puternică între om și pământul natal, figura maternă a țarinei, conexiune ce, odată ruptă, aduce sentimentul de *înstrăinare*, după cum spune doina noastră dragă.

Despre a fi roman vorbește și balada *Miorița* care portretizează înțelepciunea omului simplu și viziunea sa despre moarte, care nu îl înspăimântă, ci pe care o privește ca pe o nuntă cosmică („*Iar tu de omor/Să nu le spui lor./Să le spui curat/ Că m-am însurat/C-o mândră crăiasă/A lumii mireasă/ Și că la nunta mea a căzut o stea/ Soarele și luna/ Mi-au ținut cununa/ Brazi și păltinași/ I-am avut nuntași,,*). Poeții noștri cântă natura văzută drept cadru al iubirii și al creației și pun la baza operei lor mituri precum cel erotic, al jertfei pentru creație, a etnogenezei sau cel cosmogonic. Iată, chiar și Brâncuși, stând pe banca veche de lemn din Hobița pe care aștepți și tu, cititorule, a fost inspirat de tradițiile și viziunea românilor, din arta folclorică, punând bazele prin stilul său simplu, geometric, sculpturii modern în secolul XX. Prin capodopere ca *Luceafărul,* o poveste despre neputința creatorului de a se împlini prin iubire, *Coloana fără sfârșit* ce străpunge cerurile într-o aliniere perfectă cu *Masa tăcerii* si *Poarta sărutului,* marii creatori români s-au asigurat că viziunea poporului nostru despre lume și viață să dăinuie pentru vecie, sfidând timpul linear, istoric. Oricât de departe i-au purtat pașii în viață sau oricâte întorsături a luat destinul lor, au purtat mereu aproape de ei spiritul românesc.

Dragă cititorule, te rog, nu uita de povestea ta!

Împachetez scrisoarea și o pun în buzunarul hainei, aproape de inimă. Îmi iau rămas-bun de la casa veche, ascunsă printre copacii îmbrăcați de toamnă. Pare împăcată. Pe ulița prăfuită, vîntul s-a mai domolit, dar nu de ajuns încât să nu îmi fure lacrimile de pe obrajii albi. Hoinăresc liniștită prin sat, pe ogoare, prin codru. Niciodată nu m-am simțit mai bine ca acum, când știu că aparțin unui loc, unui pământ, unui neam. Că fac parte dintr-o poveste.

Bibliografie:

Balade populare, 2008, Grupul editorial Art, București
Boia, Lucian, 2012, *De ce este România altfel?*, Humanitas, București
https://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Brâncuși, consultat la data de 29.10.2018
https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire, consultat la data de *29.10.2018*
Pop, Aurel-Ioan , Bolovan, Ioan, 2009, *Istoria ilustrată a României*, Litera Internațional, Chișinău
Ureche, Grigore, 1967, *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura Științifică, București

100 DE ANI DE LA UNIRE
ŞI TOT ATÂTEA MOTIVE PENTRU CARE IUBESC ROMÂNIA

PROFESOR:TIMAR MARIANA
ELEV: KANCZI VIANA DANIELA
LICEUL TEORETIC „PETRU MAIOR'' OCNA MUREŞ

România...mica ţărişoară situată în sud-estul Europei Centrale, o țărișoară unde se ascund frumuseţi nemaivăzute, locuri uluitoare, oameni calzi şi blânzi, care ţin la datinile străvechi. De ce iubesc România? Aș putea enumera o sută de motive și nu ar fi de ajuns. De-a lungul istoriei, porțiuni din teritoriul acestei mult râvnite țări au fost în componența sau sub administrația Daciei, Imperiului Roman, Imperiului Otoman, Imperiului Țarist sau a celui Austro-Ungar. Frumusețile țării, bogățiile ei nenumărate, diversitatea geografică a reliefului, a faunei și a vegetației au fost câteva din elementele pentru care străinii au râvnit-o.

Astăzi, poate pentru străini, România reprezintă o ţară oarecare pe harta lumii, fostul „Grânar al Europei" sau o destinaţie ieftină unde pot pleca în vacanţă, fără să cheltuiască prea mult, dar cu amintiri senzaționale care îi determină să se întoarcă din nou.Unul din motivele pentru care iubesc România este acela că pentru noi , pentru cei care convieţuim între hotarele ei, România este locul pe care îl numim "acasă". Aici, „acasă" ne-am născut, am crescut frumos, învăţând să respectăm vechile tradiţii și obiceiuri ale străbunilor care sunt adevărate pietre nestemate pentru noi, învățând să venerăm țărâna pe care călcăm, căci ea e sfântă prin tributul adus de înaintașii noștri, care și-au dat viaţa ca noi să putem vorbi dulcea limbă strămoşească şi să putem zice că păşim pe pământ românesc, așa cum surprnde în poezia „Limba noastră", poetul Alexei Mateevici : „Limba noastră-i o comoară. În adâncuri înfundată. Un șirag de pietră rară. Pe moșie revărsată."

Un alt motiv pentru care iubesc România, este moștenirea lăsată de strămoșii noștri, moștenire care în timp a suferit transformări. La constituirea patrimoniul României au contribuit oameni de cultură, poeți, sciitori, politicieni, rapsozi sau meșteșugari care prin acțiunile lor au intregit moștenirea națională, care s-a dovedit a fi, fără îndoială, diversă și cu totul deosebită. Poeziile lui Eminescu, Creangă, Pillat sau Alecsandri, sculpturile lui Brâncuşi, romanele lui Rebreanu, Eliade sau Preda, filmele regizate de Sergiu Nicolaescu, compoziţiile lui George Enescu, ruinele cetăţilor impunătoare ctitorite de voievozi sunt doar câteva elemente ce compun vastul patrimoniu al României. Patrimoniul însă, nu se referă doar la artă, literatură, muzică, cinematografie sau lucruri materiale, ci şi la tradiţiile noastre ca popor, la limba pe care o vorbim, la portul românesc, la meşteşugurile originare româneşti care se transmit din generaţie în generaţie. Obiceiurile și tradițiilor, precum „Plugușorul", „Jocul caprei", „Jocul ursului" sau „Vopsitul ouălor" au o însemnătate aparte pentru noi, deoarece acestea ascund înțelesuri profunde, despre relațiile interumane și despre relațiilor oamenilor cu natura. Practicile culturale ale poporului nostrum sunt unice în lume, speciale şi extraordinare și au fost evidențiate în multe opera literare populare. În acest sens, bocetul reprezintă transmiterea durerii pierderii unei personae dragi prin intermediul unui cântec. Purtarea mărţişorului în prima lună de primavară, semnifică întoarcerea la viaţă a naturii adormite. Colindatul în Ajunul Praznicului Naşterii Domnului reprezintă răspândirea veştii că Iisus Hristos a venit în lume. Vopsitul ouălor de Paşti în roşu semnifică sângele Mântuitorului.

Pe de o parte, portul românesc, ca parte integrată a istoriei și civilizației poporului român, constituie un document viu care, dăinuind peste veacuri, a transmis generațiilor mesajul unei creații artistice autentice. Costumul popular este un document artistic, social și istoric, fiind purtat cu mare cinste, încă în multe sate românești unde modernismul nu și-a

lăsat amprenta. (Anexa1) Cusute cu măiestrie de femei, în mâna cărora acul pare o pensulă ce zugrăvește motive naționale străvechi, veșmintele populare sunt purtate la evenimente importante din viața oamenilor: la nunți, botezuri, înmormântări. Frumusețea portului românesc, măiestrit cu atâta dibăcie și cu mult gust a provocat și admirația străinilor și a inspirat renumiți designeri vestimentari ai unor importante case de modă internaționale. (Anexa 2) Ocupațiile străvechi precum oieritul sau olăritul s-au păstrat până în zilele noastre. Oieritul a inspirat mereu pe români care au creeat opere deosebite, asemenea baladei populare „Mioriţa", care are ca temă păstoritul. Olăritul a ajuns renumit, așa încât astăzi putem vorbi chiar de branduri cunoscute și căutate, cum ar fi ceramica de Horezu sau cea de Corund. (Anexa 3)

Pe de altă parte, este foarte important să conştientizăm importanţa şi valoarea inestimabilă a patrimoniului naţiei noastre. Fiecare dintre noi putem contribui la conservarea şi lărgirea lui. Așa cum societatea "Junimea" a reuşit, prin activitatea sa, să contribuie la progresul literaturii naţionale, la susţinerea originalităţii culturii şi a scrierilor româneşti prin punerea problemei unificării limbii române literare şi prin respectul acordat literaturii, așa trebuie să contribuim și noi la conservarea elementelor de patrimoniu, atât de importante pentru identitatea noastră națională. Identitatea naţională reprezintă sentimentul de apartenenţă la poporul din care facem parte. Ea se leagă de patriotism, căci se naște din respectul şi dragostea faţă de ţară.

Totodată, principiile Junimii , precum respingerea „formelor fără fond", dorința de a construi pe o bază solidă teoretică în care aplicațiile să devină o urmare firească a raționamentului, impunerea unui model ce trebuia să dovedească deplină stăpânire de sine, rigoare și măsură au făcut ca oamenii să conştientizeze cât de multă importanţă are identitatea naţională. Mulţumită "deşteptarii"oamenilor„ ţara ajunge să participe la progresul general al umanităţii. Ne- amcâştigat această identitate prin străbunii care doreau să nu mai imităm, să nu mai importăm nimic din punct de vedere cultural şi literar. Oamenii de cultură au îndemnat la conceperea unor opera literare originale, inspirate din istoria şi folclorul românesc. Drept dovadă stau operele istorice ale lui Costache Negruzzi, Mihail Sadoveanu, George Coşbuc, Mihai Eminescu, baladele populare și doinele de jale, dar şi basmele populare, mărturie a vremurilor trecute.În literature noastră s-au remarcat doine precum "Doina oltenească" şi "Cătană" , ambele culese de Vasile Alecsandri şi baladele populare "Monastirea Argeşului" şi "Mioriţa". În aceste opere limbajul popular este ilustrat în deplinătatea frumuseţii sale, ceea ce le conferă textelor originalitate şi un farmec aparte, iar aspectele surprinse fac parte din viața de zi cu zi a românilor.

Cu o astfel de moștenire, construită de-a lungul veacurilor, prin contribuția tuturor strămoșilor noștri participanți direcți sau indirecți la marile evenimente politice, sociale și culturale ale poporului, nu avem dreptul să nu respectăm munca trudnică a străbunilor, ci dinpotrivă, acum în anul aniversării Centenarului Marii Uniri să spunem răspicat cu mâna pe inimă:„ Sunt mândră că sunt româncă pe plaiurile mioritice!"

Bibliografie:

1. Mateevici, Alexei, 1914, „*Limba noastră*", Chișinău, în „Cuvântul moldovenesc"
2. Costache, Adrian, Ioniță, Florin, Lascăr,M., N., Săvoiu, Adrian, *Limba și Literatura română*, manual de clasa a XI-a, Editura Art Grup Editorial,București.
3. *România, stat din central Europei* în ro.m.wikipedia.org
4. *Portul popular românesc-Jurnal spiritual* în https://jurnalspiritual.eu
5. *Iconografie ardeleană: Etnii, porturi și gospodării* în www. drăgușanul.ro

6. *Folclorul în jurul lumii-10 designeri internaționali care s-au inspirit din portul românesc* în https://www.iutta.ro
7. *Ceramica românească* în www.artizanescu.ro

Anexa 1- Portul românesc ardelenesc, zona Clujului

Anexa 2 –Casa de modă Dior inspirată de cojocul bînșenesc în 2017

Anexa 3- Ceramica romanească de Corund și Horezu

ISTORIA ASCUNSĂ ÎN SUFLET

PROF. HOTCA OTILIA
AUTOR - DRAGOȘ DAIANA
LICEUL TEORETIC NEGREȘTI-OAȘ

Unde începe istoria cu adevărat? Unde se termină? Dacă nu are nici sfârșit, nici început? Dacă tot ce știm e doar ipotetic? Dacă noi înșine suntem istoria? Identitatea și cultura noastră, dobândite cu atâta trudă sunt doar UN adevăr efemer? Ce suntem noi atunci? Noi suntem viața. Viața face istoria. Însă câte istorii există? Nenumărate. Tocmai pentru că sunt atâtea istorii nu știm care Este cea adevărată. Care este istoria Transilvaniei secolului XX? Nu știu, pentru că nu este istoria mea. E a lor. A eroilor.

Te întrebi de unde să începi. Dar istoria nu are început. Așa că de ce acest eseu ar avea? E atât de greu să ne găsim propria identitate. Poate din cauza " internaționalizării" în care societatea este prinsă. Încercăm să devenim cât mai moderni confundând modernul cu Occidentul. Astfel reușim să ne pierdem pe noi, în încercarea disperată de a semăna cu alții. Ne cunoaștem oare propria istorie? O istorie macabră, însă încărcată cu propriile noastre obiceiuri și valori culturale pe care am reușit să le păstrăm în ciuda molestării îndelungate. Diferențele culturale ale țării sunt atât de mari, și totuși inexistente. Stăpânirea milenară nu a dispărut fără să lase răni nevindecabile ardelenilor. Aș vrea să spun că o dată cu constituirea României Mari lucrurile s-au îndreptat, că am redevenit frații de dinainte, am progresat… însă nu e așa.

Centenarul Marii Uniri reprezintă primul impuls spre recunoașterea națională. Prea puțini dintre noi își cunosc adevărata identitate și sacrificiile pe care s-a clădit Marea Unire. Nu vă voi vorbi despre luptele duse de Regatul României sau despre înfrângeri și reușite, lăsând specialiștii istorici să ne explice toate acestea. Sufletul îmi strigă că Istoria neamului meu e IstoriaTransilvaniei-inima României-cea înlănțuită și încercată prea mult timp. Este de admirat rezistența neamului nostru românesc de atâtea veacuri –niciodată nu a cedat încercărilor imperiilor stăpânitoare de a le fura libertatea românilor ardeleni; acestora li se adaugă și drama războiului în care au fost obligați să lupte împotriva fraților lor de sânge – datorie împinsă până dincolo de limitele umanității. Ni se spune să nu ne uităm niciodată țara, să nu uităm că suntem români. Însă acest principiu se aplică și în cazul soldaților transilvăneni înrolați în armata austro-ungară? Prima clipă de bucurie care i-a cuprins când au aflat că frații lor, românii regățeni, vor lupta contra asupritorilor pentru a-i elibera a fost repede înăbușită de raționamentul care le spunea că vor trebui să lupte împotriva lor(Scurtu I., Buzatu Gh., 1999). România a intrat în război în 1916, dar o parte a românilor a intrat încă din 1914. Conform unor statistici în armata imperială au fost înrolați 650.000 de ardeleni printre care 10.000 de maramureșeni. Alegerea între sentimentele naționale și iubirea față de tron, între rațiune și datorie, ar fi avut consecințe nefaste –orice ai fi ales.

Conștiința românilor transilvăneni nu a putut să învingă teama represaliilor ce le puteau lovi familiile, sub amenințarea tribunalelor militare, a legilor marțiale. Pe de altă parte, maghiarizarea care a fost încercată –chiar dacă nu a reușit pe deplin nu a rămas fără efecte: țăranii nu puteau să se perceapă altfel decât sub stăpânire, libertatea era doar un cuvânt frumos. A-i considera pe toți aceștia trădători de neam ar însemna să nu înțelegem contextul și realitățile timpului, condițiile în care au trăit strămoșii noștri. Și totuși nu puține sunt cazurile în care chemarea sângelui a fost mai puternică. Războiul a produs în rândurile transilvănenilor grele sacrificii umane, atât în rândul militarilor cât și al civililor. S-au înregistrat în jur de 80.000 de morți și dispăruți, iar 65.000 de veterani au rămas bolnavi sau cu dizabilități. Cifre, cifre și iar cifre…

Dincolo de înșiruirea seacă a acestor numere, nu putem să nu ne gândim la suferințele întregii națiuni. Putem spune că civilii au fost la fel de afectați de război precum soldații. Atât

truda țăranilor români care erau forțați să hrănească armata austro-ungară, cât și ororile săvârșite de aceasta în timpul retragerii, au amplificat suferința poporului meu. Numărul ardelenilor care au trecut la armata română se ridica la circa 100.000, acțiunile de dezertare alarmând atât de puternic conducerea dualistă, încât aceasta a început să execute fără rost presupușii trădători, doar pe baza unor bănuieli sau zvonuri. Chiar și sătenii care erau bănuiți că aveau legături cu românii erau omorâți. Românii ardeleni, o dată cu descoperirea adevăratului război, realizează că scopul pentru care luptă nu le aparține, că steagul pe care îl poartă e doar un blestem. Între ofițerii maghiari și soldații români începe să apară o adevărată prăpastie. În acest sens istoria este completată de literatură care ne pune înaintea ochilor dramele soldaților români.

Liviu Rebreanu, ne dezvăluie lupta psihologică pe care omul o duce în sine atunci când puterea sângelui începe să se echilibreze cu cea a datoriei. Inspirată din propria viață, cât și din cea a fratelui său Emil, povestea lui Apostol Bologa este relevantă. Teama soldaților transilvăneni de a dezerta la români este înțeleasă, iar acuzațiile de lașitate și ipocrizie sunt explicate prin însăși adevărul crunt: "Aici orice sinceritate este răsplătită cu gloanțe. Astfel lașitatea mea e o armă de luptă și de rezistență. Trebuie să rezistăm până va răsări soarele nostru". Bologa, după nenumărate cotituri, își regăsește propriul scop în iubire și credință. Însă perfecțiunea noastră nu este și a celorlalți. Credința este confundată cu Biserica. Necredința ofițerului și erezia lui se datorează însăși Bisericii, cuprinsă de egoismul și avaritatea umană. Renunțând la religie, acesta își declară propria credință, dovadă a noii ere ce îi urmează: "Numai ura va zdrobi minciuna care otrăvește lumea! Diverse forme ale creștinismului măcelăresc omenirea în numele iubirii, noi am declarat fără ipocrizie că urâm pe cei puternici și mincinoși, că vom lupta fără cruțare până de îi vom doborî!". Din păcate, speranțele locotenentul se vor îndeplini după mult timp. Aflat la confluența a doua ere, Primul Război Mondial e chiar cel ce le desparte. Surprinși între două lumi complet diferite, una a monarhiei și a credinței fanatice, iar cealaltă a democrației și a schimbării, soldații intră în conflicte tocmai datorită mentalităților opuse. Apreciind astfel, putem spune că Bologa reprezintă ce e mai bun din ambele lumi. Acesta își ascultă chemarea inimii și a sângelui-faptă care îi aduce moartea; este reflectată astfel societatea antebelică. Se știa că este nevoie de schimbare, însă nu numai în rândurile intelectualilor, ci ale întregului popor.

O altă problemă pe care scriitorul o abordează în roman este exprimată fățiș de către unul dintre personaje: "Ai fi ucis bucuros și cu entuziasm o mie de niscai sau italieni, numai să nu fii silit a trage în ai tăi.. Aici ți s-ar părea o crima să ucizi aiurea, oriunde, ți-ar fi indiferent sau chiar ai socoti că ai făcut o vitejie...". De unde diferența dintre oameni. Toți suntem frați... Doar că uităm deseori aceasta. De ce a fost necesar sa ne ucidem unii pe alții? Acesta este problema războiul însăși. Prea puțini și-au pus întrebarea aceasta , lucru care a dus al atât de multe victime. Motivele precum eliberare, reîntregirea sunt valabile doar în context național. Spunem că românii au luptat pentru a scăpa de sub jugul străin. Putem atunci să acuzăm doar armata austro-ungară de moartea atâtor oameni? Putem să lăsăm vina să cadă asupra lor, luând-o de pe umerii noștri?

De ce sunt Carpații atât de îngârboviți dacă nu de vină și suferință? Și totuși, ei încă se păstrează falnici, mândri că au reușit să ne apere hotarele, știind că au fost singura strajă în zilele tulburi. De ce a lăsat așa-zisa societate civilizată să se petreacă acest masacru, depășindu-le cu mult pe cele din Evul Mediu? "Sufletul e același și la țărancă și la contesă(...) Numai forma a schimbat-o civilizația. Și ești sigur că schimbarea s-a făcut întru fericirea omului?... Nu, nu, eu cred că civilizația l-a falsificat și la înrăit. Ne-am abătut de la calea umană. Omenirii civilizația nu i-a dăruit până azi decât războiul, care ucide mii și mii de suflete într-o secundă!(...) Fiece «cucerire» a civilizației a dărâmat câte-o bucățică din fericirea omului, până ce nu i-a lăsat în suflet decât un morman de ruine...". După multe lupte care l-au dus până în pragul nebuniei, Apostol Bologa reușește să se identifice în suflet drept

român, sfârșind eroic, că întregul nostru neam. "Vijeliile vieții îndoaie sufletul omului, dar nu pot smulge dintr-însul rădăcinile sale nepieritoare"- afirma mărețul scriitor. Odată cu lupta soldaților ardeleni, mișcarea națională română devenea tot mai puternică. Concomitent, armata română, după nenumărate înfrângeri datorate incompetenței și corupției guvernului, părea pierdută. "Semnarea păcii de la București însemna sfârșitul războiului României, așa cum fusese el pregătit de guvernul liberal"(Constantiniu F., 2011).

Iresponsabilitatea a lipsit armata de pregătirea necesară, iar când aceasta s-a refăcut, contextul politic a împiedicat-o să se desfășoare. Astfel că speranța reîntregirii naționale părea complet pierdută, până la apariția a două procese istorice nebănuite: căderea regimului țarist și a monarhiei dualiste- procese cărora le datorăm, în mare parte, săvârșirea României Mari. După doi ani pe fronturi străine, soldaților li s-a aprins o făclie de lumină la intrarea regatului României în război. Entuziasmul cu care soldații transilvăneni au întâmpinat vestea eliberatoare a determinat măsuri represive ale autorităților maghiare. Dacă înainte drepturile românilor erau cel puțin existente teoretic, de această dată le-au fost interzise până și micile libertăți de dinainte precum existența unor școli și publicații românești. Dar putem afirma că suferința lor a meritat. Destrămarea Imperiului Austro-ungar a reaprins speranța. Cu toate că trupele române se refugiaseră în Moldova, iar guvernul se mutase la Iași, elanul care îi cuprindea pe românii de pretutindeni părea de neoprit. Agitațiile de la Budapesta au permis Partidului Național Român să se afirme. Într-o capitală anarhizată, Iuliu Maniu reușește să ia frâiele siguranței alături de soldații ardeleni care îl însoțeau. Fiind singurele forțe de ordine într-o oraș cuprins de disperare, unitățile române și-au câștigat repede respectul viitorilor parlamentari. Profitând de ocazia care li se oferea, reprezentanții Consiliului Național și-au început obiectivul atât de sperat: " Separare Deplină". Chiar dacă autoritățile maghiare au ripostat, nu puțin, într-adevăr, acestea nu au putut opri dorința ce fierbea de atâtea veacuri în sângele poporului român.(Scurtu I., Buzatu Gh., 1999). Astfel că, după infinite sârguințe și sacrificii, visul a generații întregi se vedea împlinit. Imaginați-vă 100.000 de glasuri ridicându-se la cer, croind o nouă cetate doar din bucurie și entuziasm! Invidiez ziua aceea celor care s-au aflat la Alba-Iulia. Nu pot să nu-i dau dreptate marelui poet Blaga:" Fericirea care cuprindea totul făcea să răsune întreaga țară, le redă oamenilor întreaga încredere că miracolele mai pot avea loc!". Mintea mea zboară la chiotele de bucurie ale poporului din marea piață având siguranța ca toate suferințele lor s-au terminat.

Cu gândul la libertate! Toată această bucurie a fost însoțită și de o coincidență minunată: întoarcerea regelui Ferdinand la București- primit de cetățeni ca un zeu coborât pe pământ. Un an mai târziu, regele afirma cu ocazia Noului An 1919, „Țara nu va uita niciodată că vitejiei ostașului român i se datorește în cea mai mare parte făurirea României de astăzi și de mâine”(apud Preda D., 1994).

Declarația de la 1 decembrie/18 noiembrie 1918 rămâne cel mai important și fericit document al poporului nostru. Marea Unire nu se datorează niciunui conducător sau guvern, ci însuși poporului român. Totuși Unirea a fost dovada puterii poporului majoritar, o primă dovadă a adevăratei democrații și datorăm laude fiecărui român al secolului XX. Reîntregirea națională a dat startul unei noi ere. Frații de sânge s-au văzut, după veacuri de separare, împreună. Aceștia s-au identificat ca având aceeași cultură, aceeași istorie, implinind același ideal. Și au dovedit-o lumii întregi. Marea Unire va rămâne, etern, în sufletele și identitatea națională a românilor de pretutindeni. Din păcate, libertatea de după 1918 nu a fost așa cum ne-o imaginam noi astăzi. Dacă ar fi știut românii ce îi așteaptă, oare s-ar mai fi putut bucura în ziua Marii Uniri? Schimbarea pe care războiul și Unirea au produs-o se observă mai ales în inimile și gândurile oamenilor." Omul simplu, obișnuit până atunci să asculte și să execute, realizează importanța pe care o are". Totuși, problemele interne nu au încetat să apară. Sever Barbu afirma:" Războiul ne-a schimbat. Înainte de a ne croi alte hotare, el ne-a dat altă mentalitate". Deșteptarea care a avut loc în masele țărănești "care până atunci nu avea

conștiință decât de datori" a fost cea care a stat la baza tuturor reformele, cu deosebire a celor spirituale. Ciudat e că astăzi se poate observă o inversare a acelei situații: avem cunoștință doar de drepturi, nu și de îndatoriri. Războiul a fost, purtat de soldați neștiutori, de pioni care nu știau pentru ce luptă. Așadar, putem să luăm vina de pe umerii soldaților? Ar putea fi acuzați maxim de inconștiență.

Conștiința născută în secolul al XX-lea îi va putea acuza de omor calificat, nu? Pot fi acuzați ce-i 75 de milioane de soldați de moartea a mai bine de jumătate dintre ei? Și totuși, a cui este culpabilitatea? Al cui este eroismul? Sunt de acord, fără acest război n-am fi aici. Nu am fi "progresat" așa repede. Să fie adevărat? Chiar a fost necesară moartea a 40 de milioane de oameni doar pentru că aceștia să devină un catalizator al omenirii? Ardealule, a meritat unirea cu frații tăi moartea atâtor fii de-ai tăi?! Sentimentul bucuriei din zilele Unirii a fost repede înlocuit de cel al disperării și urii. România, "trimisă la plimbare" de foștii ei aliații, nu se găsea într-o situație prea bună după războiul devastator. Se spunea că sângele a atrofiat sentimentele umane, egoismul, avaritatea, răzbunarea făcându-și loc în sufletele pustiite ale unora dintre cetățeni. Regina Maria descria starea ce domina capitala astfel:" Marele război nu a făcut omenirea mai bună, ci mai rea, eroismul s-a terminat iar acum oamenii sunt tot mai lacomi și necinstiți. Am câștigat dar omenirea a rămas mică, sordidă, lacomă și egoistă." Mocirla în care ne afundăm tot mai mulți devenea molipsitoare, amenințând România cu distrugerea chiar din interior. Din nou, știind schimbarea defavorabilă prin care a trecut România după război, se ridică întrebarea dacă nu cumva, lăsând timpul să acționeze, s-ar fi putut face o trecere mai blândă peste prăpastia care desparte cele două lumi? Dacă timpul ar fi putut construi un pod peste acea prăpastie gigantică, fără să fie doar necesar să o umplem cu cadavrele fraților noștri, peste care am fost obligați să trecem pentru a ajunge pe partea cealaltă- parte a cărei margine este îmbibată cu sânge?

Nu putem schimba istoria. Dar putem să prevenim repetarea ororilor prin care a trecut neamul nostru. Singurul lucru care îmi stă în putință deocamdată este să le mulțumesc celor care s-au sacrificat pentru cultura noastră de azi. Să laud eroismul celor care au făcut posibil ca eu, fiică a Transilvaniei, să serbez astăzi Centenarul Marii Uniri în România democrată.

Bibliografie

1. Constantiniu F., *O istorie sinceră a poporului român*, 2011, Ed. Univers Enciclopedic
2. Preda D., Alexandrescu V., Prodan C.,1994, *În apărarea României Mari,* Ed. Enciclopedică, București
3. Rebreanu L., *Pădurea spânzuraților*,1997, Ed. Gramar, București
4. Scurtu I., Buzatu Ghe., 1999, *Istoria Românilor în secolul XX*, Ed. Paideia, București

ASISTAREA SEBEȘENILOR LA MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA-IULIA

CADRU DIDACTIC:DAMIAN ELENA
ELEV: CIORANU ROXANA
COLEGIUL NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” SEBEȘ

Cea mai însemnată pagină din istoria românilor, care a încoronat dorințele cutenare ale acestora de a vieții într-un singur stat a fost Marea Unire de la 1918. Fiind cea mai mare participare a unui cerc electoral, implicarea colectivității din Sebeș în evenimentele prealabile zilei de 1 decembrie 1918 a fost revelatoare afirmându-și prezența la Marea Adunare de la Alba-Iulia. „Ca români, ca ardeleni, ca sebeșeni vecini ai Albei-Iuliei”, perla peripeției noastre dde secole, nu vom neglija niciodata că „în anul Domnului 1918, la 1 decembrie în acest loc s-a proclamat unirea întrgii Transilvanii cu Daco-Romania prin votul unanim si irevocabil al poporului, în mod solemn...”(Nicolar Iorga). Ocazia de a-și arăta aderarea față de acest însemnat, istoric si remarcabil eveniment din istoria patriei a fost daruită de memorabila Marea Unire către sebeșeni si românii din satele apropriate.

În data de 14/27 august 1916, Regatul României a proclamat război Imperiului Austro-Ungar, deoarece aceasta în data de 4/17 august 1916 a semnat tratatul de Alianță cu Antanta la București, punctul final fiind reunirea „Transilvaniei la Patria Mamă”. Prin urmare, populația Brașovului a primit trupele române „ cu triumf” în data de 16/29 august 1916.

Ardelenii au fost cuprinși de o euforie exagerata la aflarea veștii, celebrând „după aproape o mie de ani de ani” de domnie proidită. Dr. Sebastian Stanca, preot din Sebeș, a descris acest eveniment astfel „În această zi, slujba la altar a fost mai curata, mai sfântă, iar glasul clopotelor, care mai scăpaseră de răpire și care astăzi își cântau cântecul de lebădă, mai dumnezeiesc ca oricând”.

Luându-se în considerare dezvoltarea evenimentelor, poporul român nu s-a putut bucura foarte mult, „deorecere stăpânnirea austro-ungară a început persecutarea, arestarea și trimiterea în lăgare a intelectualilor români transilvănieni, care au încurajat cu vorba și fapta eliberarea Transilvaniei.” Prin urmare, în noaptea de 15/28 spre 16/29 1916, au făcut parte acestor năpăstuiri și următorii intelectuali sebeșeni: protopopii Sergiu Medean care era ortodox si Ioan Simu de religie greco-catolică, preotul Dr. Sebastian Stancu, avocatul Dr. Dumintru Ștefan, Dr. Ioan Elekeș, învățătorii Nechita Luculeț și Ambrosiu Tătaru și comerciantul Nicolae Tincu. Din câte se poate observa, cei care au suferit acestei oropsiri au fost personalitățile cu cele mai mari influențe, puteri și autorități asupra românilor transilvănieni. Însă, în primăvara anului 1917, au avut șansa să se întoarcă la casele lor datorită protestului lumii civilizate. În toamna anului 1918, credința românilor a început să devină realitate datorită evoluției evenimentelor de pe front, dar și al celor din Imperiul Austro-Ungar.

Reîntors la Sebeș, Ioan Simu și-a avut „...partea leului în domolirea valurilor revoluției din 1918, în calitate de prezident al Sfatului Național și cu orice prilej ce să îmbia își depune silința întru iluminarea poporului". Urmărind intrucțiile autorităților, primarul orașului Dr. George Acker a convocat in data de 2 noiembrie, la Primărie, o serie de intelectuali printre care făcea parte și protopopul Ioan Simu, „pentru a încercca să organizeze un Consiliu în care să includă și reprezentanți ai românilor." În data de 3 noiembrie, s-a convocat a doua adunare populară, în piața orașului, adunându-se peste 200 de persoane la inițiativa protopopului Ioan Simu împreună cu alți intelectuali sebeșeni. Deoarece această idee valoroasă și proprie a fost a protopopului Ioan Simu, el a fost conducatorul acestei tezaurizari convocând alături de frații Lionel și Lucian Blaga, în acest moment hotărându-se „ preluarea Primăriei și constituirea

unui Consiliu Național Român, precum și a unei Garzi Naționale românești". Consiliul Național Român a fost creat în data de 4 noiembrie, fiind format din 28 de membri. „ Tot atunci s-a format și Garda Națională românească, compusă din 120 de soldați sub comanda locotenentului Danil Tecău, viitor avocat, doctor în Drept, primar ar orașului și secretar general în cadrul Ministerului Industrei prin anii 30."Din nefericire, un eveniment neplăcut a avut să se întâmple. Din cauză că revoluționarii sebeșeni au jefuit și au distrus depozitele de cherestea ale unei firme maghiare, necesitatea organizării Consiliului Național Românesc a fost absolut stringentă.

La data de 24 noiembrie, C.N.R se restructurează, fiind alcatuit din 26 de memebri care prestează un jurământ de fidelitate față de Consiliul Național Român Central de la Arad în biserica ortodoxă „Învierea Domnului". Tot în această zi de 24 noiembrie se realizează selecționările pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, în urma Adunării electorale a Cercului electoral „Sebeșul săsesc", ce urma să se întâmple la 1 decembrie. „ În urma voturilor exprimate, au fost delegați următorii sebeșeni: Dr. Lionel Blaga, Dr. Ioan Elekes, Dr. Sebastian Stanca", dar și protopopii Ioan Simu și Sergiu Medean, tot atunci completându-se Credițonalul cu numele delegațiilor, care vor avea drept de vot la Alba Iulia.

Cele mai multe adeziuni din Transilvania au provenit ăn data de 25 noiembrie cu lista de aderare a sebeșenilor pentru Mare Unire, cumulând după manuscris 2422 de semnături, iar dupa date neconvenționale 2413. „Hotărârea noastră" este semnătura de frunte a sebeșenilor de a se uni cu Regatul României.

Pregătirile sebeșenilor pentru participarea la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia au fost de-a dreptul înduioșătoare și impresionante, căci „ s-a confecționat un steag mare, tricolor, pe care s-au brodat însemne specifice evenimentului. Fetele mai tinere au confecționat, dintr-o bandă tricolor, mai multe cocarde și steguțe, au fost împodobite carele, căci, care duceau pe români la Alba Iulia." Cei doi protopopi români au oficiat ăn Piața Mare a orașului un Te Dem odată cu plecarea la Alba-Iulia. „ Membrii Gărzii Naționale s-au postat în șanțurile cetății pentru a proteja adunarea naționala", iar corurile din Sebeș au cântat „Imnul Unirii" compus de senatorul Ioan Băilă. Mărturiile participanților despre impresiile de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia sunt păstrate la Muzeul Municipal „Ioan Raica" din Sebeș, unde s-a consacrat „realipirea Transilvaniei la Patria Mamă".

Cel mai de seamă eveniment din istoria poporului român a construit o noua România, care avea sa fie recunoscută pe plan internaționa

Colectivitatea poporului român din comuna Sebeșul Săsesc, din prorie inițiativă și fără nici o silă, dezvăluie dezirația fierbinte ce însuflețește inima românului , „și declară, că voința sa nestrămutată este: Voiam să fim alăturați, împrepună cu teritoriile românești din Ardeal, Banat, Ungaria și Maramurăs, la Regatul României, sub stăpânirea Majestății sale, Regelui Ferdinand I".

Bibliografia:

Articol: Matei Drîmbărean, Gabriel Rustoiu, Un document inedit cu privire la biserica și parohia greco-catolică din Sebeș, „Patrimonium Apulense V-VI", anul 2006, paginile 359-368

Carte: Nicolae Dănilă, 2018, Sebeșul și Marea Unire, ediția a II-a, editura „Unirea", Alba Iulia.

ELEMENTE ALE IDENTITĂȚII NAȚIONALE DIN POȘAGA

Prof. Haiduc Valentina, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș
Eleva Petruța Camelia, clasa a XII-a, Liceul "Dr. Lazăr Chirilă" Baia de Arieș

Centenarul Marii Uniri reprezintă pentru fiecare dintre noi un prilej excelent de a sărbători reușita înfăptuită la 1918 și, odată cu ea, dobândirea identității naționale care conturează aspecte minunate, de neegalat ale patrimoniului nostru cultural. Indiferent de spațiul geografic în care ne aflăm, fiecare element component al valorilor culturale, spirituale și tradiționale (port popular, obiceiuri și tradiții, artă populară) constituie piese deosebit de importante pentru formarea în totalitate a imaginii identității naționale a românilor.

Pentru mine, unul dintre cele mai fermecătoare locuri care cuprind infinitatea farmecului valorilor care creionează identitatea națională este Poșaga. În acest sat pierdut printre mulți falnici și fermecători precum: Munții Apuseni, Muntele Mare, Trascăul, se află zeci de case răsfirate de-a lungul văii cu același nume, ai căror locuitori încearcă să păstreze vie identitatea națională, transmițând din generație în generație obiceiuri și tradiții a căror unicitate le conferă stima și respectul de care se bucură chiar și în prezent. Pentru acest sat, Marea Unire a reprezentat un nou început așteptat cu brațele deschise de către localnici, o nouă sursă de oxigen venită după ani plini de un aer apăsător, violent. Astfel că printre participanții la Marea Adunare de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918 se numără și locuitori ai acestui sat: Moisă Popa, Moisă Urs, Zac Nicolae, Oara Dumitru, Rujdea V. Ioan, Boța Simion, Boboia Alexandru, Oara Gherasim, Olteanu Ioan (învățător), Crișan Gavrilă, Oarga Teodor, Călbază Dănilă, Vesa Ioan (învățător) și Bega Teodor.

În lumina noilor împrejurări, sătenii, pe lângă importanța pe care o acordau ocupațiilor obișnuite (agricultura, creșterea animalelor, tors, țesut, fierărie, cioplirea în lemn, cioplirea în piatră, fabricarea de cojoace, de opinci etc.), se ocupau îndeaproape de fiecare obicei a cărui însemnătate o respectau și o îndrăgeau. Solemnitate cu care sunt păstrate tradițiile în zona aceasta au dus la perpetuarea lor până în prezent. *Obiceiurile sunt, pentru cei care privesc din afară, adevărate spectacole, dar ele ascund relațiile omului cu lumea înconjuratoare, cu natura, sau cu ceilalți semeni ai săi. Ele sunt "expresii ale vieții sociale și mecanisme prin care viața socială funcționează"(*Mihai Pop, **Obiceiuri tradiționale românești,** Editura Univers, București, 1999, pag.7**).** Obiceiurile trebuiau înfăptuite corect, conform tradiției. Nicio abatere nu era permisă (mama nu mă lăsa să mătur de la ușă spre sobă ca să nu aduc răul în casă, el trebuia scos, și deci, măturatam de la sobă spre ușă). În cazul ritului (actul constituit într-o singură secvență, efectuat în virtutea unei credințe magice, superstițioase sau religioase), acesta nu-și mai avea eficacitatea dacă nu era săvârșit corect sau, dimpotrivă, atrăgea alte forțe malefice după sine (la Poșaga nu se trag clopotele după morți seara și nici nu se înmormânteză după asfințitul soarelui, deoarece, în urmă cu câțiva ani, nerespectându-se obiceiul, din cauza unei înmormântări făcute după lăsarea serii, a ars biserica și clopotul s-a topit după numai câteva săptămâni de la aceasta).

Majoritatea folcloriștilor clasifică obiceiurile și riturile în obiceiuri calendaristice și obiceiuri din ciclul vietii. Obiceiurile calendaristice sunt împărțite în patru cicluri, corespunzătoare celor patru anotimpuri: obiceiuri de primăvară (vremea clăcilor de tors cânepă, a șezătorilor, dar și a petrecerilor), de vară (marcate de o serie de interdicții, pentru ca în acest fel să apere semănăturile de forțe malefice**:** *Cele nouă joi* **–** se interzice cu desăvârșire să se înceapă orice lucru, *Sânzâienele* **–** 24 iunie, *Vartolomeii* **–** 11 iunie – aduce vânturi puternice, *Ilie Proroc* – 20 iulie - este periculos de trăznet, *Foca* - 23 iulie - pedepsește prin foc pe cei care lucrează, *Pantelimonul* **–** 27 iulie – aduce grindină și vânt), de toamnă (la *Sfântă Maria Mare* **–** 15 august – se merge în pelerinaj la Schitul Izvorul Tămăduirii din Poșaga, *Ziua Crucii* – 14 septembrie – zi în care se spune că pământul se închide, adunând în

el toți șerpii) și de iarnă (*Crăciunul* reprezintă cea mai amplă sărbătoare în timpul căreia copiii merg cu colinda, cu Craii, aceștia pregătindu-se din timp pentru ca spectacolul să fie unul reușit, *Anul Nou* aduce de asemenea bucurie în casele localnicilor – se merge cu Plugușorul). Obiceiurile din ciclul vieții sunt acelea care cuprind obiceiurile legate de naștere, de nuntă și de înmormântare. Acestea se adaptează în funcție de noile cerințe ale societății, dar și păstrează autenticitatea și unicitatea. Pe lângă acestea se remarcă obiceiuri nelegate de date fixe, a căror importanță este majoră pentru săteni. Un astfel de obicei este *Cununa grâului.*

Una dintre cele mai importante activități agrare din timpul verii este seceratul, care avea loc mai devreme, în cazul semănăturilor de toamnă și mai târziu (1-15 septembrie) în cazul semănăturilor de primăvară. Se presupune că peste tot, obiceiurile agrare legate de seceriș au luat naștere din credința în existența duhului grâului. Pentru a ocroti spiritul grâului, refugiat în ultimele spice, se pare că, în forma cea mai veche, atât la noi cât și la alte popoare, acestea se lăsau pe miriște nesecerate, cu credința că astfel se transmite puterea de rod la noua recoltă. La Poșaga se lăsau trei spice ca să rodească pământul. O formă mai evoluată a lăcașului puterii de rod a grâului este cununa (buzduganul, crucea, pana etc).

Seceratul în clacă, cu lume multă, este o continuare a unor vechi forme de ajutare reciprocă specifică obștilor sătești, mai ales că temele cântecelor de seceriș au o vechime apreciabilă și interpretarea lor presupune grupuri mai numeroase decât ale familiei. Acest obicei se desfășura în cadrul clăcii, de obicei la gazde și notabilități (notar, primar) datorită suprafețelor mari de teren cultivate cu grâu și puterii financiare pentru organizarea clăcii și aducerii cununii de care dispuneau aceștia. Un astfel de obicei aducea un aport de voie bună și relaxare în cadrul colectivității, făcând munca să devină mult mai plăcută. În cadrul acesteia se aduna un număr mare de fete și feciori care formau alaiul menit sa secere grâul și să facă cununa grâului, care va fi purtată de o fată desemnată de gazdă (fata trebuia să fie frumoasă, harnică, dar, mai ales, curată ritualic.). Cununa era udata de către săteni, fata care purta cununa ajungând chiar să fie aruncată în apă, în vale, dacă nu era apărată de feciorii secerători. Întregul drum era însoțit de cântece specifice și chiuituri. Pe urmă se ajungea la casa gazdei unde era aranjată masa ritualică și jocul tinerilor.

Pe lângă aceste valori tradiționale minunate, portul popular reprezintă unul dintre cele mai importante elemente de identitate națională. Fiecare regiune se identifică prin straiele sale alese, unice și deosebite. Localnicii aveau două rânduri de haine: cele de purtat la muncile gospodărești și cele de sărbătoare. Portul femeiesc era alcătuit din zadie, cămașă, poale, șorț, pieptar, iar în picioare aveau opinci cu gurgui. Portul bărbătesc era alcătuit din cămașă, pieptar, pantaloni. Aceste porturi ne demonstrează autenticitatea, fiind purtate și de însuși Nicolae Furdui Iancu.

Consider că toate aceste elemente ne dovedesc stadiul de piesă esențială în identitatea națională. Cum spune și Ilie Moise: *Abia atunci când vom cunoaște cu adevărat principalele elemente ale identității noastre culturale,probabil că ne vom iubi și ne vom respecta mai mult*, iubirea și respectul dintre noi izvorăsc din trecutul neamului nostru.

Bibliografie

1. Borfotă, Ileana, Borfotă, Iustin, *Poșaga:străveche vatră etnofolclorică,* Altip, Alba Iulia, 2011;
2. Pop, Mihai, *Obiceiuri tradiționale românești* **,**Editura Univers,București, 1999.

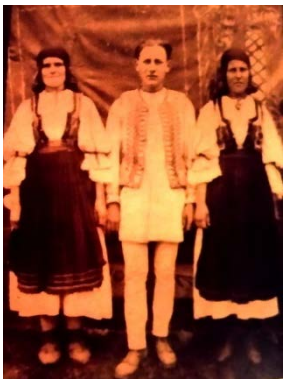
ANEXE

Cununa grâului la Poșaga

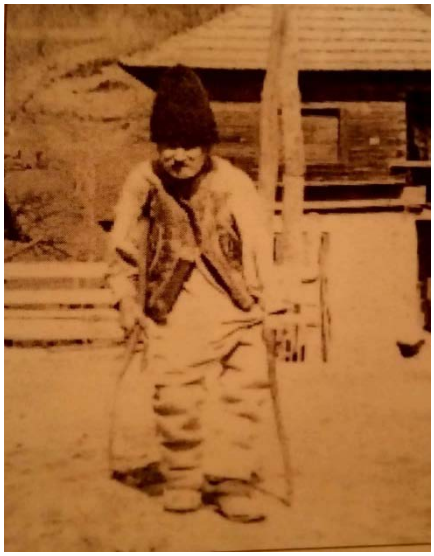

Cununa grâului la Câmpeni

Nicolae Furdui Iancu în costum poșăgănesc la *Floarea din grădină*

Oara Dumitru, zis Dumitru de la Moară, participant la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia

FERDINAND „INTREGITORUL” ROMANIEI

Prof istorie PAIZAN DANIELA
Nume și prenume elev TURCULEȚ ANDREEA

LICEUL TEORETIC CONSTANTIN BRANCOVEANU
BUCURESTI, SECTOR 1

Regele Ferdinand I este unul dintre cele mai importante capete încoronate care au stat pe tronul regatului României. Personalitatea sa este strans legată de momentul Marii Uniri precum şi de definitivarea acelei Românii Mari la care visăm cu toţii şi de care ne aducem aminte cu emoţie. Om de o vastă cultură, poliglot şi botanist pasionat, Regele Ferdinand a fost sincer dedicat românilor, sub cârmuirea sa înregistrandu-se cea mai înfloritoare perioada a statului românesc modern.

La 29 decembrie 1892/10ianuarie 1893, Ferdinand s-a căsătorit cu Maria de Edinburgh, nepoata reginei Victoria a Marii Britanii. Cei doi s-au logodit imediat după cea de-a doua întâlnire pusă la cale de părinți când, după cum nota Regina Maria în „Povestea vieții mele”, „aproape nu ne cunoşteam”.

Imediat după urcarea lui Ferdinand pe tron, viața la curtea regală s-a schimbat brusc, cu importante consecințe asupra vieții politice din România.

Interesele României mai presus de cele personale

Din punct de vedere al sacrificiilor personale pentru interesele generale ale statului, Ferdinand a avut de suferit. El a fost nevoit să renunțe la căsătoria cu Elena Văcărescu şi să-şi boteze copiii potrivit religiei ortodoxe. Acest fapt i-a atras excomunicarea de către papă, precum şi interzicerea sfintei împărtăşanii. Pentru Ferdinand, un catolic convins, aceasta a fost o mare lovitură, pe care a resimțit-o până în preajma morții sale. In Consiliul de Coroană din 1916, regele Ferdinand s-a pronunțat pentru intrarea României în război alături de Antanta, împotriva Germaniei, țara sa de origine. A făcut-o cu durere în suflet, dar cu conştiința că-şi îndeplinea datoria față de poporul în fruntea căruia se afla.

Personalitatea lui trăieste în amintirea poporului român înfăşurată în aureola unui *mucenic al datoriei*. Credinţa creştină din care izvorăşte porunca împlinirii datoriei în orice împrejurare, cu orice jertfe – este trăsătura de căpetenie pentru întreaga făptură sufletească a Regelui Ferdinand. Aceasta l-a îndemnat să nu dea nici o clipă uitării făgăduinţa ce făcuse la sfârşitul lui septembrie 1914 înaintea Reprezentanţei naţionale că va fi *bun român*. Şi tot în credinţa aceasta, de care era străbătută înţelepciunea lui regală a aflat izvorul tăriei nebiruite, care l-a ajutat să se învingă adeseori pe sine, ca să poată învinge la vreme de nevoie şi pe alţii, oricât de puternici şi numeroşi duşmanii-ar fi fost aceşti alţii lui sau ţării, pentru a cărei întregire n-a stat la îndoială să aducă întreagă jertfa fiinţei sale sufleteşti.

Realizări

Ferdinand I a fost „Intregitorul de țară”, sub sceptrul său realizându-se Marea Unire din 1918-cel mai important act din istoria poporului român. A devenit primul rege al tuturor românilor. A fost omul reformei agrare-„regele țăranilor”-al celei electorale şi al acțiunilor vizând consolidarea statului național unitar român. Dintr-o țară mică, România a ajuns un stat de mărime medie în Europa. In cei 13 ani de domnie, România a cunoscut mari progrese pe toate planurile(cultural, politic, economic), un dinamism cu adevărat remarcabil, care a demonstrat

în mod grăitor vocația constructivă şi inteligența poporului român, cu care regele Ferdinand s-a identificat.

Bucuria la sfârşitul anului 1918 se rostea în cele mai mişcătoare feluri, în toate ţinuturile, în toate centrele culturale şi chiar în toate satele româneşti. *Un soare nou* li se părea tuturor că a răsărit în iarna aceea aspră, pe orizontul vieţii lor sufleteşti. Şi nu găseau cuvinte să-şi arate îndeajuns mulţumirea şi recunoştința faţă de gloriosul ei comandant Ferdinand Dezrobitorul, faţă de Regina Maria şi întreaga dinastie.

La 14 decembrie a fost înaintată hotărârea de la Alba Iulia Regelui Ferdinand, care rostea cu mulţumire deplină următoarele cuvinte: „În frumoasa sa cuvântare, d-l Goldiş a spus astăzi că Unirea tuturor românilor era o necesitate istorică. Această necesitate a fost înţeleasă de toţi oamenii cu inimă patriotică de dincoace şi de dincolo de Carpaţi, de la Nistru până la Tisa. Dar… evoluţia istorică avea nevoie de instrumente. Dumnezeu, care a ocrotit necontenit în cursul veacurilor poporul românesc, i-a dat bărbaţi care au ţinut sub stindardul ideii naţionale, lor le-a dăruit suflet românesc, le-a întărit mintea şi le-a oţelit braţul ca să ducă barca românismului prin toate vitejiile vremurilor până la limanul dorit, unde după atâtea trude şi suferinţe culegem roadele binemeritate ale unei lupte de veacuri. Azi, când vedem… săvârşită clădirea măreaţă ce Mihai Viteazul începuse… aduc prinosul meu de recunoştinţă tuturor acelor care în toate colţurile unde sună dulcele grai românesc au pus sufletul şi puterile lor în slujba idealului naţional. După Basarabia, după Bucovina, mai lipsea o piatră din cele mai scumpe: Transilvania cu ţinuturile din Ungaria locuite de români. Azi ne-aţi adus şi această ultimă piatră a clădirii, care *încoronează marea operă de Unire*. Putem privi cu încredere în viitor, căci *temeliile sunt puternice*… Ele sunt cimentate prin *credinţa* nestrămutată a unui şir întreg de generaţii de apostoli ai idealului naţional, ele sunt şi *sfinţite prin sângele vitejilor mei ostaşi, care au luptat şi au murit pentru Unire*...".

In anul 1922, pe data de 15 octombrie, Ferdinand este incoronat Rege al Romaniei Mari la Alba Iulia, orasul care avea sa traiasca a doua Mare Unire. Viata politica din timpul domniei sale a fost dominata de Partidul National Liberal, de orientare conservatoare, condus pe atunci de fratii Ion si Vintila Bratianu. Unirea cu Ardealul a largit, in mod ironic, baza electorala a opozitiei ale carei partide principale s-au unit in anul 1926 pentru a forma Partidul National Taranesc. Regele a fost cu adevarat un "bun roman" asa cum a jurat in momentul

incoronarii sale. Unii istorici insista ca ar fi fost de fapt cel mai stralucit rege al Romaniei, in ciuda faptului ca era o persoana relativ timida si introvertita.
La 28 noiembrie 1922, în mesajul de deschidere a sesiunii Adunării Naţionale Constituante, regele Ferdinand I spunea: "Sunt fericit că mă găsesc, după marele act al încoronării, în mijlocul Adunărilor Naţionale, chemate să desăvârşească aşezământul constituţional al României întregite. Acest act săvârşit în sfântă împărtăşire cu întregul popor şi sub prezenţa înalţilor soli şi ai reprezentanţilor aliaţilor şi celorlalte state, a consfinţit odată mai mult, unirea românilor, închegată din sforţările şi sacrificiile necurmate ale generaţiilor apuse şi a celei de astăzi".

Reforme

"Regele Ferdinand I a fost «Întregitorul de ţară», sub sceptrul căruia s-a realizat Marea Unire din 1918 - cel mai important act din istoria poporului român, primul rege al tuturor românilor, a fost omul reformei agrare şi al celei electorale, precum şi al acţiunilor vizând consolidarea statului naţional unitar român. În 1914 când a urcat pe tron, România avea 7,7 milioane de locuitori şi 137.000 de km, pentru ca în 1927 la moartea sa, ţara să numere 17 milioane de locuitori şi 295.049 de km. Realizarea unităţii statale din 1918, a impus adoptarea unei noi Constituţii care să reflecte noile realităţii economico-sociale, politice, etnice şi instituţionale. Consolidarea unităţii naţionale reclama dotarea României cu o nouă Constituţie propusă de guvernul liberal condus de Ion I.C. Brătianu şi votată de Parlament la 28 martie 1923. Noua Constituţie a preluat integral sau parţial circa 60 % din textele Constituţiei din 1866 şi reformele votate la Iaşi în 1917. Constituţia din martie 1923 a avut un rol important în consolidarea statului naţional unitar român, a independenţei şi suveranităţii sale, definind mai precis trăsăturile şi conţinutul regimului politic din România, fiind o lege fundamentală considerată printre cele mai avansate din Europa interbelică. Ea a facilitat manifestarea liberă a tuturor cetăţenilor, grupărilor şi formaţiunilor politice şi accesul la viaţa politică pentru categorii sociale foarte largi.

În cei 13 ani de domnie ai regelui Ferdinand I, România a cunoscut mari progrese pe toate planurile: cultural, politic, economic, un dinamism cu adevărat remarcabil care demonstra vocaţia şi inteligenţa poporului român.. Regele Ferdinand avea o vastă cultură, ştia limba latină şi limba elină , germana şi română, limba engleză, franceză şi chiar rusă. În toate aceste limbi avea un accent surprinzător de bun. Îşi scria singur discursurile. Era pasionat de botanică.

"Regele Ferdinand a fost şi un om deosebit de evlavios, încă din copilărie fiind crescut în mijlocul preoţilor şi călugărilor catolici, de unde şi suferinţa pe care i-a provocat-o excomunicarea Papei, pentru că şi-a botezat copiii în religia ortodoxă. Ca urmare, regele Ferdinand şi-a dorit tot timpul să scape de anatema papală, lucru care nu s-a întâmplat decât la 10 mai 1927 (cu două luni înainte de a se stinge din viaţă), când ministrul Vasile Goldiş şi cardinalul Gasparri au semnat "Concordatul" cu Vaticanul. După semnarea Concordatului, ca un gest de bunăvoinţă, Papa a anunţat ridicarea excomunicării regelui Ferdinand, astfel încât, acesta a putut să-şi trăiască resemnat şi liniştit ultimile luni de viaţă."

Sfârşitul regelui Ferdinand a fost precedat de o lungă suferință, receptată de opinia publică cu un sentiment de compasiune pentru omul drept, omul loial, care era măcinat de o boală incurabilă.

La doar 62 de ani, dupa o domnie ce s-a întins peste 13 ani tumultuoşi pentru istoria României, Ferdinand moare în urma unui cancer de colon, fiind inmormantat la Curtea de

Arges alături de Regele Carol I şi Regina Elisabeta. In timpul scurtei sale domnii, Romania a atins un nivel de dezvolare unic până atunci. Moartea regelui a îndurerat profund poporul român, la adresa sa scriindu-se atât în presa din ţară, cât şi în cea din străinătate, numeroase articole elogioase, despre omul şi regele Ferdinand.

Bibliografie

1. Bărbulescu,Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith , Papacostea, Șerban , Teodor, Pompiliu , 1998,*Istoria României*, Editura Enciclopedică, București.
2. Nistor, Ion I., 2003,*Istoria românilor*, vol. II, Editura Biblioteca Bucureştilor, București,
3. Scurtu Ioan, 1995, *Regele Ferdinand (1914-1927). Activitatea politică*, Editura Garamond, București,
4. Suciu, Dumitru, 1997,*Monarhia şi făurirea României Mari*, Editura Albatros, București
5. Wikipedia

UNIȚI PENTRU DREPTATE, LIBERTATE SI ADEVĂR!

Profesor Anisie Monica, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București
Vasilescu Eliza, clasa a IX-a Colegiul Național de Informatică “Tudor Vianu” București

Dragă cititorule,

La un veac de la Marea Unire ne identificăm, în același spațiu de existență milenară, la confluența Carpaților legendari cu valsul Dunării, cu Nistru și cu Dunărea cea Mare. Venim de la Roma, ne naștem în curgerea doinită a dorului, SUNTEM ROMÂNI, vorbim latina dunăreană, ne închinăm lui Dumnezeu, învățăm slovele pe acest pământ voronețian a lui Ștefan cel Mare și de de Luceafăr eminescian. Am învățat greaca în trecut sau engleza în prezent, dar trăind temerar, purtând cu mândrie la cingătoare tricolorul românesc, stăpânind munți și izvoare, câmpii roditoare, ne iubim glia și neamul, libertarea și tot ceea ce este românesc. Ninge, plouă sau e soare peste vechile hotare, pâinea nu e amară pentru că ești în țara ta. Haideți să ne întoarcem la rădăcini; copile, aici te-ai născut, aici îți sunt prietenii, părinții, frații și surorile, aici ai călcat cărările, ai devenit puternic, amintirile ți-au devenit albe, dar ai trăit mereu pe prispa sărmanei tale patrie, în casa mea ROMÂNIA, eu sunt stăpân.

A creat Dumnezeu Omul după chipul și asemănarea sa. După ce s-a răspândit în lume a făurit neamurile, fiecare ci limba și tradițiile sale. Între două rîuri, Tisa și Nistru , a binevoit Creatorul să-i așeze pe cei mai frumoși la chip și suflet pe ROMÂNI. Destinul n-a fost întotdeauna prielnic. Au trecut prin vremuri bune și rele, dar au rezistat, au continuat să trăiască, să-și ducă cu demnitate crucea cu demnitate și onoare.

Înfăptuirea României Mari nu a fost posibilă fără sacrificiul generaţiile de eroi ce s-au aruncat în luptă şi au purtat calvarul frontului cu nădejdea şi cu speranţa că jertfa lor nu este zadarnică. S-au dăruit cu flacăra vie a speranţei împlinirii idealului şi a solidarităţii neamului românesc. Au luptat pentru apărarea patriei şi au sângerat pentru viitorul ei. La temelia patriei stau osemintele sfinte de eroi, iar glia străbună e stropită cu sânge de erou şi udată din veac în veac cu lacrima suferinţei şi cu sudoarea muncii creatoare.

De la eroismul lor să învăţăm eroismul faptelor faptei creatoare, eroismul sincerităţii, eroismul voinţei şi al hotărârii, eroismul conştiinţei şi al fraternităţii spirituale. Lângă mormântul unui erou înţelegem măsura jertfei şi a depăşirii de sine.

Eroii stau la temelia istoriei şi din jertfele lor se afirmă libertatea şi progresul. Un erou este un om de convingeri şi credinţa sa e mărturisită şi pecetluită cu preţul vieţii. E pregătit pentru suferinţă şi e capabil de jertfă. Eroi apar în toate domeniile de activitate. Găsim eroi ai ştiinţei, eroi ai artei, eroi ai patriotismului, eroi ai dreptăţii sociale, eroi ai libertăţii, eroi ai educaţiei, eroi ai frontului, eroi ai muncii creatoare. Toţi cei care slujesc un ideal, trăiesc pentru credinţă, mărturisesc o convingere şi lupta pentru dreptatea poporului şi sfârşesc pentru biruinţa adevărului sunt eroi.Să mori pentru o idee şi să lupţi pentru un crez e sublim. Să aperi pe altul cu viaţa ta şi să speli cu sângele tău ruşinea şi umilinţa patriei e ceva divin. Să rupi lanţul robiei, să sfărâmi cătuşele tiraniei, e faptă de erou. Să strigi dreptatea celor mulţi şi să protestezi contra învrăjbirii omului de către om, e o atitudine şi ţinută eroică. Să pătimeşti pentru libertate şi demnitate, să suferi pentru trecut şi viitor, să suporţi teroarea şi violenţa, dar să stai pe poziţie şă să-ţi pui viaţa în primejdie e un act de eroism. De aceia, eroul e şi un stegar şi un luptător al revendicărilor sociale şi naţionale.

Răsfoind cu înfrigurare paginile de album ale istoriei românilor, a dobândirii identității naționale, credem cu înverșunaere că nu suntem mai prejos decât alte nații, dimpotrivă contribuția la devenirea istorică ne face să ne simțim cu o identitate europenă, la fel ca enlezii, francezii, italienii sau alte națiuni ale bătrânului continent.

Cine suntem? E suficient să urmărim firul roșu a unor momente de demnitate a neamului și poporului român pentru a simți glasul conștiinței care se afirmă.

La 1 decembrie 1918 s-a realizat Marea Unire, unul din cele mai importante evenimente din trecutul patriei noastre. Aceasta reprezintă rodul multor eforturi ale poporului român depuse de-a lungul timpului, încă de la începuturile sale ca formațiuni statale de pe teritoriul Daciei.

In acest eseu, cu certitudine nu se afla informații noi, surprinzătoare, ci el reprezintă doar o scurtă istorie a românilor ca popor unitar, vorbitor de aceeași limbă, în cinstea centenarului Marii Uniri. Nu doresc decât să îți ofer în dar o viziune de ansamblu asupra acestui moment atât de mult așteptat de noi toți, cu speranța că te vei bucura și tu de ”măcar câteva crâmpeie, măcar o țandără de curcubeie,măcar nițică scamă de zare” a frumuseții voinței de fier a poporului nostru. Te invit, așadar, să parcurgem împreună emoționanta istorie a României, să privim spre trecut și să ne amintim cât de frumoasă este țara noastră,țara strămoșilor noștri.

De-a lungul timpului, au existat mai multe încercări ale înfăptuirii Unirii, primele fiind cele ale lui Mihai Viteazul. În anul 1599, voievodul își face intrarea triumfătoare în Transilvania, primind cheile cetății Alba-Iulia de la episcopul Demetrius Napragy, în urma învingerii lui Andrei Bathory. Primăvara anului 1600 constituie momentul în care Mihai Viteazul, realizând importanța efectelor asupririi Moldovei de către Imperiul Polonez, decide să elibereze cea de-a treia țară românească, obținând astfel si unirea principatelor din 6 iulie 1600. Timp de un an, voievodul a fost conducătorul ”de facto” al noii țări, până la moartea sa in 9 august 1601. Unirea s-a destrămat și au mai fost necesari încă 258 de ani pentru o nouă tentativă, de această dată cu adevărat reușită, deși parțială. Astfel, pe 24 ianuarie 1859 se formează Principatele Unite ale Moldovei si Țării Românești.

Unirea lui Alexandru Ioan Cuza s-a bazat pe moștenirea idealurilor, culturii și politicii revoluționarilor de la 1848. S-a dorit crearea unui nou stat vorbitor de aceeași limbă, liber si puternic. Conform Tratatului de pace de la Paris, în Principate urma să se convoace divanuri ad-hoc pentru ”organizarea definitivă” a țărilor române. La Conferința de la Paris s-a hotărât ca Moldova si România sa poarte numele de ”Principatele Unite” si să fie conduse de A.I.Cuza, unul din fruntașii revoluției de la 1848, dat fiind faptul că acesta a fost ales domnitor atât în Țara Românească, cât și în Moldova.

Și iată-ne ajunși la instaurarea monarhiei in anul 1866 când Principele Carol I este încoronat ca Rege după o primă guvernare de 15 ani. După abdicarea forțată a lui Alexandru Ioan Cuza, apare ideea aducerii unui prinț străin, cu scopul de a împiedica alcătuirea unei țări unitare. Astfel, poziția i-a fost propusă prințului de Flandra, mezinul regelui Leopold I al Belgiei, dar fără rezultat. A fost deci adus in țară principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen. Acesta a fost supranumit ”Eliberatorul”, fiind cel care în anul 1877 a câștigat războiul de independență împotriva turcilor, România devenind stat autonom. Regele a părăsit lumea celor vii in octombrie 1914, având ca succesor pe nepotul său, Ferdinand I.

Marea Unire a fost structurată in 3 mari etape, unirea cu Bucovina, cea cu Basarabia si aderarea Transilvaniei la aceasta unire. Pe 28 noiembrie 1918, este adoptată Declarația de unire a Bucovinei de către Congresul general al acesteia, din care făceau parte Iancu Flondor, Dionisie Bejan, Sextil Pușcariu și alții. ”Congresul general al Bucovinei, întrunit azi, joi, în 15/28 noiembrie 1918 în sala sinodală din Cernăuți […] considerând că in 1774 prin viclеșug Bucovina a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a-sila alipită coroanei Habsburgice[…] Drept aceea noi, Congresul general al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind învestiți singuri cu puterea legiuitoare, în numele suveranității naționale, hotărâm: Unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu regatul României”.

Declarația de unire a Basarabiei a fost întocmită de Sfatul Țării, adoptată cu 86 voturi pentru, 3 contra si 26 de abțineri, semnată de Ion Inculeț si Ion Buzdugan, in calitate de președinte, respectiv de secretar. ”Republica Democratică Moldovenească, în teritoriile ei

dintre Prut, Nistru, Dunăre si Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi și pentru totdeauna, se unește cu mama sa România"

Unirea cu Transilvania a reprezentat cel mai important moment al Marii Uniri, realizându-se Adunarea Națională de la Alba-Iulia, pe câmpul lui Horea, la care au participat zeci de mii de români din 40 de orașe și 5000 de sate. Declarația de unire a fost votată de 1228 delegați care au aprobat-o în unanimitate. La Adunarea Națională au cuvântat personalități ale vremii precum Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop și alții, aducându-le astfel românilor vestea fericită a unirii cu frații lor din Basarabia, Bucovina si Transilvania. În acea zi, pe câmpul lui Horea, țările române deveneau în sfârșit una și aceași precum era și limba lor.

Singurul fotograf prezent la Marea Unire, Samoilă Mârză din satul Gălțiu, a realizat 3 fotografii ale consătenilor săi și 5 în care a surprins atmosfera armonioasă si entuziasmul oamenilor prezenți la Marea Adunare Națională. Ei lăsaseră la o parte orice diferențe, comportându-se ca un tot unitar, așteptând veseli formarea României Mari. Aveau aceeași limbă si aceeleași obiceiuri așa că nimic nu îi mai împiedica în a fi un singur popor demn si liber.

Acolo, pierduți parcă într-o profundă însuflețire, toți așteptau cu sufletul la gură Unirea. Era ca și cum spectrul solar se împărțise doar în trei frumoase si puternice culori:roșu, galben și albastru. Aceste culori ele în sine sunt cu adevărat indivizibile deci alăturarea lor în formarea steagului noii țări este una și mai riguroasă, și mai sigură.Ascultai mulțimea murmurând ușor, vedeai foști cetățeni ai Principatelor Unite, ai Basarabiei, Bucovinei si Transilvaniei, stând la un loc în acea întindere magică parcă și vorbind ca și cum niciodată nu fuseseră altceva decât un unic popor.Și așa trecea timpul, cu urale, zâmbete si cântece, încununând astfel cu petale multicolore de flori, eforturile de veacuri ale românilor. Starea de euforie a oamenilor și discursurile emoționante alcătuiau o simfonie de sentimente ce nu ar fi putut fi surprinsă nici în o mie de fotografii. Nu putem decât să ne imaginăm, să trăim acel moment sublim doar în mintea noastră încă tânără ca și cum am fi fost prezenți atunci la Alba-Iulia, simțindu-ne astfel copleșiți de frumusețea realizării unirii și totodată recuoscători pentru faptul că trăim astăzi în țara realizată exact acum o sută de ani de către strămoșii noștri.

După capitularea imperiului Austro-Ungar la 4 noiembrie 1918 și a Germaniei la 11 noiembrie 1918, a început Conferința de pace de la Paris și urma să dureze mai bine de un an pentru a conferi un statut politico-juridico-moral noilor formațiuni statale din Europa. Deși participase activ la război, deși făcuse imense sacrificii umane, deși drepturile istorice revenite prin propria voință la patria mama erau evidente, delegații României la Paris au trebuit să explice unirea poporului român și să ceară recunoașterea noilor granițe de mai multe ori. Și cu toate acestea, România nu se afla într-o situație prea clară. În Dobrogea și în Banat încă se mai aflau trupe aliate. Uniunea Sovietică cere înapoi Basarabia, iar ungurii refuză să-și retragă oamenii din Transilvania. Răspunzând atacurilor armatei maghiare, ostașii români trec la contraatac și în 1919 ocupă Budapesta și o mare parte din teritoriul Ungariei, de unde se retrag în noiembrie.

O dată ce a fost realizată Unirea la nivelul poporului român, câștigarea aprobării acesteia nu a devenit decât ceva normal și realizabil, căci acum toți aveau același unic scop și erau mai hotărâți ca niciodată, știind clar că nu vor renunța până când nu vor purta același nume: România. Recunoașterea înfăptuirii Marii Uniri prin tratatele de pace de la Paris a prevăzut încoronarea oficială a regelui Ferdinand și a reginei Maria pe 15 octombrie 1922 la Alba-Iulia. Era o dimineață ploioasă de duminică când Familia Regală a fost întâmpinată în gara special amenajată pentru ei de către primul ministru Ionel Brătianu și de către primarul orașului. În cântecul bătăilor de clopot, salvelor de tun și aclamațiilor a 200 000 de români,

Ferdinand și Maria au primit coroanele, simbolul triumfului și speranței ce lăsau în urmă suferința de sute de ani a poporului român, evidențiind un nou început pentru întreaga Românie.

Datorită strădaniilor poporului nostru, astăzi trăim în această țară vorbitoare de aceeași limbă încă de la formarea celor trei țări române. Acum putem observa cu adevărat rodul muncii atâtor generații care ne-au permis să fim alături de frații noștri de care am fost mereu uniți prin limbă, cultură și istorie. Sărbătorim amintirea acelei zile, pe acea câmpie vestită din Alba-Iulia, aducând încă o dată cântece și urale poporului unitar român. Atunci am avut un început, acum avem o continuare la fel de amplă, motiv pentru care ne amintim de cei care au transformat în realitate acest vis al Marii Uniri. Ne dovedim, după încă câteva generații a fi la fel de patrioți și dedicați dragii noastre țări, România.

Așadar, dragă cititorule, te îndemn să nu renunți vreodată la dragostea ta pentru țară şi neam, să fii bun şi drept, să iubeşti libertatea, să cinsteşti memoria străbunilor şi şă crezi în valoarea acestui popor căruia ai datoria morală să îi duci numele mai departe cu cinste, demnitate şi curaj! Sărbătoreşte alături de noi cei 100 de ani trecuți de la cel mai semnificativ moment al istoriei României, și anume, **Marea Unire de la Alba-Iulia.** ***Aceasta este singura cale de a arăta lumii întregi că eforturile neîncetate ale românilor de a evolua și de a trăi împreună cu frații lor vorbitori de aceeași limbă nu au fost deloc în van.***

Pentru cei care mai ştiu ce înseamnă a fi acasă, aici în România, pentru cei care ţin la familie, la prieteni, la cinste la demnitate pentru cei care nu renunţă să mai creadă în ceva, pentru cei cu suflet curat şi cu privirea caldă, pentru cei care Alba Iulia este un tărâm sfânt şi binecuvântat,pentru cei care au învăţat să râdă la răsăritul soarelui, de la aprinsul zorilor, de la ciripitul păsărilor, de la bucuriile dimineţii cu rouă, de la şoptitul izvorului, de la vorba dulce a mamei, pentru cei care au învăţat să plângă de la durerea acestui mult şi pătimit pământ.

Cu credinţă, răbdare, modestie şi smerenie, LA MULŢI ANI ROMÂNIA!

Bibliografie:

1. Atanasiu Victor. România în primul război mondial. Editura militară București.
2. Botoran C, Retegan M. [1993]. 1918 Făurirea României Mari. Editura Vatra românească.
3. Constantin Florin.[1997]. O istorie sinceră a poporului român. Editura Univers enciclopedic.
4. Ciurescu C. C., Ciurescu C. D. [1976]. Istoria românilor. Editura științifică și enciclopedică.
5. “Historia specială”. [iunie 2018]. Regina în război.
6. Scurtu I. [1982]. Istoria românilor între anii 1918-1944. Culegere de documente. Editura didactică și pedagogică.

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA CONSILIULUI NAȚIONAL ROMÂN ALBA IULIA SUB CONDUCEREA PROTOPOPULUI ORTODOX IOAN TECULESCU (1918-1919)

Prof. Daniela Curelea
Beleiu Alexandra, clasa a XII-a C,
COLEGIUL TEHNIC „CIBINIUM" SIBIU

În introducerea studiului pe care îl supunem atenției dumneavoastră, subliniem că Astra a urmărit de la începutul activității sale, construcția națiunii române din Transilvania, dar și emanciparea, respectiv, afirmarea acesteia prin mijloace cultural-specifice și funcțional-organizatorice[i]. Emanciparea socială, culturală, economică, în fond cea națională a fost însoțită de formarea, respectiv, cultivarea unei conștiințe specifice la românii din Transilvania și Banat. Acestea au fost obiectivele esențiale prin care Comitetul central al Asociațiunii din Sibiu, începând din anul 1861, dar și Partidul Național Român din Austro-Ungaria, începând din anul 1881, au știut să pună în aplicare, în condițiile complexe pentru români ale Pactului Dualist după 1867, strategia sa[ii]. Urmare a acestor demersuri culturale, economice, școalare, naționale a putut fi realizată Unirea din anul 1918, rezultat firesc al activității elitelor românești (confesionale, cultural-laice, economice)[iii].

În ceea ce ne interesează, în acest studiu urmărim să reconstituim într-o manieră succintă istoria Consiliului Național Român local din Alba Iulia în perioada 1918-1919, sub conducerea protopopului ortodox de Alba Iulia, Ioan Teculescu, dar și activitatea dsfășurată în plan organizatoric privind organizarea, cazarea, hrănirea participanților la Marea Adunare de la Alba Iulia. Protopopul sus menționat, a îndeplinit și funcția de director al Despărțământului Alba Iulia al Astrei (1902-1923)[iv]. Din vara anului 1914, în condițiile izbucnirii Marelui Război, adunările generale ale membrilor acestui despărțământ au fost sistate, conducerea biroului local al Astrei a fost supusă unei monitorizări atente din partea organelor locale de poliție[v]. Între 1914-1918, protopopul ortodox I. Teculescu s-a aflat permanent în atenția organelor maghiare de poliție locală. Zilnic a fost invitat la această instituție și atenționat să nu se implice în nicio acțiune națională românească[vi]. În ceea ce privește persoana sa și activitatea pe care a desfășurat-o în perioada Marelui Război, autoritățile locale maghiare din Comitatul Alba au făcut publică știrea, potrivit căreia, în condițiile răsculării populației românești din zona Munților Apuseni împotriva ordinii de stat din Austro-Ungaria și din acest comitat albaiulian, protopopul I. Teculescu, urma să fie judecat și condamnat la moarte. Execuția, conform procedurilor de drept în vigoare ale statului austro-ungar, urma să fie aplicată prin spânzurare de un felinar aflat în piața publică centrală din Alba Iulia:

> „i-au desemnat [chiar] și stâlpul de felinar din piaţa oraşului, de care urma [protopopul I. Teculescu] să fie spânzurat, îndată ce populaţia de la munte s-ar fi mişcat şi răsculat în contra stapânirei maghiare"[vii].

Referindu-ne pe scurt la trăinicia caracterului său, atât de încercat și la credința și puterea ființei acestui om, menționăm că în perioada 1910-1918 evenimente tragice i-au răpit pe cei apropiați și i-au marcat viața. Astfel, remarcăm că după două decenii de convieţuire s-a stins din viață soția sa, Eliza Teculescu în anul 1910[viii]. În aceeași perioada ființa și viața sa au fost puternic zguduite de moartea prematură a trei dintre copiii săi, iar în anul Unirii din 1918, în cursul lunii mai a fost din nou afectat de stingerea din viață a uneia dintre fiicele sale, Septimia[ix]. În toamna anului 1918, cu toate greutăţile îndurate în anii de război, protopopul Teculescu şi-a exprima bucuria „din toată inima că soarta, care parcă ne prigonea timp de 17 veacuri şi-a întors în sfârşit faţa spre noi, aducându-ne zile de neântrecută glorie şi bucurie"[x].

A doua parte a anului 1918 a fost înregistrat, ca urmare a capitulării statelor Puterilor Centrale, dar și a armistițiului semnat cu Germania, sfârșitul Marelui Război, atât în Europa, dar și pe alte continente. Însă, tot acum s-au declanșat puternice frământări și convulsii sociale și politice, care au condus în această parte central-estică a Europei, la desființarea Monarhiei Austro-Ungare, iar în acest context au apărut și evoluat statele succesorale. În ceea ce privește situația Transilvaniei, remarcăm că elita politică românească a declarat inițial autonomia provinciei, pentru ca mai apoi s-a urmărit unirea cu Regatul României[xi]. În octombrie 1918, s-a desfășurat în Budapesta întâlnirea membrilor secției române a Partidului Social Democrat cu cei ai Partidului Național Român. Aceștia s-au pus de acord asupra unei colaborări viitoare comune în cadrul unui organism comun, idee care s-a concretizat la sfârșitul lui octombrie 1918, atunci când a fost constituit Consiliul Național Român Central, compus din 12 membri (6 social-democrați, 6 național-români) în Arad[xii]. Lua ființă în casa avocatului Ștefan Cicio-Pop structura politică centrală chemată să pună în aplicare, în Transilvania politica de autodeterminare, prin alăturarea principalelor forțe politice național-românești[xiii].

Consiliul Național Român Central din Arad a dirijat acțiunea generală de organizare a Transilvaniei pe baze românești și de preluare a puterii de către români în întreg spațiul acestei provincii prin activitatea consiliilor naționale române locale și a gărzilor naționale românești. Menționăm scrisoarea circulară emisă de Theodor Mihali în 3 noiembrie 1918, din care rezulta în principal ideea ca în fiecare comitat din Transilvania să se înființeze un consiliu național român, care să aibe structuri ca secții comunale și sătești în toate așezările respectivei structuri administrativ-teritoriale, tocmai pentru a demonstra capacitatea organizatorică, politică și administrativă a românilor și a elitelor acestora[xiv].

În aceste condiții și pe aceste direcții s-au constituit la începutul lunii noiembrie 1918, consiliile și gărzile naționale din Alba Iulia și Blaj[xv]. Consiliul Național Român din Blaj a fost înființat în 4 noiembrie 1918, sub conducerea vicarului capitular Vasile Suciu (viitorul mitropolit unit de Alba Iulia și Făgăraș), alături de acesta fiind profesorii Victor Macavei și Gavrilă Precup, în calitate de vicepreședinți, respectiv, Zenovie Pâclișanu și Alexandru Borza ca secretari, alături de aceștia activând și alte persoanlități locale[xvi]. În paralel cu activitatea acestei structuri politice tranzitorii din Blaj, a fost înființată și a activat garda națională românească sub comanda ofițerilor Ioan Munteanu, Virgil Pop, Victor Munteanu, Iustin Nestor, dar și a medicilor militari Aurel Circa și Vasile Hâncu. Garda națională din Blaj a fost afiliată Legiunii Române din Alba-Iulia, iar în raza sa de competență teritorială au intrat următoarele așezări: Blajul, Aiudul, Uioara/Ocna Mureș, Sânmărtin, Ibașfălău, Ernot, Hususău, Ocnișoara, Odverem, Asinip, Ciuguzel, Hopârta, Obreja, Mihalț, Presaca, Doștad, Păuca, Bogatu și Ungurei[xvii].

Consiliul Național Român din Alba Iulia a fost constituit în 4 noiembrie 1918, (deși discuții preliminare în acest sens au existat încă din 2 noiembrie). Președintele structurii politice tranzitorii românești menționate a fost ales protopopul ortodox al Albei Iulia, I. Teculescu[xviii]. Alături de acesta a activat în calitatea sa de vicepreședinte, protopopul greco-catolic al orașului sus menționat, Vasile Urzică[xix]. Ca membri au activat avocații Ioan Pop, Ioan Marciac, Zaharie Munteanu, Ioan Colbazi, Ribin Patița jr., medicul Alexandru Fodor, farmacistul Virgil Vlad și inginerul Aurel Stoica[xx]. În ziua constituirii, membrii consiliului din Alba Iulia au lansat un apel denumit *Frați români !*, prin care a fost chemată populația albaiuliană la o întrunire în 5 noiembrie 1918, pentru a fi informată de *constituirea unui comitet care să fie încredințat a face toate măsurile de lipsă în interesul susținerii ordinei și pentru toate trebuințele locale*[xxi].

În același timp a fost constituit un organism cu rol militar denumit *Consiliul Militar Român*, structură care și-a avut sediul în Alba Iulia și care este cunoscută în istoriografie sub titulatura de *Legiunea Română din Alba Iulia*[xxii]. În conducerea acestei structuri intrau următorii ofițeri: Ioan F. Negruțiu, Aurel Coteni, Zeno Dumitrean, Dominic Medrea, Florian

Medrea, locotenenţii Cornel Cosma, Marţian Caluţi, sublocotenenţii Septimiu Pop, Ovidiu Gritta, Ioan Malasu, George Man, Florian Rusan. Comanda garnizoanei Legiunii din Alba-Iulia, a fost asigurată de căpitanul Florian Medrea, care a organizat în colaborare cu Consiliul Național Român Alba Iulia apărarea orașului cu prilejul organizării Marii Adunări din 1 decembrie 1918[xxiii]. Consiliul Național Român Alba Iulia a trecut la rezolvarea problemelor cu care se confrunta Alba Iulia și cercurile administrative-teritoriale din aria acestui comitat. Astfel, a trecut la preluarea magazinelor în administrarea proprie, înlăturarea mitralierelor postate în diferite puncte-cheie ale Albei Iulia, desființarea serviciului maghiar de jandarmi comitatenși, arendarea terenului arabil și efectuarea unui recensământ al populației din aria de competență după naționalitate. De asemenea, a urmărit limitarea acțiunilor anarhice în comitat și înapoierea bunurilor jefuite proprietarilor de drept și a urmărit combaterea propagandei antiunioniste care s-a desfășurat intens prin intermediul cercurilor maghiare din acest comitat[xxiv].

Prin intermediul unor emisari speciali, Consiliul Național Român Alba Iulia a urmărit înarmarea gărzilor românești din comunele și satele aflate în raza sa. De asemenea, s-a preocupat de aprovizionarea organismelor de putere locale românești cu armament, muniție, alimente și ofițeri pricepuți și cu experiență militară[xxv]. În fruntea organismului protopopul I. Teculescu a fost implicat în organizarea Marii Adunare de la Alba Iulia[xxvi]. Remarcăm că acesta a fost ales în demnitatea de senator din partea Cercului electoral din Alba Iulia în primul Parlament al României Mari[xxvii]. Menționăm că semnătura sa este întâlnită pe documentele decizionale ale Marii Uniri: credenționalele. Prezentăm, în studiul nostru, un exemplu și anume conținutul actului prin care dr. Camil Velican, avocat în Alba Iulia și membru în toate comitetele locale de conducere ale Despărțământului Alba Iulia al Astrei între anii 1910-1937, era mandatat ca delegat oficial la Marea Adunare de la 1 decembrie 1918[xxviii]. Avocatul Camil Velican, a devenit din 4 decembrie 1918, cel dintâi primar român ales în Alba Iulia [xxix].

O altă măsură adoptată de organismul local de conducere din Alba Iulia, a fost înființarea unie societăți comerciale care a dus la apariția periodicului *Alba Iulia*, intitulat „organ al unității naționale”, în noaptea de 30 noiembrie spre 1 decembrie 1918. Periodicul cuprindea cuvântul de *Bun venit* adresat participanților la Marea Adunare de la Alba Iulia de președintele organismului tranzitoriu din localitate, I. Teculescu[xxx]. În aceeași structură locală de putere, menționăm și activitatea unuia dintre fii protopopului, Horea Teculescu. Acesta era profesor de Limba română și Limba germană în cadrul primei instituții de învățământ liceal românesc înființată în Transilvania la Alba Iulia - Liceul „Mihai Viteazul”[xxxi]. În baza surselor de arhivă, cu privire la înființarea acestei unități de învățământ, aflăm faptul că, meritul constitutiv i-a revenit profesorul Horea Teculescu[xxxii].

Între alte demersuri în care a fost implicat în calitatea oficială pe care a deținut-o între 1918-1919, I. Teculescu alături de Nicolae Ivan au fost și directori ai Astrei locale. Îi menționăm pe aceștia în calitate de raportori pentru Tranilvania ai Proiectului de Lege asupra Unirii Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmarului și Maramureșului cu vechiul Regat al României[xxxiii]. Mai amintim, primirea pe care protopopul de Alba a făcut-o în Cetatea Unirii generalului francez Henri Mathias Berthelot[xxxiv]. Remarcăm și adresa transmisă sub nr. 577/1918 de comanda Regimentului 5 Vânători (dislocat la acea dată în Blaj) pe adresa Consiliului Național Român Alba Iulia, din dorința unei primiri cât mai reușite a înaltului oaspete și prieten al României în Alba Iulia[xxxv]. La 1 ianuarie 1919, la exact o lună de la înfăptuirea Unirii, președintele Consiliului Național Român, I. Teculescu, prin cuvântul de bun venit, pe care l-a adresat înaltului ofițer oaspete, H. M. Berhelot, oferea strălucire acestei primiri, spunând printre altele: „Azi când nobila noastră soră Franța, își trimite pe marele și ilustrul său reprezentant ca să ne viziteze în persoană, ne simțim oarecum sfioși și uluiți de marea onoare ce ni se face”[xxxvi]. Mișcat de primirea și căldura albaiulienilor, dar și de

alocuțiunea președintelui I. Teculescu, generalul francez Berhelot și-a exprimat bucuria de „a călca și vorbi în acest oraș istoric" respectiv de a privi „același soare pe care l-a văzut strălucind Mihai Viteazul"[xxxvii].

În încheiere menționăm că structura de putere tranzitorie a românilor în comitatul Alba și-a încetat activitatea la mijlocul lunii februarie 1919. După acest an, I. Teculescu, a activat în plan cultural la conducerea Despărțământului Alba Iulia al Astrei, în fruntea protopopiatului ortodox, iar apoi se va remarca în fruntea Episcopiei militare cu Sediul în Alba Iulia, urmare a investirii sale în această înaltă demnitate confesional-ortodoxă în luna aprilie a anului 1923.

Bibliografie:

[1] Ioan Georgescu, (1921), *Ce este și ce vrea să facă Asociațiunea ?*, (1921), Tipografia Astra, Sibiu, p. 28, 35, 41; *„Astra în anii de după război (1918–1928)*, (1928), Editura Astrei, Sibiu 1928, p. 18; Ion Agârbiceanu, (1936), *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român „Astra". Ce a fost?, Ce este?, Ce vrea să fie?*, Editura Astrei, Sibiu, p. 10-12; Eugen Hulea, (1944), *Astra. Istoric, organizare, activitate, statute și regulamente*, Editura Astrei, Sibiu, p. 26, 50; Gheorghe Preda, (1944), *Activitatea „Astrei" în 25 de ani de la Unire (1918-1943)*, Editura Astrei, Sibiu, p. 142-143; Vasile Curticăpeanu, *Întemeierea societății Astra și rolul ei în cultura poporului român*, în „Studii. Revistă de Istorie", an XIV, nr. 6, 1961, p. 1439-1466; Idem, (1968), *Mişcarea culturală românească pentru unirea din 1918*, Editura Științifică, Bucureşti, 1968, p. 54, 75-78; Pamfil Matei, (1986), *Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român (ASTRA) şi rolul ei în cultura naţională (1861-1950)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, p. 20, 45; Idem, (2005), *Asociațiunea în lumina documentelor. (1861-1950). Noi contribuții*, Editura Universității „Lucian Blaga", Sibiu, p. 14-18, 102; Victor V. Grecu (Coordonator), (1987), *Astra 1861-1950. Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român*, Institutul Poligrafic Sibiu, p. 28-31, 53-55; Mircea, Avram; Ion Mariș; Mircea Oprișiu, (Reactori), (1992), *„Astra" 1861-1991. 130 de ani de la înființare*, (1992), Biblioteca Județeană „Astra" Sibiu, Polsib, p. 20, 53, 67; Valer Moga, (2003), *Astra și Societatea (1918-1930)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 18-28; Dumitru Tomoni, (2009), *Societate, cultură și politică. „Astra" în Banat (1896-1948)*, Editura Învierea, Timișoara, 2009, p. 9-12.

[1] Iacob Mârza, (1987), *Școală și națiune. Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 59-60; Idem, *Conceptul de educație în gândirea iluminist-romantică a românilor din Transilvania*, în (Coordonatori: Victor Neumann; Armin Heinen), în vol. „Istoria României prin concept", Polirom, Iași, 2010, p. 93.

[1] Vasile Curticăpeanu, (1968), *Mişcarea culturală românească pentru unirea din 1918 ...*, p. 80; Dumitru Tomoni, (2009) *Societate, cultură și politică. „Astra" în Banat...*, p. 11-14.

[1] Ioan Lăcătușu, *Episcopul Justinian Teculescu militant pentru unitatea națională a românilor*, în „Apulum", XXXI, 1994, p. 407-414; Valer Moga, *Despărțământul Alba Iulia al „Astrei" 1918-1948*, în „Apulum", XXXI, 1994, p. 441-491.

[1] George Jurebița, *Viaţa şi activitatea P.S. Sale. Scurtă schiţă biografică*, în „Buletinul Episcopiei Cetăţii Albe-Ismail", IX, nr. 8, august, 1932, p. 6; Horia Teculescu, *Sfârşitul unei lupte de veacuri-Ultima adunare a românilor din Ardeal ţinută sub vechiul regim, la Alba-Iulia*, în volumul, „Calendarul pe anul 1938 al Ligii antirevizioniste române", București, Tipografia ziarului „Universul", 1938, p. 6.

[1] Horia Teculescu, *Sfârşitul unei lupte de veacuri-Ultima adunare a românilor din Ardeal …*, p. 8-10.

[1] *Ibidem.*

[1] Eliza Teculescu, soția protopopului de Alba Iulia I. Teculescu era născută în familia preotului ortodox Ioan Comănescu, parohul din Codlea. A fost mamă a 7 copii, dintre care 4 fete și 3 băieți. Cercetătorul covăsnean dr. Ioan Lăcătușu menționează într-unul dintre studiile sale că protopopul Teculescu a avut împreună cu soția sa 10 copii. Vezi în acest sens în: Ioan Lăcătușu, *Episcopul Justinian Teculescu militant pentru unitatea națională a românilor* …, p. 407-408.

[1] Ioan Teculescu, *Mulțumită*, în *Telegraful român*, an LXVI, nr. 49-50, 1918 1918, p. 49-50.

[1] *Transilvania*, an XLVIII, nr. 1-12, 1919, p. 4.

[1] Sorin Mitu; Rudolf Gräf, (2009), *Geschichte der Neuzeit. Europa und die Vereinigten Staaten von Amerika. Innenpolitik, Internationale Konflikte und Beziehungen*, International Book Access, Klausenburg, p. 261-263; Vasile Vesa, *Unirea Transilvaniei cu România*, în „Istoria Transilvaniei, III (de la 1711 până la 1918)", (Coordonatori:, Ioan-Aurel Pop; Thomas Nägler; Magyari András), Centrul de Studii Transilvane, Cluj-napoca, 2008, p. 608.

[1] Vasile Ilovan, *Românii din Nord-Vestul Transilvaniei şi Marea Unire 1910-1920*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2007, p. 162-164; Mihai-Octavian Groza, *Sebeşul şi Marea Unire. Aspecte privind activitatea Consiliului Naţional Român din Sebeş (3 noiembrie 1918-13 februarie 1919*), în volumul, „Sebeş-istorie şi tradiţii locale", coordonat de Ionuţ Costea, Sebeş, Editura Emma Books, 2014, p. 130.

[1] Nicolae Bocşan, (1997), *Ideea de naţiune la românii din Transilvania şi Banat,* Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, p. 232.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român Alba Iulia*, inventar nr. 72, dosar nr. 89, f. 1-2; Cornelia Gabăr, *Aspecte din activitatea Consiliilor Naţional Române şi a gărzilor naţionale române din judeţul Arad*, în „Marea Unire din 1918, ideal al tuturor românilor 1918-2003", (Coordonator: Alexandru Roz), Arad, „Vasile Goldiş" University Press, 2004, p. 148-149.

[1] Ioan Pleșa, *Colaborarea consiliilor naţionale române din comitatul Alba Inferioară cu Consiliul Naţional Român Central din Arad pentru pregătirea Adunării Naţionale de la Alba-Iulia din 1 decembrie 1918*, în „Ziridava", nr. VII, 1977, p. 249.

[1] Marcel Știrban, *Mica Romă în zilele lui noiembrie 1918*, în „Tribuna", anul IV, nr. 46-47, 1992, p. 2.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român Alba Iulia*, dosar 9, f. 1.

[1] Ioan Lăcătușu, *Episcopul Justinian Teculescu militant pentru unitatea națională a românilor*…, p. 408; Luminița Cornea; Constantin Catrina; Ioan Lăcătușu, (2008), *Teculeștii din neam în neam*, volum apărut cu binecuvântarea Preasfințitului Ioan Selejan, Episcopul Covasnei și Harghitei, Editura Angustia, Sf\ntu-Gheorghe, p. 27; Nicolae Josan, *Cărturarii judeţului Alba În slujba Unirii Transilvaniei cu România*, în „Apulum", XXXVII/2, 2000, p. 4.

[1] Dragoș Lucian Curelea, *Contribuție la o cunoaștere a vieții și activității protopopului greco-catolic de Alba Iulia, Vasile Urzică, între 1916-1942*, în http://asociatiaculturaladobreanu.blogspot.com/, accesat în 27.07.2018, ora 20.00, studiul este în curs de publicare în „Acta Carpatica", V/2018..

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Naţional Român Alba-Iulia*, inventar nr. 72, dosar 6, f. 1-2; *Ibidem*, dosar 8, f. 1-2; dosar 16, f. 1; dosar 18, f. 1; *Ibidem*, dosar 15, f. 1-2; Traian Popa, (1929), *Amintiri din revoluția din 1918*, p. 7-8; Marius-Octavian Groza, *Documente privind activitatea Consiliului Naţional Român din Alba-Iulia…*, p. 205; Idem, *Consiliul Național Român din Blaj versurs Consiliul Național Român din Alba Iulia*, în volumul „Administrație românească arădeană. Studii și comunicări din Banat-Crișana", (Coordonatori: Doru Sinaci, Emil Arbonie), IX, Arad, „Vasile Godiș" University Press, 2014, p. 131-132; V[aler] M[oga], *Consiliul Național Român din Alba Iulia*, în http://memoriaurbis.apulum.ro/ro/story/71, accesat în 27.07.2018.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român Alba Iulia*, dosar 3, f. 1.

[1] *Ibidem*, dosar 9, f. 1. În sfera de competență militar-teritorială a acestui organism intrau localităţile: Alba Iulia, Ighiu, Vinţul de Jos, Teiuş-fără Obreja şi Mihalţ, Aiud-fără Ocnişoara, Odverem, Asinip, Ciuguzel şi Hopârta, Sângătin-fără Presaca, Doştat, Păuca, Bogatu şi Ungurei. Blaj și Aiud, Uioara/Ocna Mureș, Sânmărtin, Ibaşfălău, Ernot, Hususău, Ocnişoara, Odverem, Asinip, Ciuguzel, Hopârta, Obreja, Mihalţ, Presaca, Doştat, Păuca, Bogatu şi Ungurei. Abrud Roşia, Câmpeni şi Turda, Iara şi Trascău. Această Legiune română din Alba Iulia a fost compusă din patru batalioane dislocate în zonele Alba Iulia, Aiud-Blaj, Abrud-Câmpeni și Turda.

[1] Eugen Hulea, *Despre contribuția voluntarilor români la înfăptuirea Unirii*, în „Apulum", XIV, 1976, p. 343-363; Aurel Cosma jr., *Armata Unirii de la 1918*, în „Marele Război în memoria bănăţeană (1914-1919)", (2012), Valeriu Leu; Nicolae Bocşan, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012, p. 622-623.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român Alba Iulia*, dosar nr. 6, f. 1-2; *Ibidem*, dosar nr. 8, f. 1-2; *Ibidem*, dosar nr. dosar 16, fila 1; dosar 18, fila 1; dosar 19, fila 1. .

[1] Mihai-Octavian Groza, *Alba-Iulia, permanenţă în optica naţională. Aspecte privind activitatea Consiliului Naţional Român din Alba-Iulia (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, în „Imaginea în istorie. Tipologii în societatea de ieri şi de azi", (Coordonatori: Ana Maria Macavei; Roxana Dorina Pop), Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2014, p. 188-189.

[1] Eugen Hulea, *Despre contribuția voluntarilor români la înfăptuirea Unirii …*, p. 358-360.

[1] George Jurebiță, *Viaţa şi activitatea P.S. Sale …*, p. 7-9; Petru Pinca, (2013), *Istoricul Episcopiei Armatei (cu Sediul la Alba Iulia) între anii 1921-1948*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2013, p. 173.

[1] Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, *România 85 (1918-2003). Documente ale Marii Uniri*, Alba Iulia, Editura Altip, 2003, p. 34; Nicolae Josan, *Cărturarii județului Alba în slujba Unirii Transilvaniei cu România* în „Apulum", XXXVII/II, 2000, p. 189-190. *Credențional, „Dl. dr. Camil Velican, avocat, locuitoriu în Alba Iulia / Com. Alba inferioară / prin aceasta se îndreptățește a reprezenta ca delegat ales cercul electoral din Alba Iulia, la Adunarea națională a națiunei române din Ungaria și Transilvania" Alba Iulia, la 20 novembre 1918. Semnează, Ioan Teculescu, președinte*.

[1]*Cartea Încoronării. Album comemorativ*, (1923), Imprimeria Cultura Națională, București, p. 72-76; Nicolae Josan, *Cărturarii județului Alba în slujba Unirii Transilvaniei cu România…*, p. 190.

[1] *Ibidem*, p. 192-193; Ioan Bâscă, *Izvoare de mare valoare și autenticitate „Unirea" din Blaj 1918* și *„Alba Iulia" organ al proclaimării unității naționale*, în „Presa noastră", an 32, nr. 11-12, p. 59-61.

[1] Valer Moga, (2003), *Astra și Societatea (1918-1930)*, p. 85.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Prefectura județului Alba*, *Acte înregistrate*, nr. 1357/1920; *Breviar, Alba Iulia*, (1993), Alba Iulia, Inspectoratul pentru Cultură al Județului Alba, p. 251; *Alba Iulia*, I, nr. 4 din 28 ianuarie 1919, p. 3.

[1] Ion Popescu-Puțuri; Ștefan Pascu, (Coordonatori), *Documentele Unirii*, volumul IX, 1989, p. 386; Petru Pinca, *Istoricul Episcopiei Armatei…*, p. 175. Dragoș Curelea; Daniela Curelea, *Considerații cu privire la activitatea arhierească a Părintelui Justinian Teculescu: Episcopul militar de Alba Iulia (1923-1924) și Episcop de Cetatea Albă și Ismail*, în „Tabor", an XII, nr. 9 septembrie 2018, 2018, p. 28-37.

[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român, Alba Iulia*, dosar 101/1918, f. 1; Petru Pinca, *Istoricul Episcopiei Armatei …*, p. 179.

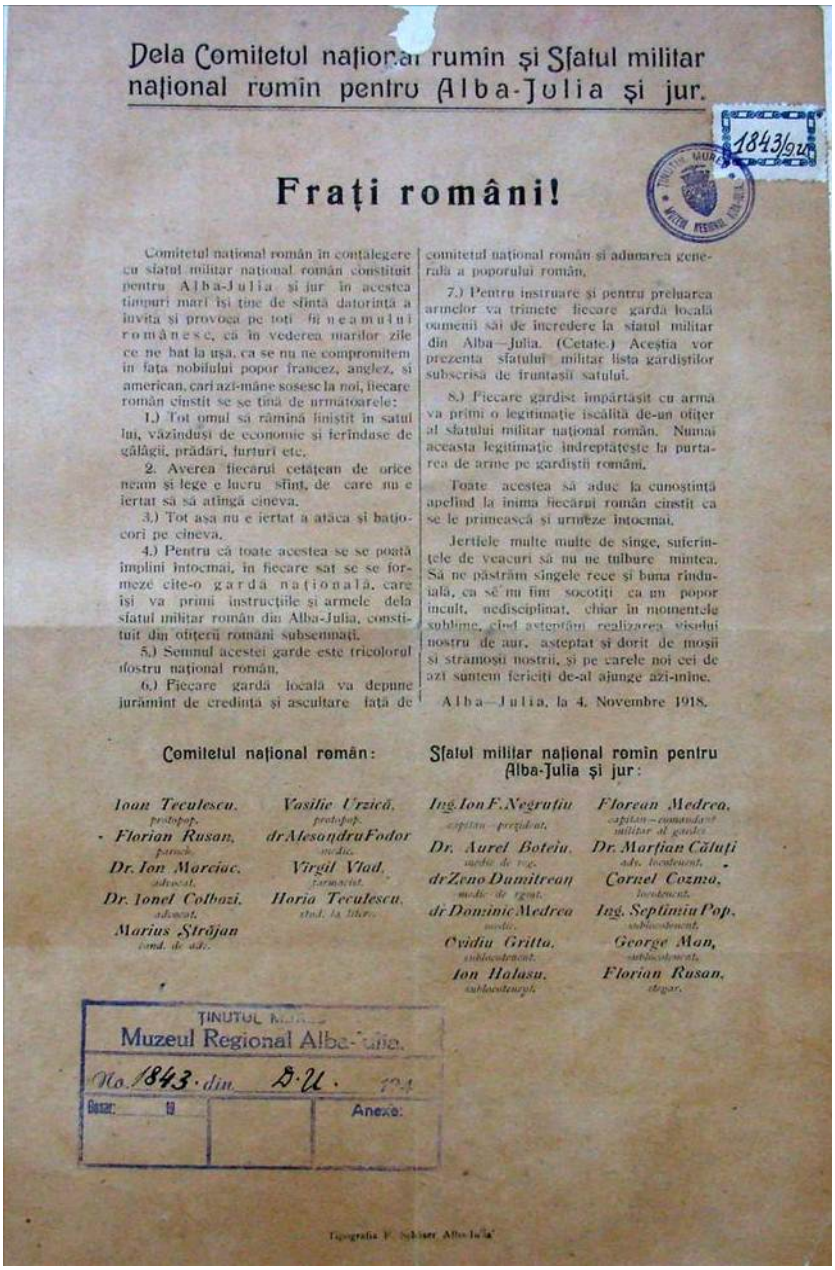
[1] S.J.A.A.N., Fond *Consiliul Național Român, Alba Iulia*, dosar nr. 101/1918, f. 2-4.

[1] Constantin I., Stan; Ioan I. Șerban, *Călătoria generalului Henri M., Berthelot în Transilvania și Banat (decembrie 1918-ianuarie 1919)*, în „Apulum", XXXVIII/2, 2002, p. 176.

[1] Petru Pinca, *Istoricul Episcopiei Armatei…*, p. 179.

Anexe:
Ilustrații, grafice,

1. **Apelul Consiliului Național Român Alba Iulia intitulat Frați Români ! 4 noiembrie 1918**

Dela Comitetul național rumîn și Sfatul militar național rumîn pentru Alba-Julia și jur.

1843/921

Frați români!

Comitetul național român în contălegere cu sfatul militar național român constituit pentru Alba-Julia și jur în acestea timpuri mari își ține de sfîntă datorință a invita și provoca pe toți fii neamului românesc, că în vederea marilor zile ce ne bat la ușă, ca se nu ne compromitem în fața nobilului popor francez, anglez, și american, cari azi-mâne sosesc la noi, fiecare român cinstit se se țină de următoarele:

1.) Tot omul să rămînă liniștit în satul lui, văzîndusi de economie și ferindase de gălăgii, prădări, furturi etc.

2. Averea fiecărui cetățean de orice neam și lege e lucru sfînt, de care nu e iertat să să atingă cineva.

3.) Tot așa nu e iertat a atăca și bătjocori pe cineva.

4.) Pentru că toate acestea se se poată împlini întocmai, în fiecare sat se se formeze cîte-o gardă națională, care își va primi instrucțiile și armele dela sfatul militar român din Alba-Julia, constituit din ofițerii români subsemnați.

5.) Semnul acestei garde este tricolorul nostru național român.

6.) Fiecare gardă locală va depune jurămînt de credință și ascultare față de comitetul național român și adunarea generală a poporului român.

7.) Pentru instruare și pentru preluarea armelor va trimete fiecare gardă locală oamenii săi de încredere la sfatul militar din Alba—Julia. (Cetate.) Aceștia vor prezenta sfatului militar lista gardiștilor subscrisă de fruntașii satului.

8.) Fiecare gardist împărtășit cu armă va primi o legitimație iscălită de-un ofițer al sfatului militar național român. Numai această legitimație îndreptățește la purtarea de arme pe gardiștii români.

Toate acestea să aduc la cunoștință apelînd la inima fiecărui român cinstit ca se le primească și urmeze întocmai.

Jertfele multe multe de sînge, suferințele de veacuri să nu ne tulbure mintea. Să ne păstrăm sîngele rece și buna rînduială, ca să nu fim socotiți ca un popor incult, nedisciplinat, chiar în momentele sublime, cînd așteptăm realizarea visului nostru de aur, așteptat și dorit de moșii și strămoșii nostrii, și pe carele noi cei de azi suntem fericiți de-al ajunge azi-mîne.

Alba—Julia, la 4. Novembre 1918.

Comitetul național român:

Ioan Teculescu. protopop.
Florian Rusan, paroch.
Dr. Ion Marciuc, advocat.
Dr. Ionel Colbazi, advocat.
Marius Strâjan cand. de adv.
Vasilie Urzică, protopop.
dr Alesandru Fodor medic.
Virgil Vlad, farmacist.
Horia Teculescu. stud. la filoz.

Sfatul militar național romîn pentru Alba-Julia și jur:

Ing. Ion F. Negruțiu capitan—președinte.
Dr. Aurel Boteiu. medic de reg.
dr Zeno Damitrean medic de regim.
dr Dominic Medrea medic.
Ovidiu Gritta, sublocotenent.
Ion Halasu. sublocotenent.
Florean Medrea, capitan—comandant militar al garzei.
Dr. Martian Călugi adv. locotenent.
Cornel Cozma, locotenent.
Ing. Septimiu Pop, sublocotenent.
George Man, sublocotenent.
Florian Rusan, elegar.

ȚINUTUL ...
Muzeul Regional Alba-Iulia
No. 1843 · din D·U · 19..
Anexe:

Tipografia F. Schuster Alba-Iulia

Apelul Consiliului Național Român Alba Iulia
„Frați Români !”

Membrii Consiliului Național Român (local) din Alba Iulia
prezidat de protopopul Ioan Teculescu

- Pe rândul de jos, de la strânga la dreapta șezând pe scaune: dr. Camil Velican (avocat), dr. Ioan Marciac, protopopul Ioan Teculescu în mijloc, directorul Despărțământului Alba Iulia al Astrei între 1905-1923, dr. Ioan Pop (avocat) dr. Alexandru Fodor.
- Pe rândul al doilea, sus, stand în picioare, de la stânga la dreapta: dr. Virgil Vlad (farmacist), dr. Rubin Patiția jr., Aurel Stoica (inginer) și dr. Zaharia Munteanu (avocat)